

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

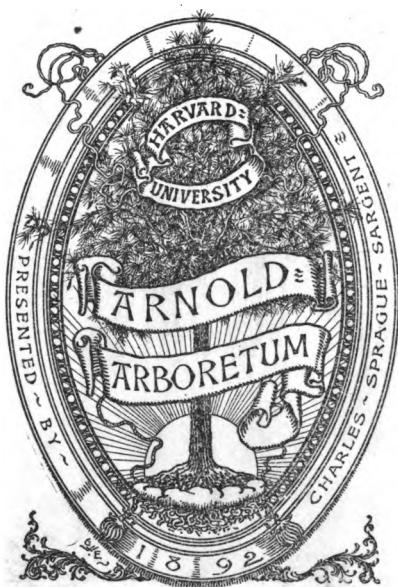
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 2044 106 336 191

*Per Sued
B-1*

*1461
92*

BOTANISKA NOTISER

för år **1844,**

med biträde af

**H:rr ANDERSSON, BORGSTRÖM, FORSSELL, FRIES, HARTMAN,
LAGERHEIM, LILJA, LINDGREN, v. POST, SIEURIN,
STRÖMBORG, SÖDERSTRÖM m. fl.,**

utgifne af

AL. ED. LINDBLOM.

LUND,

hos C. W. K. GLEERUP.

TRYCKT UTI LUNDBERGSKA BOKTRYCKERIET,

1844.

RECEIVED

1951

1951

1951

1431
R2

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 1—2. Lund Januari—Februari 1844.

I. Original-Afhandlingar.

Reservation emot en del antagna åsigter öfver åtskilliga Svenska växter; af E. Fries.

Med skäl kan anmärkas, att närvarande tidskrift nästan uteslutande egnar sig åt Svenska floran, men då dess inskränkta utrymme nekar omfatta vetenskapen i sin helhet, blott anmärka dess viktigaste företeelser, synes det oss en förtjenst, att den fullständigt redogör för åtminstone den del, som ligger oss närmast och för Svenskar eger allmännaste intresse. Vi hoppas ock en tid, då Svenska Botanisterne skola önska se sig litet vidare ikring än i den flóra som ligger för ögonen och nedlägga dertföre i denna Tidskrift företrädesvis uppsatser af denna art, om än på dem kan lämpas: *"sic vos non vobis"*, i det hopp, att en framtid ej skall lemna dem utan afseende och af våra forskningar ej endast utmärka de förmenta misstagen. Vi vilja icke förkasta andras erfarenhet, ännu mindre fordra blind tro på vår, hvarföre vi endast framställa den som en reservation till framtidens pröfning. Med den subjektivitet, som för närvarande beherrsakar vetenskapen, är naturligt att mycket för olika forskare (att ej räkna eftersägare och tryckare) måste framstå i olika dager; *"alii plus vident, quam alii"*, anmärker redan Dillenius, *"quia imaginatione pollent"*, en källa så väl till klarare, som ännu ej mogna insigter. Det synes mig i allmänhet ett fel i speciela Botaniken, så väl att med Kunth jemt framställa tvifvel om de bekantaste och afgjordastesaker, utan annan grund än egen obekantskap med dem; som att öf-

ver hvarje konkret fall våga ett positivt omdöme *), genom hvilket förfarande man antingen blottställer sig för att jemtvexla sina positiva omdömen, eller petrificera sig i de en gång fällde, hvarigenom man sjelf endast blir antiquerad; ty vetenskapen kommer aldrig, så länge den har inre lif, att blifva konservativ, blott den enskilde, sedan han uphört vara ungdomlig och progressiv. Detta måste inträffa med hvar och en, som nedskrifvit ett generellt arbete, som han vill skall anses för något stadgadt; jag känner endast tvenne oafbrutet progressiva, Linné och Koch, men ändock erkänner den sistnämnde att åtskilligt annorledes kunde eller borde framställas, men "ich habe so wenig, wie möglich abgeändert". De som icke äro lika öppne, följa denna grundsatts (troligast ofta omedvetet, ty det fordrar alltid ansträngning att försätta sig i andra åsigter än man förut byllat) dock strängare, hvilket förklarar, hvarföre äfven de bättre bibehålla mycket, som de knappt fria från antecedentia nu nedskrefvo, f. e. Dr Hartman att Linné vid bestämmandet af *Potamogeton marinus* haft *P. Zosteraceus* under ögonen. Pröfningen af alla nya åsigter tillhör derföre egentligen ett yngre, rörligare, skarpsyntare slägte, som, ej fastsmidt i dessa band, sjelf bör stadga sitt omdöme i naturens skola, ty endast med detta vilkor tillhör framtiden detsamma;

*) Jag önskade fästa Läsarnes upmärksamhet på mitt sätt, att då saken *non liquet*, eller *med lika skäl* uuder dubbel form kan framställas, f. e. om *Festuca ovina* grannar, *Rosa canina*, *Ulm* m. m. fl., söka blott öka och utreda *facta*, utan att afgifva något omdöme. Sådant förbiser man alltid, om man kan begagna framställningens form att framställa det som misstag. (Jag ville att man fäste sig mer vid sak, än blott vid en likgiltig form, liksom ansåge sak för det väsendtliga och ej småaktigt gnat på person). I ofvannämnde fall är min framställning efter Bacos bud "*ita compositus ut examini subjiatur*" och sannerligen de, som blott satt sig till doms, veta något säkrare. Man synes icke förstått, då jag i Nov. Mant. III framställer *Rosa collina* och *dumetorum* särskilde, med bestämd förklaring, att detta ej må anses uphäfva min framställning i Nov. om dem som varr. af *R. canina*.

så länge man behöfver auktoritet till ledband är man omyndig och utan rösträtt i vetenskapen.

Mängden af våra nya fynd och bestämningar för Svenska floran gör att man i det längsta motsträfvar antaga allt, som afviker från antagna åsigter och utländsk auktoritet. Vi finne detta naturligt, helst med vår nations lynne att ej erkänna inhemsk auktoritet, men antaga att man dock med nöje skall se att de utlänks källor man följer redan inom den korta tiden tagit annat aflopp eller att de öfvergått till våra åsigter f. e. öfver *Matricaria maritima* L., *Senecio barbareaefolius* Krock., *Silene marit.* & *inflata petraea*, *Arenaria gothica*, *Thalictra*, *Fumaria capreolata*, *Rosa tomentosa*, *Salix finmarkica*, *Betula glutinosa*, *Orchis incarnata*, *Alopecurus nigricans*, *Poa sudetica remota* o. s. v., eller ock att man endast missförstått dem, som vid *Hieracia*, *Senecio barbareaefolius*, *Rosa collina*, *Poa caesia*, *Juncus atratus*, *nigritellus* o. s. v.; och må man förlåta oss att vi lefva i den lyckligaste öfvertygelse, att så skall ske i de flesta fall. Vi finna nämnde varsamhet tvärtom berömvärd, då man blott ej förnekar hvad man ej känner; för vår egen del anse vi det vara en verklig fördel; ty det är alltid en olycka för en författare om dess omdömen genast på god tro antagas, ty allt nytt måste kämpa för sitt bestånd; och det är för hvarje författare en olycka om denna kritiska pröfning uteblir till dess han ej sjelf mera kan deltaga i dess lösning, ty då kommer alltid mycket att missförstås, som förhållandet varit med Linné; ty så ega den instinkt som fordras för att försätta sig i en persons idèkrets och tankegång, i hvilket fall mycket blir fullt klart, som annars icke kan förstås. Mången inser icke sjelf att grunden, hvarföre han med bästa vilja icke kan lika fatta andras åtgärder, ligger i en diametralt skild upfattning både af naturen och vetenskapen, ty från olika ståndpunkter måste föremålen olika skådas. Icke blott i vetenskapens vigtigaste frågor gäller detta, utan äfven i det speciela, hvaruti den rent fytografiska och tillika biologiska upfattningen leda till olika resultat. Första villkoret för att vinna aktning och förtroende för tillförlitligheten af egna upgifter

är att sjelf ej lättsinnigt underkänna andras. Ingen, som ej högre älskar sig sjelf än sanningen, kan misstycka, att andra åsigter söka göra sig gällande; stridiga åsigter kunna gerna bestå med varm vänskap och personlig aktning; deremot blir det alltid en källa för vetenskaplig förbittring om man blott söker framställa andras åsigter och åtgärder i falsk dager. Mätte man hellre uphöra citera andra, då man i alla fall tyst tillagnar sig allt som ej kan klandras, än blott framställa en författares åsigter på ett förvillande sätt.

För en klar insigt i Svenska Floran är en trogen framställning af arternas successiva utredande vårt största behof. Det gängse sättet är mera förvillande än uplysande, såsom fästande sig mera vid det formela och vid sak blott uppgifvande andras afvikande framställning, utan afseende på om Förf. nu verkligen så upfattar den. Så f. e. följer man *endast* mina uppgifter om de icke kände *Jasione perennis* Lam., *Equisetum pratense* Reichenb. och Schl., m. fl.; icke är det jag som framställt dessa som arter, utan har jag blott refererat dem och ytterligare hänfört dem som varieteter. I Herb. norm. är, som ofta anmärkts, ej frågan att lemna mina bestämpningar, utan att fixera synonymien; icke är *Salix tenuifolia*, *Drosera obovata* der ens af mig framstälde som arter, tvärtom återfördes denna först af mig till *Dr. longifolia*. En del underordnade författare, som ej känna källorne, missledas alltid deraf i sina uppgifter. Också bör man ej framställa andras uppgifter såsom mindre pålitliga, genom *lär*, *skall*, *förmodas*, o. s. v., ty de torde vara bättre dokumenterade än man anar.

Huru den rent fylografiska eller tillika biologiska arbestämningen måste leda till olika resultater har jag förr antydtt, men torde här ytterligare böra upplysa med ett par exempel. Den förra förhåller sig till den sednare, som ett artificiellt till ett naturligt system; i den förra är karakteren *hufvudsak*, i den sednare natursanning, som icke bestämmes af karakteren utan af vextens historia och biologiska förhållanden, och karaktererne, ehuru viktige, betraktas ej, såsom i den förra, som *ändamål*, utan endast som *medel* för arternas skiljande. Man

kan väl aldrig säga, att en vext för bristande karakterer ej *förtjenar* anses för art, ty de räkna inga *meriter*, men för att vara en *positiv* art måste den i båda dessa hänseenden vara bepröfvad. *Subjektiva* arter äro de, som väl visa sig bestämdt skilde i naturen f. e. *Potentilla opaca*, *Rosa dumetorum*, *collina* m. fl., men sakna för närvarande absoluta karakterer, ehuru dessa en dag sannolikt komma att finnas. Men på ensamt karaktererne ligger ingen vikt, ty "*nullum datur in rerum natura signum ubique constans*"; det är ej på summan af de enskilda exemplaren, utan på ideel upfattning af arten som diagnosen baserar sig; afvikelser derifrån utgöra icke öfvergångar. Har man i naturen upfattat samslägtingarnes historia, kan man visserligen äfven bestämma arter efter torkade exemplar; men knappast i motsatt fall. Öfver mera föränderliga släkten kan man likväl sällan något afgöra, så vida man icke i större botaniska trädgårdar haft tillfälle under hela deras utveckling studera dem, der sådana endast riktigt kunna komparativt upfattas, hvartill jag egt tillfälle med de fleste omtviflade arter t. ex. *Thalictra*, *Epilobia*, *Arenariæ*, *Matricariæ* m. fl. Bland sådana närbeslägtade arter leder den biologiska och rent fytoGRAFISKA upfattningen till rakt motsatta resultater. Efter den förra blir *Scirpus uniglumis* egen art, *Scirpus glaucus* åter endast varietet; emedan den förra f. e. på Bolmens strand vexer i 1000:de tal på alldeles samma lokal med *Sc. palustris* utan alla medelformer men med olika utbildningsbana; då *S. glaucus* åter aldrig finnes på samma station med *S. lacustris*, och efter lokaliteten har flera medelformer. Så blir efter den förra *Juncus atratus* säker art, men den s. k. *J. nigritellus* (non Don) en högst obetydlig form, ehuru fytoGRAFISKA karaktererne för de sednare synas utmärktare. — Att den biologiska naturbetraktelsen i morfologi och samtliga vetenskapens delar gör sig allt mer och mer gällande, är för oss ett glädjande tidens tecken, ty endast derigenom blir naturalhistorien vetenskap och kan med sig försona den högre bildningens vårdare, som i den rent formela behandlingen blott sett ett empiriskt namn-register och icke begrepp och tanke.

I de anmärkningar vi i det följande denna gång lemna, skola vi blott inskränka oss till de af våra bestämningar som man missförstått, förkastat eller betviflat:

1. Vi hade trott att en mängd original-exemplar från olika stationer erhöles af författaren sjelf, af *Eriophorum Chamissonis* voro tillräcklige att bestyrka dess identitet med *E. capitatum* Suec., men då man drager pålitligheten deraf i tvekel böra vi tillägga, att Hooker i sin *Fl. Bor. Am.* äfven efter original-exemplar förklarar den för fullkomligt synonym med *E. capitatum*, hvaraf *E. capitatum* Mey. är en mycket spädare afart; *E. russeolum* har Hooker under *E. vaginatum* γ. utan allt synonym; — äfven kunna vi, om så påfordras, framlägga Meyers eget erkännande af identiteten af dess *E. Chamissonis* och vår svenska *E. capitatum*.

2. I Herb. Norm. IV hafva vi redan anmärkt den hos oss vanliga förvexlingen af *Alopecurus pratensis nigrescens* med *A. nigricans*, som är egen art. Den förra vexer tuffig, emedan rhizomet i spetsen alstrar flera strån och bladfasciklar, men icke så *A. nigricans*, som skjuter långa krypande rotskott, hvilka sluta sig i en enkel fränskild bladtuffa som följande året blomma. Derföre stå dess strån, ehuru under jord sammanhängande, alltid enstaka, hvilken biologiska karakter (utom andra) lättast och säkrast skiljer dem. Koch erkände genast *A. nigricans*, sedan han sett den verkliga, som en från *A. pratensis nigrescens* utmärkt art. Se *Taschenb. Deutschl. Fl.*

3. Att vår *Poa sudetica* β *remota* icke kunde skiljas från *Poa sudetica* α hafva vi i dessa blad förut visat; i Sverige har man härtill icke lemhat förtroende, men Koch, som egde tillfälle jemföra båda lefvande, äfvensom *Poa hybrida*, hvilken han uplyst vara från båda skild, återför *P. sudetica remota* till den verkliga *Poa sudetica*, ej tvekan att yttra: "*P. sudetica* β *remota* Fr. habe ich mit unrecht zu *P. hybrida* gebracht". Se *Tasch. D. Fl.* — Men hufvudsaken är att just vår form är den primitiva *Poa sudetica* enligt exemplar från Hänkens vextställe och Ehrharts, som ligga oss för ögonen,

efter Willdenows och Schraders beskrifningar; först genom de talrikare af Sieber, Hoppe m. fl. utdelade exemplar af själlformen antogs den för den normala.

4. *Poa depauperata* Brown? enl. Blytt, hafva vi, efter denne klarseende forskares anvisning och efter inhämtande af de utmärktaste gräskännares omdöme, förenat med *P. cenisæa*, emedan den har långa krypande rotskott, hvilka långt aflägsna den från all *P. laxa*, hvilken absolut saknar dylika. Af Parnell är den framställd som ny art, hvilken åsigt vi icke så våga förkasta, som dess förening med *P. laxa*.

5. Vi hafva i dessa blad förr uplyst, att *Poa cæsia* Smith är, efter figuren i Engl. Bot., Engelske exemplar och numera alla Engelske författares intyg, omisskännligen identisk med *P. Gaudini*; åberopandet af Hookers auktoritet för motsatsen är ett missförstånd, emedan denne förf. förenar *Poa cæsia* och *glauca* till en var, af *Poa nemoralis*, och bevisar således intet.

6. Då vi i Nov. Mant. III framställde de under *Festuca ovina* förblandade former, antogo vi trenne bestämda arter neml. *F. ovina*, *duriuscula* och *rubra*, utan att våga något bestämt omdöme om *F. glauca* Auct. och *F. dumetorum* L., och vi kända ännu ingen kompetent att afgifva något sådant. I min förmodan kommer likväl *F. dumetorum* (till hvilken Fest. *duriuscula* Steenstr. ex Islandia, efter exemplar meddelade af E. Vahl, hörer) att framdeles uptagas som art, *F. glauca* åter som underart af *F. ovina*. Vi ansågo oss blott troget böra framställa, hvad vi om dem erfarit, begagnande de kända namnen; om vi framställt dem som afarter hade vi ej handlat ärligt, utan anticiperat en erfarenhet som vi ej egde. Vill man likväl antaga endast de trenne förstnämnde, så må de sistnämnde alldeles icke inblandas imellan de öfriges tillfälliga former och framsör allt ihågkomma, att *formæ glaucæ, curvifoliæ &c.* förekomma af samtliga. Så kan den i Herb. Norm. lemnade *F. glauca* aldrig ställas under *F. duriuscula*, ehuru denna har äfven en glauk form, utan under *F. ovina* som äfven har en annan utmärkt *forma glauca*; icke

beller *F. dumetorum* ställas imellan *F. rubra* och dess tillfälliga forma *squarrosa*. (*F. arenaria* Osbeck är dess motsatta extrem och vida utmärktare), utan måste *Festuca rubra* uplösas i tvenne serier således:

Festuca rubra I, vera, β . *squarrosa*, γ . *arenaria*.

— — II, *dumetorum*, β . *scopulorum*, γ . *caesia*.

Den i Herb. Norm. lemnade *cæsia* kan icke hänföras till *F. duriuscula*.

7. *Bromus racemosus* Engl. Bot. är säkerligen identisk med vår, och ej med *B. hordeaceus*, som vi anse vara skild art och ej böra förväxlas med *Br. mollis lejostachys*.

8. Enligt beskrifning, vextställe (Kåseberga-exemplar hafva vi sett, och vid Helsingborg vexer icke *Tr. acutum*) och citatet af Herb. Norm., kunna vi knapt tveka, att *Trilicium affine* Hartm. i Bot. Not. tillhör endast *Tr. laxum*, och hvad som sedan hänförs till *T. affine* är den sednares uprätta form, hvilka båda äro ytterst allmänna. *Tr. acutum* åter är högst sällsynt, fast den på de ställen der den vexer förekommer i mängd: vexande blandade om hvarandra faller deras skillnad genast i ögonen. *Tr. acutum* skiljes lätt från alla samslägtingarne, som Meyer i *Chlor. Hannov.* anmärker, genom sin styfhet und "die Blätter in frühern Zustande canaliculato-triquetra, carina valde acuta, nur völlig entwichelt werden sie plana und stehen fast unter rechten Winkel sperrig ab". Detta är efter den lefvande vexten en trogen afbild. Så förekommer aldrig den veka, plattbladiga *T. laxum*. Vida mera problematisk är dess skillnad från *Tr. repens*, ty dess blad hafva stundom samma beklädnad, såsom jag sistl. sommar fann på Vestgöta-bergen. Meyers anmärkning att *T. repens litorale* snarare är en varietet af *T. acutum* än af *T. repens* förtjenar äfven all upmärksamhet. Koch erkänner vår *Tr. acutum* för den äkta, men är oviss om *T. laxum* kan skiljas eller icke.

9. Det troligen enda exemplar Prof. Wahlberg fann på Dovre af *Alchemilla vulgaris* med djupt inskuret rotblad, hvaraf *A. vulgaris hybrida* upstått, har han haft den vänskapen meddela mig till jemförelse, med anmärkning att det en-

dast vore en tillfällig form *). Den är visserligen vida skild från den *A. fissa* Wimm.! som förekommer vid Bergen (?) och på Färöarne och minsta sporr till hybriditet visar ingendera. Det är en så ren *Alchemilla vulgaris* som möjligt, blott ett rotblad är djupt handlikt deladt, en mycket vanlig lek hos inskurna blad, t. ex. hos *Acer Platanoides*, *Gei rivali* terminalsmåblad, samtliga *Betulae* och *Alni*, hvilka ock förr togos för hybriditeter.

10. Af *Galium Aparine* finnes visserligen en tillfällig form med glatta något gryniga frukter; men den är icke *G. spurium* L. som har dem *absolute lævissimi, glänsande, mogna succulenta*, hvarigenom de under prässning klibba sig fast vid papperet. Detta är orsaken, hvarföre man aldrig ser den med mogna frön i samlingar. — *G. tenerum* Schleich. förtjenar att anmärkas som varietet.

11. Den vid Upsala vexande *Symphytum patens* eller *S. officinale* Fl. Ups. är af mig bestämd till den verkliga *S. orientale* L. och är en helt annan än Willd. och nyare författare så benämna. Hvad dess vextställen beträffar äro dessa alldeles lika med *S. officinalis*, ymnigast i gamla trädgårdar och på gräsplatsar längs åen, men finnes mångenstädes i vildmarken och icke blott inom och utom Upsala, utan i hela trakten t. ex. vid L.Gottsunda, Lurbo, till hästlass vid Qvarnbo, Mariælund o. s. v. Vidare i Enköpingstrakten. Mångenstädes är den välplanterad, men odlas nu icke, är alldeles outödlig; flerstädes synes den fullkomligt vild.

12. *Gentiana obtusifolia* Willd.!, som är verkliga källan för denna art, anses af mig för var. af *G. germanica* Willd. Se Bot. Not. 1841.

*) Att jag utan att sett exemplaret bestämde den till *A. fissa*, var visserligen ett förhastande, men det var mig af flera upgifvet att *A. fissa* var funnen af Prof. Wahlberg, som jag ej unsåg mig ega rätt betvifla. Mina exemplar af Schubert äro äkta, fast vextstället synes osäkert.

13. Af *Verbasca* hafva vi trenne hybriditeter, som äro så mycket märkvärdigare, som de äro de enda tillförläppliga hybriditeter svenska floran eger. (Att *Cirsium decoloratum* är hybriditet anser Koch problematiskt och då den nu blifvit funnen i trakter, der de förment föräldrarne saknas, samt i Skåne är ganska ymnig, instämma vi deruti. Att *Geum intermedium*, som vi förr uppgifvit som hybrid, icke är det, är af Koch satt utom tvifvel. De öfrige som hybriditeter förr förmodade f. e. *Lamium intermedium* (allmänaste arten i Skottland) kvarstå endast som varnande exempel). Vi vilja icke inblanda nämnde *Verbasca* bland de verkliga arterne. *Verbascum seminigrum* innefattar *V. nigro-thapsus* och *V. nigrothapsiforme*; dessa äro ej genom tydliga karakterer dock genom hela utseendet skilde från *Thapso-nigrum*, som är *V. collinum* Schrad., hvilken förklarade exemplaren af *V. seminigrum* för bastarder af *Thapsus*, men antog *V. collinum* för egen art.

14. *Viola canina* γ. *stricta* Hn. är icke vår *V. stricta*, utan en verklig *V. canina lucorum* Reich.! Deremot hör den under *V. pratensis* från Vestergötland citerade till *V. stricta humilis*.

15. Utom *Ulmus effusa* finner man från älska tider skilde en *Ulmus campestris* och en *U. montana*. Sedan Linné reducerat alla Europeiska *Ulm*i till en, återställdes och antogos dessa tre arter, men sedan man f. e. i England ökat dessa till sju och i Österrike till nio, drogo dessa de öfrige åter med sig i förderfvet. Jag har icke bestridt deras förening, men har icke ansett mig böra följa den, utan efter framställande af ganska vigtiga grunder yrkat deras nogare pröfning, ty det är alltid lättare att kasta, hvad man ej känner, i hög, än verkligen undersöka. Det gifves nemligen två normala former, två suberösa former, två glattbladiga former, hvilka man ganska obetänksamt sammanslår; till hvardera af de normale hör en suberös och en glattbladig. Vår *U. montana* har alltid sådana mogna frukter som figuren i Sv. Bot. t. 13 visar, endast outvexta synas de något inskurne, liksom bladen hinnaktiga, men utvexte blifva de alltid styfva. Dr. Hartmans framställning förstår jag lika li-

tet, som han min, med hvilken figurerna af samtliga Engelska arterna förträffligen öfverensslämma. Det var af dessa jag först blef gjord upmärksam på skillnaden, som jag sedan i naturen fann bekräftad.

16. *Heraclei Sphondylii* och *sibirici* L. skillnad är fullständigt och bäst ådagalagd i en upsats af Dreyer i *Kröyers Tidsskrift*. Utom den äkta *H. sibiricum*, hafva vi en tredje med den förvandt art i Sverge efter Koch. Jag har icke kunnat finna någon enda författare, som känt både *H. Sphondylium* och *sibiricum* och betviflat deras skillnad, och vår afviker betydligt till frukten. Se *Koch Syn.* 2.

17. Då vi först utredde de båda hos oss under *Statice Limonium* förvexlade arter, tilltrorde vi oss icke afgöra hvilkendera var Linnés art, då vextställena *lika* mycket hänvisa på båda. Numera är uplyst, att den i Linnés Herb. förekommande är den Skånska, som ock af alla utländska författare för *S. Limonium* är antagen, så att det svårligen lärers lyckas ombyta dessa namn. Vår *St. Bahusiensis* är icke blott genom fyrdubbel storlek, utan genom breda blad, med udden under bladspetsen o. s. v. mycket skild från *St. rariflora*, som har smala uddspetsiga blad. Likväl förenar jag båda under *St. rariflora*; hufvudformen blir den Bohusländska och Dreyers *St. rariflora* var *danica*.

18. Att all vår Svenska vilda *Allium Schoenoprasum* hör till *Allium sibiricum* L. har jag i Herb. Norm. sökt visa, äfven som antydte att den icke öfvergår i den verkliga, endast hos oss odlade, men i V. Europa vilda *A. Schoenoprasum*, men om deras artskillnad vet jag mig icke yttrat något, emedan jag icke kände annan skillnad än den *biologiska* Linne redan i Öländska resan p. 53 af bladen angifver. En nyare författare har uppgifvit, att hos *A. sibiricum* de sterila lökarne äro enbladige, hos *A. Schoenoprasum* tubladige. Någon vild *A. Schoenoprasum* är väl icke att söka i Sverge.

19. Kochs *Gagea pratensis* är icke identisk med den i Herb. Norm. lemnade, ty den har hölsterblad som *O. steno-*

petalum, hvarföre den med denna af Koch nu återförenas, då deremot den Skånska har de nedre blombladen motsatte som *G. lutea*, och således äfvensom med utseendet af *G. lutea* närmare öfverensstämmer med Persoons-art.

20. Våra försmådda observationer, öfver *Junci nigrifolii* öfvergång i *J. supinus* äro nu bestyrkte af Koch, äfvensom att den icke är den verkliga *J. nigrifolius* Don; deremot erkänner äfven Koch *J. atratus*, som är den verkliga *nigrifolius*, för egen art. Våra Halländska exemplar af den äro godkände af Wimmer.

21. Alla Tyska Botanister, som sett den Svenska *Luzula spadicea*, förklara den skild från sin, men identisk med *L. glabrata*. Talrika Tyska exemplar och Blytt, som undersökt samtliga i naturen, bestyrka denna bestämning. Redan Prof. Wahlenberg förklarade i sin *Fl. Suecica* den Svenska skild från den äkta sydeuropeiska *L. spadicea*, men identisk med *Juncus intermedius* Host., som är ett obetvifadt syn. till *L. glabrata*.

22. Släktet *Epilobium* förblir fytografiskt behandladt alltid dunkelt; märket varierar helt och klufvet hos de flesta arterne, stjelkens kanter oblitereras ofta af pubescensen, hvarigenom upstå otaliga skenbara öfvergångar och medelformer. Vida klarare blifva dess arter om man fäster sig vid de biologiske förhållanderne, f. e. om flores virginei äro uprättade eller hängande, deras olika multiplikation o. s. v. Den verkliga *E. purpureum* (se Nov. Mant. III) skiljer sig genast från den snarlika *E. roseum* genom alltid styft uprättade blommor och genom stjelkens tillfälliga kanter, hvilka ej upkomma af de nedlöpande bladskafen, utan af bladens ryggnerf. Märkvärdig är vidare den omständigheten, antingen arterne absolut sakna rotskott t. ex. *E. montanum*, *E. roseum* och *hypericifolium*, eller fram på hösten efter afblomstringen skjuta rotskott under jord som sluta sig i bladrossetter f. e. *E. tetragonum*, *E. lineare*, *E. alpinum*, eller trådlika refvor öfver jorden med glest spridda blad: *E. virgatum*, *E. origanifolium*, *E. palustre*.

23. *Epilobium alpinum Suecorum* innefattar de båda arter som Larmark först urskiljde under namn af *E. alpinum* och *E. organifolium*, hvilka benämningar äro så stadgade och allmänt antagne, att alla försök att ändra dem säkert misslyckas, hvarföre de ock af mig äro antagne (ej *E. alsinefolium*, som hos Dr Hartman). Att dessa äro tvenne bestämdt skilde arter har under 50 år ingen enda utländsk fjällbotanist betviflat och Skandinavien mest fjällbevandrade Botanist, Blytt, är äfven derom fullt öfvertygad. Visserligen har skett flera misslyckade försök att reducera dem; s. e. *E. alpinum* till *E. lineare*, till *E. palustre* (Wimmer har nu i bref erkänt oriktigheten deraf), till *E. tetragonum* hos Meyer; men att förena *E. alpinum* och *E. organifolium* har ej fallit någon enda in och kan icke heller, om man jemför dessa sedan långliga tider i Botan. trädgårdar vanliga arter jemte hvarandra. Grunden till deras förväxling hos oss ligger deruti, att man antager en tredje var. *Linneana*, hvilken, såsom sammansatt af pygmeiska former af båda arterne, bör uplösas och försvinna; vanligast hörer den till den verkliga *E. alpinum*, men i Upsala trädgård öfvergår *E. organifolium* äfven till en dylik pygmeisk form, utan att på minsta sätt derföre närma sig till *E. alpinum verum*. Den sistnämnde synes verkligen hos oss den allmänaste, ej *E. organifolium*, ehuru den mera faller i ögonen. Att den bör äfven bibehålla namnet *E. alpinum* L. följer icke blott af alla förf. enstämmiga vitsord, utan bestyrkes fullkomligen af Linnés herbarium och skrifter. Till denna hörer neml. *Linn. Lapp. n. 150*, då till *E. organifolium* efter Adj. Lindbloms träffande anmärkning hörer *Linn. Lapp. n. 147*, hvilken af Linné sedermera förenades med *E. montanum*, hvilken dock efter *Wahl. Fl. Lapp.* ej vexer i fjälltrakterne. (*Linn. Lapp. n. 148* är *E. palustre* och *149 E. lineare*, hvilken i *Fl. Suec.* förväxlades med den på låglandet vexande snarlika form af *E. palustre* och dermed förenades). Hvad slutligen *E. nutans* Schmidt beträffar är den icke synonym med *E. alpinum*, ty denna har Schmidt under detta sitt Linneanska namn, utan är det en egen art efter Tausch och

Reichenbach, men efter Koch en egen märkvärdig underart, som högst sällan hos oss förekommer. Utom det att Schmidts namn ej hör hit och är vida yngre än de allmänt antagne Lamarkske, är namnet *E. nutans* lika opassande såsom lika väl tillkommande alla närbeslägtade arter, som förvillande då det tillagts en mängd olika former. *Epilobium nutans* Horn.!, *E. Hornemanni* Reich.!, är en form af *E. origanifolium* och bör ej förväxlas med *E. lineare*. Genom den utförligare framställning jag nu gifvit, hoppas jag att hvarje, som ej är fixerad i en antagen mening, skall klart inse åtminstone det historiska i dessa omtvistade arters förhållanden.

24. *Polyg. Persic. minus* H. N. IV. hörer bestämdt till *P. Persicaria*, icke till *P. mite*. Ehuru allmänt antagen anser jag någon varietas *incana* icke kunna skiljas af *P. lapathifol.*, då alla tre denna arts varr. hafva hvar sin forma *incana*, men så obestämd att man på hvarje stånd finner glatta och under gråludna blad, ofta halfva bladet glatt, halfva gråludet.

25. *Polygonum tataricum* hvarken odlas eller förekommer bland annat Bohvete, utan vexer endast förvildad i Potatisland, bland säd o. s. v. Det är bekant, att det numer är det värsta ogräs i Hannover, Westphalen o. s. v.

26. *Silene maritima* är efter den af oss gifna biologiska framställning numera af alla Tyska, Engelske, Franske m. fl. Botanister erkänd (familjens förste kännare Braun, som i många år odlat den, kallar den en praktväxt!); men dess förening med *S. inflata* v. *petraea* skall säkerligen ingen gilla. Se *Koch. Syn. ed. 2.* Då en sådan blifvit föreslagen, måste någon form af *S. maritima* varit för ögonen. Båda funnos på min tid i Lunds trädgård.

27. *Lepig. medium* Fr. är identisk med *L. medium* Koch och dess *L. marginatum* är högst sannolikt vår *L. salinum*. Det är temligen subjektivt huru man vill betrakta de fyra säkert konstanta former detta släkte erbjuder; det enda konsequenta är att skilja alla eller förena alla. Se *Nov. Mant. III.*

28. *Arenaria ciliata* och *A. gothica* har jag haft tillfälle jemföra odlade jemte hvarandra; den förra har af gammalt

funnits i Botaniska trädgårdar, den sednare har af mig blifvit spridd till flera. Öfverallt visa sig dessa som bestämdt skilda arter, ungefär som *Cerastium trigynum* och *C. semidecandrum*, med hvilka hvardera af dem är analog till sitt vextsätt. *A. ciliata* bildar fotsbreda tufvor med tusentals sterila stänglar, som aldrig blomma första året; *A. gothica* uppskjuter hastigt om våren af förra årets frö, blommor och försvinner. Några sterila perennerande stänglar äro lika litet sedda af denna, som spetsade blomfoderblad på *Sagina stricta*. Men om än några exemplar skulle perennera eller persistera genom knoppbildning i bladveckan, visar den fibrösa rotens byggnad tillräckeligen, att den aldrig kan *upåt grenar sig* genom fördelning i en mängd stammar och bilda den tufviga vext som, utom de öfrige karaktererne, så tydligt skiljer *A. ciliata*. Också är dessas absoluta skillnad erkänd af alla, som känt den verkliga *A. ciliata*. Jemf. Koch. Syn. 2.!

29. Äfven *Arenaria norvegica*, som jag förut betraktat som underart, är efter de stora massor af exemplar jag erhållit så af denna som af *A. ciliata* en säkert skild, ej med *Arenaria ciliata multicaulis* jemförlig art. Se alle Engelske florister, speciellt *Engl. Bot. Suppl. **)

30. Att *Rosa inodora*, hvad första anblicken af den levande busken lär, ej kan jemföras med *Rosa rubiginosa*, utan endast med *R. canina*, kan väl nu mera anses för fullkomligt afgjort. Huruvida den, *R. dumetorum* och *R. collina* böra betraktas som underarter af *R. canina* eller egna arter, beror helt och hållet på olika upfattning af species-begreppet. Att de icke erbjuda några skarpa karakterer är lika säkert, som att de i naturen äro bestämdt åtskilda, och fast i

*) Sedan så väl *Cerastiernes*, som *Alsinaceernes* Monografer Grenier och Fenzl antagit Curtis första klara bestämning af *Cerastium vulgatum* och *viscosum* kan knapt betviflas att de äfven bibehållas af alla, som ej redan antagit andra. Att *C. strigosum* ej är Persoons *C. brachypetalum* (= *C. viscos.* egland.) medgifves äfven af Koch, ehuru han ob usum bibehållit namnet.

100:tal blandade om hvarandra aldrig sammanflyta. Detta förklarar, hvarföre jag i Nov. Fl. Suec. uplog dem som varieteter, och då jag i Nov. Mant. III. särskildt framställde dem *uttryckeligen* reserverade mig mot förmodan, att jag derigenom återkallade den förra bestämningen. Att iuse huru arterne i naturen verkligen förhålla sig, är något vida viktigare än all framställningens form. Att *Rosa collina* varierar med enkelt, dubbelt och trefalt sågade blad hafva vi ofta sett och anmärkes *uttryckeligen* af Koch sjelf. Att Jacquin afbildat den med enkelt sågade blad är en ren tillfällighet.

31. Sedan nu Koch bestyrkt vår upgift, att *R. tomentosa* Suec. eller *R. villosa* L. icke är hans, torde väl den saken få anses afgjord. *Rosa tomentosa* Koch och Nov. Mant. III kan med den icke jämföras men möjligen hörer den i H. N. VI gifna *R. collina*, såsom jag derstädes ock upgifver, till denna.

32. *Potentilla sordida* a. Fr. är *P. collina* Koch! Syn. I., *P. sord.* b. Nov. Mant. är *P. Güntheri* Koch! Syn. I. Den förra är artens hufvudform, ty minst 100 exemplar af den förekomma emot 1 af *Güntheri*, som upkommer på odlad jord. Hufvudformen är enkel, saknar central blad-rosett, stjelkarne äro upstigande eller uprätta, bladens kant inrullad o. s. v.; äfven *P. argentea* får på fuktiga odlade ställen ytterst greniga nedliggande stjelkar kring en central bladtufva, platta blad o. s. v. Se Herb. N. VII och Nov. Mant. III. *P. collina* Lehm.! är en af Koch icke närmare känd vext.

33. Till de utmärktaste och säkraste i sednare åren i Sverge och samtidigt af Koch urskilde arter räknar jag *Thalictrum minus*, *Th. Kochii* och *Th. flexuosum*; en enda karpell är tillräckelig att skilja dem och vextsätt (aphyllopodisk och phyllopodisk stjelk), blomningstid m. m. bestyrker deras skillnad. Men med ofullständiga exemplar i Herbarier har man svårt att reda sig, i fall man förut ej känner dem. Alla tre finnas sedan långliga tider odlade här i Upsala, der det är lätt taga verklig notis om dem. — Har man blott en gång fått syn på hvar stipellerne äro att söka, finner man dem sedan ganska lätt.

34. All i Sverige verkligen vild *Mentha silvestris* hörer till *M. nemorosa* W.; *M. silvestris* W. förekommer på några få ställen förvildad. — Att alla *Menther* variera ludna och fullkomligt glatta är numera en afgjord sak; *M. silvestris* eller *viridis* kunna icke derefter åtskiljas. Ehuru något gråhuden miste Herb. N. VII. n. 9. b hänföras till *M. viridis*, så vida denna som art skall skiljas från *M. silvestris*. Alla öfriga karakterer, utom det hos äldre försvinnande luddet, äro gemensamma med *M. viridis*.

35. *Mentha* Herb. N. IV. n. 17, hänförd af Dr Hartman till *M. sativa*, är just samma vext från Slaka, som äfven citeras under *M. gentilis*. Rätteligen anser jag den böra betraktas som en storblommig varietet af den sednare. — Af *Mentha arvensis* anser jag fyra varieteter: 1) *M. agrestis* Sole & Hartm.; 2) *silvestrica gracilis, foliis lanceolatis glabriusculis*; 3) *riparia* Herb. Norm.; 4) *M. lapponica*. Dessa trenne sistnämnde hafva blomskåften fullkomligen glatta. Mig förefaller mindre lämpligt att man så ofta byter om varieteters namn och icke bibehåller de af förste bestämmaren gifne.

36. De exemplar mig blifvit lemnade af *Ajuga pyramidalis glabrata* äro endast en tillfällig form af denna art, som ofta har korta sidoskott; och de hafva intet gemensamt med *A. alpina* Noy. Mant. III, som efter vextstället hos Hartman derunder synes innefattad. Denna sistnämnde kan endast jämföras med *A. reptans*, från hvilken den nästan endast skiljer sig genom ännu mera refvig vext och mindre blommor.

37. Den rätta *Lamium incisum*, som är en obetviflad art, skiljer sig från *L. purpureum incisum* med rak, inuti har pip och blott en tand vid svalget; *L. purpureum* har krökt pip, med hårkrans, tvenne tänder m. m.

38. Den vid Upsala och väl i allmänhet i Sverige vanligaste *Galeopsis* är *Galeopsis bifida*, som Bentham (säkerligen med rätta) anser för den egentliga *G. Tetrahit* L. — Nyare förf. *G. Tetrahit* synes mig vida närmare *G. versicolor* och endast skild genom blommornes färg (ss. var. *pallens* från *G. bifida*), ty storleken är högst föränderlig. Den föga sträf-

håriga, med rosenröda blommor, som vexer i bergskrefvor, f. e. på Bösseberget vid Femsjö, är *G. pubescens*. Antingen måste häraf tre eller en art antagas.

39. Det är af *alla nyare Botanister antaget*, att man aldrig talar om enbladigt foder eller krona, då dessa äro hetero-sepaliske eller -petaliske. Af denna grund beskrifva ock alla Orobanchografer arterna af *Ospreleon* med tvenne sepala, ehuru de vid ena sidan mer eller mindre sammanvexa. Härigenom förfaller helt och hållet Hartmans anmärkning emot min beskrifning af *O. major*. Koch beskriver denna art (*O. stigmalodes* Wimm.) fullkomligt lika med mig. Se *Koch Tsch. D. Fl.*

40. *Cochlearia anglica* β . Hn. är *C. fenestralis* Brown & Dec., som äfven jag hänförer till *C. anglica*. H. N. X. — Från den är *C. arctica* Schlecht., Dec., Fr. säkert skild och närmast beslägtad med *C. officinalis*.

41. Öfver *Camelina* jemf. Nov. Mant. III, hvarest Herb. N. VII. 21 bör hänföras till *C. sativa*. — *C. sativa* γ Hartm. synes höra till *C. foetida*; δ . *australis* kan icke förenas med *C. sativa* Hn. Detta sista namn, såsom kollektivt, torde lämpligast böra försvinna och efter Kochs åsigt *C. sativa* Nov. Mant. III. bibehålla namnet *C. dentata*.

42. Under *Barbarea vulgaris* γ . *acidula* Htn. hör det hela: Denna är den ursprungliga *Erysimum* s. *Barbarea præcox* Smith, men detta namn har sednare blifvit öfverfördt till en i S. Europa förekommande art med blommor af *B. stricta*, men med utstående skidor och inskurna blad som på *B. arcuata*. Att nämnde *B. præcox* eller *B. arcuata* Rec. nu allmänligen anses som skild art är tillräckeligen bekant. Jemf. Nov. Mant. III.

43. Öfver de under *Arabis hirsuta* förenade former se *Bot. Not.* 1843. n. 8.

44. I föregående uplagor af sin handbok har Dr. Hartman yrkat, att *Sisymbrium aenosum* L. Suec. icke var *Arabis arenosa*, utan en var. af *Arabis Thaliana*. Efter vår framställning af motsatt åsigt i Nov. Mant. III antages att *A. Thaliana* β är identisk med *Arabis arenosa*. Mig förblifva likväl

desså ganska tydligt skilde, men jag har intet emot om den omtvistade *A. Thaliana* β . uptages som egen art.

45. Ehuru Decandolle efter skidans stråfhårighet och glattthet fördelar *Sinapis arvensis* former i tvenne arter, anser jag Poirets och Reichenbachs fördelning af dem i tvenne varieteter eller underarter efter bladformen och skidans längd naturligare. Hos båda de sistnämnde förekomma både glatta och stråfhåriga skidor; de sednare äro den typiska formen för arten, men öfvergångarne äro så tillfälliga att de ej kunna skiljas.

46. Vår rödblommiga *Fumaria capreolata* öfverensstämmer med Engelska exemplar under detta namn, hvilka Decandolle förklarar för sin *F. media*, och med Sonders af *F. Petteri* Koch.

47. Oaktadt uprepade försäkringar, att vexter utan gräns sammanflyta, får man ofta se dem strax derefter erkända som arter, och detta tveka vi icke tillämpa äfven på *Corydalis laxa* och *pumila*. Men härvid måste man först bestämma, hvad man förstår med *C. pumila* eller *Lobelii*, ty synonymien är ännu vacklande; när gränsorne (s. e. af *Ranunculus reptans*) icke äro riktigt upfattade, leder äfven den riktiga observationen till oriktigt resultat. Ehuru jag på en gång hade flera 100 lifvande exemplar af *C. laxa* och *C. pumila* för ögonen, voro dessa så bestämdt åtskilda, att det icke föll mig in betvifla deras skillnad, men väl *C. laxa* från *C. fabacea*; äfven *C. pumila* synes utan gräns öfvergå i *C. fabacea* vid Nontuna, men sins imellan beröra *C. laxa* och *pumila* icke hvarandra. *C. pumila* håller sig alltid lågvext, men frodigare blir den gröfre och fastare, med uprätt klase, korta nedböjda skäft. *C. laxa* blir åter ju större och frodigare desto vekare och laxare, har alltid hängande klase, så att fruktskafsten ej egentligen tillbakaböjas, ehuru de äro slaka och hängande; klasen ofta endast 2—3-blommig med hela skärm och då svår att skilja från *C. fabacea*. *C. pumila* utmärker sig från alla samslägtingarne genom sidokronbladens egna blekhet, hvarigenom den torrkad blir mera eller mindre gulbrokig; från *C. laxa* utom dess genom helt olika fysiognomi, ty då sidokronbladen hos *C. pumila* i

spetsen üro hela med en före kanten försvinnande köl, så äro de hos *C. laxa*, liksom hos *C. fabacea*, i *spetsen urnupne med utlöpande köl*; flera olikheter att förtiga. Det synes väl möjligt, att man sökt *C. pumila* i *C. laxa* (ty efter Kochs beskrifning kom jag först till detta resultat) och då förklaras lätt huru man trott sig finna dem sammanslyta. Namnet *C. pumila*, som är det äldsta, passar utmärkt väl till vår *C. pumila*; det är bekant huru mycken smälek Ta usch fått upbära s. e. i *Reg. Bot. Zeit.* för den onödiga förändringen af detta namn.

48. Exemplar samlade i Upsala trädgård vittna, att allt hvad Linne deruti hade under ögonen för *Ononis arvensis* och *O. spinosa* (och ännu finnas der endast dessa båda) voro taggiga och tagglösa former af *O. repens* Rec. Det är obestriddligen dessa som han haft för ögonen vid bestämmandet af sin *O. arvensis* S. N. XII., och derefter har Smith förträffligen framställt denna art. Jag tror här riktigast vara att följa Linné och Smith, ty namnen *spinosa* och *repens* äro alltför förvillande. Den vexer ofta alldeles rak, upstigande, hos oss mera sällan krypande. *O. arvensis* Retz. återfår då sitt allmänt anlagda namn *O. hircina*. Att nyares *O. spinosa* varit af Linné känd är för mig icke troligt; jag har ytterst sparsamt insamlat den i Skåne *); för den önskade jag Kochs benämning *O. campestris* antagen.

49. *Tragopogon pratensis* v. *minor* Fr. Nov. I. uplog jag under särskildt nummer i Nov. Fl. Suec. ed. II. endast därför (se förordet) att Prof. Wahlberg uplyst, att den var af Miller skild under namn af *Trag. minor*. Då Dr Hartman af mig begärde uplysningar för andra upl. af sin Flora, erinrar jag mig ganska bestämdt, att jag förklarade att jag likväl ansåg den som varietet och önskade den så uptagen. Dr Hartman hade då icke sett vexten. — Med mera skäl skulle man kunna citera *Scorzonera plantaginea* Hn.

*) Jag skulle vara högst förbunden om jag blefve förvissad genom exemplar att denna art verkligen någorstades i Sverige, utom Skånska flygsanden, blifvit insamlad.

50. Åsigterne öfver *Hieracia* äro i allmänhet ännu föga stadgade, och efter den herrliga fördelning af dessa i flera bestämda undersläkten i Kochs *Taschenbuch*. har öfver *Pulmonareæ* uppgått ett nytt ljus, hvarigenom vi inse att många hittills förenade former icke ens kunna jemföras, såsom endast varande analoga utbildningsformer inom olika serier. Så höra *H. glanduliferum* (som relativt till *H. alpinum* snarare bordt hela *H. eglandulosum*) m. fl. under *H. alpinum* förenade till helt olika undersläkten; som *Hieracium Pilosella*, med hvilken *H. alpinum* länge jemförts, så förhåller sig *H. alpinum* till *H. Prenanthoides*; genom *H. nigrescens*, *cydoniaefolium*, *denticulatum* och *Prenanthoides* är denna serie fullkomligt lika sammanhängande som Pilosellernes, fullkomligen skild från alla andra genom de i spelsen med ledade hår beklädde *ligulæ*; då *glanduliferum* på samma sätt slutar sig till de glauca *Pulmonareæ* och en annan till *H. vulgati* gruppen. Efter dessa grunder komma arterne både att reformeras och ökas. Så hör *H. boreale* v. *latifolium* Herb. Nörm. I såsom en mångbladig form (ty en-, få- och mång-bladiga variera alla *Pulmonareæ*) till *H. diaphanum*. Från all *H. vulgatum* är den säkert skild genom sin utspärrade vippa, svartgröna (ej gråludna) holksjäll m. m. De öfrige under denna i Nov. Mant. II. förenade varieteter utgöra efter Koch nästan lika många arter, hvarom vi framdeles skola lemna närmare underrättelser.

Mera bekante äro *Pilosellæ*. Vill man skilja *H. auriculæforme* eller *Auriculo-Pilosella* Nov. Fl. Su., samt *H. Echioides* (*H. cymosum* Hartm. Skand. 4) och *H. Nestleri* (*H. cymosum* Frölich & Fr.) så hafva vi föga deremot, men måste tillstå att vi för den förstnämnde icke kunnat finna några bestämda karakterer, för de sednare åter icke några gränser i naturen.

51. Af Prof. Wimmer har jag blifvit förvissad att den i Ö. Skåne mycket sällsynta *Senecio barbareaefolius* fullkomligt öfverensstämmer med den Schlesiska. Upgiften att Koch ej skiljer den från *S. aquaticus* beror på ett missförstånd; redan i första edit. har han den skild under namn af *S. errati-*

cus Brot., hvilken jag ock citerat; citatet af *S. barbareaefolius* under *S. aquaticus* insågs lätt vara ett skriffel, som ock i 2 ed. blifvit rättadt.

52. Den af oss återställda *Matricaria maritima* L. har af alla utländska förf. blifvit erkänd som en utmärkt art ('von *C. inodorum* β *salinum* ist *Matr. maritima* L. Fries Herb. Norm. 7. verschieden' Koch), men ännu anmärkningsvärdare är, att den, oberoende af våra observationer, samtidigt i England blifvit återställd af Babington, i Frankrike af Gay. Då den sistnämnde är den erkändt förste kännare af dessa vexter, torde ett utdrag af Dess bref dat. Paris 1³ vara af intresse: 'Votre *Chrysanth. maritimum* est parfaitement identique avec le vrai *Pyrethrum maritimum*. Les Anglois l'ont bien distingué dans l'origine, mais ils ont eu tort ensuite d'en faire une variété de cette dernière espèce. Tout deux se trouvent en France, l'*maritimum* partout sur la côte de l'océane jusqu' à frontière d'Espagne; votre est la première forme par Raji'. I Frankrike äro ligulæ vanligen inskurne utan att sådant det minsta inverkar på artskillnaden!

53. *Matricaria suaveolens* L. förtjenar visserligen upptagas som en bestämd afart, ty utom sitt egna utscende afviker den genom fullkomlig saknad af den affallande fruktkrona, som finnes hos kantblommorne hos *M. Chamomilla* och på alla frukterne hos *M. coronata*. Gay sjelf anser denna endast för var. af *M. Chamomilla* och de oss meddelade exemplar äro, utom denna karakter, icke skiljbara från densamma.

54. Vår *Orchis latifolia* f. c. från Segeholm i Skåne öfverensstämmer på det nogaste med Franska och Kochs exemplar. Den i Herb. Norm. VI lemnade var. *elatior* är derifrån visserligen betydligt afvikande, men kan svårligen hänföras till någon annan. Den skarpsynte P. C. Afzelius, som noga jämförde dessa arter lefvande, förklarade den bestämdt skild från all *O. incarnata*, men var oviss om dess skillnad från *O. maculata*. Då stjelen är pipig kan den likväl icke dermed förernas; i samband med den långsträckt vexten stå de smalare

bladen, liksom *O. incarnata* förekommer både bred- och smal-bladig.

55. *Orchis cordigera* förmodas icke af oss vara *O. cruenta* Roch., utan är just beskrifven efter Rochels exemplar, meddelte af Heuffel och Koch. Den är hufvudformen, till hvilken tvenne Gottlänske exemplar närma sig, såsom uttryckeligen i Nov. Mant. III är förklaradt.

56. Under den osäkra *Epipactis atrorubens* Hoffm., hvilken själf uplager sin endast som färgförändring af *E. latifolia*, förenas flera till färgen skilde former. Den från Styggfossen i Dalarne är säkert *E. rubiginosa* Koch; *E. purpurata* Sm. m. fl. höra äfven till denna flock. Som blommornes färg är i hög grad föränderlig både hos *E. latifolia* och *E. media* anse vi lämpligast förena den sistnämndas former under det sednare gemensamma namnet, då intetdera af de äldre tillkommer eller är passande på arten i sitt hela omfång, men väl för dess flera förändringar.

57. I en af Norges herrliga dalar upläckte den outtröttlige Prof. Blytts skarpsynta öga trenne medelformer imellan *Carex loliacea*, *tenuiflora* och *canescens*, hvilka, såsom vexande på lika lokal och hvardera motsvarande sin af de ofvannämnde, jag för analogiens skull provisoriskt sammanfattade efter Blytts antydning under den kollektiva benämningen *Carices Blyttii*, men fullt öfverlygad att dessa som arter eller underarter efter nya undersökningar skulle komma att underordnas hvar och en sin af de ofvannämnde. Därföre benämndes ingen specielt *Carex Blyttii*, utan framställdes hvar och en som underart! Den med *C. loliacea* närmast besläglade gifves i Herb. N. X, den till *C. tenuiflora* sig slutande gafs som underarten *macilentula* (att den icke är identisk med *C. tenuiflora*, är utom andra karakterer klart af dess i spetsen djupt tulkfna frukter, som på *C. tenuiflora* äro hela), och den med *C. canescens* närmast förvandla under namn af *vitalis*, ty att den icke är *C. Gebhardi*, hvarföre den förut hos oss blifvit lägen, var klart. Sedermera har Lang uplyst, att under *C. canescens brunnescens* förekommer en skild art *C. Persooni*

Sieb. Att denna skulle vara identisk med *C. vitilis* vill jag väl icke bestrida, dock synes det mig (tvifvelaktigt 1) emedan alla exemplar jag erhållit utifrån under namn af *C. canescens brunnescens*, utom färgen och det djupare klufna sprölet, äro lika den vanliga *C. canescens* och äro bestämdt skilda från vår *C. vitilis*; 2) emedan hufvudkaraktern på *C. Persooni*, ett efter sin hela längd klufvet spröt, icke passar på *C. vitilis*; 3) emedan hvarken Lang eller Koch, som egt tillgång till och annorstädes citerar Herb. Normale, till *C. Persooni* hänföra vår *C. vitilis*. — Öfver *Carices* vore föröfrigt mycket att tillägga som utrymmet nu ej tillåter; vi blott anmärka att Laestadius under *C. acuta ripensis* måste meddelat olika former, ty hvad vi erhållit af honom är icke *C. hyperborea*, utan bar skarpare strå än någon af släktlingarne (upptages under *C. aquatilis* af Htn.); beskrifning och vextstället i Nov. Act. Ups. antyda att den oss meddelade är den rätta. — Att vår *C. bullata* icke fullt öfverensstämmer med Schkuhr:s är mycket riktigt; derföre hafva vi ock uptagit den som egen underart *C. laevirostris*; men genom Prof. Vahlberg och Kunze äro vi nu förvissade att den är fullkomligt skild och en utmärkt ny art.

58. Liksom hos oss *Betula alba* är den sällsyntare och saknas i fjälltrakter och nordligaste delarne, efter väl 100 former, lemnade af Blytt, Lindblom, Laestadius, som alla höra till *B. glutinosa*, så är förhållandet äfven i England efter Babington, i Finland efter Nylander och troligen i alla nordliga länder. Det är ock endast denna som Linné för *B. alba* beskrifvit, ehuru det nu ej är skäl ändra de antagne benämningarne, fast vi ej kunna antaga det olyckliga *B. pubescens*. Att efter Meyers upgift i *Chlor. Hannov.* en med denna analog form skulle finnas af *B. alba*, syntes mig tvetydigt tills jag förl. sommar sjelf hade tillfälle se den. — Huruvida *Betula pubescens* Ehrh. Wallroth efter dessas intyg är afart af *B. glutinosa* är ännu mycket ovisst. Den varierar väl äfven glatt, men vexer alltid i buskform och har hängesfjäll snarare af *B. alba*. Det är denna som vexer här på Örlösa vid Up-

sala (dylit här jag icke sett i S. Sverge) och skall nogare undersökas.

59. Öfver *Salices* få vi hänvisa till den i Bot. Not. 1840 lemnade afhandling och här blott summarim anmärka: Att *Salix cuspidata* *Schultz*, *Koch* är egen art, närmast beslägtad med *S. fragilis*, alldeles skild från *S. pentandra cuspidata* *Succ.* — Att *S. Russeliana* *Smith*, som ock finnes i Sverge, är en mycket frodig form af *S. fragilis* var. *decipiens*, med glandlerne på bladskaften utvexande till stipeller (se Eng. Bot.) och under gröna blad. — Att *S. viridis* efter *Babingtons* bestämning är *S. decipiens* *Smith* nec *Hoffm.* — Att vår i Nov. Mant. I. beskrifna och i Herb. Norm. IX app. lemnade *S. hippophaefolia* af *Koch* erkännes för den äkta. — Att den äkta *S. punctata*! bör öfverföras till *S. Chamælices* näst *S. Myrsinites*, med hvilken den ensamt har förvandtskap, fast en del yttre karakterer af *S. nigricans*, men hängen sitta i toppen på bladdiga, knoppbärande, verkliga grenar! — Att jag icke inser grunden hvarföre namnen *S. glauca pullata* och *S. Capraea sphacelata*, som äro så träffande, blifvit ombytt. — Att *Salix finmarkica*, som jag ej vid utgifvandet af Nov. Mant. I kände vara funnen i Finmarken, der verkligen först blifvit upptäckt (se Bot. Not. I. c.) och att denna är den äkta ursprungliga *S. finmarkica*; och att den i Berlins trädgård nu odlade är falsk, endast en form af *S. repens* ej af *S. ambigua*, som den ädle *Koch* också nu erkänner. — Att *S. canescens* *Willd.* Herb. hörer, äfven enligt *Koch*, ej blott till *S. Seringeana*, utan till flera; men den i Berlinska trädgården tillhör vår eller en analog form af *S. limosa*; som jag redan i Nov. Mant. I. anmärkte att *S. canescens* *Willd.* var ett obestämdt namn, ansåg jag mig ega full rätt öfverföra det på en bestämd art, och det med mera skäl än som skett med *Rubus horridus*, m. m. — Lyckligtvis har jag nu erhållit säker kanal för att kunna lemna *S. plicata* a. Bot. Not. I. c. i fullständiga exemplar i Herb. Norm. (på lång tid har jag ej haft tillfälle vårtiden vistas på de orter der den vexer i mängd, ej sporadisk som *S. ambigua*), hvarigenom så väl dess identitet med *S. incubacea* *Linn.* *Succ.*

(ej Spec. Pl. som är *S. angustifolia*), som skillnad från *S. ambigua* för en hvar måste blifva klar, men troligen vill man då hafva den till en luxurierande *S. repens*. — Allt hvad jag af Koch sett meddeladt af *S. silesiaca* är odlade exemplar, men verkligen vilda Slesiska eger jag från Wimmer.

60. *Equisetum prostratum* Hoppe, som vexer på mycket torra ställen, har intet gemensamt med *E. riparium*; den är, som bekant, synonym med *E. palustre* v. *arenarium* Fr. (*E. pratense* Reichenb. & Schlecht. Ber.). Denna har de yngre fruktbärande stänglarne bara liksom *E. pratense*, hvarföre den allmänt i Tyskland togs för Ehrharts *E. pratense*, tills af Ehrharts Herb. blef uplyst att denna var identisk med *E. umbrosum* Willd. Denna lemnar som så många andra exempel på en skef historisk framställning; jag har icke bestämt den till *E. pratense*, blott refererat att denna Tyskarnes *E. pratense* förekommer hos oss, men så väl förut som sedermera bestämt den till varietet af *E. palustre*. — Slutligen bör jag uplysa, att jag under *E. riparium* med *caulis vascularis* förstår en stjolk som har spiralkärl, och *evascularis*, som saknar dylika. Jemf. Reich. fl. Exc. p. 154.

Upsala 1 December 1843.

2. Tillägg och Rättelser vid Lindgrens Bidrag till Upsala Florans Bryologi, sedan lemnade af Förf.

Det p. 118 af Bot. Not. 1842 uptagna *Bryum subobliquum* har jag vid förnyad jämförelse funnit vara endast en form af *Br. pseudotriquetrum* Schwaegr., Br. & Schimp.; och förmodligen saknas icke öfvergångar, hvarigenom den sammanflyter med de vanligare formerne, ehuru jag ännu icke observerat några direkta sådane. Att den s. k. *Br. subobliquum* likväl sammanfaller med den nyssnämnde af Schwaegr. och vidare af Br. & Schimp. bestämda arten, visar sig tydligt då man får en mängd former framför sig af vexten. — Äfven den i Bot. Not. 1842 p. 121 omnämnda *Bryum apiculatum* tillhör *Br. pseudotriquetrum*. — Vid första anblicken äro dessa båda former så

olika de vanligen förekommande, och den s. k. *Br. subobliquum* erbjuder dessutom äfven vid närmare granskning så mycket skenbart afvikande, att de gjorda misstagen derföre torde vinna ursäkt. Utan att anse den ena eller andra afvikande bildningen såsom i något hänseende begränsade varieteter, vill jag likväl här angifva det, hvarigenom de urskiljas:

Forma *Bryi pseudotriquetri cæspitibus densis; foliis erectioribus, minus acuminatis, crassioribus, distincte marginatis apiceque evidentius serrulatis; capsula elongata obliqua, apophysi prope setam magis obtusa & vix in hanc sensim transeunte. — Br. subobliquum* Bot. Not. 1842 p. 118.

Då jag vidare i beskrifningen, a. u. st. p. 118, säger att bladformen liknar den hos *Bryum marginatum*, så afser jag Hookers art och Fig. i Musc. Brit.

Forma *Br. pseudotriqv. cæspitibus laxis; foliis tenuioribus, acuminatis, intense viridibus, submarginatis, obsolete serrulatis; capsula obliqua obconico-pyriformi in setam superre longe arcuatam pendula. — Bryum apiculatum* Bot. Not. 1842 p. 121. Legi in uliginosis umbrosis Uggleviken extra Stockholm, una cum forma maxime elongata & evoluta *Bryi inclinati* Br. & Schimp.

Till Upsala-Florans Bryologi har jag ytterligare att tillägga *Bryum erythrocarpon* Schwægr., som jag, bland andra *Brya*, insamlade på sandblandad jordmån nära Sandviken. Då denna mossas beskriifven i Br. & Schimpers utmärkta verk, och detta eges af flere innom landet, är öfverflödigt att här uprepa några karakterer.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Algærum (Phyceurum) minus rite cognitorum pugillus secundus. Scripsit John Erb. Areschoug. — (Linnæa 1843 pag. 257—269 cum tabula).

Furcellaria fastigiata Lamour. *Structura:* Thallus filis subliberis a centro ad peripheriam tendentibus ramosis, apicibus substantia intercellulari arcte conglutinatis stratumque corticale formantibus constitutus; cellulæ filorum, primitus oblongæ mag-

nitudinis fere ejusdem, in ambitu thalli, intra stratum corticale, valde denique tumescunt formam usque globosam sibi induentes, granulis minutis farctæ, donec inter se segregantur omnino. Cellulæ strati corticalis materie rufescente plus minus repletæ, unde ejus color.

De särskildta slagen af frukt, som Författarne upgifvit, framställas jemte åtskilliga anmärkningar deröfver.

Polyides rotundus Grev. Dess struktur öfverensstämmer så helt och hållet med föregående, att Förf. ej dem imellan kan finna annan skilnad än som kan tillskrifvas olika utvecklingsgrader. Man kan således till och med draga i tvifvelsmål huruvida de verkligen utgöra skiljda arter.

Padinella nov. gen. Thallus frondosus primitus reniformis deinde lobatus & matrici adpressus, cellulis in series concentricas positis constitutus, utrinque glaber. Sporidia involucrata versus basin thalli informiter coacervata.

Stratum thalli duplex: superius e cellulis minoribus subquadratis, inferius e cellulis majoribus oblongo-rectangularibus, utriusque cellulæ in series concentricas dispositæ. Sporidia thecis persistentibus recepta. A *Padina* defectu involucri & sororum concentricorum absentia, a *Zonaria* sporidiis informiter coacervatis differt genus *Laminariæ* respectu fructificationis repetens.

Spec. *Padinella parvula*. — *Zonaria* Grev. *Crypt. Fl.* — *Padina* Grev. *Alg. Brit.* — *Harvey Manual.*

Hab: Planta junior in *Ceramio rubro*, adulta in *Serpulis* & præprimis in *Ostrea eduli* hucusque a nobis observata, in profunditate 4—6 org. Bahusiæ superioris v. c. ad Koster. — Specim. e Sedmouth Angliæ communicavit Domina *Griffiths*. Denna art är afbildad på den bifogade planchen.

Om *Mesogloia Zosteræ* anmärkes, att sedan Förf. erhållit specimina af *M. virescens* har han funnit dessa stå hvarandra så nära, att *M. Zosteræ* endast afviker genom en finare och mera intrasslad thallus, hvarföre han gerna går in på den af Miss *Griffiths* framställda mening, att båda blott äro varieteter af en och samma art.

Elachista stellulata Griff. in litt. Thallo e filis cæspitem stellulæformem formantibus, articulis diametrum subæquantibus l. eodem parum longioribus, sporidiis subobovatis. — *Conserva stell.* Harv. Man.

Hab. Specimina *Dictyota dichotomæ* increescentia & prope Torquay Angliæ lecta misit Domina Griffiths. — Närmast *El. stellaris*. Figur är lemnad på den bifogade planchen.

Till *Elach. flaccida* (Conf. flacc. Dillw.) hör *El. curta* Aresch. hänföres som synonym enligt exemplar meddelade af Griffiths. Man får ej lägga mycken vikt på ledernas längd. Frånvaron af kulorna på lederna gör att Förf. ännu anser denna art skiljd från *El. breviararticulata*. — Conf. flaccida Lyngb., Ag. hörer till *El. fucicola*.

Elachista scutulata Duby: Thallo e filis vix attenuatis stratum effusum formantibus, articulis diametro parum longioribus, sporidiis oblongo-linearibus obtusis. — Conf. scutulata Sm. — *Engl. Bot.* (sec. Hook.)

Hab. Specim. gallica communicarunt Lenormand & Martens; anglica Griffiths & Berkeley.

Cruoria Fr. Fl. Scan. Stratum hypothallinum matrici adnatum l. denique secedens e cellulis plus minus rectangularibus l. oblongis, in series simplices (an etiam ramosas?) adnexis, conglutinati formatum. Thallus e filis articulatis, in crustam gelatinoso-coriaceam compactis, cum sporidiis oblongis l. obovatis e strato hypothallino oriundus.

Detta släkte har följande arter:

Cr. verrucosa n. sp. Crusta primitus orbiculari luteo-marginata rufescente demum e matrice secedente crassa & verrucosa, thalli filis simplicibus basin versus attenuatis apice subclavatis articulis diametro usque duplo longioribus, sporidiis obovatis. — *Zonaria deusta* Lyngb. *Hydroph.* p. 19 t. 5. (for-
san pro parte).

Hab. in scrobiculis aqua marina repletis & undas invectas maris semper fere accipientibus Bahusiæ septentrionalis copiose.

In hac specie ex articulis filorum thalli gonidia egredientia &, ut in *Conservis* solent, se moventia vidimus. Novum

itaque exemplum motum gonidiorum apud etiam alias plantas cryptogamas quam *Confervas* adesse; cum Cel. Schleiden eundem non sporidiis (i. e. gonidiis) sic dictis *Confervarum* ut talibus, sed ut cellularum embryonibus communem esse, crederemus. Hoc eo magis nobis persuasum, quod gonidia *Parmeliæ parietinæ*, in aqua deposita & soli obversa, se moventia ad parietem umbrosam vasis se colligere vidimus.

Denna art är äfven afbildad på planchen.

Cruoria deusta: Crusta reniformi l. orbiculari purpureo-fusca zonis concentricis sæpe indistinctis, e matrice secedente crassa & lævi (non verrucosa), thalli filis simplicibus basin versus paululum attenuatis arcte conglutinatis, articulis diametro usque duplo longioribus, sporidiis — — — — Zonaria deusta Ag. — *Lyngb. Hydroph.* (sec. spec. Norveg.) — *Padina deusta* Hook. — *Harv.*

Hab. Specim. gallica miserunt Lenormand & Martens, grönlandica Suhr, Norvegica Hoffman-Bang.

Cr. pellita Fr. Crusta orbiculari concolori atro-rufescente lævi matrici arcte adnata, thalli filis plus minus ramosis apicem versus paululum attenuatis, articulis diametrum æquantibus l. eodem duplo longioribus, sporidiis "obovato-clavatis". — *Chaetophora pellita* *Lyngb.* — Ag. — *Erythroclathrus pellitus* *Lieb.* in *Kröyers tidskrift*.

Hab. in lapidibus & stipite *Laminariæ digitalæ* in profunditate plurium org yarum Bahusiæ totius. Ad litora Selandiæ legit Liebmann, ad Angliæ Carmichael. — Denna art är afbildad på planchen.

Cruoria Schousboei. — *Erythroclathrus Lieb.* l. c.

Hab.: ad rupes prope Tanger Africæ bor. invenit Schousboe.

Cruoria rivularis. — *Erythroclathrus Lieb.* l. c.

Hab. in omnibus Daniæ Sueciæque rivulis lapidibus adnata. — Den enda art af detta slägte, som vexer i sött vatten.

Porphyra miniata Ag. Syst.

β. pusilla: Thallo membranaceo elliptico l. reniformi usque pollicari.

Hab. in profunditate 5—8 orgyarum extra lænias, v. c. var. α prope Kristiansund Norvegiæ algis tenuioribus increscens; var. β . cum in Norvegia prope Molde, tum in Bahusia v. c. extra Grafverne, Lysekil, Koster &c. *Phyllophoræ rubenti* increscens.

Conferva cannabina Aresch. Alg. Scand. exs. n:o 14 : Filis simplicibus capillaribus implicatis, articulis cylindraceis diametro 2-4plo longioribus. — Conf. auricoma Suhr in *Flora* 1841 (sec. auctorem).

Hab. in sinubus Bahusiæ passim, v. c. ad Warholmen extra Gothoburgum, & ad Mollsund.

Fila in cæspitem elongatum sæpe 2-3-pedalem & in aqua natantem intorta. Fila longissima coloris viridi-flavescentis, adulta crassitie $\frac{3}{2}$ — $\frac{2}{5}$ lineam æquantia sed filis Conf. *Lini* plus quam duplo tenuiora. Articuli diametro plerumque duplo l. quadruplo longiores & ut in omnibus hujus generis speciebus, hoc respectu variabiles. — Specimina e mari baltico sub nostro nomine a Cel. v. Suhr communicata, & quæ ejus essent Conf. *auricoma*, ut nostram speciem agnoscere non possumus, quare & nomen prius a nobis datum non mutandum credimus.

På den bifogade planchen är denna art aftecknad.

Conferva vadorum Aresch. Alg. Scand. exs. n:o 19. Thallo capillaceo ramosissimo ramis undique exeuntibus subdivaricatis, ramulis distichis nec secundis, articulis diametro 6-10plo longioribus.

Hab. in vadosis extra Gothoburgum v. c. prope Warholmen tanta copia ut fundus omnino sit oblectus.

Species nobis videtur Conf. *gracili* proxima, at color viridi-flavescens, rarissime intense viridis; ramuli numquam, nisi rarissime, secundi, cum ramis subdivaricati; articuli quam in ea longiores. Eisdem fere notis a Conf. *flexuosa* Dillw. distingui potest. Specimen cujusdam *Confervæ*, nomine *C. sulphureæ* Rudolph. a von Suhr mihi communicatum, cum nostra planta bene convenire videtur, at articulis brevioribus nec non filis strictioribus ab ea differt; ubi descripta sit mihi ignotum, & ex unico specimine judicare nolo.

III. Hvarjehanda.

1. Man fruktade att utgifvandet af *Prodromus systematis naturalis* skulle afstadna med A. P. De Candolles död, men ett tillkännagifvande af Förläggaren, Bokhandelsbolaget Fortin, Masson & Comp., lemna den glädjande underrättelsen, att arbetet kommer att fortsättas af Författarens Son Alfons

De Candolle, som med sig associerat nulidens utmärktaste fytografer, hvilka till bearbetning öfvertagit hvar sina familjer. Planen lärur blifva något förändrad, i det att anmärkningar, bidragande till ett lättare bestämmande af arterna, komma att hädanefter bifogas arterna. Den 8:de volumen, omfattande *Len-tibulariæ* till och med *Asclepiadææ*, lärur oförtöfvadt vara färdig. — Priset på de redan utkomna 7 delarne är nedsatt, så att de tillsammans numera kosta 26 Thlr, och hvarje del särskildt 4 Thlr 8 Gr.

2. *Handbuch der botanischen Terminologie und Systemkunde von Dr G. W. Bischoff*, hvaraf början utgafs 1830, har nu af Förf. fortsatts och afslutats. Deri afhandlas äfven kryptogamernas terminologi, och arbetet berömmes såsom fullständigt och med omsorg bearbetadt.

3. Såsom bevis på huru litet man gör sig besvär med att efterfråga sjelfva källorna utan vid citationer åtnöjer sig med att afskrifva hvarandras uppgifter kan, utom mycket annat, anföras huruledes man ännu alltjemnt uppgifver Wiggers såsom auktor för en mängd af Weber i dess *Primitiæ Floræ Holsaticæ* bestämda vexter. Nu är dock förhållandet det, att Wiggers alldeles icke var botanist, utan endast responderade för nyssnämnda af Weber under form af disputation utgifna afhandling. Danskarne, som känna detta förhållande, citera derföre också alltid Weber, ej Wiggers. Ett motsatt förhållande eger deremot rum i Tyskland och har derifrån vanligen öfvergått äfven till Svenska Författare, oaktadt så väl Weber sjelf uttryckligen nämner sig som ensam författare och bestämmare, som ock både Prof Nolte (i *Novitiæ Floræ Holsaticæ*) och Prof. Fries (i *Nov. Fl. Suec. Mant.* 3 p. 52) reserverat sig mot citerandet af Wiggers.

4. Bland resande Naturforskare utmärker sig Schimper, som nu flera år uppehållit sig i Abyssinien och derifrån öfversänt en mängd naturalier. Enligt sednaste underrättelser från honom har han af dervarande Fursten Ubie erhållit ett betydligt stycke land i förläning och blifvit utnämnd till ståthållare öfver detsamma; han beklagar sig dock öfver att han saknar medel att der på tillbörligt sätt uprätthålla sitt anseende.

5. Utgifvaren af denna tidskrift har af Kejsrerliga Leopoldino-Carolinska Naturforskare Akademien i Bonn blifvit kallad till Ledamot och, enligt det inom nämnde Akademi vidtagna bruk, såsom dess ledamot uptagits under namnet Leche.

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLÖM.

N:o 3.

Lund Mars

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Anteckningar öfver vegetationen i trakten af Norrtelge af N.E. Forssell* *).

Norrtelge (Telga Borealis), belägen under 59° 45' 57" Polhöjd, är upbyggd vid bäge stränderne af en å, som flyter ur sjön Lommaren i N.Telge-fjärden och har sitt läge i en däl, hvars södra sida begränsas af en kal och hög bergsträcka. Stedens närmaste omgifning utgöres omväxlande af buskbevexel och kala sandbackar. Aflägsnare trakten kring N. Telge är föröfrigt i allmänhet bergig. Vid sjökusterna träffas i synnerhet ansefliga bergsträckor med störtande väggar. Egentlig slättbygd saknas. De ängar och åkrar af obetydligare vidd som förekomma åtfölja vanligen vattudragen. Bergen bestå hufvudsakligen af grå och rödaktig Granit, Fältspath, Sandsten, Kis och Kalksten. Sistnämnde stenart är isynnerhet allmän vid saltsjö-stränderne i Wätö och Wäddö socknar, men förekommer blott som spridda stenar af varierande storlek. Huruvida jorden i dessa trakter består af kalkartadt underlag, är mig obekant. Vegetationen vid stränderne är i allmänhet af ovanlig yppighet. Skogen består der förnämligast af löfträd och jordmånen ifölje deraf af svartmylla. På sydända vexter är orten rikare än man

*) Jemte närvarande uppsats har Hr Forssell äfven meddelat en framställning af vårens utveckling vid Norrtelge under 1842—43, hvilken skall blifva införd, så snart andra oundvikliga göromål lemnat Utg. tid att sätta den i sammanhang med från andra ställen mottagna uppsatser öfver samma ämne.

Utg. anm.

af dess läge (polhöjd) har skäl förmoda. Orsaken härtill torde ligga, dels deri att större slätter saknas och landet skyddas från de kalla hafsvindarne genom sina många bergsträckor, dels torde den kalkartade jordmånen bidraga till den rika och sydliga vegetationen.

Jordtemperaturen har ej, af brist på tid, blifvit så fullständigt undersökt, att något derom kan meddelas. Likaså hafsvattnets temperatur. Derom kan ses i Vetensk. Akad. Handlingar för 1776 4 qv. sid. 324 &c.

Som N. Telge trakten i botaniskt afseende är föga undersökt, torde en förteckning på en mängd sällsynta och mindre allmänna växter intressera läsare af Bot. Notiser. Nedanstående växter äro tagna under exkursioner i Frötuna, Estuna, Husby, Rimbo, Söderby, Malsta, Vaddö, Vätö, Bro, Rådmansö, Länna och Blidö socknar.

Class 1. Seminifloræ. *)

1. *Chrysanthemum segetum*. Furusund på ett par ställen vid sjöstranden.
2. *Senecio Jacobæa*. Allmän på flera st. kring N. Telge.
3. *Aster Tripolium*. Allmän i Skärgården på holmarne.
4. *Inula Helenium*. Ekeby i Malsta s:n.
5. — *salicina*. Frötuna Prestgård.
6. *Tusilago Petasites*. Bryggården vid N. Telge m. fl. st.
7. *Centaurea Scabiosa*. Söder Nånö m. fl. st.
8. *Leontodon palustre*. Långgarn.
9. *Crepis præmorsa*. Sessö (en udde som utskjuter i N. Telgevik.)
10. *Hieracium prenanthoides*. D:o.
11. — *rigidum*. D:o.
12. — *paludosum*. Lidö i Vätö s:n.
13. *Scorzonera humilis*. Beateberg.
14. *Hypochaeris maculata* β *minor*. Sessö, Qvisthamra &c.
15. *Onopordon Acanthium*. Degarö.

*) För att icke göra förteckningen för vidlöftig, uteslutas namnen på Nat. Familjerne inom hvarje klass.

- 16. *Cirsium heterophyllum*. Vaddö kyrka m. fl. st.
- 17. *Fedia olitoria*. Simphyle vid sjöboden.
- 18. *Asperula odorata*. Sessö.
- 19. *Sherardia arvensis*! Furusund.

Cl. 2. Annulifloræ.

- 20. *Campanula latifolia*. Sessö. Blomskäften vanligen 2—4-blommiga, sällan en-bl.
- 21. — *patula*. Beateberg.
- 22. — *Trachelium*. Vigelsjö.
- 23. — *Rapunculoides*. Sessö.
- 25. — *glomerata*. Qvisthamra m. fl. st.
- 26. *Jasione montana*. Ösbyholm.
- 27. *Cuscuta Europæa*. Sessö m. fl. st.
- 28. *Echium vulgare*. Qvisthamra.
- 29. *Lycopus Europæus*. Björnö. Os.
- 30. *Mentha gentilis*. Som ogräs i Trädgårdar på ett par ställen i staden.
- 31. *Nepeta Cataria*. Björnö.
- 32. *Stachys silvatica*. Sessö &c.
- 33. *Marrubium vulgare*. Bryggården.

Cl. 3. Tubifloræ.

- 34. *Veronica Hederæfolia*. Allm. i Rågåkrar på fl. st. i Roslagen.
- 35. — *longifolia*. }
- 36. — *maritima*. } Lidö. Skabbholmen &c.
- 37. — *scutellata* β *villosa*. Vigelsjö vid sjöstränderne.
- 38. — *Anagallis*. Bryggården i diken.
- 39. *Linaria vulgaris*. Endast funnen en gång på en holme nära Lidö.
- 40. *Melampyrum cristatum*. Ortala Bruk.
- 41. *Pedicularis silvatica*. D:o.
- 42. *Lathræa Squamaria*. Ej sällsynt i Roslagen. Sessö, Estuna Skolhus m. fl. st.
- 43. *Limosella aquatica*. N. Telge Sjöbodan.

44. *Polygala comosa*. Vaddö kanalbankar. Lovisedahl &c.
 45. *Gentiana Amarella*. Furusund &c.
 46. — *β lingulata*. Vigelsjö m. fl. st.
 47. *Erythræa Linariæfolia*. Allm. på holmar i Skärgården.
 48. — *pulchella*.
 49. — *α simplex*.
 50. — *β ramosissima* } Furusund vid stränderne här och der.
 51. *Cynanchum Vincetoxicum*. Björnö m. fl. st.
 52. *Lysimachia Nummularia*. Lidö som ogräs i Trädgården.
 53. *Anagallis arvensis*. Furusund. Föröfrigt icke funnen.
 54. *Glauz maritima*. Borgmästarholmen &c.
 55. *Primula farinosa*. Allmännast af släktet kring N. Telge.
 56. *Hottonia palustris*. Björnö, Os.
 57. *Plantago major β scopulorum*. Eknö vid Furusund.
 58. — *maritima*. Allm. i hela Skärgården. En konstant form af denna med 3—4 lin. breda, saftfulla *svartfläckade* blad förekommer på Tyskholmen vid Furusund.
 59. — *lanceolata α) altissima*. Qvisthamra.
 60. *Litorea lacustris*. Lommaren (icke allmän.)

Cl. 4. Discifloræ.

61. *Cornus Svecica*. Bealeberg i parken. Blott ett enda exempl.
 62. *Sanicula europæa*. Sessö. Ganska allm. i hela Skärgården.
 63. *Conium maculatum*. Malsta by vid en tegelugn.
 64. *Daucus Carota*. Vigelsjö ymnig, föröfrigt ej funnen.
 65. *Laserpitium latifolium*. Sessö, Långgarn m. fl. st.
 66. *Heracleum Sphondylium*
 67. — *β angustifolium* } Sessö.
 68. *Peucedanum palustre*. Simphyle.
 69. *Athamanta Libanotis*. Vigelsjö.
 70. *Myrrhis odorata*. D:o.

Cl. 5. Basifloræ.

71. *Brassica campestris*
 72. — *Napus* } icke sällsynta som ogräs i rågåkr. och dyl.

73. *Sinapis alba*. I en jordhög vid Björnö.
 74. — *nigra*. Furusund i ett potatistland i mängd.
 75. — *arvensis* β *ambigua*. Här och der i Trädgårdar, fåg-
 åkrar &c.
 76. *Dentaria bulbifera*. Sessö, icke sällsynt på holmarne i
 Skärgården.
 77. *Arabis hirsuta*. Sessö m. fl. st.
 78. *Erysimum Alliaria*. Långgarn.
 79. *Cardamine amara*. Ilsholmen.
 80. — *pratensis*. Förekommer i myckenhet med künde-
 larne metamorfoserade till kronblad, vid Stegelbäcken utan-
 för staden.
 81. *Barbarea vulgaris*. }
 82. — *stricta*. } vid Degarö.
 83. *Lepidium campestre*. Bryggården, mycket allm. kring N. Telge.
 84. *Draba incana*. Lidö.
 85. — *muralis*. Nordtsta.
 86. *Papaver Argemone*. I sädesåkrar vid Bryggården.
 87. *Corydalis Halleri*. Sessö, Långgarn m. fl. st. mycket allmän.
 88. *Ranunculus polyanthemus*. Björnö.
 89. — *Lingua*. Bryggården i ån.
 90. — *Cassubicus*! Allmän vid Boda och flere ställen
 i Vaddö s:n. Äldre rotblad äro oftast 1 kvarter i diameter.
 91. *Trollius Europæus*. Vätö nära kyrkan.
 92. *Aquilegia vulgaris*. På holmarne här och der i skärgår-
 den t. ex. Furusund.
 93. *Actæa spicata*. Sessö.
 94. *Impatiens noli tangere*. Vid grottan å Sika skogen ett par
 små exempl., föröfrigt icke funnen.

Cl. 6. Columnifloræ.

95. *Hypericum hirsutum*. På en holme nära Lidö.
 96. *Viola odorata*. I Parken vid Beateberg.
 97. — *mirabilis*. Sessö. Långgarn &c.
 98. — *arenaria*. - Simphyle.

99. *Tilia parvifolia*. Sessö.
 100. *Geranium lucidum*. Dyvik i Vätö s:n.
 101. — *molle*. Ilsholmen.
 102. — *columbinum*. Eknö vid Fornsund.
 103. *Linum usitatissimum*. Sessö vid stränderne här och der.
 104. *Cerastium semidecandrum*. På bergen vid N. Telge.
 105. — *glomeratum*. Degarö.
 106. *Spergula pentandra*. På en berghäll ofvanom Stegelbäcken
 107. — *nodosa*. På bergen vid N. Telge.
 108. *Arenaria trinervia*. Björnö m. fl. st.

Cl. 7. Faucifloræ.

109. *Epilobium hirsutum*. Den allmännaste af släktet kring
 N. Telge, t. ex. Bryggården i diken, Björnö på sankast.
 öfverallt.
 110. — *roseum*. Värksta gatan i staden på fl. st.
 111. — *parviflorum*. I ett dike vid Bryggårdsgårde.
 112. *Ribes Uva crista*. På flere st. kring staden.
 113. — *nigrum*. Allm. på holmarne i Skärgården.
 114. *Saxifraga tridactylites*. N. Telge Sjöbodan.
 115. *Chrysosplenium alternifolium*. Borg. Beateberg och några
 få andra ställen.
 116. *Montia fontana*. Ortala Bruk.
 117. *Elatine Hydropiper*. N. Telge sjöbodan.

Cl. 8. Torifloræ.

118. *Melilotus officinalis*. Omkring Ortala Bruk vid stränderne.
 119. *Trifolium fragiferum*. Simphyle vid sjöboden i ymnighet.
 120. *Orabius niger*. I parken vid Beateberg. Ej funnen på annat
 ställe.
 121. *Cotoneaster vulgaris*. Sessö.
 122. *Pyrus malus*. I en hage vid Långgarn.
 123. *Rubus fruticosus*. Vigelsjö, Nordsta &c.
 124. — *cæsius*. Mycket allm. i hela n. T. Skärgård.
 125. *Fragaria collina*. Borgmästarholmen.
 126. — *β calycina*. Bältartorp.

127. *Potentilla norvegica*. I ett dike vid Beateberg. Annorstädes icke funnen.

Cl. 9. Centrifloræ.

128. *Monotropa Hypopithys*. Degarö, Nordsta skog m. fl. st.
 129. *Pyrola media*. Borg.
 130. — *rotundifolia*. D:o.
 131. — *umbellata*. D:o.
 132. — *chlorantha*. Ej långt från Estuna kyrka.
 133. *Mercurialis perennis*. Sessö m. fl. st.
 134. *Rumex Hydrolapathum*. Vid Lommarens stränder på några st.
 135. — *maximus*. Björnö, Os.
 136. *Polygonum Persicaria*. Degarö.
 137. — *lapathifolium* γ *incanum*. Vigelsjö.
 138. — *minus*. Vid stranden, från Tillfället till Sjöbodarne, i n. Telge.
 139. *Atriplex hortensis*. Björnö.
 140. — *litoralis*. Furusund.
 241. *Chenopodium polyspermum*. Som ogräs i trädgårdar i staden.
 142. *Amaranthus Blitum*. Beateberg i trädgården. (Ett enda ex.)

Cl. 10. Bracteifloræ.

143. *Daphne Mezereum*. Sessö samt på några få andra ställen.
 144. *Hippophaë Rhamnoides*. Borgmästarholmen. På holmar i Skärgården nog allm.
 145. *Ulmus campestris*. Långgarn.

Cl. 11. Julifloræ.

146. *Quercus Robur*. Icke sällsynt i hela Roslagen.
 147. *Fagus silvatica*. Björnö i parken.
 148. *Salix alba*. Imellan Väsby och Ösbyholm i en äng.
 149. — *ambigua*. Mellan Stegelbäcken och Frötuna kyrka.
 150. — *nigricans*. Flerstädes kring staden. Vid Stegelbäcken förekommer en ♂-växt häraf, hvars hängen årligen äro 2-könade.
 151. — *viminalis*. Borrdammen vid N. Telge (odlad.)

152. *Pinus Abies* β *viminalis*. Söder-Nånö.
 153. *Taxus baccata*. Skabbholmen vid Lidö i Vätö s:n. I form af träd, ända till 6—7 alnar höga.

Cl. 12. Nudifloræ.

154. *Ceratophyllum demersum*. Beateberg.
 155. *Chara tomentosa*.
 156. — *hispida*. } Beateberg m. fl. st.

Cl. 13. Fructifloræ.

157. *Orchis latifolia*. Kring Vaddö kyrka vid stranden. Allmän-
 nast med svartfläckade blad.
 158. — β *robustior*. Blandad med föregående. Äfven med
 fläckade blad.
 159. — *sambucina*. Sessö m. fl. st. allmän,
 160. *Gymnadenia Conopsea*. Vaddö i ängen nedom kyrkan.
 161. *Ophrys Myodes*. Boda i Vaddö s:n; föröfrigt icke funnen.
 162. *Coeloglossum viride*. Sessö &c.
 163. *Goodyera repens*. Borg. Sika skog m. fl. st.
 164. *Listera ovata*. Den allmännaste orchid kring N. Telge,
 synnerligen i Vaddö s:n.
 165. — *cordata*. Borg.
 166. *Epipactis palustris*. Sika ängar samt vid Frötuna Prestgård.
 167. — *latifolia*. Boda i Vaddö; föröfrigt icke funnen.
 168. *Malaxis paludosa*. Björnö, Os.
 169. *Corallorhiza innata*. Borg.
 170. *Cypripedium Calceolus*. Beateberg. Svanberga.
 171. *Neottia nidus avis*. Borg samt på hölmar i N. Telge Skärgård.
 172. *Stratiotes Aloides*. Allmän i insjöarne kring N. Telge.

Cl. 14. Liliifloræ.

173. *Lilium bulbiferum*. Qvisthamra ängar. Allmän och outödelig.
 174. *Fritillaria Meleagris*. Lovisedahl i en äng mycket ymnig.
 175. *Allium Ursinum*. Sessö allm. och outödelig. Annorstädes
 icke funnen.
 176. *Allium Schoenoprasum*. Lidö m. fl. st.

177. — *Scorodoprasum*. Qvisthamra äng. Sessö m. fl. st.
 178. *Convallaria multiflora*. Långgarn. Sessö.
 179. *Butomus umbellatus*. Lommarens stränder på fl. st.
 180. *Juncus acutiflorus*. På holmar i Rådmansö s:n.

Cl. 15. Spadicifloræ.

181. *Acorus Calamus*. Penningby.
 182. *Sparganium ramosum*. Björnö m. fl. st.
 183. *Typha angustifolia*. } Björnö, Os &c.
 184. — *latifolia*. }
 185. *Potamogeton lucens*. } Lommaren vid Degarö.
 186. — *crispus*. }
 187. — *marinus*. Furusund.
 189. *Lemna polyrrhiza*. Björnö, Os, samt på några st. i Bro s:n.
 190. *Scirpus sylvaticus*. } Ortala Bruk.
 191. — *Caricis*. }
 192. *Carex pulicaris*. Nordtsta.
 193. — *arenaria*. Allm. i Vaddö och Våto s:n.
 194. — *muricata*. Sessö.
 195. — *norvegica*. På en holme mellan Furusund och Spil-
 lersboda m. fl. st.,
 196. — *remota*. Lidö.
 197. — *Oederi*. Ortala.
 198. — *speirostachya*. Estuna skolhus.
 199. — *hirta*. Beateberg m. fl. st.
 200. — *Pseudocyperus*. Nedom Brännäset vid N. Telge.

Cl. 16. Glumifloræ.

201. *Panicum viride*. Beateberg i parken.
 202. *Alopecurus pratensis* β *nigricans*. Sessö &c.
 203. *Agrostis stolonifera*. Lidö. Sessö.
 204. *Calamagrostis arundinacea*. Sessö. Harka &c.
 205. *Holcus lanatus*. Björnö i parken.
 206. *Hierochloa borealis*. Sessö, Långgarn &c.
 207. *Molinia maxima*. Björnö, Os. Mellingeholm.

208. *Festuca arundinacea*. Penningby; äfven på flere st. i Söderby s:n.
 209. *Bromus tectorum*. Björnö.
 210. *Cynosurus cristatus*. Qvisthamra.
 211. *Sessleria caerulea*. Mycket allmän i hela Roslagen.
 212. *Elymus arenarius*. Här och der på holmar i Vätö och Rådmansö s:r

Cl. 17. Filices.

213. *Asplenium Breynii*. Beateberg vid Stålugnen.
 214. *Botrychium Lunaria* β *divisa*. Nysätra i Bro s:n samt på Dyviksäng i Vätö.
 215. *Ophioglossum vulgatum*. Sollerö, m. fl. st. ymnig.
 216. *Isoetes lacustris*. I sjön Gerken i Estuna.

Cl. 18. Musci.

217. *Lycopodium Selago*. Björnö.
 218. — *Selaginoides*. Lidö.
 219. — *annotinum*. Hårdnacka.
 220. — *clavatum*. Björnö &c.
 221. — *complanatum*. Iskogen vid Stabby i Söderby s:n.

Bland vexter, som jag här förgäflves eftersökt, må anmärkas följande:

Anthemis Cotula, *Pyrethrum maritimum*, *Artemisia campestris*, *Arnica montana*, *Eupatorium cannabinum*, *Serratula tinctoria*, *Galium mollugo*, *Bartsia alpina*, *Utricularia intermedia* & *minor*, *Statice*, *Armeria*, *Cochlearia danica* (ej eftersökt på Singö, Ornö, Utö &c.), *Corydalis fabacea*, *Thalictrum simpl.*, *Pulsatilla vulgaris* (& *vernal.*), *Drosera intermedia*, *Malachium aquaticum*, *Circeæ alpina*, *Peplis portula*, *Tillæa aquatica*, *Ononis arvensis*, *Trifolium spadicum* & *procumbens*, *Chenopodium glaucum*, *Alnus incana*, *Betula nana*, *Callitriche hamulata*, *Herminium monorchis*, *Epipactis atrorubens*, *Ruppia maritima*, *Schœnus albus*, *Brachypodium gracile*, *Lycopodium inundatum*. *Arbutus uva ursi* är äfven ganska rar, ehuru jag funnit den på några ställen häromkring.

I anledning af Tit. A. G. Söderbaums upgift i sin spe-

cialflora öfver Bro socken (*Plantæ cotyledon. paroechie Ruslag. Bro, pars posterior.*) att å *Stratiotes Aloides* ofta hafva samlat "baccas e spatha deflexas", har jag med ospard möda undersökt denna vext. — *Stratiotes* förekommer kring N. Telge i stor ymighet, synnerligen i Malsta sjön och Lommarén, men äfven i insjöarne i Frötuna, Länna, Estuna och Bro socknar. Af alla tusendtals exemplar jag af denna vext undersökt har, besynnerligt nog, icke ett enda befunnits i likhet med Hr Söderbaums upgift. Jag har samlat frukt af *Stratiotes* från Juli till slutet af Oktober och den har varit af nästan samma storlek *) samt blott innehållit ämne till frö. Min förhoppning att få utbildade frön till gröningsförsök har således felslagit.

2. Ett förslag till Fäderneslandets Botanister och Naturälskare.

Det är en inom vårt fattiga land ingalunda sällsynt företeelse, att mången, lifvad af håg och ifver för naturvetenskaperna, genom bristande pekuniära tillgångar ser sig hämmad i sina sträfvanden och uturståndsatt att företaga sådant, hvarmedelst han i sin mån under andra förhållander skulle kunna gagna och befordra vetenskapen. De mecenater, hvilka ega såväl förmåga som vilja att utur sitt öfverflöd lemna den mindre lyckligt lottade vetenskapsidkaren medel att följa sin håg, blifva också tyvärr alltmera sällsynta. Icke heller kan staten understödja alla forskare, som deraf kunna vara i behof. Naturforskarne se sig till följe häraf i de flesta fall hänvisade till sig sjelfve och måste söka att med förenade krafter åstadkomma sådant, som öfvergår den enskildes förmåga. Man har också sett huru under de sednare decennierna allt flera associationer bildat sig för att befordra en ökad kännedom om naturens produkter. Från flera håll har Utgifvaren af denna tidsskrift upmanats att för Fäderneslandets Botanister föreslå en sådan association, och han fullgör nu dessa upmaningar, öfvertygad att

*) Med undantag af ett exempl. taget vid Vigelsjö d. 3 43 hvars frukt genom insektsting utvuxit helt stor ehuru mycket missbildad.

förslaget icke torde vara alldeles oförtjent af att blifva föremål för enskild eller offentlig diskussion.

Hitintills har det vanliga förhållandet med dylika associationer eller aktiebolag varit, att de utrustat en eller flera personer till att undersöka en viss trakt med förbindelse att af de der förekommande naturprodukter insamla det största möjliga antal exemplar för att utdelas till aktieegarne och, om något derefter blef öfrigt, försäljas till andra naturälskare. Det är särdeles i Tyskland, som denna åtgärd vidtagits, hvarifrån den sedan spridt sig till Sverige, hvarest under de sednare åren åtskilliga sådana expeditioner egt rum. Dylika bolagsföretag, ehuru gagnande de än kunna vara genom den måssa af materialier, som medelst dem hopas, afse likväl icke i främsta rummet den verkliga vetenskapligheten, utan snarare aktie-egarnas fördel, i det att desse få sina samlingar ökade och genom beskrifvande af de deribland möjligen förekommande nya arter och former sättas i tillfälle att skaffa sig ett namn i vetenskapens litteratur. Sjelfva insamlandet och preparerandet af en stor massa specimina utgör något mekaniskt och i grunden ovetenskapligt, som borttager mycken tid, utan att för insamlaren lemna någon motsvarande vetenskaplig ersättning. Det händer också ej så sällan, att dylika af bolag utskickade insamlare sjelfve äro i saknad af vetenskaplig bildning samt uturstånd att anställa några egna forskningar af verkligt värde, äfven om de dertill skulle kunna ega tid; hvaremot de, hvilka allvarligen studera naturvetenskaperna för dessas egen skuld och som önska göra sig verkligen förtrogna med naturföremålen, de förhållanden, hvarunder de förekomma, och de omständigheter och momenter, hvaraf de bero, vanligen högst ogerna åtaga sig att insamla massor af specimina, emedan de derigenom finna sig hindrade i sitt egentliga syfte. — Af dessa skäl har Utg. ansett sig icke böra föreslå något dylikt bolag, utan i stället en association mellan Fäderneslandets Botanister, hvilken afsåg att medelst lemnande af ett obetydligt årligt bidrag af hvarje deltagare, bidraga till en noggrannare kunskap om de vegetativa förhållandena inom fä-

derneslandet och derjemte bereda tillfälle isynnerhet för yngre och fattigare naturforskare att kunna följa sin håg samt gagna vetenskapen. Det finnes mången trakt inom landet, hvars flora är antingen alldeles icke eller högst ofullständigt känd, flera släkten och familjer bland vexterna behöfva att närmare och oafbrutet granskas samt monografiskt behandlas, den inverkan, som fysikaliska momenter utöfva på vegetationen, kan behöfva noggrannare pröfvas, många för landbruket och i allmänhet för ekonomien vigtiga förhållander, som ligga inom Botanikens gebit, äro ännu ej så utredda som vederborde, med många flera omständigheter, som kunna lemna tillräckliga materialier till undersökningar och forskningar. Säkerligen finnes mången med vetenskaplig underbyggnad och lefvande ifver och allyar utrustad yngling, hvilken skulle ega både vilja och förmåga att företaga dylika undersökningar, såframt han genom något understöd underhjelptes och upmuntrades; och på anskaffandet af sådant är det som Utgifvarens förslag går ut.

Om man antager att inom Fäderneslandet finnas åtminstone 100 personer, som för botaniken och dithörande undersökningar äro lika eller mera intresserade än för den egna direkta vinsten och fördelen, och om hvardera bland dessa årligen erlade t. ex. 1 r:dr b:ko (beloppet bör bestämmas lågt på det äfven mindre bemedlade må kunna blifva i tillfälle att lemna sin skärf), så erhöles årligen en summa af 100 r:dr b:ko att använda till ofvannämnda systemål, och med detta belopp, ehuru i sig föga betydligt, skulle dock säkerligen ej så litet kunna uträttas; vore något företag eller undersökning i fråga, hvartill ett större belopp erfordrades, kunde ju 2 eller 3 års afgifter sammanslås.

För att närmare ådagalägga, huru associationen torde kunna organiseras, äfvensom det sätt, hvarpå det åsyftade ändamålet kan ernås, torde det tillåtas att förslagavis framställa följande momenter:

1:o Associationens systemål, till hvars förverkligande hvarje ledamot genom ett årligt bidrag af 1 r:dr b:ko bidrager, af-

ser undersökningen af Skandinavians vegetationsförhållander med dermed sammanhang egande här förut antydda omständigheter.

2:o Sedan Associationen bildats (vare sig genom personlig öfverenskommelse t. ex. på det i år infallande Naturforskarnes sammanträde i Kristiania, eller genom skriftliga kommunikationer) utser den en direktion, som har att upbära de årliga bidragen, bestämma det sätt, hvar på dessa i öfverensstämmelse med associationens systemål för hvarje gång böra användas, utvälja och tillsätta stipendiater, af dem mottaga redogörelse för resultaten af det dem gifna åliggande.

3:o För att underlätta uphörden eger direktionen inom hvarje landsort utse någon af associationens medlemmar, som af de der boende delegarne upbär bidragen och desamma till direktionen öfversänder.

4:o De som önska att komma i åtnjutande af anslaget böra inom någon viss bestämmande tid anmäla sig hos direktionen jemte tillkännagifvande af det eller de speciella förhållander, för hvilkas undersökande de önska erhålla understöd, hvarefter direktionen eger granska och afgöra, hvilken som vid hvarje tillfälle skall detsamma åtnjuta; der så behöfligt är, eger den att meddela speciella föreskrifter rörande de ifrågavarande forskningarne, sättet för deras anställande, de momenter som dervid företrädesvis böra afses, m. m. Vid bestämmande af stipendiatör bör Direktionen fästa afseende dels på den olika vigten af de föreslagna undersökningarne, dels på de sökandes skicklighet och större eller mindre behof af understöd.

5:o Om omständigheterna sådant tillåta, kan direktionen fördela anslaget i mindre delar; äfvensom den, i händelse inga sökande sig anmält eller de af dem upgifna föremålen för undersökningarna äro af mindre vikt, eger att utfästa hela eller en del af anslaget såsom premium för den bästa afhandling, t. ex. monografi öfver något svårare släkte, undersökning af någon viss trakt, o. s. v. Den kan äfven för det fall att någon vidlyftigare undersökning anses af särdeles vikt, till densammes anställande anslå två eller tre års afgifter, men den bör då också på något lämpligt sätt härom meddela allmän underrättelse. Under intet vilkor får något års afgifter besparas till bildande af något räntebärande kapital, enär detta är stridande mot associationens systemål.

6:o Den eller de, som åtnjutit anslaget, äro pligtiga att inom någon viss bestämmande tid efter det års slut, hvarunder anslaget upburits, till direktionen aflemna skriftlig redogörelse för resultaten af de anställda undersökningarna, hvilken redogörelse derefter genom direktionens åtgärd bör offentliggöras i något sällskaps handlingar eller i någon tidsskrift af det syfte, som undersökningarna afsågo. (Man gör sig förvissad om att sådant införande utan särskild betalning tillåtes). — Stipendiaten är icke förbunden att till associationens medlemmar insamla och utdela några vexter, o. s. v., såvida han icke sjelf anser sådant af nöden till bestyrkande af de åsigter och påståenden han i sin redogörelse framställt, eller ock han af egen god vilja dertill skulle finnas hågad. För ingen del får insamlandet och utdelandet af en mängd naturföremål göras till hufvudsak, emedan derigenom dels borttages alltför mycken tid från anslagets egentliga systemål, dels dilettantismen alltför mycket underblåses.

Åtskilligt annat skulle kunna vara att tillägga, men det är af en speciellare art och bör egentligen först komma i fråga sedan sällskapet konstituerat sig. I det anförda har Utg. upptagit de hufvudpunkter, som enligt hans förmenande böra tagas i betraktande och utgöra sjelfva grunderna för sällskapets tillgöranden. Utgifvaren anser att dess verksamhet ej ensamt bör inskränkas inom Sverige utan afse hela Skandinavien, helst dess flara så vidt ske kan bör betraktas i ett sammanhang. Sådana undersökningar, som hafva Sverige till föremål, böra dock hafva företräde, såframt man icke kan påräkna en betydligare mängd deltagare i de andra begge Skandinaviska rikena, då naturligtvis behörigt afseende härpå bör fästas och naturforskare derifrån äfven böra ega rätt att vid anslagets bortgifvande komma i fråga. — Det fall är också tänkbart att idkare af andra naturvetenskapens delar, t. ex. zoologer, mineraloger, fysici o. s. v. skulle för ett eller annat år genom lemnade bidrag vilja deltaga i associationen, då äfven deras vetenskaper och dit hörande undersökningar böra afses. I allmänhet torde man dock, med hänseende till den utvidgning de särskilda naturvetenskaperna i sednare tider vunnit, erkänna, att hvar för sig fordrar sin man och lemnar honom tillräcklig sysselsättning äfven om man afser blott speciella undersökningar, och att man således ej mera än nödvändigt, är bör sammanblanda de till hvardera hö-

rande forskningar; de, som höra till den ena, förblifva dock alltid hufvudsak och de andra behandlas mera såsom en bisak.

Skulle någon vilja yttra sig öfver det här af Utg. framställda förslag, vare sig för eller emot, står denna tidskrift med nöje öppen för en dylik diskussion; och Utg. kan ej underlåta förklara det han skulle önska att detta ämne ju förr ju helre blefve föremål för en sådan diskussion och upmärksamheten derigenom så mycket mera fästas på detsamma.

II. Hvarjehanda.

1. Med anledning af den i tidningarne meddelade notis att *Musa paradisiaca* under förlidet år bar frukt härstädes, har från annat håll den underrättelse meddelats att Pisangen redan år 1780 på Maltesholm nära Kristianstad bar mogen frukt (54 stycken) för det mesta trekantiga af 6—7 tum längd och 4 tum i periferi och ansågs denna Pisangplanta, som då var fyra år gammal, vara den första, som här i Sverige frambragt mogen frukt. Äfvenledes 1813 mognade frukten på samma ställe.

2. I fråga om de så kallade trivialnamnen äro författarne föga noggranna med hänseende till rättskrifningen af sådana, som äro sammansatta af *folium* och den vexts namn, med hvars blad den ifrågavarande artens bar likhet. Så t. ex. finner man ganska ofta "*Hederifolia*, *Linariifolia*, *Persicifolia*, *Urticifolia*, *Alsinifolium*," m. fl., ehurude rättligen böra heta "*Hederæ*-, *Linariæ*-, *Persicæ*-, *Urticæ*-, *Alsine-folia*." Detta kan visserligen våra en småsak, men korrekthet så i det små som stora skadar aldrig.

3. Under titel: "*Phycologia generalis oder Anatomie, Physiologi und Systemkunde der Tauge*. Leipz. Brockhaus 1843" har Dr Fr. Tr. Kützing fulländat sitt stora verk öfver Algerna, hvarpå han i många år arbetat. Han lär till en hufvudsaklig del lagt Algernas anatomiska struktur till grund för den systematiska uppställningen af dem. Man tadlar honom för det han alltförmycket splittrat och ökat släktena, äfvensom för den af honom begagnade terminologi. Arbetet utgör 32 och 458 sidor i 4:o med 80 litografierade och illuminerade plancher; det kostar 40 Thaler. Han är nu sysslosatt med ett arbete: "*die kieselschaligen Bacillarien oder Diatomeen*": som blir omkring 20 ark med många afbildningar och snart läfvas färdigt; detta kommer att kosta 15 Thaler.

4. Herr Kandidat Ångström har under sin förra sommare i sällskap med Magister Nylander företagna resa genom Finland till Hvita hafvets kust insamlat ett betydligt antal högnordiska och fjäll-vexter, af hvilka han erbjuder något öfver en centuria mot 8: 24 B:ko. Hans adress är Upsala.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLÖM.

N:o 4.

Lund April

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Ytterligare underrättelser om Botaniska resor i Skandinavien 1843; meddelade af E. Fries. (Se Bot. Not. 1843 n. 10).*

I. Då vi förmoda att det säkerligen skall intressera den Svenska-Botaniska publiken, att erhålla vidare underrättelser om de märkvärdigare fynd, som insamlades under den af Hr Kandidat Ångström i sällskap med Mag. Nylander företagna resa genom Karelen till Hvita hafvet och derifrån genom Ryska Lappmarken, meddelas följande korta notis som Herr Kand. Ångström benäget meddelat. En fullständigare berättelse kommer främdeles att afgifvas af Herr Mag. Nylander, men troligen blir den mindre bekant för Svenska allmänheten. Herr Kand. Ångström anmärker sjelf, att andra studier hindrat honom fullända granskningen af sina samlingar, så att för ex. alla mossorne ännu icke äro undersökte.

*De under min i sällskap med Herr Mag. Nylander sistledne sommar företagna resa anmärkte sällsyntare växter äro följande:

Carex tricostrata Fr. anmärktes först vid Kymene-elf, sedermera ej rar i Finska och Ryska Karelen på stränder.

Arabis arenosa på murarne af Fredrikshamns fästningsverk.

Anemone vernalis och *Lychnis alpina* i största ymnighet på några ställen af den sandås, hvarpå vägen framgår från Fredrikshamn till Willmanstrand.

Dracocephalum Ruyschiana och *Glyceria remota* Fr. vid Sordavala på öar i Ladoga.

Centaurea austriaca vid Imatra vattenfall, äfvenså i trakten af Sordavala.

Campanula patula förekom långt allmännare än *C. rotundifolia* ifrån Imatra till Tiudje i Ryska Karelen; *C. persicæfolia* syntes ej till.

Galium Mollugo och *Leontodon hispidum* L. började i trakten af Sordavala blifva allmänna och sortforo ända till Tiudje.

Hierochloa australis, *borealis* och *bor. var. robusta*, *Stellaria Holostea*, *Ribes nigrum*, *Draba lutea* DC., *Bryum Düvalii*, *Neckera oligocarpa* Bruch på ön Walamo i Ladoga; den sistnämnda anmärktes äfven på flera andra ställen i Finska och Ryska Karelen.

Asplenium viride vid Ruskiala i trakten af Sordavala, hvarest äfven tvenne utmärkta Compositæ påträffades med ännu ej utvecklade blommor, hvilka med största sannolikhet äro *Barkhausia taraxacifolia* och *Picris hieracioides*.

Polygonum Bistorta mellan Koivokari och Tiudje i Ryska Karelen.

Carex microstachya vid Suistamo-kyrka.

Encalypta apophysata vid Sordavala.

Glyceria remota Fr., *Poa sudetica var. remota* Fr., *Ulmus* — —, *Carex tenella* Schkuhr, nära Kirjavolaks.

Carex lævirostris Fr. i skogsängar mellan Peljervi och Tiudje på flera ställen.

Asplenium Ruta muraria, *Carex tenuiflora*, *tenella*, *Salix rosmarinifolia*, *myrtilloides*, *Lonicera cærulea*, som äfven sågs vid Kandalax och kring Imandra på Rysk-Lappska Halfön, vid Tiudje.

Orchis n. sp. labello trilobo, calcare conico ovario alato brevior, perigonii laciniis lateralibus patentibus, bracteis trinerviis venosis omnibus ovarium superantibus, caule solido quadrifolio, foliis lanceolatis l. lineari-lanceolatis, canaliculatis circinato-reflexis, tuberibus palmatis.

Hab. in paludibus ad Tiudje & Käppesälka in Carelia Rossica.

Carex heleonastes, *Meesia triquetra* (L.) vid Käppesälka och Pergola.

Ligularia siberica Cass., *Carex vitilis* Fr., *subspathacea*, *maritima*, *salina*, *tricostata*, *rariflora*, *Glyceria distans* var. vid Suma eller Sumskoj på Hvita Hafvets kust.

Carex maritima spicis suberectis, *Angelica litoralis* vid Särövalka.

Carex spiculosa Fr. mellan Pergamo och Kalgolax.

Hippuris vulgaris var. *maritima*, *Catabrosa aquatica* var. vid Gridina, hvarest äfven *Primula finmarkica* först visade sig.

Alopecurus nigricans, *Cochlearia anglica*, *Sanguisorba polygama* Nyland., *Carex subspathacea*, *Conioselinum tataricum*, *Chærophyllum bulbosum*, *Cenolophium Fischeri*, *Primula finmarkica*, *Atriplex* e subdivisione *Atriplic. hortensis*, fullkomligt vild på Hvita hafvets kust mellan Gridina och Kandalax t. ex. Keret, Knjeschaja-Gubá, Kandalax m. fl. st.

Veratrum album var. *Lobelianum*, *Cineraria alpina* L. vid Keret och Imandra.

Thalictrum kemense Fr., *Myosotis sparsiflora*, *Bromus inermis* vid Keret.

Hippoglossum maritimum vid Gridina.

Allium sibiricum, *Stellaria crassifolia*, *Carex norvegica*, *glareosa* på flera ställen vid Hvita hafvet.

Dianthus superbus isynnerhet ymnig, helt och hållet beklädande bäckarne kring Kandalax och Knjeschaja-Gubá.

Carex pedata, *Aspidium Lonchitis*, *Encalypta brevicolla* Bruch med flera lägre fjällväxter på de låga fjällen omkring Kandalax.

Möhringia lateriflora vid Kandalax.

Aster ircutianus eller rättare *A. sibiricus* L. på södra stranden af Imandra.

Primula stricta var. *parviflora*, *Pinguicula alpina* på flera ställen af Imandras stränder.

Carex pulla, *rotundata* på den lilla ön Vissåka i Imandra.

Carex membranacea (vexande ofvan trädgränsen, närmast

beslägtad med *C. ericetorum*, men med blad mjuka som hos *C. præcox*), *pedata*, *hyperborea* Drej., *Pingvicula villosa*, *Andromeda tetragona*, *hypnoides*, *Arenaria ciliata*, *Salix lanata*, *myrsinites*, *reticulata*, *polaris* (men ej *S. herbacea*), *Saxifraga cernua*, *Oxytropis campestris* var. *sordida*, *Saxifraga aizoides* var. *aurantiaca*, *Papaver nudicaule*, *Cæloglossum albidum*, *Luzula glabrata*, *arcuata*, m. fl. på Kipinä, ett ungefär 4 quadratmil vidsträckt fjäll vid Imandra.

Alopecurus nigricans Fr. vid Panajervi.

Stellaria borealis, *Saxifraga Hirculus*, *Epilobium organifolium* nära Kuusamo kyrka i norra Finland.

II. Till ofvan meddelade upsats af Herr Ångström lemnas ur Herr Mag. Nylanders bref följande fortsättning öfver dess återresa längs Ryska Lappmarkens kuster, der vegetationen har en långt yppigare karakter.

*Bland de utmärktaste fynd räknar jag *Cystopteris crenata* Fr. vid Kandalax; hvars synonym är *Aspidium sibericum* Turcz. Macr. från Daurien, enligt original-exemplar i Petersburgska Museerne. Denna art var redan känd och skild af Gmelin i dess *Fl. Siberica*; för min del finner jag den så utmärkt att den väl förtjenar betraktas som typ för ett nytt slägte.

Efter skilsmässan från Kandid. Ångström uppehöll jag mig i Kola endast få dagar och afreste med en skuta till Archangel. Vi ankrade först vid Kildin, der *Catabrosa latifolia* var ymnig, samt en ny *Primula* fans som är närmast beslägtad med *Pr. altaica*; dessutom *Cochlearia anglica* var. β , *Salix polaris*, *Juncus castaneus*, samt flera vanliga högnordiska vexter. Vår deruppå följande ankarplats blef vid Tri-ostrov, östligaste udden af Ryska Lappmarken, der hela vegetationen antager en sibirisk karakter. *Ligularia siberica* ömrig, *Casteleja pallida* Kth., *Pyrethrum bipinnatum* (planta rara, hodiernis incognita, pro herb. Norm. collecta), *Chrysanthemum arcticum*, *Pedicularis verticillata*, *Poa fulva* Trin. (pro H. Norm. collecta), *Ranunculus Pallasii* Schlecht. (*R. cuneatus* Sommerf.?) m. fl. påminna alla om österns granskap. Der insamlade jag af-

ven *Eriophorum russeolum* Fr., som är vida skild, såsom Herr Prof. också anmärkt, från *E. Chamissonis* C. A. Meyer = *E. capitatum* verissimum. *Eriophorum callithrix* Ejusd. är äfven en form af *E. capitatum* efter de talrika exemplar af båda jag haft tillfälle undersöka i härvarande samlingar.

Den vext som i mitt Spicil. uplages för *Potentilla alpestris geranioides* benämner jag nu *P. multifida* L. var. *lapponica*. *Viola Fennica* Spic. identisk med *V. Scanica* Herb. Norm., och synes mig väl skild från *V. epipsila*. Till *Viola umbrosa* Fr. hörer säkerligen *V. imberbis* Ledeb. som fullkomligen synonym, ehuru han har båda särskildt uptagne. *Glyceria remota* Fr., som finnes flerstädes i Finland, har stor utbredning inom norra Ryssland och förekommer äfven här vid Petersburg. *Glyceria plicata* synes vara den allmännaste inom större delen af Europeiska Ryssland *). *Carex bullata* * *laevirostris* är *C. ampullacea* v. *robustior* Weinm.! Fl. Petrop. och benämnes af mig *C. robusta* **), då en mängd Amerikanska exemplar i härvarande samlingar vittna att den är skild art, ehuru karakterer äro svåra att upgifva. Den är mycket allmän i Petersburgska, Olonetzka och Archangelska guvernementerne intill Polcirkeln. *Carex tenella*, *heleonastes*, *vilis*, *microstachya* m. fl. vittna om dessa traktens rikedom på starrarter. *Carex tricostata* går ända till polcirkeln och *C. proluxa* finnes vid Kemi. *Carex stygia* finnes ock i härvarande samlingar och synes alltför mycket skild från *C. rariflora*, att dermed kunna förenas. En ny art af *Carex*, närmast *C. salina*, har jag från Hvita hafvet. (Samma är mig meddelad af Blytt, och af mig tagen för *C. lineola* C. A. Meyer: Fries). Den nya *Orchis* från Olonetzka Guvernementet (se Ångströms berättelse) benämner jag *Orchis recurva*. (Fortsättning n. g.)

*) Efter all sannolikhet är det denna som lennar de verkliga managrynen och ej *Gl. fluitans*, hvilken ger mycket ringare afkastning och mindre frön. Fries.

**) För min del är jag äfven benägen antaga detta lämpligare af Herr Nylander föreslagna namn. Fries.

2. *Enumeratio specierum hucusque cognitarum Generis Lupini; Auctore N. Lilja.*

Cfr *Synopsis generis Lupini auctore J. G. Agardh. Lundæ 1835, & Repertorium Botanices systematicæ Auct. G. Walpers Tom. I. pag. 595.* — † significat species ab Agardhio non descriptas; ♂ species ab utroque omissas.

A. Foliis digitatis.

I. *Annut.*

Trib. 1. *Pilosi*: leguminibus magnis, hirsutis, canosis, paulo compressis; seminibus subreniformibus, maximis, paulo compressis, fuscis brunneo-maculatis, glabris; foliolis ovato-oblongis.

Sp. 1. *Lupinus hirsutissimus* Benth. California.

2. *L. bracteolaris* Desr. Monte Video.

3. *L. hirsutus* Lin. Europ. austr., Hispania; Africa bor.

4. *L. pilosus* Lin. Eur. Austr. *β. carneus* Lilja (*L. hirsutus hortor.*).

5. *L. varius* L. Europa austr.

6. *L. aureus* J. Ag. Peruvia.

7. *L. Cosentini* Guss. Eur. austr.

8. *L. Gussoneanus* J. Ag. Eur. austr.

9. *L. hispanicus* Boiss. & Reut. Hispania. †.

10. *L. concinnus* J. Ag. California.

11. *L. texensis* Hook. Texas.

(*L. bimaeculatus* Hook. in Sweet; *L. subcarneus* Hook. Bot. Mag.) †.

12. *L. recurvatus* Meyen. Chile †.

? 13. *L. digitatus* Forsk. Arabia.

Trib. 2. *Lutei*: leguminibus hirsutissimis, subcarnosis, paulo compressis; seminibus orbiculatis, compressis, lævibus, fusco-maculatis; foliolis ovato-lanceolatis, hirsutis.

14. *L. luteus* L. Eur. austr., Africa bor.

15. *L. sabinianus* Dougl. Amer. bor.-occid.

16. *L. sulphureus* Dougl. Amer. bor.

? 17. *L. Menziesii* J. Ag. California.

? 18. *L. microcarpus* Sims. Chile.

Trib. 3. *Albi*: leguminibus adpresse pilosis, carnosis, subcylindricis, crassis; seminibus rotundis, compressis, lævibus, albis; foliolis ovato-oblongis, supra glabriusculis.

19. *L. albus* L. Thraels, Oriente.

20. *L. termis* Forsk. Sicilia, Egypt.

21. *L. Lindleyanus* J. Ag. Peruvia.

22. *L. succulentus* Dougl. caule fragili ramosissimo subglabro, foliolis 7—9, brevibus obovato-lanceolatis mucronatis supra glabris subtus sericeis, ciliatis, racemo laxo, bracteis deciduis, floribus sparsis violaceis vexillo macula rosea, calyce bracteolato, labio superiore bifido. — California. ♂.

23. *L. pulchellus* Sweet. caule ramoso subdiffuso sericeo, foliolis 5—7 spatulato-lanceolatis acutis supra glabriusculis subtus sericeis, flor. subsparis purpureo-cæruleis vexillo macula alba. — Mexico. ♂.

24. *L. densiflorus* Benth. California.

25. *L. albescens* Hook. & Arn. Chile.

Trib. 4. *Mutabiles*: leguminibus latis, compressis, glabris; seminibus rotundis, valde compressis, lævibus, albis; foliolis subglaucis, glaberrimis.

26. *L. mutabilis* Sweet. Co-

lumbia.

β. *L. Cruckshanksii* Hook.

Trib. 5. *Angustifolii*: legum. carnosis, subcylindricis, adpresse pilosis; semin. orbiculatis, fuscis, lævibus; foliolis angustis, subcanaliculatis, obtusis.

27. *L. angustifolius* L. Europa austr.

28. *L. linifolius* Roth. Eur. austr.

29. *L. canaliculatus* Sweet: similis antecedenti, sed differt foliolis valde angustis canaliculatis, floribus paucis sparsis cæruleis vexillo macula alba notato. — Buenos Ayres. ♂.

30. *L. linearis* Desr. Montevideo.

31. *L. Mülleri*. Hook. pumilus glabriusculus, foliolis maxime linearibus canaliculatis, floribus cæruleis a me nondum visis. — Planta ex hortis botanicis accepta apud me annua, alii describunt perennem. — Patria ignota. ♂.

32. *L. leptophyllus* Benth. California.

33. *L. truncatus* Nutt. California. †

Trib. 6. *Nani*: legum.

parvis, compressis, pilosis; semin. valde compressis, margine carinatis, fusco-marmoratis; foliolis angustissimis, pilosis, acutis. Herbae diffusae.

34. *L. nanus* Benth. California.

35. *L. micranthus* Dougl. California.

36. *L. bicolor* Lindl. California.

37. *L. gracilis* J. Ag. California.

38. *L. pusillus* Pursh. Am. sept.

39. *L. Hartwegii* Lindl. Mexico. †

? 40. *L. Berkerii* Lindl. Mexico. †

II. Perennes.

Trib. 7. *Polyphylli*:

legum. compressis, hirsutis, semin. compressis, atris l. fuscis, subnitentibus; foliolis magnis, plurimis, latis, utrinque attenuatis, glabris; caulibus erectis annuis.

41. *L. minimus* Dougl. California.

42. *L. lepidus* Dougl. California.

43. *L. Chamissonis* Eschsch. California.

44. *L. polyphyllus* Lindl. Amer. bor.-occid.

45. *L. grandifolius* Lindl. California. — Species valde

distincta, foliis omnium maximis, foliolis fuscovirentibus, floribus cupreo-rubris, pulchris, vexillo macula brunnea, calyce villosa, seminibus parvis, atris nec ut sequentis fuscis. (*L. macrophyllus* Benth.)

β. *sordidus* Litj.: floribus sordidis.

46. *L. tristis* Benth. caule erecto striato subglabro, foliis magnis, foliolis 9—11 oblongo-lanceolatis acuminate fuscovirentibus glabris ciliatis subtus glaucis, racemo elongato denso pubescente, floribus sparsis albo-fuscis, vexillo macula brunneo-flava, calyce adpresso piloso, leguminibus hirsutis, seminibus fuscis. — Priori similis, sed distincta. — California. ♂

47. *L. latifolius* J. Ag. California.

48. *L. Cytisoides* J. Ag. California.

49. *L. parviflorus* Nutt. California. †

50. *L. elegans* H. B. Kth. Mexico.

51. *L. bilineatus* Benth. Mexico. †

52. *L. uncinatus* Schlecht.
Mexico. †

53. *L. Ehrenbergii* Schlecht.
Mexico. †

54. *L. campestris* Cham. &
Schlecht. Mexico. †

Trib. 8. *Sericei*: legum. compressis, villosis l. glabris; semin. compressis, fuscis; foliolis obovatis l. lanceolatis, sericeis; caulibus erectis, herbaceis, sæpe villosis.

55. *L. laxiflorus* Dougl. California.

β. *foliosus* Torr. & Gr.
(*L. arbusculus* Dougl.).

γ. *tenellus* Torr. & Gr. (*L. tenellus* Dougl.).

56. *L. ornatus* Dougl. Am. bor.-occid.

57. *L. argyreus* DC. Patr. ignota.

58. *L. argentens* J. Ag. Am. bor.-occid.

59. *L. leucopsis* J. Ag. Am. bor.-occid.

60. *L. sericeus* Pursh. California.

61. *L. cæspitosus* Nutt. California. †

62. *L. aridus* Dougl. Am. bor.-occid.

63. *L. plumosus* Dougl. California.

64. *L. leucophyllus* Lindl. Am.

bor.-occid.

Trib. 9. *Nootkalenses*:

legum. compressis, adpressis pilosis; semin. compressis, fuscis; foliolis obovatis, pubescentibus; caulibus subsistentibus, primo erectis & patentissime villosis, deinde decumbentibus ramosissimis & subglabris.

65. *L. perennis* L. Amer. bor.

Caulis primo albo-villosissimus, flores pulchri dilute cærulei. Sequenti valde similis, sed magis villosus & floribus pallidioribus facile differt. — (Quid *L. perennis* J. Ag. Synops.?)

66. *L. Nootkalensis* Don. Amer.

bor. — (*L. affinis* J. Ag. eadem est species serius florens &, ut supra monui, ideo magis glabrescens).

67. *L. variegatus* Fisch. Insula Sitka. Species mihi ignota. ♂.

68. *L. Marshallianus* Sweet. Patr. ign.

69. *L. mexicanus* Cerv. Mexico.

70. *L. nubigenus* Kth. Peruvia.

71. *L. Alopecurioides* Desr. Quito.

72. *L. stipulatus* J. Ag. Mexico.

73. *L. Hornemannii* J. Ag. Peruvia.
74. *L. volutinus* Benth. Brasilia. †
75. *L. subsessilis* Benth. Brasilia. †
76. *L. coriaceus* Benth. Brasilia. †
- Trib. 10. *Arbores*: legum. compressis, sericeis; semin. compressis, fuscis; foliolis obovatis, glabris l. sericeis; caulibus persistentibus & procumbentibus.
77. *L. arboreus* Sims. Amer. austr.
78. *L. montanus* H. B. Kth. Nova Hispania.
79. *L. rivularis* Lindl. California.
80. *L. glabratus* J. Ag. Amer. bor.
81. *L. albicaulis* Dougl. Am. bor.-occid.
82. *L. albifrons* Benth. California.
83. *L. Douglasii* J. Ag. California.
84. *L. flexuosus* Lindl. Amer. bor.
85. *L. versicolor* Lindl. California.
86. *L. litoralis* Dougl. California.
87. *L. holosericeus* Nutt. Amer. bor. †
88. *L. decumbens* Torr. Amer. bor.
89. *L. leptocarpus* Benth. Mexico. †
90. *L. Schiedeannus* Steud. (*L. leptophyllus* Schlecht). Mexico. †
91. *L. rupestris* H. B. Kth. Quito.
92. *L. macrocarpus* Hook. & Arn. St. Francisco.
93. *L. paniculatus* Desr. Peruvia.
94. *L. multiflorus* Desr. Monte Video.
95. *L. tomentosus* DC. Peruvia.
96. *L. sarmentosus* Desr. Peruvia.
97. *L. bimaiculatus* Lam. Peruvia.
- Trib. 11. *Microphylli*: leguminibus & seminibus ut in tribu antecedenti; foliolis parvis, linearibus l. ovatis; caulibus fruticosis, decumbentibus, ramosissimis. Fruticuli nani.
98. *L. Smithianus* Kth. Quito.
99. *L. prostratus* J. Ag. Peruvia.
100. *L. microphyllus* Desr. Peruvia.
101. *L. Kunthii* J. Ag. (*L. microphyllus* H. B. Kth.). Quito.

B. *Folius integris.*102. *L. villosus* Willd. ☉ ☉
Am. bor.103. *L. diffusus* Nutt. 2 Carolina.104. *L. integrifolius* Lin. Cap.
bon. Spei.*Species inquirendæ l. incertæ sedis.*105. *L. africanus* Lour. h
Africa †106. *L. andicola* Gillies. ☉
Chile †107. *L. aureonitens* Gillies.
Chilo. †108. *L. Bionii* Presl. Sicilia. †109. *L. exaltatus* Zucc. h
Mexico. †110. *L. flabellaris* Bertol.
Guatemala. †111. *L. javanicus* Burm. Ja-
va. ♂112. *L. incanus* Graham. 2 h
Am. bor. †113. *L. reticulatus* Desv. Gal-
lia. †114. *L. vaginatus* Schlecht. &
Cham. Mexico. †115. *L. trochophyllus* Hfmssegg.
Am. bor. †116. *L. lucidus* (lepidus?)
Benth. Dougl. sec. Steu-
del. 2 California. ♂

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. En ny tyck *Orobanchæ*, beskrifven af J. Pfund. (Se Flo-
ra od. allg. Botan. Zeitung 1843 Nr 11).*Orobanchæ Avellanæ*: Sepala plurinervia, subæqualiter
bifida, margine antico dente unico instructa, contigua l. coalita,
tubum corollæ dimidium subæquantia, laciniis lanceolatis acutis.
Corolla tubuloso-campanulata, antrorsum curvata, labiis obtuse
l. obsolete denticulatis, glanduloso-ciliatis; lab. superius emar-
ginatura obtusissima, lobis duobus acutis patentibus, divisum;
inferius inæqualiter trilobum. Filamenta supra basin corollæ
inserta, interne pilorum densorum serie munita, styloque su-
perne glanduloso-pilosa. Stigma læve.

Hab. in radicibus Coryli Avellanæ ad Prag.

Stängeln uprätt, 8—10 tum hög, glandelhårig, blekt ho-
nussagul, nedtill tät och uptill småningom glesare betäckt med
lansettlika långtillspetsade i kanten och vid basen håriga mörk-
bruna fjäll; blomorna ljusgula ensamma i vecken af de så-

som bracteer fungerande öfra fjällen. — Ständarssträngarnes egna beklädnad utmärker denna art, som hörer till afdelningen *Osproleon* Wallr.

2. Om *Carex Ohmülleriana* och *C. grypos*; af O. F. Lang.
(Flora oder allgemeine Bot. Zeitung 1843 Nr 15).

Carex Ohmülleriana n. sp. Spica composita disticha; spiculis superioribus 4—6 masculis approximatis, inferioribus 2—4 femineis ovatis remotis basi masculis, infima bractea foliacea scaberrima fulta; stigmatibus 2; fructibus erectis compressis lanceolatis dorso ruguloso-plicatis glumam ovatam acutam longe superantibus late marginatis, margine fere a basi ciliolato-serratis in rostrum bifidum sensim attenuatis; culmo gracili triquetro scabro; foliis flaccidis longis scabris angustis; radice repente. — Hab. in prato turfoso prope Rothenbuch Bavariae; legit *Ohmüller*.

Ehuru den har stor likhet med *C. remota* och *axillaris*, så utmärker dock denna art sig genom en alldeles egen habitus. Den skiljer sig från *C. axillaris*, *remota* och *Bünninghausiana* genom krypande rot, de 3—6 öfra småaxen alltid helt och hållet masculæ, och den hinnkantade frukten; från *C. brizoides*, *Schreberi* och *ligerica* Gay genom de öfra rent maskulina småaxen, (som hos dessa arter alltid äro androgyna), genom den långa bladartade bracteen vid nedersta konaxet, och från de tvenne första genom hinnkantad frukt; från *C. arenaria*, *disticha* och *repens* Bell. såväl genom hanblommornes olika ställning, som genom den alldeles afvikande habitus.

I fråga om *Carex Grypos* Schk. anställer Hr Lang, med tillhjälp af en series af specimina från Sweitz och Tyrolen, en noggrann jemnförelse mellan de karakterer, hvilka Författarne uppgifvit för att skilja denna art från *C. stellulata* Good. eller *C. echinata* Murr. (hvilket sistnämnda namn såsom äldre han anser böra antagas) och kommer till det resultat att ingen bland dem håller stånd, utan återfinnas mera eller mindre tydliga hos *C. stellulata*; det enda möjliga kännemärke, som återstår, är den mörkare bruna färgen hos axen på *C. grypos*, hvilken han åter anser kunna förklaras af vextstället i fjälltrakter. På

dessa grunder betraktar han *C. grypos* Schk. blott såsom *C. stellulata* β . *alpina* spiculis obscurioribus. — Han anmärker ock att den stundom förblandas med *C. Gaudiniana*, som dock skiljer sig lätt derigenom att den har allenast ett strå från roten.

3. Om trenne arter af släktet *Iris*; af J. C. Schauer.
(Flora od. allg. Bot. Zeit. 1843 N:r 31).

1. *Iris nudicaulis* Lam.: Barbata: folia ensiformia breviter acuminata subviridia caulem floriferum subæquantia, fructiferum duplo superantia, exteriora falcata; caulis 2—3-fidus, ramo infimo infra medium l. juxta basin exoriente; spathæ totæ herbaceæ, virides, inflato-ventricosæ, tubo perianthii multo longiores, flores manifeste pedicellati, perianthii lacinix exteriores recurvato-patentes, curvatæ apice subtriangulæ obtuso; interiores erectæ, subconniventes, ovales, undatæ margine undulato, apice denticulatæ; ovarium trigonum. — *I. nudicaulis* Lam. Enc. — *I. bohémica* Schmidt, Fieber in Sturm Deutsch. Flora. *I. aphylla* Vahl, an L.? *I. furcata* M. B. Fl. tauro-cauc. 3. — *I. biflora* M. B. Fl. taur. cauc. 1., Lk. Hort. Ber.

Hab. Saxen, Böhmen, Slesien, Kaukasus.

2. *Iris hungarica* W. et K.: barbata; folia ensiformia, longe acuminata, glauca, caulem floriferum subæquantia, fructiferum longe superantia, exteriora subfalcata; caulis superne 2—3-fidus, ramo infimo ad medium l. juxta basin exoriente; spathæ herbaceo-membranaceæ superne exarescentes, viridi-vio-laceæ, subventricosæ, superior tubo perianthii paulo longior; flores brevi-pedicellati; perianthii lacinix exteriores dependentes, obovato-spathulatæ: interiores erectæ, conniventes, ovales, undatæ, integerrimæ, emarginatæ; ovarium oblongum, obtusissime-trigonum. — *I. hungarica* W. K. pl. rar. Hung. — Fieber in Sturm Deutschl. Fl. — *I. biflora* Reich. exc. — Seidl. — *I. bisflorens* Host Austr.

Hab. Ungern, Böhmen.

3. *Iris biflora* L.: barbata; folia ensiformia longe acuminata, glaucescentia, caulem floriferum subæquantia, fructiferum longe superantia, exteriora falcata; caulis 2—3-fidus, ramo in-

fimo subbasilari; spathæ herbaceo-membranaceæ superne exarescentes, viridi-violaceæ, ventricosæ, tubum perianthii subæquant; flores brevi-pedicellati, perianthii lacinis exteriores replicatæ, oblongo-spathulatæ; interiores incurvæ, apicibus convolutæ, oblongæ, undulato-inferne plicato-rugosæ, margine apiceque subtiliter denticulatæ; ovarium subtereti-oblongum, subsexangulare. — *L. biflora* L. *Vahl.* — *L. nudicaulis* Fl. *Siles.* — *L. Fieberi* Seidl, *Sturm Deutschl. Fl.* — *L. bohémica* Wim. *Schles. Fl.*

Hab. Slesien, Ungern, Böhmen, Portugal.

4. Om *Podaxineæ* och ett nytt slägte *Gyrophragmium*, samt anmärkningar om *Montagnea*, af C. Montagne. (Annales des sciences naturelles, 20:de tomen 1843 sid. 69 följ.).

Bland den afdelning af svamparne, som utgöres af *Trichogastres*, har Corda upställt en egen familj under namn af *Podaxineæ*, hvilken utom annat utmärker sig derigenom att en columella (stylidium) går tvärligenom peridium. Det är denna familj, som Montagne gjort till föremål för sina betraktelser. — Efter en historisk öfversigt af de hit hörande släkten (*Podaxon* Desv., *Cauloglossum* Grev., *Cycloderma* Klotzsch, *Secotium* Kze, *Polyplocium* Berkel. och *Gyrophragmium* Montagne) öfvergår han till en allmän beskrifning af familjen och dess karakterer, hvarvid han jemnförer dessa hos de särskilda släktena; i sammanhang härmed yttrar han sin förmodan att slägtet *Montagnea* Fr., som af grundläggaren hänförs till *Agaricini*, framdeles kommer att intaga sin plats främst bland *Podaxineæ*. Med anledning häraf meddelar Förf. följande nya karakter på detta slägte, åt hvilket han anser att den första benämningen *Montagnea* bör bibehållas, såsom i sjelfva verket äldre än den liknämnda *Montagnæa* DC., med anledning af hvilken Fries ändrade sitt första namn till *Montagnites*.

Montagnea: Pileus verus nullus. Stipes e media olva ovato-sphærica lignosa radicante, apice constricto fimbriata oriens & ipse lignosus, sursum in orbiculum planum subtus læve nudum hymenophori vice fungentem dilatatus. Lamellæ cultriformes.

mes uno puncto hymenophori margini tantum affixæ simplices radiantes confertæ sibi contiguæ, primo cereæ pallidæ, mox arescentes nigerrimæ, fragiles, prorsus liberæ (nulla scilicet membrana nisi primitus volva lectæ) acie obtusæ integerrimæ. Hymenium persistens. Basidia breviter oblongo-obovata, e trama cellulosa prognata, sterigmatibus quatuor brevissimis mamilloso-prominulis, sporas oblongas mature elabentes tandem atro-fuscas gerentibus, coronata. — Fungus junior volvatus, volva cito disrupta, semper defossa, primo hymenophori margini adnata lamellas involvente. Evolutio subterranea *Baturræ* & *Gyrophragmii*.

Bland de tvenne arter, som Fries uplagit under detta slägte, är den ena *M. Dunali* Fr. (Beträffande detta namn uppgifver Montague att det måste tillkommit genom skriffel i stället för *Delilei*, emedan det är Delile och ej Dunal, som först upptäckt vexten och beskrifvit den under namn af *Agaricus ochreatus*). Förf., som varit i tillfälle att närmare undersöka denna art och dess utveckling, har derigenom kommit till den öfvertygelsen, att den ej kan hänföras till *Montagnea*, utan ulgör typ för ett eget slägte, hvilket han kallar *Gyrophragmium* och på följande sätt karakteriserar:

Receptaculum stipitatum. Peridium primo turbinatum, dein medio orbiculatum ruptum superne pileiforme cum stipite centrali ad apicem usque productum, volva ampla (quæ nihil aliud nisi pars peridii inferior) instructo continuum. Capillitium in dissepimenta contextum lamelliformia subparallela e peridii toto hemisphærio descendunt, a stipite distantia, in plano ramosa (non autem anastomosantia) sinuosa, plicato-crispata, adeoque densata ut sibi cohærere videantur, primo lenta olivacea, tandem exarescentia fragilissima nigra, subtus libera, labyrinthiformia. Flocci liberi nulli. Sporæ globosæ pedicellatæ dissepimentis affixæ. Contextus peridii stipitisque fibrosus in dissepimenta continuatus. — Fungi arescentes, persistentes, habitu *Agarico* l. *Boleto* similes, specie volvati aut annulati, stipitati, in arenosis maritimis Africæ borealis & Galliæ australis hucusque obvii.

Detta slägte är isynnerhet anmärkningsvärdt derföre att det åtminstone med hänseende till den yttre formen bildar en mellanlänk mellan *Agaricini* och *Lycoperdinei*, som i öfrigt äro så långt skiljda från hvarandra. — Förf. genomgår dess skillnader från öfriga släkten bland *Podaxineæ*, hvarest framställas dels denna grupps analogier med släkten inom andra grupper, dels ett förslag att med afseende på peridiets morfos delat gruppen i tvenne sektioner, hvaraf den ena är analog med *Sclerodermei* och utgöres af *Cycloderma*, *Secotium*, *Polyplocium* och *Gyrophragmium*; den andra åter genom sitt capillitium prorsus floccosum mera liknar *Lycoperdinei* och bildas af *Cauloglossum* och *Podaxon*. Slutligen tilläggas några allmänna betraktelser.

I sammanhang med föregående torde det vara på sin plats att utur samma annaler för 1842 (tom. 17 sid. 143 följ.) här meddela karakteren på ett nytt af Desvauz upstäldt slägte hörande till *Lycoperdet*, äfven från Fränkrikes kuster.

Mycenastrum: Peridium in initio carnosum dein solidum; cortice duplici: cortex exterior tenuis fragmine delapsus; cort. interior crassus induratus persistens substellatim erumpens; pars interior peridii carnosus albus, dein dense stiposus fuscus, adhærens, apice fibroso-pulveraceus.

Sp. *M. corium*: subglobosum, albescens, dein griseo-brunneum, lævigatum liberum coriaceum. — Crescit ad terram in arenosis maritimis Sept.—Octobr. — *Lycoperdon corium* Guers. in DC. Fl. Fr. Suppl. — *Scleroderma corium* Graves in Duby Bot. Gall. — Montagne anser att *Bovista suberosa* Fr. äfven bör såsom synonym hinföras.

De karakterer, hvarigenom detta slägte skiljes från de dermed närmast beslägtade, utvecklas.

III. Hvarjehanda.

1. I likhet med hvad Kongl. Danska Videnskabernes Selskab gjort, har äfven Kongl. Vetenskaps Akademien i Stockholm från ingången af detta år börjat att genom en tidskrift under titel af *Öfversigt af Kongl. Vetenskaps Akademiens handlingar* meddela allmänheten en fortgående redogörelse för sin verksamhet, ett företagande som både är tidsenligt och af intresse, helst det vanligen dröjer långt in på kommande år innan Kongl. Vetenskaps Akademiens Handlingar för hvarje år bli färdigtryckta och i bokhandeln tillgängliga. Af denna tidskrift utkommer ett nummer i slutet af hvarje månad; den kostar för Vetensk. Akad. ledamöter 1 R:dr och för andra 1: 16 B:ko i prenumeration hos Förläggarne Norstedt & Söner i Stockholm då hvarje nummer försändes på posten till prenumeranten efter den af honom upgifna adress.

2. Under sistförflutna årets sommar företog Prof. Blytt, med understöd af den till vetenskapliga undersökningar inom Norge anslagna summa, en botanisk resa till västra delen af Kristiansands stift.

3. Under förra året blef *Hypericum humifusum* L. funnen på västra stranden af Sturkö i Bleking af Studeranden J. Ankarcrona, hvilken derstädes äfven, ehuru högst sällsynt, fann en *Allium*, som afviker från den på dessa stränder vanliga *A. Schænoprasum* och måhända torde vara *A. sibericum*. — Provvisor A. Söderström har på Micklamoberget vid Båråkra i Nättraby socken funnit *Lychnis alpina*.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 5. Lund Maj 1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Anteckningar öfver vårens utveckling åren 1842 och 1843; ordnade af Utgifvaren.*

Till följe af de dels i denna tidsskrift dels enskildt gjorda upmaningar har jag haft fägnaden från flera håll mottaga mer eller mindre fullständiga anteckningar öfver vårens utveckling under åren 1842 och 1843. Dessa har jag här sammanställt och sökt bringa i den både mest kompendiösa och för jemförelsens anställande mest bekväma form, neml. den tabellariska. Såsom en inledning torde böra förutsändas redogörelse för de materialier jag haft att begagna vid upgörandet af dessa tabeller, äfvensom för det sätt, hvarpå jag vid deras ordnande gått tillväga.

Följande anteckningar hafva varit tillgängliga:

1. För vårarne åren 1842 och 1843 i *Lund* (omkr. 55°42' nordl. lat. och 30°50' östl. long. från Ferro). — Att dessa anteckningar, gjorda af Studeranden Ludvig Borgström, icke äro utförligare, måste hufvudsakligen tillskrifvas den omständigheten, att närmaste skog eller lund är $\frac{1}{2}$ mil aflägsen, hvarigenom alla observationer å skogsvexter och träd mycket försvåras, hvartill kommer att största delen af jorden närmast staden är upptagen till åker. — Sjelf har jag dels genom en länge fortfarande sjuklighet, dels genom tjensteåligganden varit hindrad från att anställa några sammanhängande hithörande observationer.

2. Iakttagelser anställda år 1843 vid södra stranden af *Ringsjön* i Bosjöklosters, Gudmundtorps och Lyby soknar i Skåne (ungefär 55°50' n. lat. och 31°12' östl. long.). — Denna trakt är skogbevext; boken det herskande trädslaget; berg sak-

nas, men den underliggande öfvergångsformationen framträder på åtskilliga ställen i dagen. — Anteckningarne, hvilka äro mycket fullständiga från årets början till slutet af Juni, äro gjorda och meddelade af Studeranden N. Strömborg.

3. Iakttagelser år 1842 i *Sotenäs härad* beläget i Bohuslän vid Nordsjön af hvilken det på tre sidor omgifves (omkr. $58^{\circ}24'$ n. lat. och 29° östl. long.). — Likasom öfriga kuststräckan af Bohuslän är äfven denna trakt ganska bergig. — De utmärkt fullständiga anteckningarne gå från årets början till Juli månads slut och äro äfvenledes gjorda och meddelade af Stud. N. Strömborg.

4. Vårens utveckling år 1842 i trakten af *Häreholm* i Rännelanda sockn af Högsäters pastorat i sydvestra hörnet af Dalsland på gränsen till Bohuslän nästan lika långt (ungefär 3 mil fågelvägen) från Venera och Nordsjön (omkr. $58^{\circ}43'$ n. lat. och $29^{\circ}56'$ östl. long.). — Trakten är mindre slät än bergig, dock endast af lägre och föga utsträckta kullar, tillräckligt försedd med vatten samt passande för åkerbruk och isynnerhet boskapsskötsel. Från den egentliga slåta delen af Dalsland skiljes den genom Kroppefjäll *) och Stigsfjäll, som är en fortsättning af det förra; från Bohuslän genom åtskilliga mindre berg. Häresjön utgör betydligaste vattnet i nejden (största bredden $\frac{1}{4}$ och största längden $\frac{1}{2}$ mil). — Trakten är i botaniskt hänseende föga eller intet undersökt och tyckes litet gifvande; vegetationen torde närmast öfverensstämma med Norra Dalslands. — Anteckningarne, som äro ganska fullständiga, äro gjorda af Studer. N. G. Clarholm och jemte de 4 följande meddelade genom Stud. L. Borgström.

5. Vårens framskridande 1843 kring *Henriksholm* i Ånimsskogs sockn i Dalsland, vid den långa sjön Ånimmen omkring $\frac{3}{4}$

*) Det torde böra anmärkas, att med "fjäll" i dessa trakter ej menas sådana mot eller öfver trädgränsen nående höga berg och bergssträckningar, som vanligen betecknas med detta namn, utan i allmänhet alla mera sammanhängande bergasträckor.

mil-vestär från Venern (ungef. $58^{\circ}53'45''$ n. lat. och $30^{\circ}16'$ östl. long.) — Anteckningarna äro gjorda af Stud. Joh. Zegolsson.

6. Vårens utveckling år 1842 kring *Boda* beläget vid Bodaelvens utlopp i sjön Öfra Fryken i Lysviks sockn i västliga Vermland (omkr. $60^{\circ}4'30''$ n. lat. och $30^{\circ}56'$ östl. long.). — Anteckningarna äro gjorda af Stud. Er. Almlöf och uptaga en del vårvexters blomningstid och några trädslöfsprickning, men ingenting som kan hänföras under rubriken "diverse observationer."

7. Vårens utveckling år 1842 kring *Karlstad* i Vermland vid den stora Klarelvens utlopp i Venern (ungef. $59^{\circ}23'$ n. lat. och $31^{\circ}3'$ ö. long.). — Anteckningarna, som äro fullständigare än nästföregående och näst följande, äro gjorda af Stud. N. O. Sillén. (Med dessa böra jämföras de från samma ställe för år 1840 af H:r L. Borgström meddelade, hvilka äro införda i Botan. Not. för 1841 n:r 4 sid. 71 följ.).

8. Anteckningar för år 1842 öfver vårens utveckling i *Karlskoga sockn* i östra delen af Vermland på gränsen till Nerike (omkr. $59^{\circ}20'$ n. lat. och $32^{\circ}3'$ ö. long.). — De äro gjorda af S. M. Adjunkterna A. Hvass och J. J. Stave, samt omfatta ett mindre antal vexters blomningstid och trädslöfsprickning, men uptaga åtskilliga andra observationer.

9. Vårens utveckling åren 1842 och 1843 kring *Strengnäs* i Södermanland vid Mälaren (ungef. $59^{\circ}22'44''$ n. lat. och $34^{\circ}49'$ ö. long.). — Härifrån hafva anteckningar för 1842 benäget meddelats både af Herr H. Hofberg och v. Lektorn Mag. N. P. Ringstrand och för 1843 af denne sistnämnde.

10. Anteckningar under 1842 och 1843 för *Norrtelje* vid en vik af Östersjön i den del af Upland som benämnes Roslagen (omkr. $59^{\circ}45'57''$ n. lat. och $36^{\circ}11'15''$ ö. long.). — De äro gjorda och meddelade af Herr N. E. Forssell. — Rörande traktens naturbeskaffenhet hänvises till en i Bot. Not. n:r 3 för detta år införd afhandling af samme Författare.

11. Anteckningar öfver vårvexters blomning år 1842 kring *Stockholm* ($59^{\circ}20'33''$ n. lat. och $35^{\circ}43'19''$ ö. long.). — Dessa, som äro gjorda af Stud. Joh. Andersson, uptaga ej trädens

löfsprickning ej heller några 'diverse observationer.' — Härmed böra jemnföras de i Prof. Wikströms Stockholms flora samlade anteckningar.

12. Slutligen har jag genom Prof. Fries' benägna försorg erhållit ganska fullständiga observationer öfver löfsprickningen år 1842 kring *Upsala* (omkr. $59^{\circ}42'$ n. lat. och $35^{\circ}14'$ ö. long.). — De äro anställda af Stud. Lindblad, som äfven för några träd och buskar antecknat blomningstiden; men som afseende ej är fästadt på andra vexter, har jag allenast i fråga om löfsprickningen begagnat de meddelade uppgifterna.

I bifogade tabeller har jag i särskilda kolumner uplagt de ur dessa materialier hämtade uppgifter i den ordning de nu blifvit af mig upräknade, så att den öfver hvarje kolumn stående siffra härtill hänvisar. — Bokstafven *A* utmärker att observationerna äro anställda år 1842, *B* 1843. — Det i kolumnen stående öfra siffertalet utmärker dagen, det undra månaden. I de fall, då det i uppgifterna är särskildt anmärkt både när blomningen eller löfsprickningen började och när den kunde anses för allmän, har jag äfven uplagt detta; så t. ex. betecknar $\frac{23}{3}-\frac{2}{4}$ att den motstående arten visade de första blommorna d. 23 Mars och var i allmän blomning d. 9 April, o. s. v. Om alla observatörer ville, så vidt ske kunde, anteckna dessa båda stadier, skulle uppgifterna derigenom vinna mycket, både i noggrannhet och intresse; i fråga om löfsprickningen borde helst trenne stadier iakttagas och antecknas, nemligen: 1: då bladen börja utveckla sig eller uttränga ur knopparne; 2: då de första fullt utvecklade bladen visa sig, då äfven i allmänhet de öfrige äro åtminstone halfbildade; 3: då alla bladen äro fullt utvecklade och således-trädet eller busken full-löfsvad. Detta är i allmänhet iakttagit i de af H:rr Borgström och Strömborg meddelade anteckningar, hvaraf jag dock i tabellen blott uplagt första och sista stadium. — Ätminstone är det af högsta vikt, så väl i fråga om blomning som löfsprickning, att uppgifva det utvecklingsstadium, hvori arten var stadd då observationen gjordes. Underlåtandet häraf i en del af de vid upgörandet

af dessa tabeller af mig begagnade uppgifter har förorsakat, att man vid jemnförelsen dem imellan särdeles i fråga om blomningen finner åtskilliga anomalier, hvilka dock i de flesta fall torde vara mera skenbara än verkliga och skulle försvunnit om observatörerna anmärkt huruvida den utsatta dagen var den, då arten först anträffades blommande eller då blommorna voro mera allmänt utvecklade. Jag bör med hänseende härtill nämna, att de af Herr Strömborg meddelade uppgifter (kolumn. 2 och 3) i de fall, då allenast en dato är uplagen, i allmänhet angifva den dag, då den motstående arten *började* blomutvecklingen och således de första blommorna anträffades utslagna. — Till ju flera arter hithörande observationer utsträckas, desto bättre är det, emedan så mycket flera jemnförelse-punkter derigenom erbjuda sig. Jag bör med anledning häraf anmärka, att i flera bland de begagnade uppgifterna voro antecknade observationer öfver vida flera ärters blomning än i tabellerna äro upförda; i dessa har jag nemligen hufvudsakligen fäst mig vid sådana, som på flera ställen voro observerade.

De båda år, under hvilka nu ifrågavarande observationer äro anställda, äro icke lämpliga att derifrån draga några allmänna resultat, enär våren 1842 var ovanligt tidig och mild, 1843 deremot ovanligt sen och kall; men det är af vikt att hafva äfven sådana ytterligheter observerade.

Slutligen får jag upmana alla, som intressera sig för detta ingalunda ovigtiga ämne, att anställa och fortsätta hithörande observationer, samt anteckna allt, som kan bidra till att meddela kännedom och en fullständig öfversigt af vårens och årstidernas utveckling i de särskilda trakterna. — De hvilka möjligtvis för de förflutna åren hafva dylika anteckningar utan att hafva meddelat dem, anmodas att till mig insända desamma för att vid tillfälle publiceras, äfvensom att framdeles meddela dem, som anställas innevarande år, hvilket äfven, åtminstone här i Skåne, utmärker sig för sin sena vår.

I: *Blomningen* och II: *Löfsprickningen* äro på åtföljande tabeller uptagna.

III. *Diverse observationer.**Lund 1842.*

Redan i början af Februari hördes *Lärkan*. *Vipan* (*Vannell. cristatus*) hade lagt ägg d. 4 April. *Papilio Urticæ* var framme den 7, men försvaru åter under sedan inträffade kalla dagar; återsyntes d. 18 då äfven *Tordyfeeln* (*Scarab. stercorarius*) visade sig; *Papilio Brassicæ* anmärktes d. 24. Någon snö föll d. 15 och nattfrost egde rum den 26 April. — *Svalan* (*Hirundo rustica*) sågs d. 1 Maj; *Papilio Aurora* d. 15; ett rikt regn föll den 7, som kraftigt inverkade på löfsprickningen. *Näktergalen* (*Sylvia Philomela*) sjöng i Resten den 12 Maj första gången detta år.

Lund 1843.

De varma dagarne i början af Febr. framlockade blommorna hos *Blåsippan* (*Anem. hepat.*) i botaniska trädgården d. 3 Febr. och hanhängen hos *Hasseln* (*Coryl. Avell.*) d. 4; men glädjen var af föga varaktighet, emedan en skarp vinter inträffade, som något mildrades i medio af Mars, då *Snösippan* (*Galanthus nivalis*) blommade d. 15, men köld inträffade åter med östanvinden. Under första hälften af April var väderleken högst ostadig med regn stundtals. Först från månskiftet d. 14 kan vårens början räknas. D. 17 visade sig *Papilio Urticæ*, men kölden skrämde snart åter bort den, så att den först från d. 10 Maj blef allmän. Den 3 Maj hördes *Göken* (*Cuculus canorus*) första gången, och d. 5 syntes den första *Svalan*; *Papilio Aurora* anmärktes d. 15. — Under hela tiden herrskade en kall torr östanvind med nattfrost; endast d. 12 föll något regn; d. 26 gick vinden till vestlig och medförde genast regn och varma; med Juni månads ingång kunde sommaren sägas hafva börjat, hvilken blef alltjemnt utmärkt herrlig. — *Rågen* (*Secale cereale*) gick i ax d. 23 Maj och blommade omkring d. 17 Juni. — Den 26 Sept. inträffade skarp köld och d. 28 föll mycken snö, och härifrån kan man räkna efterhöstens början. — Med det regn- och storm-fulla månskifte, som ingick d. 23 Okt., kan lösfällningen anses hafva tagit sin början. Den 30 var *Oxeln*

(*Sorbus scandica*), som är det träd, hvilket här först faller löfven, alldeles aflöfvad och de flesta öfriga träd hade bladen gula; endast *Asken* (*Frax. excels.*) och *Populus dilatata* hade dem ännu alldeles gröna, och denna sistnämnde stod grön ännu d. 6 Nov., då alla andra träd voro nakna från alla löf; först d. 27 Nov. var äfven denna alldeles aflöfvad.

Ringjötrakten 1843.

Den sena och långsamma våren och dess väderlek alldeles sådan som kring Lund. — *Vipau*, *Gladan* (*Falco Milvus*), *Starren* (*Sturnus vulgaris*) voro synliga d. 19 Mars *Orren* spelade d. 20; *Storken* (*Ciconia alba*) och *Bofinken* (*Fringilla coelebs*) syntes d. 26 Mars. *Hägern* (*Ardea cinerea*), Beckasiner, Dufvan, m. fl. omkring d. 1 April; denna dag bröt Ringsjön opp; d. 13 föll quartersdjup snö, men d. 15 var snön för det mesta försvunnen. — Björk, lind och alm börja "laka" d. 16. *Vildgässen* (*Anser ciner.*) ankomna d. 20 April. — *Igelkotten* är framkommen d. 3 Maj; *Göken* hörjade gala d. 6; *Svalan* syntes den 9; *Näktergalen* sjöng d. 11; *Ängknarren* (*Gallinula Crex*) hördes d. 19 Maj. — Ringsjön "blommar" d. 15 Juni. *Vinterrågen* börjar blomma d. 18. De flesta träd voro vid Midsommarstiden fullöfvade. — Första frostnatten på hösten inträffade mellan den 25 och 26 Sept.

Sotenüs härad 1842.

Vintern ovanligt blid, omskiftande af mest regn, någon snö och frost; *Bellis perennis* odlad på lugna ställen blommade hela vintern; *Lonicera Periclymenum* hade här och der i bergsklyftor utslagna löf från årets början, men de affröso under starkare nattfroster. *Lärkan* hördes sjunga i slutet af Februari. *Kråkan* (*Corvus Cornix*) ankom d. 11 Mars. Kålen var i allmänhet gången ur jorden d. 17; *Skogsdufvan* (*Columba Oenas*) var synlig d. 28 Mars; *Scarab. stercorar.* d. 17 April, *Motacilla alba* d. 26, *Majbaggen* och flera *Chrysomelæ* d. 27. Natten mellan d. 15—16 April temligen stark frost (sednare på våren är ingen i anteckningarne anmärkt, utom nätterna till d.

20 och 21 Juni, då säden på sank och kalla ställen skadades). — *Göken* hade d. 15 Maj börjat gala; *Nattskärren* (*Caprimulgus europ.*) var synlig d. 16; *Soalan* syntes och *Ängsknarren* hördes d. 22 Maj; Vinterrågen började blomma d. 5 Juni.

Häreholm 1842.

Vintern mild eller nästan ingen; våren ovanligt tidig och vacker; väderleken i Mars liknade den i April, och i April den i Maj under vanliga år; med undantag af de 3 första dagarne var April utmärkt vacker, dock under första hälften med kyliga nätter. — Våranden börjades allmänt d. 18 April och var nästan öfver allt slutad före d. 1 Maj, hvilket i denna ort är mycket ovanligt. — Den första *Lärkan* observerades d. 2 Mars; *Göken* hördes d. 16 Maj; *Braxens* lektid inträffade d. 26 Maj; *Grågässen* observerades d. 24 April; *Scalorna* d. 29 Maj.

Henriksholm 1843.

Sednare hälften af Februari och början af Mars var vädret för det mesta klart och vackert under en fortvarande köld, som om nätterna egde rum hela Mars, oaktadt, särdeles under medlet af månaden, dagarne voro klara och ganska milda. April var i allmänhet kall med en eller annan mild dag och stundom regn. Samma karakter hade Maj och ännu den 2 Juni inträffade nattfrost. — Den 12 Mars syntes den första *Lärkan*; d. 21 var denna fågel mera allmän; *Starar* skjötes den 19; *Trasten* visade sig d. 29 Mars. — *Gladan* och *Änder* observerades $\frac{3}{4}$ mil sydligare vid Venern d. 4 April. *Küllosningen* började d. 12 och var i allmänhet slutad d. 26. *Südesärulan* (*Motacilla alba*) syntes d. 13 och *Fjärilar* d. 14 vid middagstiden; *Myggor* d. 21; *Tordylflur* d. 28; *Lommen* d. 29 April, hvilken dag sjön Änimmén bröt opp; d. 3 Maj var den alldeles fri från is. Våranden var allmänt börjad d. 1 Maj; och i allmänhet slutad d. 22; *Göken* hördes d. 13; *Scalar* syntes d. 23 sistnämnde månad.

Karlstad 1842.

Lärkan och *Tipulæ* voro redan framme de första dagarne

af Mars. Natten till d. 17 s. m. upbröt Klarelven, men tillfrös åter d. 21 och derpå följande kalla dagar, hvarest den dock de sista dagarne af månaden på allvar åter upbröt. Den första milda vårdag var d. 4 April, då *Anser segetum*, *Rana temporaria* och *Culices* m. fl. visade sig. Hammarösjön (en vik af Venern), hvilken redan d. 1 April var öppen på flera ställen, var d. 9 helt och hållet fri från is. *Papilio Urticæ* och *Brassicæ* syntes d. 10; *Lumbricus terrestris* d. 18; *Scarabæus stercorarius* och *vernalis* d. 22; *Turdus musicus* d. 23. — Natten till d. 28 April inföll sista nattfrosten under våren. — Klarelven började natten till d. 1 Maj svälla af den detta år förenade "vår- och Hägg-floden;" d. 12 började den åter falla. — Mogna *Smultron* plockades d. 29 Maj.

Karlskoga 1842.

Den 3 April började snön förtäras; d. 4 begynte Gäddfisken; då visade sig ock *Myggor*; d. 5 ankommo *Änder*. Den 6 och följande dagar bryta Möckeln och Linnsjön opp, men de betydliga vattendrag, som gå genom dessa sjöar, göra att de gå opp kanske tre veckor tidigare än annars skulle vara förhållandet. — *Swanen* ankom d. 9, *Grågässen* d. 12; *Südesurlan* syntes d. 16 och *Tranan* d. 18. — *Göken* hördes och *Svalan* ankom d. 10 Maj. — *Rågen* började skjuta ax den 21 Maj.

Strengnäs 1842.

Mälaren bäromkring fri från is d. 3 Mars. *Bosfinken* syntes d. 20, *Sångtrasten* d. 25 och *Südesurlan* de sista dagarne af nämnde månad. — *Grodor* visade sig d. 13 April och voro i full lek d. 21. — *Göken* hördes d. 7 Maj och d. 12 började *Rågaxen* visa sig. *Ångsknarren* hördes d. 18, *Svalan* syntes d. 21 Maj. — *Rågen* blommade den 5 Juni; *Hveteax* framkommo d. 12, *Bien* svärmade d. 9 och *Smultron* voro mogna d. 11 Juni. — Några hithörande observationer för 1843 äro ej från Strengnästrakten meddelade.

Norrtelje 1842.

Våren mycket tidig; snön borta och kälén ur jorden re-

dan d. 20 April; väderleken derefter under flera veckor varer och varm. *Lärkan* hördes d. 30 Mars; *Papilio Urticæ* framme d. 1 April. Norrteljeviken och insjöarne isfria d. 20; *Grodorna* lekte d. 22 och *Ormar* (Colubri) vero framme d. 20 April. Snö föll sednast på våren d. 18 nämnde månad. — Kryddgårdarne planterades d. 3 Maj; *Tordyfveln* visade sig d. 1; rågen var i ax d. 18 Maj. — *Smultron* voro mogna d. 26 Juni. — Höslåtttern börjades d. 4 Juli; Rågskörden d. 4 Augusti. — Första frostnatten på hösten inföll d. 25 Sept.; bäckar och insjöar voro tillfrusna den 28 s. m. — Första snön föll d. 4 Oktober. — Löfven hos Asp, Hagg, Björk, Lönn, Ek, Rönne m. fl. gula och till en del affallna d. 10 och dessa träd helt och hållet aflöfvade d. 20 sistnämnde månad.

Norrtelje 1843.

Våren ovanligt sen; snön var visserligen borta omkring d. 25 April och några vackra dagar i slutet af denna månad framlockade äfven en och annan af vårens förstlingar; men från slutet af April till sista dagarne af Maj blåste beständigt nordlig vind, som nästan under hela Maj nedtvingade temperaturen under $+ 10^{\circ}$ C. Dertill kom att regn icke föll förrän 29 Maj, sedan under mera än en månad varit ständigt bläst och torka. Vegetationen förblef till följe häraf under hela Maj nästan på en och samma punkt. Trädens frondescentia, som vanligen plägar försiggå i början af Maj, skedde nu först framt Juni. På många år har ingen i denna trakt sett Aspen sakna löf d. 12 Juni. Ängarne hade den 24 Maj samma utseende som annars d. 24 April. — *Lärkan* hördes d. 25 och *Papilio Urticæ* syntes framme den 26 Mars. — *Südesürtan* var synlig d. 15, *Grodorna* lekte den 26 April. — *Hofren* såddes d. 1 Maj, kornet d. 4, kryddgårdarne planterades d. 18; denna dag hördes *Göken* och visade sig *Tordyfveln*; *Svalan* syntes d. 20 och sista snön föll d. 13 Maj. — *Rågen* gick i ax d. 6 Juni. — *Smultron* voro mogna d. 10 Juli; höslåtttern börjades d. 20 s. m. — Rågskörden begyntes d. 14 Aug. — Krusbär voro mogna d. 12, Vinbär och Hallon d. 14, Körsbär d. 26 Augusti. Äpp-

len d. 4 Sept.; första frostnatt inträffade d. 11 nämnde månad.
— Första snön föll d. 10 och bäckar och insjöar voro tillfrusna den 15 Nov. — Löfven på de flesta träd voro gula och till en del fällda d. 26 Okt. och totalt affallna den 2 November.

2. Underrättelse om Botaniska resor i Skandinavien 1843; meddelade af E. Fries. (Se Bot. Not. 1844 nr 4).

III. Herr Magister W. A. Wall har vänskapsfullt meddelat mig en fullständigare uppgift öfver sina forskningar rörande vegetationen i Westmanland. Då denna provins i sistnämnde afseende hör till de minst bekanta hoppas vi att ett sammandrag deraf skall med nöje emottagas af denna tidskrifts läsare:

— — Jemuför man särskilda delar af Westmanland såsom Westeråstrakten och Westmanlands bergslag, så finner man vegetationen i den förre rikare och mera omvexlande, i den sednare mera enförmig, om än anblicken deraf är skönare. Endast Skinskatteberget har en större omvexling och artrikedom. Det synes som den jernbemängda grunden icke skulle vara gynnande för Floras skatter, och att der rikedomerna blifvit nedlagd i klippan, fältens aflager. Nora och Lindes bergslagor, som räknas till Örebro län, tillhöra så väl genom folkets lynne som i vegetativa förhållanden Westmanland. Landet är skönt omvexlande med berg och sjöar, barr- och löf-skog, samt odlade dalar. Här så väl som på Westmanlands slättbygd äro *Campanula patula*, *Trifolium spadiceum* och *Potentilla norvegica* allmänna. *Aquilegia vulgaris* förekommer både i Nora och Lindes bergslag, äfvensom *Trollius* ej är sällsynt i dalarna; för öfrigt förtjena anmärkas *Achillea Ptarmica*, *Carduus heterophyllus*, *Carex elongata*, *paniculata*, *Scirpus caespitosus*; *Betula nana* förekommer på de stora myrorna, *Alnus incana* är allmän. *Stellaria longifolia* är mycket allmän i de fuktiga skogarna (ej sedd i Westeråstrakten); *Campanula Cervicaria* träffas i Lindes S:n, *Silene rupestris* vid Brudäng i Nora S:n. *Monotropa* och *Linnaea* äro mycket allmänna i barrskogarne; *Circaea*

alpina vid Grufvorne, *Lobelia* och *Myrica* vid sjöstränderne. Man kan kalla dessa trakters vegetation en rent svensk. Upgiften om *Lonicera coerulea* förekommande i Nora Bergslag är jag af egen erfarenhet ej i tillfälle att bestyrka. Ramsbergs bergslags vegetation är i det närmaste lika; i Skinskatteberg åter förekomma *Pulsatilla vernalis* (Riddarhyttan), *Sempervivum tectorum*, *Melampyrum arvense*, *Juncus stygius*, *Carex microstachia*, *loliacea*, *montana*, *globularis* (Näset), *Schoenus fuscus*, *Convolvulus sepium*, *Campanula Cervicaria*, *Geranium bohemicum*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Silene rupestris*, *Papaver Argemone*, *Euphorbia Esula*, *Orchis sambucina*, *Mulaxis paludosa* (Damsjön), *Cardamine amara*, *Salix hastata*, *Dicranum alpestre*, *Jungermannia undulata*. Vid Köping förekommer *Lepigonum medium* och i granskapet *Stellaria nemorum*. Från Flackebo Sn är upgifven *Dianthus superbus* (?). Kring Vesterås träffas *Veronica hederæfolia* (Emaus), *Glyceria distans*, *Avena elatior*, *Asperula odorata*, *Echium vulgare* (Engsö m. fl. stället), *Lithospermum officinale* (Ridöp), *Convolvulus sepium* (Jätsbergsviken m. fl. st.), *Campanula latifolia* (Gångsholmen m. fl. st.). *Viola epipsila* (Viksäng), *Impatiens noli tangere* (Björnö, Lindö), *Convallaria multiflora* (på flera öar), *Allium scorodoprasum* (Fullerön), *Ornithogalum nutans* (ders. st.), *Narcissus poeticus* vexer förvildad på flera öar, Tidön, Lindön och vid Emaus; *Lilium bulbiferum* är särdeles ymnig på Björnö. *Polygonum minus* finnes vid vägen till Nyqvarn och *P. Bistorta* i Stallhagen vid Vesterås (vextställets natur skulle kunna gifva anledning till den förmodan att den ej vore förvildad, ty den vexer i busksnår, der intet spår till kultur i närheten finnes). *Rhynchospora triandra* sanns sistlidne sommar på en uplandning af Svartön helt nära Vesterås blandad med *E. Hydropiper*; båda på det torra och med öppna blommor. *Pyrola umbellata* bakom Nordanby. *Anemone Ranunculoides* på vestra Hästholmén. *Mentha gentilis* endast i trädgårdar förvildad; *Scutellaria hastæfolia* allmän vid Johannisberg och på Hästholmarne. *Dracocephalum Rhynchosiana* vid Johannisbergs storäng, förut funnen af Dr Hall. *Me-*

lampyrum nemorosum här sällsynt, endast sedd vid Gångholmarne och i Kongsåra. *Cardamine hirsuta* i Slottshagen efter Dr Hall. *Erysimum hieracifolium* på ön Skarplingen m. fl. öar i Mälaren. *Arabis thaliana lyrata* vid Viksäng. *Dentaria bulbifera* på Mälaröarne o. fl. st. *Geranium pratense* vid Johannisberg o. fl. st. *Geran. lucidum* på Kallholmen nära Engsön. *Malva Alcea* flerstädes, troligen förvildad. *Lathyrus silvestris* på ön Skarplingen. *Melilotus vulgaris* vid Vesterås och *M. arvensis* *) vid Nordanby. *Trifolium fragiferum* vid Viksäng, Stallhagen; *Tussilago Petasites* vid Barkarö Kommunnisters-boställe, jemte *Inula Helenium*; *Carduus heterophyllus* endast vid Bolandet. *Senecio viscosus* vid Ramnäs. *Chrysanthemum segetum* sågs inom Vesterås stad 1842. *Achillea Ptarmica* här sällsyntare än i Bergslagen, endast funnen vid Kärrbo. *Coeloglossum viride* vid Bolandet, *Neottia repens* i skogen bakom Nordanby, *Orchis sambucina* på Kallholmen vid Engsö. *Listera cordata* vid Malma, *Corallorhiza innata* vid Balund, Malma, *Carex montana* ymnig, *Bryonia alba* Vesterås, *Viscum album* vid Gångholmarne. *Humulus Lupulus* på flera öar i Mälaren, *Mercurialis perennis* särdeles ymnig på Tullerön, äfven närmare staden; *Atriplex hastata* Vesterås, *Botrychium Matricarioides* vid Frösvi i Romfertuna s:n, *Buxbaumia aphylla* Vesterås, Hall, *Phascum curvicollum*, *Marchantia conica* vid Emaus, *Hypnum dimorphum* vid Djäkneberget. Utomdess efter Dr Hall *Malva silvestris* och *Lavatera thuringiaca* på den mera aflägsna Agarön, *Stellaria Holostea* vid Hubbo, *Gypsophila muralis* vid Trumslagare-torpet. *Euphorbia exigua* skall hafva blifvit funnen i Kärrbo vid Springsta. — Som öfver hela Vestmanland utbredda kan man anse *Campanula patula*, *Trifolium spadiceum* och *Potentilla norvegica*.

*) Denna, som förekommer spridd, men sparsamt jemte *Alopecurus agrestis* öfver de flesta provinser till Upland (1843 vid Säfva Gästgifvaregård), synas båda i mellersta Sverige införde med utländskt klöfverfrö.

II. Hvarjehanda.

1. Magister Nylander, hvilken såsom ensam sökande till Botaniska Adjunkten vid Helsingfors' Universitet förmodas erhålla denna plats, ämnar i år företaga en tredje resa till Ryska och Norrska Lappmarken, hvarefter han har för afsigt att utgifva en Flora Lapponica efter Lapplands naturliga gränser.

2. Botanices Demonstratorn Wirsén i Helsingfors har börjat att i disputationer utgifva en *Prodromus Floræ Fennicæ* efter sexualsystemet. Karakteristiskt är att denna uplager äfven Norrska Finmarken såsom naturligare tillhörande Finland. — I allmänhet synes vid Finska Universitetet ett nytt lif vaknat för Botanikens studium, hvilket der erhållit flera yngre idkare.

3. Enligt underrättelser från Studeranden Nymän, dateerade Messina d. 24 Febr., hade dess resa från Käsö den 3 Januari gått lyckligt, så att han den 2 Febr. vid solens nedgång anlände till Malta. Vistandet derstädes till d. 15 Febr. användes till dagliga exkursioner i sällskap med en Dr Delicato; han förtjustes härunder af södrens herrliga vårvegetation. — Från Messina, der inga botaniska utflygter ännu blifvit företagna, kunde han således ej meddela några botaniska underrättelser.

4. Docenten Kamphöjener är återkommen till Köpenhamn från sin resa till södra Europa. Hans helsotillstånd är mycket förbättradt.

5. Docent Liebmänn lär nu vara sysslosatt med beskrifvandet af de nya Palmer och Cycadeer han under sin resa i Mexiko upptäckt, och öfver hvilka han tänker publicera ett verk.

6. Det arbete, hvarmed Doc. Drejer var sysslosatt då döden öfverraskade honom, utkommer ofördröjeligen på Videnkabernes Selskabs bekostnad; de flesta plancherne äro graveerade och tryckningen nära afslutad. Arbetets titel blifver: *Symbolæ Caricologicæ ad synonymiam Caricum extricandam stabilendamque et affinitates naturales eruendas.*

7. Bland de gymnasier i Sverige, der Botaniken med största ifver drifves, intager säkerligen det i Strengnäs främsta rummet. Enligt upgift från dervarande Läraren i Naturvetenskaperna Magr N. P. Ringstrand, skall hvarje Gymnasist vid ankomsten hvarje hösttermin medhafva minst 50 under sommaren insamlade vextarter, men vanligen medföras vida flera, emedan en täflan uppstår och den ene vill öfverträffa den andre. Dessa vextsamlingar granskas under vintern af Läraren, hvilken åt den eller dem, som aflemnat de fleste eller sällsyntare, tilldelar premier bestående af vexter från andra delar af fäderneslandet. — Summan af arter uti de af Gymnasisterna sålunda aflemnade samlingar utgjorde sammanräknade: år 1841: 3136; år 1842: 4422 och år 1843: 5487. — Det skulle vara i många hänseenden gagnande om botaniken vid Rikets öfriga Gymnasier bedrefves med samma ifver. Intressant vore det, om lärarne i detta ämne ville meddela underrättelser om botanikens studium vid de läroverk der de äro anställda.

8. Bland intressanta och för Södermanland nya vexter, som under förra årets sommar der upptäcktes, uppgifver Magr. Ringstrand följande: *Salix Donniana*, *S. holosericea*, *S. plicata*, *Sal. nigricans* var. med mycket stora, breda och på båda sidor ensfärgade blad, *Zannichellia polycarpa*, *Avena flavescens*, *Brachypodium pinnatum*; *Triglochin maritimum* i mängd i Thorshälla trakten. Södermanlands flora räknar nu något öfver 800 arter.

9. Vid Naturforskarnes sammanträde i Stockholm 1842 förevisades i Botaniska sektionen ett dyrbart gammalt herbarium, som befanns hafva tillhört framlidne Domprosten O. Celsius. Rörande detta herbariets tillkomst och öden har Prof. Fries meddelat följande uplysningar, hämtade ur det i Kongl. Vetenskaps Akad. 1758 öfver O. Celsius hållna åminnelsetal sid. 14: "Celsius samlade allestädes ifrån Floras skatter, införde i sin trädgård, sammanlade i sina herbarier, hvaraf ett i fem tomer, som innesfatta örterna i Upland, han hade nåden öfverlemnad till Högtsalig Drottning Ulrika, som hedrade honom med en

ster guldmedalj tillbaka och gaf det rum i sitt bibliotek på Ulriksdal. — — — Det andra kom till Upsala Akademis bibliotek.*

10. Tionde fascikeln af *Herbarium normale* är färdig och distribuerad; vid requisitioner deraf bör alltid full likvid åtfölja. — Ännu har icke denne fascikel kommit Ref. tillhanda, ehuru den är på vägen; så snart den ankommer skall förteckning i denna tidsskrift meddelas öfver de deri lemnade arter, hvaribland äro många högst intressanta.

11. Enligt i allmänna tidningarne införd inbjudning från de för *Skandinaviska Naturforskare-sällskapets möte i Kristiania* 1844 utsedde Ordförander (Prof. Hansteen och Prof. Holst) och Sekreterare (Prof. Boeck) kommer detta sammanträde att taga sin början d. 12 Juli och fortfara i 6 dagar till och med d. 18, Söndagen oberäknad. De, som ämna deltaga i detta sammanträde, anmodas anmäla sig, helst inom medlet af Juni månad, hos Prof. Eschricht i Köpenhamn, eller Prof. A. Retzius i Stockholm, eller hos Sekreteraren Prof. Boeck i Kristiania, och dervid äfven uppgifva, huruvida de önska att få logis för sig ombesörjdt. Uplysningsvis nämnes, att ångbåt afgår hvarje Tisdag från Köpenhamn och Onsdag från Göteborg till Kristiania dit den ankommer Torisdagen och åter afgår Lördagen. — De, som ämna hålla något föredrag, böra vid inskrifningen anmäla detta äfvensom uppgifva det ämne, hvarom det kommer att handla. Likaledes anmodas enhvar, som hållit ett sådant att före afresan från Kristiania aflemna ett sammandrag af detsamma för att införas i berättelsen om mötets afhandlingar, hvars tryckning man önskar strax efter mötets slut kunna påbörja.

12. Från Botaniska trädgårdens i Köpenhamn Bibliotek är utfärdad en tryckt förteckning på der befintliga duppletter af botaniska arbeten, hvilka säljas till bestämda i förteckningen uptagna priser. Häribland äro många klassiska och goda arbeten särdeles inom den äldre literaturen.

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER.

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLÖM.

N:o 6.

Lund Juni

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Berättelse öfver en botanisk resa i Norra Halland, företagen 1843 af J. Sieurin *)*.

Den 10 Juli skedde afresan från Göteborg förbi Kärra Gästgifvaregård genom Lindome och Släps socknar. Naturen bibehåller här vid kusten samma skaplynne som i södra delen af Bohuslän, särdeles utmärkt genom höga kala berg, vidsträckta ljungfält samt endast här och der smärre dungar af lösträd. Åkrar och ängar stodo i fullt flör, ehuru båda tycktes hafva lidit något af den långvariga torkan under detta års försommar. De mest i ögonen fallande vexter voro *Othonis hircina*, hvaraf fälten på många ställen lyste röda, *Chrysanthemum segetum* och *Holcus lanatus*, hvilka inom Bohuslän ej förekomma i sådan ymnighet som här. Hafskusten i norra delen af Släps socken var på åtskilliga ställen tätt beväxt med *Halianthus peploides*, bildande vidsträckta gröna fläckar på den eljest magra sanden. Vid Malvik sågs *Rubus thyrsoides* i mängd och yppigt blommande; stammen manshög med quarterslånga blomvippor — Äfven visade sig *Angelica littoralis* här temligen ymnigt. Något längre ifrån kusten och på båda sidor

*) Det var i egenskap af Kniggeansk stipendiat, som Hr Sieurin företog resan; de uti berättelsen uptagna rent ekonomiska anmärkningar hafva vid införandet i denna tidskrift blifvit förbigångna, hvaremot en något utförligare redogörelse för de anmärkningsvärdare vexter, som förekomma kring Varberg, blifvit till en ledning för de botanikens älskare, hvilka möjligen komma att begagna badinrättningen i nämnde stad, tillagd af Prof. Fries, hvilken Utg. har ätt tacka för meddelandet af denna reseberättelse.

Utg. Anm.

om stora landsvägen, som förer genom Släps sn, var tät löfskog mest bestående af al, dock ej särdeles högvext; bergvägarne voro prydligt behängda med guirlander af *Lonicera Periclymenum*, hvilken vidt omkring spridde den behägligaste vällukt. Här och der vid byarne började *Chenopodium murale* visa sig, hvilken knapt lärer förekomma nordligare på denna sida af riket; äfven längre söderut tyckes den ej förekomma särdeles allmän. Tätt invid boningshusen frödades *Nasturtium Armoracia*, hvilken anses för ett svårt ogräs, emedan rötterna ständigt skjuta nya skott, och föres härstädes emot densamma ett ständigt utrotningskrig. Midt ibland massor af nämnde växt uppskjöto de raka stjelkarne af *Allium scorodoprasum* till halfannan alns höjd med stora lysande blomslockar. I ängarne påträffades temligen allmänt vexande *Selinum Carvifolia*, hvilken synes såväl här som i Bohuslän i auseende till höjd samt stjelkens och bladens beskaffenhet mera karakteristisk än den som träffas vid Mälaren. — Vägen togs vidare åt Särö förbi Släps kyrka genom en bördig dalsträckning, hvilken genom en hög bergås är skyddad mot hafsvindarne samt företer vidsträckta sådes- och klöfver-fält jemte en mängd linodlingar.

Särö utgör såväl till belägenhet som naturskönheter en af de utmärktaste platser inom Hallands norra del och intager onekligen ett högt rum bland badorterna i riket. På alla sidor beväxt med träd har denna ö sålunda erhållit tillräckligt skydd mot hafsvindarne och företer i sitt inre en den yppigaste vegetation i skarp kontrast mot den närgränsande sterila kusten. Träden utgöras på vestra sidan af löfträd blandade med barrträd, södra sidan hyser hufvudsakligen tall samt ek; föröfrigt träffas lind och ask temligen talrika på norra sidan samt i det inre af ön. Närmare vestra kusten träffades en ej obetydlig mängd af *Taxus baccata*, hvilken på de ställen der den var skyddad för hafsvindarne visade sig lifligt grön och frodig samt af en vanlig hasselbuskes höjd, då den deremot på de för hafvet mera öppna ställen var lågvext med vresig stam och af mindre liflig färg. En exkursion kring ön är ganska lönande, då man nemligen vid dess stränder finner samlade de flesta

saltsjöväxter såsom *Angelica litoralis*, *Aster*, *Cakile*, *Eryngium*, *Erythraea pulchella* båda formerna, *Euphorbia palustris*, *Eupatorium*, *Halionthus*, *Lepigonum marinum* och *salinum*, *Ligusticum scoticum*, *Salicornia*, *Stellaria crassifolia* m. fl. Längre från kusten träffar man *Hydrocotyle* och *Lathyrus silvestris* samt i bergskräfvor *Allium arenarium*, *Geranium lucidum*, *Hypericum montanum*. Vid skuggiga bergssidor frodas *Impatiens*, *Melica uniflora* och *Triticum caninum*.

Märkliga äro de snäcklager, som förekomma på flera ställen af ön. En backe nära säteribyggnaden förete en vertikal genomskärning af flera dylika horisontellt liggande och skiljda från hvarandra genom lager af sand och klappersten: i en del af dessa lager synas snäckskalens fullkomligt söndergrusade, i andra deremot mera hela och tydliga. Smärre granitstycken, som finnas inblandade i sandlagren, voro så sköra att de genom tryckning mellan fingrarna lätt söndersmulades. Backen ligger betydligt öfver hafsytan.

Vägen logs derefter åt Walda och Onsala socknar förbi den så kallade Klefs kyrka, en samling af groteska stenmassor utan ordning hopade på hvarandra och bildande djupa hålor i berget. Tätt vid densamma träffades *Potentilla rupestris*, ehuru endast med frukt, samt *Astragalus glycyphyllus* och *Sedum rupestre* båda i full blomning. På något afstånd derifrån sågs *Aquilegia vulgaris* i en beteshage.

Exkursion företogs sedermera längs Kongsbackafjorden utan att något af särdeles interesse påträffades. Onsala socken är kanhända den magraste delen af norra Halland såväl i botaniskt som agronomiskt afseende: mestadels sandjord, der man odlar råg, hvilken knappt tycktes återgifva utsädet, och vidsträckt ljungfält, der ögat ej kan upptäcka ett träd eller buske om ej här och der en dvärglik *Juniperus* omgifven af *Pteris*.

Bländ växter observerades i bergspringor vid östra stranden *Asplenium Brœynii* temligen ymnig; *Senecio silvaticus* stor och grenig. Ett eget förhållande visade *Bartsia Odontites*, hvilken här tycktes ha alldeles flytt från åkrarne och i stället valt stränderna till bostad: den förekom der storvext och stun-

dom till hälften skyld af vattnet. Eljest sågs vid stränderna den vanliga hafsvegetationen: *Aster*, *Cakile*, *Carex arenaria*, *Salicornia*, *Salsola* m. fl.

I det inre af halfön sågs *Chrysanthemum segetum* utomordentligt allmän; äfven observerades *Epipactis palustris*, *Astragalus glycyphyllus*, *Lathyrus silvestris*, *Malaxis paludosa* m. fl.

En högst egen form antager *Potamogeton natans* i uttorkade torfmossar, der bladen blifva oskaftade och kransformigt omgifvande blomskaftet, liknande vid första påseende en *Plantago*. Sådan förekommer den dock endast på nyss uttorkade ställen.

I en lund nära Onsala prestgård vexte *Circæa alpina* äfvensom en frisk mossvegetation visade sig vid trädrötterna hufvudsakligen af *Hypnum cordifolium* och *tenellum*, *Bryum hornum*, *cuspidatum*, *ligulatum* m. fl.

Derifrån togs vägen åt Kongsbacka inåt Tölö socken. Exkursioner företogs i åtskilliga riktningar. Vid Skårby en half mil norr om Kongsbacka träffades den för detta ställe oäggifna *Rosa inodora* i stor mängd vexande uti en beteshage; dock är den ej inskränkt till detta vextställe, ty man träffar, churu enstaka, stånd deraf såväl norrut i bergen åt Alsors, som äfven i söder på Björkeris's egor. Ifrån *Rosa rubiginosa*, med hvilken den af en del författare blifvit sammanförd, skiljes den väsendtligt och såväl habitus som öfriga karaktererne ställa den närmast intill *R. canina*. Den har nemligen liksom denna sednare långa uprätta stammar och ingalunda den lätthet i vextsätt som *R. rubiginosa*. Glandelhårigheten äfvensom lukten är efter väderlekens beskaffenhet mer eller mindre märkbar; alla taggarne äro krökta, bladskafven lätt glandelhåriga och bladen långdragna till formen med serraturerna vettande åt bladets spets, ej utstående som hos *R. rubiginosa*. Blomskaften konstant glandelfria och glatta; blommorna små, i knoppen och strax efter utvecklingen blekröda, men efterhand hvita. Frukten rundad läderaktig, med utstående ej tillbakaslagna foderflikar.

Föröfrigt observerades i denna trakt *Astragalus glycyphyllus*, *Mercurialis perennis* bland buskar samt på ljunghedarne

den läcka *Erica tetralix* omvexlande med *Narthecium ossifragum*. Häromkring vidtager linodlingen, hvilken i norra Halland är särdeles allmän.

En utvandring gjordes till Gåsevadholm, der trädvegetationen börjar tilltaga ju mera man aflägsnar sig från kusten. Under vägen dit sågs *Succisa pratensis* nästan öfverallt rödblommig och flerstädes så lågvext att man nästan vore frestad anse den skild ifrån den vanliga; hvartill likväl vid närmare undersökning inga kännetecken gifva anledning. Föröfrigt var vextligheten häromkring ganska yppig; i ängarne sågs *Campanula latifolia*, vid bäckarne *Iris*, *Impatiens*, *Ranunculus Lingua*, *Triticum caninum* o. s. v. Ett eget förhållande egde härstädes rum med *Hieracium umbellatum*, hvilken vexte i stor mängd på en äng nära Gåsevadholm och hade sina blommor dels ensamma i toppen dels i bladvecken längs stjelken, men intet enda exemplar med blomslock. Marken var något stenbunden.

På något afstånd från detta ställe träffades i en skogsbacke *Spartium scoparium* i mängd; blott några få exemplar erhöles i blomma, de öfriga voro redan i frukt. — I denna trakt visade sig *Sedum rupestre* temligen allmän; den tyckes härstädes ha sin hufvudstation, ty ju längre ned åt Wiskån desto sällsyntare blir den och äfven i nordligaste Halland är den ej allmän.

Derefter ställdes kosan till stränderna af Stensjön, hvilken tillika med Sandsjön och Lyngnern bilda det största vattendraget i Halland. — Vid Hjelm, en by nära vestra ändan af Stensjön, vexte iuvd byggnaderna *Chenopodium murale*, i den från sjön rinnaude änen *Myriophyllum alterniflorum* och i bergen på något afstånd från byn *Pimpinella dissecta*, hvilken hade gråluden stjelk-lik som *P. nigra*.

Vid Rossared, beläget på södra stranden af Stensjön, varseblefs den första egentliga bokskog inom Hallands område. Den sträcker sig utmed nämnde strand och består dels af blott och bar bokskog dels af bok blandad med andra trädslag. I förra fallet företer skogen ett ödsligt utseende synnerligen då träden äro gamla; på marken bildas då ett täcke af gulnade löf, hvilka endast långsamt förruttna och sålunda quäfva vegetationen.

Då härtill lägges den ständiga tystnad, som råder i dessa skogar, hvarifrån både foglar och fyrfotadjur tyckas ha flytt, så måste vandringen i desamma ovilkorligt inge en känsla af dysterhet. Der bokskogen är yngre eller blandad med andra trädslag framställer den en behaglig anblick genom bladens lifliga grönska, och ett eget utscende få smärre buskar af bok, hvars yngsta blad äro ljusgula, till någon del påminnande om de i moderna hortikulturen förekommande ljusbladiga varieteter af vanliga trädslag. En temligen liflig mossvegetation egde härstädes rum så att klippväggarna voro alldeles öfverklädda med *Hypnum cupressiforme*, *Leskea myosuroides* ymnigt fruktificerande, *Neckera crispa* på ett ställe nära Ålgårda, vidare *Bartramia* och *Jungermannia* dock endast vanliga arter; på träden *Orthotheca* synnerligen *O. crispum*. — I en äng mellan Rossared och Ålgårda något närmare sistnämnda ställe vexte *Rubus suberectus*: stammen uprätt nästan triad med få och raka taggar, bladen på den sterila stjelen 3-5fingrade, på den blombärande 5- samt här och der 7fingrade, gemensamma bladskaflet tydligt 5-kantigt nästan färdigt, småbladen äggrundt-hjertlika, långspetsade; blommorna rent hvita. För tagglösheten skulle den kanhända synas tillhöra varieteten *mitis*, men bladens breda form anger den spårare såsom stående på öfvergången dertill.

Södra stranden af Stensjön är mera skogbevext än den norra, der ljunghedarne sträcka sig ända ned till sjön i omväxling med bördiga åkerfält och ängar. Bergen visa sig i denna trakt mera lagerformigt bildade än annorstädes och af gråbrun färg; de stengårdsgårdar, som man ser här, äro sålunda liksom murade, emedan de ur bergen brutna stenarne med sina ytor passa noga till hvarandra.

Derifrån togs vägen åt Fjärås kyrka och öfver den så kallade Bräcken med sina många (öfver 50) bautastenar till minne af det slag, der danska konungen Frode skall hafva lidit nederlag. Nämnade valplats utgöres af en höjdräckning vid västra ändan af sjön Lyngnern och på höjden deraf har man den herrligaste utsigt åt öster öfver nämnde sjö, som är 2 mil lång

och sträcker sig inåt Marks härad, åt väster öfver saltsjön, till hvars strand är en knapp half mil. Oaktadt detta ringa afstånd mellan Lynguern och hafvet uttömmar den förra sitt vatten först i Sundsjön, hvilken åter uttömmar sig i Stensjön och denna slutligen genom en å i Kongsbackasfjorden. Vid Toms by nedanför Bräckan träffades i bergspringor *Bryum roseum* dock såsom vanligt steril. På en mager sandbacke vid vestra ändan af Lynguern påträffades oförmodadt en buske af *Rosa inodora* fullkomligt lik den förut vid Skårby tagna. Några flera stånd deraf kunde ej upptäckas i grannskapet, men väl *R. canina* i myckenhet. — På flera ställen af Lynguerns södra strand vexte *Valeriana sambucifolia*. Den var konstant 'stolonifera' med 2—4 par bredt lancettlika småblad till skillnad från *V. officinalis*, som vexte i mängd närmare saltsjökusten och hvars blad voro 5—10-pariga med smalt lancettlika småblad; denna sednare var äfven ojemnförligt mycket högre till växten, hvilket likväl troligen berodde af lokalen.

Flerstädes häromkring, äfvensom i hafstrakten i allmänhet ser man en mängd saltsjövexter, hvilka slagit sina bopålar på taken af boningshusen och der frodas lika väl som vid kusten: sådane äro *Elymus arenarius*, *Atriplex litorale*, *Pyrethrum maritimum* m. fl. Saken är den att taken täckas med tång, som härslådes finnes i större förråd än halm; växterna synas imidlertid medelst sina rötter bidra till takens täthet på samma sätt som *Sempervivum* i det inre af riket.

Vid stranden af Lynguern togs vidare en spenslig form af *Carex vulgaris*; i åkrar mellan Fjärås kyrka och Toms by vexte *Lolium temulentum*, hvilken förut ej varseblitvits under resan.

Härifrån togs vägen åt Tjolöholm, ett betydligt säteri beläget på en halfö i Hanhals socken. Öfverallt på denna halfö finnes skog, ehuru kala de kringliggande stränderna än äro, och företer den häruti äfvensom i afseende på vegetationen i öfrigt mycken likhet med Särö. Vid södra stranden vexte *Halymus pedunculatus* ehuru sparsam: detta vextställe är troligen det nordligaste på Sveriges vestra kust såsom beläget 1 mil söder

om Kongsbacka. — På samma ställe och blandad med *Halymne* förekom *Lepigonum salinum* dock ej den vanliga uprättta formen, utan en låg och tufvig samt till öfriga delar lika utbildad som den egentliga arten: bladen cylindriska, längre än internodierna, blomsodret tredjedelen kortare än det trubbigt trekantiga fröhuset. Ehuru den förekom vexande på en fast gräsbeläckt mark, tycktes likväl äfven de stånd som spridt sig till den lösare sandiga delen af stranden bibehålla samma låga sammanträngda form, så att den torde böra anmärkas såsom en "forma caespitosa" af den vanliga; dess medelhöjd utgjorde 2—3 tum. — Här förekom äfven *Salicornia herbacea* såväl *erecta* som *prostrata*. Vidare på vestra stranden af halfön, der en så ovanlig frodighet visade sig att de fleste växter uppnått 2—3 gånger sin vanliga höjd, *Chenopodium maritimum* i alushöga tätgreniga buskar, likaså *Atriplices crassifolia*, *latifolia* och *litoralis*. Yttersta kanten vid sjelfva vattubrynet lyste på sina ställen röd af *Anagallis*.

Denna yppighet i vegetationen tycktes äfven fortfara i det inre, hvarjemte åtskilliga sällsynta växter förekommo såsom: *Rubus thyrsoidens*, *Lathyrus silvestris*, *Melica uniflora*, *Vicia cassubica* samt *Allium arenarium*, som på en bergsflats nästan allmänt hade 2- och 3-dubbla blomlockar.

Vägen togs derefter åt Örmevalla socken. Bördiga åkerfält visa sig här i myckenhet, men bergen äro kala och kusttrakten består mest af vidsträckt tufviga ängar omvexlande med magra ljungbedar. På åtskilliga ställen vid stranden sågs *Triticum junceum* uppskjutande mellan stenarne, vidare *Crambe maritima* i stora buskar och redan fruktbärande, *Atriplex crassifolia* på södra stranden af Örmanäs-udde bildande stora vidt utbredda cirklar af 2 alnars diameter och deröfver, till färgen vitblå mjölig med tjocka lätt sönderbrytliga blad, hvilkas form närmar sig murgrönans, men med yttersta liken längre utdragen. Af *Angelica litoralis* var här godt förråd och tången lyste hvit af *Stellaria crassifolia*. På sandiga ställen förekom *Carex arenaria* i oerhörd mängd, vidare *Lepigona* och *Hydrocotyle*. — I ett kärr på något afstånd från

stranden vexte *Alisma ranunculoides*, men, besynnerligt nog! hvarje blomflock endast med en blomma utslagen och alla de öfriga öfverblommade samt i frukt. Tillsamman med denna träffades *Sison inundatum*, men förkrympt i anseende till kärrets börjande uttorkning. Vidare sågs helt nära stranden *Geranium molle* och *Hedera Helix* den sednare liksom infattande stenarne i gröna ramar.

I gränsskapet af Åsa gästgifvaregård togs exemplar af *Apargia autumnalis*, men, hvars blomholk var så tätullig och brunglänsande att den gjorde betydligt afbrott mot den helt nära invid vexande vauliga formen. Denna artförändring sågs flerstädes i Halland äfvensom vid Göteborg, ehuru på sednare stället mindre tydlig; öfrige karakterer tyckas öfverensstämma med den vauliga formens.

Nästan öfverallt vid kusten sågos buskarne af *Prunus spinosa* mer eller mindre förtvinade med gulnade, sammanskrumpna blad, hvilket visserligen till en del torde förorsakats af hasvindarne, men äfven, om ej hufvudsakligen, af en Aphisart, som vid bladens uprullande träffades inuti desamma.

Härefter besöktes Frillesås socken. Höskörden var här nästan fulländad, så att svårigheter började uppstå för botaniska observationer. Bland odlade vexter inom denna socken intager linet ett utmärkt rum; det odlas här nästan allmännare än annorstädes i norra Halland. En betydlig skillnad visar sig dock imellan det vanliga linet och det så kallade ryska, hvilket härstädes blifvit infördt och i storlek vida öfverträffar det förstnämnda.

Utmed ån, som flyter genom Frillesås socken, vexte *Mentha aquatica* samt en gigantisk form af *Poa serotina* omkring 3 alnar hög. Helt nära Frillesås prestgård påträffades i bergen några buskar af *Rubus idæus* med gula frukter. Sjelfva busken liknade fullkomligt den vanliga till stam och blad, men bären skiljde sig, utom genom den klara, gula färgen, äfven genom en något syrlig smak.

En utbygt gjordes derefter åt Stora Horrydsjön, hvars stränder äro randt omkring bevexta med skog, till stor del af

bok. Nära sjöns vestra ända sågs en sandbacke med betydliga snäcklager. Afståndet från hafs-kusten är något öfver en mil.

Härefter besöktes öarne såväl de till Örmevalla hörande, som de i Vendelsfjord belägna. Af den förra gruppen, som består af 13 öar, besöktes 8 utan att något märkligt påträffades; endast en af dem benämnd Lindholmen utmärkte sig genom den mängd af lindar, hvarmed den var beväxt: de voro likväl samtl och synnerligen af hafsvinden så förtryckta, att de knappt upnått manshöjd. Samma ö var dessutom kring stränderne liksom beklädd med en matta af *Atriplex* såväl *latifolia* som *litoralis* och *crassifolia*.

Af de i Vendelsfjord belägna öar är Vendelsö den största, mest bestående af kala berg och ljunghedar, ehuru väl något åkerbruk idkas på densamma. På en liten ö, kallad Knallskär, vexte *Conium maculatum* i mängd och tycktes förblifvit alldeles oskadad af kreaturen, som betade på ön. På en annan, något större, benämnd Ustö, sågs af *Taxus baccata* tvänne större buskar. En af öarne, nemligen Ramnö, påstods hysa en giftig vext, af hvars förtärande en del af de på denna ö betande får årligen dogo; i afsigt att påträffa denna illa beryktade vext kringvandrades stränderne äfvensom det inre af ön genomströfvades i alla riktningar, utan att någon vext syntes till, som rimligtvis kunde misstänkas för dylika mördande egenskaper om ej *Solanum nigrum*, hvaraf stånd här och der syntes vid stränderna, men då denna vext i samma myckenhet förefanns på de öfriga öarne samt på stränderna af fasta landet och öfverallt tycktes undvikas vid betningen, så måste orsaken till den för nämnde ö upgifna större dödlighet bland fåren sökas i något annat och sannolikast i den större mängd af kärr, som finnas på denna ö i jemförelse med de öfriga öarne, som i allmänhet voro torra och bergiga och der ingen särdeles dödlighet förspordes. Ehuru denna förmodan upgafs för folket på orten tycktes den dock med mindre förtroende emottagas. Alla de nämnda öarne öfverensstämde föröfrigt deruti, att de voro nästan totalt afbetade: i dessa trakter begagnas nemligen öarne allmänt till bete, de större för hästar och hornboskap, de

mindre för får, hvilka utsläppas tidigt på våren och kvarstadna till sent på hösten.

I Vårö socken, som derefter besöktes, träffades ännu *Halymus pedunculatus* på stranden nedanför byn Skälåkra, ganska stor och ymnig. Vid Biskopshagen, en by belägen på en utskjutande udde, sågs *Anagallis* i åkrar, då den förut endast varseblifvits vid sjelfva stranden. Ett jordstykke i grannskapet här af, som förut begagnats till linåker, var helt och hållet beväxt med *Lolium arvense*, utan inblandning af några andra växter.

Derefter fortsattes kosan vidare åt Viska å, hvars båda stränder följdes ända till Åsbro gästgifvaregård. I bergen på norra stranden sågs *Allium arenarium* i myckenhet äfvensom *Sedum rupestre* samt här och der *Potentilla rupestris*, ehuru redan fruktbärande. Vägen på åns norra strand förer genom en bördig och skogbevext trakt, hvilket mindre är förhållandet på den södra. Vid Åsbro träffades i skogsängar *Prunus domestica* som det syntes fullkomligt vild: grenarne voro finhåriga och torniga likasom på *Pr. insitilia*, men frukten aflång och eusam. På samma ställe sågs *Campanula latifolia* ännu prunkande med sina stora ljusblå blommor.

På en äng nära Viskåns utlopp vexte *Senecio aquaticus* i sådan mängd att ängen deraf lyste gul; den tycktes undvikas af boskapen, som betade gräset rundt omkring, men ej rörde ett enda stånd af denna. I jämförelse med den vid Göta elf omkring Göteborg allmänt förekommande var den temligen lågvext, ehuru till öfriga karakterer öfverensstämmande dermed.

Derifrån togs vägen åt Torpa och Lindbergs socknar; på en udde i den sistnämnde ligger Näs's by, ett sedan gammalt upgifvet vextställe för *Halymus pedunculatus*; den vexte äfven härstädes i betydlig mängd på en af vattnet öfversvämmad äng från 2 tum till quarters höjd. *Erythræa tiloralis* vexte äfvenledes här stor och frodig samt *Salicornia herbacea prostrata*, men intet enda stånd af den uprättla formen. *Silene rupestris*, ehuru här och der uppskjutande ur renmossan, tycktes dock allt mera aflaga.

Efter ankomsten till Varberg företogs till en del i Prof. Fries' sällskap exkursioner i åtskilliga riktningar kring staden. På bergklippan nedanför fästningsvallarne *) togs *Tragopogon porrifolius* samt imellan fästningen och staden *Glyceria plicata*, *Armeria maritima*, flera *Rumex*arter såsom *cristatus*, *obtusifolius* och *conspersus*. Hvad *R. obtusifolius* beträffar hade den mera långdragna och tandade fruktfoderskal än den omkring Stockholm förekommande, men med fullkomligt lika bladform. Af *Polygona Persicariæ* en mängd former.

Norr om staden samlades vid stranden *Sagina stricta* v. *maritima*, *Spergula subulata*, *Trifolium filiforme*, *Glyceria maritima*, *Stellaria crassifolia*, m. fl. (Söder, om Slottet vid stranden *Glyceria festucaeformis*, *Trifolium fragiferum*, *Barbarea vulgaris* m. fl. Fr.)

Exkursion företogs vidare åt Träslöfs kyrka öster om Varberg: ängarne lyste här blå af *Gentiana pneumonanthe* och *Campanula glomerata*. Vid Himle å, som flyter genom Träslöfs socken, vexte *Oenanthe fistulosa* blandad med *Butomus* och *Ranunculus Lingua*. *Orchis incarnata* är en stor raritet för Halländska floran, sedd endast i Varbergs närmaste grannskap.

Bohveteodlingen tyckes här i trakten vidtaga; norr om Varberg är det nästan rart att träffa åkrar deraf, då de deremot mellan Varberg och Falkenberg förekomma temligen allmänt och det på den magraste sandjord.

Söder om Varberg vid Appelviksbergen förekomma *Lonicera Periclymenum*, *Rosa rubiginosa*, *Cornus suecica*, *Altri-*

*) På fästningsvallarne förekomma äfven *Lithospermum officinale*, i murarnes springor *Plantago maritima*, *Cochlearia officinalis* och *Sinapis nigra* i stor mängd, samt *Lepidium campestre*, för öfrigt icke sedd i Halland. På klippan utanför Slottet finnas i mängd likaledes *Malva silvestris* och *Ballota ruderalis*, båda föröfrigt icke sedde i Halland. — Den här, äfvensom öfver allt i det inre Småland vexande *Arctium minus* är en annan än den vid Upsala vexande. Jag anser dem som skilde arter, och som sådana äro de mig meddelade af Hr Lange och redan för flera år sedan af Hr Ringius, ehuru det knapt nu kan sägas hvilken är den äkta *Arctium minus*. Fries.

plex crassifolia, *Ligusticum scoticum*, *Eupatorium cannabinum*, *Aster tripolium*, *Valeriana sambucifolia*, *Carex vulgaris juncella*, m. fl. Ett exemplar af *Raphanus maritimus*, sparsamt insamlad vid Varberg af Professor Fries, togs i denna trakt men med bleka blommor och lyrförmigt pinnadella blad tydligen öfvergående i den vanliga *Raphanistrum*. — Vid södra Näs sågs en sträcka af flygsandsfält, till större delen bundna af *Carex* och *Arundo arenaria* samt *Corynephorus canescens*. Steriliteten var här ganska stor, men förunderligt nog florerade *Veronica spicata* herrligt i den magra sanden.

Derefter gjordes en utfart till Getterön belägen $\frac{1}{4}$ mil utanför Varberg. Bergen på denna ö äro låga samt stränderna sandiga och långgrunda. *Conium* insamlas här för Apotekens behof. I anseende till stark afbetning voro de flesta växter nästan dverglika; så förhöllo sig *Erythræa litoralis* och *pulchella* samt *Lepigona: medium* allmän, *L. salinum* och *marinum* sparsamt. Föröfrigt samlades på denna ö *Plantago Coronopus*, *Glyceriu distans pulvinata* *). (Fortsättes).

2. Anmärkning af C. J. Hartman.

I Bot. Not. 1844 n:r 3 p. 48 förekommer en anmärkning rörande sammansättningen af feminina nomina med adjektivet *folius*, såsom *hederifolius* &c. hvori yrkas, att dylika böra behålla genitiva ändelsen æ: *hederæfolius* o. s. v.; och som jag uteslutande anlagit bruket af förra skrifsättet, torde jag böra upplysa, att det ej skett af mindre noggrannhet, utan derföre, att jag ansett sammansättningen med *i* mera "korrekt" såsom i

*) *Bullaria*, *Limosella*, *Helosciadium inundatum*, *Atriplex prostrata* äro här ymniga. Af *Salicornia* finnas här två former, en trädartad uprätt, och en örtartad, mycket grenig och nedliggande, hvilka här hålla sig bestämdt åtskilda. En liten märkvärdig var. af *Alopecurus geniculatus* (Herb. N. X) här och på alla öfersvämmade stränder ymnig; axen mest svartblå. *Triticum acutum* är sällsynt på vestra sidan af öen, eller rättare vanligast afbetad. *Spergula subulata* finnes här som i hela trakten spridd; af *Allium arenarium* ett och annat stånd. Föröfrigt vanliga strandväxter. Intressantare är den mera aflägsna Balgö. Fries.

öfverensstämmelse med de gamles konstruktionssätt. Jag känner nemligen intet enda adjektivum i latinet, som icke i sammansättning har *i*, såsom: *hederiger*, *herbifer*, *herbigrudus*, *herbipolens*, *sagittipolens*, *flammicomus* o. s. v. och, som jag helt nyss erfarit, uppger Zumpt i sin berömda Grammatik, denna sammansättning såsom regel. — Trohigen är meningen, att den feminina ändelsen skall noggrannare angifva likheten med den till jämförelse begagnade vextens blad, ej med hela vexten; men svårligen lärer för en småsak, hvilken ej kan medföra något vilseledande, det regelrätta böra uppoffras *). Det är till och med fråga, om genitiven kan användas vid sammansättning med ett adjektivum? i synnerhet här, hvaräst tillägget *folius* i sig sjelf är så meningslöst, att det endast genom den intimaste förening med ett nomen får betydelse. Till och med substantiver behålla genitiva ändelsen endast då båda de förenade orden lika språkrichtigt kunna stå åtskilda, t. ex. *aquæductus*, *terræmotus*, eljest *aquilex*, *terricola*. — Emellertid torde skälen för det i Bot. Not. rekommenderade skriftsättet äfven böra uppifvas.

Förklaring af Utgifvaren.

Med anledning af föregående får Utg. förklara först och främst, att han vid det hastiga nedskrifvandet af den anmärkning, som föranledt denna Hr Doktor Hartmans replik, alldeles ej afsett Hr Doktor Hartman och det i hans Skand. Flora förekommande slafningssätt, utan fastmera den inkonsequens, hvartill de fleste, äfven mest utmärkte botaniska Författare göra sig skyldiga; i det de i dylika sammansättningar af trivialnamn om hvarlannat bruka i feminina än ändelsen *æ* än *i*, så att man, ja ofta på samma sida, träffar båda. Till och med Dr Hartman kan icke helt och hållet fritagas härifrån; sålunda finner man t. ex. sid. 271 i 4:e upl. af Floran citerad *Senecio "barbareæfolius" Fr.*; sid. 394 *Polytrichum "yuccæfo-*

*) Äfven i svenskan nyttjas sällan genitiven och då, som det synes, endast för att lätta uttalet; således säges och skrives: lönnbladig, ekbladig, pilbladig; ej lönnbladig &c. såsom det enligt anmärkarens regel borde skrivas.

linnæ Ehrh., då han likväl i andra fall vid citerande af synonymer, utan afscende på den citerade författarens stafsningssätt, vanligen begagnar ändelsen på *i*, såsom exempel hvarpå, utom alla andra, kan anföras sid. 123 *Epilobium "alsinifolium"* Fr. (ett namn som, in parenthesi sagdt, Prof. Fries mig veterligen aldrig begagnat), oaktadt alla andra skrifva *"alsinefolium"*. — Jag vill ingalunda inlåta mig i några grammatikaliska undersökningar, utan vill till och med gerna medgifva att Hr: Doktor Härtman ur denna synpunkt har fullkomligt rätt; men, jemte det jag i förbigående får till honom framställa, hvarföre han ej för konseqvensens och korrekthetens skull skrifver *Millifolium* i ställe för *Millefolium*, får jag i allmänhet anmärka att till dylika sammansättningar synes vanligen och regelrätt genitiva ändelsen vara begagnad; sålunda skrives *"hyoseridi- bellidi-, salicifolii"* &c., men icke *"hyoseri-, belli-, sali-folia."* Vidare kunna ganska betydliga och "vilseledande" tvetydigheter upkomma genom att både för maskulina, feminina och neutra begagna ändelsen på *i*; sålunda skulle man stadna i fullkomlig ovisshet, huruvida derivationen t. ex. af benämningen *"Cochleariformis"* vore att söka i *Cochlear* (sked) eller i *Cochlearia*; *"Arifolius"* i *Aram* eller i *Aria* o. s. v.; och enär, enligt den af Dr Hartman antagna rättstafning, det heter *"linari-, aquilegi-folium"* o. s. v., och ej *linarii-, aquilegii-fol.*, kan ju ej heller tvetydigheten undanröddas genom begagnandet af *ii*. Namnet *"stipiformis"* skulle en hvar snarare derivera från latinska ordet *stips* l. *stipis* än från vextbenämningen *Stipa*; då deremot *"stipæformis"* ej lemnar anledning till någon tvekan eller tvetydighet. — Vidare låter det tänka sig att begagnandet af *i* äfven för feminina ändelser skulle kunna föraleda högst kurrösa missförstånd; om man t. ex. fann en vext, som liknade *Linnæa*, och ville i trivialnamnet angifva denna likhet, så skulle den ju heta *"Linnæiformis"*, men detta namn uttrycker likheten ej med *Linnæa* utan med Linné sjelf. — Slutligen medgifver jag gerna, att i stället för ordet "korrekthet" i den tadtade anmärkningen helro bort begagnas ordet "konseqvens".

II. Hvarjehanda.

1. Man har länge ansett Baobab (*Adansonia digitata*) vara ett bland de trädslag, som vexe långsammast, hvarföre man ock tillagt några till sin omkrets enorma exemplar deraf en omäligt hög ålder. Men mot slutet af förra året lät Loiseleur-Deslongchamps i *"Echo du monde savant"* införa en uppsats, hvori han, under åberopande af Perrottet, hvilken sjelf uppehållit sig vid Senegal, bestrider detta och påstår att nämnde trädslag tvärtom vexter mycket hastigt, hvilket ådagaläggas deraf att veden är mycket lös och porös, samt barken alltid grön, glänsande och full af lif. Perrottet sjelf såg ett träd omkullhuggas, som hade 12 fot i omkrets, men hvilket enligt en infödings utsago, som sjelf sett det planteras, ej var äldre än 31 eller 35 år. Perrottet räknade dock i genomskärningen några och 60 konsentriska ringar, hvilkas tillkomst han förklarar derigenom, att tvenne perioder af torka hvarje år här inträffa, som afbryta vegetationens gång och medföra bladfällning liksom vintern i Norden. Enligt denna upgift bör således den höga åldersberäkningen för detta träd nedsättas åtminstone till hälften, och de 800 år, som Adanson tillägger en Baobab, minskas till 400.

2. Statsrådet Dr. Carl Bernhard von Trinius, född i Eisleben d. 7 Mars 1778, dog i Petersburg d. 12 sistl. Mars efter mångårig sjukdom. Det var åt Gräsen, som han företrädesvis egnade sitt studium och sin verksamhet, och öfver särskilda släkten och grupper bland dem har han utgifvit en suit af afhandlingar, men han hann ej fullborda sitt monografiska verk öfver denna familj. Hans herbarium, som särdeles med afseende på gräsen lär varit mycket rikt, är förenadt med Petersburgska Akademiens samlingar. — Gubernialrådet och Professorn Jul. Vinc. von Krombholz, hvilken isynnerhet studerade svamparna och öfver de nyttiga och skadliga bland dem utgifvit ett plauchverk, afled i Prag d. 1 November 1843. Han var född i Polie i Leitmeritzer-kretsen den 18 Dec. 1782.

3. Herr Willkomm har från Leipzig anträdt en naturhistorisk resa till Spanien, dit han öfver Genf och Marseille begifver sig.

4. Herr Botan. Demonstratorn J. Agardh har härstädes under titel: *"In systemata Algarum hodierna adversaria:"* utgifvit en afhandling, hvori han rättfärdigar sig mot åtskilliga särdeles af Kützing mot honom och hans åsikter framställda klandrande anmärkningar.

5. För innevarande år har ett anslag af 200 R:dr B:ko blifvit beviljadt såsom understöd till utgifvandet af Botaniska Notiser.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 7.

Lund Juli

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Kort redogörelse för Botaniska sektionens förhandlingar vid Skandinaviska Naturforskarnes sammanträde i Kristiania 1844; af C. J. Hartman och Utgifvaren.*

Torsdagen d. 11 Juli egde en allmän preliminär sammankomst rum, hvarvid Ledamöterna sig antecknade och de särskilda sektionerna bildades. Såsom medlemmar af den Botaniska sektionen antecknade sig dels nu dels under mötets fortgång: Biskop m. m. C. A. Agardh, Professor W. P. Schimper från Strasburg, Prof. Blytt, Provincial-läkaren Dr Hartman, Bot. Doc. Liebman, Doc. Kamphövener, Bot. Demonstrator J. Agardh, Akad. Adjunkt Lindblom, Akad. Adj. Baron v. Düben, Apotekare Möller, Apotekare Fries, Apotekare C. Wolff, Apotekare Thaulow, Reservläge Schübeler, Regimentskirurg Schjött, Mag. Art. Örsted, Med. Filos. Kand. Ångström, Farmaceut v. Ditten, Apotekare Stillesen, Bataljonskirurg Petit, Distriktsläge Torgersen, Bot. Doc. Arrhenius, Gymnaslärarne Hårdin och Mathesius, Dr Hultgren. Utom dessa besöktes sektionens sammankomster esomoftast af andra, som intresserade sig för dess förhandlingar.

Till Ordförande inom sektionen utsågs Biskop Agardh, till Dansk-Norsk-Sekreterare Docent Liebman och till Svensk Dr Hartman.

Den 12 Juli öppnade Ordföranden sektionens sammankomster med några ord om Naturalhistoriens värde.

Doc. Liebman höll derefter ett intressant föredrag om Palmerna, med hufvudsakligt afseende på fysiognomien och utbredningen af de i Mexiko förekommande arter. Förut kände man från detta land allenast 8 arter hörande till 4 släkten;

H:r Liebman har under sin resa blifvit i tillfälle öka detta antal till 31 arter fördelade i 15 genera, äfvensom han funnit att de åt norr gå ända till 23° n. br. En mängd herrliga afbildningar förevisades, tillhörande det verk, som H:r L. inom detta års slut hoppas kunna publicera såsom en fortsättning till Martii stora arbete öfver Palmerna.

Demonstrator J. Agardh framställde sina åsigtör rörande vextförvandlingar. Han utgick från den vid mötet i Stockholm ventilerade frågan om den observation H:r v. Berg i Neukirchen i Pomeru påstår sig hafva gjort, att Linser förvandlas i Ärtor och Vicker. Genom Prof. Hornschuch hade Bot. trädgården i Lund erhållit frön af alla de så kallade öfvergångsformerna; dessa hafva under 2 år odlats men icke visat ringaste tecken till öfvergång eller förvandling, till styrko hvarför nu framvisades dels några af de öfversända frön i sina numrerade kapsler dels de af samma slags frö upväxta plantor; sektionens ledamöter förklarade enhälligt sig anse, så väl de sända frön icke vara några medelformer, utan vanliga Linser, Ärtor och Vicker, som ock de deraf framkomna vexter tillhöra sina bestämda arter och att således någon förvandling ej egt rum. — H:r J. Agardh öfvergick derefter till det af Biskop Agardh framställda antagandet, att *Conferva mirabilis* öfvergår till *Sphaerococcus mirabilis*. Vid Medelhafvet hade H:r J. Agardh observerat *Conf. catenata*, som på samma sätt tycktes öfvergå i en annan alg, troligen en *Grateloupia*, men vid noggrann undersökning befunns denna öfvergång blott vara skenbar, i det att på stielken af Confervan deponerat sig frön eller så kallade favellidier af den andra, hvilka sedan under utvecklingen utbredt sig öfver förstnämnda stielk och med den bildat en så intim förening att båda vexterna syntes vara en enda, ehuru den ena i sjelfva verket allenast var en parasit på Confervan. Enahanda är förhållandet i fråga om *Conf. mirabilis* och *Sphaerococcus mirab.*, af hvilka den sednare är parasit på den förra. — I den med anledning häraf upkomna diskussion deltog äfven Biskop Agardh.

Professor Blytt utdelade till sektionens medlemmar den

af honom nyligen publicerade förteckning öfver de i trakten af Kristiania förekommande växter.

Den 13 Juli. Hr Liebman afhandlade de i Mexiko förekommande af honom observerade rotparasiter, hörande till *Balanophoræ*, *Cytinæ*, *Orobanchæ*, och *Monotropæ*, samt förevisade af dessa både teckningar och inlagda exemplar. Bland dessa var en ny art af *Helosis* märkvärdig för de parafyslika bihang som finnas i honblommorna, ej olika mossornas; äfvensom hanblommorna vid basen hafva en cylindrisk kropp fylld med ett pollenlikt ämne. — Ordföranden framställde, i anledning af detta föredrag, åtskilliga anmärkningar om parasitväxter i allmänhet, och huruledes vissa familjer tyckas kunna bilda parasiter, som genom vextsättet modifierad till ett slags svampform, men hos hvilka familjens karakterer dock kunna igenkännas: t. ex. *Monotropa* af *Ericæ*, *Orobanche* af *Persooniæ*, o. s. v., samt att alla parasiter möjligen skulle kunna sålunda återföras till de typiska familjer, dit de höra. Dylika parasiter torde icke fortplantas med verkliga frön, utan medelst sporidier. Häraf upstod en liflig diskussion, särdeles mellan Hr Kamphövenier och Liebman med speciellt hänseende till *Orchidæ* och deras fortplantning.

Hr Liebman förevisade det sist utkomna 40:de häftet af *Flora Danica* och de redan färdiga teckningarne till hälften af 41 häftet, hvarjemte han gaf tillkänna att han, som köpt förlagsrätten till hela verket, erbjuder de 38 första häften till betydligt nedsatt pris.

Dr Hartman förelade sektionen exemplar med ritningar och beskrifningar på 7, såsom han förmodade, nya bladmossor, i korthet nämnda i sista uplagan af dess flora. Dessa voro: *Gymnostomum graauliferum*, hvars affinitet till *Weissia fugax* anmärktes af Prof. Schimper, ehuru i flera afseenden afvikande, särdeles genom det i alla åldrar felande peristomet; — *Gymnostomum spirale*; — *Tayloria cuspidata*, hvilken Prof. Schimper sett genom flera medelformer sammanflyta med Hookers *T. sphlachnoides*; — *Didymodon (Desmatodon) Blyttii*, som är synonym med *Desm. Laureri* Br. & Sch. Br. eur.

Polytrichum Swartzii; — *Hypnum turgidum*, funnen äfven af Hr Schimper i Vogeserna och tillaggd namnet *H. glaucosum*; — *Fontinalis hypnoides*, en till *F. squamosa* närgränsande, måhända deraf urartad form.

D. 15 Juli höll Prof. Schimper ett föredrag öfver bladmossornas klassifikation, deras utveckling i allmänhet och de häraf härledda nya grunder för släktbestämningen. Med stöd af peristomets flersfaldiga afvikelser hos de naturliga släktena *Kcalypta* och *Bartramia* anser han detta af mycket underordnad vikt och att hufvudsakligt afseende bör göras på blomornas ställning, särdeles deras förhållande med hänseende till könen om sam- eller skild-könade o. s. v., hvarvid de habituela karaktererna äfven böra rådfrågas samt vextens hela evolution. Könsdelarnes vikt finnes deraf, att då blott ena könet på en ort finnes, någon egentlig frukt icke upkommer; således förekommer i södra Tyskland af *Paludella* endast honvexten och alltid steril; sådant är äfven förhållandet med *Hypnum abietinum*. — Efter en diskussion hufvudsakligen rörande vigten af peristomet vid bildandet af genera, anmodades Hr Schimper att skriftligt meddela hufvudmomenterna af detta i högsta grad viktiga och intressanta föredrag, till inlagande i handlingarhe.

Adj. Arrhenius anförde resultaten af sina försök att drifva vexter i vatten vintertiden, med anledning af en vidmötet i Stockholm härom upkommen diskussion. Försöken voro anställda med större afhuggna qvistar, som behandlades på olika sätt, med vatten utan is, med is omedelbart i vattenkärlet, och med isen så att den endast afkylde det vatten, hvori vexterna stodo. Resultatet blef att dessa blommade efter hvad metod som helst, ehuru olika tidigt; de som drevos med is blommade fortast, de med ofruset vatten sednast.

D. 16 Juli Apothekar Möller i Kristiania förevisade några ur Läfvarnes apothecier urdragna nya kemiska ämnen med egenskapen af syror. De förevisade voro erhållne ur *Evernia vulpina*, *Lepraria chlorina*, *Parmelia ventosa*. Hr Möller hade äfven mikroskopiskt undersökt fruktfifikationsdelarne och framlade teckningar af de i apothecierna inneslutna sporer-

na, hvilkas egenskaper, voro så konstanta att de möjligen skulle kunna begagnas vid släktbestämningen.

Professor Boeck höll ett med teckningar beledsagadt föredrag om *Corallina* och *Millepora* för att bestämma deras plats i systemet, om de tillhörde djur- eller vext-riket. Af de fysiologiska grunder han nu framställde kom han till det resultat att de borde öfverflyttas från djuren till vexterna. Detta var ej händelsen med *Spongierna*, af hvilka Prof. Boeck undersökt dem, som förekomma i hafvet och hvilkas rör hade en animalisk rörelse.

Hr Liebman förevisade afbildningar och exemplar af några Mexicanska *Cuscutæ*, hvilka hade det egna, att stjelen vid blomningen var aldeles bortdöd och försvunnen, så att endast blomgyttringarne med sina bracteer återstodo och fullkomligt liknade ursprungliga parasiter. Äfven visades teckningar af ett nytt Mexicanskt i flera hånscenden märkvärdigt Orchidslägte: *Androchilus*.

Ett af Doc. Lange i Köpenhamn insändt och af Hr Liebman framlemnadt förslag, rörande en för de 3 skandinaviska nationerna gemensam bytesanstalt af skandinaviska vexter, diskuterades, hvarvid sektionen dock ansåg detta icke böra blifva föremål för dess beslut, utan kunde saken genom enskild korrespondens upgöras. — (Utg. hoppas framdeles blifva i tillfälle att i denna tidskrift införa delsamman in extenso).

Ordföranden förelade sektionen tvenne nyss utgifna verk: Drejers *Symbolæ Caricologicæ* och Schouws om *Barrträdens geografiska förhållanden i Italien*.

D. 17 Juli. Gymnasiiläraren Mathesius förevisade några för Sverige dels nya, dels fordom funna, men sedan betviflade vexter: neml. *Festuca sylvatica*, förut ej funnen i Sverige, från Hunneberg; — *Iris siberica*, redan i Linnés tid af J. Afzelius upptäckt i Vestergötland, men sedan förlorad, tills den nu blifvit återfunnen af Stud. Liedzén i Larf socken, troligen på det ursprungliga stället. (*Larf ad pagum Slättås in palude inter Alnos: Joh. Afzelius.* Linn. Mpt ad Fl. Suec. Refs tillägg). — *Orobanche Cirsii* Fr. Mant. Tagen af Hr

Mathesius på Mössebergs kalklager, vexande på *Cirsium heterophyllum*.

Adj. Lindblom utdelade sällsyntare växter, sända af H:r Sv. J. Lindgren från Vestergötland; hvarjemte han från honom meddelade en observation rörande *Hierochloa borealis*, hvilken träffas under 2:ne former, med och utan rotblad, samt således möjligen bestående af 2 arter, hvarföre den rekommenderades till vidare undersökning.

H:r Liebman höll ett föredrag öfver den Mexikanska *Guaco-vexten*, hvilken i hög grad förtjenar Läkarnes upmärksamhet, såsom ett fullkomligt säkert medel mot ormbett, samt Hydrophobi. Äfven i Asiatiska Koleran är den med förmån begagnad. Vexten har en slingrande stam, som upstiger i trädens högsta toppar, hvarföre dess fröredning förr icke varit undersökt. Den tillhör *Aristolochiæ*, med det egna att den har 2:ne styli, och kallas af H:r Liebman *Guaco mexicanum*. Stycken af stjelen, som af infödingarne begagnas, förevisades.

H:r Liebman meddelade vidare sina undersökningar öfver *Cycadeernas* plats i systemet, samt förevisade deras frukt och sätt att gro äfvensom noggranna teckningar häraf, hvilka tydligt ådagalade, att denna familj tillhör fanerogamerna och stod Conifererna närmast. Författarnes olika åsichter härom skärskådades, och hufvudsakligen vederlades Reichenbachs, som isynnerhet sökt göra sig gällande.

H:r Liebman höll slutligen äfven ett föredrag rörande *Zonaria deusta* och ådagalade att flera ganska skiljda former under detta namn äro sammanblandade.

D. 18 Juli. Prof. Blytt framställde en kritik öfver Gunners, i dess Flora Norv. uptagna växter, hvilka H:r Blytt för det mesta bestämt efter Gunners eget herbarium, ur hvilket de kritiska arterna i exemplar förelades sektionen. Denna för Norska Floran viktiga afhandling kommer att i Handlingarne utförligt intagas.

H:r Arrhenius förevisade en ny svensk art af *Rubus*: *R. Sprengelii Weihe* från Kullaberg i Skåne; äfvenledes *R. Radula* och *discolor* såsom skilda species. H:r A. uplyste äf-

ven att *R. pruinosis* och *Wahlbergii* Arrh. blifvit funna i Danmark.

H:r Örsted höll ett föredrag öfver fruktifikationsdelarnes betydelse hos Orchideerna, hvarvid en diskussion, rörande labellens egentliga betydelse, egde rum.

H:r Liebman visade ritningar öfver nya Orchideer från Mexiko, deribland *Thorvaldsenia speciosa*, utmärkt af pollenmassornas afvikande delning, neml. hvarje i 4 distinkta lober. Mexikanska florans rikedom på arter af denna familj är utomordentlig såsom utgörande omkring 500 arter.

Sektionen upplöstes med ett kort afskedstal af Ordföranden H:r Biskop Agardh.

Vid de allmänna sammankomsterna, som höllos den 12, 15, 18 Juli, förekom ej något föredrag af speciellt intresse för Botanisterne. — Genom votering efter förutgången längre diskussion beslöts att de skandinaviska Naturforskarna och Läkarna hädanefter skola församlas allenast hvar tredje år och bestämdes, likaledes genom omröstning, Köpenhamn till det ställe, der nästa möte år 1847 skall hållas och utsågos till förste Ordförande H:r Konferensrådet Örsted, till andre Ordförande H:r Professor Schouw och till Sekreterare H:r Doktor Mansa. — Såsom ledamöter i den permanenta kommité, som under mellantiden eger att bevaka sällskapet angelägenheter, bibehållas i alla tre rikena de hittillsvarande.

2. Berättelse öfver en botanisk resa i Norra Halland, företagen 1843 af J. Sieurin.

(Slut fr. n:o 6).

Ifrån Varberg togs vägen söderut genom Tvååkers och Morups socknar till Falkenberg. Vid åar i Morup vexte *Buto-mus umbellatus* ymnigt, en eljest i Halland temligen sällsynt vext. Kustrakten företer föga annat här än hvad som förut träffats: stenarne voro här såsom eljest vid stränderna ända ut i vattenbrynet täckta af *Parmelia aquila* och här och der sågs *Ramalina scopulorum*, ehuru mindre allmän än längre i norr

och ingenstades i Halland så storvext som i Bohusläns skärgård. — I bergen vid kusten vexte ej sällsynt *Hypnum loreum* och *Bryum alpinum*. Närmare Falkenberg började *Ononis spinosa* och *Carduus acaulis* visa sig, hvilken sednare ej förut varseblifvits. I gropar vid stranden af Ätraån påträffades *Zauichelia polycarpa* och då beskrifningen af denna art ofta ofullständigt uppgifvits, torde några kännemärken böra tilläggas hämtade af de exemplar som på detta ställe erhöles. Först må anmärkas att den i allmänhet är spensligare och smalbladigare än *Z. palustris*; de fruktificerande stånden ha dem nära nog trådsma, de sterila deremot något bredare. Frukterna, hvilka sitta på gemensamt skaft ifrån bladvecken, borde visserligen enligt namnet vara många och möjligen är förhållandet sådant på andra ställen; hos den härstädes insamlade observerades endast några få med 5 frukter tillsammans, alla de öfriga hade 4. Frukten är något plattad ifrån sidorna och längs kanterna försedd med en stark nerv, på inre sidan starkast, så att den stundom synes nästan vingad. Denna inre nerv är jemn, då deremot den yttre, ehuru stundom jemn, likväl vanligen är vågig. Någon olikhet råder äfven mellan yngre och äldre exemplar. De förra ha den inåt vända sidan af frukten nästan rät; den blir dock efterhand krökt, så att de äldre exemplaren ha den sidan nästan mera krökt än den yttre. Vidare har den yngre vexten ett rakt stift med sköldlikt märke, som efterhand hos den äldre blir krökt, men alltid ganska kort. Den skiljes sålunda ifrån *Z. palustris* genom sina skaftade frukter samt genom sitt korta och krökt stift; dessutom tyckas sidonerverna på fröet af *Z. palustris* ej vara så tydligt utvecklade äfvensom den inre kanten af fröet hos denna ej alltid är jemn, hvilket den tyckes vara hos *Z. polycarpa*. — Antalet af exemplar, som erhöles, var ej särdeles stort och som groparne, der den vexte, började uttorka, torde exemplar från detta ställe med tiden bli allt svårare att erhålla.

Vid Falkenberg börja de egentliga flygsandsfälten, ehuru äfven närmare Varberg förekommer något deraf. Sanden ligger på båda sidor om åens utlopp i stora drifvor hopade mot gär-

desgårdarne alldeles som snön efter yrväder. Närmast stranden har den blifvit hämmad dymedelst att en vall bildat sig beväxt med *Elymus* och *Arundo arenaria* samt här och der albuskar och *Salix repens*. Längre ifrån stranden ha al och björk slagit fast rot och uppnått den för dessa träd vanliga höjd; äfven *Salix pentandra*.

Ifrån Falkenberg gjordes en exkursion inåt Vessige socken. Naturen blir här mera vild med höga, branta berg och tät busksnår. I vattendrag mellan Lia och Hukared fanns *Scirpus fluitans*. Denna art är särdeles utmärkt med sina långa, flytande, tätbladiga strån och små fina ax; dock bör anmärkas att den på grunda ställen antog en helt annan form, så att den blef lågvexande och tufvig.

Som Norra Hallands gräns i söder eller Ätra-ån härmed var uphunnen och tiden dessutom så långt framskriden att sänderbergningen till större delen redan var slutad, så torde anteckningarne under resan härmed få uphöra.

3. Några Vextställen för Westergötland antecknade. 1843 af Nils Lagerheim.

Valeriana sambucifolia Mik. i sällskap med den vanliga, vid Egendomen Tubbetorp, belägen midt emellan Skara och Axevalla hed.

Sempervivum tectorum L., på tak helt nära värdshuset Rustesäter, uttalas vanligen Rössäter, på Kinnekulle samt vid torpet Välerne nära Axevalla hed.

Cardamine parviflora L. vid Tranebergs hamn Pirum på Kollands ö i Wenern.

Narthecium ossifragum Huds. — af allmogen kallad Svalört — ymnig ofvanpå Hunneberg vid Grindsjön.

Stipa pennata L. Angående de för denna vext uppgifna vextställena: "Vartofsa i Åsaka socken" samt "Segerstad mellan

Billingen och Mösseberg" (se Dokt. Hartm. Skaud. Flor. 4:de Upl.), så torde de något närmare böra angifvas. Det första, "Vartofta i Åsaka socken," bör rätteligen uttryckas sålunda: Åsaka i Vartofta härad, ty från Åsaka, hvarest den vexer, till Vartofta egendom är en god fjerdingsväg; samt det andra, "Segerstad mellan Billingen och Mösseberg," egentligen heta: helt nära Valtorps kyrka ej långt från byn Segerstad, ty dem emellan är också en fjerdingsväg. Här förekommer den ymnigare än på förra stället. Valtorps kyrka ligger en mil nordost, och Åsaka en och en half mil sydost från Falköping.

På de samma backar vid Åsaka, der *Stipa* vexer, logos följande vexter: *Dracocephalum Ruyschiana* L., *Potentilla rupestris*, *Brachypodium pinnatum* P. B., *Prunella grandiflora* Poll., *Asterocephalus Columbaria* Wallr., *Asperula tinctoria* L. o. s. v.

Pulmonaria angustifolia L., vid Egendomen Gäddeberg $\frac{1}{4}$ mil från Greby gästgifvaregård.

Alnus incana Willd., vid Egendomen Braxtorp $\frac{1}{4}$ mil från gästgifvaregården Binneberg.

Filago minima Fr., vid egendomen Stora Kärr i Gustaf Adolfs socken.

Plantago major L. *γ* *agrestis*, hittills blott sedd i Skåne, vid Wäringe kyrka $\frac{1}{4}$ mil från Greby gästgifvaregård, enligt anvisning af Stud. N. Kullberg.

Pedicularis Sceptum Carolinum L., nära egendomen Härlingstorp vid Axevalla hed en mil från Skara, och

Inula Helenium L. nära Stennums kyrka i socken med samma namn, enligt anvisning af Stud. H. Gyllenhaal. Den sednare möjligtvis förvildad.

Genom misstag har, i Prof. Fries's Mantissa tertia, *Carex paludosa* Good. β *spadicea* blifvit uptagen såsom vexande vid Vartofta, då dess rätta vextställe är: Kungsgården Höjentorp vid foten af Billingen i Eggby socken.

4. *Ytterligare några ord om stafningsättet af vissa sammansatta artnamn; af C. J. Hartman. *)*

För discussionen af de sammansatta Adjectivernas stafningsätt i Bot. Not. N:o 6 är jag så mycket tacksammare, som jag derigenom blifvit gjord uppmärksam, dels på det svåra skriftelet *Epilobium alsinifolium* Fr. i stället för *E. origanifolium* Fr., dels på en annan inadvertance i stafsättet, hvarpå jag lika litet som andra hittills tänkt. I öfrigt anser jag de gjorda inkasten icke egnade att kullkasta den gifna och af Red. såsom riktig erkända Grammatikaliska regeln, att substantivet i alla dermed sammansatta adjectiver bör slutas på *i*. Hvad nu anmärkningen, att alla stafva *E. alsinefolium* med *e*, angår, skrifver dock Smith, som först i Engl. Bot. upptagit det Villarska namnet, alltid *alsinifolium* och citerar Villars för samma skriftsätt (hvilket jag dock ej kan controllera); äfvenså den icke olärde Sprängel, samt Engelsmännen i allmänhet. — *Millefolium* synes, såsom substantiv, icke höra till regeln för adjectiverna, då Plinius (oaktadt *centumvir*, *centumpondium*) skrifver *Rosa centifolia*. Att substantiver med tillaggd ändstafvelse, i Genetiven behålla denna vid sammansättning, är naturligt, och hörer ej till saken, men väl till den af mig yrkade regeln såsom i detta fall slutande med *i*, undergående en icke mindre märklig förändring genom bortkastandet af *s*, än förvandlingen af *æ*, uti *i*. Ty efter Red. skulle ej skrifvas *bellidifolia*, utan *bellidis-folia* o. s. v. då *bellidi* ingalunda är något bättre genitiv än *hederi* m. m. Hvad tvätydigheterna angår, lära sådane aldrig kunna fullt undvikas och måste delmnas åt den studerandes egen urskiljning; detta är händelsen med tusentals ord, som i språken hafva olika betydelse. Sjelfva det anförda ordet *stipaformis* kan bli tvätydigt, såsom äfven derivabelt af *stipa* (= *stupa*). Med regeln gifven, lär

*) Ehuru åtskilligt skulle kunna vara att anmärka vid det som i denna replik anføres, vill Utg. för närvarande lemna det å sido, utan att dock därför vilja anses hafva frånträdt sin en gång uttalade åsigt rörande detta ämne. Utg. ann.

väl ock ingen Botanist göra sig skyldig till allt för tvätydiga combinationer, eller löjlig med dylika som *linnæiformis*, ej ens, som Red. anser möjligt, med *linnæiformis*, hvarvid någon — efter möjligheter äro i fråga — kunde komma att tänka på Elisabet Chr. Linnæa, som infört en uppsatts i Vet. Ac. Handl. — Då jag endast fäst min uppmärksamhet vid den enkla genitiven på *æ*, har jag i Floran begått den ofvannämnda inadver-
tancen, att här och der följa auctorernas skriftsätt med uteslutande af *i* uti de ord, som hafva substantivet lyckadt på *ium* eller *in*, och således skrivit *sparganifolius* och *aquilegi-
folius*, i stället för *sparganifolius* &c. hvilket jag anser för det rätta; *linarifolius* minnes jag mig icke hafva skrivit, ej heller att detta ord förekommer mer än vid *Erythræa*, der det efter regeln skrives *linariifolius*. Om man skrifer de an-
förda orden: *arifolius* och *ariifolius*, *cochleariformis* och *cochleariformis*, inser jag ej hur något tvätydigt, om än nå-
got dumt, derigenom kan uppkomma?

Der jag skrifer *cochlearifolius* och *cochleariformis*, komma namnen verkligen af *cochlear*, ej af *cochlearia*, som ej kan bli en förnuftig grund till sammansättning. Synonymernas namn har jag lemnat sådana, som författarne hafva skrivit dem, såsom icke af mig upptagna artnamn, utan deras enskilda tillhörighet. — Så vidt jag ser, lärers väl således den Grammatika-
liska regeln kunna i hela sin vidd ännu anses gällande och skriftsättet med *i* blifva norm äfven för botanisterna.

II. Anmälan.

Sedan Hr K. J. Ekeblad G:son annonserat andra årgån-
gen af "*Tidskrift för Sveriges Landtmän*" och då behovet och gagnet af en sådan periodisk skrift måste anses obestriddigt, är det med nöje som Utg. tillmötesgår Hr Ekeblads begäran att ur anmälan till nämnde tidskrift här reproducera följande, önskande att tidskriften måtte erhålla en stor publik:

Ehuru öfvertygad af en bedröflig erfarenhet, att skrifter, som vilja befordra spridandet af upplysningar om förbättrade

metoder i landthushållningen, Sveriges viktigaste näring, ej omfattas från allmänhetens sida med ringaste uppmuntran, kan jag dock ej öfvergifva mitt en gång med ungdomlig värma fattade beslut, att egna hela mitt lif åt, att befrämja allt, som kan lända till landthushållningens förkofran; och må man än aldrig så lågt uppskatta min ringa förmåga, så vågar jag dock lofva, att Tidskriften ej skall blifva helt och hållet utan intresse, ty min brinnande kärlek för landtmannayrket skyr ej några hinder och är en säker borgen för, att jag ej skall förtröttas i mitt bemödande, att genom meddelandet af sådana nyheter, hvilka äro af värde för den veltgirige åkerbrukaren förtjena allmänhetens bevägenhet och uppmuntran, hvilken är ett oerförligt villkor för Tidskriftens tillvaro, alldenstund mina enskilda tillgångar ej tillåta mig, att fortsätta företaget med fara af förlust. Det är en beklaglig sanning, att arbeten i landthushållningen röna i Sverige ringa afsättning, då deremot i det lilla Danmark flera periodiska landtbruksskrifter ega en ganska talrik publik.

På andra årgången af Tidskriften för Sveriges Landtmän, utgörande 52 numror, hvaraf minst ett utkommer i hvarje vecka efter tillstundande riksdags början, prenumereras directe hos *Redaction af Tidskriften för Sveriges Landtmän i Norrköping* med 2 R:dr 32 sk. B:co, då prenumeranten erhåller Tidskriften, för hvilken *portofrihet* är beviljad, sig per post tillvänd under korsomslag enligt uppgifven adress; erlägges prenumeration på postcontor, ökes afgiften med benäget modereadt postförvaltarearvode.

Tidskriften skall innehålla afhandlingar om åkerbruk, djurförädling, trädgårdsskötsel och kommunala angelägenheter. Under loppet af riksdagen skall Redaction med uppmärksamhet följa alla förhandlingar, hvilka i ett eller annat afseende röra landthushållningen eller några af dess binärningar.

Då i allmänhet icke födgeni utan äfven skönhetssinne bör finnas hos hvarje Landtman, äfven den ringaste, skola i Tidskriften inrymmas då oeh då smärre uppsatser, som skola visa, att landtmannen utan uppoffringar kan genom klok omtanka och

sträng ordning i sina arbeten kring sig låta en liten värld af blommor spira upp, som slämma själen och hjertat till mildhet och allt hvad ljust och godt är.

Lemnande den erfärne åkerbrukaren, talängen och fosterlandskärleken tillfälle, att i denna Tidskrift göra sig och sina idéer kända, förbinder jag mig härmed att med ett författararvode lämpadt efter 8 R:dr för tryckt halfark honorera insända och med tacksamhet mottagna afhandlingar, rörande något af de ämnen, som äro eller kunna blifva föremål för Tidskriftens verksamhet. Norrköping i Juni 1844.

III. Hvarjehanda.

1. Professor Blytt i Kristiania har, under form af program, utgifvit en förteckning öfver de i trakten af Kristiania förekommande sauerogama växter. — Utg. skall i det snart utkommande literaturbladet särskildt redogöra för denna afhandling.

2. Docenten Fr. Liebman i Köpenhamn, som nu är utgifvare af *Flora Danica* och tillhandlat sig hela uplagan, har för att befordra detta förträffliga planchverks allmänare utbredning nedsatt priset på de 38 första häftena. Hvarje af dessa har hittills kostat med svarta figurer 3 specier, med illuminerade 9; Hr Liebman lemnar ett häfte med svarta figurer för 2 spec., och med illuminerade för 7 sp. och lemnar köparne antingen hela verket på en gång eller häftevis, allt efter deras önskan. De, som önska begagna sig häraf, hafva att vända sig direkte till Hr Liebman. För häftet 39 och följande gälla de gamla priserna.

3. Afidne Docenten Drejers *Symbolæ Cariologicae*, som nu äro utkomna, afse egentligen en del extracuropeiska, särdeles Ostindiska, arter. Äfven till detta arbete hoppas Utg. framdeles återkomma.

4. Professor Hornschuch i Greifswald ämnar på Bokhandlaren Kochs derstädes förlag under, titel: *Skandinavische Beyträge zur Naturgeschichte* utgifva en tidskrift, som kommer att sysslosätta sig med de i Skandi-

navien på något af de skandinaviska språken utkommande arbeten i naturalhistorien, hufvudsakligen Botanik, Zoologi och Geologi; af alla de viktigaste af dessa afhandlingar lemnas öfversättningar, af de mindre viktiga utdrag, och alla dithörande anmälas. Första häftet utkommer mot slutet af innevarande år. Prof. Hornschuch påräknar att Skandinavians naturforskare skola, genom att till honom öfversända de af dem utgifna arbeten och afhandlingar, understödja detta företag.

5. Botaniska trädgården i Kristiania, hvilken sedan Prof. Blytt öfver densamma erhöll öfverupsigten blifvit ryckt ur det förfall hvori den höll på att komma, utmärker sig isynnerhet derigenom att de flesta norska fjällväxter der odlas och i allmänhet trivas mycket väl; denna samling ökas hvarje år, så att man innan kort der torde få se hela nordiska alpfloren kultiverad. Prof. Blytt ämnar att så småningom här updraga de Siberiska och Nordamerikanska fjällväxterna för att sålunda, så vidt möjligt är, få hela arktiska floren på ett ställe samlad.

6. Under Naturforskarnes möte i Kristiania företogs flera mindre exkursioner i den intressanta trakten kring Kristiania. Prof. Schimper, i sällskap med Bataljonskirurg Petit från Köpenhamn och Gymnasiläraren Hardin från Karlstad, gjorde ett besök på Dovrefjeld, hufvudsakligen i muskologiskt ändamål. Härifrån begaf Hr Schimper sig öfver Karlstad, Falun och Gelle, till Upsala och Stockholm samt torde äfven besöka södra Sverige. — I sällskap med Dr Hartman samt Docent Kamphöven er från Köpenhamn gjorde Utg. en kort exkursion till Norefjeld i Krydsherred vid insjön Krören; framdeles torde en kort redogörelse för denna utfart komma att lemnas.

7. Under nu pågående Riksdag har Prof. P. F. Vahlberg väckt motion derom, att ett särskildt lektorat i Naturvetenskaperna må vid alla rikets Gymnasier inrättas. Det vore att önska att denna motion måtte vinna det afseende och det bifall den förtjänar.

8. Likaledes har Biskop Agardh väckt fråga om förökadt anslag till Lunds Botaniska trädgård, hvaraf den sanner-

ligen är i största behof, så vidt den skall kunna höjas till den ståndpunkt den kunde och borde.

9. Bland vexter, hvilka i vår anmärkts här i Skåne, torde för lokaliteternas skull böra anmärkas: *Salix mollissima* Ehrh. ymnigt i pilehäckar vid Keflinge samt mellan Stäfvie och Borreby, på förra stället äfven hanträd vexande bland *S. amygdalina*; *Potentilla opaca* nära Borreby; åtskilliga former af *Pulsatilla vulgaris* och *pratensis* på backarne vid Lackalänga, anmärkta af Hr Borgström och Utg. — Enligt uppgift af Hr Lilja har denne mellan Remmarlöf och Harrie funnit *Galium Mollugo* med både hvita och gulaktiga blommor, samt nära Billinge *Scrophularia aquatica* (ny för Sverges flora). Äfvenledes har han i sista numret af "tidning för trädgårdsskötsel," &c. anført åtskilliga nya vextställen, hvaraf här torde böra nämnas: *Mentha rubra* Huds. och *M. viridis* bland *M. sativa* i stor mängd vid N. Vram, "måhända i början odlad"; *Inula Helenium* vid N. Vram; *Dianthus superbus* i mängd i Björnet vid Billinge, m. fl. — Våren detta år har ej varit gynnande för *Veronica polita*, *opaca* och *triphyllos*, hvilka omkring Lund annars äro ganska allmänna, men i vår varit mycket sparsamma. *V. persica* är i mängd tagen i Paradislyckan af Hr Ankarcrona, men förgäfves sökt på de ställen här omkring, der den förut funnits.

10. Den af Hr Lilja utgifna "Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur" har nu uphört.

Utg. måste anhålla om tillgift för det oförlätliga dröjsmålet med utgifvandet af detta nummer; ett dröjsmål, som förnämligast förorsakats af besöket vid Naturforskaremötet, äfvensom deraf att han efter detsamma dels quardröjde i Norge längre än från början var ämnadt, dels under återresan genom Dalsland, Vestergötland, Småland, och Bleking blef alltförmycket uppehållen. — De följande numrorna skola oförtöfvadt utkomma jemte literaturbihang. — Lund. Sept. 1844.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 8—9. Lund Augusti—September 1844.

I. Original-Afhandling.

Westra Mälarstrandens Cotyledoner iakttagne och antecknade 1839—43 af H. von Post.

Sedan några år bosatt i Köpings stad och på lediga tider*) sysselsatt med undersökningar af den fria naturen, har en längre eller kortare tid af somrarne blifvit egnade att i omgifningen göra kortare exkursioner. Några förhållanden, som derunder framstått, hafva haft till följd samlandet af materialer till en öfversigt af traktens vegetation. Men då blotta registret öfver de förekommande vexterne nära nog liknar en föga sägande sifvertabell, måste derföre flere förhållanden observeras; ju flere sådana man kan lägga i dagen, eller från ju flera sidor man kan betrakta sitt föremål, desto bättre måste det kunna upfattas. Alla, eller endast de fleste af dessa förhållanden, har jag ännu icke varit i tillfälle att inhämta, hvarföre jag måst åtnöjas med de försök härnadan ådagaläggas, affattade enl. den plan, hvar till ett utkast lemnades i denna Tidskrift 1842 sid. 103, och i hopp att från andra trakter erhålla dylika upgifter och dymedelst få förslaget erkändt eller förkastadt.

I. Fysiskt-geografiska afdelningen.

Den region, som denna förteckning omfattar, är belägen vid innersta viken af Mälaren, d. s. k. *Gallen*, och innefattar, utom Köpings Stads- och Lands- samt KungsBarkarö församlingars områ-

*) Särskildt måste nämnas, att under den skönaste och kanske lärorikaste delen af våren och sommaren, tjenste-befattningar årligen afbrutit mina observationer, hvilket, jemte min ringa erfarenhet och flere andra omständigheter, törde lända till ursäkt för de osäkerheter och fel, som oundvikligen blifvit begångne.

den, äfven smärre tillstötande delar af Muunktorps och Björskogs socknar, hvilka delar måst intagas för traktvegetationens mera naturliga begränsning.

Mot Ö. utgör den lilla Ståholms-ån gräns; i N. begränsas gebitet af Odensvi och Malma socknar; i W. af Hedströmmen (emot Bro socken) och Björskogs sockengräns (undantagande ett inskjutande hörn af den sistnämnde som äfven inbegripes beläget mellan Hedströmmen och Barkarö socken), samt i S. af Arboga ån emot Torpa s:n. — (Se föröfrigt Hermelins, eller Topogr. Korpens: "Karta öfver Westerås Län", på hvilken sednare äfven höjdsträckningarne kunna iakttagas).

Området håller i vidd omkring $\frac{5}{8}$ el. nära 1 Sv. kvadrat mil.

Beläget på primära eller urbergs formationen, utgöras de i dagen gående berg och hållar af Gneis, ofvantill mer och mindre renspolade, eller ock öfverhöljde med stenblock och sand-lager, hvilka dels samlat sig till diluvier vid bergens sidor, dels alldeles öfverhöljt smärre af dem, bildande egna stenkullar och åsar. Af bergens sträckning och af sand-diluviernes och vattendragens lika direktion, har trakten erhållit ett från N. mot S. långsträckt utseende. Höjdsträckorue dela derföre trakten uti flere större längsdälder, af hvilka den mellersta el. Köpingsåns floddäld är den betydligaste; på båda sidor begränsas denna af än högre, än lägre bergbackar och kullar. Mellan dessa och helt nära åns W. sida genomstrykes distriktet af en bland de märkvärdiga minnesvårdarne från forntida revolutioner — en *Sandås*, hvilken på åtskilliga ställen är afbruten och låg, men på andra hög och utmärkt *). — Nedan om Staden bildar den d. s. k. Tegelbruksbacken, och sedan den utlupit i Mälaren flere sandholmar (Malmön, Hvitön, Kalfskär &c.); utgör sedermera en sammanhängande hög vall bredvid sjöstranden och tilltar både i höjd och bredd emot Kungsör.

Slättlandet mellan höjderne utgöres af alluvier; den vanliga flod- eller slamm-leran intager de lägre och största delarne

*) På denna ås är den i antiqvariskt hänseende ofta anmärkta *Ströbohög* belägen. — Se "Runa" 2. Häft. — o. fl. st.

men öfvergår mot höjderna till sand. Mulljorden är ganska tunn, och några djupare lager deraf finnas icke.

I allmänhet är trakten flack, och de nämnde höjderna in- taga derföre, i anseende till slättlandet, en mindre areal. *Mellersta delen* är mest flack och upodlad. Sådan är trakten emot och uti Munktorps sn samt stadens närmaste omgifningar. Höjderna äro här kala (Gallbergen, Nyckelberget, mellersta delen af Sandåsen, m. fl.) eller på några ställen skogvexta (Norsaskog, Skoftsta skog). *Nordliga delen* är mer skogvext och mindre odlingsbar, högländare och mera sandig. Den *Södra* åter består mest af låglända ångar på flodlera och af de afdensamma upgrundade Galtens stränder (Kungsångarne mellan Hedströmmen och Barkarö &c.): samt af de här och der, likasom öar uti gräsfälten, upskjutande stenblockskullarne. Dessa kullar klädas af löfskog, uti hvars feta och lösa mylla mellan stenarne framstår en yppig vegetation (Kråkholmarne nära Köping, Tallholmarne n. Barkarö, Ek- och Löf-humparne omkring Barkarö och Kungsör). Barrskog blott på få inskränkta ställen (Djurgården; nära Granö, nära Barkarö, och på S. Sandåsen).

Egentliga kärr finnas inga; mindre skogskärr här och der inom de små skogsparkerna (nära Skoftsta; i Fantetorsparken &c.).

Vattendragen äro: *Hedströmmen*, bred, vattenrik, med vackra stränder och utmärkta fall vid Ekeby, Östuna och Kallstena. — *Köpingsån*, som strax ofvan om staden uplager d. s. k. *Jemmertunabäcken*; *Släholmsån*; båda med gyljiga stränder och grumligt eller lerigt vatten. — *Norsabäcken*, liten, sommartiden ofta nästan uttorkad och efterlemnande en mäng större eller mindre gröpper och hålor med stillastående vatten,

II. Vext-geografiska afdelningen.

Föga är i allmänhet trakten utmärkt genom sin vegetation. En viss likformighet uti markens skaplynne medför vanligen likformighet uti dess lefvande uttryck — vexterne. Men redan hvarje minsta afbrott från denna lik- eller en-formighet åstadkommer stora förändringar uti vextverlden. Ju mera derföre ett land är likformigt i det hela, desto mera synes det vara ut-

märkt genom dess vexters massa eller individrikhet; och tvertom, ju mera olikartad och omvexlande, desto mera tyckes vexterne omvexla i anseende till art- och form-rikhet.

För att anvisa flera dylika förhållanden och derjemte låta den geografiska öfversigten af denna trakts flora, hafva alla de för *vilda* ansedda vexter efter deras olika hufvudlokaler blifvit indelade och hänförde till vissa vegetations-grupper med sina underafdelningar *). Sålunda är uti förteckningen *Wextens mer eller mindre allmänna förekomst* betecknad med de första små bokstäfverne såsom i latinska florer vanligen brukas (ff. — f. — pf. — p. — r. — rr.); med de stora derpå följande utmärkes *Vegetationsgruppen*, och de små, de enskilda *Vegetationslokalerna*, allt enligt de förhållanden observationerne för denna trakt gifvit vid handen **).

I. Barrskogs-Gruppen (B).

(Plantæ silvaticæ, uliginoso-silvat. &c.).

Intager omkring $\frac{1}{4}$ af vegetations arealen ***). Flera lokaler, som annars förekomma inom denna grupp, saknas här. — De fö-

*) Wexternes hänförande till sina egentliga lokaler måste vara af största vikt. Svårligen låter en vexts egna natur och seder upfatta sig, om ej deras stamorter eller, om man så får kalla dem, fädernehus med sina grannar och sin egendomliga organisation, nogare upmärksammas. De svåra invecklingar och korsningar det första betraktandet erbjuder, kunna först genom många fram- och åter-steg, genom jemuförelser och rättelser, redas och befästas. Härstädes är det icke tillfälle att redogöra för de grunder, hvar på den här följda indelning grundar sig; inom parentes äro anförde några de vanligaste, utaf hufvudgruppen omfattade, äldre lokalerne. Den må endast anses såsom ett försök att mera plastiskt framställa vextlifvet alltid påminnande, att inom detta lif en högre frihet ger sig tillkänna, än att det skulle kunna upfattas genom den mest invecklade aritmetik.

**) Framtida rättelser torde, i mån af flere och nogare observationer, ändra och rätta de brister, som alltid åtfölja försök i denna väg.

***) Den areal, hvarje vegetations-grupp intager, borde till kvadrat-måttet angifvas, då så ske kan; af brist på en noggran karta har endast ungefärliga vidden kunnat uptagas.

rekommende skogsparkerne äro för det mesta inskränkte till höjderne och torra stenbackar. Till denna vegetation äro 30 spec. och 6 varr. *) hänförde inom de särskilde lokalerne:

1. Egentliga skogen (s) — 16 sp. 1 var. **).
2. Öpnare ställen (ö.st.) — 2 sp. 2 varr. — utgöras af de större el. smärre s. k. *Gläntorne*; något gräsbevexte, ofta med många vexter från andra lokaler.
3. Våta ställen (v.st.) — 4 sp. 2 varr. — våta och fuktiga ställen i och utmed den egentl. skogen.
4. Skogskärr (k.) — 8 sp. 1 var.

II. Löfskogs-Gruppen (L).

(Plantæ dumetorum, nemorales, fruticetorum m. fl.).

Intager knappast $\frac{1}{6}$ af veget. arealen. Utgöres hufvudsakligen af ängsbackar och lundar, bevexte med Ek, Lind, Asp, Alm, o. s. v.; Björken är mera sällsynt och spridd. — Äfven här saknas vigtiga lokaler t. ex. Löfskogskärren o. fl. — Till denna vegetat. hafva blifvit hänförde 119 sp. 1 subsp. 26 varr. — Deraf:

1. Löfskogsbergen (bg.) 3 sp.
2. Lundarne (l.) 38 sp. 13 varr.
3. Löfskogsbackarne (lb.) 72 sp. 10 varr. — Ofta betecknade med Ängsbackar. — Innefattar tillika de vanl. *Löfängarne* — o. s. v.

*) Alla de *Species*, som icke rent framställa de allmänt antagne karaktererne, utan afvika såsom underarter el. afarter, uptagas icke i den vextgeografiska fördelningen såsom *Species*; (t. ex. *Galium Aparine infestum* m. fl. se förteckn.). Af *varieteterne* borde endast *afarterne* uptagits, men då många af de upförde *artförändringarne* tyckas beroende af lokalerne, och af detta skäl osäkra såsom sådana, hafva en del af dem angifvits, under den gemensamma benämningen *varieteter*.

**) Att särskildt för hvarje lokal upräkna några, antingen för *afvikelse från vanl. förhållandet*, eller för *sällsyntheten* utmärkta vexter, skulle underlätta jämförelsen och lägga i dagen vigtiga omständigheter. Härstädes har jag måst förbigå dem, då de icke fullständigt kunnat anföras, men uti förteckningen, inom parentes, uptagit de förnämsta avvikelserne.

4. Öpna ställen (ö.st.) 1 sp. 1 subsp. 1 var. — Innefattar sådana *Bara*, eller med gräs föga beväxta ställen som t. ex. omkring myrstackar, gamla nedmultnade träd och jordfylde remnor i träd, m. fl. st.
5. Våta ställen (w.st.) 5 sp. 2 varr. — omkring källor, smärre vattusamlingar, fuktiga st. o. s. v.

III. Fält-Gruppen (F).

(Plantæ campestres, pratenses, pascuæ, ericetor., montanæ, &c.)

Nära $\frac{1}{2}$ af hela vegetat. arealen intages af dessa vexter. — Utgöres af ängar och betesfält till största delen; vidare af de kala bergen, åkerrenarne, m. fl. — *Hedar* och *Ljungfält* saknas, jemte några andra lokaler. — 172 sp. och 27 varr. hafva blifvit hitförde, hvaraf på de särskilde lokalerna:

1. Bergen (bg.) — 5 sp. 1 var. — De kala bergen och klipporne höra hit.
2. Betesmarker (b.) — 73 sp. 11 varr. — innefatta ej allenast de egentliga betesfälten — *Hagarne* —, utan äfven de flesta vexterne på renar, åkerholmar, stenrös, vägkanter o. s. v.
3. Ängarne (ä.) — 24 sp. 1 var.
4. Öpna ställen (ö.st.) — 26 sp. 5 var. — *Bara*, på ett eller annat sätt gräsmattan beröfvade ställen. — Stå närmast följande grupp och äro svåra att särskilja.
5. Våta ställen (v.st.) — 38 sp. 8 varr. — Vattensamlingar, fuktiga ställen; äfven diken, och dyl. uttorkade ställen.
6. Kärrängar (k.ä.) — 6 sp. 1 var. — Några egentl. sådana finnas väl icke; men på de upgrundade stränderne af Mälaren förekommer en vegetation något liknande, hvarföre dessa blifvit afskiljde.

IV. Öppnade Jord-Gruppen (J).

(Plantæ ruderales, sativæ, agrestes, arvenses, m. fl.)

Intager kanske ej mer än $\frac{1}{11}$ af vegetat. arealen. — Utgöres hufvudsakligen af de menskliga kulturen åtföljande vexterne; (borde kanbända naturenligare kallas *Kult-vexter* och gruppen, Kult-gruppen). Marken, der dessa vexter hafva sitt tillhåll, är gemenligen *bar*, eller har varit *öppnad*, hvarest

de intagit sina platser, och försvinna åter i mån af jordensigenvallning — o. s. v. — Till denna grupp äro 99 sp. 4 subsp. och 18 varr. hänförde.

1. Grus (gr.) 19 sp. 1 varr.
2. Åkrarne (å.) 33 sp. 2 subsp. 4 varr.
3. Tomter och Gårdar (t.) 45 sp. 1 subsp. 12 varr. — Innefattar de omkring gårdar och i trädgårdar, läppor och i städer &c. befintligena växterna.
4. Våta ställen (v.st.) 2 sp. 1 subsp. 1 var. — utgöres af sådane växter, som förnämligast uppsöka våta och fuktiga ställen vid gårdar o. fl. st.

V. Watten-Gruppen (W).

(Plantæ ripariæ, lacustres, fluv. et rivul., stagnales o. s. v.)

Omkring $\frac{1}{10}$ af hela vegetat. arealen intages af denna grupp. — Flere hithörande växter särskiljas icke lätt från de föregående gruppernas våta ställen. Af Strandväxterna kunna flere lokaler tydligt åtskiljas, hvilka dock här blifvit förbigångne *). — 67 sp. 1 subsp. och 18 varr. äro uptagne, hvaraf:

1. Stränderne (st.) 45 sp. 14 varr. — Innefattar vegetat. från och med de på det torra växande *Alnus* och *Lysimachia vulg.* m. fl. till och med *Scirpus lacustris*.
2. Pölarne och Stillastående Vatten (p.) 13 sp. 1 var.
3. Åar och Bäckarna (r.) 3 sp. 3 varr. De som egentl. tillhöra det rinnande vattnet.
4. Djupa vattnet (dj.) 6 sp. 1 subsp. — Innef. de egentliga sjöväxterna, utanför *Scirpus lacustris*.

Anmärkningar.

Långt från föregifvandet, att varieteternes och formernes antal inom blott denna lilla region är uttömdt, eller att ens största delen af dem här nedan blifvit uptagen, har jag icke velat angifva flere af de växtgeografiska förhållanderne, byggde

*) De stora syårigheterne, att rätt naturenligen begränsa flere särskilda lokaler, hafva heldre blifvit undvikne, genom att afsöndra större afdelningar, än att genom dessas underdelande bibringa orädda och dunkelhet.

af de ofullständiga materialer, som varit mig till hands. Det torde redan vara nog af det anförda, för att utvisa ändamålet och sättet, hvarefter vextgeografien (enl. min tanke) borde tillämpas, för att dess resultater i dylika speciella fall skulle kunna utvisa något helt.

I fråga om familjernes anordnande har hufvudsakligen: "*Nymans öfversigt af Vextfamiljerne enl. Prof. Fries' system*" blifvit följt.

Angående arternes bestämmande och omfattning hafva allestädes de inhemske och bekantaste verken blifvit laggade till grund; hvarföre äfvenledes Auktorernes namn blifvit uteslutne, såsom en onödig återupprepning af bekanta ting. En del nya och nyaste åsigter och benämningar hafva förbigåtts, till dess de allmännare antagas och bekräftas.

Uti Varieteternas hänförande har jag hufvudsakligen följt de ledningar Prof. Fries lemnat i Bot. Not. 1840 sid. 53 o. följ., samt uti sina arbeten. — Många fel vidhänga dock i detta hänseende denna min upsats, hvars tillrättavisande jag villigt och tacksamt skall erkänna.

De af mig tillagde varieteter hafva endast blifvit provisoriskt benämnde och korta diagnoser vidfogade (hvarigenom de torde kunna urskiljas) till dess bättre och fullständigare beskrifningar gjort dem öfverflödige.

III. Fytografiska Afdelningen.

Cotyledoneæ; innefattar 248 Gen. 487 Species, 6 Subspec.

79 Aberrationer, 63 variationer och 7 el. flere former.

Dicotyledoneæ (200 Gen. 377 Sp. 6 Subsp. 62 ab. 59 var.).

1 Ser. *Corollifloræ*.

I. Klassen: *Seminifloræ* (34 Gen. 57 Sp. 1 Subsp. 8 ab. 8 var.)

Fam. 1 *Synantheræ* (46 Sp. 7 ab. 8 var.)

1. *Bidens cernua* f. — F. v. st. (= frequens; — Fältgruppen våta st.).
2. *tripartita*. f. F. v. st.
3. *Chrysanthemum segetum* r. — J. t.
4. *Leucanthemum*. ff. — F. b. (ä. &c.) (blad med smärre och täta tänder.)

- silvaticum. p. L. lb. Bladen djupt och groft sågade med färre tänder; Hela vexten oftast större.
5. *Matricaria inodora* ff. — J. å.
 6. *Chamomilla* f. — J. å.
 7. *Anthemis tinctoria*. r. — J. t.
 8. *arvensis*. p. — J. t.
 9. *Cotula*. — f. J. t.
 10. *Achillea millefolium*. a. ff. b. rosea. (= A. Liljeb. Ed. 2.) f. — F. b.
 11. *Tanacetum vulgare*. pf. — F. b. (å.)
 12. *Artemisia Absinthium*. f. — J. gr.
 13. *vulgaris*. f. — J. t. — (gr.)
 14. *campestris* p. — F. ö. st.
 15. *Gnaphalium dioicum*. — a. albiflora och b. rubriflora. ff. — F. b.
 16. *silvaticum*. p. — L. lb.
 17. *uliginosum*. f. — F. v. st.
 18. *Filago montana*. p. (mest enkel uprätt). — F. ö. st.
 19. *Senecio vulgaris*. ff. — J. gr. — (t.)
 20. *Solidago Virgaurea*. f. — L. lb.
 21. *Erigeron acris*. p. — F. b.
 22. *Tussilago farfara*. p. — F. ö. st.
 23. *Sonchus arvensis* f. — J. å. (t.)
 24. *oleraceus*. f. J. t.
 25. *asper*. f. — J. t.
 26. *Crepis tectorum* f. — J. gr. (å. tak &c.)
 27. *Intybus præmorsa*. p. — L. b.
 28. *Leontodon Taraxacum*. a, vulg. (runcinatifol. *) ff. — F. ö. st. (J. t. &c.)
 29. *Hieracium pilosella*. f. — F. b. (L. lb.)
 30. *auricula*. f. — F. b. (L. lb.)
 31. *cymosum* — A. Fr. Nov. — p. — L. lb.
 32. *diaphanum*. — pratense. Fr. Nov. M. III. — p. L. b.
— rupicola. — r. F. bg. (sprickor uti bergsklippor!). Något glaucescent; Bladrosetten af 3—4 glest,

*) Flere former af denna tyrde förekomma ännu ej observerade.

(icke djupt) tandade, långhåriga (särdeles på undra sidan, skaflet och nerven!), brunfläckade blad. Stjelken (omkr. 8—10 tum) nedtill långhårig 2—3 klufven. St. bladen 2—4 smalt lancettlika, oskaftade, små. Holks stor, med breda och långa glandelhåriga fjäll *). — Gallbergen nära Köping.

33. *vulgatum*. *a. latifolium* — Fr. N. M. III. — p. L. lb.

34. *boreale* (*a*) *latifolium* Fr. N. M. II. — *umbrosum*. r. L. b. Holmarne uti Hedströmmen, vid Östuna och Kallstena. — Holkskaft mjöligt hvitludna, jemte de glatta, vanligen tilltryckta, ofta med spetsen fränstående holksfjellen glandel-lösa (stundom med några få svarta hår). Bladen stora mest släta och mjuka, de, öfre halft-omfattande. Stjolk (1—1½ aln) hög, icke styf, med oftast utbredd få- eller mång-blommig vippa **).

? — (*b*) *angustifolium*. — r. L. lb. — nära Barkarö by. — Holkskaft mjöligt hvitludna (särdeles yngre), med några strödda svarta hår. Blad lancettlika, styfva, aflägsat tandade; stjelen fin, n. styf, med få, strödda och mjuka hår ***).

35. *umbellatum typicum* (hög, 1—1½ aln, med regulier umbell och täta mörkgröna tandade blad) f. — F. ö. st.

*) Östgötska exemplar, tagne på alldeles lika vextställen, öfverensstämma noga med de härstädes befintlige. Närmar sig *var. collinum* Fr. M. III. men skiljd af vextställe och karakter. — Är förmodligen *H. murorum* C. *myophorum* Lilj. Ed. 2.

**) Från *H. boreale latif.* H. Norm. skiljes denna form, genom sin fullkomliga brist af den långa hårigheten vid stjelen's bas. — Från *H. rigidum* — *latif.* H. N. åter, utom andra skillnader, genom bristen af glandelhår på holkskaften.

***) Från *H. vulgatum* — *angustif.* H. N., med hvilken den synes vara analog och liknar till habitus och vextsätt, skiljes denna genom: Stjelksblad 8—12, de nedre mera helbräddade än de öfre; holksfjäll med endast få glandelhår. — Dock är jag ännu oviss om denna form tillhör samma art med föreg., ja oviss om de någondera tillhöra *H. boreale* Fr.! — Till *H. rigidum*, som är högst allmän omkring Nora, har jag icke kunnat hänföra någondera.

— paniculatum. ff. — F. b. (ä.) — lägre, $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ aln, med vippa eller ofullständig umbell, (ofta grenad långt från sidorne); blad mer eller mindre helbräddade, glesare; blommor tidigare än föreg. (Denna står vanl. i full blömmning då den föreg. endast har knoppar).

36. *Tragopogon pratensis*. — p. — F. ä.

37. *Scorzonera humilis*. — p. — L. lb.

38. *Apargia autumnalis*. — a. glabra. ff. — b. hirsuta (holken luden) — f. F. b. (ä.).

— subumbellata. — rr. J. t. — vid Bastu'n nära Jemmertuna. Stjälk upprätt, n. alnshög, med mångblommig, n. flocklik vippa, stora och långa blad.

39. *Hypochaeris maculata*. — f. L. lb. — (1–5 blom.)

40. *Lapsana communis*. — ff. — J. t.

41. *Carlina vulgaris*. — p. — F. b.

42. *Arctium Lappa*. — a. ff. — b. majuscula Hn. f. — J. t.

43. *Carduus crispus*. — f. — J. t.

44. *Cirsium lanceolatum*. a. (rubrifl.) ff. b. albiflora r. — F. b.

45. palustre. — p. — F. kä.

46. arvense. — ff. — J. ä. (F. ö. st.)

47. *Centaurea Cyanus*. — a. caeruleifl. ff. b. violaceifl. r. — c. albifl. r. — J. ä.

48. *Jacea*. — a. ff. — b. elata Hn. — f. — F. b.

Fam. 2. *Dipsacæ*. (2 Sp.)

49. *Scabiosa arvensis*. — f. — F. b.

50. *Succisa pratensis*. — f. — L. lb.

Fam. 3. *Valerianæ* (2 Sp.)

51. *Viburnum Opulus*. — p. — L. b.

52. *Valeriana sambucifolia*. — f. W. st. — (L. v. st.)

Fam. 4. *Rubiaceæ* (5 sp. 1 subsp. 1 ab.)

53. *Asperula odorata*. — r. L. l. Lundar omkr. Barkarö by.

54. *Galium boreale*. — ff. — L. lb. — (F. b.)

55. palustre. — f. — F. v. st.

56. uliginosum. — (aquaticum). pf. — F. v. st.

— ericetorum. — merändels enkel och upprätt. f. F. b.

57. verum. — ff. F. b.

58. *Aparine* * *infestum*. — f. J. t.

Fam. 5. *Caprifoliaceæ*. (2 Sp.)

59. *Lonicera xylosteum*. — p. L. lb. (l.)

60. *Linnæa borealis*. f. B. s.

II Kl. *Annulifloræ*. (19 Gen. 35 Sp. 1 subsp. 8 ab. 8 var.)

Fam. 6. *Campanulaceæ* (5 Sp. 2 abb. 1 var.)

61. *Campanula rotundifolia*. — a: ff. — b. *albiflora*. p. — F. b.

— *silvatica*. — p. B. s. — Stjolk upstigande eller kulliggande, med bredare lancettlika blad, vanligen smärre blommor.

62. *persicæfolia*. f. L. lb.

63. *patula* (graminea) p. F. ä. — omkulliggande, utbredd med fina stjolkar och blad.

— *erecta*. r. F. ö. st. — Malmön på stränderne. Uprätt, med tjock stjolk och bredare blad *).

64. *latifolia*. — r. L. l. — Kråkholmen, nära Köping.

65. *Trachelium*. — p. L. lb. — Lindön; Barkarö.

Fam. 7. *Convolvulaceæ*. (2 Sp.)

66. *Convolvulus arvensis*. — p. J. ä.

67. *Cuscuta europæa*. — p. J. t.

Fam. 8. *Boraginææ*. (10 Sp. 2 ab.)

68. *Anchusa officinalis*. ff. J. t. (gr.)

— *macrantha*. — r. J. gr. — På rudera efter Köpingshus. — Bl. foder uppsväldt, med flikar som äro trubbadade och kortare än kronpipen. Blommor stora; flikarne på midten bleka, hvitaktiga. — Mera styf, enkel och uprätt.

69. *arvensis*. — p. J. ä.

70. *Myosotis palustris*. — *scorpioides* Hn. f. V. st.

— *laxiflora* Hn. — f. V. st.

71. *lingulata*. — f. V. st.

72. *arvensis*. — ff. F. ö. st. (J. t. ä.)

73. *collina*. — p. F. ö. st.

*) Utom denna region, t. ex. i Malma och Hed socknar, har jag sett denna form i största mängd på åkrar bland vårsäd o. s. v.

74. *stricta*. — p. F. ö. st.
75. *Lithospermum arvense*. — pf. J. å.
76. *Cynoglossum officinale* — p. J. gr.
77. *Asperugo procumbens*. — r. J. gr. Vid Lador nära Kråkholmen.
Fam. 9. *Labiatae*. (16 Sp. 1 Subsp. 4. ab. 7 var.)
78. *Stachys palustris*. En forma aquatica p. W. st. — en forma
agrestis *) f. J. å.
79. *Galeopsis Tetrabit* (major) f. J. t. *a* purpurea; *b* rosea. Stor,
mörkgrön, fothög och deröfver, blompipen kort, leder
upsvälda.
— minor. — p. L. (F. ö. st.) ö. st. *a*. albi-
flora; *b*. purpuriflora. Mörkgrön, omkr. $\frac{1}{2}$ fot; leder jemn-
tjocka; blompip kort **).
- Tetrabit * bifida: virens. Fr. M. II. — r. L. ö. st. bg.
Lindön.
— pallens. Fr. M. II. — ff. J. t. å &c. — *a*.
pallidiflora. *b*. roseiflora.
80. *versicolor*. — ff. J. å. t. &c.
81. *Lamium amplexicaule*. — f. J. t.
82. *incisum*. — p. J. t. — (endast omkring staden, men ymnigt).
83. *purpureum*. — *a*. ff.; *b*. albiflora p. — J. t.
84. *album*. — f. J. t.
85. *Glechoma hederaceum* — *umbrosum*. — f. L. lb. (l.) —
Blommor blåbleka af 2—3 gr fodrets längd; blad gröna,
stora; stjelen mera utdragen uprätt.
86. *Scutellaria galericulata*. — f. W. st.
87. *Prunella vulgaris*. — *a*. ff. — *b*. albiflora r. — F. b.
— *nemoralis* r. L. l. — Östuna. — Mera
utdragen, skärm och foder gröna.
88. *Leonurus Cardiaca*. — p. J. gr.

*) Mellan dessa båda kan ännu ej upgifvas annat än lokal-skillna-
den då jag ej i detalj jemfört dem lefvande.

**) Förekommer hufvudsakligast på lokaler något aflägsnade från bo-
ningarne: jordfyllda springor uti gammalt träd, bara st. i lun-
dar; o. s. v.

89. *Thymus* *Acinos*. — r. F. ö. st. — Tegelbruksbacken.
 90. *serpyllum*. *a. f.* — *b. albiflora*. r. — F. b.
 91. *Clinopodium* *vulgare*. — p. L. lb.
 92. *Mentha* *arvensis*. *a. ff.* — (blomskäft glatta); — *b. blom-*
 skäft håriga. p. — F. k. ä. &c. *)
 93. *Lycopus* *europæus*. — p. W. st.
 III. Kl. *Tubifloræ*. (23 gen. 41 sp. 4 ab. 7 var.)
 Fam. 10. *Solanaceæ* (6 Sp. 2 ab.)
 94. *Solanum* *nigrum*. — r. J. t. — på Gatorna uti Köping.
 95. *Dulcamara* — (*aquaticum*) blad glatta. f. W. st.
 — *terrestre*: blad ludna — r. (B. ö. st.) Skofsta.
 — *riparium*: blad utan sidofilkar, stjelken up-
 rätt, låg, grenad. — r. W. st. — Kungsör.
 96. *Hyoscyamus* *niger*. — f. J. gr.
 97. *Datura* *stramonium*. — rr. J. gr. — på kyrkogården i
 Köping **).
 98. *Verbascum* *Thapsus*. p. F. b.
 99. *nigrum*. — r. F. b. — utmed Köpings ån straxt ofvan om
 staden.
 Fam. 11. *Personatæ*. (21 Sp. 1. ab. 5 var.)
 100. *Scrophularia* *nodosa*. f. L. lb.
 101. *Linaria* *vulgaris*. — f. J. å.
 102. *Veronica* *longifolia*. — p. W. st. Grönö; Johannisdal.
 103. *serpyllifolia*. — ff. F. b.
 104. *arvensis*. — f. J. å.
 105. *verna*. — p. F. ö. st.
 106. *agrestis*. — f. J. t.
 107. *Chamædrys*. — ff. L. lb. &c.
 108. *officinalis*. — ff. F. b. — (L. lb.)

*) Förekommer nästan lika allm. på fuktiga åkrar, kärrängar, bäck- och sjö-stränder; dock tyckes dess ursprungliga lokal vara kärrängarne.

**) Åren 1839—40 vexte den ej obetydligt derstädes; men under de 2:ne påföljande somrarne syntes den nästan försvunnen. — Detta år funnos några få exemplar.

109. *Beccabunga*. — p. F. v. st.
 110. *scutellata*. a. f. F. v. st. — b. *hirsuta*. p. (B. k.)
 111. *Limosella aquatica* — p. W. st.
 112. *Melampyrum cristatum*. a. p. L. lb. (l.) — b. *alutaceum*. p. L. l.
 Blommor och bl. skärm hvitgula.
 113. *pratense*. — f. L. lb, (B.)
 114. *silvaticum*. — pf. L. lb.
 115. *Euphrasia officinalis*. — *pratensis* Hn. f. F. ä.
 — — — *montana* a. *major* ff. — b. *curta* Fr.
 — p. F. b. — a. tätt grenad, blad uddsågade; brun-
 aktig, gråluden, 3—5 tum hög. b. mest enkel, kort
 1—2 l. hög.
 116. *gracilis*. Fr. M. III. — p. B. ö. st.
 117. *Rhinanthus major* — *stenopterus* Fr. M. III. a. *pallens* *)
 f. J. å. — (större, blek.) — b. *obscurus*; mörk, af bruna
 prickar, vanl. mindre. f. F. ä.
 118. *minor*. — a. *obscurus*. ff. b. *pallens*. f. blek, grönaktig
 (båda vaxa blandade). F. ä.
 119. *Bartsia Odontites*. — p. J. å.
 120. *Pedicularis palustris*. — f. F. kä.
 Fam. 12. *Polygaleæ*. (1 Sp. 2. var.)
 121. *Polygala vulgaris*. a. *cæruleiflora* ff. — b. *roseifl.* p. — c.
albifl. p. — L. lb. (F. b.)
 Fam. 13. *Gentianeæ*. (3. Spec.)
 122. *Gentiana obtusifolia* Fr. Novit. — p. F. b. (minor) **)
 omk. $\frac{1}{2}$ fot hög, 10—20-blommig. Rotblad kort spadli-
 ka; blommor violetta.
 123. *campestris*. — p. F. b. (L. lb.)
 124. *Menyanthes trifoliata*. — p. W. st.

*) Alla häromkring förekommande former af denna art hafva icke tillräckligen blifvit iakttagne, hvarföre jag måst framställa endast dessa båda efter torra exempl.

**) Från H. Horn. Nr 14 fasc. VI är denna noga skild genom rot-
 bladen, som äro kort spadtika och ej såsom på den förre utdra-
 get tunglika; *major* är nordligare, (n. 1 fot hög, 30—50blommig)
 förekommer i Skinnsbergs socken.

Fam. 14. *Primulaceæ* (5 Sp.)

125. *Trientalis europæa*. — f. B. s.
 126. *Lysimachia thyrsiflora*. f. W. st.
 127. *vulgaris*. f. F. ä. (W. st.)
 128. *Primula veris*. pf. L. lb.
 129. *Hottonia palustris*. — f. W. p.

Fam. 15. *Lentibulariæ*. (1. Sp.)

130. *Utricularia vulgaris*. — r. W. p. — utaför ö. tullen nära
 Köping.

Fam. 16. *Plumbagineæ*. (1. Sp.)

131. *Armeria vulgaris*. — r. F. b. — Hvitön och Malmö uti Gallen.

Fam. 17. *Plantagineæ*. (3 Sp. 1 ab.)

132. *Plantago major*. — ff. J. t.
 133. *media*. — f. F. b.
 134. *lanceolata*. — f. F. b.
 — *altissima* Liljeb. — p. L. lb.

2. Ser. *Thalamifloræ*.IV. Kl. *Discifloræ*. (17 Gen. 17. Sp. 1. var.)Fam. †. *Corneæ*.

- †. *Cornus sanguinea* *). Planteras vid Johannisdals Brunn.

Fam. 18. *Acerineæ*. (1. Sp.)

135. *Acer Platanoides*. r. L. l. — uti Lundarne vid Barkarö och
 Kungsör.

Fam. 19. *Araliaceæ*. (1. Sp.)

136. *Adoxa moschatellina*. p. L. l. — Planteringsbagen, Kråk-
 holmen, Lindön, &c.

Fam. 20. *Umbelliferæ*. (14. Sp. 1 var.)

137. *Chærophyltum silvestre*. ff. L. lb. (J. t.)
 138. *Laserpitium latifolium*. r. (egentl. L. lb.) L. v. st. Hed-
 strömmens stränder.
 139. *Heracleum sibiricum* Fr. — p. L. b. (ä).

*) Alla de växter, som tydligen synas varit eller äro planterade och
 sedermera antingen kvarstå på deras af menskliga omvårdnaden
 öfvergifne platser, eller förvildat sig, anser jag bäst på detta sätt
 angifva, för den vigt de ega i historiskt hänseende.

140. *Pastinaca sativa* (glabrata). f. J. t.
 141. *Pencedanum palustre*. — p. B. k. (F. ä.)
 142. *Angelica silvestris*. pf. L. v. st. — Östuna, Kallstena &c.
 143. *Athamanta Libanotis*: campestris. f. F. b. (Stjelnk smälare,
 blomflocken ej så tät som hufvudformens, o. s. v. *)
 144. *Æthusa Cynapium*. — ff. J. t.
 145. *Oenanthe Phellandrium*. — p. W. p.
 146. *Cicuta virosa*. — p. W. st. — Gallens stränder bland hvassen.
 147. *Sium latifolium*. — f. W. st.
 148. *Pimpinella saxifraga*. — a. ff. b. dissecta. f. — F. b.
 149. *Carum carvi*. — f. F. b.
 150. *Ægopodium Podagraria*. p. J. t. — Östuna; Köping &c.
 Fam. 21. *Loranthæ*. (1 Sp.)
 151. *Viscum album*. — p. L. lb.
 V. Kl. *Basifloræ*. (23 Gen. 53 Sp. 1 Subsp. 6 ab. 12 var.)
 Fam. 22. *Berberidæ*. (1. Sp.)
 152. *Berberis vulgaris*. — pf. F. b. — ymnig omkr. Kungsör.
 Fam. 23. *Cruciferæ*. (28 Sp. 1. Subsp. 1 ab. 5 var.)
 153. *Bunias orientalis*. — r. J. t. — Köping.
 154. *Brassica campestris*. — pf. J. å.
 155. *Sinapis alba*. r. J. t. — Kungsör; Sylta n. Köping.
 156. *arvensis*. — ff. J. å. — (Skidan kort, upblåst, glatt).
 * *orientalis*? **) — a hispida — b. glabra. — pf. J. å. (l.)
 Skidor mera tilltryckta, 3—4 gånger stiftets längd,
 smala (icke upblåste!) a. styfhåriga, b. glatta.
 157. *Erysimum cheiranthoides*. — f. J. å.
 158. *hieracifolium*. p. L. b.
 159. *Alliaria*. — r. L. l. — Kråkholmen.

*) Hufvudformen har jag endast sett på löfskogsbackar uti Östergötland. Stjelnk tjock, djupt rämlad; flocken tät såsom hos *Daucus Carota culta*.

**) Medelformer förekomma ej sällan; dessa torde måhända vara hybriditeter (?) Ytterligheterna böra derföre läggas mesta vikt på.

160. *Sisymbrium officinale*. — f. J. gr.
161. *Sophia*. — f. J. gr. (l.)
162. *Arabis Thaliana*. — pf. F. ö. st. (2ne former ej tillräckligt observerade: *a.* enkel, spåd och fin, vanl. brunaktig; *b.* flerstjeltig, grenad och gröfre).
163. *hirsuta*. — r. F. b. — n. Tegelbruket — (anmärkt af Apotek. Sillén.)
164. *Cardamine amara* Hn. ed. 3. r. W. st. Jemmertuna-däcken.
165. *pratensis*. — f. F. v. st.
166. *impatiens*. — r. L. l.
167. *Turritis glabra*. — f. F. b.
168. *Barbarea stricta*. — p. J. v. st.
169. *vulgaris* — *a.* f. J. l. Blad 1—3-parflikade, uddflik-tandad. — *b.* pinnatifida Hn? Blad 3—4-flik. Uddflik-äggrund, nästan bugtbräddad. Skidor bågböjdt utstående smala.
170. *Nasturtium palustre*. — f. F. v. st.
171. *silvestre*. — f. W. st.
172. *armoracia*. pf. J. v. st. (l.)
173. *Camelina silvestris* (macrocarpa) Fr. M. III. f. J. å.
174. *foetida. a. integrifolia. b. pinnatifida* Fr. M. III. pf. J. t. (Linåkrar).
175. *saliva: microcarpa* Fr. M. III. r. J. å. Plöjor nära Barkarö. Blad och stjelt håriga, grundt bugtandade.
176. *Draba verna*. ff. F. ö. st.
177. *Subularia aquatica* — f. W. st.
178. *Lepidium campestre* — f. J. å. (gr.)
179. *rudemale* — f. J. gr.
180. *Capsella Bursa Pastoris. a. integrifol. b. pinnatifida* — ff. (F. ö. st.) J. gr. (l. å.) &c.
181. *Thlaspi arvense* — ff. J. å. (l.)
Fam. 24. *Papaveraceæ*. (3 sp. 1 ab. 1 var.)
182. *Fumaria officinalis* — f. J. å.
183. *Corydalis fabacea* — *laxa. a. major* p. L. l. Kråkholmen. *bland buskar.* — *a.* 8—10 tum hög; ljusgrön, glaucescent, med stora breda rundade blad; slak stjelt och

blombufvud 6—8 blommigt. — *b. minor*: 4—6 tum hög, 2—5 blommig; i öfrigt som föreg. — *r. Djurgården*. *) — *obesa*. p. L. lb. Planteringshagen; Lindön öppnare st. — 5—7 tum; mörkgrön, uprätt, något styf, starkt glaucescent med jemnbredt-lancettlikt flikade blad; blommorne nästan större, klasen 8—10 blommig.

184. *Chelidonium majus*. — f. J. gr. (L.)

Fam. 25. *Nymphæaceæ* (2 Sp.)

185. *Nuphar luteum*. — f. W. dj. r.

186. *Nymphæa alba*. — f. W. dj.

Fam. 26. *Ranunculaceæ* (19 Sp. 4 ab. 6 var.)

187. *Actæa spicata*. — p. L. l.

188. *Thalictrum flavum*. — pf. *a. vulgaris* — F. ä — *b. major* (3—4 fol) L. l.

189. *simplex* — r. F. ä.

190. *Delphinium Consolida* — pf. J. å.

191. *Pulsatilla vulgaris*. — p. F. b.

192. *Hepatica triloba*. DC. — p. L. l.

193. *Anemone nemorosa*. — *a.* — f. — *b. rosea* **) (blomr. från början röda). p. L. lb. (B. ö.st.) o. s. v.

194. *Ficaria ranunculoides*. — p. L. l.

195. *Ranunculus Lingua*. — p. W. st. — Kärrstränderne vid Hvitön och Malmön.

196. *flammula* — *vulgaris a. angustifolia* ff. F. v.st. — *b. latifolia* f. B. v.st. &c. Blommor större; Stjolk mer el. mindre upstigande; blad sågtandade, hos *a.* omk. $\frac{1}{2}$ t. *b.* n. 1 tum breda.

*) *b* torde kanhända vara individuel; vextplatsen är något olika, då den förekommer uti en omgifning af barrträd.

**) Åter här måste ytterligheterna läggas till grund; en form är alldeles vitblommig; en endast utanpå rödaktig (denna bliver ofta af ålder *helt röd!*); en på båda sidor mer eller mindre rosenröd. Lokalerne synas likä, dock den sista bäst i lundar. Alla 3:ne vexa uti olika grupper, hvilket antyder rotens individ. olikhet; om fröen frambringa lika form har jag ej försökt, hvilket dock ej är att förmoda.

— *integrifolia*. p. F. v.st. — Blommor större; blad helbräddade. Vext lik föreg. — (F. k.ä.)

— *intermedia* (Hn?). a. *glabra* f. *b. pubescens* — p. W. st. Blommor smärre; bladen mest helbräddade; stjelen kulligande (då båglikt krypande), uppstigande, eller uprätt; a. glatt b. tätt gråluden.

— *reptans* b. major — f. V. st. — Blommor små; stielk krypande, i bladveckan rotsläende; blad liniesmalt-lancettlika *).

197. *auricomus*. — a. (vulg.) f. *b. dentatus* p. F. ä. — b. bladflikar bredare, ojemnt sågade el. 2—3flikade i ändarne; (tyckes närma sig *R. auric fallax*).

198. *acris* — ff. F. ä. (b.)

199. *polyanthemus* — p. L. lb.

200. *bulbosus*. — p. F. b.

201. *repens*. — f. F. b. **)

202. *sceleratus*. — f. W. p.

203. *Batrachium aquatile* — *heterophyllum* Fr. M. III. — pf. W. st. (r.)

— *panthotrix* Fr. M. III. — p. W. p.

204. *Myosurus minimus*. — a. minor. f. — b. major — p. J. ä. (F. ö. st.)

205. *Caltha palustris*. — f. W. st. (egentl. F. v. st.)

VI Kl. *Columnifloræ*. (22 Gen. 43 Sp. 1 Subsp. 12 ab. 5 var.)

Fam. 27. *Hypericineæ*. (2 Sp.)

206. *Hypericum quadrangulum*. — f. F. b.

207. *perforatum*. — p. F. bg.

*) a med alldeles trådsmla blad, har jag ännu ej här omkring observerat.

**) En forma *umbrosa* förekommer på våta ställen i lundarne omkring Kungsör, der den dock mest är utan blommor. — Ej tillräckligt observerad.

Fam. 28. *Droseraceæ*. (1 Sp.)

208. *Drosera rotundifolia*. — f. B. k. (äfven F. v. st. — Gallbèrgen *).

Fam. 29. *Violariææ*. (8 Sp. 3 ab.)

209. *Viola palustris*. f. W. st. — (egentl. L. v. st. ?)
 210. *epipsila*. — r. L. v. st. — Johannisdals Brunn.
 211. *hirta* — *rhizodes* Fr. M. III p. 118 — p. L. lb.
 — *umbricola* Fr. M. III. p. 118 — p. L. b.
 212. *mirabilis*. — r. L. b. — Barkarö; Kungsör.
 213. *silvatica* Fr. M. III. — f. L. lb.
 — *macrantha* Fr. M. III. — p. L. l.
 214. *arenaria*. — r. F. b. — Tegelbruksbacken.
 215. *canina*. — f. F. b. (äfven L. lb. — ej tillräckligt observerad.)
 216. *tricolor*. — p. L. bg. (äfven F. bg.).
 — *arvensis*. — ff. J. å.

Fam. 30. *Tiliacææ*. (2 Sp.)

217. *Tilia parvifolia*, — Fr. M. III. — f. L. lb.
 218. *vulgaris*. — Fr. M. III. — p. L. lb. — (äfven planterad!) **) — Planteringshagen; Djurgården, &c.

Fam. 31. *Malvacææ*. (1 Sp.)

219. *Malva borealis*. *Wallm.* — f. J. t. (gr.).

Fam. 32. *Geraniacææ*. (4 Sp. 1 ab. 1 var.)

220. *Erodium cicutarium* — *viscosum*. p. J. gr. — Kallstena.
 Klibbluden, uprätt el. upstigande, tjockstjelig ***).
 — *arvale*. pf. J. t. — Stor, utbredd och
 nedliggande, icke klibbig, tjockstjelig.

*) Ofta qvarstå långliga tider efter skogars undanhuggning en mängd vexter på fälten; — hvilket innormala förhållande nog måste observeras.

**) Kanske från början planterad, sedermera och nu för tiden fortplantande sig.

***) Från Ö. Götl. har jag exemplar, som jag ansett såsom hufvudform — "mer eller mindre uprätt, föga eller icke klibbig, med fina, vanligen brunaktiga stjälkar", o. s. v.

221. *Geranium silvaticum*. — *a. grandiflorum* — f. L. lb. —
b. parviflorum. — p. L. 1.
222. *pusillum*. — p. J. t. (gr.)
223. *Robertianum*. — p. L. bg. (äfven B. stenrös).
 Fam. 33. *Oxalideæ*. (1 Sp.)
224. *Oxalis acetosella*. — f. B. s. (L. 1.).
 Fam. 34. *Lineæ*. (1 Sp.)
225. *Linum catharticum*. — f. F. b. — (L. lb. &c.)
 †. *usitatissimum* (någon gång händelsevis på öppna jordställen).
 Fam. 35. *Caryophylleæ*. (23 Sp. 1 Subsp. 8 ab. 4 var.)
226. *Agrostemma Githago*. — f. J. å.
227. *Lýchnis flos cuculi*. — f. F. å. (k. å.) — (En forma *laxa* med slak, lutande stjolk och stora blommor; en f. *stricta*, rak, smärre blomr. — Ej ännu tillräckligen observerade.)
228. *Viscaria purpurea* Fr. Bot. Not. 1842. — f. F. b.
229. *Melandrium vespertinum* Fr. B. N. 1842. — r. J. gr.
230. *diurnum* Fr. l. c. — p. L. b.
231. *Silene inflata*. — p. J. t.
232. *nutans*. — pf. F. b.
 †. *Saponaria officinalis*. — Nedom kyrkan på grus, förmodligen utkommen från Kyrkogården.
233. *Dianthus deltoides*. — *a. asper* (vulg.) f. — *b. glaber*. p. —
c. glaucescens rr. F. (b.) ä. *). *a.* sträf, *b.* glatt, grön. *c.* glaucescent, icke sträf.
234. *Malachium aquaticum* — *riparium*. — r. W. st. — Galtens stränder. Kulliggande el. upstigande, mycket grenad, brunaktig, blad mindre och tjockare (än hufvudarten H. Norm. VI. 27).
235. *Stellaria nemorum*. — p. L. b. — Kråkholmen; Kallstena; Barkarö.

*) Fanns 1840 vid Soldat-torpen n. Norså by; sedermera ej återfunnen. — Bör ej förblandas med *D. deltoides* β *glaucus* Hn. som tyckes vara vida mera skild.

236. media. — ff. J. t. (L. ö. st.) o. s. v. (formerna ej ännu iakttagne).
237. uliginosa. — p. F. v. st. — (W. st.).
— silvatica. p. B. v. st. — Blad breda, lancettli-
ka, tunna, grönnare än hufvudformens, stielken slak,
upstigande, &c.
238. palustris. — a. glauca f. — b. viridis p. F. kâ. (och v. st.)
239. graminea. — (vulg.) ff. L. lb. Lång, nedliggande el.
upstigande med långa, vanl. brunaktiga blomskaft; sto-
ra blommor, köttroda knappar, &c.
— ericetorum. f. F. b. Uprätt, med blomvippa i
toppen, något styf, låg; oftast gröna blomskaft.
— fragilis. p. F. b. Styf, uprätt el. kullfallen,
med korta, tjocka gröna blomskaft; blommor icke stö-
re än fodret, med bleka knappar och tjocka märken.
Stielken bräcklig *).
240. *Cerastium vulgatum*. — f. F. b. (ö. st.) **)
241. viscosum. Fr. — p. F. ö. st.
242. semidecandrum. — p. J. gr.
243. *Arenaria serpyllifolia* — obscura. f. F. ö. st. (fin brun-
aktig, blad små).
— viridis (grön bredbladig) p. J. t. (vanl.
gräsveget. st.).
244. trinervia. — f. B. s.
245. *Lepigonum rubrum* — (canescens vulg.) ff. F. ö. st.
— gramineum (grön, utdrägen) p. J. t.
246. medium Fr. M. III. — r. J. t. — i rännstenarne uti
Köping.
247. *Spergula arvensis*. — a. f. J. å. — b? maxima (= S.
max. *Weihe*) f. J. t.
* sativa. (β Hn.) f. J. å.

*) Förekommer ymnigt nog; synes nästan vara föranledd af något sjukligt tillstånd hos själfva vexten. — Lokalerne inverka icke, såsom det tyckes.

**) *Cerastia* förekomma under flere former; ännu har jag ej varit i tillfälle att nogare granska de här befintlige.

248. *Sagina nodosa* Fr. M. III. — p. F. v. st.

249. *procumbens*. — ff. F.-ö. st.

— *erecta*. — p. J. t. (*gräsvexta* st. omkr. Köping). Uprätt, fin, med långa blom- och frukt-skaft.

3 Ser. *Calycifloræ*.

VII Kl. *Faucifloræ*. (8 Gen. 16 Sp. 3 ab. 1 var.)

Fam. 36. *Onagrarieæ*. (3 Sp. 2 ab. 1 var.)

250. *Epilobium angustifolium*. — f. F. b. (L. lb.)

251. *montanum*. — p. L. lb. (bredbladig, fothög och deröfver, grön).

— *campestre*. p. F. ö. st. — Bredbladig; stielk och blad mer el. mindre bruna el. purpurascenta; 4—6 tum hög.

252. *palustre*. a. *viride* p. F. v. st. (Grenig, hög, grön.) —

b. *purpuratum* f. F. k. ä. — (Grenig, 6—10 t., brunröd.)

— *simplex*. p. L. v. st. Kallstena. (Nästan enkel 8—10 t. hög).

†. *Oenothera biennis*. — Ståholm; utflydd ur trädgården.

Fam. 37. *Lythrarieæ*. (2 Sp.)

253. *Lythrum salicaria*. — f. W. st.

254. *Peplis portula*. — p. F. v. st. (W. st.) — Norsa; Köpingsån; Strö.

Fam. 38. *Rhamneæ*. (2 Sp.)

255. *Rhamnus frangula*. p. L. l. (B. s.) (obetydliga buskar).

256. *cathartica*. p. L. lb. (äfven denna låg och förtryckt).

Fam. 39. *Ribesieæ*. Fr. (4 Spec.)

257. *Ribes uva crisper*. — p. F. b. (L. lb.)

†. * *Grossularia* — flerstädes utkommen från gårdarne, sällan fruktbarande.

258. *nigrum*. — r. L. v. st. — Malmö; Kallstena; nära Kromsta. — (Ännu ej funnen med frukt).

259. *rubrum*. — p. L. lb. — Kallstena; Ståholm och fl. st.

260. *alpinum*. — f. L. b.

Fam. 40 *Crassulaceæ*. (3 Spec. 1 ab.)

261. *Sedum Telephium*. p. L. bg. — (J. t. Tak. &c.)

262. *sexangulare*. p. F. bg. — Gallbergen.

263. acre. — f. F. bg.
— virescens. — f. J. t. (F. ö. st.) Tak. &. Utdra en,
upstigande; blad gröna.
Fam. 41. *Hippuridæ*. (1 Sp.)
264. *Hippuris* vulgaris. — p. W. st.
Fam. 42. *Haloragæ*. (1 Sp.)
265. *Myriophyllum alterniflorum*. f. W. dj. (r.)
VIII Kl. *Torifloræ*. (21 Gen. 48 Sp. 8 ab. 10 var.)
Fam. 43. *Papilionaceæ*. (18 Sp. 3 ab. 5 var.)
266. *Trifolium pratense* — a. f. — b. albiflora r. — L.
lb. (F. b.)
267. medium. — f. L. lb.
268. arvense. — p. F. b.
269. hybridum. — pf. F. b.
270. repens. — f. F. b.
271. agrarium. — p. F. b.
272. *Lotus corniculatus* — (vulg.) — a. minor ff. b. major p.
F. b. Blomfoderlikar längre än fodret.
— ericetorum. p. F. b. — Gärdesbackar vid
Ullvi. — Stjälk nedliggande, tätbladig. Bladen små,
tjocka och trubbiga. Blomfodrets länder kortare än fo-
dret, trubbiga eller utdragne i en något smalare spets.
273. *Medicago lupulina*. — f. F. ö. st.
274. *Orobis niger*. — p. L. l. — Barkarö; Kungsör &c.
275. *tuberosus* — angustifol. (vulg.) a. f. — b. albiflorus
r. — L. lb.
— latifolia. p. L. l. Stor, bredbladig.
276. vernus. p. L. b. Lindön; Kråkholmen; Barkarö.
277. *Lathyrus pratensis*. — a. glabratus f. b. pubescens f. L. lb.
278. *Vicia cracca*. — a. sericea p. F. b. — b. scandens f. L. b. *)
— segetalis. — f. J. å. — (Koch?)
279. villosa. — p. J. å.

*) a. tillhör torra och magra (leriga?) fält; b. busksnår, &c., är
högre, klängande och mera gleshårig. — Afarten till diagnostiken
ej tillräckligen observerad.

280. *sepium*. — f. L. lb.

281. *sativa*. — f. J. å. — (*a. uniflora* *).

282. *Ervum tetraspermum*. — *a. vulg. p.* — *b. tenue* Hb. f. J. å. (F. öst.)

283. *hirsutum*. — p. J. å.

†. *Pisum sativum* — (någon gång bändelsevis utkommen till F. ö. st. blir då enblommig, låg, och med nära krets-runda, små blad).

Fam. 44. *Drupaceæ*. (1 Sp.)

284. *Prunus Padus*. — f. L. b. (omkring gårdar &c.)

†. *Cerasus*. — Tvenne träd i en hage nära Köping (qvarstående förmodligen efter något öfvergifvet Torp, eller dyl.)

Fam. 45. *Pomaceæ*. (3 Sp.)

285. *Coloneaster vulgaris*. p. L. lb.

286. *Sorbus aucuparia*. — p. L. lb. (F. b.)

287. *Pyrus Malus*. — r. L. lb. (†. uti d. s k. Kungsträdgården, numera äng, nära Kungsör, qvarstående). — Eljest endast såsom smärre buskar eller förtryckta icke frukt-bärande träd, spridt förekommande; nära Köping; vid Barkarö.

Fam. 46. *Rosaceæ*. (23 Sp. 5 ab. 5 var.)

288. *Rosa canina*. — *nitida* Fr. M. III. — p. L. l. (B. s.)
— *opaca*. Fr. M. III. *a. ff. F. b.* — (L. lb.) —

b. senticosa. Sv. Bot. 475. — p. F. b. Bladskäft och qvistar fina glatta, vanligen rödbruna; blad utdragna, smala, sågade, med lång spets, vanligen mer eller mindre dubbelvikne och opaka.

289. *dametorum*. Fr. M. III. — f. L. lb. (F. b.)

290. *collina*. Fr. M. III. — *b. eglandulosa*. — p. L. lb.
— Kungsör; Barkarö, o. fl. st. Blad finludna eller glatta; bladskäft ludna; fruktskäft och blomfoder mer eller mindre glandelhåriga **).

*) Den 2-blommiga, bredbladigare formen, som torde vara den mest typiska, har jag ej funnit häromkring.

**) Hufvudformen — *Herb. Norm. VI. 42* — finnes icke. — Denna

291. *mollissima*. Fr. Nov. — *a. glandulosa*. r. L. l. Kråkholmen. — Mörk af tätta och ymniga glandelhår; mörkblommig. — *b. subeglandulosa*. f. L. lb. — Få glandelhår, ljusare blommor. — *c. albiflora* (pubescens!) p. B. ö. st.
— *ovalis*. — r. L. lb. — nära Norsa by. — Frukter aflånga, stora, utmärkt saftiga och tidigare. Endast några få låga buskar förekomma.
292. *cinnamomea*. — p. L. lb. — nära Wallby, vid Hedströmmen; Barkarö.
— *subinermis*. r. L. l. — Kråkholmen. — Hög, med långa och stora blad, nära tagglösa qvistar.
293. *Rubus Idæus*. — ff. F. b. (L. l. &c.)
294. *cæsius*. — p. L. b. — Kråkholmen; Barkarö.
295. *saxatilis*. — f. L. lb.
— *elongata*. — p. L. l. Kråkholmen. — Till alla delar större, och mera utdragen, än den vanl. Blomskäften 3—6 gånger blomfodrets längd.
296. *Chamæmorus*. — r. B. k. — i Skofsta skogen.
297. *Fragaria vesca*. — *a.* (vulg.) f. — *b. conica*. p. (frukter käggelika) L. lb. (F. b.)
298. *collina*. — f. F. b.
299. *Potentilla anserina*. — f. F. v. st.
300. *reptans*. — f. F. ö. st.
301. *Norvegica*. — pf. F. ö. st.
302. *argentea*. — f. F. b. *)
303. *alpestris*. — p. L. lb.
304. *Tormentilla*. — ff. F. b. (L. lb.)
305. *Comarum palustre*. f. F. v. st.
306. *Geum rivale*. — f. F. ä.

öfverensstämmar (så vidt af torra exemplarens jemförande kan ses) noga med *b.* undantagande endast glandelhårigheten på bladskäft, stipler och blomfoderflikar. — På samma buske förekomma fruktskäft med och utan glandelhår.

*) Flera former förekomma, men hafva ej blifvit tillräckligen iakttagne.

— nemorale. p. L. b. — Kråkholmen. — Alshög, med stora breda blad, och mera grenad.

307. urbanum. — p. L. ö. st. (J. t.)

308. *Spiræa filipendula*. — f. F. b.

309. *Ulmaria*. — f. F. ä.

†. salicifolia. — Planterad, men kvarstående på några nu mera igenlagde ställen. Kromsta; Strö; Johannisdal.

310. *Alchemilla vulgaris*. a. sericea. f. — b. montana (glatt) p. L. lb. (F. b.)

Fam. 47. *Paronychiæ*. (3 Sp.)

311. *Herniaria glabra*. — f. F. ö. st.

312. *Scleranthus annuus*. — f. J. å. (F. ö. st.)

313. perennis. — p. F. bg. (ö. st.)

IX Kl. *Centrifloræ*. (16 Gen. 39 Sp. 1 Subsp. 5 ab. 5 var.)

Fam. 48. *Vacciniæ*. (4 Sp.)

314. *Vaccinium Myrtillus*. — pf. L. lb. (B. s.)

315. uliginosum. — p. B. k. — (äfven F. v. st.)

316. *Oxycoccus Vitis idæa* Fr. Bot. Not. 1840. — f. B. s.

317. palustris. — pf. B. k. (äfven F. k. ä. — Se noten vid Drosera.)

Fam. 49. *Ericinæ*. (11 Sp.)

318. *Arctostaphylos Uva ursi*. — pf. B. s. (F. b.)

319. *Calluna vulgaris*. — ff. F. b.

320. *Ledum palustre*. — r. B. k.

321. *Pyrola rotundifolia*. — p. L. v. st. Strö. Sillén.

322. chlorantha. — r. B. s. — Skoftsta skogen.

323. media. — r. B. s. Skoftsta skogen.

(324. minor. — B. s. Skoftsta skogen uppgifven af Dybeck, Runa h. 2 sid. 14. *)

325. secunda. — p. B. s.

(326. *Chimaphila uniflora*. — B. s. — Skoftsta skogen. — Dybeck, anf. ställe.)

327. umbellata. — r. B. s. — Norska skogen.

*) Denna, jemte *Chim. uniflora*, som finnas uppgifne uti Runa, har jag icke återfunnit, hvarföre de inom parentes anföras.

328. *Monotropa Hypopitys*. pf. B. s.
Fam. 50. *Empetreae*. (1 Sp.)
329. *Empetrum nigrum*. — p. B. ö. st. Gallbergen; Norsaskog.
Fam. 51. *Euphorbiaceae*. (2 Sp.)
330. *Euphorbia Peplus*. — p. J. t. — Köping.
331. *helioscopia*. — f. J. t.
Fam. 52. *Polygoneae*. (13 sp. 1 subsp. 5 ab 3 var.)
332. *Rumex domesticus* Fr. M. III. — f. J. t.
— *riparius* Fr. M. III. — p. W. st.
333. *conspersus* Fr. M. III. — r. W. st. — Köpingsån n, åminne.
334. *crispus*. — f. J. t.
335. *acetosa*. — f. L. lb. (F. ä.)
336. *acetosella*. — *montana* f. F. bg. (öst. sand &c.). — Brunröd, finstjelig.
— *viridis*. pf. J. öst. — Hela vexten mörkgrön, med tjocka stjelkar; högre, omkr. 1 fot.
337. *Polygonum viviparum*. — f. L. lb. (b.)
338. *convolvulus*. — pf. J. t.
339. *dumetorum*. — p. L. lb.
340. *aviculare domesticum*. — f. F. öst. (J. t.) — Bredbladig; mörkgrön.
— *campestre a. prostratum* f. — *b. erectum* f. F. öst. Smalbladig, rödbrun, *a.* kulliggande, utbredd; *b.* kort, uprätt.
341. *Hydropiper*. — ff. F. v. st.
342. *Persicaria* — *agreste* Fr. M. III. — *a. latifolium*. f. J. t. (uprätt). — *b. angustifolium*: utbredd, kulliggande eller uprätt. — pf. W. st.
343. *Lapathifolium* — *pallidum a. ramosum* (latifol.) Fr. M. III. — f. J. t.
— *riparium* (angustif.) *a. macrocarpon*. f. W. st. *) — *b. microcarpon* p. W. st.
Mörkgrön, något smalbladigare; kulliggande eller uprätt. Slidor kort hårbräddade; blomskärm glandel-

*) Då ej alla de former af dessa märkvärdiga arter som inom trakten förekomma, kunna införas under den af Prof. Fries uti M. III.

bärande; bladen afbrutet spetsade. Frön hos *a* = *P.*
Lap. pall.; hos *b* hälften mindre.

* *laxum* Fr. M.III. — *Simplex*, *incanum*. — p. J. v.
st. — (Sand.)

344. *amphibium*. p. W. r. (dj.)

— *terrestre*. — f. F. v. st.

Fam. 53. *Portulacaceæ* (1 sp.)

345. *Montia fontana* — minor. r. F. kå. nära rudera efter Köpingshus.

Fam. 54. *Elatineæ*. (1 sp.)

346. *Elatine* *hydropiper*. — f. W. st.

Fam. 55. *Chenopodieæ*. (6 sp.)

347. *Atriplex angustifolium* Hn. 3. — f. J. t.

348. *Chenopodium Bonus* *Henricus*. — pf. J. gr.

349. *rubrum*. — p. J. t.

350. *urbicum*. — f. J. gr.

351. *album*. — *a*. — f. J. t. (enkel, med täta, tilltryckta
blomgyttringar).

b. viride. — ff. J. t. — (grenad, med utdragna gles-
blommiga, fränböjda och bladiga grenar).

352. *polyspermum*. — *obtusifolium a. viride*. — f. J. t.

b. purpurascens. — p. J. t. (F. ö. st.) Stjolk och
blad finare, purpurfärgade eller blodröda.

(Fortsättes).

II. Hvarjehanda.

1. Magister Areschoug har, enligt uti *Öfversigt af
Kongl Vetenskaps Akademiens Förhandlingar* för 1844 sid.
124 följ. meddelad notis, vid Göteborg på en Id observerat
den märkvärdiga förut icke i Sverige anmärkta algen *Achlya
prolifera* (*Vaucheria aquatica* *Lyngb.*, *Leptomitum clavatum* *Ag.*).

gifne fördelning, har jag måst framställa denna afart. — Den
synas vara analog med varr. af *P. * nodosum*, hvilken ej finnes här-
städes. — Alla formerne, såväl af denna, som föreg. art, förekom-
ma med röda och hvita (eller blekgröna) blommor, som dock till
utbredningen ej hunnit iakttagas. En forma *prostrata* och en
erecta synas äfven tillhöra de fleste, och bero af omgifningen och
markens beskaffenhet.

Densamma är isynnerhet märkvärdig derföre att den vexer såväl på döda, som isynnerhet på lefvande vattendjur, särdeles fiskar, hvilkas sjuklighet och slutliga död den förorsakar. På anförda stället äro uptagne de af Mag. Areschoug gjorda observationer.

2. Den botaniska sektionen vid Italienska läkarnes och naturforskarnes 4:e möte i Padua 1842 beslöt föranställa utgifvandet af en botanisk jurnal i Italien. Denna har nu från och med 1844, under titel "*Giornale botanico Italiano*", börjat utgifvas i Florens; Prof. Ph. Parlatore är redaktör. Uti-journalen, som egentligen författas på Italienska (utom diagnoser &c.), mottagas äfven till införande afhandlingar på latin. Den utgifves häftevis, hvarje häfte utgörande 5 ark med plancher då sådana äro af behovet; årgången kostar 22 Florentiner Lire. — Till Maj hade 2 häften utkommit.

3. Åttönde bandet af Decandolles *Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis*, utgifvet af Alph. Decandolle, är för par månader sedan utkommet, ehuru det ännu ej hunnit anlända hit till Lund. Nionde bandet är under tryckning. Som flera utmärkta botanister förenat sig om fulländandet af detta arbete, så att de till behandling öfvertagit hvar sina familjer, kommer det att utgöra en samling af monografier och således äfven vinna ett ännu högre värde.

4. En ny "*Zeitschrift für wissenschaftliche Botanik*" har börjat utgifvas af M. J. Schleiden och C. Nägeli; den utkommer på förlag af Orell, Füssli & Cp. i Zürich. Då Ref., som han hoppas, snart erhåller det hittills utgifna häftet, skall han närmare redogöra för dess syftning och innehåll.

5. Dr Schauer, känd genom flera värdefulla botaniska afhandlingar och som förut varit Privat-docent i Breslau, har blifvit anställd som extraordinarie Professor i Botanik vid Universitetet i Greifswald och Lärare i Naturvetenskaperna vid Landtbruksakademien i Eldena.

6. Den svenske Naturforskaren J. F. Wahlberg, som under några år varit stadd på en naturhistorisk resa i södra Afrika och derifrån hemsändt flera stora och goda samlingar, särdeles

inom Zoologiens område, lärer efter all sannolikhet blifvit mördad af infödingarne. Notiser i tyska tidningar antyda detta och man har mycket länge varit utan alla underrättelser från eller om honom. Som han var en ovanligt ifrig och outtröttelig forskare, vore detta en mycket stor och beklaglig förlust för naturvetenskaperna.

7. Den med så mycket skäl högtberömde Botanisten Prof. Kochs femtio-åriga Doktorsjubileum firades i Erlangen d. 4 Juli; både Universitetet och de Studerande ådagalade dervid sin upmärksamhet och kärlek för den utmärkte mannen.

8. Den berömde Naturforskaren Etienne Geoffroy de St. Hilaire, född d. 15 April 1772, afled i Paris d. 19 Juni innevarande år.

9. Efter en kall vår med mycken blåst, har sommaren detta år varit ovanligt regnig särdeles i östra delarne af riket, der både hö och säd blifvit till betydlig grad förderfvade; i de mellersta och sydliga provinserna har regnat mycket ehuru icke till sådan mängd; i de vestra (Halland och Bohuslän) har varit vida mindre nederbörd. Hösten och efterbösten hafva bibehållit samma regniga karakter, ehuru då och då varit några vackra och varma dagar. — Äfven Norge har, åtminstone sunnan- och östan-fjälls, isynnerhet på sednare delen af sommaren och hösten varit hemsökt af enahanda nederbörd, så att elfvarna svällt och åstadkommit mycken skada. — Från Tyskland har man ock haft underrättelser om förfärliga öfversvämningar, särdeles i östra delarne. — På några ställen i Rhendalen föll snö i Juli eller Augusti. — Detta år har således i meteorologiskt hänseende varit ganska märkligt, men för Botanisterne högst ofördelaktigt, emedan knappt någon längre exkursion kuunnat företagas under sommaren och hösten utan att man varit utsatt för att blifva genomblött och få sina samlingar förderfvade.

Rättelser: No 7 sid. 98 rad. 17 nedifrån står: Fries: läs: Trier. — Sid. 99 rad. 13 opifrån står: modifierad: läs: modifieras. — Sid. 100 rad 15 nedifrån står: Adj. läs: Doc. — Sid. 110 rad. 8 nedifrån står: *Cariologica*: läs: *Caricologica*.

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet 1844.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 10.

October.

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Westra Mälarstrandens Cotyledoner* iakttagne och antecknade 1839—42 af H. von Post.

(Forts. fr. N:r 8—9).

4. Ser. *Incompletæ*.

X. Kl. *Bracteifloræ*. (3 Gen. 4 Spec.).

Fam. 56. *Ulmaceæ*. (1 Sp.).

353. *Ulmus montana* Fr. Mant. III. — pf. L. l. (lb). Planterings-
hagen; Barkarö, &c.

Fam. 57. *Urticeæ*. (3 Sp.).

354. *Urtica urens*. — ff. J. l.

355. *dioica*. — ff. L. l. (J. t. &c.).

356. *Humulus Lupulus*. — p. L. b. — Kråkholmen; Djur-
gårdstorpel nära Tegel bruket, &c. (nära gårdarne plante-
rad flerstädes).

XI. Kl. *Julifloræ*. (10 Gen. 22 Sp. 4 ab. 1' var.).

Fam. 58. *Fraxineæ*. (1 Sp.).

357. *Fraxinus excelsior*. p. L. lb. (l.) — Barkarö och Kungsör.

Fam. 59. *Cupuliferæ*. (2 Sp.).

358. *Quercus Robur*. — f. L. lb. (ä. &c.).

359. *Corylus Avellana*. — pf. L. lb.

Fam. 60. *Betulineæ*. (4 Sp.)

360. *Betula alba*. — pf. L. lb. } *)

361. *glutinosa*. — p. L. lb. }

362. *Alnus glutinosa*. — f. W. st.

363. *incana*. — p. W. st. — Endast på Hedströmmens stränder.

*) Förekomma ganska sparsamt inom trakten, och äldre träd endast vid Kungsör och Ståholm. Bådas former ej ännu tillräckligen observerade.

Fam. 61. *Salicineæ*. (7 Sp.).364. *Populus tremula*. — f. L. lb.

†. balsamifera. — några träd vid Kromsta, från början planterade, men skjult sedan en mängd rotskott.

365. *Salix pentandra*. — p. f. L. lb.

366. fragilis. — f. W. st. samt odlad vid vägarne.

†. viridis Fr. — ursprungligen planterad vid Johannisdal.

†. alba — likaledes.

†. purpurea — fordom planterad; kvarstående vid Kromsta, Strö, Johannisdal.

†. viminalis — ursprungligen planterad vid Kromsta, Strö o. fl. st.

367. *Capræa*. — pf. L. lb.

368. cinerea — f. — a. latifolia. F. v. st. (L. v. st.) — b. angustifolia, W. st.

369. aurita. — ff. F. v. st. (W. st. &c.).

370. nigricans. — campestris Fr. Bot. Not. 1840. r. L. lb. Kungsör; vid Johannisdal förmodligen planterad.

— prunifolia Fr. Bot. Not. 1840. — r. L. l. — Lindön.

371. repens. — (vulg.) f. F. b. (ä.) a. eriocarpa. — b. lejocarpa. Blad under dagghvita.

— parvifolia (?) Fr. Bot. Not. 1840. — f. F. b. (L. lb.) — a. & b. *)

Fam. 62. *Abietineæ*. (2 Sp.)372. *Pinus silvestris*. — ff. B. s.

373. abies. — ff. B. s.

Fam. 63. *Cupressineæ*. (1 Sp.)374. *Juniperus communis*. — ff. F. b. — (B. s.)Fam. 64. *Equisetaceæ*. (5 Sp.)375. *Equisetum arvense*. — f. F. b. (ä; J. ä. &c.).

376. umbrosum. — p. L. lb. — Kramsta; Östuna.

377. silvaticum. pf. L. l. (lb.)

*) Några flere former — kanske äfven arter — förekomma af detta slägte, hvilka dock icke med säkerhet kunnat bestämmas.

378. palustre. — p. B. v. st. (k?) Skogspölar i Norsaskogen o. fl. st.

379. limosum. — f. W. st. — Större, med få små grenar; på sjöstränderne.

— rivulare. — f. W. st. — mindre, med flere eller färre n. längre smågrenar; på å- och bäckstränderne.

XII. Kl. *Nudifloræ*. (2 Gen. 4 Sp. 1 Subsp. 4 ab. 1 var.).

Fam. 65. *Callitrichinæ*. (3 Sp. 3 ab. 1 var.).

380. *Callitriche verna*. — a. intermedia (Hn.). f. W. p. — b. major (Hn.) p. W. p.

— fluitans. Hn. — pf. W. r.

— repens. Hn. — p. F. v. st. — (B. v. st. &c.).

— minima. Hn. — p. W. st. — (Stift affallande; frukt i toppen hinnaktigt förlängd &c.) *).

381. hamulata. — r. B. v. st. — Stift qvarsittande, divergerande; frukter jemnt och smalt vingkantade; stjelk krypande med rottrådar i grenveckan; de öfre bladen spadlika, de nedsänkte jemnbredt lancettlika eller jemnbreda.

382. autumnalis. — r. W. r. — Kallstena.

Fam. 66. *Characæ*. (1 Sp. 1 Subsp. 1 ab.)

383. *Chara flexilis*. — p. W. p. — Kallstena. — Uprätt, lätgrenad, mörk.

— fluitans. — f. W. r. — utdragen; kransgrenar få, långt åtskiljda.

* nidifica. — r. W. dj. — Galtens stränder, vid Malmön.

II. *Monocotyledoneæ*. (48 Gen. 110 Sp. 17 ab. 4 var.).

XIII. Kl. *Fructifloræ*. (5 Gen. 6 Sp. 1 ab.)

Fam. 67. *Orchideæ*. (3 Sp. 1 ab.)

384. *Orchis maculata*. — vulg. (latifolia) p. L. lb. (och bland buskar &c.).

— campestris (angustifolia). — p. F. b.

*) En eller annan af dessa afarter torde vara egna species.

385. *Platanthera bifolia*. — pf. F. b. (L. lb.)

386. *chlorantha*. p. L. lb. — Planteringshagen; Barkarö &c.
ymnigt.

Fam. 68. *Irideæ*. (1 Sp.)

387. *Iris Pseudacorus*. — p. W. st.

Fam. 69. *Hydrocharideæ*. (2 Sp.)

388. *Hydrocharis morsus ranæ*. — p. W. p. (äfven F. kä.)

389. *Stratiotes aloides*. — r. W. dj. — Uti viken vid Kö-
pingsåns utlopp.

XIV. Kl. *Liliæfloræ*. (11 Gen. 20 Sp. 2 ab.)

Fam. 70. *Liliaceæ*. (7 Sp.)

390. *Allium oleraceum*. p. L. lb.

391. *Gagea lutea*. — pf. L. l. (J. t.)

392. *minima*. — p. L. l. (J. t.)

393. *Convallaria majalis*. — f. L. lb.

394. *multiflora*. — r. L. l. — Kråkholmen; Barkarö.

395. *polygonatum*. — r. L. lb. — med föreg.

396. *Majanthemum bifolium*. — p. B. v. st. (L. v. st.).

Fam. 71. *Melanthaceæ*. (1 Sp.)

397. *Paris quadrifolia*. — p. L. l.

Fam. 72. *Alismaceæ*. (2 Sp.)

398. *Sagittaria sagittæfolia*. — f. W. st.

399. *Alisma plantago*. — f. F. v. st.

Fam. 73. *Butomeæ*. (1 Sp.)

400. *Butomus umbellatus*. — f. W. st.

Fam. 74. *Juncagineæ*. (1 Sp.)

401. *Triglochin palustre*. — p. F. v. st.

Fam. 75. *Juncaceæ*. (8 Sp. 2 ab.)

402. *Juncus conglomeratus*. — f. F. v. st.

403. *effusus*. — p. F. v. st.

404. *filiformis*. — f. F. v. st.

405. *articulatus* Fr. — ff. forma major & minor. — F. v. st.

— *virens*: 3—6 t. hög; blad fina, borstlika;
kalkbladen grönaktiga. — P. F. v. st. — gräsvexta st.

406. *bulbosus*. — p. F. v. st.

407. *bufonius*. — ff. F. v. st. — Forma vulg. och parvula (Hn.) *).
- *virens*. p. F. (eller L.) v. st. Gräsvextla ställen. — Från roten mångstjeldad, n. tufvad; vexten helt grön, utdragen.
408. *Luzula campestris*. — f. F. h.
409. *pilosa*. — f. B. s. &c.
- XV. Kl. *Spadicifloræ*. (9 Gen. 40 Sp. 6 ab. 3 var.)
- Fam. 76. *Typhaceæ*. (3 Sp.)
410. *Sparganium ramosum*. — r. W. st. — Hedströmmen n. Kråkholmen.
411. *simplex*. — p. W. p.
412. *Typha angustifolia*. — pf. W. st.
- Fam. 77. *Aroideæ*. (1 Sp.)
413. *Acorus calamus*. — r. W. p. — Grönö.
- Fam. 78. *Lemnaceæ*. (3 Sp.)
414. *Lemna trisulca*. — p. W. p. (äfv. F. kä. Malmö-kärret)
415. *minor*. — ff. W. p.
416. *gibba*. — r. W. p. — Kungsör.
- Fam. 79. *Potameæ*. (7 Sp. 1 ab. 1 var.)
417. *Potamogeton natans*. — pf. W. st. — (dj.?)
418. *gramineus*. — p. W. st.
419. *rufescens*. — r. W. r. — Köpingsån.
420. *lucens*. — r. W. dj. — uti Galten, vid Köpingsåns utlopp.
421. *perfoliatus*. *a.* vulg. f. — *b.* rotundatus. r. — W. dj. — *b.* Blad rundade, hälften mindre än hos *a.* — (Frukterne tyckas vara mera fränstående med topparne). ,
- *rivularis*. — f. W. r. — Hufvudstjeldens blad större, grenarnes något mindre, alla utdragne-af långa, flytande; grönare &c.
422. *pusillus*. — vulgar. — p. W. p.

*) Rödbrun. Formerne kunna ej särskiljas af samma skäl som *Paris 3—5—6-folia* o. fl. d. På samma ställe synes det ena året hufvudarten, ett annat forma parvula; dessutom vexa de ofta blandade.

423. *Zannichellia* —?— *) rr. W. p. — Ladugårdspölen vid Kungsör. Stjelken krypande, i grenveckan med långa rottrådar; blad smala, (något finare än föreg. bland hvilken den vexer). Fröen med stift af omkr. $\frac{1}{2}$ af deras längd, oskaftade i grenveckan; ryggåsen föga höjd, ringa knölig (n. jemn). — Märket n. trattformigt, tandadt i kanten, och bläddrigt.

Fam. 80. *Cyperaceæ*. (26 Sp. 5 ab. 2 var.)

424. *Eriophorum angustifolium*. pf. F. k.ä.

425. *vaginatum*. — p. B. k.

426. *Scirpus silvaticus*. — f. W. st.

427. *lacustris*. — ff. W. st.

428. *acicularis*. — f. W. st. forma major och minor.

429. *palustris*. — a. minor. f. b. major. — p. W. st. a. 5—8 t. hög — äfven på F. ä. — W. st. &c. b. fot-hög och deröfver. — Köpingsån, o. fl. st.

430. *Carex digitata* — r. L. lb. Kungsör.

431. *montana*. L. (campestris) **) — pf. F. b. Tegelbruksbacken, o. fl. st.

432. *ericetorum*. — f. F. b.

433. *præcox*. — f. F. b.

434. *pilulifera*. — r. B. ö. st. — n. Skoftsta skans.

435. *flava* — pygmæa Hn. — p. F. w. st.

436. *hirta*. — p. F. b. (ä. &c.)

437. *panicea*. — f. F. ä.

*) Då, af brist på nogare undersökning, jag icke kunnat hänföra denna till någon viss art, anföres blott ur minnet och efter de torra exemplaren det viktigaste. — Fanns i mängd 1841; de båda påföljande somrarne har vattnet varit uttorkadt, och vexten således icke utbildad, hvarföre den icke vidare kunnat undersökas.

**) Denna form, som vexer tillsammans med *C. præcox* och *ericetorum* på torra backar, öfverensstämmer på det nogaste med Linnés beskrifn. och vextställe uti Fl. Suecica. — Lätt att förblanda med *C. præcox*, om man ej iakttaga de fåfröiga alldeles oskaftade och slidlösa honaxen, mörkare axfjäll (dock *brunna*), och den brunröda bladklädnaden vid stråets bas. — 3—4 tum hög. — N:o 72. f. VI. Herbar. Norm. tillhör *lund*-formen.

438. *pallescent*. — f. L. lb. — forma major och minor.
439. *ampullacea*. — *a. viridis* f. — *b. glauca*. p. F. v. st. (W. st.)
440. *vesicaria*. — f. F. v. st.
441. *cæspitosa*. — pf. F. v. st.
442. *acuta*. — ff. W. st. *).
- *fluvialis* Hn. — pf. W. st.
443. *vulgaris* Fr. M. III. — f. F. v. st.
- *aterrima* (= *concolor*? M. III.) p. F. v. st. (L. v. st.). Vexten mjukare, ljusgrön; axen kolsvarta.
444. *canescens*. — pf. W. st.
445. *stellulata*. — pf. B. k. &c.
446. *leporina*. — pf. F. v. st.
447. *intermedia*. — *a. elongata* f. — *b. firma* p. F. ä. (v. st.) &c.
- *viridis*. — p. L. v. st. — Axen gröna.
448. *vulpina*. — p. F. v. st.
- *viridis*? — r. F. v. st. Kungsör (osäker!)
449. *muricata*. — pf. F. b.
450. *dioica*. — p. F. v. st. (egentl. F. kä.).
- XVI. Kl. *Glumifloræ*. (23 Gen. 44 Sp. 8 ab. 1 var. 7 form.).
- Fam. 81. *Gramineæ*. (44 Sp. 8. ab. 1 var. 7 former).
451. *Alopecurus pratensis*. — f. F. ä.
452. *geniculatus*. — p. F. v. st.
453. *fulvus* Sm. (= *A. gen. β. Hn.*) — p. F. v. st. Köpingsåns stränder.
454. *Phleum pratense*. f. F. ä.
455. *phalaroides*. — p. F. b.
456. *Phalaris arundinacea*. — f. W. st. — (en forma pan. *variegata*, en pan. *viridi*) **).

*) Hela släktet ännu ej tillräckligen undersökt. — *C. acuta*, *cæspitosa* och *vulgaris* med affina och former äro mycket föraummade, hvarföre flere icke blifvit uptagne.

**) De fleste af gräsen hafva en *färgad* och en *grön* form, i anseende till vippan eller axen. — Då än den förra, än den sednare

457. *Arundo Phragmites*. — ff. W. st. (äfven F. ä.)
458. *Calamagrostis* (*Epigeios* var?) — r. W. st. — Malm- och Hvit-öns stränder. Kronan kortare än de omgifvande håren; dessa och foderskalen n. lika långa; kronborstet fäst vid *toppskärningen*, nående lika högt med kronhåren. Vippan smal, ofta lång. Foderskalen hälften mindre än *C. Epigeios*, hvilken den till form, blad, vexasätt och färg ganska mycket liknar. Strået strävt, omkr. alnshögt.
459. *stricta*. — pf. F. ä.
460. *arundinacea*. — pf. L. lb.
461. *Halleriana*. — p. F. ä. — n. Köpingshus; Kungsängarne nära Tegelbruket, och vid Barkarö &c.
462. *lanceolata*. — f. F. ä. — forma panic. viridi — bl. buskar
463. *Apera spica venti*. — f. J. ä. &c.
464. *Agrostis canina*. — f. F. v. st.
465. *vulgaris*. — ff. F. b.
466. *stolonifera*. — p. F. ä. Kungsängarne; n. Kråkholmen.
467. *Milium effusum*. — p. L. l.
468. *Aira cæspitosa*. — ff. F. ä. — en f. pan. viridi p. L. v. st.
469. *flexuosa*. — f. F. b.
470. *Anthoxanthum odoratum*. — f. L. lb. (F. — B. &c.)
471. *Avena pubescens*. — f. L. lb. (F. ä.) — f. pan. viridi — p. L. l.
472. *pratensis*. — f. F. ä. (b.)
473. *Poa trivialis*. — p. — F. v. st. Åstränderne omkr. Köping.
— biflora. — p. J. l. Rännstear i Köping.
Strået spensligt, blad mjuka, lifligt gröna; småaxen 2-blommiga; en fot hög el. högre.
474. *pratensis*. — p. F. b. *)
475. *serotina* *Herb. N. n. 83. f. VI.* — f. F. v. st. (W. st.)
— *tenuissima*. — p. W. st. Stränderne af Köpings-

tyckes vara typisk, böra de anmärkas. Måhända att de böra anses såsom afarter, då lokalerne äro de bestämmande.

*) Icke tillräckligt observerad. — En mjuk, grön form är vanligast.

ån. — Vippan vid och utbredd, med hårfina i vinden fladdrande smågrenar och 2—3-blommiga ax; färgen grön.

476. *nemoralis*. — *micrantha* Hn. f. L. l.

— *major* Hn. — p. L. lb.

477. *Poa compressa*. — r. L. lb. Carlberg, nära Köping.

478. *annua*. — ff. *Forma pan. viricolori* J. F. ö. st. och *forma pan. viridi*. J. t.

— *verna* (biennis!) — pf. F. ö.st. *) (vanl. *trampade* st.). Kort, tufvad; stråen 2—4 tum långa, blommande vid utgåendet ur slidån, strax om våren; blad korta &c.

479. *Briza media*. — f. F. ä. &c.

480. *Glyceria fluitans*. — f. F v. st. (W. st) **),

— *inflata*. — pf. J. v. st. Diken &c. omkr. Köping. Strået tjockt, upblåst; blad mjuka ljusare gröna; Rachis n. trind &c.

481. *Enodium caeruleum*. — f. F. b. (ä.)

482. *Melica nutans*. — p. L. b.

483. *Festuca ovina*. — f. F. bl.

484. *rubra*. — p. F. b. — en *forma viridis* p. L. b.

485. *pratensis* Huds. — ff. F. öst. (W. st.) f. *violacea*. p. F. öst.

486. *Bromus secalinus*. — f. J. ä.

— *grossus* Koch syn. — r. J. ä. — n. Johannisdal 1843.

487. *arvensis*. — r. J. ä.

488. *mollis*. — p. J. t. (egentl. F. öst.).

489. *Schedonorus tectorum* Fr. Bot. Not. 1843. — p. J. gr. (*tak* &c.

490. *Dactylis glomerata*. — f. L. lb. (J. t.)

491. *Lolium perenne* (campestre) — f. F. b. (mörk, styf, 1—1½ fot hög).

*) Bör kanske uteslutas, om orsaken endast ligger uti det mekaniska (trampningen!) såsom då tillhörande konstprodukterne (*alienationes* Fr.).

**) En mera gracil form, som förekommer på sandiga och våta ängstränder, är ej tillräckligt observerad.

- viride. f. J. l. Grön, slak, och med mjuka, bredare blad, högre (2—3 fot) strå.
492. *Triticum caninum*. — p. L. b.
493. repens. — a. aristatum. pf. F. ö.st. &c. — b. muticum. f. J. l. &c. Helt grön.
— glaucum (c?) — r. F. b. — Daggbå, styf, uprätt, kronor med borst &c.
494. *Nardus stricta*. — pf. F. b.

2. De Svenska fjell-arterna af släktet *Epilobium*. Af Nils Johan Andersson.

Då i sednare tider artbegränsningen af olika författare så olika bestämmes, och i följd deraf vissa släkten på ett så förvirrande sätt framställas, måste detta ganska menligt inverka på hela vetenskapen; och att detta kan ega rum med så polymorfa släkten som t. ex. *Hieracium*, *Salix*, *Rubus*, *Draba*, *Rumex* och *Poa* väcker ej så mycket förundran, men att äfven andra blifva underkastade denna ovissa behandling är i sanning mera besynnerligt. Släktet *Epilobium* är ett tjenligt bevis härpå, och då vi nu ändteligen, särdeles om dess lappska arter, kommit till den erfarenheten att snart sagdt hvarje författare har sin egen mening derom, och dess literatur sålunda blifvit i hög grad mångskiftande, torde det vara tid att på ett ställe samla de olika åsichter som fäderneslandets botaniske författare uttalat, och dymedelst ytterligare vända upmärksamheten på ett släkte, hvars noggrannare studium kommande fjellbotanister måtte handlägga.

1. *Epilobium origanifolium* Lamarck dict. 2. 376. — (1786):

Ep. caule e basi stolones flabelliformes foliis sparsis tectos repentibus emittente, adscendente erectove, lineis duobus elevatis puberulis, sursum subancipite, florifero apice cernuo; foliis ovatis, acuminatis, remotiuscule repando-denticulatis, nitidis glaberrimis, imis obtusis; petalis venosis; stigmate clavato.

Syn. Linn. Lapp. N:o 147: "Epilob. foliis ovatis dentatis" (cui adungitur: "glabrum majus, purpureo flore" Dill). — Ep. alpinum β . fontanum Wbg. Lapp. N:o 181 (?). — Ep. alp. β . majus Wbg. Suec. N:o 422. — Ep. origanifolium Fries Mant. II. p. 19, III. p. 186, Bot. Not. 1844 p. 12—13. — Ep. alp. β . alsinifolium Hu. Skand. Fl. Ed. 4 p. 123. — Ep. origanifolium Lindblom Physiogr. Sällsk. Tidskr. 1838 H. 4. p. 346. — Svensk Bot. t. 707 f. 2. — Herb. Norm. V. n. 41 (majus & minus).

Hab. ad rivulos alpinos fontesque sylvaticos subalpinos regionis præsertim betulinae sæt frequens.

Beskr. *Rot* krypande, utsändande långa horizontellt gående, hvitaktiga lågor. *Stjeln* fast, enkel, från något nedliggande bas uprätt med framåt lutande sluttigen uprätt topp, 1—2 quarter hög, purpurfärgad, nedtill rund, uptill kantig, genom de nedlöpande bladkanterna 2-sidigt hårig; vid hasen utsändande ofvan jord krypande med strödda blad glest besatta upböjda refvor. *Blad* tunna, glatta och oljeglänsande; *de nedre* motsatta, elliptiska, på kort bladskäft vinglikt nedlöpande, omärkligt bugttandade, *de mellerste* motsatta äggrunda med utdragen något trubbig spets, föga skäftade, mer bugttandade; *de öfre* skiftesvisa, oskäftade, från bredt äggrund bas märkbart afspetsade, hvasst tandade, sällan märkligt hårbräddade. *Blomskäft* 2—6 i de (2) öfre bladveckan, korta, lutande, runda med horizontellt utstående (glandellika) hår glest beströdda. *Foderflikarne* aflångt jemnbreda, spetsade, omärkligt håriga, oftast rödaktiga, tilltryckta. *Kronblad* purpurfärgade (af mig aldrig sedda hvita), ådriga, aflångt viggformiga, djupt urnupne, dubbelt längre än fodret. *Märke* helt, klubblikt. *Fruktämne* (yngre) tätt betäckt af klubblika utstående hår. *Frökapsel* (mogen) uprätt, många gånger längre än skäftet, glatt, mörkstrimmig, glänsande. *Frön* omvändt koniska, 2-färdt skrynklige, tätt punkterade, mörkt glänsande. — Växten blir under pressen oljaktigt gulglänsande.

2. *Epilobium alpinum* (L. Spec. plant. 495.): Ep. caule e radice repente stolones foliis rosulatis terminatos emitte-
tente, erecto, tereti, bifuriam pubescente, florifero apice recurvato; foliis oblongis v. oblongo-lanceolatis, obtusis denticulatis, opacis; petalis unicoloribus; stigmatibus in clavam coalitis.

Syn. *Linn. Lapp. N:o 150:* "Ep. foliis ovato-oblongis, integerrimis" (forma pusilla). — *Ep. alpinum L. Suec. N:o 331* (forma eadem). — *E. alpinum α. Wbg. Lapp. N:o 181 & Suec. N:o 422* (etiam pusilla). — *E. alpinum Fr. Mant. II. p. 20, III. 186, Bot. Not. I. c.* — *E. alpinum γ. nutans Hn. I. c.* — *E. alpinum Lindbl. I. c.* — *Ep. alpinum Sv. Bot. I. 707 f. 1.* — *Herb. Norm. VIII. N:o 44* (majus & minus).

Hab. locis prioris ejusque in societate frequens.

Beskrifn. *Rot* krypande (utsändande under jorden krypande skott med i toppen rosettliskt samlade blad), stundom lågig. *Stjeln* enkel, mer örtartad än föregående, vid basen nedliggande och oftast S-formigt krokig, aldrig så rak och uprätt som hos föregående; i toppen oftast tillbakaböjd, churu ock

stundom (framåt) lutande, sällan nående mer än 1 quarters höjd, mindre purpurfärgad; trind eller kantig och 2-sidigt hårig som föreg. *Bladen* tjockare, opaka; *de nedre* motsatta, genom det nästan vingade bladskaflet något spadlika, helbräddade; *de mellersta* motsatta, aflångt elliptiska, trubbiga, omärkligt bugttandade; *de öfre* skiftevisa, aflånga, oskafade, åt båda ändar spetsade, bugttandade. *Blomskaf* 2—8 i de öfre bladveckan, korta, tillbakaböjda, runda, med knappt utstående hår (stundom ludd) tätt beströdda. *Foderflikarne* aflånga, trubbigare än föreg. oftast glatta, mindre färgade. *Kronblad* allra oftast hvita. *Märket* klubblikt. *Fruktämne* mer tilltryckt hårigt. *Frökapsel* upböjd, många gånger längre än skaflet, glatt. *Frön* lancettlika, mer tydligt plattade och prickiga, samt på ena sidan kölade, och ej så spetsade och mörka som föregående.

3. *Epilobium lineare* Mühlenb., Fr. Mant. III. p. 185: Ep. caule e radice repente *stolones foliis rosulatis terminatos* e terra emittente, erecto, inferne subangulato superne tereti, *undique puberulo*, florifero *apice nutante*; *foliis sessilibus*, sparsis, *linearibus*, (imis ellipticis, oppositis), obtusis, integerrimis v. remote-denticulatis, glaberrimis; petalis unicoloribus, (sæpissime) lacteis, minimis; stigmatibus clavato, emarginato; capsulis pubescentibus tenuissimis conspersis glabrescentibus, demum rubescentibus *erectisque*!

Syn. *Lysimachion siliquosa angustifolia minor*: *Rudbeck cat.* 26. — Ep. foliis linearibus: *Linn. Lapp. N:o 149* (quod autem in Fl. Suec. cum *Ep. palustri* N:o 330 conjunxit). — Ep. nutans *Smitt. Supplem. p. 17* exclus. syn. Fl. Dan. (quæ, sec. Fries in Bot. Not. 1844 p. 14, forma quædam est *Ep. origanifolia*, mihi autem *E. alpino* propius accedere videtur). — Ep. nutans *Fr. Mant. II. p. 22*. — Ep. nutans *Lindbl. l. c.* — Ep. nutans *Zetterstedt in Wikström: Bot. Årsberätt. 1838* p. 584. syn. allatis etiam exclusis. — *Herb. Norm. X.*

Obs. Det af de fleste författare begagnade namnet *Ep. nutans* tillägges bättre, såsom redan Prof. Fries l. c. yrkat, en hel afdelning af detta slägte, emedan det blott åstadkommer oreda då man äfvas att dermed utmärka en viss art. Sådana kollektiva benämningar äro: *Ep. palustre* β . *lapponicum* Wbg. Lapp. p. 95, *Ep. palustre* β . *albescens* Wbg. Suec. p. 244 (möjligen också *Ep. pal.* β . Wbg. Ups. p. 126), och *Ep. palustre* γ . *nutans* Hn. Skand. I. c. innefattande både *Ep. lineare* och en smalbladig, ljusblommig, men mycket afvikande form af *Ep. palustre*, hvilken förekommer neråt landet, och ymnigt nog bakom Linnés Hammarby nära Upsala.

Variat, ut præcedentes, *major* & *minus*.

Habitat locis sylvaticis turfosis madidisque ad radices alp.
Walli Lapponiæ Lulensis, Jemtiae frequens; Dovre, Lom
Gudbrandsdaliæ.

Beskr. Växer tufvig. *Rot* n. krypande, med långa, fina, hvita rottrådar. *Stjeth* (utsändande skott med ofvan jord upböjd och rosettformigt bladig spets) från finger- till quarter-hög, enkel, vid basen n. rotsläende, snart rak, blommande i spetsen framåt lutande, stundom båglikt upböjd, afblommad uprätt; de nedersta stjelkmellanlederna kantiga, glatta och ljusare; de mellersta (purpurfärgade) och öfverste (grönaktiga) trinda, öfverallt glest beströdda med ett tilltryckt tunnt ludd, ehuru med 2 föga märkbart hårigare linier. *Bluden* trubbiga, opaka, glatta, belbräddade eller aflägsat och fint bugtlandade (med knappast mer än 3 små tänder i brädden); *de nedre* mer tätt samlade, motsatta, spadlika, oftast rodnande, med vinglikt halft stjelkomfattande och nedlöpande bladskäft; *de mellersta* motsatta, fullkomligt jemnbreda med tvärt rundad spets; *de öfre* stundom skiftevisa och obetydligt bräddtandade. *Blomskäft* pedböjda, korta, trinda, tätt och smått hvitludna. *Blommorne* små; *foderflikarne* aflånga, trubbiga, i brädden purpurfärgade, glatta. *Kronblad* af mig alltid sedda hvita, vigglika, urnupne, trubbiga, utan ådror, dubbelt så långa som fodret. *Märket* klubblikt, tydligt urnupet. *Fruktämne* mycket glest beströdt af tilltryckta hvita hår. *Frökapseln* med älven under loupe knappt märkliga hår, glänsande, oftast rodnande, slutligen uprätt. *Frön* omvändt koniska, längre och smalare än föregående, kantigt 2-färadade, omärkligt prickiga.

Betraktar man nu alla dessa inhemska synonymer, så skall man finna att en del förena och en del åtskilja dessa arter. Till de sednare hörde Linné, hvilken, då han i Luleå Lappmarks fjelldalar först såg och beskref fjellväxterne, äfven om dessa *Epilobium* hyste alldeles samma åsichter som nutidens nyaste författare, ehuru han sedermera, skiljd från fjellnaturen, oriktigt mindes och derföre oriktigt sammanförde i 2:a uplagan af *Flora Suecica* *Ep. origanifolium* med *Ep. montanum* (l. c. N:o 329), och *Ep. lineare* med *palustre*. — Wahlenberg ställer *Ep. origanifolium* under *Ep. alpinum* och *Ep. lineare* under *palustre*, ehuru han i Fl. Lapp. (l. c.) yttrar "nec dubito quin *Ep. palustri* affinius sit" (*Ep. origanifolium*). — Dr Hartman har under *Ep. alpinum* förblandat 1) en pygmeisk form af *Ep. alpinum*, som kallas α) *Linneænum*, 2) *Ep. origanifolium*, den han orätt benämner *alsinifolium*, och 3) den verkliga *Ep. alpinum*, här γ . *nutans*; samt under *Ep. palustre* upfört *Ep. lineare* (kollektiv) såsom en nutant varietet. — Lindblom, *Epilobiernes* utmärkte bearbetare, yttrar att "det behöfs knappast mera än en dag i Juli månad göra en exkursion på Dovre, för att träffa former, om hvilka man stadnar i full-

komlig ovisshet till hvilken af dessa 4 arter (palustre inberäknad) de böra hänföras; och de arter hvilka bero på något mer eller mindre pubescens, eller något bredare eller smalare blad äro i sanning ej af mycket värde." Af dessa förvillande intermediär-former anföras under *Ep. organifolium* en *ramosum* och en *intermedium*, hvilken sednare står så fullkomligt imellan alla 3 fjellarterna att den "blott genom summan af kännetecken" hänföres under *E. organifolium*, samt af *Ep. palustre* ännu en *intermedium* som ånyo bildar en föreningslänk mellan dem alla, och föranleder den åsigten "att ifall man förenar någon, nödgas man ock förena alla 4 ifrågavarande arter".

Betraktar man deremot de nyss främställda karaktererna, så visa de sig, åtminstone efter min öfvertygelse, fullt tillräckliga att grundlägga sjelfständiga arter, särdeles med fästadt afseende på deras olika vegetationssätt, till en del framställt genom de olikartade rotskotten. Och kring Quickjock, på de genom Linnés forskningar klassiska stämena, förekom näppligen någon form om hvars plats jag blef villrädig, ehuru jag gärna medgifver att bättre skiljda och karakteristiska arter kunna finnas. Jag vill dock ingalunda härstädes kämpa för deras arträtts antagande af andra; må hvar och en öfvertyga sig sjelf; jag tror att de äro egna species.

Ville man genomgå utlandets botaniska literatur och deri upsöka allas åsichter om ifrågavarande arter, blefve det i sanning ett vidlöftigt arbete nog. Så mycket kan dock anmärkas att de flesta, ja snart sagdt alla, antaga *E. organifolium* och *E. alpinum* skiljda, såsom Koch, DeCand., Hook. &c. ehuru Wimmer förenar *E. alpinum* med *palustre*! Men angående *E. lineare*, så förenar Hooker den med *alpinum* ("Like Wahlenberg and Horneman I am unable to separate the *β. nutans* from *E. alpinum* as a distinct species; especially I possess amongst several northern specimens the most evident transitions. *Fl. boreal. Amer. I.* 206.), då deremot DeCandolle (*Prodromus* v. 3 p. 42) och Reichenbach (*l.c.* t. 180) skilja den under namn af *E. Hornemanni*. Men stödja de sig härutinnan på Hornemanns fig. i *Fl. Danica* t. 1387 så synes mig detta origtigt, ither att nämnde figur i många afscenden mera närmar sig *E. alpinum* än någon annan.

Tillägg af Utgifvaren.

Med anledning af föregående uppsats torde det tillåtas mig till densamma bifoga några få anmärkningar, hufvudsakligen afseende det förhållande, hvori här beskrifna arter stå till de af

mig i Fysiografiska Sällskapets Tidskrift framställda former, dervid stödjande mig vid de af Författaren mig benäget meddelade exemplar. — Under *Ep. origanifolium* har jag sammanfört hithörande former med *Ep. alpinum majus* Fr.; sålunda hör *Ep. origanifolium* γ . *intermedium* l. c. rätteligen till *Ep. alpin. majus*. *Ep. orig.* β *ramosum* hörer åter till den verkliga *Ep. origanif.* och utgör deraf en ej allenast ganska stor, utan äfven ovanligt grenig form. — *Ep. alpinum* i Fys. Sällsk. Tidskr. afser den mindre formen af den saunskyldiga *Ep. alpinum*. — *Ep. nutans* l. c. är alldeles densamma som *Ep. lineare*, hvilket sednare namn i alla hänseender är att föredraga och som förträffligt utmärker bladformen, som hos denna är mera lineär, än hos någon bland de öfriga. — *Ep. palustre* β *intermedium* l. c. tillhör *Ep. palustre*, såsom kapselns hårlighet och de (mer eller mindre) tillbakavikna bladkanterna ådagalägga. — Hvad vidare angår sjelfva arterna, så medgifver jag gerna att de kunna förtjena upställas som skiljda, ehuru jag anser deras historia ännu icke böra betraktas som afslutad. Den mest utmärkta är måhända *Ep. lineare* genom sitt mera cæspitösa vextsätt, sina jemnbreda trubbiga blad och små blommor, hvilka regelrätt äro hvita, ehuru jag på Dovre såg former med blekröda kronblad, som svårligen till någon annan art kunde hänföras. *Ep. origanifolium* utmärker sig genom stora, mörka, purpurfärgade ådriga blommor, åt den äggrunda formen mera tenderande blad, hvilka jemte stjelen äro mera glänsande, då deremot *Ep. alpinum* har mindre, blekare ofta hvita blommor, åt den aflånga formen mera tenderande blad, som jemte stjelen äro mera opaka. Jag har dock samlat former med hvita blommor i storlek mycket närmande sig dem hos *Ep. origanifol.*, äfvensom mycket små- och hvit- eller blek-blommiga specimina med glänsande stielk och blad. *Ep. origanifolium* frodas bäst i infer- och sub-alpinska regionerna, der den utmärker sig med både de mellersta och öfversta bladen spetsade, då den på fjällen ofta har alla bladen, utom de allra öfversta, trubbiga, ja till och med i spetsen fullkomligt afrundade; former, hvilka yät böra hänföras till *Ep. alpinum majus* hafva äfvenledes de öfra bladen ganska ofta fullt ut så spetsiga som *Ep. origanifolii* (sådant specimen förekommer i mitt ex. af Herb. norm. VIII n:o 44, hvaremot i mitt ex. af H. N. V. n:o 41 förefinnes under *b* en form, som svårligen kan hänföras till *Ep. origanifol.* utan väl måste antagas genom någon förblandning hafva der fått sin plats, enär bladform och hela habitus antyder *Ep. alpinum*). — *E. alpinum minus* har jag på fjällen såväl i sydvestra som mellersta Norge, om ej oftare, så åtminstone likaså ofta anträffat med röda (ehuru ljusare) blommor, som med hvita, hvilka åter synas vara vanligast hos den stora formen. — Måne icke rotskottens olika beskaffenhet bestämmes af de olika stationerna och lokaliteterna; jag tyckte mig på Dovre varseblifva något dy-

likt. — Måhända eger, med hänseende till *Epilobia*, samma förhållande rum, som synes gälla i fråga om flera själlgenera, att de på de norska centralsjällen visa sig vida mera variabla och rika på former än på de lappska själlen. Det hade varit önskvärdt om Hr Andersson för jemnförelses skull äfven lemnat beskrifning på *Ep. palustre*, hvilken med de öfriga själl-*Epilobia* bildar en vacker series af former eller arter, så att de alltid i förening böra undersökas och afhandlas. — Som jag ej för tillfället har tillgång till det band af Fl. Danica, hvori *Ep. nutans* Horn. är afbildadt, vill jag ej inlåta mig i något vidare yttrande, än att, om denna figur ej hörer till *Ep. lineare*, hvilket synes mig sannolikast, måste den hänföras till någon form af *E. alpinum* och ej till *E. organifolium*. Beträffande *Ep. Hornemannii* Reich. Iconogr. fig. 313, synes denna icke passa in på *Ep. lineare*, utan höra till *Ep. alpinum*, hvarmed såväl bladformen, som de små blömmorna snarast instämma, under det att dessa aflägsna den från *Ep. organifolium*. — *Ep. alpinum* β *fontanum* Wahl. Lapp. hörer enligt beskrifningen ("habitu fere *Ep. montani*") ovedersägligen till *E. organifolium* ehuru *Ep. nutans* Flora Danica oriktigt härtill citeras, hvilket Wahlberg också i Fl. Suec. ändrat i det han der hänfört detta synon. till sjelfva *E. alpinum*, hvartill nämnde figur äfven står vida närmare än till *Ep. organif.*, såsom redan nyss är anmärkt. — Torde hända att jag framdeles återkommer till dessa i många hänseenden intressanta själlformer.

II. Hvarjehanda.

1. Det är för Ref. en särdeles fägnad att nu kunna återkalla den i förra numret meddelade notis om Naturforskaren J. F. Wahlbergs förmodade död. Tidningarne hafva nemligen nyligen innehållit den angenäma underrättelsen att nämnde oförtrutne forskare lefver och är stadd på återvägen till Cap.

2. Ett utförligt utdrag af den i "Vetenskaps Akademiens botaniska årsberättelse" införda berättelse om Prof. Zetterstedts år 1840 företagna resa till Jemtland och angränsande delar af Norge, är intaget i "Botanische Zeitung von Schlechtendahl und Mohl" för 1844 N:o 13—32.

3. I samma tidning för 1843 N:o 15 meddelas diagnos öfver *Potamogeton Zetterstedtii* Wallm. samlad i Carolina i Nordamerika af Dahlman. Denna art, som hörer till sektionen heterophylla, står enligt af Schlechtendahl meddelad underrättelse ganska nära *Pot. hybridus* Michaux.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet 1844.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 11.

November.

1844.

I. Original-Afhandling.

En exkursion i Villands Härad sommaren 1844; af Ludvig Borgström.

Skåne, såsom Sverges vextrikaste provins, har framför de flesta öfriga landskaper haft den förmånen, att i botaniskt hänseende blifva ganska noga undersökt. Detta gäller dock egentligen kuststräckorna, samt de sydligare och mellersta delarne af landskapet, eller med andra ord de trakter, som ha de sällsyntaste och för Skåne mera egendomliga vexter att erbjuda. Den norra delen eller den s. k. "skogsbyggheden" har deremot alltför mycket blifvit försummad. Och likväl vore en närmare kännedom om dessa trakters vegetation af ganska stort värde; ty först derigenom kan man erhålla en fullt klar föreställning om den sydligare Skånska vegetationens öfvergång till den uppländska; och vidare skulle, genom en grundligare undersökning af dessa trakter, Skånes flora utan tvifvel riktas med flera nya, det mellersta Sverge egentligast tillhörande arter.

På grund häraf torde nedanstående anteckningar ej sakna allt värde. De äro tillkomna under den lilla utvandring, som jag i sällskap med Zool. Doc. Mag. W. Liljeborg hade tillfälle att göra i det natursköna Villands Härad, under loppet af Juli, månad nu förflutna sommar. Den knappa tid vi hade oss tillmätt inskränktes ännu ytterligare af den mest missgynnande väderlek, hvilken omständighet i någon mån torde få tjena som ursäkt för dessa anteckningars torflighet.

Före den egentliga exkursionen till Villands härad, hade jag tillfälle företaga några utvandringar omkring V. Vram i Gärds härad. Linderöds-åsen, som genomstryker Vrams s:n, är bekant för den rika vegetation den erbjuder. Åsen är inom denna soc-

ken öfver allt beklädd med en vacker Lind- och Bok-skog, hvars skugga dock ej är starkare, än att en yppig grönska frodås derunder. Så träffar man t. ex. vid den så kallade "Klinta-stugan" (en vacker klyfta i berget, der "Jättar" fordom haft sin boning) på ett ställe samlade flera af de utmärklare växter denna åssträcka har att erbjuda. *Thalictrum aquilegifolium*, och *Lunaria* i största mängd: likaså *Galium saxatile*, *Cornus sanguinea*, *Convallaria verticillata*, *Actæa*, *Galeobdolon luteum* m. fl. På sankare ställen *Valeriana Sambucifolia* manshög, *Hieracium paludosum* i flera nyanser, *Impatiens*, o. s. v. På de ställen der skogen är glesare bildas vackra naturliga ängar med *Hieracium vulgatum* Fr., *Orchis maculata*, som i Skåne ofta får ett så främmande utseende att den upländske botanisten har svårt igenkänna den; *Platanthera bifolia* * *latifolia*, en mycket robust och bredbladig form. I de täcka skogsdungarne af Lind och Hassel, hvilka alltid omgifva Åsen der denna sänker sig ned mot slätten, träffas *Silene nutans*, *Melandrium diurnum* och *vespertinum*, *Melampyrum cristatum*, *Vicia villosa*, här långt allmännare än *V. cracca*, *Carex hirta*, *C. pallescens* * *undulata* Kze. På de vidsträckta sandhaltiga slättmarkerna, här "Sannar" kallade, trifvas i synnerhet *Androsace septentrionalis*, *Anthericum Liliago*, båda *Scleranthus*-arterna, *Teesdalia nudicaulis*, *Ononis repens*, *Hypochæris glabra*, *Arnoseris pusilla*, *Filago minima*, *Gnaphalium arenarium* & var. *aurantiacum*, m. fl. — *Arum maculatum* växte ej sparsamt i prostgårdens trädgård. — Vid Maltesholm anmärktes *Carex drymeja* Ehrh. i största mängd, *Platanthera chlorantha* öfver allt i bokskogarna, *Symphytum asperrimum* förvildad i parken, *Malva moschata* (hvitblommig och torkad föga moskuslukande) troligen förvildad. — Kring Sätesholm anträffades *Hypericum humifusum* i temlig myckenhet, *Plat. chlorantha* och *Valer. Sambucifolia* i parken. Å pålverket vid Sätesholms mölla tycktes *Barbula lævipila* trifvas synnerligt väl; äfven å pilstammar vid Vrams prostgård anträffades denna art och *Barb. latifolia* (båda sterila), växande i sällskap med *Orthotrichum diaphanum*, *affine* o. fl. — *Valeriana sambucifolia* är ytterst all-

män i dessa trakter, men *Val. officinalis* observerade jag endast vid Klockarebäcken i Vram, der denna art, ehuru stolonifera och vexande blandad med *V. Sambuc.*, genast vid första påseendet kunde urskiljas. Stolonernas blad hos *Val. offic.* äro 5—7-pariga, uddbladet mindre än de öfriga småbladen eller stundom sammanvuxet med det öfversta bladparet, hvarigenom ett stort 3-delt uddblad tyckes upkomma. Deremot äro stolonernas blad hos *Val. Sambucifol.* 1—3-pariga, med uddbladet större än de öfriga: ja, stundom äro stolonernas *första* blad odelta! (liksom hos *V. dioica* alla stolon-bladen) äggrunda groftandade; men de följande bladen blifva parbladiga som vanligt. Äfven småbladens form är skiljaktig hos de båda arterna: *Val. offic.* har dem smalare än *Val. sambuc.*, hvars småblad, särdeles stolonernas, äro mer eller mindre äggrunda. För öfrigt har *Val. offic.* ett robustare utseende, bladen ha en mörkare grönska, stjelen rödbrun och glatt, då deremot den gracilare *V. sambucifol.* alltid har den gröna stjelen nedtill hårig. — Flere författare fördela de olika formerna af *Val. officinalis* på tvenne arter, hvilka Koch endast uptager som varieteter. Enligt beskrifning hörer ifrågavarande form af *V. offic.* till *Val. procurrens* Wallr. Linnæa 1840 p. 540 (= *Val. aquatica* Hill).

Vid Klockarebäcken erbjöd sig ock tillfälle studera *Carex vulgaris* Fr. Den vexte ymnigt å de grusiga stränderna, just i sjelfva vattubrynet, 1½ aln hög; men ju längre den steg upp på landet, desto mindre blefvo exemplaren. Dess frukter voro ännu alldeles gröna, under det *Carex caespitosa* L. Fr., som i kärren häromkring vexte tillsammans med *Pedicularis silvatica* fl. alb., redan hade sina frukter fullkomligt mogna och till en del redan affallna.

Från V. Vram gick resan hastigt till Oppmanna sjö och under vägen anmärktes endast *Cynanchum Vincetoxicum* och *Thalictrum aquilegifolium* i Österslöfs Sn. — De trakter, som omgifva Oppmannasjön, äro till sin naturbeskaffenhet ganska olika: i söder omgifves sjön af ett slättland med yppiga sädesfält; i norr draga sig höjder och berg tätt till hvarandra och skogarna nedstiga här ända till sjöns bräddar. Denna olikhet

oaktadt har sjön likväl utbredt en ungefär likartad vegetation öfver allt kring sina stränder.

Vid Karsholm träffas *Thalictr. flavum*, *Lam. incisum*, *Datura stramonium* (i och utom trädgården), *Allium Scorodoprasum* m. fl. I de grunda vikarna af sjön vexer en anmärkningsvärd form af *Nymphæa alba*: foliis subrepandis, lobis bascos subæqualitèr ovalis sinu extrorsum aperto, stigmate 10-radiato. Förförligt äro blad och blommor hälften mindre än hos den vanliga formen: bladen på undersidan gröna. Stigma är rent gult och saknar den macula sanguinea, som karakteriserar Tysskarnes *N. biradiata* med hvilken art. ifrågavarande form tyckes ha flera kännemärken gemensamma. — Karsholms borggård är planterad med flera åldriga Lindar (*Tilia platyphyllos* Scop * *glutinosa*), hvars karakterer äro nog mycket afvikande. De stora mycket snedt hjertlika bladen voro alla å öfra sidan öfverdragna med en söt och klibbig vätska, hvori tusendetals insekter funnit sin död. Som träden just nu blommade som bäst och några fruktexemplar ej kunde erhållas, är det ej möjligt närmare bestämma med hvilken af de *T. platyphyllo* modifieringar Reichenbach afbildat, ifrågavarande form mest öfverensstämmer; med afseende å bladformen tyckes den stå nära *Til. obliqua* Hort. Reichenb. Icon. cent. XVI fig. 5146.

Stammarna af *Populus dilatata* bekläddes med vackra mattor af *Orthotrichum obtusifolium* med frukt — en synnerlig raritet i Skåne. På stenarne deromkring träffades *Barbula lævipila* Brid., äfven fruktbärande!

Å andra sidan sjön anträffas *Malva Alcea* i temlig myckenhet imellan Oppmauna kyrka och Söndraby; *Verbascum nigrum*, *Ballota ruderalis*, *Malva silvestris* och *borealis*, *Val. officinalis* äro alla mycket allmänna; men *V. Sambucifolia* saknas helt och hållet.

På Bjernön och kringliggande smärre öar anmärktes *Fragaria collina*, som ännu stod i blomma, då *Fr. vesca* å dessa trakter haft mogna bör redan 14 dagar före midsommar; *Hieracium diaphanum*; *Potentilla argentea*, foliis supratomento-

sis, hvilken form öfverallt i denna nejd är den allmännaste. *Verbascum Thapsus* och *Sedum maximum* Suter förekommo endast på de kalaste bergsskären. Ifrån dessa öar till sjöns norra ända är passagen mycket angenäm. Stränderna höja sig allt mer och mer, i synnerhet å vestra sidan der bergen med rundade sidor stupade ned mot sjön; skogarna (Bok, Lind, Björk) stiga ända ned till vattenspegeln och i deras skugga bilda *Chamaenerium angustifolium*, *Campanulæ*, *Vicia silvatica* låta snår, och längst bort i fonden reser sig Tollarpahöjden, hvarifrån man kan räkna 18 kyrkor. När stranden någongång är lågländtare bildar sjön vidsträckta träsk t. ex. de så kallade "Dyarne". Der trifvas förträffligt *Oxycoccus palustris*, *Lathyrus palustris*, *Carex limosa*, *acuta*, och ibland dessa stora massor af en högvext *Orchis angustifolia* Hartm. ed. 4 (= *O. incarnata* * *angustifolia* Fr. Mant. III). — Kring Kalkgrafven, vid sjöns norra strand, träffas *Veronica opaca*, *Echium*, *Melandrium vespertinum* (på en mängd ex. var kronbladets klo å ena kanten jemn, men å den andra med en stor utdragen tand eller flik), *Thalictrum simplex*, *Melampyrum arvense*, *Ononis repens* o. s. v. *Antirrhinum* *Orontium* förekom ganska ymnigt i råg- och vicker-fälten imellan Kalkgrafven och sjön, vidare sporadiskt å åkrar och på gårdstomter flerstädes. Bland buskager af *Rosa tomentosa* nära Kalkgrafven vexer *Rubus nemorosus* var. *acuminatus*. Samma utmärkta *Rubus*-form, som först af Lindblom anmärkts i Bleking och måhända torde utgöra en distinkt art, förekommer flerstädes inom denna trakt, som hyser en synnerlig rikedom på *Rubus*, hvad antalet af exemplar beträffar. *Rubus fruticosus* är här allmännaste arten och förekommer öfverallt i skogsdungar vid vägkåuter och gärdesgårdar: dernäst är *R. suberectus* And. (i Arrhenii Monografi ej anmärkt för Skåne) den allmännaste; vidare *R. cæsius*, *nemorosus* var. *acuminatus*, *Idæus*. Löfdungarna och skogsängarna pråla med *Erythræa Centaurium*, *Melampyrum nemorosum*, *Orchis maculata* i många färger, ända till rent hvit utan alla fläckar, *Gymnadenia Conopsea densiflora*, med öfver quarterslång blomspira; *Platanthera brachyglossa* Rehb.,

den enda arten som här träffas, men genast lätt att urskilja från sina båda samsläktlingar.

Vandrar man nu från Oppmanna norr ut till Wånga socken, så finner man här, inom mindre än en mils afstånd, en alldeles förändrad vegetation. En half mil norr om Oppmanna sjö vidtager den vidsträckta, af löfrika öar och skär upfyllda sjön Immeln, som utgör gränsen imellan Ö. Göinge och Villands härader. Ansenliga höjder åtskilja dessa sjöar, och vid gården Skarvik har man från en och samma punkt, emot söder en af de vidsträcktaste, och mot nordost en af de skönaste utsigter Skåne kan erbjuda. Så snart man från höjden nedstigit till Immelns stränder har den sydligt skånska vegetationen uphört och man mötes af en ny, om jag så får säga, rent svensk natur. Skogarne bestå här af Björk (*B. alba* och *pubescens*); i norra delen af Wånga vidtaga stora barrskogar. Bokskogarne hafva helt och hållet uphört. Omkring stränderna af Immeln vexa *B. pubescens* och *alba* om hvarandra, båda lika talrika, men så snart man nalkas något högländtare ställen har *B. pubescens* alldeles försvunnit och skogarna utgöras då endast af *B. alba*. — Af *Oxel* påstods blott ett enda träd finnas i hela socknen. — På sankare ställen i skogarne öfverdrages marken genast med en tät matta af *Sphagna*, ibland hvilka *Myrica gale* trifves synnerligt väl. *Salix viminalis* ("Svensk Pil.") träffas endast här och der vid gårdarna. Allt antyder att man lemnat det egentliga Skåne. Ett stort antal vexter, som ännu i Oppmanna voro allmänna, saknas i Wånga, t. ex. *Echium*, *Verbascum nigrum*, *Ballota*, *Ononis repens*, *Antirrhinum Orontium*, *Malva Alcea* m. fl. *M. silvestris* träffas endast i bond-täpporna *). *Rubus fruticosus*, *suberectus*, *nemorosus* var. *acuminatus* &c. förekomma här i lika mängd som i Oppmanna. Af *Plat. brachyglossa* såg jag blott ett enda ex. (i Skärsnäs skog); men vid

*) Samma olikhet, som i botaniskt hänseende visade sig mellan de trakter som omgäfvos dessa båda sjöar, företedde sig äfven i zoologiskt afseende. Så hade t. ex. Oppmanna en stor rikedom på Mollusker, då man deremot i Wånga knappast kunde anträffa andra än *Succinea amphibia*, *Lymnaea ovata* och *Neritina fluviatilis*.

närmare undersökning torde den vara lika allmän här, som i Oppmaona. En utmärkt vacker färgförändring af *Melamp. pratense* var här allmän. Öfverensstämde i allo med den vanliga, utom blommornas färg. Ifrån en hvit pip öfvergick blommans färg till mörk purpur; en hvit streck gick längs efter öfre läppens köl, och 3 dylika streck längs nedre läppen, som å inre sidan var brandgul. Ståndarsträngarna å den utåt böjda sidan, isynnerhet mot basen, besatta med korta tjocka piggar. — I sjön Immeln var *Myriophyllum alterniflorum* ytterst allmän: *Lobelia Dortmanna* och *Lilorella lacustris* likaså kring stränderna. De stora stenblocken eller "skärfven", som allestädes omgafvo sjöbrädden, bekläddes med en svart form af *Orthotrichum Hutchinsiae*. Bland dessa skärf förekommo vid Skärnsnäs tvenne *Galeopsis*-arter, dels vexande om hvarandra, dels hvar för sig, båda i stor mängd men alltid lätta att urskilja från hvarandra. I brist på nyare arbeten kunna dessa ej med fullkomlig säkerhet till namnen bestämmas, men äro troligen *Galeopsis Tetrahit* Recont. och *G. bifida* Bönnigh. Att ifrågavarande växter verkligen äro skiljda arter lider intet tvifvel, ehuru man har svårt erhålla några skarpa karakterer. Vexande om hvarandra kunde *G. Tetrahit*, äfven om den icke blommade, lätt igenkännas på sin robustare habitus, sina äggrunda spetsade mörkgröna blad. Blommorna högröda, nedre läppensflik nästan quadratisk, rundad, utåt något vidgad, ytterst fint naggad, ej i brädden intryckt. *Galeopsis bifida* hade deremot ett spensligare utseende, bladen äggrundt aflånga spetsade, bleka, gulgröna, med vigglik ofta fullkomligt rätlinigt begränsad basis. Läppensflik, hvars form alltid tyckes vara konstant, var hos denna art aflång, i brädden intryckt, konvex, och medelst en fördjupning som gick längs midten från svalget till intryckningen i brädden, delades fliken i 2:e fält. Blommornas färg varierade mycket: från rosenröda till alldeles hvita utan antydning till färglekning, sådana de förekomma å svedjelanden uppe bland bergén. *Galeopsis Ladanum* och *versicolor* voro äfvenledes mycket talrika i dessa nejder. Denna sednare varierade mycket till storlek o. s. v. och blef bland säden ofta endast ett par tum hög, med

3—4 blommor; dock kunde jag aldrig finna några öfvergångs- eller hybrida-former (som Dr Hartman omnämner), utan vill i allo instämma med Reichenbach: "species constantissima, tamen ægre diagnosi concipienda".

Betula alba och *pubescens* voro båda, som redan nämnt är, ganska allmänna inom Wånga, och allmogen visste mycket noga urskilja dessa båda arter, hade egna namn på dem och gäfvö bättre d. v. s. naturtrognare beskrifningar öfver dem, än jag funnit i någon Flora. *Betula pubescens* Ehrh. benämndes "Sötlöfsbjörkn", sades vexa endast på sid jord, får aldrig "kartig" eller skroflig bark utan har alltid näfver. Bladen ha då de tuggas en mild eller åtminstone indifferent smak. Bildar höga ranka välvuxna träd — "liknande unga bokar", men aldrig hängbjörkar. Trädet är som virke "frakt" och rätklufvet, kallas för sin sprödhets skull "Glasbjörk", och begagnas endast till finare snickare-arbeten.

Den vanliga Björken, *B. verrucosa* Ehrh. (= *B. alba* Auct. plurim.) får deremot, då den blir gammal, "kartig" bark, hängande grenar och dess löf ha en mycket bitter smak.

De flesta af dessa uppgifter fick jag vid undersökningar i naturen fullt konstaterade. Äldriga träd af *B. pubescens* hafva visserligen de yttersta qvistarna hängande, och de eljest äggrunda bladen erhålla då en mera aflång form, men den får dock aldrig så långa hängande grenar och så deltoiska blad, som *B. alba pendula*. Smaken på bladen är ganska olika för de båda arterna. Bladens form är mindre konstant: dock har *B. pubescens* alltid enkelt sågade, äggrunda mer eller mindre aflånga blad *): *B. alba* varierar i oändlighet, allt efter den olika lokal hvarpå den vexer, med foliis deltoideis, rhomboideis, cordatis &c., men bildar dock inga verkliga öfvergångar till *Betula pubescens*. Visst är åtminstone, att bland de 1000-tals

*) Dr Hartmans *Bet. pubescens microphylla* från Vermland känner jag ej. Den i Botan. Notis. 1842 p. 86 för Elgå Sn anförda *B. alba laciniata* Wahlenb. tillhör ej denna, utan *B. alba lobulata* C. Anderss. — Wahlenbergs var. utmärker sig genom smalare utdragnaflikar, lifligare grönska o. s. v.

exemplar jag denna sommar undersökte, icke ett enda anträffades, om hvars rätta bestämmande jag ett ögonblick behöfde tveka. — Som *Bet. pubescens* otvifvelaktigt förekommer i det ej långt från Vånga belägna Stenbrohult (Linnés vagga!) lika ymnigt som *B. (alba) verrucosa* Ehrh. och det således är troligt, att *B. pubescens*, som dessutom bildar det vackraste trädet, lemnat de flesta ingredienser till den ideala Björk, som stod för Linnés tanke när han nedskref sin diagnos öfver *Bet. alba* (hvilket ock bestyrkes af hans egna ord: foliis ovatis, serratis &c.), så tyckes det härutaf som *B. pubescens* bäst förtjenste namnet *B. alba* Linn., under hvilket namn Flora danica och flere författare också framställt denna art. Men lämpligast torde väl i alla hänseenden vara, att uptaga Ehrharts namn, såsom på en gång varande de äldsta och bästa, och låta Linnés namn *Bet. alba* qvarstå såsom kollektivt namn, omfattande en hel sektion af *Betulæ*, "strobilis pedunculatis pendulis, squamis trilobis, tricarpis o. s. v."

Till de tvenne nu mera allmänt erkända Svenska arter af *Platanthera* kan, till följe af hvad jag i det föregående anmärkt, nu en tredje art läggas, nemligen *Plat. brachyglossa* Rchb. Sinsimellan kunna dessa trenne arter sålunda karakteriseras.

1. *Pl. bifolia* Rich. Antheræ loculis parallelis, petalis acuminatis superne conniventibus apicibus adscendentibus, androstylis apice rotundato, calcare subulato germen plus duplum longo descendente.

Pl. bifolia Reichenb. ic. IX. fig. 1143. — Herb. Normal. VI. n. 60. — *Pl. solstitialis* α. *laxiflora* Drej. in Fl. Dan. t. 2360.

2. *Pl. brachyglossa* Reichenb. Antheræ loculis parallelis, petalis obtusis apice conniventibus, androstylis apice truncatulo vel subemarginato, calcare subcarinato germen sesquialongo descendente.

Pl. brachyglossa Rchb. ic. IX. fig. 1144. — *Pl. solstitialis* β. *densiflora* Drej. in Fl. Dan. t. 2361.

3. *Pl. chlorantha* Cust. Antheræ loculis basi valde distantibus, petalis obtusiusculis conniventibus, calcare ad apicem cla-

vato-dilatato compresso germem dupluni longo horizontaliter porrecto.

Pl. chlor. Reichenb. ic. IX. fig. 1145. — v. Düben in Bol. Not. 1839. p. 87. — Herb. Normal. VI. n. 61. Fl. Dan. t. 2362.

Af *Pl. bifolia* förekommer i Skåne tvenne nyanser: *latifolia*, storvext och robust, sporren 3—4 gånger längre än fruktlämnet, blomax utdraget, bladen mycket breda. Sådan var den form som förekom i V. Vrams bokskogar. *Pl. bifol. angustifolia*, spenslig och förtryckt, bladen jemnbreda, mycket smala o. s. v., förekommer å sterilare ställen t. ex. Kungsmarken utanför Lund. *Pl. bif. latifolia* närmar sig till *Pl. chlorantha* hvad habitus, de breda stundom nästan cirkelrunda bladen beträffar, men kan dock aldrig blifva önsedd för någon öfvergångsform, enär den flygtigaste blick på blomdelarna visar dess öfverensstämmelse med *Pl. bifolia*. — Skiljaktigheterna imellan *Pl. bifolia* och *chlorantha* har förut af Hr Lindgren så förträffligt blifvit framstälde att hvarje vidare ordande derom voré öfverflödigt. — Angående *Pl. brachyglossa* Rchb. torde deremot några anmärkningar ej vara ur vägen, helst arten har blifvit underkänd af flere författare. Genast vid första påseendet skiljer sig *Pl. brachyglossa* ifrån sine båda samsläktningar genom sin spåda och spensliga habitus, genom de små blommorna o. s. v. Det upstående bladet af de 3 yttre kalkbladen är triangulärt-äggrundt (men ej så bredt som hos *Pl. chlorantha*) ganska trubbigt. De 2 inre upstående kalkbladen med rundad trubbig spets och mera inåt böjda kanter, spetsarna sammanstölande. Läppen jemnbred, med största tjockleken längs efter midten, utplattad mot kanterna, men saknar den fära å undra sidan som *Pl. chl.* eger, och likaså den ribba å läppens öfra sida, som utmärker *Pl. bifolia*. Sporren är mot nedre delen hoptryckt och tydligen kölad å öfre sidan eller den, som sitter från stjelen. I genomskärning gifver den kölade delen af sporren således ett rundadt-triangulärt snitt. Från den vidgade kölen afsmalnar sporren åter i en kort spets, men blir dock ej så trubbig, som hos *Pl. chlorantha*. Könpelaren ganska liten, tvärhuggen eller

något urnöpen, lokulamenterna lätt sammanstående, parallela. Blomdelarnas karakterer öfverensstämma således dels med dem hos *Pl. chlorantha* dels med *bifolia*, men arten står utan tvifvel, såsom ock Reichenbach anmärkt, närmast *chlorantha*. De Svenska författare, som förut talat om *Pl. brachyglossa* hafva troligen haft former af *Pl. bifolia* för ögonen. Dr Hartman (Sk. Flora ed. 4.) säger att *Pl. brachyglossa* skulle vara funnen i Westergötland af Herr Lindgren; men enl. Hr Ls egen rättelse i Bot. Notis. 1843. p. 3 är den Westgötiska s. k. *Pl. brachyglossa* den sanskyldiga *Pl. chlorantha*. — Arterna af släktet *Platanthera* tarfa ännu en noggran undersökning och jemnförelse sinsemellan i lefvande tillstånd. Utom nu nämnde 3 former afbildas i Fl. Dan. en märklig form "petalis obtusis a basi ad apicem divergentibus, androstylis apice obtusato", under namnet *Pl. solstitialis* γ. *patula* Drej.

Till slut torde det vara på sin plats att här, rörande den i det föregående omnämnda *Rubus nemorosus* var. *acuminatus*, intaga följande meddelande, som lemnats af Adj. Lindblom, hvilken under längre tid observerat denna form.

"Den vid Kalkgrafven och på andra ställen i Oppmanna och Vånga socknar samlade *Rubus* öfverensstämmar temligen noga med en form, som jag anmärkt och insamlat på åtskilliga ställen omkring Ronneby i Bleking, och om hvars rätta plats jag länge varit i villrådighet. Då Magr. Arrhenius år 1840 besökte Ronneby och vi tillsammans egnade särdeles upmärksamhet åt de i denna trakt ganska talrika formerna af *Rubus*-släktet, var den nu ifrågavarande en bland dem, som först ådrog sig våra blickar. Arrhenius ansåg den vara en egen distinkt art, en åsigt, som jag så mycket helre omfattade, som den syntes mig både konstant och fullt skild från öfriga arter jag varit i tillfälle observera (hvadan jag äfven i Bot. Not. 1840 sid. 176 omnämner den såsom "en för Skandinavien troligen ny art"). Under innevarande års sommar tog jag den i ytterligare skärskådande och efter jemnförelse af flersaldiga exemplar och former af *R. nemorosus* Hayne samt olika Författares beskrifningar har jag nu kommit till den förmening, att denna form snarast bör hän-

föras under nyssnämnde art, ehuru den i åtskilliga hänsenden avviker från beskrifningarne, särdeles Arrhenii i dess *Mono-graphia Ruborum Sueciæ* pag. 46—49, så att den förtjenar upptagas såsom en utmärkt varietet eller underart.

R. nemorosus var. *acuminatus*: caule sterili procumbente l. suberecto, subtereti; foliorum ramealium præsertim superiorum foliolis longe acuminatis, acumine integerrimo; sepalis utrinque canescentibus ovatis apice acuto parum productis; petalis magnis calycem 2—4-plo superantibus subrotundis retusis.

Habitat in nemorosis inter *Rub. fruticosum* L. Scaniæ in Par. Oppmanna et Vånga variis locis (Borgström); Blekingiæ Par. Ronneby in Karö et ad ripam orientalem lacus Herstorps-sjö (Lindblom).

Den sterila stjälken är ofta nästan alldeles uprätt, blott med toppen lutande, trind eller omärkligt kantig, söga pruinös, glatt, mer eller mindre taggig; taggarné vid stjälkens basis koniska, de öfriga med hoptryckt bas, alla raka, äfven de som sitta på grenarne, bladskafet, bladens ryggnerf och i blomvippan, ehuru dessa sednare ofta äro riktade nedåt, men högst sällan klotlika. De blombärande grenarne oftast böjda i zigzag; bladen 5—3-blådiga, de mellersta sidobladen och isynnerhet uddbladet med lång utdragen alldeles helbräddad spets; de öfversta bladen ofta enkla utdraget äggrunda långt tillspetsade, liksom de öfre sammansatta bladens uddblad mot basen sammandragna liksom från sidorne hoptryckta med rak (icke sned) något tvärhuggen eller grundt hjertlik bas. Alla bladen tunna, gröna, på undra sidan blekare och jemte bladskafen, de blombärande grenarne och blomskafen mera ludna, stundom nästan gråaktiga. Bladen äro i öfrigt, som Arrhenius beskrifver dem hos *R. nemor.*, ojemnt djupt ofta nästan inskuret dubbel-sågade. Blomvippan utdragen, gles, vanligen med enkla blomstjelkar. Blomfodret på båda sidor hvittgrått tätludet; flikarne äggrunda med kort spets; kronbladen hvita eller vid sjelfva utsprickandet blekt rosenröda, stora, nästan runda, med kanterna berörande eller betäckande hvarandra och med mycket kort nästan omärklig klo, skrynkliga, i kanten hårbräddade och oregelbundet naggade, i spetsen intryckta eller urnupna.

Denna form är vid första påseendet ganska olik *R. nemor. glabratus*, sådan den i trakten af Ronneby förekommer; men mellanformer ega rum, äfvensom sådana, hvilka genom de särdeles på öfra delen af de blombärande stjälkarne och blomskafen hopade fina taggarne närma sig *R. nem. c. ferox* Arrh. Med *R. fruticosus*, bland hvilken jag alltid träffat denna vexande, kan den ej förblandas; stjälken, bladen, inflorescensen skilja dem fullkomligt, att ej tala om de för *R. frut.* och *affinis* karakteristiska på yttre sidan gröna nästan glänsande foderflikarne. *R. cæsius* och dess former skilja sig utom annat lätt genom de stora bredt äggrunda foderflikarne, och i sjelfva verket synes

R. nemorosus hafva större förvandelskap med *R. corylifolius* än med någon annan svensk art; äfven från denna skiljes den dock genom de inskuret dubbelsågade bladen och andra kännetecken, som af Arrhenius framställts; och alla de former af densamma, som jag observerat, utmärka sig genom en egen habitus, som är lättare att fatta än beskrifva. — Bland sådana former är en mycket småbladig med helt och hållet nedliggande stjelk, men i öfrigt öfverensstämmande med var. *acuminatus*; jag fann den på solöppna backar; en annan deremot, som mera nalkas var. *b. tomentosus* Arrh., har lång utdragen blomvippa, som är försedd med många medelmåttigt stora enkla blad, hvarigenom hela vippan blir bladig. — Af *R. corylifolius* förekomma i Ronnebytrakten flera former, hvaraf några hafva taggarne på öfra delen af stjelken, grenarne och vippan vida starkare och tjockare än hos någon af mig observerad form af *R. nemorosus*; vidare variera bladen ganska mycket till konsistensen; ofta nästan lika så tjocka, som hos *R. Wahlbergii*, samt på undra sidan lätt betäckta med ett hvitgrått ludd; blomklasen varierar äfven mer och mindre sammansatt och utbredd; hvilket allt tyckes ha sin grund i de olika lokaliteter, der de särskilda formerna vaxa.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. Under de sednare åren har upmärksamheten särdeles riktats på släktet *Cuscuta* och flera arter deraf urskiljts. Som hithörande former äfven här i Skandinavien förtjena närmare granskning, har Ref. ansett sig här böra i utdrag meddela hvad i särskildta nummer af *Schlechtendahls Botanische Zeitung* härom är infördt.

Redan i N:r 41 för 1813 beskriver L. Pfeiffer i Kassel en af honom anmärkt högst intressant art, som han anser för ny och kallar *Cuscuta Hussiaca*: caule ramoso, floribus irregulariter fasciculatis pedunculatis, fasciculis et floribus singulis bractea fultis, calyce campanulato 5-fido, tubo corollæ campanulato limbum æquante, squamis convergentibus clauso, 5-fido, laciniis expansis apice subcorniculato inflexis; staminibus 5 anthera brevioribus; stylis 2 filiformibus, stigmatibus capitatis. — Fanns nära Kassel i Hessen på en torr solöppen åkerren bland *Anthemis cotula*, *Sonchus asper*, *Galium verum*, m. fl. — Prof. H. Mohl uplyste sedermera (Bot. Zeit. 1844 N:r 1) att denna art äfven blifvit funnen vid Weilmünster i Nassau, der den vexte på *Medicago sativa*; i sammanhang hvarmed anmärkes, att denna art genom sina stigmata capitata skiljer sig från alla andra europeiska arter och hör till de amerikanska arternas grupp, sådan Engelmann i sin monografi öfver denna släkt, framställt den. — I N:r 32 af samma tidning meddelar A. Braun

att samma art blifvit funnen, äfven föregående år, vid Offenbach nära Frankfurt, hvarest utdrag lemnas ur ett bref från Dr: Engelmann i St. Louis, till hvilken exemplar af denna vext blifvit öfversända. Denne säger, att han genast fann att nämnde vext ej tillhör någon af de nordamerikanska arterna, men att den utan tvifvel är identisk med den art, som funnits i åkrar med *Medicago sativa* i trakten af Geneve, dit den (enligt Choisy) kommit från Piemont, äfvensom den lär varit funnen vid Leyden. Choisy anser den tillhöra den sydamerikanska *C. corymbosa* Ruiz et Pavon, hvaraf dock Engelmann ej sett autentika exemplar eller ens kunnat jemnföra den af desse författare lemnade figur. Under förutsättning att Choisy's bestämning är riktig, framställer Engelmann följande diagnos hämtad från exemplar både från Geneve och Hessen: Caulis subcapillaceo ramoso; fasciulis florum subsessilibus compositis; floribus singulis pedicellatis pentameris; calycis semi-quinquefidi lobis obtusiusculis; tubo corollæ campanulato-turbinato, calycem subduplo excedente, laciniis limbi ovatis, acutis, apice inflexis, erectis, demum patentibus subduplo longiore; staminibus limbo multo brevioribus, filamentis e basi lata subulatis, antheris oblongo-linearibus, squamis fimbriatis incurvis; stylis ovarium pyriforme (basi carnosum constrictum) æquantibus, crassis, faucem corollæ attingentibus; stigmatibus capitatis. — Slutligen har Sonder i Nr 39 anmärkt, att Choisy's bestämning ej torde vara alldeles att lita på, enär *C. hassiaca* i åtskilliga delar afviker från beskrifningen och figuren af *C. corymbosa*; sålunda är den förra pentamerisk, med fjäll vid ståndarnes basis och klockformig krona, då den sednare åter är tetramerisk utan fjäll och med en längre blomkrona; hvarföre han anser *C. hassiaca* som en egen distinkt art. Han upmanar äfven till en närmare upmärksamhet på *C. europæa*, emedan han anser möjligt, att tvenne arter derunder förekomma; en del Förf. beskrifva krönan såsom invändigt försedd med två klufna fjäll, andra deremot såsom bar; vidare har den på en del vexter oftast 5- sällan 4-delade blommor, då deremot den som vexer på Labiaterna har af Hr: Sonder alltid funnits med konstant 4-delade blommor.

I Nr 31 af Bot. Zeit. meddelas utdrag ur en i "the annals and magazine of natural history" införd afhandling af Babington rörande de i Storbritanien inhemska arterna af *Cuscuta*; han lemna på dem, med undantag af den tillräckligt kända *C. epilinum*, följande diagnoser: *C. Epithymum* Murr. florum glomerulis bracteatis, tubo corollæ cylindrico, squamis convergentibus fimbriatis subacutis spathulatis basi distantibus, calyce tubo corollæ multo breviori, germine sphaerico, stigm. filiformibus. — Temligen allmän på buskar t. ex. *Erica*, *Ulex*, *Sarothamnus* &c. — *C. Trifolii* Bab. florum glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ cylindrico, squamis fimbriatis apice rotundatis lateribus parallelis basi distantibus, calyce tubo corollæ bre-

viori, germine obovato, stigm. filiformibus. — Vexer endast på Leguminosæ, särdeles klöfver. — *C. approximata* Bab. florum glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ ventricoso vix calyce longiore, squamis approximatis bifidis: lobis divergentibus latis apice fimbriatis truncatis; germine ovali, stigm. filiformibus. Fanns på *Medicago sativa* updragen af frön från Ostindien. — *C. europæa* L. flor. glomerulis bracteatis sessilibus, tubo corollæ per anthesin cylindrico, fructiferæ ventricoso, squamis adpressis erectis bifidis basi distantibus: lobis divergentibus attenuatis; calyce corolla multo breviori, stigm. filiformibus. — På örtaktiga vexter, särdeles *Urtica*, *Humulus* &c.

2. I Nr 30 meddelas ur ofvannämnda engelska tidsskrift utdrag af en uppsats, hvori Dr Fr. Boot framställer kännetecknen på *Carex saxatilis* L. (*C. pulla* Good.) och en ny dermed nära besläktad art funnen i Glovabergen i Skottland. — Dessa arter diagnostiseras sålunda: *C. saxatilis* L. spicis 2—3 atropurpureis, masculis 1 (rarius 2) cylindrica pedunculata, femineis 1—2 rotundatis ovatisve infima plus minusve pedunculata evaginata bracteata erecta, stigm. 2—3, perigyniis subglobosis ovalisve rostratis emarginatis stipitatis patentibus enerviis atropurpureis basi pallidis, squama ovata obtusiuscula nigropurpurea apice albida nervo concolori largioribus. — *C. Grahmi* n. sp. spicis 4—5 cylindricis ferrugineis, masculis 2 (rarius 1) gracilibus acutis, femineis 2—3 subremotis crassis obtusis, inferioribus pedunculatis, evaginatibus subnutantibus, stigm. 2, perigyniis oblongo-ovalis rostratis bifurcatis inflatis nervosis suberectis ferrugineis (rarius stramineis) basi pallidis, squama ovata obtusiuscula nigro-purpurea apice albida nervo concolori longioribus.

3. I samma nr och ur samma tidsskrift meddelas diagnos på en såsom ny art af Coleman upställd *Oenanthe*, dittills förblandad med *Oe. Phellandrium*. Följande diagnoser lemnas på dessa arter: *Oe. fluviatilis* Coleman caule fluitante sursum incrassato basi repente ad genicula radicante, foliis bipinnatis, segmentis simplicibus pinnatifidisve, submersorum pellucidis cuneatis fissis, nervis pluribus parallelis; umbellis oppositifoliis, fructu late elliptico stylis divaricatis triplo longiore. — Perennis; habitat in fluminibus planitierum et rarius floret. — *Oe. Phellandrium* Lam. caule erecto deorsum incrassato, fibris ad genicula verticillatis, fol. tripinnatis, segmentis simplicibus pinnatifidisve, submersorum capillaceis, superiorum divaricatis, umbellis oppositifoliis, fructu ovato stylis suberectis duplo longiore. — Biennis; habitat in aquis stagnantibus.

III. Hvarjehanda.

1. Hofrådet Professor W. D. J. Koch har den 14 sistl. Oktober blifvit utnämnd till Riddare af Kongl. Nordstjerne-Orden.

2. Kyrkoherden i Runstens församling på Öland, Kontraktsprosten Magr. Abraham Ahlquist dog den 9 Juli 1814 i en ålder af 51 år. Han sysselsatte sig förr mycket ifrigt med botanik och har i synnerhet bidragit att göra Ölands vegetation känd; 1815 utgaf han i form af akademisk dissertation *Flora Runsteniensis*; i Vet. Ak. Handl. för år 1821 finnes en afhandling af honom: *»Anmärkningar om Ölands fysiska beskaffenhet och vegetationen»*. — Lektorn vid Gessle Athenæum, Magr. Eduard Bergström dog den 27 Aug. 1811 i en ålder af 34 år. Hans älsklingsstudium var Botanik. Han konditionerade någon tid i trakten af Kristianstad och det var då han vid Åhus uppläckte *Allium serotinum* Schleich., som derefter ej blifvit återfunnen.

3. Botanices Professorn Dr Gaetano Savi, hvilken särdeles mot slutet af förra århundradet utgifvit en mängd afhandlingar till uplysande af Italiens Flora, dog i Pisa d. 28 April detta år.

4. Det omtalas att Botaniska trädgården i Rostock ansetts öfverflödigg och således uphäfvt!!! Deremot har den nu regerande Påfven låtit i Rom anlägga en botanisk trädgård och öfverlemnadt direktionen af densamma åt Dr Donarelli.

5. Enligt af Herr Lilja benäget meddelad upgift har Hr Lethin under förflutna sommaren anmärkt följande vextställen: *Euphorbia Esula* vid Röddinge på prästgårdens egor "vid en vall, som leder från trädgården mot enskiftet"; *Hyoseris minima*, *Hypericum tetraplerum*, *Malachium aquaticum* vid Kurremölla i Röddinge sockn; sammastädes i största ymnighet *Tus-silago alba*, äfvensom i Röddinge-dalen; *Malva alcea* vid Röddinge, samt mellan Harlösa och Öfvedskloster i mängd; *Farse-tia incana*, *Vicia cassubica*, *Thymus Acinos*, *Origanum vulgare*, *Hedera Helix* kring Rampåsa; *Juncus obtusiflorus* kring Röddinge. — Stud. A. F. Hallberg har i trakten af Oppman-na Prästgård på en kulle funnit *Colchicum autumnale*, som under flera år der varit observerad ehuru sparsamt. Likaledes har han nära Ovesholm i Träne sockn anmärkt *Valeriana sambucifolia*, som synes vara allmän i Skånes skogstrakter.

☞ Med anledning af flersåldiga förnyade förfrågningar rörande de Laf-exsikkater, hvarpå Hr Torsell för par år sedan låt taga aktier, anser Utg. som insamlat och behörigen till Hr Torsell öfversänt åtskilliga aktiebidrag, sig böra meddela, att han flera gånger dels sjelf genom bref, dels genom andra erinrat Hr Torsell om afbördandet af den åtagna förbindelsen eller ock återbärandet af de upburna penningarna, utan att annan verkan än förnyade löften ännu försports.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 12.

December.

1844.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Vårens utveckling vid Gefle, åren 1842 och 1843; af C. J. Hartman.*

Huru mycket lokala förhållanden, utan afseende på latituden, inverka på vegetationen och dess utveckling, visa äfven dessa två åren, af hvilka 1842 föregicks af en ovanligt blid vinter (medeltemp. $-0,90$) under mest vestliga och sydvestliga vindar *). Hafvet gick i följd deraf hela vintern öppet, ända till de inre skären, hvarigenom äfven hafsvindarne saknade sin vanliga vinterkyla och den lilla vårvärmen redan i Mars förmodade drifva några vexter till blomning. Efter en mindre varm April inträffade i förra tredjedelen af Maj en ihållande värme, stundom ända till 18° , så att alla vårvexter i denna månad framskyndades, samt slutligen från den 25 Maj till den 15 Juni full sommarvärme, med påföljd att äfven de vanligen först i Juli blommande vexterna stodo midsommarstiden i fullt flor.

Vintern 1842—43 var väl kallare än den förra, dock ej tillräckligt stark ($-2,5$) att islägga hafvet, men ihållande nordliga vindar medförde i Mars och halfva April så stark köld, att det tillfrös och öppnades ej åter förrän i början af Maj. Våren och vegetationen blefvo härigenom fördröjda en månad längre än år 1842. Under sednare delen af April blefvo slutligen vindarne vestliga, så att värmen mycket tilltog och de 2 sista dagarne steg ända till 18° . Sedan hafsisen härigenom åter bort-

*) Jemf. Bot. Not. 1842 n:r 4, såväl rörande de allmänna lokala förhållanderne vid Gefle, som särskildt om vårens utveckling härstädes åren 1840 och 1841.

smält och den, genom en mild vinter med lagom snö, föga djupgående kälen snart lemnat jorden, var den i öfrigt ringa värmen i Maj tillräcklig att framkalla de flesta vårvexterna, ehuru allt mycket senare än 1812. Förhållandet i sednare hälften af Juni kan ej uppgifvas, emedan resor gjorde afbrott i observationerna.

Således äro af nu och förut (Bot. Not. 1842 *) anförda orsaker, dessa 2 åren, i synnerhet 1842, att räkna bland de tidiga-re i afseende på vårens ankomst.

Nederbörden 1842 = 16, 21 Dec. tum.; 1843 = 16, 33, eller ungefär 2½ tum under det förut uppgifna medium 18, 75.

Vårvexternas Blomning vid Gefle.

[Bladsprickn.]

	År:	1842.			1843.		1842.		1843.		
		Månad:	3	4	5	4	5	4	5	5	6
<i>Alnus incana</i>		17				19			13	20	
<i>Corylus Avell.</i>		20				25			13	20	
<i>Alnus glut.</i>		27				25			15	20	
<i>Tussil. Farf.</i>		28				25					
<i>Anem. Hepat.</i>			1			26					
<i>Daphne Mez.</i>			9			28		18			
<i>Draba verna</i>			18			29					
<i>Anem. nemor.</i>			18			30					
<i>Empetrum</i>			18			30					
<i>Coryd. fab.</i>			20			30					
<i>Chrysospl.</i>			23				3				
<i>Pulmon. off.</i>			23				6				
<i>Draba nemor.</i>			24				6				
<i>Popul. trem.</i>			24				8		22		6
<i>Carex ericet.</i>			24				8				
<i>Adoxa</i>			25				8				
<i>Gagea lutea</i>			27				8				
<i>Oxalis Acet.</i>			27				10				
<i>Salix capr.</i>			28				5		14	27	
<i>Arabis Thal.</i>			30				12				
<i>Salix rep.</i>			30				12				
<i>Ulmus camp.</i>			30				10		15	21	

*) Det torde böra nämnas att de i noten p. 67 anförda *Campan. Trachelium* och *Ophrys Myodes* sedermera äfven äro funna inom Gefleflorans egentliga område; likväl icke nordligare än förut, men väl längre från hafvet.

Blomning. | Bladsprickn.

	Ar:	1842.		1843.		1842.		1843.	
		Månad:	5	6	5	6	5	5	6
<i>Caltha pal.</i>				2		14			
<i>Viola pal.</i>				2		11			
<i>Myrica</i>				3		24			
<i>Ribes Gross.</i>				3		14			
<i>Viola aren.</i>				4		14			
<i>Primula ver.</i>				4		16			
<i>Ranunc. Fic.</i>				4		16			
<i>Viola odor.</i>				4		14			
<i>Pulsat. vern.</i>				5		11			
<i>Hyacinth. botr.</i>				5		26			
<i>Salix nigr.</i>				5		20			
<i>Acer Plat.</i>				6		25	11	31	
<i>Potent. macul.</i>				6		20			
<i>Ribes rubr.</i>				6		20			
<i>Salix frag.</i>				7		24			
<i>Androsace sept.</i>				9		20			
<i>Sax. f. granul.</i>				9		20			
<i>Primula farin.</i>				9		20			
<i>Betula alba</i>				10		28			
<i>Fragar. vesca</i>			11		20				
<i>Ranunc. auric.</i>			11		21				
<i>Geum riv.</i>			12		21				
<i>Fritill. Mel.</i>			12		30				
<i>Cardam. prat.</i>			12			6			
<i>Aesculus</i>							14		1
<i>Sorbus scand.</i>							17		1
<i>Prunus Pad.</i>			18		28		9	24	
<i>Fraxinus</i>			18		29		25		9
<i>Pinus Abies</i>			20						
<i>Lychn. silv.</i>			20		29				
<i>Tilia eur.</i>							20		
<i>Prunus Ceras.</i>			22			10			
<i>Trientalis</i>			22			6			
<i>Veron. Cham.</i>			22		29				
<i>Pinus silv.</i>			24						
<i>Androm. polif.</i>			24			13			
<i>Tussil. Petas.</i>					24				
<i>Convall. maj.</i>			24			8			
<i>Quercus Rob.</i>			24						
<i>Pyrus comm.</i>			24			10			
<i>Sorbus auc.</i>			26			13	6	24	
<i>Pyrus Malus</i>			28			13			
<i>Syringa vulg.</i>			28			14			

Blomning.

	År:	1842.				1843.			
		Månad:		5	6	5	6		
<i>Ledum</i>				30		30	16		
<i>Calla</i>				31		31			
<i>Orchis angustif.</i>					11				
<i>Rubus arct.</i>					12		10		
<i>Gentiana camp.</i>					20				
<i>Campan. rot.</i>					20				
<i>Parnassia</i>					21				
<i>Sedum acre</i>					24				
<i>Rosa canina</i>					26				

Diverse observationer för Gcfe.

	1842.				1843.			
	3	4	5	6	4	5	6	
Lärkan hördes först	17				8			
Papilio Urticæ	24				16			
Storån isfri till fjärden	14				20			
— — till Skansen	17					2		
Hafvet öppet till Limön	hela vintern					1		
Hela segelleden öppen	20					5		
Tjädern leker	29				16			
Snön borta på slätten	16					1		
Morkullan (<i>Scolop. rustica</i>) leker		8						
Tranorna flytta					28			
Hafren säs	25					12		
Sådesärilan (<i>Motac. alba</i>) framme	3				18			
Humlor och Bin	27					2		
<i>Papilio Rhamni</i>	24					4		
— <i>Antiopa</i>	22					4		
Första Sillen till salu	20				1			
— Strömming d:o		10				1		
Kornet säs	30					16		
Kälen ur slättlandet	24					6		
Storsjön sköljer	17							
Kryddgårdar planteras			2			20		
Grodan leker		1						
Ormar framme			1					
Svalan			4			11		
Göken			15			18		
Rågen visar ax			24					
Trollsländan (<i>Libellula vulg.</i>)			29				13	
Smultron mogna				19				
Kornet visar ax				21				

	1842	Medium	1843	Medium	Medium af 23 års obs. (1821--43).
Jan. 1—10 . . .	—4,91		—5,35		—4,71
11—20 . . .	—2,05	—2,89	—0,21	—2,10	
21—31 . . .	—1,70		—0,74		
Febr. 1—10 . . .	—4,01		—0,70		—3,26
11—20 . . .	+3,09	—0,03	—6,84	—4,67	
21—28 . . .	+0,84		—7,48		
Mars 1—10 . . .	—1,24		—2,90		—1,22
11—20 . . .	+1,52	+0,01	—4,29	—2,59	
21—31 . . .	—0,25		—0,57		
Apr. 1—10 . . .	+1,88		—3,62		+2,93
11—20 . . .	2,74	+3,87	—1,01	—0,19	
21—30 . . .	7,00		+4,07		
Maj 1—10 . . .	+11,54		+5,46		+9,11
11—20 . . .	8,35	+11,31	5,20	+6,64	
21—31 . . .	14,03		9,26		
Juni 1—10 . . .	+14,44		+10,88		+14,55
11—20 . . .	13,54	+13,88	14,30	+12,74	
21—30 . . .	13,66		13,05		
Juli 1—10 . . .	+14,54		+17,95		+16,44
11—20 . . .	15,46	+14,59	17,07	+16,03	
21—31 . . .	13,76		13,06		
Aug. 1—10 . . .	+16,97		+16,47		+15,23
11—20 . . .	17,83	+17,98	17,50	+17,33	
21—31 . . .	19,15		18,03		
Sept. 1—10 . . .	+11,30		+12,87		+11,09
11—20 . . .	12,26	+10,16	14,00	+11,50	
21—30 . . .	6,93		7,63		
Oct. 1—10 . . .	+5,19		+4,45		+6,59
11—20 . . .	7,14	+5,28	0,05	+2,87	
21—31 . . .	3,52		4,11		
Nov. 1—10 . . .	+2,27		+6,09		+0,90
11—20 . . .	+0,20	—1,34	—0,27	+1,41	
21—30 . . .	—6,39		—1,58		
Dec. 1—10 . . .	+0,30		+0,70		—2,30
11—20 . . .	0,31	+0,33	—0,06	+0,91	
21—31 . . .	0,39		+2,09		
Hela årets medium		+6,09		+4,99	+5,45
Mars—Maj med. . .		5,06		1,29	3,61
Juni—Aug. . . .		15,48		15,37	15,41
Sept.—Nov. . . .		4,70		5,26	6,19
Dec. (föreg. år)—Feb.		—0,90		—2,15	—2,44
April—Sept. . . .		+11,97		+10,68	+11,56
Oct. (föreg. år)—Mars		+0,17		—0,85	—9,67

2. *Anteckningar om vårens utveckling kring Karlskrona åren 1843 och 1844; af A. Söderström.*

Karlskrona är belägen ungefär under $56^{\circ} 10'$ n. lat. och $33^{\circ} 13'$ östlig longit. på holmar i Östersjön. Dessa utgöras af kala berg hörande till urformationen liksom Lela denra del af Bleking I närheten af staden saknas nästan all egentlig trädvegetation, hvarföre ock iakttagelser öfver löfsprickningen äro här underkastade svårigheter; de i efterföljande anteckningar uptagna äro i allmänhet aumärkta i ett stadium mellan halft utbildade och nästan fullkomligt utslagna (jennf. Bot. Not. 1844 sid. 68). Blomningen är antecknad då den var någorlunda allmän hos hvarje art, utom i de fall för år 1844 då tvenne data äro i kolumnen uptagna, af hvilka det första visar när arten började utveckla blommor, det andra åter då blommorna mera allmänt utslagit. — Ofullständigheten i de meddelade uppgifterna torde ursäktas af det skäl att iakttagelserna egentligen gjorts för eget nöje utan tanke på deras publicerande. På derom gjord anbållan lemnas de emellertid sådana de äro. På observ. öfver lufttemperaturen har ej varit tillgång.

Vårvexternas vid Karlskrona		blomning.				bladsprickn.			
	År:	1843.		1844.		1843.		1844.	
	Månad:	3	4	4	5	4	5	4	5
<i>Galanthus nivalis</i>		23		8					
<i>Corylus Avellana</i>		23		8			5		5
<i>Alnus glutinosa</i>		27		17			5		5
<i>Anemone hepatica</i>			8	8	13				
<i>Draba verna</i>			8		20				
<i>Crocus vernus</i>			10		13				
<i>Daphne Mezereum</i>			10		8			27	
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>			10			2			
<i>Gagea lutea</i>			15		17				
<i>Corydalis Lobelii</i>			15		20				
<i>Ranunculus Ficaria</i>			17		17				
<i>Anemone nemorosa</i>			18		27				
<i>Cardamine hirsuta</i>			18		27				
<i>Salix Caprea</i>			18		27		30		6
<i>Populus tremula</i>			18						
<i>Veronica hederæfolia</i>			23						
<i>Viola odorata</i>			23		27				
<i>Ribes Grossularia</i>							23		27
<i>Pulmonaria officinalis</i>			24				6		

blomning. | bladsprickn.

Ar:	1843.		1844.		1843.		1844.	
	Månad:							
	4	5	4	5	4	5	5	
<i>Viola hirta</i>	24			2				
— <i>canina</i>				2—6				
<i>Luzula pilosa</i>	24			2				
<i>Ulmus campestris</i>	25		27					
<i>Arabia hirsuta</i>	25			2				
<i>Hyacinthus botryoides</i>	28			2				
<i>Adoxa moschatellina</i>	28			6				
<i>Calltha palustris</i>	28			6				
<i>Mercurialis perennis</i>	28			2				
<i>Prunus Padus</i>					30		5	
<i>Primula veris</i>		3		2—6				
<i>Gagea minima</i>		3		2				
<i>Aesculus Hippocastanum</i>						3	6	
<i>Cerastium semidecandrum</i>		3						
<i>Potentilla verna</i>		3		8				
<i>Betula alba</i>						3	6	
<i>Ribes Grossularia</i>		6		8				
<i>Ranunculus Auricomus</i>		6		5—11				
<i>Acér platanoides</i>		6		6				
<i>Prunus spinosa</i>		9		11				
<i>Sorbus Aucuparia</i>						9	5	
<i>Orobus tuberosus</i>		9		11				
<i>Saxifraga granulata</i>		11		8—11				
<i>Orchis sambucina</i>		11		7—11				
<i>Fraxinus excelsior</i>		11		13				
<i>Myosurus minimus</i>		13		8				
<i>Saxifraga tridactylites</i>		13						
<i>Lithospermum arvense</i>		15		8				
<i>Vaccinium Myrtillus</i>		15		7				
<i>Fragaria vesca</i>		15		14				
<i>Erodium Cicutarium</i>		15						
<i>Ribes rubrum</i>		16		13				
<i>Geum rivale</i>		16						
<i>Oxalis Acetosella</i>		16		2				
<i>Veronica Chamædrys</i>		19						
<i>Sorbus scandica</i>						19	13	
<i>Ranunculus aquatilis</i>		19		26				
<i>Ajuga pyramidalis</i>		19		14				
<i>Asperula odorata</i>		20						
<i>Cardamine pratensis</i>		20		14				
<i>Prunus Avium</i>		20		17				
<i>Viola palustris</i>		25						
<i>Prunus Padus</i>		25		17				
<i>Pyrus communis</i>		25		23				
<i>Chelidonium majus</i>		25		14				

blomning.

År:		1843.		1844.	
Månad:		5	6	5	6
<i>Fagus silvatica</i>	.	25			
<i>Salix fragilis</i>	.	25		12	
<i>Convallaria majalis</i>	.	26		20	
<i>Pyrus Malus</i>	.	26		26	
<i>Polygala vulgaris</i>	.	26		31	
<i>Hottonia palustris</i>	.	27			
<i>Convallaria Polygonatum</i>	.	27		31	
<i>Hieracium Pilosella</i>	.	30		31	
<i>Syringa vulgaris</i>	.		3	26	
<i>Lychnis Viscaria</i>	.		3	26	
<i>Erysimum Alliaria</i>	.		3	11	
<i>Quercus Robur</i>	.		3	31	
<i>Aesculus Hippocastanum</i>	.		7	26	
<i>Sedum annuum</i>	.		10		2
<i>Melampyrum pratense</i>	.		10		2
<i>Trifolium pratense</i>	.		10	31	
<i>Triglochin maritimum</i>	.		12		
<i>Cynanchum Vincetoxicum</i>	.				2
<i>Majanthemum Convallaria</i>	.				7
<i>Rhinanthus Crista Galli</i>	.				7
<i>Scrophularia nodosa</i>	.				7
<i>Matricaria Chamomilla</i>	.				7

Diverse observationer.	År:	1843.			1844.		
	Månad:	3	4	5	3	4	5
Stararne visade sig		16			28		
Myror		20					
Första småsillen till salu		29				10	
Husflugan (ymnig på väggar i solskenet)		27				9	
Lärkan hördes			6				
<i>Papilio Urticæ</i> syntes			18			10	
Sädesärlan			18			17	
All käle ur jorden			25				
Hafre såddes			27				
Göken hördes				3			8
Potatis salttes				6			
Näktergalen hördes				13			8
Svalan				19			
Korn såddes				19			
All is borta från vikarna						17	
Rågen visade ax					26		23
Alen, som 1843 var ytterst rikt befransad med hängen, visade 1844 högst få.							

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Ur »*Beiträge zur Botanik, von Wallroth.*» 1:e B:d 2:s Heft.

Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Armeria Willd.

Ref. vill här uptaga diagnoserna på de arter, som angifvas förekomma i nordliga och mellersta Europa.

Sect. 1 *Mastrucatæ*: fructus undique vestiti: i. e. pube æqualiter ad costas simulac ad intervalla interjecta plus minusve profusa sericeo-pilosi.

Trib. 1. *Truncatæ*: fructus basis curta oblique truncata ovato-subrotunda, ungulæ æquinæ instar obtusata apicemque versus vix nisi leviter producta, latere obliquato pedicello admota l. rectius superaddita.

Sp. *Arm. maritima* Willd. caule multicipite pulvinato-cæspitoso polyphylo, foliis conformibus linearibus acutiusculis marginati viridi-glauciscentibus calvis, scapo erecto pilis patentissimis villosa pubente (humili), capitulo laxo depresso-hemisphærico vaginam æqvante, involucri foliolis subconformibus late herbaceis, externis ovatis dorso excurrente acutiusculis, reliquis ovato-subrotundis circa dorsum obtusum longe retractum late marginatis, internis ellipticis conformibus, bracteis ovatis obtusis fructum æquantibus, fructibus (mastrucatis) e basi contracta ovatis approximatis costatis pedicello æquali tubum superante suffultis, pappi lobis abrupte ovatis nervo evanido inscriptis aristatis niveis.

α. *anglica*: a. *silvestris*: caule subsimplici, fol. calvis tenuiter marginatis, involucri foliolis externis ovato-ellipticis acutis.
— b. *hortensis*: caule cæspitoso-pulvinato, involucri foliolis omnibus obtusis.

β. *belgica*: habitus præcedentis at elatior.

γ. *gallica*: caule subsimplici, fol. lato-linearibus glabriusculis glandulosis in rosam congestis scapum uncialem æquantibus.

δ. *itala*: caule late cæspitoso, fol. glabriusculis, scapo palmari capituloque mediocriter magno.

e. germanica: caule cæspitoso, fol. anguste linearibus, scapo tenui parce villosa, involucri foliol. externis ellipticis late marginatis dorso angusto excurrente obtusiusculis.

Synes förekomma i hela Europa; dock företrädesvis på hafsstränderna och närliggande höjder.

Trib. 11. *Rostellatæ*: fructus basis elliptica s. linearis ad pedicellum scuti s. aciculæ instar declinata.

Här föres allena en art från Portugal.

Sectio 11. Barbatæ: fructus pro parte i. e. ad costas interstitia calva cingentes solum hirsuto-pilosi.

Trib. 1. *Truncatæ*: fr. basis oblique truncata pedicello leviter adnata.

Sp. *A. Halleri* Wallr. caule abbreviato cæspitoso demum multicapiti undique folioso, foliis e basi subæquali sensim tenuatis anguste linearibus subcanaliculatis immarginatis obtusiusculis viridibus (brevibus) caulem (2—4 uncialem) calvum latitudine æquantibus, capitulo hemisphærico laxo paucifloro (exiguo) vaginam subæquante, involucri foliolis inæqualibus, externis ovatis acutiusculis (brevissimis) herbaceis, sequentibus ovato-subrotundis lato-marginatis illis duplo latioribus, bracteis obovatis obtusis integris hyalinis fructus æquales involventibus, fructu e basi attracta rotundata elliptico pedicello pappum æquante suffulto, costis contractis adpresso-pilosis inscripto, pappi plicati lobis ovatis longe abrupteque aristatis. — På fria gräsplatser i västra Hartz, särdeles i trakten af Hertzberg.

Sp. *A. alpina* Willd. glaberrima, caule subsimplici polyphyllo, fol. e basi lata vaginante lineari-lanceolatis 3-5-nerviis planis obtusiusculis late marginatis stipatis, scapo (humili) robusto, capitulo subgloboso laxo (insigni), involucri foliolis difformibus, externis ellipticis sensim acuminatis herbaceis, sequentibus ovato-subrotundis marginatis abrupte mucronatis, bracteis obovatis cucullatis dilatatis hyalino-membranaceis infra apicem truncatum complicatum crenulatum purpureo-vittatis fructum æquantibus, fructu brevissime pedicellato e basi attracta elliptico-rotundata obovato, costis laxe pilosis distantibus exarato,

pappi plicati lobis rotundatis longe abrupteque aristatis. — På de högsta fjällen särdeles i Tyrol, Stejermark, Salzburg (för egl Sweitz tvifvelaktig); Pyreneerna, Italien, Ungern.

Sp. *A. campestris* Wallr. (*A. vulgaris* Willd. pro parte) pube varia, caule brevi polyphylo, fol. linearibus acutiusculis. I-nerviis-immarginatis (siccandó longitudinaliter corrugatis), scapo stricto elato, capitulo hemisphærico denso multifloro, involucri phyllis difformibus, externis ellipticis sensim cuspidatis herbaceis anguste marginatis, reliquis conformibus mucronatis, internis ellipticis obtusis late marginatis, bracteis oblongis acutis fructu brevioribus, fructu e basi ovata oblique truncata obovato pedicello tubum calycinum æqvante suffulto, costis distantibus exaratis hirsuto-pilosis, pappi plicati lobis obtusis longe abrupteque aristatis.

- α. *Chamissoi*: caule brevissimo simplici oligophyllo, fol. abbreviatis scapoque humili calvis, involucri phyllis stramineis acuminatis capitulo multo brevioribus. — Arktisk form från Lorenzobugten af *Chamisso*.
- β. *Linkii*: caule cæspitoso polyphylo, fol. elongatis glabris, scapo elato robusto pilis brevissimis pubente, capitulo subgloboso. (*A. pubescens* Lk., *A. litoralis* Willd., *Röm. et Schult. nec Lk.*) — På Östersjöns kust och Mecklenburgs ångar.
- γ. *Hoffmanni*: caule polyphylo, fol. (angustius latiusve) linearibus margine s. utrinque tenuiter pubentibus, scapo pro-cero, capitulo hemisphærico, involucri foliol. externis lanceolato-linearibus longius breviusve cuspidatis capitulum subæqvantibus (nonnisi velut elongato-proliferis illud superantibus). (*Statice elongata* Koch Syn.). I mellersta och nordliga Tyskland på torra, vanligen sandiga ställen.
- δ. *Kochii*: glaberrima, caule simplici producto vaginis elongatis foliorum fusco-rubentibus obducto, scapo elato, involucri foliolis ovato-oblongis, dorso angusto herbaceo acuminatis capitulo brevioribus. (*St. purpurea* Koch Syn., S.

Armeria Wahlenb. Suec. pr. p.). På våta och sumpiga ängar. — Förf. har sett ex. från Stockholms trakten.

Denna art, blommar sednare än *Halleri* och *maritima*.

Trib. 11. *Rostellatæ*: fructus basis brevius longiusve producta, ad pedicellum aciculæ instar declinata.

Sp. *A. montana*: Wallr. caule subsimplici oblongo emerso oligophyllo, foliis e basi late vaginante lineari-lanceolatis utrinque attenuatis marginatis 3-7-nerviis sensim acuminatis stipatis strictis pallide viridibus, scapo procero, capitulo sphærico denso (parvo), involucris foliol. 4-serialibus, externis lanceolatis linearibusve sequentibusque ovatis marginatis, illis sensim, his abrupte cuspidatis, reliquis obovatis obtusis late marginatis costa herbacea excurrente mucronatis bracteis obovatis hyalinis pedicellis et externis fructum æquantibus, fructibus e basi rostrata ellipticis piloso-costatis, pappi lobis ovatis longe aristatis. — (Stat. plantaginea *Gmel.*, *Koch Syn.* — nec *Allion.*, *Willd.*, *DC.* aliorumque auct. flor. europ. austral., quæ *Armeria rigida* Wallr.). — I trakten af Mainz.

Sectio III. *Calvæ*: fructus costatus calvus.

Hit föres allenast *Arm. mauritanica* Wallr. från norra Afrika.

III. Hvarjehanda.

1. Enligt underrättelse meddelad af Prof. Hornschuch är 1:a häftet af den tidsskrift han under titel: *Skandinavische Beiträge zur Naturgeschichte*: börjat utgifva, nu från trycket utkommet; men som det till Ref. benäget öfversända exemplaret ännu icke hunnit framkomma, kan någon upgift på deri innehållna afhandlingar för närvarande icke meddelas.

2. H:r Apotekaren A. Söderström har på Verkö och andra ställen omkring Karlskrona funnit *Gagea spathacea*; äfvensom han meddelar, att *Lychnis alpina* förekommer ingalunda sällsynt på berg i Nättraby socken.

3. H:r Lindgren har i bref omnämnt följande af honom i Vestergötland funna intressanta mossor: *Bryum torquescens*, *arcticum*, *pallens* β *microstomum* i trakten kring Degeberg, der *Br. uliginosum*, *inclinatum*, *cernuum*, *intermedium* och *erythrocarpon* icke äro några egentliga rariteter. *Br. lacustre*, *latifolium* och *turbatum* vexa på Venerns stränder, ehuru sparsamt. *Philonotis falcata* vexer på Kinnekulle ofvanom Rustsäter; *Hypnum catenulatum* beläcker i mängd rödkalken nedom Westerplana på Kinnekulle. *Tortula gracilis* är ymnig på gamla åkrar mellan torpet Salen och Stallstugan i Rackeby sokn. *Grimmia Schulzii* öfverkläder alla klippor vid Venern i hela Kållands härad. *Racomitrium ericoides* bär ymnig frukt vid vestra ändan af Dalbobron i Venersborg och flerstädes i grannskapet. *Anthoceros lævis* och *Jungermannia crenulata* äro rikligen insamlade till *Musci exsiccati*, hvaraf ett par fasciklar äro nära färdiga och många arter insamlade till andra sednare utkommande. — Dessutom har H:r Lindgren i Lidköpings trakten funnit åtskilliga nya arter af *Agaricus* och *Boletus*, hvilka han framdeles ämnar publicera. — H:r Mathesius, som förut på en inskränkt lokal vid foten af Hunneberg funnit *Festuca silvatica*, har i år återfunnit den i mängd vid foten af Halleberg åt Venerssidan.

Rättelser.

(N:r 7) Sid. 97 r. 17 nedifrån står: Fries: läs: Trier. — S. 99 r. 13 opifrån läs: modificeras. — S. 100 r. 15 nedifrån står: Adj. läs: Doc. — S. 110 r. 8 nedifrån läs: *Caricologica*.

(N:r 8—9) Sid. 115 r. 9 nedifrån läs: mängd. — S. 121 och följ. står vid hänvisningen till vextlokalerna ofta "L. b." — men bör vara L. l. — S. 125 r. 14 opifrån står bg. läs: (bg.) — S. 128 r. 20 opifrån läs: planterad. — S. 130 r. 14 nedifrån står *sativa: microcarpa* Fr. M. III — skall vara: *Neslia paniculata*. — S. 134 r. 22 opifrån efter "Kyrkan" tillsättes: i Köping. — S. 136, 140—146 står på flera ställen: Kromsta: skall vara: Kramsta.

(N:r 11) sid. 164 r. 14 nedifr. står Hort. läs Host. — S. 167 r. 5 nedifrån läs: färgteckning. — S. 168 r. 1 opifrån läs: några.

Register öfver Botaniska Notiser för år 1844.

Afhandlingar.

<i>a</i> Andersson, de svenska fjällarterna af släktet <i>Epilobium</i>	154.
Borgström, exkursion i Villands härad	161.
— , anteckningar om vårens utveckling	65.
Forssell, anteckningar öfver vegetationen i trakten af Norrtelje	33.
Fries, reservation mot en del antagna åsikter öfver åtskilliga svenska växter	1.
— , ytterligare underrättelser om botaniska resor i Skandinavien 1843	49, 75.
Hartman, vårens utveckling vid Gessle 1842—43	177.
— och Lindblom, redogörelse för botaniska sektionens förhandlingar vid Naturforskaremötet i Kristiania	97.
Lagerheim, vextställen antecknade för Västergötland	105.
<i>a</i> Lilja, enumeratio specierum generis <i>Lupini</i>	54.
Lindblom, anteckningar öfver vårens utveckling 1842—43 ordnade	65.
— , förslag till Fäderneslandets botanister	43.
<i>a</i> — , our Fjäll- <i>Epilobierna</i>	158.
Lindgren, tillägg och rättelser vid bidrag till Upsala-florans bryologi	26.
v. Post, vstra Mälarstrandens cotyledoner	113, 145.
Sieurin, berättelse om en botanisk resa i norra Halland	81, 103.
Strömborg, vårens utveckling kring Ringsjön och vid Sotenäs	65.
Söderström, vårens utveckling vid Karlskrona 1843—44	182.

Befordringar och hedersbevisningar.

W. D. J. Koch 144, 175. — Lindblom 32. — Schauer 143.

Dödsfall.

A. Ahlqvist 176. — Bergström 176. — E. G. de St. Hilaire 144. — Savi 176. — Trinius 96.

Resande naturforskare.

Blytt 64. — Borgström 161. — Hardin 111. — Hartman, Kamphövener och Lindblom 111. — Nylander 52, 78. — Nyman 78. — Petit 111. — W. Schimper 32. — W. P. Schimper 111. — J. F. Wahlberg 143, 160. — Wall 75. — Willkomm 96. — Ångström 49.

Smärre uppsatser och notiser.

Achlya prolifera funnen vid Göteborg af Areschoug	142.
J. Agardh, om vextförvandlingar	98.
Anmälan af Tidsskrift för Landtmän af Ekeblad G:son	108.
Arrhenius, om vexters drifning vintertiden . . .	100.
Botaniska trädgården i Kristiania	111.
— — i Rom och Rostock	176.
O. Celsii herbarium	79.
Drøjer, symbolæ Caricologicæ	78, 110.
Fortsättningen af Bischoffs botanische Terminologi &c.	32.
— — De Candolles Prodromus	31, 143.
Giornale botanico Italiano utgifven	143.
Herbarium normale fascic. 10	80.
Hornschuch's Skandinavische Beiträge zur Naturgeschichte	110, 188.
Kützing Phycologia generalis	48.
Liebmann, om palmvegetationen i Mejico . . .	97.
— , om rotparasiter	99.
— , om mexikanska Cuscutæ	101.
— , om Guaco mexicana	102.
— , om Cycadeernes plats	102.
Liljas Tidning för trädgårdsskötsel &c. uphörd . .	112.
Motion af Wahlberg om egna lektorat i naturalhistorien vid Gymnasierna	111.
— — Agardh om förökadt anslag till Lunds botaniska trädgård	111.
Musa paradisiaca, med mogen frukt	48.
Naturvetenskapernas studium vid Strengnäs gymnasium	79.
Nedsatt pris å Flora Danica	110.

Nylanders resa i Finland och Ryssland	52.
Om Adansonia digitata och dess ålder	96.
Om rätta stafningen af trivialnamn sammansatta med =folium	48, 93, 107.
Potamogeton Zetterstedtii Wallm.	160.
Schimper, om bladmossornas klassifikation	100.
Schleidens och Nägelis Zeitschrift für wissenschaft- liche Botanik	143.
Sommarens och höstens beskaffenhet 1844	144.
Understöd lemnadt till fortsättande af Bot. Notiser	96.
Wall, om vegetationen i Westmanland	75.
Weber, ej Wiggers, författare till Primitiæ Fl. Hol- saticæ	32.
Vexter funna i Bleking	64, 188.
— — i Skåne	112, 176.
— — i Södermanland	79.
— — i Vestergötland	101, 189.
Wirsén, prodromus floræ Fennicæ	78.
Ångströms erbjudande af Finskt-ryska vexter	48.
— resa i Finland och Ryssland	49.
Öfversigt af Kongl. Vetenskaps Akademiens för- handlingar utgifven	64.

Utdrag ur utländska skrifter.

Areschoug, Algarum minus rife cognitarum pugillos	27.
Boott, om Carex saxatilis och C. Grahmi	175.
Coleman, om Oenanthe fluviatilis och O. Phellandrium	175.
Lang, Carex Obduellieriana och C. Grypos	60.
Montagne, om Podaxineæ	62.
Om Cuscuta och dithörande europeiska arter	172.
Pfund, Orobanche Avellanæ	59.
Schauer, tre arter af släktet Iris	61.
Wallroth, släktet Armeria	185.

Utmärktare vextnamn.

Achlya prolifera 142. — Adansonia digitata 96. — Ajuga alpina 17. — Alchemilla fissa et vulgaris hybrida 8. — Allium Schoenoprasum et Sibiricum 11. — Alisma ranunculoides 89. —

Alopecurus nigricans 6. — *Anthoceros lævis* 189. — *Antirrhinum*
Orontium 165. — *Apargia autumnalis* 89. — *Arctium minus* 92.
 — *Arenariæ* 14. — *Armeriæ* 185 följ. — *Atriplex crassifolia* 88.
Barbarea præcox et aff. 18. — *Barbula lævipila* 162, 164.
 — *B. latifolia* 162. — *Betulæ* 24, 168. — *Bromus racemosus*
 8. — *Brya* 26, 189.

Camelinæ 18. — *Cardamine parviflora* 105. — *Carex* *Gr-*
hami et *saxatilis* 175. — *C. Grypos* 60. — *C. Ohmülleriana* 60
 — *C. paludosa spadicea* 106. — *C. vulgaris* 163. — *Caricæ* 23,
 53. — *Cochlearia anglica* 18. — *Colchicum autumnale* 176. —
Conserua cannabina et *vadorum* 31. — *C. catenata* 98. — *C.*
mirabilis 98. — *Corydales* 19. — *Cruoria* 29. — *Cuscutæ* 101,
 174. — *C. hassiaca* 173. — *Cystopteris crenata* 52.

Desmatodon Laureri 99. — *Didymodon Blytti* 99.

Elachistæ 29. — *Epilobia* 12. — *Ep. alpinum* et aff. 13,
 154 följ. — *Epipactis media* 23. — *Eqvisetum prostratum* et *ripa-*
rium 26. — *Eriophorum Chamissonis* 6. — *Euphorbia Esula* 176.

Festuca ovina et aff. 7. — *F. silvatica* 101, 189. — *Fuma-*
ria capreolata, *media*, *Petteri* 19. — *Furcellaria fastigiata* 27.

Gagea pratensis 11. — *G. spathacea* 188. — *Galeopsides* 17,
 167. — *Galium aparine* et *spurium* 9. — *G. mollugo* 112. —
Gentiana obtusifolia 9. — *Glyceria plicata*, *remota* 53. — *Grim-*
mia Schulzii 189. — *Guaco mexicana* 102. — *Gymnostomum gra-*
nuliferum 99. — *Gyrophragmium* 63.

Halymus pedunculatus 87. — *Heraclea* 11. — *Hieracia* 21.
 — *H. umbellatum* 85. — *Hierochloa borealis* 102. — *Hyper-*
cum humifusum 61, 162. — *Hypnum catenulatum* 189.

Juncus nigritellus 12. — *Jungermannia crenulata* 189.

Inula Helenium 106, 112. — *Iris nudicaulis*, *hungarica*, *bi-*
flora 61. — *I. sibirica* 101.

Lamium incisum 17. — *Lepigona* 14. — *Lep. salinum* 88.
Lupinus 54 följ. — *Luzula glabrata* 12. — *Lychnis alpina* 61, 188.

Matricariæ 22. — *Melampyrum pratense* var. 167. — *Me-*
landrium vespertinum 165. — *Menthæ* 17, 112. — *Mesogloia* 28.
 — *Montagnea* 62. — *Musa paradisiaca* 48. — *Mycenastrum* 64.

Narthecium ossifragum 105. — *Nymphæa alba* var. 164.

Oenanthe fluviatilis et *Phellandrium* 175. — *Ononides* 20. — *Orchis angustifolia* 165. — *O. cordigera* 23. — *O. incarnata* 92. — *O. latifolia* 22. — *Orobanche Avellanæ* 59. — *O. Cirsii* 101. — *Orthotrichum obtusifolium* 164.

Padinella 28. — *Pedicularis Sceptrum* Carol. 106. — *Philonotis falcata* 189. — *Plantago major agrestis* 106. — *Platantheræ* 169. — *Poa cæsia* 7. — *P. depauperata* 7. — *P. sudetica* 6. — *Podaxineæ* 62. — *Polygonum Persicaria* var. 14. — *P. tataricum* 14. — *Polyides rotundus* 28. — *Potamogeton Zetterstedtii* 160. — *Potentilla sordida* 16. — *Pruuus domestica* 91. — *Pulmonaria angustifolia* 106.

Racomitrium ericoides 189. — *Raphanus maritimus* 93. — *Rosa inodora* et aff. 15, 84. — *R. tomentosa* 16. — *Rubi* 165. — *Rubus nemorosus* var. 165, 171. — *R. Sprengelii* 102. — *R. suberectus* 86. — *Rumices* 92.

Saliceæ 25, 79. — *S. mollissima* 112. — *Salicornia herba-cea* 88, 91, 93. — *Scirpus fluitans* 105. — *Scrophularia aquatica* 112. — *Sempervivum tectorum* 105. — *Senecio aquaticus* 91. — *S. barbareaefolius* 21. — *Silene maritima* 14. — *Sinapis arvensis* 19. — *Sisymbrium arenosum* 18. — *Spartium scoparium* 85. — *Sphærococcus mirabilis* 98. — *Statice Limonium* 11. — *Stipa pennata* 105. — *Stratiotes aloides* 43. — *Succisa pratensis* 85. — *Symphytum patens* 9.

Thalictra 16. — *Thorvaldsenia speciosa* 103. — *Tilia platyphyllos* 164. — *Tortula gracilis* 189. — *Tritica* 8.

Utni 10.

Valeriana sambucifolia 87, 103, 162 följ., 176. — *V. officinalis* var. 163. — *Verbascæ* 10. — *Viola fennica, umbrosa* 53.

Zannichellia polycarpa 104. — *Zonaria deusta* 102.

BOTANISKA NOTISER med dertill hörande **LITERATURBIHANG** fortsättas under år 1845 efter samma plan som hittills. Prenumerationspriset å tidsskriften jemte bihang blir 1: 32 b:ko och kan erläggas hos Herrar Bokhandlare eller ock direkte insändas till *Herr C. W. K. Gleerups Bokhandel i Lund*, som benäget ombesörjer utdelningen och till hvilken således alla requisitioner böra insändas. — På postkontoren tillägges postförvaltarearvode. — Upsatser och notiser såsom bidrag till tidsskriften mottagas med största tacksamhet, och böra sådana adresseras till *Akad. Adjunkten Al. Ed. Lindblom i Lund*.

LUND, tryckt uti Lundbergs ka Boktryckeriet 1844.

	$\frac{24}{4} - \frac{11}{5}$				$\frac{16}{5} \frac{5}{6}$	$\frac{13}{5} h.$
			$\frac{10}{5} h.$		$\frac{20}{4}$	$\frac{11}{5} b.$
			$\frac{3}{5} b.$			$\frac{11}{5} h.$
	$\frac{21}{4} b.$		$\frac{12}{5} h.$	$\frac{26}{5} - \frac{12}{6}$		$\frac{16}{5} h.$
		$\frac{15}{5} h.$	$\frac{20}{5} b.$		$\frac{16}{6}$	$\frac{18}{5} h.$
			$\frac{28}{5} b.$		$\frac{16}{6}$	$\frac{29}{5} b.$
					$\frac{20}{5}$	$\frac{5}{6} h.$
27				$\frac{12}{6} h.$	$\frac{16}{6}$	$\frac{26}{5} h.$
			$\frac{25}{4} b.$			$\frac{29}{5} h.$
			$\frac{12}{5} b.$			$\frac{11}{5} h.$
						$\frac{1}{6} h.$

ur knoppen och när de voro fullbildade; andra åter haf-
 ig utmärkt med bokstäfver efter datum; så betyder: b.
 fbildade; n. nästan fullbildade; f. fullkomligt (och all-
 en blifvit observerad, hvarföre jag är ur stånd att

LITERATURBLAD

III

BOTANISKA NOTISER

för 1844,

LUND,

TRYCKT UTI LUNDBERGSKA BOKTRYCKERIET,

1844.

BOTANISKA NOTISER.

N:r 1.

Lund.

1844.

1. *Taschenbuch der Deutschen und Schweizer Flora &c. bearbeitet von D. Wilh. Dan. Jos. Koch. Leipzig. Gebhardt und Reisland. 1844. 82 och 604 sid. lit. 8:o h.*

Under denna titel har den vidtfräjdade Författaren här i en lagom volym, hvars format gör den passande att medhafva på exkursioner, meddelat den botaniska allmänheten sjelfva quintessensen af hvad som innehålles i samme Författares *Synopsis Flor. Germ. et Helv.* Samma ordning är följd i båda dessa arbeten, men *Taschenbuch*, som är utgifven endast på tyska språket, är mera hopträngd och i den användes en mängd abbreviationer, som dock ingalunda äro svåra att reda helst en förklaring öfver dem derjemte lemnas; äfvén äro en del synonymyer och anmärkningar utelemnade, likväl så att allt det vigtigaste finnes uplaget. — Som detta arbete, ehuru med tryckår 1844, dock utkom 1843 och nästan samtidigt med första afdelningen af den nya uplagan af *Synopsis*, så kan någon hufvudsaklig olikhet i fråga om sättet för behandlingen af de vextfamiljer, som för båda äro gemensamma, icke ega rum. I *Taschenbuch* äro imellertid de i tillägget till *Synopsis* uptagna förändringar och förbättringar hvar på sina ställen införda, men derjemte förefinnes en och annan mindre väsendtlig ändring; så t. ex. är här *Ranunculus Petiveri* åter hänförd som varietet till *Ran. aquatilis*; *Capparis ovata* anses som varietet af *C. spinosa*; *Saxifraga Hohenwarthii* likaledes till *S. sedoides*; *Sax. controversa* uptages under namnet *S. adscendens* L.; *Potentilla intermedia* *Synops.* kallas *Pot. heptaphylla*, emedan den af Fries återställda *P. intermedia* L. är annan art; *Astragalus alpinus* och *Oroboides* återföras till detta släkte från *Pha-*

ca; *Alsine sedoides* Fröhl. eller *Sagina decandra* Reichb. up-
tages såsom *Alsine rubella* Wahlenb. (om riktigheten hvaraf
dock åtskilligt torde kunna anmärkas, hvarom mera på annat
ställe); namnet *Valerianella dentata* är utbytt mot *V. Mori-
soni*; o. s. v. — I den delen deremot af *Taschenbuch*, som om-
fattar de vexter, hvilka utgöra föremål för andra afdelningen af
Synopsis, finner man en mängd ändringar och tillägg till hvad
första uplagan af sistnämnde arbete innehåller. Allt ådagaläg-
ger den upmärksamhet, hvarmed Förf. följt alla nya upptäckter
och framställningar, och den grundliga kritik han underkastat
sina förra åsigter och antaganden, för hvilka han icke visar
någon förkärlek, utan, så som det egnar den sanne vetenskaps-
mannen, öfvergifver då han finner dem af andra vederlagda el-
ler rättade; men han antager också icke heller på blott god
tro andras upgifter, så framt det icke för honom varit omöjligt
att kontrollera dem, då han också, liksom annars, antyder de-
ras källa. — Man skulle, t. ex. i fråga om släktet *Hieracium*,
som här utgöres af 52 arter, kunna tycka att Förf. visat sig
väl benägen för antagandet af en del arter, hvilka allenast ge-
nom mindre väsendtliga karakterer utmärka sig, men dels är
detta ett fel, som i allmänhet icke kan tilläggas denne Förfat-
tare, dels torde det i fråga om ett så inveckladt släkte, hvars
historia ännu är långt från afslutad, vara bättre att såsom arter
upföra alla former, som visa sig olika, än att sammanfösa dem
under en eller med tystnad förbigå dem; hvarigenom upmärk-
sambeten undandrages dem. — Det kan icke vara Ref. afsigt
att här framställa allt det nya, som i detta arbete förekommer;
han vill allenast fästa den svenska botaniska allmänhetens up-
märksamhet på denna *Taschenbuch*, hvilken bör vara ett oät-
skiljeligt vade-mecum för en hvar, som i den fria naturen eg-
nar sig åt vexternas undersökning. — Det yttre är mycket vac-
kert och nätt; papperet hvitt och fast; trycket sammanträngdt
men mycket redigt; korrekturen i allmänhet med omsorg
förd.

2. *Grundzüge der wissenschaftlichen Botanik &c. von M. J. Schleiden. Zweiter Theil: Morphologi, Organologi. Leipzig. Engelmann. 1843. 18 och 564 sid. 8:o h.*

Med denna del är detta märkvärdiga arbete fulländadt, hvilket med skäl väckt så mycken upmärksamhet, funnit många försvarare, men också många häftiga vedersakare, något som alltid är förhållandet med arbeten, hvilka bryta nya banor och bereda inträdet för nya epoker i vetenskaperna; och som ett sådant bör detta utan fråga anses. Men Förf. har äfven sjelf för-
anledt det bittra tadel, som från vissa håll träffat honom, genom det att han utan ringaste skonsmål och ej så sällan med alltför stor bitterhet behandlat nästan alla, som hittills förvärfvat sig ett stort namn inom botaniken och hvilkas auktoritet man i allmänhet med blind tro omfattat. Det är mot denna blinda tro han — och det med rätta — ifrar; häri söker han för en stor del orsaken dertill, att den verkliga vetenskapliga behandlingen af botaniken icke skridit längre framåt, att den ej trängt djupare in i vexternas inre natur utan håller sig vid ytan och det oväsendliga. Hela arbetet utgör en fortgående polemik mot denna ytlighet, men angifver derjemte de hufvudfrågor, hvilkas lösning är af vigt för att åt botaniken vindicera anspråken på att utgöra en verklig vetenskap och ej blott vara dels ett torrt register på naturföremål och deras kännemärken, dels en hopad massa af enskilda facta utan att innehålla eller uppgifva för dem någon högre ur vextens inre lif hämtad förklaringsgrund, hvarigenom de först vinna en högre betydelse.

I närvarande del går Förf. tillväga alldeles på samma sätt och efter samma metod, som i den första, för hvilken Ref. förut (Lit. bibang 1842 nr 5) lemnat en kort redogörelse. Först afhandlas (sid. 1—445) morfologien eller läran om vextformer-
na och deras delar, hvarvid först i allmänna morfologien framställas de enkla grundformerna och dessas kombinationer, hvar-
efter Förf. öfvergår till den speciella morfologien, vid hvars af-
handlande han särskildt genomgår de särskilda klasserna bland vexterna (1. *Gymnosporæ* neml. Alger, svampar, lafvar, cha-

raceæ; 2. *Angiosporæ*: α *agāmæ* neml. lösmossor, lefvermossor, Lycopodiaceæ, Filices, Equisetaceæ; β . *gamicæ*: Rhizocarpæ och Fanerogamer); vid fanerogamerna afhandlas särskildt rot-, axel-, blad-, knopp-organerna, bland hvilka sistnämnda han isynnerhet uppehåller sig vid blom- och frukt-bildningarne. Jemte det hvarje särskild del karakteriseras och formolikheterna samt deras upkomst utvecklas, anförer han det viktigaste af terminologien, men ifrar derunder alltjemnt mot den mängd termer man infört för att beteckna de särskilda formförändringarne och hvarvid man vanligen mera afsett det yttre än den verkliga inre betydelsen, hvarföre han äfven anser dem såsom förkastliga ej blott som en öfverflödigt och vetenskapen slutligen alldeles nedtyngande barlast, utan ock som skadlig, emedan de föranleda den tanken att någon verklig inre olikhet eger rum, der den blott är skenbar och grundande sig på en ytlig och ofullständig insigt eller rent af skef upfattning. — Förf. fortgår slutligen till organologien eller läran om hela vextens och dess särskilda organers lif (sid. 436—558). Här uplager den allmänna organologien det största rummet, hvarvid särskildt genomgås: 1 de allmänna fenomenen i vexternas lif: neml. hela vextens lif, groendet, vexandet, näringsprocessen, fortplantningen, hela vextens-död; 2 de speciella fenomenen, neml. varmeutveckling, ljusutveckling, vextdelarnes rörelser. — I den speciella organologien framställas kortligen vegetations- och fortplantnings-organerna. — Slutligen (sid. 559—564) lemnas tillägg och rättelser till hela arbetet.

Ref. anser öfverflödigt att här särskildt framställa de åsikter, som i detta arbete uttalas, emedan de böra i sin helhet och sammanhang studeras och begrundas; ingen, som med allvar vill göra sig hemmastadd i botaniken och dess fysiologiska del kan undvara detta arbete, hvars noga studerande Ref. på det varmaste rekommenderar.

3. *Vorlesungen über die Kräuterkunde für Freunde der Wissenschaft, der Natur und der Gärten von Dr H.*

F. Link. Ersten Bandes 1 Abth. mit 2 kupfertafeln. Berlin, Lüderitz 1843. 184 sid. 2 pl. 8:o h.

Bland dem, som i mångfaldiga hänseenden gjort sig högt förtjenta om Botaniken i snart sagdt alla dess grenar, intager Prof. Link ett af de utmärktaste rummen. Närvarande arbete har till föremål att på ett populärt sätt afhandla och framställa särskilda delar af vextläran. Denna första afdelning, som sönderfaller i 14 föreläsningar, sysslosätter sig med vexten i allmänhet, skilnaden mellan organiska och oorganiska kroppar, vextdelarnes proportionela utveckling och metamorfos, kort karakteristik af fanero-, meso- och krypto-fyter; hvarefter Förf. öfvergår till framställningen af vexternas inre byggnad och de särskildta slagen af celler, kärl &c. samt deras förrättningar; i sista föreläsningen vidröres kortligen morfologien och terminologien. Vid afhandlingen af hvarje särskildt ämne förutsändes en kort historisk öfversigt öfver de viktigaste olika åsigtter, som derom framställts. De bifögade plancherna hafva till föremål att tydligare åskådliggöra åtskilligt rörande den inre byggnaden.

4. *Anatomia plantarum iconibus illustrata Auctore H. F. Link. Fasciculus 1 cum tabulis lithographicis XII. — Anatomie der Pflanzen &c. Berlin. Lüderitz 1843. 11 pag. & 12 tab. 4:o h.*

Detta arbete af den om vextanatomen högtförtjente Författaren står i närmaste samband med det här näst förut anmällda, som kan betraktas såsom en fortgående kommentarie till detsamma. Också lemnas i den på latinska och tyska språken författade texten eller förklaringen öfver plancherna öfverallt hänvisning på det ställe i nämnde föreläsningar, der det afbildade föremålet afhandlas. — Plancherna äro vackra, rediga och med omsorg utförda; att de äfven äro trogna, därför är Författarens namn en borgen. Ref. kan ej annat än rekommendera detta arbete hos enlika som önskar förskaffa sig kännedom om vexternas inre byggnad.

5. *Grundzüge der Botanik entworfen von Steph. Endlicher und Franz Unger. Wien. Gerold 1843. 40, 494 sid. 8:o h.*

Bland den mängd läroböcker och handledningar i Botanik, som under de sednare åren särdeles i Tyskland utkommit, intager närvarande säkerligen ett af de främsta rummen. Det sönderfaller i 2 hufvuddelar: 1 läran om vextens natur betraktad som individ; 2 Läran om vexterna såsom systematisk enhet. Den förra innefattar: a: histologien; b: organologien; c: fysiologien; den sednare deremot: a: systematik; b: geografi; c: historia. Af dessa äro histologien och organologien vidlyftigast afhandlade (sid. 1—364) och här är en stor mängd figurer i trädsnitt insatta i texten till att uplysa och förtydliga dess innehåll; de äro i allmänhet rediga och motsvara sin bestämelse. De öfriga afdelningarne äro mera generellt behandlade men uptaga dock de viktigaste momenterna, som i fråga om hvardera böra afses. I systematiken upräknas klasserna och ordningarne enligt Endlichers uppställning, men utan uppgifvande af några karakterer för dem. — Geografien är åtföljd af en liten karta, för att förtydliga de särskilda vextregionerna och isoterma linierna. — Historien omfattar ej vetenskapens utan vegetationens historia och framställer således hufvudmomenterna af de förändringar, som vextverlden i tidernas längd undergått. — Till slut meddelas ett utförligt register. — Det yttre är vackert, trycket drygt och i allmänhet korrekt.

6. *A. von Jussieus Elementarkurs der Botanik, abgefasst nach dem Program der Universität von Paris vom 14 September 1840. Aus dem französischen übersetzt und mit Anmerkungen und Zusätzen versehen von Dr H. M. Schmidt-Göbel und J. Pfund. Mit vielen Abbildungen. 1:e Abth. Prag. Calve. 1844. 239 sid. och 5 Tafeln. 8:o h.*

Äter en lärobok i Botanik; den tyckes vara ganska fullständig, men uppehåller sig företrädesvis vid de i Frankrike

framställda åsigter. Ifrån definitionen på vext öfvergår Förf. till framställningen af de elementar- och öfriga organer, hvaraf den utgöres, deras sammansättningar och öfriga förhållander, hvarest vegetationsorganernes funktioner afhandlas och de olika åsigter utvecklas, som med afseende härpå framställts. — De bifogade plancherne afse dels det vextanatomiska, dels terminologien.

7. *Mantissa botanica sistens Generum plantarum supplementum secundum Auctore S. Endlicher. Windob. Beck 1842. 114 pag. lex. 8:o h.*
8. *Stephani Endlicher Mantissa botanica altera, sistens Generum plantarum supplementum tertium. Windobonæ. Beck. 1843. 111 pag. lex. 8:o h.*

Man kan ej nog prisa Hr Endlicher för det han tid efter annan särskildt utgifver supplementer till sitt utmärkta arbete *Genera Plantarum*, hvarigenom alla småningom tillkommande tillägg och förbättringar blifva tillgängliga för vetenskapens idkare, hvilka sålunda få på ett ställe samlat, hvad de annars finge i tidsskrifter och andra arbeten med stort besvär eftersöka.

I fråga om anordningen följes naturligtvis hufvudverket; nya tillkomna genera införas på sina ställen, och vid de gamla gifvas hänvisningar till nya plancher öfver dem, äfvensom till de sednare utkomna arbeten, hvari något af vikt rörande dem förekommer; äro i dessa meddelade nya karakterer &c. uplagas dessa, t. ex. i första mantissan Fenzl's öfver *Lychnideæ*; m. m. fl. — I andra mantissan äro algerna underkastade en alldeles ny bearbetning, som föregås af ett alfabetiskt register öfver de författare, som skrivit rörande dessa vexter, samt de af dem utgifna arbeten. Vidare äro under hvarje slägte upräknade alla dit hörande arter, samt slutligen meddelad en af Unger författad öfversigt af de fossila algerna. Hvarje supplement innehåller till slut register öfver alla deri omnämnda släkten.

Med hänseende till papper och tryck äro dessa supplementer lika nitida som sjelfva hufvudarbetet.

9. *Genera plantarum floræ germanicæ iconibus et descriptionibus illustrata Auctore T. Fr. L. Nees ab Esenbeck. Opus continuatum ab A. Putterlick & S. Endlicher. Fasciculus 23. Bonn, Henry & Cohen. 1843. 20 pl. och 19 blad text 8:o.*

Det är fägnande att detta arbete nu åter raskt fortsättes. Närvarande häfte, som i alla delar slutar sig till de föregående, innehåller figurer och beskrifningar på följande släkten: *Vitex* L., *Stenhammera* Reich., *Mattia* Schult., *Eritrichum* Schrad., *Orobanche* L., *Phelipæa* Desf., *Lathræa* L., *Acanthus* Tournef. (på 2 blad), *Tozzia* Michel., *Pedicularis* Tournef., *Lindernia* All., *Limosella* L., *Buphthalmum* Neck., *Telekia* Baumg., *Pallenis* Cass., *Bidens* L., *Micropus* L., *Evax* Gärtn., *Ambrosia* Tournef. — Ref. hoppas att snart få anmäla ett nytt häfte.

10. *Zur Flora Mecklenburgs. Von Joh. Röper. 1:r Theil. Rostock. Leopold. 1843. 160 pag. 8:o h.*

Ju närmare ett land ligger ens eget och ju mera det med hänseende till sin fysiska konstitution dermed öfverensstämmer, desto intressantare är det att erhålla underrättelse om dess vegetativa förhållander och den likhet eller olikhet, som i detta hänseende röjer sig mellan delsamma och ens eget. Här i Sverige hafva vi alltför liten detaljerad kännedom om vegetationen i de särskilda trakter, som i söder och öster omgifva Östersjön och som således tillhöra samma basin som Sverige, och alla bidrag att öka denna kunskap böra därför för oss vara af vigt. Nu ifrågavarande arbete är af detta slag och Ref. vill därför egna det en närmare upmärksamhet. Det är icke ämnat utgöra någon flora i vanlig mening, utan snarare att för landets yngre botanister lemna en anvisning på hvad som är sunnet och an-

ledning att eftersöka hvad som ännu inom landet ej blifvit up-
täckt, samt rikta deras upmärksamhet på de särskilda formerna.

Det sönderfaller i 2:ne afdelningar: "*Allgemeines*" och "*Besonderes*." Den förra afdelningen innefattar åter: 1. "Zur Geognosie, physikalischen Geographie und Pflanzengeographie", hvori först kortligen angifves medeltemperaturen ($+6^{\circ}$, 79 R.) för Rostock och temperaturförhållandena i allmänhet, hvar-
efter åtskilligt vextgeografiskt afhandlas, hvarvid Förf. äfven
kommer in på frågan om landets ursprungliga vegetation och
de orsaker, som föranleda förändringar i densamma. 2. "Zur Systematik, Morphologie och Physiologie": här anföres åtskilligt
rörande afarter, hybriditeter, monstrositeter och metamorfoser
och Förf. upmanar yngre botanister att under sina exkursioner
noga gifva akt på dessa, samt på de omständigheter, hvarun-
der de förekomma. — I andra afdelningen upräknas de i Meck-
lenburg funna vextformer, hvarvid början göres med *Filices*.
Öfver hela familjen lemnas först några allmänna anmärkningar,
särdeles rörande sporangierna. Vid upräkningen af de särskilda
arterna, som hittills äro funna i Mecklenburg, lemnas ingen
beskrifning af dem, utan under hvarje art anföres först allmän-
na anmärkningar öfver dess utbredning, affinitet med andra ar-
ter, de olika former, hvarunder den upträder och de omstän-
digheter, hvaraf dessa synas betingas, o. s. v., hvarefter dess
vextställe ("standort") och slutligen dess förekomst i närmare
belägna länder (Britanien, Hannover, Holstein, Brandenburg,
Pommern, Danmark, Sverige) uptagas. Med hänseende till
Sverige har Förf. endast begagnat Wahlenbergs *Flora Sve-
cica*, hvaraf händt att några arter, som verkliga här förekom-
ma, ej såsom sådana anförts. Hit höra: *Asplenium Adiantum
nigrum*, *Nephrodium Oreopteris* (som upgifves allenast före-
finnas i Helgeland, ehuru den är allmän i hela sydvästra Norge
och, som bekant är, äfven vexer i Skåne), *Aspidium angu-
lare*. — Vid *Pteris aquilina* anföres den håriga varieteten,
med anledning hvaraf diagnos lemnas på *Pl. arachnoidea* Desv.,
som Förf. anser höra hit. — Till *Nephrodium spinulosum*
hänföras såsom former både *Aspid. dilatatum* och *A. cristatum*

och dessa genomgås vidlyftigt. Likaledes anses *Aspid. aculeatum*, *angulare* och *lobatum* som former af en och samma art. — Vidare afhandlas *Lycopodineæ* och *Equisetaceæ*, med hvilka detta häfte slutar. Såväl under sjelfva klasserna som de särskilda arterna förekomma ganska många intressanta anmärkningar, som förtjena upmärksamhet.

I Mecklenburg äro, enligt detta arbete, hitintills med säkerhet funna följande *Filices*: *Polypod. vulgare*, *phegopteris*, *dryopteris*; *Pteris aquilina*; *Blechnum boreale*; *Asplen. septentrionale*, *germanicum*, *ruta muraria*, *trichomanes*; *Athyrium filix femina*; *Cystopteris fragilis*; *Nephrodium thelypteris*, *oreopteris*, *filix mas*, *spinulosum* jemte *dilatatum* och *cristatum*; *Aspidium aculeatum*; *Osmunda regalis*; *Botrychium Lunaria*, *rutaceum* Sw.; *Ophioglossum vulgatum*; af *Lycopodineæ*: *Lycopodium Selago*, *inundatum*, *clavatum*, *complanatum*, *annotinum*; af *Equisetaceæ*: *Equisetum arvense*, *Telmateja*, *silvaticum*, *pratense* Ehrh. (*E. umbrosum* Willd.), *limosum*, *palustre*, *hiemale*; *Pilularia globulifera*.

11. *Flora von Ober-Schlesien und dem Gesenke, mit Berücksichtigung der geognostischen, Boden- und Höhen-Verhältnisse, von H. Grabowski. Breslau. Goschorsky. 1843, 10 och 451 sid. 8:o h.*

Få trakter hafva inom få år haft att glädja sig åt så många och noggranna florer som Slesien; först utgafvo Wimmer och Grabowsky gemensamt sin *Flora Silesiæ* (1828—29); derefter utkom 1840 Wimmers Schlesiens Flora och här hafva vi en tredje af Grabowsky; denna utgifver sig visserligen blott för en flora öfver öfra Slesien, men den är i sjelfva verket öfver hela landet, helst i ett särskildt bibang äro uptagna diagnoser på de vexter, som förekomma i andra delar af Slesien men saknas i Öfver-Slesien. Det är svårt att säga, hvartill denna flora egentligen skulle tjena så strax efter Wimmers utmärkta arbete; ej heller kan man genom företalet derom få någon klar insigt; ty att flera speciella vextställen här äro uptagna torde väl ej vara något verkligt skäl.

Floran är uppställd efter sexualsystemet, med diagnoser &c. på tyska; nästan inga synonymer, utom de som afse författare i Slesiska floran, anföras; *Salvinia* &c., *Equisetaceæ*, *Filices* och *Lycopodiaceæ* bland kryptogamerna äro ock uptagna. Efter sjelfva floran följer en förteckning öfver gebiets vexter efter naturliga systemet och med hänseende till deras olika lokaliteter och ymnighet i särskilda delar-af gebitet, hvilket i särskilda kolumner är utmärkt. Vidare följer alfabetiskt register öfver arter och synonymer. Sednare afdelningen innefattar "die geognostischen, Boden- und Höhen-Verhältnisse." Här lemnas en slags fysico-botanisk beskrifning öfver Öfver-Slesien och Gesenke, med uppgift på särskilda ställens höjd öfver hafvet och tabeller öfver de särskilda vextfamiljernas och dithörande arters antal i hela Slésien, i Öfver-Slesien och i olika höjdregioner och trakter (dessa tabeller jemte derur hämtade resultat äro framställda af Beilschmied); till slut lemnas en geognostisk öfversigt af Öfver-Slesien författad af v. Carnall.

12. *Flora Dalecarlica. Landskapet Dalarnes indigena Phanerogamer och Filices. Uppsats af C. G. Kröningsvärd. Falun 1843. 66 sid. 8o.*

Ett bland de förnämsta och viktigaste medel för att komma till en fullständig kännedom om ett helt lands flora utgöres af noggranna förteckningar öfver de vexter, som förekomma i särskilda trakter af landet samt uppgifter öfver de momenter, hvilka der på ett bestämmande sätt inverka på vegetationen och gifva den dess karakter. Det är i detta hänseende som så kallade specialfloror äro af stort intresse. Särdeles under de sednare åren har svenska botaniska literaturen riktats med ett betydligare antal af dylika, och bland dessa tillkommer största intresset dem, som hafva till föremål de provinser eller trakter, hvilka antingen utmärka sig genom en (vare sig till följe af rikedom eller fattigdom) från den öfriga delen af landet afvikande vegetation, eller ock genom sin belägenhet och lokala förhållanden bilda liksom en öfvergång mellan olika vegetations-gebiter. Det är i detta sistnämnde hänseende, som provinsen

Dalarne är förtjent af botanistens upmärksamhet; detta är nemligen det sydligaste landskap i Sverige, der fjelltrakter förekomma och hvarest man således åt detta håll har att söka sydligaste gränsen för fjällvexterna samt har tillfälle observera fjällvegetationens öfvergång till låglandets. De stora, slutligen förenade, elfvar som genomströmma provinsen gifva också åt densamma, äfven i botaniskt hänseende, intresse. En fullständig förteckning öfver Dalarnes vexter var till följe häraf af vigt och det så mycket mera, som detta landskaps flora ända tills för några år sedan var så godt som okänd. Det är H:r Kröningssvärd, hos hvilken man står i förbindelse för fyllandet af denna lucka i kunskapen om fäderneslandets vegetationsförhållander. Redan i de af honom 1830—31 utgifna "afhandligar rörande naturvetenskaperna" påbörjade han en flora öfver Dalarne, men som afbröts med klassen Polyadelphia. Det var således af dubbelt intresse att i nu ifrågavarande afhandling erhålla en fullständig vextförteckning för Dalarne.

Sedan Förf. uppgifvit dem, hvilka genom sina forskningar och åt Förf. meddelade underrättelser bidragit till kännedom om Dalarnes vegetation, lemnas en öfversigt af de flera dalsträckningar, som förekomma inom provinsen och föranledt dess benämning, hvarvid alla de särskildta vattendragen noga angifvas. — Vidare upräknas de af Fries antagna familjer, till hvilka de inom provinsen förekommande fanerogamer och filices höra, samt antalet af arter af hvarje familj, hvarestefter sjelfva förteckningen öfver dessa arter följer; denna är upställd efter sexualsystemet och i enlighet med 3:e upl. af Hartmans flora. Derefter meddelas upgift på vextställen för de anmärkningsvärdare eller sällsyntare arterna, samt förteckning på några "osäkra och främmande vextarter." Härefter meddelas de i särskilda delar af provinsen brukliga benämningar på en mängd vexter. Slutligen följa några "noter och uplysningar" förnämligast innehållande upgift på de förnämsta fjällen i provinsen, äfvensom på anställda mätningar öfver deras höjd öfver hafvet samt en del sjöars och de båda grenarnes af Dalelven höjd öfver hafvet på olika ställen.

De uptagna arterna af fanerogamer och filices utgöra 606, hvilka på följande sätt äro fördellda på de naturliga familjerna:

Synanthreræ	59	ceæ, Gruinales, Hypericæ	
Cyperaceæ	53	cinææ	6
Gramineæ	49	Chenopodiæ	5
Caryophylleæ	30	Alismaceæ, Gentianeæ, Solanaceæ, Ophioglosseæ	4
Ranunculaceæ	25	Coniferæ, Urticeæ, Liliaceæ, Callitrichineæ, Najadeæ, Caprifoliaceæ, Plantagineæ, Drupaceæ, Melanthaceæ	3
Cruciferæ	23	Characeæ, Nymphæaceæ, Dip-saceæ, Orontiaceæ, Callaceæ, Papaveraceæ, Valerianeæ, Paronychieæ, Portulacaceæ	2
Senticosæ	22	Rhizospermeæ, Myriceæ, Empetreeæ, Malvaceæ, Rhamnæ, Vepreculæ, Corneæ, Euphorbiaceæ, Balsamineæ, Tiliaceæ, Malpighiaceæ, Araliaceæ, Irideæ, Fraxineæ, Hydrocharideæ	1
Leguminosæ, Personatæ hvardera	21		
Ericineæ, Labiatæ, Salicineæ hvardera	17		
Polypodiaceæ	16		
Orchideæ	14		
Juncaceæ	13		
Umbelliferæ, Boragineæ	12		
Polygoneæ, Primulaceæ	11		
Cistineæ	10		
Equisetaceæ, Amentaceæ	8		
Lycopodiaceæ, Rubiaceæ, Calycanthemæ, Succulentæ	7		
Potamagetonæ, Campanula-			

Bland dessa vexter förekomma en ej obetydlig del fjällvexter; den inom några trakter af provinsen herskande öfvergångsformationen utöfvar ock ett märkbart inflytande på vegetationen. — Bland mindre allmänna arter torde följande böra nämnas: *Lonicera cærulea*, *Viola umbrosa*, *epipsila*, *Gypsophila fastigiata* β *arenaria*, *Aconitum Napellus*, *Ranunculus aconitifolius*, *Farselia incana*, *Cardamine parviflora*, *Epipogium Gmelini*, *Epipactis atrorubens*, *Malaxis paludosa*, *Salix daphnoides*, *Polypodium calcareum*, *Botrychium virginicum*, m. fl. — Troligen torde åtskilliga fjällvexter ännu hafva undgått upmärksamheten. — Bland främmande vextarter, som någon gång funnits i provinsen, uptages äfven *Medicago mini-*

ma With.; manne ej skrifvel för *M. lupulina* L., hvilken i "Afhandlingar rör. naturvetenskaperna" (häft. 2 sid. 144) upptages från samma ställe (rännstenar i Falun), som i floran anföres för *M. minima*?

13. *Linnaea. Ein Journal für die Botanik in ihrem ganzen Umfange. Herausgegeben von D. F. L. von Schlechtendal. 16 Bänd. 4—6 Hefte. Halle 1842.*

De 3 första häftena af detta band hafva till sitt innehåll refererats i Literaturbibanget för 1842. Särskilda omständigheter ha fogat att redogörelsen för de trenne sednare ända tills nu fördröjts. Ref. vill också allenast i största korthet framställa innehållet.

1. *Monographische Erläuterung der Gattung Pennantia und Aufklärung ihrer natürlichen Verwandtschaft. Von S. Reissek* (sid. 337—346 och 2 plancher). Sedan Förf. meddelat utförlig karakter för slägtet, beskrifvas de tvenne dithörande arterna *P. corymbosa* Forst. och *P. Endlicheri* Reiss. Derefter angifvas de olikheter, som skilja det från de naturliga familjer, dit det förut hänförts, och dess rätta plats anvises det bland *Anacardiaceæ* i granskapet af *Mauria* och *Rhus*.

2. *Catalogus plantarum, quas in itinere per Caucasum &c. 1836 et 1837 collegit Dr. Carl Koch, Jenensis* (sid. 347—366). I denna fortsättning redogöres för *Roseæ* till och med *Corneæ*. Särdeles bland *Umbelliferæ* flera nya släkten och arter. — *Epilobium virgatum* Fr. upptages, men till följe af *E. obscurum* Reich., som står midt imellan denna och *E. pulustre*, är Förf. höjd att anse alla tre såsom former af en och samma art. Någon jemnförelse med *Ep. tetragonum* sättes ej i fråga.

3. *De Stewiis nonnullis mexicanis disserit D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 367—373).

4. *Über eine neue Gattung der Campanulaceæ. Vom Herausgeber* (sid. 374—376). Under namn af *Depierreæ campanuloides* har Förf. funnit på ett halft folioark en litogra-

fierad och illuminerad figur jemte beskrifning på en vext funnen 1841 i kanton Neuschâtel i Sweitz, utan att någon auktor är anförd. Förf. anser alltsamman ej vara annat än en monstrositet af *Camp. rotundifolia* eller någon dess anförvandt.

5. *Etwas über Pflanzenbastarde. Von E. Hampe* — samt — *Nachträge zur Flora des Harzgebietes* (sid. 377—383). Bland "Nachträge" uplagas *Rumex conspersus* Htn, *R. Hippolapathum* Fr., *R. domesticus* Htn, samt "*Lecidea assimilis* n. sp. crusta squamuloso-conglomerata olivaceo-fusca; hypothallo obsoleto; apotheciis subelevatis marginalis primitus nudis, nigris, nitidis, intus albidis". Lik *Lecid. badia* Fr. men skiljer sig genom ini hvilaktiga apotecier samt dessas glans.

6. *Neueste Sammlung australischer Naturprodukte in Hamburg* (sid. 384—388). Hr L. Preiss redogör för sina resor i Australien och de derunder samlade naturalster, hvilka nu finnas i Hamburg.

7. *Beschreibung einer tetramerischen Orchisblütthe, vom Dr M. Seubert* (sid. 389—393 med 1 planch). På ett stånd af *Orchis palustris* Jacqu. befanns den nedersta blomman, som till ställningen var alldeles normal, abnorm, hufvudsakligen i det hänseende att den hade en dubbel labell med hvars insporre, samt mellan dessa labeller ett med dem lika långt, lansettlikt-jembredt blomblad, som enligt sin ställning tydligen tillhörde den yttre kretsen af perigonalbladen. Härigenom blef fyrtalet rådande både i den yttre och inre blombladskransen; ståndarekretsen äfven 4talig, ehuru blott den öfversta utbildad och de 3 öfriga representeras genom glandler, o. s. v. — Förf. anser depna abnormitet ej kunna förklaras genom antagandet att två blommor sammanvext; utan så att det annars herskande tretalet stegrats till fyrtalet; ett förhållande, som bland monokotyledonerne är normalt hos *Paris* och *Majanthemum*. Figurerne på den bifogade planchen åskådliggöra förhållandet.

8. *De plantis Mexicanis a Schiede, Ehrenberg aliisque collectis nuntium adfert D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 394—400, 480—489, 523—533).

9. *Über die Cuticula der Gewächse. Vom Hugo Mohl* (sid. 401—416 och 2 plancher). Efter en historisk överblick af de olika åsikter, hvilka framställts rörande cuticula och dess förhållande till epidermis, hvarvid Förf. såsom falsk återtager sin förut yttrade mening, att cuticula skulle härleda sig från ett lager af intercellulär substans, som betäckte yttra sidan af epidermis-cellerna, öfvergår han till framställning af de experimenter och undersökningar han anställt för att få sanna förhållandet utredt. Resultatet häraf blir, att cuticula bildas af epidermis-cellernas yttre lager, och att den således ej är att anse som en egen själfständig membran, ehuru den ganska väl förtjänar att genom ett eget namn skiljas från epidermis. Figurererna på de bifogade planchererna framställa epidermis och cuticula hos en mängd olika vexter.

10. *Bemerkungen über die Epipactisarten der deutschen Flora, mitgeteilt von Thilo Irmisch* (sid. 417—462 och 1 planch). Efter en komparativ granskning af de former, hvilka författarne upställt som skiljda arter och efter framställningen af flera monströsa Epipactisformer, hvarigenom blomdelarnes föränderlighet ådagaläggas och att man således vid arters skiljande ej alltför hufvudsakligen dervid bör fästa sig, lemnar Förf. en öfversigt af de tyska formerna af *Epipactis*, sådana han upfattat dem. Han antager 2 sektioner med hvar sin art: 1 *Euepipactis*: "Lippe durch Eindrücke der beiden Seitenränder in zwei (eine hintere und vordere) Hälften geschieden, von denen die hintere (Hypochilium) concav und rings geschlossen ist;" hit föres *Ep. latifolia* All. med följande former såsom varieteter: α *atrorubens* (Serap. *atrorubens* Hoffm.); β *microphylla* (Serap. *microphylla* Ehrh.); γ *viridiflora* (Serap. *viridiflora* Hoffm.); δ *platyphylla* (Serap. *latifolia* Sw.); ϵ *brevifolia*. 2 *Arthrochilium*: "Lippe durch tiefe Einschnitte in die Seitenränder in zwei (eine hintere, der Columna zunächst stehende, und eine vordere) Hälften geteilt, die Ränder der hintern in 2 freie Öhrchen auslaufend. Nectarabsonderung auf einen schmalen linienförmigen Streifen beschränkt, welcher den Grund der hinten Hälfte der Länge nach durchläuft;" hit hänföres *E. palustris* Crantz. — Slutligen följer i ett bihang anmärkningar rörande Orchid-blommorna och sättet att förklara dem. (Forts.)

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER.

N:r 2.

Lund.

1844.

13. *Linnæa. Herausgegeben von D. F. L. von Schlechtendal. 16 Band. 4—6 Hefte. Halle 1842. (Forts. fr. n:r 1).*

11. *Pflanzen-missbildungen gesammelt von D. F. L. von Schlechtendal* (sid. 463—464). Här framställas 4 abnorma bildningar hos blommor af *Philadelphus coronarius*.

12. *Anatomische Bemerkungen über den Bau der Melocacten, von F. A. W. Miquel* (sid. 465—479). Förf. vill själf att denna uppsats betraktas som ett supplement till Schleidens afhandling om Cacteernas anatomi, hvarföre han också allenast uptlager sådant som är eget för *Melocacti*. Något utdrag kan ej lemnas.

13. *Einige Bemerkungen über die Grössenbestimmung mikroskopischer Objekte, vom Prof. H. Mohl* (sid. 489—512). Förf. som mycket sysslosatt sig med mikroskopiska undersökningar, framställer här de särskilda slagen af mikrometer, de feltag, hvarföre man vid deras begagnande är utsatt, samt huru man, såvidt ske kan, skall kunna undvika dem.

14. *Dem Andenken an Diedr. Friedr. Carl v. Schlechtendal. Von dessen Sohne D. F. L. v. Schlechtendal* (sid. 514—522). En kort teckning lemnas öfver den aflidne, hvilken under lifstiden var nära förbunden med Willdenow och under sina från de egenliga juridiska tjänstställganderna lediga stunder oförtrutet sysslosatte sig med botanik och författade samt utgaf äfven flera hithörande afhandlingar och var ledamot af åtskilliga lärda sällskaper. Han var född i Xanten 1767 d. 24 Sept. och dog d. 22 Febr. 1842 i Paderborn, der han var 'Oberlandsgerichtspräsident'.

15. *Einige Nachrichten über J. R. T. Vogel. Von L. C. Treviranus* (sid. 533—560). Åter en ung Naturforskare, som fallit ett offer för sin ifver. Vogel var född i Berlin 30 Juli 1812, var Privatdocent i Botaniken först i Berlin och sedermera i Bonn, samt författade flera afhandlingar införda dels i Linnæa, dels i Bonnska handlingarne, dels i andra tidsskrifter. Blef såsom Botanist anställd vid den Niger-expedition, som 1841 afgick från England och under hvilken han d. 17 Dec. dog på ön Fernando Po till följe af en genom klimatets inverkan ådragen sjukdom. — Flera intressanta utdrag ur Vogels under resan skrifna bref äro meddelade.

16. *Kurzgefasste Darstellung eines neuen Systems der Pflanzenlehre, von E. Chr. v. Trautvetter* (sid. 561—582). Förf. erkänner sjelf att han ej är egentlig botanist och hans system förde ej heller få påräkna något bifall hvarföre det härstädes äfven kan lemnas utan vidare afseende.

Detta band åtföljes af Literaturbihang, hvari en mängd botaniska skrifter äro i större eller mindre korthet refererade. Utrymmet tillåter ej att derur här uptaga något.

14. *Linnæa. Band XVII oder Beiträge zur Pflanzenkunde. Band I. Herausgegeben von Schlechtendal. Halle 1843.*

Sedan Schlechtendal i förening med H. Mohl började utgifva *Botanische Zeitung*, hvari den *Literaturbericht*, som förut uptogs i Linnæa, numera fått sin plats, har Utgifvaren af Linnæa ansett sig böra gifva denna tidsskrift jemte den gamla titeln äfven en ny. Deri uptagas nu endast originalupsatser och hvarje häfte har till arktalet blifvit något förminskadt. I de 4 första häftena för 1843 innehållas följande:

1. *Über eine neue Gattung aus der Familie der Zygophyllaceæ. Vom Dr. Alex. v. Bunge* (sid. 1—9). Slägtet kallas *Sarcozygium* och den enda arten *S. xanthoxylum*, funnen i Kina vid vägen mellan Peking och Kjachta i öknen Gho-bi, är afbildad på den bifogade planchen.

2. *Monströse Blumen von Linaria vulgaris. Beschrie-*

ben vom Ritter L. Heufler (sid. 10—14). Isynnerhet ståndare och pistill hade undergått förändring; de förra hade förvandlats till, strutformiga rör af åtskillig skapnad, ofta med rudiment till ända till sju ståndare. I ställe för pistill var der en annan mer eller mindre utbildad blomma, vida monströsare än den första. På den bifogade planchen är allt detta framställdt.

3. *Lichenen des Reiseverims und des Hochstellerschen Herbarii. Untersucht und beschrieben von J. v. Flotow* (sid. 15—30). Här genomgås lafvar samlade dels under Schimpers resa i Abyssinien, dels på Cypren, dels slutligen på Kap. Flera nya arter och former beskrifvas, äfvensom anmärkningar vid förut kända meddelas. Några rättelser lemnas i ett "Nachtrag" sid. 254—256.

4. *Catalogus plantarum, quas in itinere per Caucasum, Georgiam Armeniamque annis 1836—37 collegit D:r C. Koch Jenensis* (sid. 31—50, 273—314). Fortsättning från 15:de bandet. Här refereras *Caprifoliaceæ*, till och med *Chenopodiaceæ*.

5. *Über Byssus Flos Aquæ L. Von L. C. Treviranus* (sid. 51—57). I korthet framställas de olika arter, som af olika författare ansetts för Linnés *Byssus flos aquæ*. En af Författarens broder anmärkt form, som han anser böra hänföras till *Palmella*, ehuru skiljd från *P. hyalina* Lyngb., beskrifves, äfvensom andra former. En planch medföljer.

6. *Über einige Pflanzen aus Surinam, von F. A. W. Miquel* (sid. 58—71).

7. *Über die systematische Einteilung der Algen, von Fr. Kützinger* (sid. 75—107). Efter en kort, ingalunda fullständig, historisk öfversigt öfver Algernas systematiska behandling, öfvergår Förf. till upräkning af alla de i hans *Phycologia generalis* uptagna arter (1534 arter i 350 släkten och 77 familjer). Inga karakterer på afdelningar, familjer eller släkten lemnas, utan allenast blotta namnen.

8. *Observationes botanicæ n:r II auctore N. Lilja, Botanico Lundensi* (sid. 108—112). Åfser förnämligast synonymiken, hvarjemte några varieteter af odlade vexter beskrifvas.

9. *Charæ Preussianæ adjectis reliquis speciebus e Nova Hollandia hucusque cognitæ. Auctore A. Braun* (sid. 113—119). Åtta arter, de flesta förut ej benämnda och hvilka alla icke äro funna annorstädes än i Nya Holland.

10. *Genus novum Chenopodearum, auctore Al. Bunge* (sid. 120). *Alexandra* tillhör afdelningen *Suedineæ*; har blott en art *Al. Lehmanni* från öknerna kring Aral.

11. *Parmeliarum species tres novas offert E. Hampe* (sid. 121—123). *Sticta Lucæana* från Nya Holland, *Parmelia* (Evernia) *denudata* från Peru, *Roccella mollis* med var. *β. Dufouriæformis* äfvenledes från Peru.

12. *Plantæ Kotschyanæ nonnullæ, novæ censitæ a D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 124—128). Sex arter dels från Aleppo, dels från Kurdistan; deribland ett nytt släkte bland Umbellaterna: *Polycyrtus*.

13. *Einiges zur Lebensgeschichte der Achlya prolifera, von Dr. F. Unger* (sid. 129—152). Förf. redogör för de observationer rörande denna parasitiska alg, hvilka han var i tillfälle anställa på några arter af fisksläktet *Cyprinus*, som deraf voro anfallna. Denna alg, hvaraf Fl. Dan. t. 896 redan lemna en ganska känlig bild och som af Lyngby beskrifves under namn af *Vaucheria aquatica*, öfverensstämmer såväl i vegetation som fruktbildning med *Vaucherierna*, särdeles *V. clavata*, att Förf. anser dessa båda såsom ganska nära förvandla. Förf. Leskrifver bildningen af sporidierna och den säck, hvari de äro inneslutna, äfvensom deras rörelse och det sätt hvarpå de utsläppas ur säcken, allt sedt under betydlig förstoring och på en bifogad planch afbildadt. Det lyckades ej Förf. att få se sporidierna gro; men från sjuka fiskar inympade han parasiten på friska. Till slut meddelas en historisk öfversigt af literaturen rörande *Achlya*.

14. *Über dichotome Verzweigung der Blüthenaxe (cymöse Inflorescenz) dicotyledonischer Gewächse. Von H. Wydler, Prof. in Bern* (sid. 153—192). Efter förutsändandet af åtskilliga allmänna sätser och anmärkningar rörande "Vorblät-

ler, Kelehs spirale, Dichasium", m. m. genomgår Förf. särskildt förhållandena med hänseende till inflorescensen hos de särskilda familjerna, hvarjemte 2 plancher äro bifogade för att bildligt förtydliga dessa symmetriska förhållanden. — Några rättelser äro meddelade sid. 408—409.

15. *Beobachtungen über den Ursprung und Zweck der Stipeln, von E. Regel* (sid. 193—234). Efter en kort framställning af hufvudsakligen Decandolles och Bischoffs åsikter rörande stiplerna, uppställer Förf. några allmänna satser såsom resultat af sina undersökningar. Bland dem vill Ref. här anföra följande: Alla bladartade organer hos fanerogama växter sönderfalla i tvenne från hvarandra skilda bildningar, stipel- och blad-bildningar; axelspetsen, som i form af en vårta höjer sig ur knoppkärnan, öfvervexes från basen af den stipulära bildningen såsom af ett i den enklaste formen alltid enkelt stipelhyll, som dock ej totalt täcker axelspetsen, utan lemnar antingen en öppning i toppen eller på sidan; de mera utbildade stipelformerna uppstå, då stipelhyllat har 2, 4 eller (sällan) flera långsamt gående öppningar, hvarigenom lika många stipelblad uppkomma. Stiplerna få sina nerver direkte från stjelken. Stiplerna tjena alltid att betäcka axelspetsen, som under deras skydd fortvexer. Finnas derjemte äfven verkliga blad, så bevara stiplerna äfven dem under deras utveckling. Öfverallt hos växten, der delar bildas hvilka äro att anse liksom nya individer på växten, eller upkommit genom ombildning af en sådan, uppstår först det nya individets axelspets, som närmast är kringväxt af ett eller flera stipelhyllen. Såsom allmän regel kan man derföre nästan uppställa följande: alla i växtvärlden till betäckning eller hyll använda organer höra ej till blad- utan till stipelbildningen (hit höra "die Hüllen der Knospen, die Eyhülle, die Cotyledonen und die Fruchthülle"). Stiplerna föregå bladbildningen; ty hos de nyutvecklade individerna framträder stipelbildningen före bladbildningen. — Med hänseende till bladens och stiplernas ömsesidiga ställning visar sig en tvåfaldig olikhet, i det stipelkretsen antingen har sin plats högre eller lägre än bladet: d. v. s. de äro fästade antingen innanför eller utanför

bladet; i förra fallet skydda och bevara de den näst högre ledens blad, i sednare det blad utanföre hvilket de äro fästade, hvilket alltid utvecklas sednare än dertill hörande stipler, då deremot i förra fallet, eller då stiplerna äro fästade innanföre bladet, detta utvecklar sig antingen något förr eller liktidigt med stiplerna. I allmänhet finnas inga knopper i stiplernes axiller; men så snart inga verkliga blad äro förhanden, utan stipeln, som omger axelspetsen, ingår i en vidare bladartad bildning, finnes äfven alltid en axillarknopp vid stipelns bas. — Förf. synes för öfrigt vara benägen att antaga, det stipelbildning eger rum hos alla växter åtminstone i deras spädaste ungdom. Hos monokotyledonerna förekomma de allmänt och hinna hos dem ofta till fullkomlig bladartad utveckling på de verkliga bladens bekostnad. — Till slut visar Förf. speciellt hos en mängd mono- och di-kotyledoner stiplernes bildning och utveckling, som genom tvenne plancher göres än mera åskådligt.

16. *Genera Myrtacearum nova vel denuo recognita auctore J. C. Schauer* (sid. 235—244).

17. *De plantis mexicanis a G. Schiede, C. Ehrenbergio aliisque collectis nuntium adfert D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 245—253).

18. *Algarum (phycearum) minus rite cognitarum pugillus secundus. Scripsit J. E. Areschoug* (sid. 257—269). För denna uppsats redogöres särskildt i Botaniska notiser.

19. *Observationes in Yuccæ species auctore D. F. L. de Schlechtendal* (sid. 270—272).

20. *Über die Laubmoosgruppe der Leucophaneen Hpe, von Karl Müller* (sid. 315—322). Förf. klagar att det af Hampe 1837 grundade slägtet *Leucobryum* icke blifvit allmänt antaget, ehuru det är likså utmärkt som de flesta öfriga och utgör typ för en egen grupp *Leucophaneæ* Hpe, men som Förf. helre ville kalla *Leucobryaceæ*. Förf. uppräknar de till denna grupp hörande släkten: *Leucobryum* Hpe grundadt på *Dicranum glaucum* hvartill 4 andra exotiska arter komma;

Didymodon Sphagnoides Hook, skiljer sig från förra genom med nerv försedda blad och utgör troligen eget slägte; slutligen *Octoblepharum*. Det är genom bladbyggnaden som denna grupp karakteriseras och Förf. framställer densamma samt lemnar på den bifogade planchen afbildningar af dess egenheter. Såsom karakter för gruppen uppgifves slutligen följande: Bladnätet består af flera lager af celluler och är försedt med intercellulär-gångar i samma plan: bladställning: tjocka knippen i spiral; frukt i toppen; mössan på halfva sidan; lock långt tillspetsadt.

21. *Pemptas stirpium novarum Capensium*. Auctore E. Fenzl (sid. 323—334).

22. *Botanische Beiträge von A. Scheele, Pastor zu Heersum bei Hildesheim* (sid. 335—352). Åtskilliga extraeuropiska nya arter diagnosticeras, men derjemte en del europeiska, hvarförutan anmärkningar vidfogas vid andra. Sålunda upställes en ny *Galium pratense*, som skall skiljas från *G. uliginosum* genom "aufwärts stackelig-rauhe, stumpfe Blätter und glatte Früchte"; förekommer i trakten af Göttingen; en från Schweiz under namn af *G. Halleri* Suter förhållen art kallas *G. alpinum*; en *Rubia dalmatica* beskrifves, äfvensom en *Euphorbia micans* från Istrien. Anmärkningar meddelas rörande skillnaden mellan åtskilliga arter af *Galium*; vidare öfver släktena bland *Alsineæ*, öfver *Atriplex hastata* och *latifolia*, några Cruciferer; *Ranunc. casubicus* och *auricomus* anses som former af en art; *Fraxinus simplicifolia* deremot såsom skild från *Fr. excelsior*. Nya diagnoser för *Erythræa Centaurium*, *linariaefolia* och *pulchella* meddelas.

23. *Descriptiones Diosmearum Capensium novarum vel nondum rite cognitarum* Auctore Bartling (sid. 353—382 med en planch).

24. *Macromitrium truncatum nov. sp.* Beschrieben von Karl Müller (sid. 383—384). Denna nya art är från St. Vincent.

25. *De gramineis Europæ australis observationes botanicæ*. Auctore H. F. Link. (sid. 385—407). Förf. meddelar

bär en del bland de observationer han varit i tillfälle göra under de resor han dels i sednaste åren företagit i Italien, dels ock 1833 och 1838 i Grekland, hvartill äfven komma åtskilligt rörande de i Portugal observerade gräs, med anledning hvaraf han tillägger, att den af honom och Grefve von Hoffmanssegg påbörjade Flora Lusitanica säkerligen aldrig binner till gräsen och anmärker han äfven att det 1841 utgifna häftet af nämnda flora redan före 1806 icke blott var sammanskrifvet utan äfven tryckt. — Bland de många härefter följande observationer öfver gräsen, förekomma några nya genera och arter samt nya beskrifningar öfver äldre, nära beslägtade eller förblandade arter: t. ex. *Hordeum murinum* och dermed affina, *Triticum repens* med beslägtade. — Rummet tillåter icke att här speciellare redogöra för dessa och öfriga intressanta anmärkningar, som denna uppsats innehåller.

26. *Einige Bemerkungen über Lycopodiaceen. Von L. C. Treviranus* (sid. 410—416). Dessa anmärkningar, som äro föranledda af Springs monografi öfver *Lycopodiaceæ*, afse först och främst fruktens ställning, om neml. denna har sin plats i bladvinkeln, såsom Link påstår, eller på sjelfva bladet enligt Springs åsigt; Förf. anser det förra påståendet hafva god grund för sig. — Vidare yttras något om de af Spring antagna 2 former af *Lyc. complanatum*: α *patentifolium* och β *adpressum* (*Lyc. chamæcyparissus Braun*, *L. Thyodes Willd.*); utom annat skilja dessa former sig genom grenarnes riktning; dessa äro hos α förlängda och mer eller mindre utspärrade; hos β deremot uprätta och buskformiga. — Slutligen tilläggas några anmärkningar om *Isoetes* och dess frukt.

27. *Beiträge zur Anatomie und Physiologie der Schwämme, von J. Schmitz.* — I. *Über die Entwicklung, den Bau und das Wachstum von Thelephora sericea und hirsuta* (sid. 417—455 och tab. 12—14). — II. *Über das Wachstum von Sphæria carpophila Pers.* (sid. 456—486 och tab. 15). Dessa båda uppsatser äro af så speciellt innehåll att, ehuru intressanta de än äro, något utdrag af dem ej kan meddelas utan

att upplaga alltför mycken plats. En tredje uppsats rörande *Rhizomorpha fragilis* Roth är äfven börjad i detta häfte, men som den ej här hunnit slutas, upskjutes refererandet deraf intill dess Ref. erhåller femte häftet af denna tidskrift.

15. *In systemata Algarum hodierna Adversaria scripsit Jacobus G. Agardh. Lund 1844. 56 pag. 8:o.*

Denna afhandling, hvilken är utgifven under form af akademiska dissertationer, har till systemål att vederlägga de anmärkningar och inkast, hvilka Deccaisne och Kützing, isynnerhet denne sistnämnde, framställt mot de af Förf. i dess föregående arbeten uttalade åsigter. — Sedan Förf. antydt vigten deraf, att man i sednare tiden lagt den inre bygnaden och biologiska förhållander till grund för Algernas systematisering, visar han till hvilka felaktiga och falska resultater den ytterligheten å andra sidan leder, då man anser äfven den ringaste skiljaktighet i bygnaden såsom tillräcklig för att derpå grunda icke blott specifiska utan äfven generiska skilnader; äfvensom då man blindt fäster sig vid den yttre formen, utan något hänsende på de biologiska förhållanderna; ett fel, hvarsföre isynnerhet de exponera sig, hvilka, utan att ega tillfälle att under en följd af år observera Algerna i deras element, döma öfver dem efter de ofta outbildade, högst ofullständiga och stympade fragmenter, som förvaras i herbarier, och hvarigenom *arternas* diagnostik nedsjunker till en diagnostik af *specimina*. Förf. angifver derefter den väg man bör följa och huruledes man, der den direkta erfarenheten upphörer, får och bör sluta efter analogi. — Som Förf. i närvarande afhandling egentligen vill fästa sig vid de anmärkningar, som framställts mot hans åsigter rörande *Florideæ*, så uplager han allénast i en not några generalare af Kützing mot honom gjorda inkast, deribland det rörande de af Förf. under namn af sporidier framställda fruktifikationsorganer. — Då Förf. derefter öfvergår till *Florideæ*, företager han först till granskning de invändningar, som dels

Decaisne dels Kützing framställt mot hans åsigter rörande de två slag af fruktifikationsorganer, som inom denna afdelning förekomma, i sammanhang hvarmed han ådagalägger att den af Kützing begagnade hufvudindelning af *Florideæ* hvilat på en alldeles falsk grund. — I denna ordning föreläger Förf. till granskning de mot Förf. åsigter stridande antaganden, som Kützing inom de särskilda underordningarne framställt, hvarvid anmärkningar göras mot de af denne antagna släkten och arter, samt de karakterer han lagt till grund för sina genus- och species-bestämningar, i sammanhang hvarmed Förf. karakteriserar några nya arter. — Rummet tillåter icke att här specielare referera hvad Förf. utvecklat, men deraf inhämtas att Kützing i många hänseenden synes icke hafva med nog betänksamhet gått till väga, äfvensom att han icke med tillräcklig omsorg och under längre tid studerat Algerna lefvande i deras element och der observerat deras utveckling och alla biologiska förhållanden, utan hufvudsakligen dömt efter torra specimina och fragmenter.

-
16. *Enumeratio plantarum hucusque cognitarum, secundum familias naturales disposita, adjectis characteribus, differentiis et synonymis. Auctore C. S. Kunth. Tomus 4:us.* Med särskild titel:

Enumeratio Xyridearum, Mayacearum, Commelynearum, Pontederiacearum, Melanthacearum, Uvulariarum, Liliacearum et Asphodelearum omnium hucusque cognitarum, adjectis etc. Stuttgart et Tübing. Cotta 1843. 752 pag. 8:o.

Då man jämför antalet af de vexter, som nu äro beskrifna, med dem, som voro kända på Linnés tid, förvånas man med skäl öfver den enorma tillväxt och utveckling, som denna del af naturens kännedom erhållit, och behofvet af arbeten, som så vidt möjligt är lemna fullständig synoptisk öfversigt af hela massan af kända vextalster blir alltmera i ögonen fallande.

Detta behof förmådde Decandolle att öfvergifva tanken på fortsättandet af den redan påbörjade utförliga bearbetningen af vexternas systematiska framställning och beskrifning, samt i stället genom utgifvandet af *Prodromus system. naturalis regni vegetabilis* lemna en kort synoptisk öfversigt af alla kända och beskrifna vextalster, hvilket arbete är och förblir att betrakta som ett mästerstycke. Men under de 20 år, som förflutit sedan första delen af detsamma utgafs, hafva materialierna på ett öfverraskande sätt ökats och äfven den mest ansträngda och ihärdiga arbetsamhet kunde ej hinna att ordna, bearbeta och publicera det förut kända och de alljemnt skeende nya upptäckterna så skyndsamt som allmänheten önskade och som arten af en dylik synoptisk framställning i visst hänseende fordrar. Det var därför en lycklig tanke af Kunth att genom det arbete, hvars fjärde del Ref. nu går att anmäla, söka fylla den alltmera käbara luckan i den botaniska literaturen, och det på ett sätt, som på en gång var oberoende af och kompletterade Decandolles *prodromus*; ty då detta sistnämnde arbete började från de högsta dikotyledonerna och derifrån fortgår nedåt, så började deremot Kunths *enumeratio* från de lägsta monokotyledonerna och går derifrån uppåt. Huruvida han hinna fullständigt utföra sin plan, kan först framtiden utvisa.

Första delen af denna *Enumeratio*, innefattande ensamt familjen *Gramineæ*, utkom redan år 1833, och år 1835 utgafs härtill ett supplementband, innehållande mer eller mindre fullständiga beskrifningar på strödda, dels nyare dels äldre, arter bland gräsen med hufvudsakligt afseende på blom- och fruktifikations-delarna, öfver hvilka äfven flera plancher voro bifogade.

Andra bandet, afhandlande *Cyperaceæ*, utkom 1837; det tredje, utgifvet 1841, omfattar *Aroideæ*, *Typhineæ*, *Pandaneæ*, *Fluviales*, *Juncagineæ*, *Alismaceæ*, *Butomeæ*, *Palmæ*, *Juncaceæ*, *Philydreæ*, *Restiaceæ*, *Centrolepideæ* och *Eriocaulæ*. — Det fjärde bandet, hvars innehåll i den särskilda titeln för detsamma uppgifves, utkom förlidet år. — Med hänseende till behandlingssättet lemnas öfver hvarje familj en utförlig karakteri-

stik, äfvensom öfver hvarje slägte. Vid arterna citeras efter artnamnet de förnämsta författares arbeten, hvari arten under det antagna namnet är beskrifven eller afbildad, hvarest följer diagnosen, vanligen hämtad från andra författare, hvilka också i sådant fall alltid angifvas. Sedan anföras synonymer och fädernesland; slutligen bifogas en kort beskrifning eller anmärkningar, ofta hämtade från särskilda och då citerade författare. Har arten varieteter uplagas äfven dessa med kort diagnos. — De här först upställda arter äro vanligen försedda med en vidlyftigare diagnos och beskrifning, samt upgift på hvem som upptäckt och insamlat dem.

Man har, hufvudsakligen mot första och andra delen, anmärkt att Författaren vid utarbetandet och redigerandet af detta verk icke med behöflig och tillbörlig kritik granskat och pröfvat de källor han dervid begagnat, hvarigenom många felaktigheter och misstag insmygt sig och det hela i många fall fått utseendet och karakteren af en blott compilation, samt således endast med varsamhet bör begagnas. Dessa anmärkningar sakna visserligen ej sin grund; men Förf. har nästan alltid eller åtminstone oftast vid hvarje art upgifvit både den författare, hvars diagnos han begagnat, som ock de källor, hvarifrån han hämtat sina andra uppgifter, så att anvisning finnes för en hvar, att sjelf rådfråga dessa källor, pröfva deras tillförlitlighet och auktoritet samt sålunda kontrollera hvad författaren anfört. I den nu ifrågavarande fjerde delen tyckes mera kritik och egen undersökning uppenbara sig; och säkert skall en hvar hålla Förf. räkning för det att han icke blott på ett ställe samlat hvad som är kringströdt i en massa större och mindre arbeten, olika sällskapers handlingar, o. s. v., utan äfven genom utförliga citationer hänvisat hvar man har att söka närmare under rättelser. — Åtskilligt kunde väl vara att anmärka med hänseende till hvad som speciellt angår svenska flora, men Ref. anser sig ej dervid böra uppehålla sig, helst man i ett dylikt verk mera bör se på det hela, än på det som afser ett visst särskildt land.

17. *Bryologia europæa seu Genera muscorum europæorum monographice illustrata Auctoribus Bruch, W. P. Schimper et Th. Gümbel. Fascic. 21 et 22. Polytricheæ. Stuttgart. Schweizerbart 1844. 40 pag. et 18 tab. 4:o.*

I detta dubbelhäfte, som i allo öfverensstämmer med de föregående, hvilka Ref. i dessa blad anmält, innesfattas allenast *Polytricheæ*, hvilka fördelas på följande släkten: *Atrichum* P.B., *Oligotrichum* D.C., *Pogonatum* P.B. och *Polytrichum* L. Brid., hvilka alla genera af Hedwig m. fl. förenats under *Polytrichum*. — Till släktet *Atrichum* hänföres följande trenne arter: *A. Flores monoici*: 1 *A. undulatum* P.B. fol. superioribus confertis longis ligulato-lanceolatis, e medio ad apicem utraque ala undulatis, margine anguste limbato dentato dentibus sæpe binatis; caps. cylindrica arcuato-cernua, operculo longissime rostellato rostello curvulo. — *B. Inflorescentia dioica*: 2. *A. angustatum* Br. et Sch. gracilescens; fol. angustioribus firmioribus angustissime limbatis; caps. erecta tenui-cylindræa, recta rarius arcuata, maturitate sanguinea; operculo brevius rostellato. — 3. *A. tenellum* Br. et Sch. caule brevi; fol. late lanceolatis subundulatis, costa parce lamellata, margine infra medium dentato; caps. cernua truncato-obovata l. oblonga, fuscescente; calyptra apice obsolete hirsuta; peristomio magno. (Denna anföres från Trondhjem i Norge). — Släktet *Oligotrichum* uptager allenast 2 arter: *Ol. hercynicum* D.C. och *O. lævigatum* Br. et Sch. — De fyra europeiska arterna af *Pogonatum* indelas på följande sätt: *A. Caules haud ex apice innovantes*; sporangii membrana interna columellæ contigua: 1. *P. nanum* Brid., hvar till *Polytr. pumilum* Sw. hänföres såsom blott synonym, hvaremot uptages en var. *β. longisetum* Hampe: fol. longioribus, lineali-lanceolatis; pedicello valde elongato; caps. ovali-oblonga. — *B. Caules innovantes, masculi e floris centro, feminei secus vaginulam*; columella sporangii duplicis membrana interna adbærente quadrialata: 2. *P. aloides* Brid. med var. *β. minus*: caule et pedicello brevioribus, calyptræ pilis sub capsula confluentibus. — *C. Caules superne divisi*; capsula cylindrico-urceolata l. ovata erecta l. subincurva: 3.

P. urnigerum Brid. med var. *β. crassum*: fol. latioribus strictioribus, caps. crassiore ovali-oblonga, operculo convexo apiculato. 4. *P. alpinum* Brid. med varr. *β. arcticum*: caps. oblonga subcylindrica absque collo (*Polytr. arcticum Sw.*); *γ. septentrionale*: caule minus ramoso, foliis subsecundis; caps. subrotundo-ovata suberecta (*Pol. septentrionale Sw. nec Schwægr., Hook. et Taylor*); *δ. campanulatum*: humile, fastigiato-ramosum; fol. brevioribus; caps. globoso-ovata; calyptræ indumento albido totam capsulam obtegente (*Pol. campan. Hornsch.*). —

Släktet *Polytrichum* indelas på följande sätt och med följande europeiska arter: 1. Capsula sexangularis, apophysis minus distincta: *A.* Folia breviora margine tenui latiusculo incurvo integerrimo: 1. *Pol. sexangulare* Hoppe: fol. patenti-incurvis rigidis lineali-lanceolatis concavis, margine inflexis integerrimis; caps. erecta, matura obliqua et subhorizontali, ovato-tetra- l. hexagona, pedicello erasso, calyptræ tomento capsula brevior, operculo longe rostrato; peristomio brevi (*Pol. septentrionale Schwægr., Hook. et Tayl.* — *Pol. septentr. Sw.* afviker genom sin runda kapsel utan apophysis och sina tydligt sågade blad samt hänföres till *Pogon. alpinum* som var. — *Pol. norvegicum* Hedw. öfverensstämmer genom bladens form och riktning med *Pol. sexang.*, men förgreningssättet och kapselns form synas antyda en specifik olikhet). — *B.* Folia longiora plana margine tenui angustò argute serrata: 2. *Pol. formosum* Hedw. med var. *β. pallidisetum*: caule humiliore, fol. brevioribus, capsulæ angustioris pedicello stramineo brevior (*Pol. pallidiset. Funk.*). — 3. *Pol. gracile* Menz. — 2: Capsula quadrangularis, apophysis distinctissima: *A.* Folia margine tenui latiore incurvo integerrimo, costa in aristam excedente: 4. *Pol. piliferum* Schreb. — 5. *Pol. juniperinum* Hedw. med varr. *β. strictum*: caule gracilescente stricto, foliis erecto-patentibus strictis, caps. subcubica (*Pol. strictum Hedw.*); *γ. alpestre*: cæspitibus densis infra tomento intertextis, fol. brevioribus, caps. cubica (*Pol. alpestre Hoppe*). — *B.* Folia plana, margine serrulata, costa latissima usque ad marginem fere dilatata: 6. *Pol. commune* Lin. med var. *β. perigoniale*: minus, fol. perichæcialibus exter-

nis longioribus membranaceis aristatis (P. perichætiale *Michaux*, *Brid.*); γ . minus: caule humiliore, fol. perichæt. externis comalibus similibus; pedicello brevior; caps. minore, calyptræ tomento pallescente.

18. *Icones Floræ Germanicæ etc. Auct. L. Reichenbach. Leipzig. Hofmeister. 1844. Cent. VII. Dec. 1—2 cum supplemento. Pag. 65—74. Tab. CCCXXXI—CCCLII et CXCVIII^b, CCLXXVII^b, CCLXXXII^b. 4:o.*

Med särskild titel:

Caryophyllaceæ, Thæaceæ, Tiliaceæ, et cum Lineis Hypericineæ in Flora Germanica excursoria recensitæ — — — iconibus characteristicis illustratæ. Auctore L. Reichenbach. Tabularum ænear. centuria et XXIV, icones CCCXXI.

I dessa dekader lemnas fortsättning af *Lineæ*, hvilka voro påbörjade i de dekader, hvilka i detta literaturbihang för år 1843 sid. 48 äro refererade. De återstående arterna af släktet *Linum*, taget efter Reichenbachs begränsning, samt de som tillhöra de af honom proponerade släktena *Adenolinum* och *Xantholinum* afbildas här, hvarest följa de egentliga *Hypericineæ* eller släktena *Elodes*, *Hypericum* och *Androsæmum*. Slutligen lemnas såsom supplement figurer öfver *Impatiens noli tangere*, *Silene alpestris*, *pubescens* och *annulata*. — Texten är på samma sätt som den till de föregående dekaderna. Här är bifogadt register till 5 och 6 banden af dessa *Icones*. — Särskildt torde här böra nämnas följande. Öfver *Lineæ* meddelas följande synoptiska öfversigt: A. *Radiolæ*: quaternariæ: genus *Radiola* med 1 art. B. *Lineæ genuinæ*: quinariæ exstipulatæ: α : stigmata capitellata, antheræ erectæ: genus *Cathartotinum* med 14 arter. — β : stigmata incrassato-clavata (petalis concolora), antheræ sub anthesi horizontaliter incumbentes: gen: *Linum* med 14 arter. — γ : stigmata imposita, sulco antheriformia flava, antheræ sub anthesi horizontaliter incumbentes: gen. *Adenolinum* med 10 arter. — C. *Macrolinæ*: quinariæ, stipulatæ: α : stigmata capitellata: gen. *Linopsis* med 4 arter. — β : stigmata oblongata: gen. *Xantholinum* med 6

arter. — γ : *stigmata imposita reniformia*, filamenta fertilia utrinque unidentata, (præter sterile) rudimentum filamentis alternum: gen. *Macrolinum* med 1 art. — Af *Hypericum humifusum* afbildas jemte hufvudarten var. β . *Liottardi* och var. γ . *decumbens* Peterm. supra calyx glandulis ciliatus; af *H. perforatum* äfven β . *veronense* "var. ex apricis: foliis angustioribus, ramis sepalisque brevioribus". — Tyenne hybriditeter afbildas: *H. quadrangulo-tetrapterum* Lasch. habitu *H. quadrangulo* atque *H. tetraptero* intermedium, illius caulis et flores vix minores, hujus folia subtiliter punctata"; och *H. perforato-tetrapterum* Reichb. "habitu laxo *H. perforati*, ejusque foliis grossius cribrosis insigne". Äfven är *H. commutatum* Nolte aftecknad; om den säges: "habitus omnino *H. quadranguli*, sed folia grosse cribrosa et caulis magis *H. tetrapteri*." Förf. ansåg den länge som en hybriditet = *perforato-quadrangulum*. — I texten till *Impatiens* yttras: "Sunt *Balsamineæ* Oxalidearum infimus gradus irregularis, per *Helictereas* altiori gradu repetitæ. Idem hoc loco valent, quod suo loco *Fumariæ* et suo *Tropæoleæ*." Beskrifning på *Imp. noli tangere* är bifogad; det är anmärkningsvärdt att Förf. här likaså litet som i *Flora Germ. excursoria* omnämner den här i Sverige ingalunda ovanliga apetaliska formen, hvilken på vissa orter tyckes vara den, om ej ensamt dock oftast förekommande, så att Ref. under flera år på vissa ställen ej sett någon enda utvecklad blomkrona, ehuru vexten i mängd lemnade mogna kapsler. — Figurerna äro, som vanligt i Reichenbachs arbeten, utmärkt väl och naturligt tecknade; och de karakteristika delarne äro, när så behöfs, särskildt afbildade. — I texten lemnas vanligen blott anvisning till Förf. *Flora Germ. excurs.*, samt underrättelse om de delar, som äro på figuren aftecknade, men icke så sällan, särdeles vid arter eller former, som ej i nämnde arbete äro uptagna eller annars äro omtvistade, bifogas korta anmärkningar. Måtte Förf. hinna att på detta sätt utgifva afbildningar af alla de i mellersta Europa förekommande arter!

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet, 1844.

BOTANISKA NOTISER.

Nr 3.

Lund.

1844.

19. *Monographie des plantes fossiles du grès bigarré de la chaîne des Vosges, par W. P. Schimper & A. Mougeot. Leipz. Engelmann. 1844. 83 pag. & 40 planch. col. 4:o.*

Detta arbete, som lemnar utmärkta bidrag till kännedomen om de fossila vexterna, afhandlar utförligt och i systematisk ordning alla sådana, som äro funna i den så kallade brokiga sandstenen (Tyskarnes "Bunter Sandstein; för en del Engelsmännens" new red Sandstone"), hvilken intager bottnen och sidorna af flera dalar, som genomskära Vogeserna. Sedan Författarne först redogjort för utbredningen af detta slag af Sandsten i Vogeserna, och därvid uppgifvit de lokaliteter, som erbjuda det rikaste utbytet af fossila växter, omnämnas de forskare, som förut undersökt och beskrifvit de i denna trakt förekommande former, och de samlingar, hvilka lemnat materialier till närvarande arbete (hvaribland isynnerhet naturhistoriska museet i Strassburg). Bland de förre intages ett utmärkt rum af Adolphe Brongniart, som i *Annales des sciences nat.* meddelat en flora öfver denna formation, hvari uptagas 20 arter, hvilket antal nu ökats till öfver 30, oaktadt Förf. ansett sig böra reducera åtskilliga af de former, den förre upställt som egna arter. Efter denna historiska inledning öfvergå Förf. till den systematiska framställningen af släkten och arter, hvarvid de börja med "Phanérogames gymnospermes". Af *Coniferæ* förekomma tvenne släkten *Albertia* W. P. Schimp. med arterna: *A. latifolia*, *elliptica*, *Braunii*, *speciosa*, och *Voltzia* Ad. Brongn. med arterna *V. heterophylla* och *acutifolia*, med den förre af hvilka *V. brevifolia*, *rigida* och *elegans* före. som synonymer. Der- efter framställles under namn af *Strobilites Laricoides* en kotte

af en Conifera, åt hvilken Förff. ej kunna anvisa någon bestämd plats, emedan det enda exemplar, hvar till de egde tillgång, ej är tillräckligt att härom lemna uplysning. Äfvenledes afbildas och beskrifvas flera fragmenter af fossil ved hörande till denna familj. — Af *Cycadeæ*, hvaraf förut ej det ringaste spår var observeradt i denna formation, hafva nyligen blifvit funna lemningar efter tvenne arter, hvaraf den ena tillhör släktet *Zamites* Ad. Brongn. och benämnes *Z. vogesiaca*, den andra åter måste hänföras till släktet *Nilssonia* och kallas *N. Hogardi*. — Bland *Monocotyledoneæ* framställes först släktet *Ethophyllum* Ad. Brongn. med 2 arter: *E. speciosum* och *stipulare*. Ehuru Förff. haft tillgång till fullständiga och utmärkt väl konserverade specimina, försedda med en stor del af stammen, grenar, hela blad och fruktifikationsorganer, kunna de dock ej åt detta släkte anvisa någon bestämd plats inom den nuvarande vegetationens system; med hänseende till inflorescensen närmar det sig *Arundinaceæ*, med hänseende till stjelkens förgrening de stora *Lycopodiaceæ*, bladens form och storlek deremot mera *Sparganium natans*; den icke artikulerade stammen gör att det ej kan hänföras till *Arundinaceæ* och förgreningen afslägsnar det från *Cyperaceæ*. — Till *Liliaceæ* och släktet *Yuccites* hänföres en art *Y. vogesiacus*. — Frukter afbildas som hänföras till *Echinostachys oblonga*, *E. cylindrica* och *Puleboxyris regularis*. — Under namn af *Schizoneura* uppföres det släkte som Brongniart kallat *Convallarites*, och som Förff. på upgifna grunder anse stå närmare *Equisetaceæ*. Under *S. paradoxa* upptagas båda de af Brongniart autagna arter *Conv. erecta* och *nutans*. — Bland *Acotyledoneæ* uppföres främst *Equisetaceæ*. Af *Equisetum* förekommer en säker art *E. Brongniarti* och spår till en annan hafva funnits, men ej nog karakteristika. — Af *Calamites*, som Förff. i likhet med Brongniart hänföra till *Equisetaceæ*, åtminstone tills ännu mera öfvertygande skäl för deras fränskiljande blifva framställda, förekomma 2 arter, *C. arenaceus* och *C. Mougeotii*. — Nu ifrågavarande formation har inga *Filicinæ*, knapt släkten, gemensamma med stenkolsbildningen; och äfven de som förekomma i Keuper-formationen

hafva allenast en ganska aflägsen likhet. — De i den nu afhandlade trakten funna stammar af Ormbunkar höra till följande släkten och arter: *Caulopteris tessellata*, *Voltzii*, *micropeltis*, *Lesangeana* och *Cottæ Mougeotii*. Frondes åter äro funna af följande: *Anomopteris Mougeotii*, *Crematopteris typica* Schimp. (*Scolopendrites Jussieui Göpp.*); *Neuropteris grandifolia*, *imbricata*, *Voltzii*, *intermedia*, *elegans* och *Pecopteris Sulziana*.

Alla nu uppräknade fossila vexter äro noggrant och utförligt beskrifna, hvarvid alltid hänsyn tagits till de nu lefvande, som med dem kunna stå i någon förvandtskap eller erbjuda någon jemnförelsepunkt. Endast diagnoser på släkten och arter äro på latin; hela den öfriga texten på fransyska. — På de bifogade utmärkt rediga och omsorgsfullt gjorda plancherne äro de på det naturligaste afbildade, så att man nästan är färdig att tro, det man har framför sig sjelfva stenen med aftrycket. — Då nu här till kommer att arbetets hela utstyrsel, så med hänseende till tryck, som figurer är högst nitid och i full harmoni med det inre värdet, måste detta verk blifva en prydnad i hvarje större boksamling och en högst vigtig vägledare för dem, som speciellt studera de fossila vexterna.

20. *Bryologia europæa seu Genera muscorum europæorum monographice illustrata Auctoribus Bruch, W. P. Schimper & Th. Gümbel. Fascic. 23 & 24 cum tab. xx. Stuttgart. Schweizerbart. 1844. — 4:o.*

Åter ett dubbelhäfte af detta förträffliga arbete. Här monografieras först följande till *Splachnaceæ* hörande släkten: *Oedipodium* Schwægr. med en art *Oe. Griffithianum* hittills endast funnen i Britanien. — *Tayloria* Hook. men mera utsträckt innefattande trenne arter fördelade på följande sätt: *A. Peristomii dentes in 16 coaliti, atque per paria 8 conferti*: Sp. 1. *T. serrata* Br. & Sch. (*Splachnum Hedw. &c.*) med varr. *β. flagellaris ramis gracilescentibus fructum superantibus, caps. subcernua* (Spl. flagell. *Brid.* — Spl. helveticum *Schleich.*) — *γ. tenuis foliis brevioribus latioribus, caps. minori in pedicel-*

lo tenuiori, siccitate valde retracta, columella exserta (Spl. tenue *Dicks. &c.* — Spl. attenuatum *Brid.* — S. lingulatum *Hoffm.*) — *B.* Peristomii dentes per paria conjuncti, demum omnes fere liberi: Sp. 2. *T. Splachnoides* Hook. med var. *β. obtusa*: humilior, caps. breviori, operculo convexo-conico obtuso, peristomii dentibus brevioribus siccitate reflexis capsulæ subadpressis nec cirrhatibus (*Raineria splachnoides Notaris*). Till denna art, som förekommer i hela fjällsträckan i Tyskland, Sweitz och Skandinavien (i Storbritanien är den ännu ej observerad), samt företrädesvis älskar barrskogar, men allestädes är mycket sporadisk, hänförs som former *T. obliqua* Sendtner, *T. acuminata* Schleich., *T. cuspidata* Hartm. — Sp. 3 *T. Rudolphiana* Br. & Sch. (*Eremodon* Rud. *Bryol. germ.*) vexer på stammarna af *Acer Pseudoplat.* och är hittills funnen allenast nära Untertauern i Tyrolen och vid Dürrenstein i öfra Österrike. — *Disodon* Grew. & W. Arn. med afdelningarna *A*: Operculum in columella siccitate exserta persistens, peristomii dentes geminati, truncati & irregulares: Sp. 1. *D. Hornschuchii* Gr. & W. A. (*Systylium* Splachn. *Hornsch.*) vexer på de högsta fjällen i Kärnten och Salzburg (äfven i Nord-Amerika). — *B*: Operculum deciduum, columella siccitate retracta; peristomii dentes 16 gemelli, per paria conferti l. æquidistantes: Sp. 2. *D. Frölichianus* Gr. & W. A. (*Splachnum* Fröl. *Hedw.* — Spl. reticulatum Sw. *Musc. Suec.*) vexer i Alpenna och Skandinavien, sällsynt i Skottland. — Sp. 3. *D. Splachnoides* Gr. & W. A. (*Eremodon* Spl. *Brid.* — *Cyrtodon* Spl. *Hook.* — *Weissia* Spl. *Schwægr.*) — *Tetraplodon* Br. & Sch. med arterna: 1. *T. angustatus* Br. & Sch. caespitosus, fol. remotis erecto-patentibus lato lanceolatis longissime acuminatis obsolete l. distincte dentatis, caps. in pedicello brevi vix exserto ovali, apophysi multo majore oblongo-obconica instructa, peristomii dentibus quaternatim confertis. (*Splachn. angust. Auctt.* — Spl. setaceum *Mich.*) — I fjällen i central-Europa, Skottland och Skandinavien. — 2. *T. mnioides* Br. & Sch. dense caespitosus, fol. subimbricatis l. erecto-patentibus oblongis l. oblongo-obovatis subito tenuissime acuminatis valde concavis integerrimis costa

in apiculum plus minus productum excurrente, caps. ovali-cylindrica, apophysi crassiuscula suffulta, operculo obtuse conico, peristomii dentibus octo-geminis. (Spl. mnioides *Hedw. &c.* — Spl. urceolatum *Hedw.*, *Wahlenb.* — Spl. arcticum, propinquum, exsertum, paradoxum *Brown Melv.* — Spl. Adamsianum *Schwægr.*) — var. β *Brewerianus* ramis gracilescentibus laxius foliosis, fol. angustioribus late lanceolatis patentibus. (Spl. *Brew. Hedw.*). — Hela Alpkedjan i reg. silvat. & subsilvat. och i Norra Tysklands torfmossar; ymnigare i Skandinavien, Grönland, Labrador. — 3. *T. urceolatus* Br. & Sch. compacte pulvinatocæspitosus, fol. late obovato oblongis ex apice obtuso apiculatis, inflato-imbricatis, costa sub apiculo evanescente; caps. subcylindrica, apophysi brevior obovata l. ovali-globosa, peristom. dentibus brevioribus angustioribus, pedicello crassiore basi valde attenuato. (Spl. urc. *Brid.* ex parte). Vexer på de högsta Alperna i Sweitz, Kärnthen och Tyrolen. Allt som under detta namn erhållits från Skandinavien och Grönland, tillhör föregående art. — *Splachnum* L. &c. p. p. med följande arter; *A*: Peristomii dentes 16 liberi breviores, columella immersa. Sp. 1. *S. Wormskjoldii* Horn. (Aplodon *R. Br.* — Eremodon *Brid.*) — Norge, Lappland; arktiska delen af Amerika. — *B*: Peristomii dentes longiusculi par paria conglutinati; columella exserta. *a*: Apophysis ampullacea: Sp. 2. *S. sphaericum* Hedw. (Spl. ovatum *Hedw.* — *S. gracile* *Schwægr.*) — I subalpiska och alpiska regionerna i hela Europa. — Sp. 3. *S. ampullaceum* L. (*S. Turnerianum* *Dicks.*) — Hela Europa och Norra Amerika. — Sp. 4. *S. vasculosum* L. (*S. rugosum* *Sm.*). Skottland och Skandinavien. — *b*. Apophysis umbraculiformis: Sp. 5. *S. rubrum* L. Norge, Lappland, Finland, Siberien, arktiska Amerika. — Sp. 6. *S. luteum* L. (*S. melanocaulon* *Tiles.*, *Schwægr.*) — Liksom förra, men går något längre åt söder. — Här efter främställes det till *Bryaceæ* hörande släktet *Orthodontium* *Schwægr.* med den enda europeiska arten *O. gracile* *Schwægr.* (*Bryum grac.* *Wilson*) upläckt 1833 af *Wilson* i England (i Abyssinska fjällen förekommer den ej sällsynt). — Slutligen främställes den enda europeiska till gruppen *Mielichhoferiaceæ* hö-

rande slägt och art *Miellichhoferia nitida* Nees & Hornsch. Bryol. germ. (*Weissia Miellichhoferiana* Funk. — *Oreas Miellichhoferi* Brid.) med varr. β . *gracilis*, γ *intermedia*, δ *elongata* (*M. elongata* Bryol. germ. — *Weissia elongata* Hook. — *Oreas elongata* Brid.). Förekommer på glimmerschiffer i Salzburg, Kärnten, Tyrolen, Wallis, Pyreneerne. — Alla dessa arter äro, som vanligt, utmärkt noggrannt och fullständigt afbildade med analyser. — Det bör anmärkas, att de till *Tetraplodon* hänfödda arterna på plancherne ännu äro uptagna under genus-namnet *Splachnum*.

21. *Naturgetreue Abbildungen der vorzüglichsten essbaren, giftigen und verdächtigen Pilze. Von C. A. E. Harzer. X—XIII Heft. Pag. 73—104, Tab. 46—65. Dresden. Pietzsch & Co 1843—44.*

I dessa häften afbildas följande svampar: Häft. X. T. 46 *Agaricus procerns* Scop. T. 47 *Helvella esculenta* Pers. T. 48 *Ag. virgineus* Wulf. och *A. laccatulus* Schæff. T. 49 *Polyporus snaveolens* L. T. 50 *Morchella esculenta* Pers. — H. XI. T. 51 *Boletus sapidus* Harzer. T. 52 *Hydnum snaveolens* Scop. T. 53 *Agaric. subdulcis* Pers. T. 54 *A. integer* L. var. *virescens* Schæff. T. 55 *A. atrolomentosus* Batsch. — H. XII T. 56 *Boletus erythropus* Pers. T. 57 *Polyporus ovinus* Schæff. T. 58 *Ag. odoratus* Bull. T. 59 *A. alutaceus* Fr. T. 60 *A. campestris* L. var. *edulis* Bull. — H. XIII T. 61 *Amanita aspera* Pers. T. 62 *Ag. eburneus* Bull. T. 63 *A. integer* L. T. 64 *Hydnum repandum* L. var. *flavidum* Schæff. T. 56 *Phallus impudicus* L. — Ur texten, som i dessa häften fortgår till och med *Agaricus odoratus*, vill Ref. allenast anföra den diagnos, som är lemnad för den af Förf. såsom ny upställda och afbildade *Boletus sapidus*: "Von ansehnlicher Grösse. Hut jung fast kugelig oder halbkugelig, später kissenförmich, im Alter verflacht, sehr fleischig. Oberfläche trocken, blass ocherbräunlich. Röhren erst sehr kurz und gelb, später ziemlich lang und bräunlichgrün. Strunk stark, nur selten cylindrisch, fast immer in der Mitte sehr bauchig, rund, fast, derb, gelb, ohne netzförmigen Ü-

berzug. Fleisch sehr fein und zart, saftig und blassgelb, über der Röhrenschicht etwas dunkler. Vexer bland lösträd på gräsbevuxna ställen. — Ar utmärkt smaklig, bättre än *B. edulis*, och medför, äfven i stora portioner åtnjuten, inga oangenäma följder. — Mest likhet visar den med *B. pachypus* Kromhholz, men denna har hvilaktigt kött, som antager en blåaktig färg, hvilket ej är förhållandet med *B. sapidus*. — *Bol. regius* Krombh. har rosafärgad hatt och nälförmigt öfverdrag på stammen. — Figurerna i detta arbete äro fortfarande utmärkt vackra, naturliga och framställa de afbildade svamparna i alla utvecklingsstadier. — Beskrifningarne äro fullständiga och utförliga.

22. *Species Hepaticarum. Recensuit, partim descripsit iconibusque illustravit J. B. G. Lindenberg. Fasciculus 5. Jungermanniæ. Plagiophilæ. Pag. XXIX et VI; 121—164; Tab. 25—33.* — Med särskildt allmänt titelblad: *Monographia Hepaticarum generis Plagiophilæ. Auctore J. B. G. Lindenberg. Cum tab. 33. Bonnæ. Henry et Cohen 1844.*

Efter mera än ett års mellantid (4 häftet utkom nemligen 1842) har ett nytt häfte af detta arbete lemnats i allmänhetens händer, och med detta är monografien öfver släktet *Plagiophila* afslutad, såsom det åtföljande allmänna titelbladet utvisar. — Närvarande häfte innehåller (med särskild paginering) en inledning, hvari först lemnas en allmän öfversigt af hela släktets historia och en karakteristik af detsamma, hvarest följer en vextgeografisk framställning af arternas hemland och slutligen en synopsis öfver de i denna monografi beskrifna 96 arter. Ett särskildt register öfver arter och synonymer är äfven lemnadt. — Sjelfva texten innehåller beskrifningar på arterna från och med nr 73 till och med 96; alla dessa äro extraeuropeiska. Derefter följer en "mantissa" innehållande tillägg och förbättringar till alla häftena; på några sednare tillkomna arter meddelas här diagnoser. — De beskrifna arterna äro ock afbildade; hvarje planch innehåller flera arter, men alltid så tydligt skiljda från hvarandra, att någon förblandning ej är

möjlig. Vexterna äro aftecknade i naturlig storlek, men derjemte de särskilda delarne framställda i förstorad skala. Alla figurerna äro kolorerade. — Genom detta arbete har Författ. gjort sig mycket förtjent af alla, som sysslosätta sig med dessa vextformer, och det så mycket mera, som det numera, sedan distinguerandet af arter inom denna familj börjat alltmera gripa omkring sig, är högst svårt att utan tillgång till original-exemplar eller trogna figurer vinna fullkomlig visshet i fråga om bestämningarnes riktighet. — Mätte Förf. medhinna, att utgifva sådana monografier öfver de öfriga, numera så mångtubblade släktena af denna intressanta vextfamilj. Som Förf. i förening med Dr Gottsche och Prof. Nees von Esenbeck börjat utgifva en *Synopsis Hepaticarum* torde dock fortsättandet af den monografiska behandlingen af släktena få hvilat tills *Synopsis* avslutats.

-
23. *Flora von Deutschland herausgegeben von D. F. L. von Schlechtendal und Dr E. Schenk. 4:r Band. Mit 120 colorirten Kupfertafeln. Jena. Mauke. 1842—44. Litén 8:o.*

De trenne förut utkomna banden af detta arbete hafva redan blifvit refererade i dessa blad (se Lit. bib. 1842 sid. 34). Det nu ifrågavarande fjerde bandet är till plan och inrättning i alla delar öfverensstämmande med de föregående. Titelblad och register lemnas först i 2:a häftet af 5:e bandet. — Figurerna äro i allmänhet lyckade och tillfredsställande; ehuru öfverhufvud icke så mäterliga, som de Reichenbachska; en del synes påtagligen vara afritade efter torra exemplar och koloreningen är ej sållan mera eller mindre misslyckad; vid vissa skulle man ock kunna önska analysen fullständigare och i mera förstorad skala. — Beskrifningarne äro fullständiga. — Det synes öfverraskande, då vid *Rosa cinnamomea* yttras, att den hittills icke tyckes förekomma utan med till hälften eller fullkomligt fyllda blommor; så torde förhållandet vara med den odlade, men den vilda har väl, liksom öfriga vexter, regelrätt enkla blommor; så förhåller den sig åtminstone i Norge der

den är allmän, och säkerligen på samma sätt i de trakter af Tyskland, der den är verkligan vild. — Så snart femte bandet fulländats, skall Ref. derom meddela notis. — Såsom bevis på det bifall, hvarmed detta arbete mottagits, kan tjena att tredje uplagen af de första banden redan börjat utgifvas.

24. *Flora Rossica &c. Anctore C. F. Ledebour. Vol. 2: i fasc. 2. Stuttgart. Schweizerbart. 1844. Pag. 205—461, 5—13. 8:o h.*

I närvarande häfte afhandlas följande familjer och släkten: *Saxifragaceæ* innefattande *Saxifraga* med 57, *Leptarrhena* 1, *Chrysosplenium* 6, *Mitella* 2, *Tellima* 1, *Tiarella* 2 och *Heuchera* 1 art; *Umbelliferæ*: *Hydrocotyle* 2, *Sauicula* 1, *Astrantia* 4, *Eryngium* 9, *Hohenackeria* 1, *Cicula* 1, *Apium* 1, *Petroselinum* 2, *Trinia* 2, *Helosciadium* 2, *Ptychotis* 1, *Falcaria* 1, *Ammi* 3, *Aegopodium* 2; *Carum* 7, *Bunium* 4, *Lomatocarum* 1, *Symphodium* 1, *Chamæscidium* 2, *Pimpinella* 9, *Schultzia* 2, *Berula* 1, *Sium* 5, *Bupleurum* 18, *Fürnrohrria* 1, *Oenanthe* 5, *Æthusa* 3, *Foeniculum* 1, *Soranthus* 1, *Séseli* 18, *Libanotis* 5, *Rumia* 4, *Cenolophium* 1, *Cnidium* 6, *Ligusticum* 5, *Silau* 3, *Meum* 1, *Neogaya* 2, *Crithmum* 1, *Conioselinum* 4, *Lecisticum* 1, *Selinum* 2, *Czeræxia* 1, *Gompholobium* 2, *Ostericum* 1, *Angelica* 5, *Archangelica* 3, *Ferulago* 3, *Fernla* 15, *Dorema* 2, *Eriorynaphe* 1, *Fenchedanum* 21, *Xanthogolum* 1, *Cællisace* 1, *Anethum* 1, *Pastinaca* 9, *Symphyoloma* 1, *Heracleum* 23, *Zosimia* 1, *Tordylium* 1, *Pachypleurum* 1, *Phlojodicarpus* 3, *Stenocalium* 3, *Agasyllis* 1, *Siler* 1, *Frorieptu* 1, *Laserpitium* 6, *Orlaya* 2, *Daucus* 4, *Szovitsia* 1, *Caucalis* 3, *Turgenia* 1, *Torilis* 6, *Scandix* 7, *Anthriscus* 5, *Chærophyllum* 13, *Sphallerocarpus* 1, *Myrrhis* 1, *Osmorhiza* 1, *Grammosciadium* 1, *Echinophora* 2, *Cachrys* 5, *Prangos* 4, *Lecockia* 1, *Conium* 1, *Pleurospermum* 4, *Cælopleurum* 1, *Hansenia* 1, *Aulacospermum* 2, *Physospermum* 2, *Eleutherospermum* 1, *Smyrnum* 2, *Cymbocarpum* 1, *Bifora* 1, *Schrenkia* 1, *Cryptodiscus* 1, *Coriandrum* 1; *Araliaceæ* med *Pa*

max 1 och *Hedera* 1; *Hamamelideæ*: *Parrotia* 1; *Cornæ*: *Cornus* 6; *Loranthaceæ*: *Arceuthobium* 1, *Viscum* 1; *Loranthus* 1; *Caprifoliaceæ*: *Adoxa* 1, *Sambucus* 3, *Viburnum* 5, *Lonicera* 13, *Linnaea* 1; *Rubiaceæ*: *Karamyschewia* 1, *Gaillonia* 1, *Sherardia* 1, *Asperula* 15, *Crucianella* 10, *Rubia* 3, *Galium* 44, *Callipeltis* 1, *Vaillantia* 1; *Valerianeæ*: *Patrinia* 4, *Dufresnea* 1, *Valerianella* 19, *Centranthus* 1, *Valeriana* 16; *Dipsaceæ*: *Morina* 1, *Dipsacus* 6, *Cephalaria* 6, *Knautia* 5, *Pterocephalus* 1 och *Scabiosa* 17 arter.

Med hänseende till arterna vill Ref. allenast anföra följande: *Saxifragā oppositifolia* förekommer i hela arktiska Ryssland, *Sax. biflora* allenast i norra delen af Samojedernas land; *S. cotyledon* blott vid Torneåträsk enligt Wahlenberg, hvaremot *S. cartilaginea* är allmän i Kaukasus; *S. flagellaris* finnes i alla Rysslands arktiska delar och i Kaukasus; *S. aizoides* allenast i Lappland, Kola och Österbotten; *S. hirculus* i hela Ryssland; till *S. stellaris* hänföres *S. leucanthemifolia* som varietet, äfvensom en forma *comosa* uptages så väl af denna som andra arter. *S. nivalis* vexer i de nordliga delarne af europeiska och asiatiska Ryssland, äfvensom *S. hiéracifolia*, hvilken derjemte förekommer i arktiska Amerika. *S. granulata* sträcker sig till Wolga och Oka. *S. bulbifera* skall vaxa i Lappland, Ural och Daurien, men Förf. har ej sett ryska exemplar; *S. cernua* deremot i alla arktiska delar af riket, äfvensom *S. rivularis*, med hvilken *S. Laurentiana* DC. förenas som synonym. *S. tridactylites* upgifves för Lappland, Finland, mellersta Ryssland, Kaukasus, östra Siberien; *S. controversa* deremot allenast för Revel i Estland; *S. cæspitosa* i de arktiska regionerna. — *Chrysospl. oppositifol.* i mellersta Ryssland, Altai, Ural. — *Hydrocotyle vulg.* i mellersta Ryssland och Kaukasus. *Bupleurum tenuissimum* endast i Kaukasus. — *Conioselinum Fischeri* i alla arktiska regioner, Petersburg, Lifland, Kurland, hela Siberien. *Archangelica litoralis* Lappland och Samojedernas land. — *Lonicera Periclymenum* uptages allenast från Kamtschatka; *L. Caprifolium* från Kaukasus; *L. coerulea* Österbotten, mellersta Ryssland, hela Siberien. — *Galium*

triflorum i Unalaschka och Sitcha, var. *β. viridiflorum* kring Petersburg och Moskau. — *Varianella Morisonii* från Volhynien, Podolien, Taurien och Kaukasus. — *Valeriana Sambucifolia* upptages ej, men väl *V. exaltata* och flera varr. af *V. officinalis*. — Mycket mera vore förtjent af att anmärka, men rummet tillåter det ej. — En mängd nya arter äro upplagna; det är i synnerhet Turczaninow, som med sådana riktat floran.

25. *Spicilegium plantarum Fennicarum Auctore Fredr. Nylander, Bot. Doc. Centuria altera. Helsingfors Frenckell. 1844. 38 pag. 8:o.*

I denna centuria, liksom den första utgifven under form af akademisk disputation, meddelas ganska många intressanta och för nordens flora vigtiga observationer. Ref. vill derur anföra följande. Af *Calamagrostis lapponica* framsätles en var. *rubens*: minor, spiculis rubentibus, acista rectiuscula l. sæpe deficiente. — Secus litora maris glacialis & albi maxime borealis. — An huc *Arundo Kolzebuei* Trin.? — Af *Hierachloa odorata* anföres en var: *firma*: vaginis culmi infimis scabris, spiculis majusculis castaneo-variegatis. — På torra kullar vid Valamo och Sordavala i östliga Finland. Förf. anser denna form vida utmärklare än t. ex. *H. arctica* Presl., men tillskrifver den torra vextplatsen grunden till olikheten. — För *H. australis* R. S. anses ön Valamo i Ladoga som nordligaste vextgränsen. — Af *Poa fulva* Trin. anföres en i kärr vid "de tre öarne" i den östligaste delen af Rysska Lappmarken vexande form: *lapponica*: panic. laxa ramis undique sparsis pendulis flexuosis, spiculis 2-5floris versicoloribus, valvulis basi pilorum fasciculo barbatis. Två fot hög och mera, liknande *Glyceria pendulina*. — För *Poa sudetica* var. *remota* Fr. anlages namnet *Poa quadripetalis* Ehrh. och Förf. anser den vara fullkomligt skiljd från både *P. hybrida* Gaud. och *P. sudetica* Hænke. — Förf. betraktar släktet *Colpodium* såsom skiljdt från *Catabrosa* utom annat derigenom att det sednare har "valvula interior dorso binervis canaliculata (nec teres)",

äfvensom att *Catubrosa* hör höra till *Poaceæ*, *Colpodium* till *Agrostideæ* och *Glyceria* till *Festuceæ*; han känner följande till *Colpodium* hörande arter: *C. latifolium* R. Br. (dit äfven *C. arundinaceum* Hook. samt troligen ock *C. pauciflorum* Hook. hör), *C. Steveni* Trin., *C. altaicum* Trin. och *C. humile* Trin. — *Conioselinum Fischeri* är allmän vid Ishafvets och Hvita hafvets stränder. — Af *Thalictrum strictum* Led. Fl. Ross. anföres en i trakten af Kemiëls växande var: *boreale*: radice repente fibrosa, caule sulcato anguloso cavo subpruinoso, fol. ternato-pinnatis, foliolis rigidis subtus pallidis, auriculis vaginarum acuminatis, paniculæ ramis erectis, antheris submucicis. (Th. simplex var. boreale *Herb. Norm. X.* 24). — Såsom ny art framställles *Thal. leptaphyllum* Nyl. radice tenui fibrosa, caule striato cavo, foliis ternato-compositis, foliolis tenuibus, petiolis exstipellatis angulosis, panícula pyramidalis parviflora, antheris oblongis vix mucronatis. — Vexer vid Kolaviken. — *Th. kemense* Fr. skiljer sig rad. repente crassa, petiolis teretibus, antheris evidenter mucronatis &c. — Förf. anmärker att den i *Ledebour Fl. Ross.* från Kamtschatka uptagna *Th. kemense* utgör en skiljd art utmärkt genom "foliis stipellatis & habitu Th. majoris"; för den föreslås namnet *Th. kamtschaticum*. — *Ranunc. Pallasii*, *Pedicularis verticillata* förekomma i östra delen af ryska Lappland. *Geran. pratense* på Hvita hafvets vestra strandängar. *Viola collina* i östra Finland. *Orchis latifolia* & aff. diagnosticeras sålunda: *O. latifolia* L. flor. purpureo-sanguineis, labello subtrilobo, perigonii laciniis laterilibus sursum reflexis, bracteis inferioribus & intermediis flore longioribus, fol. ovato-lanceolatis l. oblongis l. lanceolatis, patulis l. erectis, dorso teretibus l. convexiusculis, submaculatis, caule fistuloso — med följande former: — *majalis* fol. inferior. ovalibus patulis maculatis obtusis (*O. majalis Reich. ic.*) — *latifolia* fol. infer. oblongo-lanceolatis subobtusis erecto-patulis submaculatis (*O. latifolia Fr. Herb. norm. VII.* 67) — *angustifolia* fol. infer. lanceolatis subacutis erectis immaculatis (*O. angustif. Reich. ic. f.* 1140. *Fr. l. c. VII.* 68. *O. Traunsteineri Saut. in Koch syn.*). Förf. medgifver att mycken stor

olikhet råder mellan den första och tredje formen, men den andra bildar fullkomlig mellanlänk. — *O. curvifolia* Nyl. (n. sp.) fl. purpureo, labello 3-lobo, lacin. perigonii reflexis, costis ovarii exsiccatione membranaceo-marginatis, bract. inferioribus flores superantibus, fol. anguste lanceolatis complicatis arcuato-patulis dorso carinatis, caule fistuloso. — In sphagnosis ad lacum Vig &c. gubern. Olonetz. — Planta immaculata circiter pedalis fol. angustis complicatis arcuato-patentibus mox dignoscenda. Inter *O. angustifoliam* Reich. & *O. cruentam* Müll. quasi media, ab utraque foliorum indole haud parum discedit, ab hac insuper colore floris sanguineo nec incarnato. *O. cordigera* Fr. (*O. cruenta* Roch.) magis distat. — *O. incarnata* L. Su. fl. pallide carneo, perigonii lacin. lateralibus sursum reflexis, fol. erectis lanceolato-attenuatis apice cucullato-contractis, caule fistuloso. — *Herb. norm.* VII. 65, 66. — Herba pallide virens, flor. pallide incarnatis, petala dorsalia totaliter reflexa egregie distinguunt a confinis. — *Salix polaris* är i ryska lappmarkens fjälltrakter allmännare än *S. herbacea*. — *Cystopteris crenata* Fr. (*Aspidium Smft.*, *Aspid. sibiricum Turcz.*) kallas *Athyrium crenatum* Reyn. och förekommer nära Kaudalax. — En synopsis öfver alla i Finland hittills funna *Carices* meddelas; dessa utgöra 73 arter; Ref. vill deraf anföra: *C. bullata* b. *laevirostris* Fr. uptages under namn af *C. rhyncophysa* C. A. Meyer med följande diagnos: spicis sem. cylindricis erectis, fruct. globoso-inflatis nervosis horizontaliter patentibus longe rostratis, rostro bifurco, bracteis latis culmum superantibus, culmo acutangulo scabro, vaginis fol. integris. — Öfverallt från Nya Ladoga till Arkangel. — *C. vesicaria* varierar glauca och flavescens, med fol. involuta och plana; en forma *virens*: rigida, obscure virens, oleoso-nitens, fruct. fuscescentibus, foliis planis: anföres från Ishafvets och Hvita hafvets stränder; har stundom blott 2 stigmata; formen *alpigena* Fr. synes Förf. böjd hänföra till *C. saxatilis* L. (*C. pulla* Good. & auctt.) — Af *C. vulgaris* uptages en underart *zonata*: fruct. compressis nervosis, linea fusca transversali eleganter zonata, rostro conspicuo, spicis densifloris cylindricis, fol. angustis planis. — Det anmärkes att *C.*

cæspitosa R. Br. prodr. Fl. Nov. Höll står nära *C. vulgaris*, men synes skiljd; Eörf. föreslår för den namnet *C. Novæ Hollandiæ*. — Af *C. acuta* anföres en forma *colorata*: flavescens, spicis erectis sessilibus purpurascentibus. — *C. spiculosa* Fr. & Nyl. cæspitosa, vaginis imis eximie fusco-nitentibus aphyllis subfibrillosis, spiculis fem. gracilibus exserte-pedunculatis, squamis longe aristatis fructu subnervi angustioribus. Ad promont. Kuusokotka maris albi haud procul a pago Keret. — *C. halophila* Nyl. virens, stolonifera, vaginis foliatis, foliis planis, siccitate margine subrevolutis, squamis mucronatis fructum obovatum subnervosum obtegentibus; med underarterna: *affinis*: glauca pallida, foliis bracteisque prælongis culmum subobtusangulum superantibus, margine siccitate excurvis; och *acutangula*: flavescens, culmo acutangulo superne scabriusculo, foliis rigidiusculis margine planis, spicis fem. exserte pedunculatis subnutantibus. — Ad litora maris albi & sinus Kolaënsis. — Närmast *C. salina* och *C. aquatilis*. — *C. subspathacea* Wormsk. och *C. reducta* Drej.-vid Ishafvets och Hvita hafvets stränder; den sednare visar sig alldeles konstant. — Förf. anmärker att den nordamerikanska *C. panicea* utgör en skiljd art och föreslår namnet *C. americanu*. — *C. undulata* Kze föres med rätta till *C. pullescens* såsom blott synonym. — *C. pediformis* vexer i Tavastland. — *C. membranacea* Hoppe föres som synonym till *C. ericetorum*. — Namnet *C. stolonifera* Ehrh. uptages såsom äldre för *C. præcox* Jacq. och *C. disticha* Huds. för *C. intermedia*. — *C. canescens* & aff. diagnostiseras på följande sätt: *C. canescens* L. spiculis subquinis ovatis, omnibus basi masculis, inferioribus remotis, terminali majori, fruct. submarginalis apicem versus ciliatis, ore acuto integro, culmis cæspitosis acutangulis scabris. — *C. Persooni* Sieb. spiculis subglobosis brunnescens, superioribus approximatis, fruct. adpressis, a medio ad apicem angustissime marginatis, ciliatis, brevissime rostratis, rostro latere exteriori fisso. — Var. *lætior* spiculis virescentibus. Proxima *C. vilis* Fr. differt fruct. a basi marginatis, patentibus. — *C. macilenta* Fr. spiculis obovatis albidis, fruct. obsolete nervosis, immarginatis, superne subtilissi-

me ciliatis, obtusis, ore leviter emarginato integro, culmis solitariis, radice stolonifera. — In sphagnosis Fenniae australioris & gubern. Olonetz. A *C. canescente* differt culmo folisque rigidis, forma spicularum, fructus indole & vegetatione diversa. — *C. tenuiflora* Wg. spiculis 4 congestis sub-8floris, fruct. ovato-oblongis plano-convexis obtuse marginalis nervosis glaucopruinosus subtilissime punctatis, ore integerrimo. — In paludosis gubern. Olonetz. — *C. loliacea* L. spiculis subquaternis 3-6-floris remotis, fruct. oblongis obtusis nervosis squarroso-patulis. — In umbrosis humidis totius Fenniae & Lapponiae passim; in alpinis modo deest. — *C. Blyttii* n. sp. spiculis subquinis remotis paucifloris, fruct. erectis nitidis ovalibus compressis utriusque convexiusculis nervosis, ore vix emarginato, culmo flaccido superne scabro. — *C. tenella* Schk. olim nec aliorum. — In paludosis Fenniae australioris & gubern. Olonetz. — *C. disperma* Dew. secundum specimina copiosa authentica fructibus conspicue majoribus, evidentius & crebrius nervosis, vix nitidis nec flavescens, bractea infima squamacea &c. haud parum differt, notas vero distinctivas vix ita palpabiles offert ut cuivis placerent. Magis recedit *C. trisperma* Dew. fructibus in rostrum attenuatis, bracteis culmum æquantibus l. superantibus &c. Hæc *C. remota* L. proxima. — *C. tenella* Schk. Riedgr. 1. 23. Pp. 104 haud male cum specie nostra convenit; cum vero ipse auctor in continuatione op. laud. p. 18 iconem suam ad *C. loliaceam* L. refert, aliisque Caricibus nomen *tenellæ* impositum fuerit. ambiguum jam evasit. — *Pulchellam* igitur jam diximus Caricem nostram, cum Fries in literis & in Herb. norm. X sched. 85 nos monuit, hanc primariam esse suam *C. Blyttii*, quod quidem nomen cuivis Botanico gratissimum, ex rationibus allatis, quousque saltem extricata fuerit synonymia *C. tenellæ*, anteponere festinamus. — *C. remota* L. spiculis remotis basi masculis bract. foliaceis culmum superantibus suffultis, fruct. adpressis ovato-ellipticis acuminatis. — In nemoribus Fenniae australis litoralis.

Att Ref. så länge uppehållit sig vid denna till omfånget föga betydliga afhandling hoppas han ursäktas till följe af det

intresse den Finska och ryskt-lapska floran måste hafva för hvarje skandinavisk botanist. Han önskar att snart kunna blifva i tillfälle att referera något nytt arbete af denne oförtrutne och gedigue forskare.

26. *Stirpes cotyledoneæ Paroeciæ Pojo, periculum botanicum proponit Adolph. Abrah. Nylander. Helsingfors. Frenckell. 1814. 22 pag. 8:o.*

Denna under disputationens form utgifna afhandling utgör en lokalflora öfver Pojo socken belägen i sydvestra delen af Finland vid öppningen af Finska viken i trakten af Hangö udd 59° 45' och 60° 14' Longit. samt 40° 44' och 41° 61' lat. (från Ferrö). Området utgör nära 4 sv. quadratmil, hvilat på granitgrund nästan utan alla spår till kalkformation. Pojoviken omgifven af branta klippor skär djupt in; kusten bergig och splittrad i en stor mängd far och skär, som sträcka sig öfver 2 mil från fasta landet; stränderna stundom sandiga. — I vestra och norra delarna förefinnas flera sjöar. Åminne å, som har sitt utlopp i Pojoviken, är den enda betydligare å. — Sommarens medelvarme ungefär + 11° C. Jordmånen för det mesta lera, på sina ställen sand, på andra svartmylla. — Med hänseende till vext-topografin delar Förf. trakten i 4 regioner: strand-, hafs- och klipp-regionen, skogs-reg., fält-reg., samt insjö- och flod-reg., vid hvardera af hvilka några de mest karakteriserande vexter uppräknas. — Sjelfva vextförteckningen, som är upställd efter Fries' naturliga anordning, uptager 413 arter. Inga fylografiska anmärkningar äro bifogade, allenast speciellare vextställen för de mindre allmänna, äfvensom vid några de benämningar, hvarmed de af allmogen i trakten betecknas. Arterna äro hufvudsakligen begränsade och benämnda på samma sätt som i Hartmans Flora 4:e upl.

BOTANISKA NOTISER.

N:r 4.

Lund.

1844.

27. *Symbolæ ad Bryologiam Scandinavicam Auctore J. Ångström. (In »Nova Acta Regiæ Societatis Scientiarum Upsaliensis. Vol. XII. Upsaliæ. Leffler & Söbell. 1844. 4:ön. Pag. 345—380).*

Denna afhandling, den enda af botaniskt innehåll i den 12 Vol. af Vetenskaps societetens i Upsala handlingar, är hufvudsakligen en frukt af de observationer Förf. varit i tillfälle att göra under resor i Nordlanden och Lappland 1837 samt i Jemtland och en del af Trondhjems stift 1841. Ref. vill här kortligen redogöra för innehållet, så till vida som resultaten icke redan uptagits i 4:e uppl. af Hartmans Skand. flora eller blifvit i dessa blad omnämnda.

Mniun. medium Br. & Sch. caule fertili elongato erecto radiculoso; fol. infer. remotis suborbiculatis apiculatis minoribus, superioribus sensim confertis majoribusque oblongo-acuminatis basin versus angustatis anguste marginatis serratis solide costatis; floresc. hermaphrodita; pedicellis aggregatis l. solitariis; caps. oblonga operculo subconico. — Prope Sættna prästgård Medelpad. — Tamquam medium inter *M. affine* Bland. & *M. cuspidatum* Hedw. — *Bryum Ludwigii* β. *gracile* från Salten i Nordlanden och nära Skanstugan i Jemtland. — *Br. arcticum* β. *purpurascens* Bruch: caule breviusculo laxo cæspitoso parce ramoso radiculoso-tomentoso; fol. ovali-lanceolatis acuminatis margine recurvis integris, costa valida excurrente; floresc. hermaphrodita; caps. subirregulari pyriformi-oblonga l. pyriformi colli longitudinem vix emetiente nutante, operculo brevi-conico; perist. interni membrana vix plicata & processibus, pertusis l. rima hiantibus, cum dentibus perist. externi diu cohærentibus; ciliis nullis interjectis. — Mostamarken & Hell Stördal. præfect. Nidaros. — *Bartramia calcarea* Br. & Sch. caule elongato erecto

to fasciculatim ramoso, foliis 5-stichis uniformibus secundis l. subfalcatis ovato-lanceolatis plicatis, costa valida excurrente, perigonalibus ovatis acute acuminatis solidicostatis horizontalibus, floresc. dioica, caps. sphærica, perist. minoris dentibus remote articulatis. — Wisby Gottlandiæ, unde Sâve flor. tantum masculis præditum retulit. — Af *Splachnum Wormskjoldii* framställes en var. *elongatum* Bruch in lit.: caule elongato 2—3-unciali innovando-ramoso, fol. remotis ovatis acuminatis, costa apicem versus dissoluta, pedicello breviusculo vix unciali, operculo convexo. — Mostamarken Trondhjems Stift. — *Orthotrichum gymnostomum* Br. & Sch. laxe pulvinatum, caule abbreviato simplici l. dichotome diviso, fol. ovatis obtusis concavis patentibus siccitate imbricatis margine toto involutis; floresc. dioica, mascula gemmiformi; caps. gymnostoma immersa oblonga angustissime l. acute striata, calyptra campanulata rostellata nuda l. parce pilosa. — Motala Ostrogothiæ: H. Holmgren (funnen flerstâdes i Norge). — *Grimmia incurva* Schivægr. caule elongato pulvinato dichotome-fastigiato, fol. confertis patentibus erectis, infer. subovato-lanceolatis obtusiusculis, super. lanceolatis sensim longius piliferis, siccitate plus minusve incurvotortis, costa excurrente; floresc. monoica, fol. perigonal. minoribus ovatis breviter acuminato-piliferis evanidecostatis; fol. perichætal. longe piliferis pedicello incurvo superantibus; caps. obovato-cylindrica, operculo breviter obtuse conico. — Åreskutan Jemtiæ. — Förf. anmärker att *Dryptodon spiralis* Htn ej hörer till *Dr. spir.* Brid. eller *Grimmia spir.* Hook., utan synes stå närmast och knapt vara skild från *Grim. arcuata* Notaris. — Af *Tort. unguiculata* framställas varr. *cuspidata* (Barb. cuspid. *Schultz*) och *microcarpa* (Barb. microc. *Sch.* — *Tort. gracilis* Ångstr. olim, *Htn Sk. Fl. ed. 4*). — *Tortula rigida* & aff. framställas i enlighet med Bruch & Schimpers behandling i *Bryol. europ.* — (*Tort. ambigua*, som Ref. sändt Schimper, var samlad vid Ringebo i Gudbrandsdalen). Utom hvad Ref. här i utdrag meddelat, innehåller denna afhandling en mängd intressanta observationer och anmärkningar, samt åtskilliga lokaliteter för sällsyntare mossor.

28. *Enumeratio Lichenum & Byssacearum Scandinaviæ hucusque cognitarum. Ad normam Celeb: i Eliæ Fries curavit G. Törssell. Upsaliæ. Hörlin. 1843. 59 pag. 12:o h.*

Ref måste anhålla om tillgift för sin försummelse att omtala detta redan för vid pass ett år sedan utkomna lilla arbete. Det är inrättadt på samma sätt och framträder under samma form, som den *Enumeratio muscorum*, hvilken Ångström 1842 utgaf. — Vid anordnandet af lafvarnas släkten är Fries' *Flora Scanica* lagd till grund, och i fråga om arter och varieteter samme Författares *Lichenographia europæa*. Vid *Byssaceæ* äro Acharii *Synopsis Lichenum* och Fries' *Fl. Scan.* följda. Vid hvarje art och form är anmärkt i hvilket eller hvilka bland de tre Skandinaviska rikena den förekommer, äfvensom om den är allmän eller sällsynt; synonymer äro äfven, der så varit nödigt, uptagna. Bland *Lafvarna* upräknas 33 släkten med 343 arter, och af *Byssaceæ* 9 släkten med 43 arter, fördelade i 2 ordningar: nemligen *Collemaceæ* med *Lichina* i spetsen och *Bysseæ* som sluta med *Lepraria*. — Pag. 57—59 innehålla några rättelser och tillägg till Ån. ströms *enumeratio muscorum*. — Det hela är väl och redigt anordnad och utgör en god öfversigt särdeles vid ordnandet af samlingar; det yttre är vackert.

29. *Enumeratio Plantarum, quæ circa Christianiam sponte nascuntur, Auctore M. N. Blytt. Christiania. 1844. 76 pag. 4:o h.*

Då Konung Oscar den förstes födelsedag d. 4 Juli detta år af Universitetet i Kristiania skulle firas och program med anledning deraf utfärdas, begagnade Prof. Blytt detta tillfälle att publicera närvarande förteckning öfver Kristiania-traktens flora och det, såsom han i förordet yttrar, så mycket helre, som en sådan förteckning torde blifva af intresse för de Skandinaviska Naturforskarna, hvilka under loppet af nämnda månad skulle i Kristiania sammantråda. Men det är ej ensamt för dem, som densamma var af intresse, utan för alla, som sysslosätta sig med vextgeografiska forskningar, helst denna trakt erbjuder en ej allenast rik, utan äfven omvexlande och i mångfaldiga hänseen-

den högst intressant vegetation; hvartill kommer att man ej blott är i saknad af en flora öfver hela det i vextgeografiskt afseende så märkvärdiga Norge, utan äfven har stor brist på lokalfloror öfver de särskilda trakterna, ehuru mycket under de sednare tiotalen kännedom om vegetationen i detta rikets olika delar än blifvit ökad.

I förordet antyder Förf. att artantalet ej så mycket bestämmes af en trakts sydligare läge eller dess ringare höjd öfver hafvet, som fastmera af sjelfva grundens geologiska beskaffenhet, så att på granitartad grund röjer sig mindre mångfald och frodighet bland vexterna, än på kalk och skiffer, till stöd hvarföre åtskilliga exempel anföras; sålunda har Kristiansands stift, hvilande på granit, ehuru utgörande den sydligaste och lågaste delen af riket äfvensom den der ett mildt klimat herskar, dock en ytterst fattig flora; hvaremot kalk- och skiffer-trakter i det inre af landet 2—3000 fot öfver hafvet, äfvensom i Nordlanden och Finmarken hafva en mycket rikare och mångfaldigare. Kring Fleckefjord, beläget utmed hafvet i landets sydligaste del, men med granit, finnas knapt flera än 310 arter vaskulära växter, hvaremot vid Hugelien vid foten af Söndfjeld strax nedom granens gräns på en inskränkt krets förekomma på skiffern omkring 400 arter; enahanda är förhållandet i Drydalen på Dovrefjeld. Kring Tromsö nära 70^on. samlade Förf. under 14 dagar 403 arter, och nästan samma antal på lika tid kring det ännu nordligare Alten. Men det är i synnerhet Kristiania-trakten, som lemnar bevis på det inflytande, som den underliggande grunden utöfvar på vegetationen och dess mångfald och hvarigenom dess flora blir af sådant intresse. — Förf. anförer de växter som ej annorstädes i Norge än här äro anmärkta; de äro: *Vicia pisiformis*, *Sedum hybridum*, *Anthemis tinctoria*, *Carduus Acanthoides*, *Veronica spicata*, *Ballota nigra*, *Chenopod. rubrum*, *Orchis Traunsteineri*, *Liparis Löseli*, *Carex heleonastes*, *riparia*, *Calamagrostis acutiflora* DC?, *C. Halleri*. Som alla fjäll här saknas (högsta bergstopparna nå ej 2000'), så saknar man här egentliga fjellväxter, ehuru dock en och annan subalpinsk sträcker sig ända hit, hvilka uppräknas. Derefter nämnas sydliga växter, hvilka Förf. anser här hafva nått sin nord-

liga gräns. — Den enda öfversigt man hittills egt öfver Kristiania-traktens flora innefattas i den af Bot. Lektor Flor 1817 utgifna katalog, som dock ingalunda är tillförlitlig, hvarpå flera exempel anföras; och sedan dess har en mängd arter här blifvit funna. — Förf. har ej upgifvit huru långt han utsträcker florans omfång, och som ej vextställen i allmänhet äro utsatta kan man ej heller med ledning af dem finna det; som åtskilliga kring Skydsmo i Romerige förekommande arter äro uptagna, torde man här böra sätta gränsen åt, detta håll; deremot inberäknas ej Krokkleven, helst flera der vexande t. ex. *Saxifraga Cotyledon*, *nivalis*, m. fl. endast i anmärkning anföras, men Krokskoven citeras för åtskilliga andra. — För traktens konformation och beskaffenhet, med hvad mera dertill hör, lemnas ej heller någon redogörelse.

Sjelfva den närvarande förteckningen är upställd efter Decandolles naturliga anordning; inga diagnoser äro anförda, ej heller vextställen utom vid de sällsyntare; Flora Dan., Fries Herb. Norm., Svensk Bot., Sturms Deutschl. Fl., Reichenbach Iconogr. och Fl. germ. exsiccata, samt några få andra arbeten och författare äro citerade; korta anmärkningar äro bifogade vid en och annan art och vid de särskilda varieteter, som äro uptagna. Vid artbegränsningen har Förf. gått till väga så, att han som arter uplagt de af andra såsom sådana antagna, då han (t. ex. vid omtvistade arter eller former) genom jemnförelse med originalexemplar varit öfvertygad, att hans form är alldeles densamma, utan att Förf. dermed vill hafva bestämdt uttalat den åsigten att samma form utgör en verklig art, och detta är troligen anledningen till att han ej numrerat de af honom upförda vexterna. Men häraf uppstår en svårighet, då man vill jemföra denna flora med andra traktens och anställa beräkningar. I efterföljande öfversigt af de i floran uptagna 87 familjerne, har Ref. sökt att bringa de deri uptagna arter i harmoni med den af dels Hartman dels Fries antagna artbegränsning, för att sålunda underlätta jemnförandet af familjernas förhållande i Kristianiatrakten och i andra delar af Norge och Sverge, hvarföre han ock ordnat familjerna efter deras artrikhet.

<i>Cyperaceæ</i>	72	arter
<i>Compositæ</i>	72	
<i>Gramineæ</i>	67	
<i>Rosaceæ</i>	38	
<i>Cruciferæ</i>	36	
<i>Caryophylleæ</i>	34	
<i>Leguminosæ</i>	32	
<i>Labiataæ</i>	25	
<i>Personatæ</i>	24	
<i>Polypodiaceæ</i>	23	
<i>Ranunculaceæ</i>	21	
<i>Orchideæ</i>	21	
<i>Polygonææ</i>	18	
<i>Umbelliferæ</i>	16	
<i>Borragineæ, Chenopodeæ</i> hvardera	15	
<i>Salicineæ</i>	14	
<i>Violariææ, Rubiaceæ, Junceæ</i> hvardera	11	
<i>Potameæ</i>	10	
<i>Geraniaceæ</i>	9	
<i>Crassulaceæ, Pyrolaceæ, Asparageæ</i> hvardera	7	
<i>Onagrariææ, Campanulaceæ, Primulaceæ, Equisetaceæ, Lycopodiææ</i> hvardera	6	
<i>Halorageæ, Canrifoliaceæ, Ericaceæ, Gentianeæ, Plantagineæ, Betulinæ, Typhaceæ</i> hvardera	5	
<i>Grossulariææ, Saxi-</i>		

<i>frageæ, Vacciniææ, Lentibulariææ, Convolvulaceæ, Verbasceæ, Euphorbiaceæ, Coniferæ, Lemnaceæ, Liliaceæ</i> hvardera	4
<i>Nymphæaceæ, Fumariaceæ, Droseraceæ, Malvaceæ, Hypericineæ, Paronychieæ, Solanaceæ, Plumbagineæ, Urticeæ, Juncagineæ,</i> hvardera	3
<i>Polygaleæ, Tiliaceæ, Rahmneæ, Lythra-riææ, Corneæ, Dip-saceæ, Cupuliferæ, Aroideæ, Ophio-glosseæ</i> hvardera	2
<i>Berberideæ, Papave-raceæ, Lineæ, Ace-rineæ, Balsamineæ, Oxalideæ, Portula-cacææ, Araliaceæ, Valerianeæ, Lobe-liaceæ, Monotro-peæ, Oleaceæ, Po-lemoniaceæ, Thyme-leæ, Empetreeæ, Ul-maceæ, Myriceæ, Alismaceæ, Naja-deæ, Irideæ, Isoët-tideæ,</i> hvardera	1

Således sammanräknade 790 arter, hvarvid bör anmärkas att häribland äro inbegripna *Alliaria officinalis* och *Blechnum boreale*, hvilka efter förteckningens publicerande funnos under en exkursion, som Ref. hade tillfälle göra i sällskap med Förf.; de utgöra bevis huru äfven den bäst undersökta trakt alltjemt det oakadt har något nytt att erbjuda. — Ref. anser ändamåls-löst att här framställa något af det speciela innehållet, blott det vill han nämna, att denna trakt är rik på former af det invecklade släktet *Hieracium*; äfven förekommer här en mängd *Carices* och deribland ganska utmärkta och sällsynta. Förf. anser — och som, det tyckes med skäl — *Cotoneaster melanocarpa* (Coton. vulgaris β nigra) som en god art. *Polygonum tataricum* utgör ett allmänt ogräs här liksom i andra trakter af sydliga Norge.

Det yttre är vackert; några tryckfel, ehuru föga betydande, förekomma.

30. *Beiträge zur Botanik. Von Dr F. W. Wallroth. 1:r Band 2:s Heft. Leipzig. Hofmeister. 1844. Seit. 125—252 und 1 pl. 8:o h.*

Första häftet af detta arbete utkom 1842 och Ref. har i Bot. Not. för 1842 N:o 11 utförligt redogjort för dess innehåll. Det nu utkomna andra häftet innehåller följande 6 afhandlingar:

1. »*Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Lampsana Dodon.*» (sid. 125—139). Efter en historisk inledning öfver det öde detta släkte och dess arter varit underkastade, äfvensom en utförlig redogörelse för de särskilda kännemärkenas förhållande hos de särskilda arterna, öfvergår Förf. till framställning af släkt- och art-diagnoserna. Han antager 4 arter: neml. 1 *L. communis* L. hirsuto-pubescent, foliis innovationum caulinisque inferioribus lyratis eorumque lobis omnibus obtusis parce obtuseque crenatis pallide-virentibus, pedunculis erecto-paniculatis opacis, capitulis (achænia matureascentibus) obconicis intra apicem apertum achæniorum discum monstrantibus basi calyculo polyphylo inæqualiter disposito suffultis, phyllis demum patentibus margine ciliatis, achæniis phyllorum involucri dorsum attingentibus. — Vexer på odlade ställan, i häc-

kar &c. — 2. *L. silvatica* Wallr. superne glabriuscula, foliis innovationum caulinisque inferioribus lyratis eorumque lobis acutis sinuato aculeque dentatis, supremis simplicibus integerrimis elongato-lanceolatis utrinque acuminatis pedunculisque effusis corymbosis læte-virentibus, capitulis (achænia maturescentibus) ventricosoviformibus utrinque attractis achæniorum discum occultantibus basi calyculo oligophyllo suffultis, phyllis conformibus margine calvis demum apice subconniventibus, achæniis involucri dorso brevioribus. — Vexer i skogar och lundar, särdeles på fuktiga ställen; allmän i Thüringen och andra trakter af Tyskland; hittills förblandad med föregående. — 3. *L. intermedia* M. Bieb. och 4 *L. grandiflora* M. Bieb. — båda i Kaukasus och Taurien. — Förf. antager det grekiska namnet *Lampsana* framföre det sednare *Lapsana*.

2. »Zur Kenntniss der *Anthemis tinctoria* L. mit schwefelgelben Strahlenblüthen» (s. 140—146). Äfven här lemnas en historisk uppgift på de författare, som urskiljt tvenne former af *A. tinctoria*, en med guldgula och en med bleka nästan hvitaktiga strålblomster. Denna sednare framställes här. tills vidare såsom egen art: *A. sulphurea* Wallr. caule erecto ramoso, fol. ellipticis bipinnatifidis glabris, pinnis obovatis apice 2-3-mucronatodentatis rachin integram diametro æquantibus remotis, inferioribus linearibus integris confertis pectinatis, pedunculis sensim crassioribus, ligulis ellipticis (sulphureis) receptaculo hemisphærico longioribus, paleis linearibus membranaceis diaphanis flosculo duplo brevioribus sensim longeque acuminatis, achæniis radii asperulis apice immarginato contractis tubo flosculorum minoribus. — Vidare uppgifvas skiljaktigheterna mellan denna och *Anth. tinctoria* L. samt *A. agrestis* Wallr., af hvilka båda den skulle kunna tros vara hybrid. Slutligen omnämnes en *A. tinctoria* var. *turbinata*: pedunculis apice turbinatis, foliorum pinnulis lanceolatis serratis.

3. »Zur Naturgeschichte der myketischen Entomophyten» (s. 147—167). Under benämningen *Entomophyta* sammanfattar Förf. alla de på döda insekter förekommande växter. En historisk inledning förutsändes, hvori allt, som hittills i det-

ta hänseende anmärkts, i korthet genomgås; hvarefter följa allmänna fysiologiska anmärkningar öfver dessa vexters förekomst och upkomst (spontant under gynnande omständigheter, utan förutgående frön eller sporer). De svampaktiga entomophyterna höra till: 1. *Hypho-entomomyces*: släktet *Isaria* med 11 arter, som diagnostiseras; 2. *Entomomyc. pileati*: Förf. känner endast en hithörande art, som han kallar *Coprinus entomophilus*, men som är af så efemer natur, att han ej kunnat afbilda eller fullständigt beskrifva den; 3. *Entomo-pyrenomyces*: släktet *Kentrosporium* Wallr. Stroma carnosum figuratum, clavatum s. mitratum, stipite distincto sterile illud penetrante e basi pythmenina subeunte suffultum. Pyrenia nucleiformia peripherica pulpa gelatinosa ascidiis intermixtis foeta, dein in totidem oscula verrucas mammillares superficiales pertudentia reclusa. Ascidia e basi ramosa elongato-cylindrica obtusa hyalina subtilissima aspora penicilliformia, primum pulpa pyreniorum foeta, dein ex osculo tenuissimo aciculæ instar protrusa. Sporæ nullæ. — Cum *Sphæriæ* tribu *Cordicipitæ* Fr. analogi, ascidiornm fabrica tamen ab omnibus aberrantes. — 1. capitata, stromate spærico: Sp. 1. *K. microcephalum* Wallr. — Sp. 2. *K. mitratum* Wallr. — Sp. 3. *K. granulatum* Wallr. (*Sphæria entomorrhiza* Dicks.). — 2: clavata, strom. clavato: Sp. 4. *K. militare* Wallr. (*Clavaria militaris* Müll. *Fl. Dan.*, *Holmskiöld.* — *Sph. milit. β sphærocephala* Schm., Fr.) — Sp. 5. *K. clavatum* Wallr. (*Clavaria granulosa* Bull. — *Sph. milit. Ehrh. &c.*). — Dessa arter äro diagnostiserade och afbildade; de 2 första noggranat beskrifna.

4. »*Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Armeria Willd.*» (s. 168—218). En utförlig monografi öfver detta släkte, hvori Förf., liksom i föregående uppsatser, först lemnar en öfversigt af detta släktes och dithörande arters behandling från äldre tider, hvarefter de särskilda delarne kortligen genomgås med afseende på de karakterer, som till artbestämningar derifrån kunna hämtas, och häribland tilldelas främsta platsen till blomfodret och den deraf bildade frukten. Sedan naturliga karakteren på släktet *Armeria* framställts, lemnas

en analytisk öfversigt af de 27 arter, som Förf. antager. Dessa indelas i följande afdelningar: Sect. 1 *Mastrucatæ*: A: Truncatæ; fructus basis oblique truncata, pedicello leviter admola. — B: Rostellatæ; fructus basis elliptica s. linearis ad pedicellum aciculæ instar declinata. — Sect. 2. *Barbatæ*: A: Truncatæ. B: Rostellatæ. — Sect. 3: *Calvæ*: fructus costatus calvus. — Alla arterna äro fullständigt diagnostiserade (på latin) och beskrifna (på tyska.) Utrymmet tillåter icke att här meddela diagnoser på de i mellersta och norra Europa förekommande arter, utan nödgas Ref. uppskjuta detta till ett annat tillfälle.

5. »*Monographischer Versuch über die Gewächs-Gattung Xanthium Diosc.*» (s. 219—244). Förf. går i denna afhandling till väga alldeles på samma sätt som i nästföregående; 21 arter antagas, öfver hvilka diagnoser och beskrifningar lemnas. — Den till denna uppsats hörande planch kommer att åtfölja nästa häfte.

6. »*Zur Kenntniss der Salix hastata L.*» (s. 245—252). Här framställas de olika former af denna art, hvilka förekomma i förbergen i Under-Harz (*S. surculosa* Wallr.), i Sweitziska Alperna (*S. macrostachya* Wallr.), i Skandinavien (*S. hastata* L. Suec.) och i södra Tysklands fjäll (*S. lanuginosa* Wallr.). Dessa formers skiljaktigheter framställas, utan att Förf. just vill hafva dem betraktade som egna arter.

31. *Beiträge zur Botanik. Gesammelte Aufsätze von M. J. Schleiden. 1:r Band mit 9 lithogr. Tafeln. Leipzig. Engelmann. 1844. VIII, 242 sid., 9 Tab. 8:o h.*

De i detta band meddelade afhandlingar äro i allmänhet kortare uppsatser, införda under åren 1837—40 i åtskilliga tidskrifter. Deras innehåll kan således förutsättas såsom bekant, hvadan upgift derom här torde kunna förbigås. Det är intressant att hafva på ett ställe samlade uppsatser kringströdda i olika årgångar af särskilda tidsskrifter, der de förblifva undan-gömda för mången botanist, som saknar tillgång till dessa journaler eller åtminstone icke alltid är i tillfälle att, när han så skulle önska, rådfråga dem. — Förf. läfvar att de större af honom i

tidskrifter offentliggjorda arbeten skola så fort som möjligt följa. — Det yttre är mycket vackert; figurerna af fysiologiskt och anatomiskt innehåll rediga och uplysande.

32. *Linnaea. Band XVII oder Beiträge zur Pflanzenkunde. 1:r Band. Herausgegeben von D. F. L. v. Schlechtendal. Halle. 1843. 763 pag., 20 lithogr. Taf. 8:o.*

Uti Nr 2 af Literaturbibanget för innevarande år redogjorde Ref. för innehållet af de 4 häften af denna årgång, som då voro för honom tillgängliga. Han får nu i korthet redogöra för de återstående tvenne häftena.

27. *Beiträge zur Anatomie und Physiologie der Schwämme, von J. Schmitz. — III. Über den Bau, das Wachsthum und einige besondere Lebenserscheinungen der Rhizomorpha fragilis Roth* (sid. 487—535 och tab. 16—17). Förf. anser *Rh. subterranea* Pers. som var. α *teres* och *Rh. subcorticalis* Pers. som var. β *compressa* af *Rh. fragilis*. Alla *Rhizomorphæ* utveckla sig allenast vid basen af trädstammar i jorden eller mellan bark och ved om der är nog fuktighet, och alla, som förekomma i bergverk, djupa brunnar, kanaler, äro der ej på sina ursprungliga utan sekundära vextställen, upkomna till följe af den egenskapen att längesedan förtorkade och bortdöda *Rhizomorph*-trådar genom fuktighet ganska lätt återlifvas och fortsätta sin vegetation. Derefter framställles den anatomiska byggnaden och hvad Förf. anser såsom fruktifikationsorganer, hvilka föranleda honom till den mening att *Rhizomorpha* bör bland Svanpårne bilda en egen familj, hvars plats blir i grannskapet af *Sphæria*. — Vidare afhandlas stielkarnes tillväxt samt de ljusfenomen, som detta släkte utvecklar och hvarigenom det vunnit mycken märkvärdighet. — Med hänseende till allt det speciella i vingas Ref. af utrymmet att hänvisa till den intressanta uppsatsen. — IV. *Über die Gattung Cenococcum* (s. 536—548 och tab. 18). Resultat af denna undersökning blir att detta släkte hörer till *Trichogastres Sclerodermacei* och visar närmaste frändskap med *Elaphomyces*. Dess karakter framställles sålunda: *Peridium nudum* (håud *corticatum*) primi-

tus e floccis mycelii orlum, carnosum tum crassum, suberoso-corneum, fragile, in centro laxiore cavum, intus spurie cellulosum, numquam sponte dehiscens, sed dein fatiscens. Sporidia globosa capillitio reticulato fibrarum articula subcylindrica obtegenti insidentia. — Fungi globulares, atri, mycelii fibris byssaceis nigris adnexi.

28. *Über die geographische Verbreitung der Rosaceen, von M. L. Frankenheim* (s. 549—566). Flera jämförelsepunkter framställas i tabellform öfver de särskilda gruppernas utbredning i särskilda regioner samt deras inbördes förhållanden. *Chrysobolaneæ* äro mest amerikanska och tropiska; *Fragarieæ* älska en kyligare temperatur och förekomma i synnerhet i nordliga halvklotet; utgöra nära $\frac{2}{3}$ af alla polar-Rosaceæ och äro i sydligare länder mest bergsvexter. *Sanguisorbeæ* åter talrikare i sydligare jordhalvvan och utgöra på Cap $\frac{1}{2}$ af alla Rosaceæ (neml. släktet *Cliffortia*). *Pomaceæ* och *Roseæ* förhålla sig nästan lika; saknas både i polar- och æquatorial-länderna, och äro sällsyntare i söder än i norr. — Till slut meddelas åtskilliga anmärkningar öfver vextzoner i allmänhet, och såsom resultat framställas följande satser såsom sannolika: 1. hvarje vextart har ett urhem af ganska inskränkt omfång, hvarifrån den utbredd och utbreder sig till sådana ställen, som ej genom för den oöfvervinneliga naturgränser äro fränslängda, och hvilkas jordmån och klimat äro för den passande; 2: antalet af dessa urhem är nästan så stort, som vextarternas; 3: vexterna hafva upkommit under det jordytans konturer och profil i det väsendtliga öfverensstämde med nuvarande; 4: vextregionerna äro identiska med jordytans fysiska afdelningar medelst haf och berg; man måste upställa några hufvudregioner och dela dessa i flera underordnade; markens gestalt och beskaffenhet utgöra de uteslutande indelningsgrunderna.

29. *Pugillus 2:us plantarum adhuc ineditarum s. minus cognitarum, quas coluit Hort. Bot. Lips. Scripsit D. G. Kunze* (pag 567—580).

30. *De muscis frondosis nonnullis novis l. minus cognitis scripsit C. Müller* (p. 581—601). Extraeuropeiska arter.

31. *Additamentum ad Dioscoreas mexicanas Auctore D. F. L. de Schlechtendal* (p. 602—610).

32. *Über das Wesen der Befruchtungsactes und Keimes.* Von S. Reissek (s. 611—624). Pollenkornet och sporangium äro i morfologiskt hänseende identiska, därför utgör (morfologiskt och fysiologiskt) fanerogamernas befruktningsakt en pollenkornets gröningsprocess, motsvarande sporans. Deduktionen häraf får efterses i sjelfva afhandlingen.

33. *De plantis mexicanis &c. nuntium affert D. F. L. de Schlechtendal* (p. 625—640, 745—746).

34. *Beitrag zur Teratognosie der Thesienblüthe.* Von S. Reissek (s. 641—655, tab. 19).

35. *Über das Wesen der Keimknospe.* Von S. Reissek (s. 656—670, tab. 20). Groddknoppen är ett verkligt, på lägre utvecklingsgrad stående blad. Föröfrigt får Ref. hänvisa till sjelfva uppsatsen och dertill hörande planch.

36. *Neueste Nachträge zur Flora des Harzgebietes, von E. Hampe* (s. 671—674). Nästan endast kryptogamer.

37. *Genera et species Cycadearum viventium.* Auctore F. A. G. Miquel (p. 675—744).

Till slut register sid. 747—763.

33. *Archiv für Naturgeschichte. Gegründet von A. F. A. Wiegmann. Herausgegeben von Dr. W. F. Erichson. Neunter Jahrgang. 1—2 Band. Berlin. Nicolaische Buchhandl. 1843. 392, 432 pag., XI Tab. 8:o.*

Sedan Prof. Erichson i Berlin, efter Prof. Wiegmanns död, år 1841 öfvertog *Archiv für Naturgeschichte*, har den zoologiska delen blifvit vida öfvervägande; sålunda förekommer i åttonde årgången (för 1842) icke någon botanisk afhandling utom »*Jahresbericht über die Arbeiten für physiologische Botanik in Jahre 1841, von H. F. Link*» (2: r. B. s. 89—167) och »*Bericht über die Forschungen in der Pflanzengeographie während des Jahres 1841, von Grisebach*» (s. 406—462); och i den nionde (för 1843) allenast trenne afhandlingar samt en botanisk årsberättelse, för hvilka här nedan i korthet skall

redogöras. Hvarje årgång är delad i tvenne band, hvaraf det första innehåller egentliga afhandlingar, och det andra berättelser öfver hvad som för året tillgjorts i de särskilda delarne af naturalhistorien.

De i nu ifrågavarande årgång förekommande botaniska afhandlingar äro följande:

1. *Übersicht der Flora der Azorischen Inseln von Dr. M. Seubert und C. Hochstetter* (s. 1—24 och 1 tabell), Denna intressanta uppsats grundar sig på de iakttagelser, hvilka Hochstetter under tre månaders vistande år 1838 på Azorerna var i tillfälle göra. — Denna ögrupps läge, klimateriska förhållanden, vulkaniska upkomst, höjd öfver hafvet (vulkanen på Pico 7300'), samt det allmänna inflytande, som dessa momenter utöfva på vegetationen, genomgås kortligen; hvarefter de kultiverade vexterna (hvaribland vinrankan intager främsta rummet) angifvas. Förteckning meddelas öfver de på Azoriska öarne vildtvexande planter, utgörande 308; de deribland, hvilka kunna anses såsom invandrade från andra håll, äro särskildt utmärkta. — Med hänseende till de naturliga familjerna äro artrikast: *Compositæ* med 34, *Gramineæ* 33, *Filicineæ* 31, *Leguminosæ* 25, *Cyperaceæ* 17 arter. För denna ögrupp egendomliga arter äro 36. — Anmärkningar framställas öfver det förhållande, hvori dessa öars vegetation står till de närmast kringliggande ländernas. — Slutligen urskiljas och karakteriseras följande 5 regioner på vulkanen på ön Pico, med hvilka analoga mer eller mindre tydligt framstå på de öfriga öarna allt efter dessas läge och lokala förhållanden: 1. Regionen för den europeiska kulturen eller den mediterraneiska — till 1500'. — 2. Lågerskogarnes region eller den Canariska 1500'—2500'. — 3. Buskarnes eller Azoriska reg. 2500'—4500', — 4. Småbuskarnes reg. 4500'—5000'. — 5. Högsta toppen 5000'—7000'. — Den bifogade planchen lemnar en bildlik framställning af dessa regioner; på den angifvas äfven de för hvardera bland dem mest utmärkande arter.

2. *Beobachtungen über das Wachstum der Vegetationsorgane in Bezug auf Systematik. Von A. Grisebach.*

1:r Abschn. (s. 267—292). Sedan den metod Förf. använt vid anställande af dessa iakttagelser angifvits, framställas resultaten af de mätningar han på särskilda delar af flera olika växter anställt, och de slutföljder som härifrån kunna dragas, med afseende hvar på Ref. får hänvisa till sjelfva afhandlingen.

3. *Verschiedene Bemerkungen über einige cryptogamische Gewächse, von Dr. H. Karsten* (s. 338—346 och 1 tab.). Den första afser *Spirogyra* och dess fruktifikation; karakteren för detta släkte framställles sålunda: *Fila membranacea cylindrica recta primum libera, deum ope tubulorum transversalium conjuncta. Cellæ endogeneæ (articuli) vesiculis in spiras 1—3 dispositis farctæ.* 2 arter: *S. quinina*: *dissepimentis planis*, och *S. Hornschuckii*: *dissepim. patelliformibus*. — Vidare beskrifvas *Phragmotrichum Rumicis*, samt *Peridiomyces penicilloides*. Denna sednare är ny både till släkt och art: karakteriseras sålunda: *Peridiolum pyreniforme vesiculosum hyalinum apicibus æqualibus ramulorum erectorum floccorum insideus, circumscissum basi aliquamdiu persistente. Sporæ globosæ minime in 5—10 series moniliformes concatenatæ. Flocci cæspitiosi tubulosi hyalini, conidia continentes. Sp. Perid penicilloides colore virescente in parvulis toris semini Rumicis aertosæ insidens*. — På den åtföljande planchen äro nyssnämnda former fullständigt och i förstorad skala afbildade.

I andra bandet lemnas (sid. 373—432) en »*Bericht über die Leistungen in der Pflanzengeographie während des Jahres 1842. Vom Grisebach*», hvori meddelas utdrag af hitthörande uppsatser och afhandlingar, ordnade efter verldsdelarne, med afseende på hvilka de framställa de vextgeografiska förhållanderna. Denna berättelse är ganska intressant.

34. *Archiv für Naturgeschichte &c. Zehnter Jahrgang. Berlin, Nicolai. 1844.*

Af denna årgång har Ref. ännu sett allenast trenne häften, i hvilka förekomma följande botaniska afhandlingar:

1. *Über die Vegetationscharacter von Hardanger in Bergens Stift. Von A. Grisebach* (s. 1—28). Under samma

ren 1842 besökte Förf. Norge och särdeles vestra delen, hvarvid han gjorde de iakttagelser, som ligga till grund för denna uppsats, för hvilken Ref. så mycket helre vill något utförligare redogöra, som man saknar nästan alla noggrannare underrättelser om vegetationen i denna trakt af vestliga Norge.

Förf. anmärker att man flera gånger förgäfs försökt att kring Sörfjord i Hardanger, ungefär vid 60° n. lat., plantera boken (*Fagus silvatica*), eburu denna förekommer vild ännu nordligare nemligen några mil norr om Bergen ungefär 60½° n. lat. (dock ej, som Förf. säger, öfver 63 graden vid Christiansund och hvarföre han åberopar Blytts yttrande i Hornemanns Plantelære, hvilket är oriktigt, ty der säger Blytt uttryckligt att Bokens nordligaste gräns är kring Alvesund 4 mil norr om Bergen). — Med anledning af denna omständighet undersöker han den möjliga anledningen dertill, att Boken ej på förstnämnde ställe vill vaxa och anförer exempelvis flera andra anomalier i vexternas utbredning. Sålunda vill ej *Pinus Abies*, som i Tellemarken är det herskande trädslaget, vaxa vid hafskusten, och kring hela Hardangersfjord observerade Förf. det endast på ett ställe, nemligen i passet, som leder till Vossevangen. *Digitalis purpurea* deremot, som i dessa trakter är en bland de allmännaste vexter, uphör på vägen åt Tellemarken så snart man passerat det lilla Oddevand. — Genom jemnförelse mellan medeltemperaturen på de ställen der Boken vaxer, och i Hardanger, kommer Förf. till det resultat, att det ej är temperaturen, som hindrar dess förekomst i sistnämnde trakt; han anser att man snarare bör söka orsaken i de märkvärdiga förhållanden, som sjelfva marken och jorden i Bergens stift företer. Med anledning häraf lemnar han en kort skildring af terrainbildningen i sydliga delen af Norge och särdeles dalbildningen i Bergens stift, hvarest de smala dalarne omgifna af tvärt upstigande fjällsidor lemna en högst obetydlig och smal remsa öfrig för odlingen, hvarjemte flera upgifna omständigheter förorsaka att denna odlingsbara jord, långt från att ökas medelst förvittrade partiklar af fjällmassan, snarare minskas derigenom att de häftiga strömmarne bortföra jord. — Efter dessa antydningar och

sedan Förf. redogjort för de särskilda turer han företagit i dessa fjälltrakter, öfvergår han till en speciellare framställning af vegetationens karakter med hänseende till olika regioner och lokaliteter. — Härvid fäster han sig först vid vegetationen på fjällen. Trädgränsen på fjällsluttningarne bildas af *Betula pubescens* β *glabrata* (foliis glabratiss, ala seminis latiore = *B. carpatica* Willd. — *B. pubescens* Ehrh. karakteriseras: fol. ovato-rotundatis obtusatis, semine obovato, ala semiobovata. — *B. alba* Auct.: fol. rhombeis acutatis, semine elliptico, ala semiovali. Den sistnämnda har Förf. ingenstades i Norge varsehlifvit). Björkgränsen, som på östsidan af Langfjeldene i medeltal utgör 3200', på vestsidan 2800', sänker sig i Folgefonden till 1800'. Vegetationens öfre gräns vid snölinien öfverstiger sällan 5000', men mot kusten sänker den sig liksom björkgränsen. Fjällvexterna förekomma således för det mesta mellan 3000' och 5000'. Förf. antager 4 fjällregioner, hvilka särdeles på Houglesfjeld mellan Voxlie och Röldal voro tydliga, nemligen: 1. Regionen för *Betula nana*, ofta blandad med den ännu djupare gående *Salix glauca*, mellan 3200'—3500'. — 2. En del mindre småbuskar, hvilka med hänseende till ymnigheten äro: *Vaccinium Myrtillus*, *Empetrum nigrum*, *Menziezia cærulea*, *Juniperus nana*, *Calluna vulgaris*, *Betula pub. var. fruticosa*, *Vaccin. uliginosum*; gå till 3600'. — 3. De egentliga fjällörternas region från 3600' till 4400'. — 4. Regionen för *Salix herbacea* 4400'—4600'. — Han lemnar en förteckning på de af honom inom den tredje bland nyssnämnda regioner observerade växter, af hvilka de flesta sträcka sig ned i dvärgbjörkens region. — Denna förteckning, innehållande 108 arter nemligen 52 dikotyledoner, 23 monokot., 7 cryptog. vascul., 17 musci och 9 lichener, och hvori vid de sällsyntare är anmärkt den trakt der Förf. fann dem, visar att de dikotyledona familjerna, väl ej till numerären, men med hänseende till arternas sällskaplighet, stå vida tillbaka för monokotyledonerna (sålunda äro *Guaphal. rupinum* och *Sibbaldia procumbens* nästan de enda, som bilda cæspites); högre upp förlora sig småningom äfven *Cyperaceæ* och

Gramineæ, så att endast kryptogamer återstå, hvarmed ofta *Salix herbacea* är förenad. Med afseende på de i nämnde förteckning uptagna vexter vill Ref. blott anmärka följande: *Helianthemum ölandicum* var. *alpestre* anföres såsom växande mellan Ullensvang och Morsäter; som denna vext aldrig förr är anmärkt i någon skandinavisk fjälltrakt vore man fästad anse uppgiften upkommeu genom misstag, om man blott kunde ens gissningsvis uppgifva någon vext, som kunnat föranleda misstaget. Under namn af *Oporinia norvegica* framställes en ny art sålunda karakteriserad: scapo 1-2-cephalo apice involucroque atrovilloso, foliis lineari-lanceolatis glabris remote dentato-runcinatis. — Habitus *Apargiæ Taraxaci* Willd., sed pappus *Oporiniæ*. — Måne verkligen någon annan än fjällformen af *Leontodon autumnalis*? — Den mörkblommiga fjällformen af *Aira flexuosa* kallas *Aira montana*, — Förf. öfvergår derefter till karakteriserande af de olikheter, som grunda sig på sjelfva grundens och markens skiljaktighet, hvarvid först de vexter upräknas, som förekomma på de med tunn humus-skorpa täckta klipporna; vidare de mossor, som vaxa i fuktigheten på de högre klipporna, der vatten nedsipprar från den smältande snön; derefter vegetationen kring de deraf småningom bildade rännilar och bäckar, som ofta sträcker sig långt ner; häribland anföres *Phipisia algida* Br. aldrig förr anmärkt i denna del af Norge; Förf. säger sig anmärkt den mellan Ullensvang och Morsäter. Slutligen upräknas de i fjällkärren och sumparne befindliga vexter. — I denna ordning öfvergår Förf. till framställning af snögränsen och dess förhållande till trädgränsen, hvarvid flera intressanta anmärkningar anföras som här måste förbigås; Ref. vill allenast anføra den här, liksom i många andra trakter af Norge, gjorda iakttagelse, att hela stammar och rötter af *Pinus silvestris* finnas i moraser blott några hundra fot och mindre nedom nuvarande snögränsen, således vida högre än de nu kunna vaxa, hvilket Förf. sätter i sammanhang med den småningom skeende höjningen af Skandinavien; en förklaringsgrund, som också verkligen tyckes vara den mest rimliga och sannolika. — Förf. fortgår slutligen till en teckning af vegetationen i de lägre trakterna, hvarvid de trädslag först upräknas, som bilda den löfskog som finnes på sluttningarne, samt de buskar och örter som förekomma blandade dermed. (Här anföres äfven *Rosa pomifera* Herm.). Förf. anmärker att löfträden i Norge hafva

vida större lön än i södern, hvilket han sätter i sammanhang med den kortare vegetationsperioden, som gör att respirationsorganerna måste vara så mycket större för att under samma korta tid kunna producera lika mycken ved som i södern. — I sammanhang härmed omnämnes ock den olika tid, som i olika trakter erfordras för sädens mognad. — De växter, som hufvudsakligen bilda ängarne, anföras, hvaribland den ingenstädes i Norge eller Sverige (utom Skåne) förut anmärkta *Hypericum tetrapterum* Fr.; troligen har någon annan här för misslagits. — De på och kring stenblocken vid hafsstranden växande arter angifvas äfven. — Närmast gårdarne förekomma af träd *Quercus pedunculata* och *Tilia parvifolia* samt de odlade Päron-, Äple-, Körsbärs-träden, samt *Ribes rubrum* och *Grossularia*. — Vid Rosendals f. d. Baroni vaxa Valnötträd men frukten mognar ej. — Till slut omnämnes en "växtformation", som alldeles saknas vid Sörfjord men förekommer vid Rödäl och öster om fjället åt Tellemarken, och hvilken Förf. ej illa betecknar med benämningen "Norges subalpina Aconitformation"; den utgöres af *Vicia silvatica*, *Geranium silvaticum*, *Aconitum septentrionale*, *Ranunculus platanifolius*, *Campanula latifolia*, *Hieracium aurantiacum*, *Sonchus alpinus*; Förf. hade bordt tillägga *Hierac. prenanthoides*, *Milium effusum*. — Ehuru uppsatsen är temligen rapsodisk och just ej innehåller mycket nytt eller på något fullständigt sätt redogör för vegetationen i Hardanger, innefattar den dock ej ointressanta bidrag och uplysningar rörande de växtgeografiska förhållanderna i Norge.

2. *Beobachtungen über die Wachsthum der Vegetationsorgane in Bezug auf Systematik. Von A. Grisebach. 2:e Abschn. (s. 131—155 och 1 tab.).* Utgör en fortsättning af den i föregående årgång införda afhandling. Närvarande afdelning sysselsätter sig endast med tillväxten af bladen och dithörande delar.

Slutligen börjas äfven i dessa häften *"Jahresbericht über die Arbeiten für physiologische Botanik in den Jahren 1842 und 1843, von H. F. Link"*, hvarest man erhåller på ett ställe samladt, ordnadt och i ändamålsenligt utdrag framställt allt hvad som under nämnde tidrymd inom denna del af Botaniken publicerats.

Rättelser

Sid. 9 rad. 4 nedifrån läs: *aguilina*
— 43 — 2 opifrån —: *Valerianella*.

Register.

Anmällda arbeten.

J. Agardh, in systemata Algarum hodierna adversaria	25.
Archiv für Naturgeschichte 9:r Jahrgang	61.
— — — 10:r Jahrgang	63.
Blytt, Enumeratio plantarum vascularium circa Christi-	
aniam	61.
Bruch et Schimper, Bryologia europæa	29, 35.
Endlicher, Mantissa botanica 1—2	7.
— et Putterlick, Genera plantarum floræ ger-	
manicæ	8.
— und Unger, Grundzüge der Botanik	6.
Frankenheim, geographische Verbreitung der Rosaceen	60.
Grisebach, Beobachtungen über das Wachsthum	62, 67.
— , Bericht über die Forschungen in der Pflan-	
zengeographie 1841	61.
— , — 1842	63.
— , über die Vegetationscharacter von Hardanger	63.
Harzer, Abbildungen der essbaren Pilze	38.
Heuffler, monströse Blumen von Linaria vulgaris	18.
Irmisch, über die Epipactis-arten der deutschen Flora	16.
Jussieu, Elementarlehre der Botanik	6.
Karsten, Bemerkungen über einige kryptogamische	
Gewächse	63.
Koch, Taschenbuch der deutschen Flora	1.
Kröningssvärd, Flora Dalecarlica	11.
Kunth, Enumeratio plantarum, Tomus 4:s	26.
Ledebour, Flora Rossica Vol. 2:i fasc. 2:s	41.
Lindenberg, Species Hepaticarum Fasc. 5:s	39.
Link, Anatomia plantarum	5.
— , de gramineis Europæ australis observationes	23.
— , Jahresbericht über die Arbeiten für physiolog.	
Botanik 1841	61.
— , — — 1842—43	67.
— , Vorlesungen über die Kräuterkunde 1:e Abth.	4.

Linnaea von Schlechtendal XVI B:s 4—6 b.	14.
— — — — XVII Band	18, 59.
Mohl, über die Cuticula der Gewächse	16.
K. Müller, über die Leucophaneæ	22.
A. Nylander, Stirpes cotyledoneæ Paroeciæ I'ojö	48.
Fr. Nylander, Spicilegium plantarum Fennicarum. Centuria 2:a	43.
Regel, über den Ursprung und Zweck der Stipeln	21.
Reichenbach, Icones Floræ Germanicæ	31.
Reissek, über das Wesen der Befruchtungsactes	61.
— , über das Wesen der Keimknospe	61.
— , Erläuterung der Gattung Pennantia	14.
Röper, zur Flora Mecklenburgs, 1:r Th.	8.
Scheele, Botanische Beiträge	23.
Schimper et Mougrot, Monographie des plantes fossiles	33.
Schlechtendal, dem Andenken am D. Fr. C. von Schlechtendal	17.
— und Schenk, Flora von Deutschland	40.
Schleiden, Beiträge zur Botanik. 1:r Band	58.
— , Grundzüge der wissenschaftliche Botanik 2:r Th.	3.
Schmitz, Beiträge zur Anatomie &c. der Schwämme	24, 59.
Soubert, tetramerische Orchisblüthe	15.
— und Hochstetter, Flora der Azorischen Inseln	62.
Torssell, Enumeratio Lichenum et Byssacearum Scandinaviæ	51.
Treviranus, Nachrichten über J. R. T. Vogel	18.
— , über Byssus Flos Aquæ L.	19.
— , über Lycopodiaceæ	24.
Unger, zur Lebensgeschichte der Achlya prolifera	20.
Wallroth, Beiträge zur Botanik, 1:r B:s 2:s H.	55.
Ångström, Symbolæ ad Bryologiam Scandinavicam	49.

Utmärktare vextnamn.

- Achlya prolifera 20. — Aethophyllum 34. — Albertia 33.
 — Alexandra 20. — Anthemis sulphurea et tinctoria 56. —

Archangelica litoralis 42. — *Armeria* 57. — *Aspidia* 9, 10. —
Athyrium crenatum 45. — *Atrichum* 29.

Balsamineæ 32. — *Bartramia calcarea* 49. — *Betula pubescens* 65. — *Boletus sapidus* 38. — *Bryum arcticum* v. *purpurascens* 49. — *Bupleurum tenuissimum* 42. — *Byssus flos aquæ* 19.

Calamagrostis lapponica var. 43. — *Calamites* 34. — *Cari-ces* 45 följ. — *Catabrosa* 43. — *Cenococcum* 59. — *Chrysosplenium oppositifolium* 42. — *Colpodium* 43. — *Conioselinum Fischeri* 42, 44. — *Coprinus entomophilus* 57. — *Cotoneaster melanocarpa* 55. — *Cystopteris crenata* 45.

Digitalis purpurea 64. — *Dissodon* 36.

Epilobium virgatum et aff. 14. — *Epipactides* 16.

Fagus silvatica 64.

Galia 23. — *Galium triflorum* 43. — *Grimmia* 50.

Helianthemum glandicum var. *alpestre* 66. — *Hierochloa odorata* var. 43. — *Hydrocotyle vulgaris* 42. — *Hyperica* 32. — *H. tetrapl.* 67.

Impatiens 32.

Kentrospermium 57.

Lampsana 55. — *Lecidea assimilis* 15. — *Leucobryum* 22. — *Leucophaneæ* 22. — *Linaria vulgaris* monstr. 18. — *Lineæ* 31. — *Loniceræ* 42. — *Lycopodium complanatum* 24.

Mielichhoferia 38. — *Mnium medium* 49.

Oedipodium 35. — *Oligotrichum* 29. — *Oporinia norvegica* 66. — *Orchis curvifolia* 45. — *Orchis latifolia* et aff. 44, 45. — *O. palustris* monstr. 15. — *Orthodontium* 37. — *Orthotrichum gymnostomum* 50.

Pennantia 14. — *Peridiomyces* 63. — *Pinus Abies* 64. — *P. silvestris* 66. — *Poa* 43. — *Pogonatum* 29. — *Polygonum tataricum* 55. — *Polytrichæ* 29.

Rhizomorphæ 59. — *Rosa ponnifera* 66. — *Rosacæ* 60. *Rumices* 15.

Salix hastata 58. — *Salix polaris* 45. — *Sarcozygium* 18. — *Saxifragæ* 42. — *Schizoneura* 34. — *Sphæria militaris* 57. — *Spirogyra* 63. — *Splachnaceæ* 35. — *Splachnum* 37. — *Spl. Wormskioldi* var. *elongatum* 50.

Tayloria 35. — *Tetraplodon* 36. — *Thalictrum leptophyllum* 44. — *Th. strictum* var. 44. — *Tilia parvifolia* 67. — *Tortulæ* 50.

Valerianæ 43. — *Valerianella Morisonii* 43. — *Vaucheria aquatica* 20. — *Voltzia* 33.

Xanthium 58.

Zamites 34.

BOTANISKA NOTISER

för år **1845,**

med biträde af

**Herr BLYTT, FRIES, HARTMAN, HOLMSTRÖM, LAGERHEIM,
LINDEBERG, LINDGREN, NYMAN och SJÖGREN,**

utgifna af

AL. ED. LINDBLÖM.

LUND,

HOS C. W. K. GLEERUP.

**TRYCKTA UTI LUNDBERGSKA BOKTRYCKERIET,
1845.**

1901.

6A.6

2002

Is 9

191

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 1.

Januari.

1845.

I. Original-Afhandling.

Botaniske Reisebemærkninger i Sommeren 1839; af M. N. Blytt.

I den Hensigt at anstille botaniske Iagttagelser i Valders reiste jeg, understøttet af det naturhistoriske Reisefond, d. 18 Juli 1839 fra Christiania over Ringerike, Jevnager, Gran Sogn och Land til Torpen Annex, hvor det var min Bestæmmelse at begynde de botaniske Undersøgelser paa Søndfjeld, et græsrigt Fjeld, der stiger henved 1000—1500 Fod opover Granens Grændse. Ved Finden, en skjøn stor Gaard nederst i Torpen, hvor Terrainet er kalkagtigt, troede jeg det vilde lønne Umagen at opholde sig et Par Dage for at botanisere. Indtil dette Sted havde jeg kun gjort flygtige Bemærkninger langs Vejen over de hist og hær forekommende Planter. Ved Hornskleven imellem Gran og Sand i Land saaes *Thymus Chamædrys* for sidste Gang paa denne Reise, *Campanula Cervicaria* voxte i største Mængde overalt paa Skovengene og Braater langs Randsfjorden i en betydelig Strækning langs Veien. Imellem Smedshammer og Sand bemærkede min Reisecompagnon, Gartnersvend Moe, paa et Sted ved Veien *Malaxis monophyllos* spærsomt; jeg fandt den siden paa Skovbakkerne ovenfor Lands Præstgaard i stor Mængde. Ved Randsfjorden voxte *Calamagrostis phragmitoides* Htn, der ligner meget den i Reichenbachs Agrostographie afbildede *C. litorea* DC. Ligeledes saae jeg paa Reisen langs Randsfjorden hist og her en *Brachypodium*, som forekom mig forskjellig fra *Br. pinnatum* og *gracile*, og som sandsynligen er *B. rupestre* Reichb. Agr. Jeg fandt den senere paa Engbakkerne ovenfor Gaarden Reien i Valders. Ved Bredderne af Fjorden saaes *Tillæa aquatica*, *Limosella*, *Subularia*

og *Scirpus acicularis*. Imellem Jevnager og Grøn bemærkede jeg ved en Elv enkelte Træer af *Salix viridis* Fr. aldeles vildtvoxende; den forekommer sjelden som saadan i Norge, hvor den især i den sydlige Deel af Landet er den almindeligst plantede Pileart. Imellem Lands Præstgaard og Tonvolden findes nedenfor Gaarden Kronborg, omtrent $\frac{1}{4}$ mil fra Præstegaarden, den vakkre *Salix daphnoides*. Den danner sinde Lunde paa Bredderne af Søen; i dess Skygge trives *Pedicularis Sceptrum Carolinum* som det seer ud meget god; den stod her skjøn og frodig; uden tvivl er den hertil nedskyllet fra de højere Dele af Torpen ved en her i Randsfjorden nedløbende Elv. — Imellem Tonvolden og Finden passerer man igjennem høitliggende Skove, hvor en og anden Planter Forekomst antyder den begyndende Alpevegetation. Man seer saaledes hist og her ved Veien *Coeloglossum viride*, *Saxifraga stellaris*, *Luzula spicata*, *Alchemilla alpina*, *Phleum alp.*, *Gnaphal. norvegicum*, *Sonchus alp.*, *Stellaria alpestris*, *Spergula saginoides* m. fl.

Paa Forsteningskalken ved Finden optegnede jeg alle de der forekommende Planter, hvis Antal beløb sig til omtrent 250 Arter. Af disse var ej en eneste, som syntes udelukkende at tilhøre Kalkterrainet, men alle findes hertilands tillige paa Skifere og Urformationen. Nedenstaaende Fortegnelse over de paa Kalkbakkerne her bemærkede fuldkomnere Planter indeholder kun saadanne som overalt i Norge findes paa Terrain af høist ulige Beskaffenhed *). Udenfor den egentliga Kalkforma-

*) Paa Forsteningskalken ved Finden i Torpen: *Hippuris vulg.*, *Veronica serpyllifolia*, *V. scutellata*, *V. Beccabunga*, *V. Chamædr.*, *V. officinalis*, *V. agrestis*, *Pinguicula vulg.*, *Circæa alpina*, *Valeriana* off., *Scirpus pauciflorus*, *S. silvaticus*, *Alopecurus geniculatus*, *Phleum pratense* β . *nodosum*, *Phalaris arund.*, *Agrostis can.*, *vulgaris*, *Spica venti*, *Calamagr. silvatica*, *Anthoxanth. odorat.*, *Avena pubescens*, *Aira cæspitosa*, *flexuosa* α et β , *Melica nutans*, *Briza media*, *Molinia cærulea*, *Poa annua*, *alpina* α et var. *eenisia*, *P. pratensis* α et β *humilis* et γ *angustifolia*, *P. nemoralis* α et var. *montana*, *Dactylis glomerata*, *Festuca ovina*, *rubra*, pra-

tion ved Finden, paa Skiferklipperne nede ved Dokkaelven, hvor der er en intressant Kryptogam Flora og tillige nogle Al-

tensis, *Triticum repens*, *caninum*, *Montia fontana*, *Scabiosa arvensis*, *Alchem. vulgaris*, *Plantago major*, *media*, *Majanth. bifolium*, *Galium boreale*, *palustre*, *uliginosum*, *verum*, *Aparine*, *Echino-sperm. deflexum*, *Myosotis cæspitosa*, *arvensis*, *Lysimachia thyriflora*, *Menyanthes trifoliata*, *Gentiana campestris*, *Verbascum nigrum*, *Hyoscyamus niger*, *Campanula rotundifolia*, *persicæfolia*, *latifolia*, *Viola hirta*, *palustris*, *mirabilis*, *tricolor*, *canina* varr. *pumila*, *silvestris*, *montana*, *Impatiens noli tangere*, *Rhamnus Frangula*, *Ribes rubrum*, *Chenopod. album*, *Heracleum Sphondylium*, *Carum Carvi*, *Pimpinella Saxifraga*, *Anthriscus silvestris*, *Viburnum Opulus*, *Parnassia palustris*, *Convallaria majalis*, *verticillata*, *Juncus filiformis*, *Luzula camp. α et β pallescens et γ multiflora*, *Rumex Acetosa*, *Acetosella*, *domesticus*, *Triglochin palustre*, *Daphne Mezereum*, *Vaccinium*, *Vitis idea*, *Myrtillus*, *Calluna Erica*, *Epilob. angustifol.*, *montanum*, *palustre*, *Polygonum Persicaria*, *viviparum*, *aviculare*, *Paris quadrifolia*, *Pyrola secunda*, *minor*, *Dianthus deltoides*, *Silene inflata*, *Arenaria serpyllifolia*, *Stellaria nemorum*, *media*, *Agrostemma Githago*, *Lychnis silvestris*, *pratensis*, *Cerast. ovale*, *vulgatum*, *Spergula arvensis*, *Saginoides*, *Sagina*, *Sedum Telephium*, *acre*, *annuum*, *Agrimonia*, *Eupatoria*, *Euphorbia Helioscopia*, *Prunus Padus*, *Sorbus Aucuparia*, *Spiræa Ulmaria*, *Geum rivale*, *Aconit. septentr.*, *Thalictrum simplex*, *Anemone Hepatica*, *Ranunc. acris α et β silvaticus*, *repens*, *Trollius europæus*, *Caltha pal.*, *Mentha arvensis*, *Glechoma hederac.*, *Ajuga pyramidalis*, *Stachys palustris*, *Lamium purp.*, *Galeops. Tetrahit*, *cannabinæ*, *Origanum vulg.*, *Thymus Acinos*, *Euphrasia offic.*, *Rhinanthus minor*, *Melampyr. pratense*, *silvaticum*, *Pedicularis palustris*, *Linnæa borealis*, *Linaria vulg.*, *Capsella Bursa*, *Thlaspi arvense*, *Camelina sativa*, *Erysim. cheiranthoides*, *hieracifolium*, *Turritis glabra*, *Arabis hirsuta*, *Cardamine amara*, *Sinapis arvensis*, *Erodium Cicutarium*, *Geran. silvaticum*, *Oxalis Acetosella*, *Fumaria offic.*, *Polygala uliginosa*, *Anthyllis vulneraria*, *Orob. vernus*, *Lathyrus prat.*, *Vicia sepium*, *silvatica*, *Cracca*, *Trifolium repens*, *medium*, *pratense*, *Lotus cornic.*, *Hypericum quadrang.*, *Hypochoeris maculata*, *Apargia autumnalis*, *Leontodon Taraxacum*, *Sonchus arvensis*, *oleraceus*, *Hieracium Pilosella*, *auricula*, *glomeratum* DC. (*H. cymosum* Fl. Dan.), *H. radiocaulæ* DC? (*H. dubium* Fl. Dan.?), *H. præmorsum*, *paludosum*, *boreale β angustifolium* Fr., *umbella*.

peplanter, der nedskyllede ved Elven have fæstet Bolig her, findes flere Planter, af hvilke nogle paa andre Steder i Norge hyppigen forekomme paa Kalken, som her syntes at skyde dette Slags Terrain og derimod foretrak Skiferen. De i nedenstaaende Fortegnelse med *kursiv Stil* anførte Planter ere andensteds bemærkede paa Kalk *). Jeg har overalt i Norge haft anledning til at gjøre den Bemærkning: at Vegetationen paa den egentlige Kalkformation, uagtet vel riig med Hensyn till Mængden af Individuer, dog ingenlunde er det med Hensyn til Arter, som udelukkende forekomme paa dette Terrain. Ved at gjen-

tum, *Crepis tectorum*, *Lapsana communis*, *Saussurea alpina*, *Cirsium lanceolat.*, *palustre*, *arvense*, *heterophyllum*, *Carduus crispus*, *Centaurea Jacea*, *Tanacetum vulg.*, *Artemisia vulg.*, *Gnaphalium silvaticum*, *norvegicum*, *uliginosum*, *dioicum*, *Tussilago Farfara*, *Erigeron acris*, *Senecio vulg.*, *Solidago Virgaurea*, *Achillea Millefol.*, *Pyrethrum inodorum*, *Chrysanth.* *Leucanth.*, *Orchis maculata*, *bifolia*, *Gymnadenia conopsea*, *Coeloglossum viride*, *Listera ovata*, *Carex dioica*, *canescens*, *panicea*, *limosa*, *capillaris*, *pallescent*, *Urtica urens*, *dioica*, *Alnus incana*, *Betula alba*, *Salix pentandra*, *phylicæfolia*, *caprea*, *cinerea*, *limosa*, *aurita*, *Empetrum nigrum*, *Populus tremula*, *Juniperus communis*, *Polypod. vulg.*, *Phegopteris*, *Dryopteris*, *Aspid. Filix Mas*, *spinulosum*, *filix femina*, *fragile*, *Woodsia hyperborea*, *Asplenium Trichomanes*, *Pteris aquilina*, *Botrychium Lunaria*, *Lycopodium clavatum*, *Selaginoides*.

*) Paa Skifer ved Finden: *Eriophorum alpinum*, *Scirpus cæspitosus*, *Alopecurus fulvus*, *Calamagrostis lanceolata*, *Halleriana*, *Poa glauca* Vahl, *Lonicera Xylosteum*, *Viola umbrosa*, *arenaria*, *Ribes uva crispa*, *Angelica silvestris*, *Drosera rotundifolia*, *Juncus bufonius*, *Toffeldia borealis*, *Epilob. organifol.*, *nutans* Horn., *Chrysospl. alternifol.*, *Polygonum Convolvulus*, *Andromeda polifolia*, *Pyrola rotundifolia*, *Silene rupestris*, *Stellaria alpestris*, *Friesiana*, *Cotoneaster vulg.*, *Actæa spicata*, *Thalictrum flavum*, *Ranunc. polyanthemus*, *auricomus*, *Bartsia alpina*, *Geran. robertianum*, *Sonchus alpinus*, *Centaurea Scabiosa*, *Gnaphalium supinum*, *Erigeron glabratus*, *Achillea Ptarmica*, *Listera cordata*, *Cypripedium Calceolus*, *Carex capitata*, *leporina*, *atrata*, *alpina*, *flava*, *ornithopoda*, *digitata*, *Salix Myrsinites*, *hastata*, *glauca*, *lanata*, *Aspidium montanum*, *Woodsia ilvensis*, *Asplenium viride*, *Equisetum arvense*, *silvaticum*, *reptans*.

nemsee Lister paa bemærkede Planter, antegnede paa flere Steder, hvor Kalken er den herskende, finder jeg meget faa, som hertilands kunne betragtes som egentlige Kalkplanter. Saaledes findes blandt de ved Skien, Porsgrund, Brevig og Langesund optegnede Væxter, hvis Antal, de kryptogame fraregnede, beløber sig til omtrent 630, neppe mere end 6, som synes være eiendommelige for Kalkterrainet. Disse ere: *Lysimachia nummularia*, *Sorbus scandica*, *Carduus nutans*, *Inula Helenium*, *Eupatorium cannabinum* og *Ophrys myodes*; dog maa jeg tillige bemærke, at af disse faa kun den sidste med Sikkerhed kan antages for Kalkplante. Den er i Norge sjælden, kun funden paa 4 forskellige Steder, nemlig ved Sneasens Præstegaard (Gunnerus) paa Urkalk, paa Langøe ved Holmestrand, ved Brevig og Langesund, alle tre Steder paa den yngre Kalk. Forresten ere, saavidt jeg veed, kun *Monotropa hypopitys*, *Athamanta Libanotis*, *Anemone ranunculoides*, *Trifolium montanum*, *Stachys arvensis*, *Carduus Acanthoides*, *Neottia Nidus Avis* og *Malaxis Lüseltii* her i Norge fundne udelukkende paa Kalk. Af Lichener har jeg bemærket kun paa Kalk: *Parmelia murorum* α , *P. circinata* α , *P. cervina*, *P. auranziaca* γ *calva*, *P. calcarea* α , *Biatora lurida*, *Endocarpon pusillum*, *Verrucaria rupestris*, og af Løvmosser kun: *Encalypta streptocarpa*, *Gymnost. ovalum* og *Tortula muralis*; Sommerfelt fandt i Saltdalen paa samme Terrain *Weissia calcarea* och *tristicha*. Der gives alligevel et større antal phanerogame Planter, som, uagtet de ogsaa forekomme paa saavel Leer- og Glimmerskiferen som paa de granitiska formationer, dog synes især at ynde Kalkterrainet, i det at de der findes hyppigere og i større Mængde end paa de andre Bjergarter. Blandt disse ere især følgende de mærkeligste: *Veronica spicata* (denne har jeg aldrig bemærket uden paa Kalk og Leerskifer, varieteten β *media* derimod ogsaa paa Gneis og Granit); *Phleum pratense* β *nodosum* paa Kalk, Leerskifer og Granit; *Phleum phalaroides* paa Kalk og Leerskifer; *Poa alpina.censis* helst paa Kalk, dog ogsaa undertiden paa Leerskifer; *Poa compressa* paa Kalk, Leerskifer og Granit; *Galium Mollugo* ligeledes; *Cornus san-*

guinea sjælden paa Granit; *Lithosperm. officinale* og *arvense* kun paa Kalk og Leerskifer. Efterfølgende iflæng paa Kalk og Skifere, dog hyppigst paa Kalk, de med kursiv Stil ogsaa undertiden paa Granit: *Myosotis collina, stricta*, *Anchusa offic.*, *Androsace septentrionalis*, *Convolvulus arvensis*, *Campanula Trachelium*, *Rhamnus catharticus*, *Lusserpitium latifolium*, *Selinum carvifolia*, *Convallaria multiflora*, *Pyrola chlorantha*, *Silene nutans* (undertiden paa Sand), *Sedum album*, *Agrimonia Eupatoria*, *Spiræa Filipendula*, *Fragaria collina*, *Ballota nigra*, *Nepeta Cataria*, *Leonurus Cardiaca*, *Thymus chamædrys*, *Linnaria minor*, *Bunias orientalis*, *Lepidium campestre*, *Orobis niger*, *Melilotus officinalis*, *Medicago Lupulina*, *Carlina vulgaris*, *Gnaphalium arvense*, *Inula salicina*, *Anthemis tinctoria*, *Orchis mascula, latifolia*, *Goodyera repens*, *Epipactis latifolia*, *Cypripedium Calceolus*, *Asplenium Ruta muraria*.

Professor Unger har i sin afhandling: *Über den Einfluss des Bodens auf die Vertheilung der Gewächse Wien 1836 p. 172—173* anfört en Deel Planter, som han ved Kitzbühel i Tirol kun har fundet paa Kalk og som han derfor kalder »*Kalkstete Pflanzen*». Blandt disse forekomme en heel Deel, som i Norge ogsaa tage tiltakke med Terrain af anden Beskaffenhed, saasom *Brachypodium gracile*, der vel ved Brevig, Langesund og Porsgrund findes paa Kalk, men som paa Kysterne af Christiansands og Bergens stift ere almindelige paa Urformationen. *Calamagrostis silvatica*, der uagtet den vel ogsaa forekommer paa Kalk, dog igjennem hele Norge er meget mere almindelig paa andre Bjergarter. *Convallaria majalis*, *Polygonatum og verticillata* ere almindelige ogsaa paa Skiferne og Graniten. *Taxus baccata* findes ogsaa paa Syenit-, Profyr- og Granit-formationen i Norge. *Fagus silvatica* findes ingensteds i Norge paa Kalk; paa Laurvigs Syenitterrain ophører den netop der hvor Skiensfjordens sydligere beliggende Kalkformation begynder. *Asperula odorata* findes saavel paa Skifere, som paa Profyr-, Syenit- og Granit-formationen, ja den er paa deese ikke mindre hyppig end paa Kalken. *Pyrola rotundifolia* følger de samme Love, som den foregaaende. Jeg har i Norge, hvor

Arctostaphylos alpina paa Fjeldene er meget almindelig og hvor den tager tiltakke med ethvert Terrain, kun en eneste Gang seet den paa Kalk, nemlig ved Sneasens Præstegaard. *Saxifraga oppositifolia*, uagtet meget almindelig paa Fjeldene og i den vestlige og nordlige lavere Deel af Landet, er den aldrig bemærket paa Kalk. *Corydalis fabacea* findes i Norge paa Syenit, Porfyr, Granit, Leer- og Glimmer-skifer og ligesaa hyppig paa disse Bjergarter som paa Kalk. *Astragalus glycyphyllos* er paa mange Stæder i Christiansands Stift og i Smaale-nene ligesaa almindelig paa Urformationsklipperne som paa Kalken og Leerskiferen ved Christiania og ved Skiensfjorden. *Anemone Hepatica* er ogsaa hyppig paa Skiferne, uagtet den synes at ynde meget Kalken. *Dryas octopetala* har jeg kun ved Langesund seet paa Kalk og der i skjøn Udvikling og i största Mængde; paa Fjeldene forekommer den saavel paa Glimmer- och Leer-Skifere, som paa den ældre Formation, dog paa sidste uidentivl sparsommere. *Rubus saxatilis* over hele Norge paa al slags Terrain. *Cotoneaster vulgaris* paa Kalk, Leer-skifer, Glimmerskifer og granitagtige Bjergarter. *Sorbus Aria* ogsaa paa Skifere og Granit. *Hypnum Halleri* ogsaa paa Leer- og Glimmer-skifer. *Grimmia apocarpa* paa Skifere. *Echinomitrium pubescens* ogsaa paa Skiferklipper. *Collema melænum* og *nigrum* paa Skifere. *Lecidea vesicularis* og *candida* paa Skifere. *Gyalecta cupularis* paa Glimmerskifer.

Unger anförer l. c. p. 174 en Deel Planter, som uagtet de ei bestandig følge Kalkbunden og tillige findes paa andre Bjergarter dog alligevel synes altid at vise en Forkjærlighed for sistnævnte Stenart. Han benævner disse "Kalkholde Pflanzen" i modsætning af de "Kalkstete". Ogsaa blandt disse "Kalkholde" findes nogle, som hos os synes tildeels at lyde andre Love. Saaledes see vi for Exempel den af Unger anförte *Endocarpon miniatum* i Norge ligesaa almindelig paa Skiferarterne som paa Kalken; *Parmelia cæsia* er om ikke hyppigere saa dog ikke sjældnere paa Glimmerskifer end paa Kalk; *Carex digitata* og *capillaris* ere sikkerligen lige saa almindelige paa skifrige Bjergarter, ja de forekomme endogsaa paa Graniten og Gneisen ikke

sjælden; *Daphne Mezereum* findes, i det mindste ved Christia-
nia, ligesaa almindelig paa Urformations bjergene som paa Kal-
ken og Leerskiferen. *Luzula maxima* har jeg aldrig i Norge
seet paa Kalk, men overalt, hvor den forekommer, paa Granit-
og Gneis-terrainet; *Chamærepes alpina* findes heller ikke hos
os paa Kalk, men paa Græsbakker med underlag af Skifer;
Hippophaë forekommer i Trondhjems Stift, hvor den voxer,
ikke paa Kalk men paa Urformationen; *Primula veris* er lige-
saa hyppig paa Skiferarterne som paa Kalken, ja findes endog-
saa paa Gneisen og Graniten; *Gentiana nivalis*, der er almin-
delig paa flere af vore Fjelde, har jeg aldrig hos os seet paa
Kalk, ligesaa lidt *Veronica saxatilis*, der her altid viser sig
saavel paa Skiferarterne som paa Urbjergarterne. *Polygala*
amara (P. uliginosa Reichb?) hvis den er den af mig formodede,
da forekommer den i Norge ligesaa hyppig paa Skiferne som
paa Kalken. Det samme er Tilfældet med *Anthyllis vulnera-
ria* der heller ei er sjelden paa Urbjergarterne. *Sedum album*
ligesaa hyppig paa Leer- og Glimmer-skifer som paa Kalk. *Al-
chemilla alpina* har jeg ei i Norge seet paa Kalk men paa en
stor Mængde andre Bjergarter. — Ved de af Unger p. 181
anførte saakaldte "schieferstete Pflanzen" har jeg at bemærke
at *Gyrophora deusta*, *Urceolaria cinerea*, *scruposa*, *Lecidea*
contigua, *atroalba*, *badiaatra*, *armeniaca*, *albocærulescens*,
Lecanora glaucoma, *atra*, *intricata*, *ventosa*, *chlorophana*,
Parmelia fahlunensis, *stygia*, *encausta*, *conspersa*, *saxatilis* og
Bæomyces rupestris hos os ere almindelige ogsaa paa Gneisen,
Graniten og andre Bjergarter, medens en Deel af dem, f. Ex.
Lecanora ventosa, *Lecidea armeniaca* m. fl. synes at skye
Skiferarterne ikke mindre end Kalken. *Blechnum boreale* er
i Norge sjelden paa Skiferarterne i Aggershus Stift, men meget
almindelig i Christiansands og Bergens Stifter paa Urformationen.
Juncus triglumis og *trifidus*, *Oxyria reniformis*, *Sedum an-
num*, *Rhodiola rosea*, *Azalea procumbens*, *Stellaria Cera-
stoides*, *Sibaldia procumbens*, *Phaca astragalina* ere i Norge
aldeles ikke bundne til Skiferterrainet; de findes overalt almin-
deligen, ja endogsaa i stor Mængde paa Urbjergarterne.

Foruden de ovenfor opregnede Planter, som fandtes omkring Finden, var en *Ranunculus* mig paafaldende. Den adskilte sig fra den almindelige *R. acris* ved Stængelen nedentil og de lange Rodbladstilke tæt besatte med retudstaaende Haar og Bladene mere bredlappede paa Underfladen tiltrykt silkehaarede. Det er udentvivl den samme som Sommerfelt i Mag. f. Nat. Vid. 9 B. pag. 9 omtaler og som han anseer for *R. acris* β *silvaticus* DC. Jeg bemærkede dens senere ved Naustelien, hvor den ligesom ved Finden især holdt sig i Gaardsrummet. Af Slægten *Hieracium* fandtes her en Mængde udmærkede Former. — Foruden en hel Deel almindeligere Mosser optegnedes som voxende nede ved Broen over Dokkaelv: *Jungermannia attenuata* og *trilobata* i Selskab med *J. tricrenata*, ligsom *Hypnum apiculatum* voxende i smaae Tuer tillige med *H. moniliforme*, *Didymodon longirostris* (steril) og *Mnium hymenophylloides* (steril som andensteds hvor jeg har fundet den); *Leskea rufescens* (steril), m. fl.

Fra Finden fortsattes Reisen op igjennem Dalen til Hugelien, en liden Gaard, der ligger lige ved Foden af Søndsfjeld omtrent 6—800 Fod nedenfor Granens Grændse, eller henved 1800 Fod over Havet. Grangrændsen er paa Fjeldsiderne ved den nærliggende Elnedal 2900 Fod efter v. Buchs Maaling; denne Angivelse er dog nok lidt for højt ansat, med Hensyn til Valdernes og de tilgrændsende Dele af Land. Man kommer udentvivl Sandheden nærmere ved at nedsætte Granens Grændse her et par hundrede Fod, en Formodning der synes at stadfæstes ved at Birken paa disse Fjelde stiger op til 3300—3400 Fod over Havet. — Hugelien er den overste Korngaard i Dalen. Bygget er den Kornsort man dyrker og dette stod i Aar fortræffeligt; i de tre foregaaende var det her som paa flere Gaarder i Torpen aldeles bortfrosset; i gode Aar avler man almindeligvis 8—12-fold. Rug og Graarter lykkes ogsaa her i gode Aar; af Haveplanter trives Gulerødderne ret vel; de paa en Længde af 4—5 Tommer; Persillen og Kaalen, der dog sjelden sætter store faste Hoveder, lykkes ogsaa temmelig godt, hvorimod Palstinakker, Sillerien og Sukkererter ikke ville lône Dyrkning.

gen. Den almindelige Saatid i Torpen er den første halve Deel af Maj; Rugen saaes i midten af Juli Maaned.

Vegetationen omkring Hugelien er i Forhold til Stedets høje Beliggenhed meget frodig og afvejlende, hvilket vel især har sin Grund i Terrainets Beskaffenhed. Dette bestaaer nemlig af let opløselig Skifere og udentvivl en Deel Kalk, dog bemærkedes ei her som ved Finden Forsteninger. Den vilde Mark er tæt besat med gode Foderurter og skulde med liden Kunst kunne forvandles til de herligste Engsletter; jeg har sjelden i Norge seet Planter af den Frodighed som her. *Anthoxanthum* stod i tætte Hobe voxet op til en Alens højde; den sees i Almindelighed fra $\frac{1}{2}$ —1 Fod høi. *Vicia Cracca* og *Trifolium pratense* stod paa enkelte Pletter, som om den var dyrket; overordentlig frodig var ogsaa *Alchemilla vulgaris* o. s. v.

I de 5—6 Dage jeg opholdt mig i Hugelien gjorde jeg i Selskab med min Reisecompagnon et par Ekursioner til det høieste af Söndsfjeld og engang bestege vi den saakaldte Høgekampen, der vel stiger op til omtrent 4000 F. o. H. fra Vegetationen at dömmes. Jeg havde det Uheld at mit medbragte Reisebarometer var bleven bragt i den Tilstand at jeg ei havde nogen Nytte af samme; jeg kunde altsaa ikke heller med Sikkerhed bestemme Hugeliens og Høgekampens sande Høide over Havet, dog antager jeg at de af mig formodede komme Sandheden temligen nær. Paa Söndsfjeld var Vegetationen i det hele taget mindre rig og afvejlende end i Lierne ved Foden af samme, som vel især hidrører fra den store Mængde Creature, der hele Sommeren fra forskellige Kanter samles her og som afgræse Planterne. Paa Toppen af Høgekampen viste sig nogle Høifjeldsplanter, saasom *Poa minor*, *Luzula hyperborea*, *Andromeda hypnoides*, *Cardamine bellidifolia*, og nedenfor henover Fjeldet hist og her nogle almindelige Fjeldplanter, saasom *Veronica alpina*, *Eriophorum capitatum*, *Aira atropurpurea*, *Alchem. alpina*, *Gentiana nivalis*, *Azalea procumbens*, *Viola biflora* (sparsomt ved en Bæk), *Archangelica officinalis*, *Sibbaldia procumbens*, *Juncus trifidus*, *castaneus*, *Luzula spicata*, *Oxyria reniformis*, *Toffeldia borealis* (sparsomt), *Epilobium alpi-*

num, *origanifolium*, *nutans* Horn., *Arbutus alpina*, *Menziesia cærulea*, *Saxifraga stellaris*, *Stellaria alpestris*, *cerastoides*, *Lychnis alpina*, *Cerast. alp.*, *Spergula Saginoides*, *Thalictrum alp.*, *Ranunculus platanifolius*, *Bartsia alpina*, *Pedicularis Sceptum*, *lapponica*, *Sonchus alp.*, *Hieracium alp.*, *prenanthoides*, *Saussurea alpina*, *Gnaphal. supinum*, *norvegicum*, *Tussilago frigida*, *Erigeron alpinus*, *Cæloglossum viride*, *Carex lagopina*, *atrata*, *alpina*, *rigida*, *Betula nana*, *Salix Myrsinites*, *glauca*, *lanata*, *herbacea*, *reticulata*, *Rhodiola rosea*, *Blechnum crispum*, *Lycopodium alpinum*, *selaginoides*. (De med *kursiv Stil* anførte Planter stege ned lige til Hugelien). — Den intressanteste Vegetation forekom paa Sætervoldene og paa Skovengene ved Hugelien. Blandet mellem en Mængde almindeligere Væxter, som nedenfore ere opregnede *), saaes her i stør-

*) *Veronica serpyllifolia*, *Chamædrys*, *officinalis*, *arvensis*; *Pinguicula vulgaris*; *Circæa alpina*; *Valeriana officinalis*; *Eriophorum angustifol.*, *latifol.*, *vaginat.*, *alpinum*; *Scirpus pauciflorus*, *cæspitosus*; *Nardus stricta*; *Phularis arundinacea*; *Alopecurus geniculatus*, *fulvus*; *Phleum pratense*, *alpinum*; *Milium effusum*; *Agrostis vulg.*, *canina*; *Calamagrostis lanceolata*, *Halleriana*, *stricta*; *Anthox. odor.*; *Hierochloa borealis*; *Avena pubescens*; *Aira cæspitosa*, *flexuosa*; *Melica nutans*; *Briza media*; *Molinia cærulea*, *aquatica*; *Glyceria fluitans*; *Poa annua*, *alpina* cum var. *cenisia*, *pratensis*, *nemoralis* cum varr., *sudetica* var.; *Dactylis glomerata*; *Festuca ovina*, *rubra*; *Triticum repens*, *caninum*; *Montia font.*; *Scabiosa arvensis*; *Alchemilla vulg.*; *Plantago major*, *media*; *Majanth. bifolium*; *Galium boreale*, *palustre*, *uligin.*, *Aparine*; *Cornus svecica*; *Myosotis silv.*, *arvensis*; *Asperugo procumb.*; *Menyanthes trifoliata*; *Gentiana camp.*, *Amarella*; *Campan. rotundifol.*, *latifolia*; *Viola hirta*, *mirabilis*, *canina silvestris*, *montana*, *tricolor*; *Ribes rubrum*; *Chenopod. alb.*; *Heracleum Sphondylium*; *Angelica silvestris*; *Carum Carvi*; *Pimpinella Saxifraga*; *Chærophyll. silvestre*; *Parnassia pal.*; *Linum catharticum*; *Drosera rotundifolia*?, *longifol.*?; *Convallaria majalis*, *verticillata*; *Juncus filiformis*, *ustulatus*, *bufonius*; *Luzula camp. sudetica*, *pilosa*; *Rumex acetosa*, *acetosella*, *domesticus*; *Triglochin pal.*; *Trientalis*; *Daphne Mezereum*; *Vaccinium vitis idæa*, *ulig.*, *Myrtillus*, *Oxycoccus*; *Erica vulg.*; *Epilob. angustifol.*, *montanum*, *palustre*; *Polygon. viviparum*, *avi-*

ste Mængde den skjønne *Campanula barbata*, som ingensteds i Norge ellers er bemærket. Den saaes sparsommere hist og her henover Fjeldet. I Selskab med den voxte paa Sætervol-den ved Hugelisæteren en stor bredbladet *Hieracium*, som jeg

culare, *Convolvulus*; *Arbutus uva ursi*; *Andromeda polifol.*; *Pyrola uniflora*, *secunda*, *minor*, *rotundif.*; *Dianthus deltoides*; *Silene inflata*, *rupestris*; *Arenaria trinervia*, *serpyllif.*; *Stellaria nemorum*, *media*, *uliginosa*, *Friesiana*, *graminea*; *Lychnis silvat.*, *prat.*, *viscaria*; *Cerast. vulg.*; *Spergula arv.*, *sagina*; *Sedum annuum*; *Prunus Padus*; *Sorbus Aucup.*; *Spiræa Ulm.*; *Rubus chamæmorus*, *saxatilis*, *idæus*; *Fragaria vesca*; *Potentilla maculata*, *norveg.*, *Torment.*; *Comarum pal.*; *Geum rivale*; *Actæa spic.*; *Nymphæa alba*; *Aconit. septentr.*; *Thalictr. simplex*; *Anemone hepatica*, *nemor.*; *Ranunc. acris*, *polyanthemus*, *auric.*, *repens*; *Trollius europ.*; *Caltha pal.*; *Ajuga pyram.*; *Stachys silv.*; *Galeopsis tetrahit*, *cannabin.*; *Prunella vulg.*; *Euphrasia offic.*; *Rhinanthus minor*; *Melamp. prat.*, *silvat.*; *Pedicularis pal.*; *Linnæa*; *Capsella bursa*; *Thlaspi arv.*; *Camelina sativa*; *Erysim. cheiranthoides*; *Turritis glabra*; *Arabis hirsuta*; *Cardam. amara*; *Sinapis arv.*; *Raphan. Raphanistr.*; *Geran. silv.*; *Oxalis Acetosella*; *Fumaria offic.*; *Lathyrus prat.*; *Vicia cracca*, *silvat.*, *sepium*; *Trifol. repens*, *medium*, *prat.*; *Lotus cornic.*; *Hyperic. quadrang.*; *Hypochoeris mac.*; *Apargia autumn. et β Taraxaci*; *Taraxacum offic.*; *Hierac. pilosella*, *auricula*, *paludos.*, *murorum*, *prenanthoides var.*; *Cirsium pal.*, *arv.*, *heterophyllum*; *Carduus crispus*; *Centaurea Jacea*, *Scabiosa*; *Tanacet. vulg.*; *Artemisia vulgaris*; *Gnaphal. silvat.*, *dioicum*; *Tussilago Farfara*; *Erigeron acris*; *Solidago virgaurea*; *Achillea Millefol.*; *Pyrethrum inodorum*; *Chrysanth. Leucanth.*; *Orchis maculata*, *conopsea*; *Coeloglossa albidum*; *Listera ovata*, *cordata*; *Corallorhiza innata* (*Naustelien*); *Callitriche verna β* ; *Carex dioica*, *pauciflora*, *chor-dorhiza*, *leporina*, *stellulata*, *loliacea*, *canescens*, *elongata*, *Gebhardi*, *cæspitosa*, *flava*, *panicea*, *limosa*, *capillaris*, *pallescens*, *filiformis*, *ampullacea*, *vesicaria*, *pilulifera*, *ornithopoda*; *Urtica dioica*, *urens*; *Alnus incana*; *Betula alba*; *Pinus silvestris*, *Abies* (*prædominerende*); *Salix pentandra*, *hastata*, *phylicæfolia*, *majalis*, *arbuscula*, *caprea*, *limosa*; *Empetrum nigrum*; *Populus tremula*; *Junip. communis*; *Polypod. vulg.*, *phegopteris*, *dryopt.*; *Aspid. filix mas*, *spinulosum*, *filix femina*, *fragile*; *Lycopod. Selago*, *annotinum cum var. β Hartm.*, *clavatum*; *Equiset. arvense*, *silvaticum*, *limosum*, *hiemale*.

ikke formaaer at adskille fra den virkelige *H. sabaudum* All. Ped. — Her fandtes ogsaa i Mængde en Form af *H. alpinum*, som ligner mest den hos Decandolle givne Beskrivelse af *H. triste* Willd. — Paa samme Sætervold voxte videre en Deel mærkelige Former af *H. murorum*, *vulgatum* og af de *H. cymosum* nærstaaende Arter. — Paa Sumpengene ved Hugelien fandtes den ægte *H. collinum* Fr., fuldkommen liig de mig af Prof. Fries meddelte Exemplarer; ligeledes forekom paa samme Sted *H. sphærocephalum* Moesl. et Rchb., DC., aldeles i enhver Henseende svarende til Beskrivelsen hos Decandolle og fuldkommen liig *H. furcatum* Hoppe exs.; i de botaniske Haver i Kjöbenhavn og Christiania dyrkes den samme Form under *H. bifurcum* Bieb. Den er nok specifik forskjellig fra den ved Christiania voxende frodigere form af *H. Pilosella* med to Blomsterhoveder (*H. Pilosella* var. *bifidum* DC.). — Paa de sumpige Skovenge ved Hugelien fandtes endvidere den i Norge sjældne *Cirsium oleraceum*, der her voxte i Selskab med *C. heterophyllum* α DC. (*C. Helenioides* All.) og var. β DC. (*C. heterophyllum* All.). *Erigeron elongatus* Ledeb. (Er. acris β glabratus i min Fortegnelse over Dovrefjelds Planter i Mag. for Naturvidensk.) fandtes her i Mængde. I Valders og paa Fillefjeld saaes en lignende Form, dog noget haaret; en saadan har jeg fra Nordamerika under Navn af *Erig. glabratum* Hook. *Epilobium lineare* Mühlenb., Hook. (E. nutans Horn., *Sonft Suppl. Fl. Lapp.*) forekom ved Hugelien udmærket stor og frodig. Jeg har ingensteds i Norge seet *Listera ovata* i saadan Mængde som her; andensteds forekommer den spredt og temmelig sparsomt, men her var den overalt paa Sumpengene en af de almindeligst forekommende Planter. (Forts.)

II. Hvarjehanda.

1. Uti Nr 118—119 (för d. 28 Juni 1844) af den af Professor Schouw i Köpenhamn utgifna "Dansk Ugeskrift" forekommer under titel 'våren' ett föredrag som Hr E. Petit, hål-

lit i den naturhistoriske Forening d. 4 Maj 1844, och hvori han meddelar åtskilliga bidrag till kunskapen om vårens utveckling i trakten af Köpenhamn och Helsingör, till grund hvarför ligga observationer anställda dels af honom sjelf under 5 år i Köpenhamn, dels af Apotekare Steenberg under en längre period i Helsingör. — Han antager de af Linné upställda trenne perioder: islossningen, såningstiden och löfsprickningen, men han anser den första lämpligare kunna kallas *vårförebudens*, och den andra *vårblommornas* period. — Den förstnämnda sträcker sig från midten af Mars till de första dagarne af April, och förebudas genom *Lärkan*, som efter medium af 12 års iakttagelser ankommer d. 30 Januari (tidigast 11 Jan., senast 12 Febr). Mera egentligen karakteristika för denna period äro *Vipan*, som efter 6 års observationer infinner sig d. 17 Mars (tidigast 4 Mars, senast 30 Mars), samt *Staren* och *Motacilla alba*, hvilka komma några dagar senare. *Snokarna* börja i denna period visa sig, äfvensom *Grodorna*, samt mot slutet *Papilio urticae*. Af fanerogama vexter är Snöklöckan den enda, som utvecklar blommor. — Den andra perioden eller *Vårblommornas* kan räknas från första dagarne af April till första dagarna af Maj. *Storkens* ankomst (d. 6 April efter 6 års observationer) betecknar dess början. I följande ordning utvecklas blommorna: *Tussilago Farfara* 6 April (7 års observ. med en skilnad af 12 dagar), *Viola hirtu* 7 April (9 års obs., 22 dagars skilnad), *Hepatica triloba* 8 April (8 års obs., 14 dagars skiln.), *Gagea lutea* 9 Apr. (7 års obs., 16 d. skiln.), *Pulmonaria officinalis* 11 Apr. (8 års obs., 16 d. skiln.), *Corydalis*, *Mercur. perennis*, *Ficaria Ranunculoid.* 10 Apr. (6 års obs., 18 d. skiln.), samt *Chrysospl. alternifol.* och *Equisetum arvense*. — *Anemone nemorosa* 16 April (8 års obs., 21 d. skiln.). *Viola canina* 20 Apr., *Primula veris* 23 April (6 års obs., 14 d. skiln.). — *Hasseln*, *Alen*, *Poppel-* och *Pil-arterna* utveckla sina hängen, och slutligen framte *Almen* och *Asken* sina blomknippen, hvarjemte åtskilliga buskar och träd börja ur de svällande knopparne utveckla sina blad. — *Oxalis acetosella* blommar d. 1 Maj och *Pulsatilla pratensis* d. 4 s. m. — Något medel-datum

för såningstiden är Förf. ej i stånd att uppgifva, ehuru han anser de bästa resultat derifrån kunna härledas. — Vårens tredje period eller *Löfsprickningens* förkunnas af *Svalans* ankomst d. 30 April (14 års observ.), hvarest *Göken* och *Näktergalen* infinna sig. Denna period sträcker sig till slutet af Maj; hufvudmomentet är *Bokens* (*Fagus silvat.*) löfsprickning 6—7 Maj (efter 14 års obs., tidigast 28 April, senast 22 Maj, således 24 dagars skilnad). Några grenar på enskilda träd med gynnande läge utslå sina löf redan den 30 April (16 års obs., tidigast 24 Apr., senast 13 Maj, således 19 dagars skilnad); det är följaktligen 6½ dagars skilnad mellan enskilda träd och den allmänna löfsprickningen. — *Björken* och *Lärketrädet* grönska och blomstra vanligen ett par dagar efter bokens löfsprickning; äfvenså *Lönnen*, hvaremot *Linden* först ännu några dagar senare blir grön. De träd, som senast utslå blad, äro några arter af *Pil*, *Poppel* och *Ask*; detta sista först i sista tredjedelen af Maj och kan således anses sluta serien.

2. I nr 49 och 50 af *Mohls och Schlechtendals Botanische Zeitung* för 1844 har Fr. Schultz från Zweibrücken på ett mycket löföordande sätt anmält *Fries Novitium Fl. Suec. Mant.* 2—3, ehuru han förklarar sig ej i allo kunna dela Förf. åsigter. Rummet tillåter här blott nämna följande: *Blyttia* anses som ett mycket väl grundadt slägte. — Hvad Ref. från de mest olika trakter af Tyskland och Frankrike erhållit under namn af *Agrostis rubra* L. tillhör *A. canina*, *vulgaris* och *stolonifera*, hvarföre han anser den förstnämnda tillhöra endast den högre norden. — *Drosera obovata* anses för skild art. — *Cerastium glutinosum* Fr. är för Ref. obekant; dit hör hvarken *C. pallens* Sch. eller *C. obscurum* Chaub. — *Polygala depressa* anses som god art. — *Valeriana sambucifolia* deremot blott som form af *V. officinalis*. — Att *Poa distichophylla* och *flexuosa* hänföras under *P. cenisia* godkännes. — Iställe för det opassande namnet *Thalictrum minus* föreslås *Th. vulgatum* och Ref. vill derunder förena *Th. minus* Koch, *Th. flexuosum* Bernh. och *Th. Kochii* Fr. — *Th. Kemense* Fr. erkännes deremot som god art. — *Ranunculus nemorosus* för-

klaras för en form af *R. polyanthemus*. — Ref., som ogillar att arterna af *Orobanch*e benämnas efter de vexter, hvarpå de som parasiter lefva, föreslår därför i stället för *O. Cirsii* namnet *O. Mathesii* (efter upptäckaren, som dock af Ref. falskt kallas Mathenius). — *Viola pumila* Chaix et Vill. förklaras vara identisk med *V. pratensis* Koch, men skild från *V. lancifolia*. — Ref. förmår ej åtskilja *Epilobium virgatum* och *palustre*.

3. I nr 51 af ofvannämnda tidsskrift redogör Schlechtendal i korthet för innehållet af J. Agardhs afhandling: *in systemata Algarum hodierna adversaria*.

4. Professor Kielmeyer, som hade högsta uppsigten öfver botaniska trädgården i Stuttgart, dog derstädes d. 24 Sept. 1844 i dess 79 år.

5. Prof. Kützing's monografi öfver de kiselskalade Bacillariene eller *Diatomeæ*, med 30 tabeller afbildningar, är utkommen, och han arbetar nu på en *Phycologia germanica*.

BOTANISKA NOTISER med dertill hörande **LITERATURBIHANG** fortsätts under år 1845 efter samma plan som hittills. Prenumerationspriset å tidsskriften jemte bihang blir 1: 32 b:ko och kan erläggas hos Herrar Bokhandlare eller ock direkte insändas till *Herr C. W. K. Gleerups Bokhandel i Lund*, som benäget ombesörjer utdelningen och till hvilken således alla requisitioner böra insändas. — På postkontoren tillägges postförvaltarearvode. — Upsatser och notiser såsom bidrag till tidsskriften mottagas med största tacksamhet, och böra sådana adresseras till *Akad. Adjunkten Al. Ed. Lindblom i Lund*.

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 2.

Februari.

1845.

1. Original-Afhandling.

Botaniske Reisebemærkninger i Sommeren 1839; af M. N. Blytt. (Forts. fr. Nr 1).

Fra Hugelien gaaer en Fjeldvei omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil over Sæteregne til Aetnedalen. Man skildrede denne Trakt som meget lovende for Botanikeren; men daa jeg paa Finden havde forladt den største Deel af mit Tøi maatte jeg renoncere paa denne Tur og reiste derfor igjen tilbage til Tonyolden i Land og fortsatte fra denne Station Reisen opøfter Hoveddalen. Ved Tomlevold saae vi atter *Cirsium oleraceum* og for sidste Gang paa Reisen *Artemisia campestris* og *Ervum hirsutum*; *Blitum virgatum* stod som Ukrud i Haven. Paa en tør sandig Mark ved Bredderne af Elven viste *Astragalus alpinus* sig i største Mængde, nu allerede forlængst afblomstret og med næsten modne Frø; den voxte her i Selskab med *Ranunculus polyanthemus*. I Elven saaes *Ranunc. aquatilis* α og *Myriophyllum spicatum* med *Callitriche autumnalis*. — Imellem Tomlevold og Brufladt er Vegetationen, paa Grund af et sterilt sandigt Terrain, temmelig fattig og ensformig. *Pedicularis Sceptum* og *Salix Daphnoides* saaes hist og her; *Trollius europæus*, *Viola hirta*, *Achillea Ptarmica*, *Arundo Phragmites*, *Myosotis silvatica*, *Thalictrum simplex*, *Lychnis Viscaria* vare endnu almindelige og ved Brufladt bemærkedes *Cerastium ovale* og *Laminum incisum*. — Brufladt ligger ved Foden af Tonsaasen paa en Høide over Havet af 830 Fod. Her stode endnu i en liden Have ved Huset følgende Planter, skjönt blomstrende: *Calendula pluvialis*, *Tagetes patula*, *Clarkia pulchella*, *Cynoglossum linifolium*, *Chrysanthemum coronarium*, *Lathyrus odoratus*, *Lupinus luteus* og *villosus*, *Amaranthus caudatus*, *Heli-*

anthus annuus, *Calliopsis bicolor*, *Delphinium Ajacis*, *Tolpis barbata* m. fl. Hvor Sommeren er lang nok til at bringe disse enaarige Væxter till Modenhed (de blomstrede den 2 August), maatte ogsaa andre nyttigere Kjøkkenurter kunne lykkes tilligemed Moreller og Kirsebær; andre Frugtarter vilde det neppe løne Møien at dyrke i denne Høide, uanset Stedets heldige Beliggenhed i Lye af den høie Aas.

Veien fra Brufladt stiger brat op ad Tonsaasen indtil en Høide af 2800 Fod, og endda er man ei her over Grænsen Grændse. Ved Gaarden Hestekind (1900' enl. von Buch) stod endnu frodige Bygagre och græsrigge Enge. Vegetationen vedligeholdte lige til det højeste af Veien omtrent de nedenfor liggende Egnes Character. De paa Vandringen opefter antegnede Planter vore følgende: *Galium verum* (lige til det Højeste), *Scleranthus annuus*, *perennis*, *Arenaria serpyllifolia*, *Ajuga pyr.*, *Trifol. medium*, *Centaurea Jacea*, *Carex leporina*, *Hypericum quadrang.*, *Festuca pratensis*, *Potentilla norvegica*, *argentea*, *Clinopod. vulg.*, *Turritia glabra*, *Arbutus uva ursi*, *Thymus Acinos*, *Crepis tectorum*, *Gnaphal. silvat.*, *Dactylis glomerata*, *Linaria vulgaris*, *Chrysanth. Leucanth.*, *Scabiosa arvensis*, *Achillea Millefol.*, *Rosa cinnamomea*, *Molinia coerulea*, *Pyrola minor*, *secunda*, *Nasturtium terrestre* (til det højeste), *Pyrola uniflora*, *Rosa villosa* m. fl.; hvortil kommer som antydende Alpenatur: *Gnaphal. norvegicum* og *supinum*, *Alchemilla alpina*, *Phleum alp.*, *Coeloglossum viride*, *Thalictrum alp.*, *Viola biflora*, *Saussurea alp.*, *Epilob. alp. β.* og *E. origanifolium*, *Stellaria alpestris*, *Spergula Saginoides*, *Eriophorum capitatum*. — *Nymphaea pumila* stod nu i den skønneste Flor i det lille Vand man har til venstre Side omtrent paa det Højeste af Veien. — Imellem Frydenlund, den næste Station paa den anden Side af Tonsaasen, og Reien reiser man paa en Høide af 1000—1200 Fod over Havet. Terrainet er Skiferformationen og med den sees en til det bedre forandret Vegetation. Langs Veien blomstrede: *Echinosp. Lap-pula* og *deflexum*, *Anchusa offic.*, *Androsace septentr.*, *Polemon. cærul.*, *Verbascum Thapsus* og *nigrum*, *Lonicera Xy-*

Iostenum, *Sedum Teleph.*, *acre*, *album*, *Thalictr. flavum*, *Glechoma hederac.*, *Galeopsis Ladanum*, *Origan. vulg.*, *Dracoceph. Ruyschian.*, *Sisymb.* *Sophia*, *Erysim. hieracifol.*, *Arabis hirsuta*, *Thaliana*, *Geran. pratense*, *Anthyllis vulneraria*, *Vicia silval.*, *Woodsia ilvensis*, *Struthiopteris germanica* m. fl. — Stationen Reien i Slidre ligger efter v. Buch 1036' over Havet og Strandefjorden der nedenfor 1031'. Denne Maaling er ikke aldeles nøjagtig. Hansteen angiver Strandefjordens Højde 1121' og daa Søen sikkerligen er 50 om ikke 100 Fod lavere end Gaarden, torde denne sidste rigtigere ansees for at ligge paa en Høide af 1150—1200' o. H.

Den 3 August foretog vi en Ekskursion opad Lierne, der ligger ovenfor Reien. Jeg optegnede omtrent 320 phanerogame og brægneartede Planter. Af disse kunne følgende vel ansees for her at have naaet deres Høidegrændser: *Veronica verna* (6—800' over Gaarden), *Scirpus palustris* (ved Fjorden), *Agrostis Spica venti* (Rugagrene), *Briza media* (6—800' o. G.), *Glyceria fluitans* (ved Fjorden), *Dactylis glomerata* og *Festuca pratensis* (6—800' o. G.), *Achusa officinalis* (langs ved Veien og paa Agerrenene), *Lysimachia thyrsiflora* (ved Fjorden), *Verbascum Thapsus* ved Veien, *Campanula latifolia* og *Viola hirta* 6—800' o. G., *Impatiens Noli-tangere* imellem Gaarden og Fjorden, *Ribes uva crispa* ved Fjorden sparsomt, *Linum catharticum* 6—800' o. G., *Convallaria polygonatum* omtrent til samme Højde, *Polygonum Persicaria* i Agrene 3—400' o. G., ligesaa *P. Convolvulus*; *Scleranthus perennis*, *Dianthus deltoides* og *Arenaria serpyllifolia* 1000' o. G. nedenfor Grauens Grændse; *Sedum Telephium* 4—600' o. G.; *Mentha arvensis*; *Lamium incisum*; *Galeopsis Ladanum*; *Origanum vulgare* 4—600' o. G.; *Dracocephalum Ruyschiana* 800' o. G.; *Turritis glabra*; *Arabis hirsuta* og *Thaliana* 4—600' o. G.; *Geranium pratense*; *Trifolium agrarium* ved Fjorden; *Pteris aquilina*; *Struthiopteris germanica*. — Som nedstigende fra Fjeldene have følgende Væxter her deres laveste Grændser: *Veronica saxatilis* 6—800' over Gaarden nedenfor Espens og Grauens Grændser; *Eriophorum capitatum* ved

Bækkene næsten lige ned til Gaarden; *Poa glauca* Vahl almindelig især paa Husenes Torvetage; *Gentiana nivalis* næsten lige ned til Gaarden; *Sibbaldia procumbens* ved Veien imellem Reien og Lommens Kapellansgaard; *Epilobium origanifolium* ved Bækkene ovenfor Gaarden; *Stellaria alpestris* lige ned ved Gaarden; *Spergula Saginoides* ligeledes; *Draba hirta* (rupestris α) paa Klipperne nede ved Fjorden; *Dr. incana* overalt paa de tørre Enge lige ned til Gaarden; *Hieracium alpinum* var. *multiflorum nigrovillosum* (H. triste Willd?) 800' o. G. nedenfor Granens Grændse; *Saussurea alpina*; *Gnaphalium norvegicum*; *Tussilago frigida* 3—100' o. G.; *Erigeron alpinus* omtrent 100' o. G.; *Coeloglossum viride*.

Den mærkeligste Plante, som forekom her, var den föremtalte *Brachypodium*, som her voxte i Mængde hist og her imellem Krattet opad Lien til en Höide af maaske 600' over Gaarden.

Den 4 August reiste vi fra Reien til Lommens Kapellansgaard. Paa Slidre Exercisplads lidt over Fjordens Vandspeil voxte *Salix herbacea*, det laveste Voxested jeg har bemærket for denne Plante i Aggershuus Stift. Ved Veien saaes hist og her *Parmelia caperata* (sjælden i Norge), *Parm. chlorophana* og *Diphyscium foliosum*. Ved Lommens Kapellansgaard 1205' over Havet voxte *Scrophularia nodosa* og *Lamium amplexicaule*, vel noget nær den højeste Punkt, til hvilken disse to Planter forekomme i Norge. *Veronica Beccabunga* (som andesteds vel stiger noget højere) var ligeledes her at see, ligesom *Centaurea Cyanus* sparsomt i Agrene endog høit over Gaarden, maaske 14—1600' o. H. Jeg har aldrig bemærket denne Ukrudsplante voxende saa høit op; den pleier i Almindelighed at forsvinde tilligemed *Agrostemma Githago* i Agre, der ligge omtrent 800—1000' ov. H. Der gives Ukrudsplanter, der ledsage Agerdyrkningen lige til sammes højeste Grændse, saasom *Triticum repens*, *Galium aparine*, *Asperugo procumb.*, *Anchusa arvensis*, *Viola tricolor*, *Chenopod. viride*, *Rumex domest.*, *Epilob. angustifol.*, *Polygonum Convolv.*, *Silene inflata*, *Euphorbia helioscopia*, *Stachys pal.*, *Lamium purp.*, *Galeopsis tetrahit*, *cannabina*, *Linaria vulgaris*, *Thlaspi*

arv., *Camelina sativa*, *Erysim. cheiranthoides*, *Brassica camp.*, *Sinapis arv.*, *Sonchus arvensis*, *Cirsium arvense*, *Pyrethr. inodor.* Andre forsvinde før de naaæ Kornets Grændse, og man kan med temmelig Sikkerhed antage en Deel af disse som tilkjendegivende Egnenes fortrinlige Beqvemhed for Agerdyrknin-gen. Saaledes kan man i Norge antage, at denne Industri er sikker og lønnende, hvor man i Agrene bemærker *Veronica agrestis*, *Lolium*-arterne, *Bromus*-arterne, *Mentha arvensis*, *Lamium incisum*, *amplexicaule*, *Galeopsis Ladanum*, *Vicia sativa*, *Ervum hirsutum*, *Gnaphal. uligin.*, *Anthemis arv.*, *Chamomilla*, *Chrysanthem. segetum*, *Lapsana communis* &c. Agre, der ikke ligge over den Høide, paa hvilken disse Væxter lade sig see, ere neppe ofte udsatte for Nattefrostens skadelige Indflydelse. — Kun i de allermest begunstigede Koruegne, hvor vel meget sjelden eller aldrig Nattekulden gjør skade, sees i Agrene følgende Ukrudsvæxter: *Fedia olitoria*, *Selaria viridis*, *Sherardia arvensis* (sjælden), *Chenopod. polysperm.*, *Polygon. tataricum*, *Scleranthus annuus*, *Silene noctiflora*, *S. anglica* (sjælden), *Euphorbia Peplus*, *Papaver*-arterne, *Stachys arvensis*, *Lamium album*, *Linaria minor*, *Rapistrum paniculatum*, *Bunias orientalis*, *Geran. dissectum*, *Vicia angustifolia*, *Hypochoeris glabra*, *Cichorium Intybus* og *Pyrethrum Parthenium*.

Fra Lommens Kapellansgaard gjorde vi en Sidetur over Regustadaasen og Hegge Annex til en af de høiest liggende Fjeldgaarde, Eikjerbakken, der ligger lidt nedenfor Granens Grændse omtrent et par Mile fra Lommen. Op imod det høieste af Regnstadaasen vel henved 600' over Kapellansgaarden lod *Campanula persicifolia* sig igjen tilsyne; jeg havde ikke seet denne Plante fra den Tid jeg forlod Ringerike; paa Aasen syntes den ogsaa at være over dens Høidgrændse, thi den intog her kun en ganske indskrænket Areal. *Veronica saxatilis* gik ned omtrent til samme Sted. Noget høiere op ved Veien viste sig *Sedum album*, *villosum*, *Saxifraga aizoides* (meget sparsomt), *Menziesia cærulea*, *Juncus castaneus*. — Paa Jamuberg- get ved Eikjerbakken bemærkedes lige indtil og lidt over Gra-

nens Grændse: *Scirpus Roeothryon*, *Phalaris arund.*, *Veronica alp.*, *Aira atropurp.*, *Poa nemoralis montana*, *Dactylis glomerata*, *Festuca ovina vivipara*, *Galium verum* (forsvindende), *Asperugo procumb.* (ved Gaarden), *Viola hirta*, *V. arenaria* (til Granens Grændse), *Verboscum nigrum*, *Toffeldia borealis*, *Pyrola uniflora*, *Saxifraga nivalis*, *Dianthus deltoïdes*, *Stellaria alpestris*, *St. Friesiana*, *Lychnis viscaria*, *Sedum album*, *S. acre*, *Cotoneaster vulgaris*, *Rosa cinnamom.*, *Fragaria vesca*, *Ajuga pyramid.*, *Origanum vulg.* (til Granens Grændse), *Dracoceph. Ruyschiana* (ei over Granen), *Thymus ucinos* og *Clinopod. vulgare* (begge til Granens Grændse), *Erysim. hieracifol.*, *E. cheiranthoides* (ved Gaarden), *Arabis thaliana*, *A. hirsuta*, *Sinapis alba* (alle 3 ved Gaarden), *Anthyllis vulneraria* (til Grangrændsen), *Lathyrus prat.* (ligesaa), *Hypochæris maculata* (sparsomt over Granen), *Hierac. Prenanthoides* α , *H. sabaudum?* (foliis angustioribus), *H. glomeratum* DC. (*H. cymosum* Fl. Dan.), *H. aurantiacum*, i hvis Selskab igjen viste sig den før under Navnet *H. sphærocephalum* DC. anførte ved Hugelien fundne Form (paa Eugene omkring Gaarden), *Tanacetum vulgare*, *Chrysanthem. Leuc.* (alm. til Granens Grændse), *Orchis maculata*, *bifolia*, *conopsea*, *Cœloglossum viride*, *Listera cordata*, *Carex pilulifera* (til og over Granens Grændse), *Rhodiola rosea* (over Granens omtrent lidt nedenfor Birkens Grændse).

Den 6 August foretog vi en meget besværlig Ekursion fra Eikjerbakken til de smaa Fjeldgaarde, som samlede kaldes Beitogaardene, der ligge ved Öjangen Søe, et lidet Fjeldvand, paa hvis Bredder endnu nogle vantrevne Grantræer voxe. Ved Beitogaardene, omtrent $\frac{3}{4}$ Miil fra Eikjerbakken, steg vi op over Birkegrændsen i en Strækning af omtrent $\frac{1}{2}$ Miil til den saa kaldte Hodnsæter, lige ved Foden af det, efter Prof. Boecks Maaling, 5200 Fod høie Bitihodn. I et herligt klart Veir besteg vi dette Fjeld og havde fra dets spidse Top en meget vid og intressant Udsigt til den store vilde Fjeldegn, i hvis Udkant det ligger. Man seer her det $1\frac{1}{2}$ Mile lange Vinstervand (3119 F. o. H. efter Boeck) og en Deel af det med samme i Förbin-

delse staaende 4—6 Mile lange over al Trævegetation liggende Bygdinvand; höit op i Sneregionen ragende hæve sig over dets Bredder utallige og vel tildeels endnu ubenævnte Fjeldtinder, der imod Vest begrændses af Hurungtinderne og imod Nord af de höieste Fjelde i Lom og Vaage i Gudbrandsdalen *). I Udkanterne af denne höitliggende Fjeldegn, der endnu ei er tilstrækkeligen undersøgt i nogen Henseende, have Valdriserne, Gudbrandsdölerne og Sognværingerne herlige Sæterhavne; det indre af Egnen benyttes til Fælægre, hvor de til Christiania om Efteraaret neddrevne Slagteqvæg fedes i Sommermaanederne; forresten er denne Fjeldtrakt overladt til Rensdyrene, som her opholde sig i største Mængde, undertiden i Flokke af 4—500 Dyr. — Bygdin og det med samme parallelløbende Gjendinvand skulle være fiskerige og ved Bredderne af det sidstnævnte, der ligger noget dybere end Bygdin, skal findes lidt Birkeskov og Fyr ("Turrfurru"). Ved Gjendin skal være herlige græsrigे Sætere. Saalangt Öjet kunde naae ned imellem Fjeldene, saaes livligt grønne Lier nedenfor de evige Snebræer; en af de nærmest liggende höie hvælvede Kolosser, de foran den saakaldte Torfindtinden liggende Fjeldhöider, Kalehöge eller Mugnefjeld, saae især meget tillokkende ud for Botanikeren. Dens Fod var grönklædt lige op til Snegrændsen. Det er af Mangel paa nogenledes beqvemme Sæterboliger umuligt at opholde sig længe i disse Egne og for den, der önskede botanisere her, var det nödvendigt at medbringe Telt og Proviant for flere Uger: det er den Deel af Norge, hvor man torde finde mangen endnu ei hos os opdaget grönlandsk og spetsbergensk Plante. Professor Smith vandrede i Selskab med Rensdyrskytter i Aaret 1812 igjennem disse Fjelde till Gudbrandsdalen, men dog, som det sy-

*) På denna höga platå resa sig Skandinaviens högsta fjälltoppar, bland hvilka, såvidt man hittills vet, Stora Galdhöppingen eller Ymesfjeld är den allrahögsta, nående åtminstone 8300 fot öfver hafvet och således betydligt högre än Skagastölstind bland Hurungerne, som förut ansetts för högst. Men sannolikt förekomma här ännu högre hittills ouptäckta och omätta fjälltinder.

Utg. Ann.

nes, meget flygtigt; thi han kunde først begynde for Alvor at botanisere paa Fjeldene i Vaage, hvor der vare Sæterhytter. Boeck, der med Keilhau senere besøgte Eggen, skjænkede Planterne sin Opmærksomhed og fandt iblandt andre sjældne en liden *Ranunculus*, som jeg anseer for forskjellig fra *R. pygmaeus*, og en *Luzula*, som er enten en varietet af *L. arcuata* eller en Form, der ligesom forbinder denne Art med den sydeuropæiske *L. spadicæa*.

Paa Bitihodn saae man allerede Spor af en interessant Fjeldvegetation, der gik op lige til Toppen. I denne Høide, omtrent 400 Fod nedenfor Suegrændsen, som den af Boeck angives for disse Egne, fandtes endnu: *Nardus stricta*, *Anthox. odorat.*, *Aira flexuosa* β (næsten lige til Toppen), *Poa minor* (fra det Sted paa Fjeldet, hvor *Luzula hyperborea* først viser sig lige indtil Toppen), *P. alpina* (ikke fuldt saa høit som foregaaende), *Festuca ovina* α (lige til Toppen), *Fest. ov.* β *vivipara* (lidt lavere), *Sibbaldia procumb.*, *Juncus trifidus*, *Luzula spicata*, *L. hyperborea*, *L. arcuata* var.? (den før anførte af Boeck fundne Form, voxende lidt lavere imellem de to før anførte, der ligeledes her syntes at smelte sammen), *Rumex acetosa* (næsten lige til Toppen), *Vaccinium Vitis idæa* (steril), *Andromeda hypnoides*, *Ranunc. glacialis* og *pygmaeus*, *Cardamine bellidifolia*, *Hierac. alp.*, *Salix herbacea*, *Lycopodium Selago* og *alpinum*, foruden følgende Lichener og Mosser: *Lecidea atroviridis*, *L. contigua*, *L. atroalba*, *Parmelia ventosa*, *P. lanata*, *P. ochroleuca*, *P. divergens*, *Cetraria nivalis*, *C. cucullata*, *C. islandica*, *Gyrophora glabra*, *G. cylindrica*, *Sphærophoron coralloides*, *Peltidea crocea*, *Parmelia saxatilis*, *P. citrina*, *P. stygia*, *Cladonia pyxidata*, *Lecidea atrorufa*, *L. sabuletorum*, *Cladonia gracilis*, *Cl. vermicularis*, *Parmelia encrusta*, *Parm. tartarea*, *Cladon. rangiferina*, *C. uncialis*. — *Andreæa rupestris*, *Dicranum falcatum*, *Jungermannia byssacea*, *J. julacea*, *J. concinnata*, *Catharinea hercynica*, *Polytrich. septentr.*, *Bryi spec.*, *Racomitrium lanuginosum*, *Weissia acuta*, *Didymodon purpureus*, *Splachnum mnioides* (kun denne fructificerende, alle de øvrige Mosser ste-

vide). — Till en Höide af 4900 eller 5000 Fod, saaledes 2—300 Fod nedefor den höieste skarpe spidse, fandtes paa de med lidt Muldjord bedækkede Hældinger foruden de ovenanførte følgende: *Aira subspicata*, *A. alpina*, *Juncus biglumis*, *Menziesia cærulea*, *Saxifraga stellaris*, *S. cernua*, *S. cæspitosa*, *Alsinetla biflora*, *Lychnis alpina*, *Potentilla maculata*, *Thalictr. alpin.*, *Pedicularis versicolor*, *Draba lapponica*, *Taraxac. offic.*, *Saussurea alpina*, *Gnaphal. alp.*, *Erigeron uniflorus*, *Solidago virgaurea*, *Carex lagopina*. Af de her anførte saaes *Aira subspicata*, *Pedicul. versicolor*, *Draba lupp.*, *Erig. unifl.* og *Carex lagopina* meget sparsomt længere nede paa Fjeldet. — Fra denne Höide og ned til Hodnøtølen (3923 F. o. H. alt-saa 600 Fod over Birkegrændsen, der efter Boecks Maaling her er 3300 Fod) optegnedes under Nedstigningen: *Milium effusum* (6—800 F. over Sæteren), *Calamagr. Halleriana* (lige-saa), *Aira alpina*, *A. cæspitosa*, *A. atropurp.*, *Molinia cærulea*, *Poa nemoralis* var.?, *Myosotis silvatica*, *Campan. rotundifolia* fl. unico, *Viola biflora*, *Archangelica*, *Luzula svedetica*, *L. pilosa*, *Oxyria reniformis*, *Tofieldia borealis*, *Erica vulg.*, *Arbutus alp.*, *A. uva ursi*, *Pyrola minor*, *Saxifraga nivalis*, *S. Cotyledon*, *S. oppositifol.*, *S. rivularis*, *Cerast. alpin.*, *C. trigynum*, *Spergula saginoides*, *Anemone vernalis*, *Ranunc. platanifolius*, *Ajuga pyramidalis* α et β *glabrata* (mibi), *Bartsia alpina*, *Draba incana*, *Geran. silvat.*, *Apargia Taraxaci*, *Sonchus ulp.*, *Gnaphal. norveg.*, *Gn. sapinum*, *G. dioicum*, *Erigeron alpinus*, *Carex Gebhardi*, *C. alpina*, *C. atrata*, *C. pulla*, *Betula nana*, *Salix glauca*, *S. Lapponum*, *S. lanata*, *Rhodiola rosea*, *Aspidium Lonchitis*. — I samme Strøg af Fjeldet fandtes en Mængde af de almindelige Fjeldkryptogamer og deriblandt *Gyrophora atrapruinosa* og en udmærket sortegrøn *Dryptodon*, lig *Dr. ellipticus*, men sandsyn-ligen en ny Art som jeg indtil videre benævnt *Dr. nigricans* *).

*) Denne saavel som en Deel andre dubdöse Løvemosses fra Norge ere meddelte Hr W. P. Schimper, der har lovet at nøiere granske og bestemme dem.

(Bot. Not. 1845 Nr 2).

Imellem Hodnstøleu og Beitogaardene lidt ovenfor Granens Grændse (2800') antegnedes: *Avena pubescens* lige til Birkegrændsen, *Scabiosa arvensis* omtrent ligeledes, *Galium verum* forsvinder lidt ovenfor Beitogaardene nedenfor Birkegrændsen, *Viola tricolor* omtrent til Birkegrændsen, *Convallaria majalis* over Birkegrændsen, *Gentiana campestris*, *G. amarælla*, *G. nivalis*, *Heracleum Sphondylium* omtrent til Birkegr., *Juncus castaneus*, *Rumex domest.* noget nedenfor Beitogaardene, *Paris quadrifolia* søgende Skjul under de næsten nedliggende Euebuske over Birkegrændsen, *Andromeda polifolia*, *Pyrola rotundifolia* over Birken, men ei saa høit som *P. minor*; *Dianthus deltoides* over Granens Grændse forsvindende lidt ovenfor Beitogaardene nedenfor Birkegr., *Silene rupestris* over Birkegr., *Rhinanthus minor* høit over Birkegr., *Melampyrum silv.* over Birkegrændsen, *Pedicularis Sceptrum* ogsaa ovenfor Birken, *Pedicularis lapponica* næsten lige ned til Beitogaardene, *Ped. palustris* over Birkegr., *Linnæa bor.* forsvinder lidt nedenfor Birkegrændsen, *Linaria vulg.* næsten lige til Birkegr., *Cardamine amara*, *Anthyllis vulneraria* forsvinder nedenfor Birkens Grændse, *Lathyrus pratensis* omtrent til samme Høide som den foregaaende, *Hypochaeris maculata* lige til Birkegrændsen, *Hierac. boreale* (foliis angustioribus), *H. aurantiacum*, *H. cymosum* (forma) holde sig helst i Birkens Region hvis Grændse de sjældnere overskride, *Carex pulla* sees først omtrent ved Birkegrændsen. — Lige op til Beitogaardene stige: *Phalaris arundinacea*, *Verbascum nigrum*, *Erysim. cheiranthoides*, *Sinapis alba* (da man i flere Aar her og paa andre Steder i Valdars har kjøbt Sædeskorn i Byerne paa Grund af Misvæxt, er det sandsynligt at denne Plante, der ellers er sjælden i Norge og kun forekommer i de lavere liggende Egne, paa denne Maade er indført og vil uden tvivl igjen forsvinde), *Crepis tectorum*, *Tanacetum vulg.*, *Artemisia vulgaris*, *Chrysanth. Leucanthemum*.

Jeg har med Flid anført disse Høideforhold, fordi de tildeels stemme overens med tidligere gjorte lagttagelser, medens de paa den anden Side vise at en Deel Væxter uden tvivl af

lokale Aarsager her synes at slige noget høiere end som sedvanliggen er Tilfældet, t. Ex. *Phalaris*, *Gal. verum*, *Verbasc. nigrum*, *Convall. maj.*, *Paris*, *Ajuga*, *Linaria vulg.*, *Hypochoeris* &c.

Den, efter Angivelse i Flora Danica, ved Beito fundne *Pedicularis hirsuta* vare vi ei saa heldige at gjenfinde. Den er formodentlig i denne Egn meget sjælden. Smith og Boeck have heller ikke her seet den.

Da der i Hodnåstølen var en meget snever Hytte og ingen anden Sæter i Nærheden, hvor vi kunde tage vor Natteherberge, ligesaa lidt som Anledning til i Beito, Lien eller nogen af de andre usle Gaarde at faae et nogenledes beqvemt Logie, hvorfra vi kunde exkurrere i nogle Dage, saa vi os nødsagede til om Aftonen at forlade denne i botanisk Henseende ret intressante Fjeldegn. Vi rede over en ubanet meget moradsig Strækning af maaske 1 Miils Længde før vi kom tilbage til Eikjerbakken, som vi først naaede Kl. 2 om natten. Da det den paafølgende Dag var meget stygt og koldt Regnveir og vi ei kunde gjøre os Haab om at botanisere med synderlig Nytte omkring Eikjerbakken, reiste vi tilbage til Lømmens Kapellansgaard, hvorfra Reisen fortsattes op efter Hoveddalen till Vang.

Ved Foden af den imellem 3—4000' høie Høgakolle ligger Stationen Öjlo vel henved 50—100' over Lillemjösens Vandspeil, som efter Boecks Maaling ligger 1452' ov. Havet. Her passerres den interessante Quamsklev, fra hvis høieste Punkt man faaer en herlig Udsigt til de høie Fjelde, der begrænsede Vangs Præstegjæld. Ei saa meget paa Grund af Høiden over Havet, som formedelst Nærheden af de høie Fjelde antager Vegetationen en forandret Karakter allerede ved Öilo og i den nederste Deel af Quamskleven. Her sees lige ved Veien en heel Deel Alpeplanter: *Azalea proc.*, *Sibbaldia procumb.*, *Juncus biglumis*, *Luzula spicata*, *Tofieldia borealis*, *Epilob. alpinum*, *origanifolium*, *Arbutus alpina*, *Menziesia cærulea*, *Saxifraga nivalis*, *stellaris*, *Cotyledon*, *aizoides*, *oppositifol.*, *cernua*, *cæspitosa*; *Silene acaulis*, *Stellaria alpestris*, *Cerast. alpin.*, *Spergula saginoides*, *Sedum villosum*, *Bartsia alp.*, *Pedicularis Sceptum*, *Draba rupestris*, *incana*, *Arabis alpina*; *A-*

sinagulus alpinus; *Sonchus alp.*, *Hierac. alpinum*, *Gnaphal. norveg.*, *supinum*, *Krigeron alpinus*; *Coeloglossum viride*; *Carex atrata*; *Betula nana*; *Salix lanata*, *hastata*, *Lappo-num*, *herbacea*, *reticulata*; *Rhodiola rosea*. Derimod vil man paa den anden Side af Kleven, efter at have passeret Vangs Præstegaard, finde flere af Lavlandsplanterne successive at forsvinde. Saadanne ere: *Scirpus palustris*, *Avena fatua*, *Agrostis spica venti*, *Dactylis glomerata*, *Festuca prat.*, *Glyceria fluitans*, *Lolium perenne*; *Scabiosa succisa*, *Achusa off.*, *Viola hirta*, *Verbasc. nigrum*, *Polygon. Persicaria*, *Convolutus*; *Scleranth. perennis*, *Dianthus deltoides*, *Arenaria serpyllifol.*, *Cerast. ovale*, *Spergula arvensis*; *Euphorb. Helioscop.*; *Potentilla anserina*, *argentea*, *norvegica*, *Genm urban.*; *Ranunc. scleratus*; *Glechoma hederac.*, *Stachys silvat.*, *palustris*, *Lamium purp.* *Galeopsis canadica*, *Thymus pinnos.*, *Origanum vulg.*, *Clinopod. vulg.*, *Scrophularia nodosa*; *Subularia aquatica*, *Sisymb. Sophia*, *Ergasm. cheiranthoides*, *Sinapis alba*; *Erad. cicutar.*; *Fumaria off.*, *Vicia silv.* *Hypericum quadrang.*; *Hierac. umbell.*, *Cirsium arv.*, *Carduus crispus*, *Gnaphal. silvat.*, *Senecio vulg.*; *Alyriophyll. spicatum*; *Carex leparina*, *stellulata*, *Pinus Abies*, *Salix pentandra*, *caprea*; *Asplen. ruta muraria*, *Pteris aquilina*. Ved Skogstad (omtrent 1800' oy. H.), der ligger ved Foden af Fillefjeld, sees de ikke længere. Man kan med temmelig Sikkerhed antage, at den største Deel af de sidstnævnte Væxter her have naaet deres Høidegrænser, medens man derimod ei tør antage, at alle de ved Quamskleven voxende Alpeplanter der forekomme paa deres virkelige og naturlige laveste stationer. Det er af lokale Aarsager at de findes der; de ere nedførte dels fra Hugakollen, dels ved Elvedraget, og det indesluttede skyggesfulde fugtige Terrain begunstiger her deres fortsatte Vegeteren. — Quamskleven, saavel som de skiferagtige klippestyrtninger langs Lillmøjsens Bredder omtrent $\frac{1}{2}$ Miil vestenfor Vangs Præstegaard ere meget indbydende for den der intresserer sig for Løv- og Lever-mosserne. Saavel paa Reisen til som tilbage fra Fillefjeld samlede vi langs Veien mange og deriblant

sjældne Arter, f. Ex. *Gymnostom. lapp., æstivum, rupestre, Schistidium ciliatum, Grimmia cribrosa, alpicola, apocarpa* med flere varr., *affinis var.? elongata; Dryptodon incurvus, pulvinatus; Racomitr. microcarpum, fasciculare; Encalypta vulgaris, ciliata; Splachnum muroides, sphæricum, angustatum; Orthotr. Hutchinsæ, cupulatum, pumilum; Weissia acuta, cirrhata, crispula, curvirostra; Dicran. polycarpum, crispum, falcatum, virens, strumiferum, scoparium* m. fl.; *Didymodon capillaceus, glaucescens; Tortula tortuosa; Bryum julaceum, Zierii*, m. m. fl.; *Bartramia crispa, pomiformis, fontana, Halleriana, Oderiana; Meesia uliginosa; Pterogonium filiforme; Leucodon sciuroides* (paa Stene sortladen af Farve); *Leskea trichomanoides, atrovirens* Hbn; *Hypnum rugosum, moniliforme, palustre, præcox* tilligemed en stor Deel almindeligere Arter; *Jungermannia setiformis* med et par Varieteter, *pumila, hyalina* (forhen her funden af Sommerfelt), *platyphylla* (udentvivl dens Höidegrændse), *Tamarisci, concinnata, undulata, emarginata, nemorosa, minuta, incisa, complanata, saxicola, Floerkii*. Som nye for vor Flora vare *Grimmia cernua* Bryol. Germ. tilligemed var. β . l. c. (*Gr. spiralis* Hook.). *Dicranum fulvellum* Dicks., der forhen kun en gang er funden i Christiansands stift 1826 af de Herrer Ahnfelt og Lindblom, voxte paa Stene ved Veien i Quamskleven i temlig Mængde. Sparsommere bemærkedes en *Dryptodon* af et for mig fremmed Udseende; den lader sig maaske forene med *Dr. pulvinatus*, men synes dog ved flere karakterer at fjerne sig fra den. — Fremdeles bemærkede jeg en *Gymnostomum*, som muligens er en ny Art. — Af Lichener bemærkedes i Quamskleven, foruden en stor Deel almindeligere, *Parmelia speciosa* og *badia* samt *Boeomyces placophyllus* med Frugt. — Udentvivl vilde den, der i flere Dage gav sig Tid til at undersøge Quamskleven og Hugakollen, finde sig rigt belønnet især med Hensyn til kryptogame Planter, paa hvilke Egnen synes at være meget riig.

Fra Vangs Præstegaard foretog vi Ekursioner til Bergsfjeld och Grindesfjeld, men Uyeir og Storm hindrede os fra at

sætte over Lillemjösen for at botanisere paa det meget lovende høie vidtudsstrakte Svennæsfjeld, der laae ligeover for Præstegaarden, og i den mørke Dal, der adskiller dette Fjeld fra Skudshorn.

Vi besteg Bergsfjeld ad en besværlig Opgang fra Stovedalen. Vegetationen paa dette Fjeld udmærkede sig ikke ved Forekomsten af nogen for disse Egne sjælden phanerogam Alpeplante. *Draba rupestris* *a laxa*, som er den almindeligste Form af *Draba*-slægten i disse Trakte, forekom ogsaa her. Lige til Birkegrændsen steg her: *Galium verum*, *Campan. latifolia*, *Chenopod. album*, *Convallaria majalis* endogsaa lidt over denne Grændse, *Cotoneaster vulg.*, *Rosa cinnamomea*, *Comarum palustre* lidt høiere, *Ajuga pyramidalis* ligesaa, *Stachys silval.*, *Hierac. aurantiacum* lidt over Birkegrændsen, *Tanacetum vulg.*, *Empetrum nigrum* med fuldmodne Bær høit over Birkens Grændse; denne Plante er næst *Arbutus alpina* den af vore nordiske Bærarter som modnes høiest over Havet; *Saxifraga Cotyledon* kaldtes af vor Fører Bergebreic, et Navn der skal være almindeligt her i Egnen. Af kryptogame Planter bemærkedes her *Dryptodon patens* og en anden Art af denne Slægt nær *Dr. ovalus*, men fra denne forskjellig ved mindre Væxt, mere cylindrisk Kapsel og især ved Bladene som i fugtig Tilstand ei ere tilbagebøiede men næsten opret-tiltrykkede, *Didymodon pilifer* H:tn, *Weissia zonata* steril, *Jungermannia undulata*, *acuta*, *julacea* cum var. (*J. laxifolia* Auct.?), *Marchantiä alpina* Myrin.

Uagtede et meget ugunstigt Veir de Dage vi opholdt os i Vang, lykkedes det os dog en Dag at bestige Foden af Grindesfjeld (Grindadden) paa den mod Helinstranden vendende Side, hvor vi botaniserede omtrent indtil 1000 Fod over Birkegrændsen. Efter Boecks Mæling ligger Helinsfjorden 2742' ov. H. og Birkens Grændse for denne Egn ansættes af ham til 3200—3400' ov. H. Hugakollen antages af v. Buch til 3400', som temmelig torde nærme sig Sandheden, thi Toppen af dette Fjeld hæver sig ei betydeligen over Birkegrændsen. Grindesfjeld er meget høiere og sandsynligen over 5000' ov. H. Uagtede vi havde et koldt, tildeels taaget Veir med Sneilinger kunde vi ikke forlade Fjeldet for henimod Aftonen, fordi Vegetationen fandtes riig og afvejlende. Under de høie bratte Fjeldvægge, der dannede et Lye mod Nordanvinden, vare flere Planter, saasom *Aconitum septentr.*, *Ranuncul. platanifol.*, *Sonchus alpinus*, *Archangelica* af en kjæmpemæssig Størrelse. I det Strøg vi især botaniserede, omtrent fra Birkegrændsen till omtrent 1000' høiere eller fra 3200 till 4200' ov. H., optegnede jeg følgende phanerogame Planter: *Veronica serpyllifol.*, *alpina*, *saxatilis*, *chamædris*, *offic.*, *Pinguicula vulg.*; *Valeriana offic.* indtil det høieste; *Eriophor. latifol.*, *vaginaturn*, *capitatum*, *alpinum*; *Scirpus caespitosus*; *Nardus stricta*; *Phleum*

alp.; *Milium effusum* og *Calamagrostis Halleriana* til det høieste; *Anthoxanthum*; *Avena pubescens*, *Av. subspicata* lader sig først see op imod det høieste; *Aira alpina* omtrent fra Birkegrændsen, *A. cæspitosa*, *flexuosa*, *atropurpurea*; *Melica nutans* til det høieste; *Molinia cærulea*; *Poa annua*, *alpina*, *prat.*, *nemoralis* var., *glauca*; *Festuca ovina* cum var. *vivipara*, *rubra*; *Montia*; *Alchemilla vulg.*, *alpina*; *Majanthemum*; *Galium boreale*; *Cornus suecica*; *Myosotis silvatica* var.; *Gentiana nivalis*, *cæmpestris*, *amarella*; *Azalea proc.*; *Campan. rotundifolia*; *Viola palustris*, *biflora* sparsomt, *montana* til det høieste; *Chenopod. album* til Birkegrændsen; *Carum Carvi*, *Pimpinella Saxifraga*; *Parnassia pal.* til det Høieste; *Sibbaldia proc.*; *Convall. maj.*; *Juncus filiformis*, *ustulatus*, *trifidus*, *biglumis*, *trigl.*, *castaneus*; *Luzula spicata*, *sudetica*, *pilosa*; *Oxyria*; *Rumex Acetosa*, *domesticus*; *Tofieldia borealis*; *Trigloch. pal.*; *Trientalis*; *Polygon. viviparum*; *Arbutus alp.*, *uva ursi*; *Vaccin. vitis idæa*, *myrtillus*, *uligin.*, *oxycoccus*; *Erica vulg.*; *Epilob. angustifol.*, *lineare*, *palustre*; *Andromeda polifolia*; *Menziesia*; *Pyrola secunda*, *minor*, *rotundifolia*; *Saxifraga nivalis*, *stellaris*, *Cotyledon, aizoides* β *aurantiaca*, *oppositifol.*, *cernua*, *rivularis*, *cæspitosa*, *adscendens*; *Silene inflata*, *rupestris*, *acaulis*; *Alsinella biflora*; *Stellaria nemorum* til det Høieste, *media*, *alpestris*, *graminea*; *Lychnis silvatica*, *viscaria* til det Høieste, *alp.*; *Cerastium vulgatum*, *alpinum*, *trigynum*; *Spergula Saginoides*, *Sagina*; *Sedum annuum*; *Rubus chamæmorus*, *saxatilis* til det Høieste; *Potentilla maculata*, *Tormentilla*; *Comarum pal.*; *Geum rivale*; *Thalictr. alpin.*, *Ranunc. reptans*, *glacialis*, *acris*, *repens*; *Caltha pal.*; *Ajuga pyramidalis*; *Euphras. off.*; *Bartsia alp.*; *Rhinanthus minor*; *Melampyr. silvat.*; *Pedicularis lappon.*, *palustris*; *Linnæa*; *Capsella bursa*; *Draba rupestris laxa*, *incana*; *Arabis alp.*, *petræa* op imod det Høieste; *Cardam. bellidifolia*; *Geran. silvat.*; *Anthyllis vulneraria*; *Astragalus alp.*; *Lotus cornic.* til det Høieste; *Hypochæris maculata* sparsomt indtil det Høieste; *Apargia Taraxaci*; *Taraxacum off.* til det Høieste; *Hierac. alpinum c. varr.*, *paludos.*, *vulgatum*, *prenanthoides*; *Saussurea alp.*; *Cirsium heterophyll.*; *Gnaphal. norveg.*, *supinum*, *dioicum*, *alpinum*; *Tussilago frigida*, *Farfara*; *Erigeron uniflorus*, *alpinus*, *acris*; *Solidago virgaurea* til det Høieste; *Achillea Millefolium*; *Orchis maculata*, *conopsea* til det Høieste; *Coeloglossum viride*; *Listera cordata* omtrent til Birkegrændsen; *Callitriche verna* β ; *Carex dioica*, *lagopina*, *canescens* β *alpicola*, *atrata*, *alpina*, *cæspitosa*, *saxatilis*, *pulla*, *panicea*, *limosa*, *capillaris*; *Betula humilis*, *nana*; *Salix glauca*, *Lappon.*, *lanata*, *herbacea*, *reticulata*, *phylicæfolia*; *Empetrum nigr.*; *Rhodiola*. — *Aspid. Louchilis*, *filix femina*, *Blechnum crispum*; *Botrychium Lunaria* til det Høieste; *Lycopod. Selago*, *sela-*

ginoïdes, alpinum. — Af Mossar bemærkedes: *Bremodon Splachnoides*, *Weissia crispula*, *Grimmia obtusa*, *Dicranum virens*, *Didymodon pilifer* H:tn. — *Hieracium alpinum* luxurerede her omtrent een Fod høj med 5—6-bladede Stengler og et eller flere Blomsterhoveder, successive gaaende over i *H. nigrescens* Willd. Som Representant for den paa lavere Steder voxende *H. vulgatum* Fr. viste sig her, som overalt i de højere Fjeldegne, Formen *H. patlescens*; af *H. prenanthoides* en grovtandet bredbladet Form, tilligemed en fra Grunden af grenet smalbladet Form af *H. boreale* Fr.? udmærket med mere hjerteformig-omfattende Blade; den synes ligesom at danne Forbindelsen imellem *H. boreale* og *H. umbellatum*, der, saadan som denne sidste viser sig paa lavere Steder, savnedes paa Grøndsfjeld. (Forts.)

II. Hvarjehanda.

1. Rörande våra resande landsmän hafva några underrättelser ankommit, enligt hvilka Magr. Eberhard Munck af Rosenschöld, hvilken såsom läkare åtföljde den beryktade Oxehufvudska expeditionen 1840 och efter dess snöpliga slut qvarstodnade för att göra naturhistoriska exkursioner i S. Amerika, för omkring 2 år sedan reste upåt Plata-floden men måste stadna i Corrientes, emedan han ej fick inträde i Paraguay och till följe af det utbrutna kriget ej heller kunde återvända till Montevideo. Sedan det förra hindret uphört, hoppas han kunna begifva sig till Ascencion. Han har insamlat en stor massa insekter, foglar, och äfven ett betydligt antal vexter. Han ämnar ej återvända till Sverige åtminstone förrän instundande sommar. — Bref från Cap berättar om Hr J. Wahlberg, att denne i sistl. September ännu vistades på andra sidan om Drakebergen, hvarest han sysslosatte sig med elefantjagt för att dymedelst blifva i tillfälle att mot elffenben tillbyta sig nya dragare, sedan han totalt förlorat dem han förut hade.

2. »Årsberättelser om Botaniska arbeten och upptäckter för åren 1839—42 afgifna af J. E. Wikström» äro nu ändtligen från trycket utkomna och kosta 3 R:dr 24 sk. b.ko.

3. Under sednare hälften af Dec. 1844 dog i Prag i dess 77 års ålder Johan Christian Mikan, Professor emeritus i Botanik vid Prags universitet. Han deltog, jemte Pohl, i den naturhistoriska expedition, som Österrikiska regeringen 1817 sände till Brasilien, hvarifrån han dock efter ett års förlopp återvände, dertill föranledd af den menliga inverkan som klimatet utöfvade på hans helsa. — Han har utom annat utgivit: *Delectus Floræ et Faunæ Brasilienois*, 4 häften in folio med plancher, Wien 1821—22.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 3.

Mars.

1845.

1. Original-Afhandlingar.

1. *Botaniske Reisebemærkninger i Sommeren 1839; af M. N. Blytt.* (Forts. o. slut fr. Nr 2).

Den följande Dag reiste vi i stærkt Snefog til Fillefjeld, hvor vi ved Ankomsten til Nystuen fandt fuld Vinter. Helt Fjeldet var bedækket med nyfalden Sne, der i de første par Dage af vort Ophold her hindrede os fra at foretage længere Ekspursioner. Ved en Vandring senere hen botaniserede vi Foden af Sulutind, der endnu efter det sidste Snefald var snebedækket. Vi fandt Vegetationen temmelig fattig paa denne Kant af Fjeldet, men mere afvejlende og riig i de bratte Lier nedepfor Staavenaasen i Nærheden af Nystuen. — Sammenligner man Fillefjelds Flora med Dovrefjelds, da er den i det hele taget mindre interessant. En stor Deel af de paa Dovre almindelige Fjeldplanter, saasom *Phuca*-, *Oxytropis*- og *Draba*-arterne, savnes, og flere paa Dovre i Mængde voxende findes paa Fillefjeld meget sparsomt. De eneste Planter, som her forekomme i Mængde, ere *Sedum nillosum* og *Arabis petræa*, af hvilke den første savnes aldeles og den sidste kun findes sparsomt i de til Dovrefjeld i nordvest nærmest grændsende Smaadale. — Efter den tidligere af mig lagte Reiseplan skulde vi fra Fillefjeld have gjort Sideturer til Aardalsfjeldene og Hurungerne; men dette gik overstyr, da det for en Botaniker saa høist ubehagelige Uheld indtraf, at jeg fik Inflammation i en Taa, der under vort tre Ugers Ophold paa Fjeldet fængslede mig ved Stuen. Ved de, för dette Tilfælde intraf, foretagne Ekspursioner og de senere af min Reisecompagnon i forskjellige Retninger anstillede Undersøgelser fik jeg imellertid, som jeg formoder, temmelig fuldstændig Oversigt over Fjeldets Flora, som följande Fortegnelse vil vise:

Hippuris vulgaris i Smeddalselven o. fl. St. omtrent til Birkegrændsen; *Veronica serpyllifolia* stiger op over Birkegrændsen; *V. alpina* bliver først almindelig noget nedenfor og omtrent ved Birkens Grændse og stiger derfra op næsten lige til Toppen af den 5600' høie Sulutind; *V. saxatilis* hist og her over hele Fjeldet; *V. chamædrys* overskrider Birkegrændsen, ligesaa *V. officinalis*; *Pinguicula vulgaris* til Foden af Sulutind over 4000' ov. H.; *Valeriana officinalis* høit op over Birkegrændsen i Salix-ljerne; *Eriophorum angustifol.*, *latifol.*, *vaginatum* og *capitatum* stige alle op over Birken; *Er. alpinum* sparsomt omtrent ved Birkegrændsen; *Scirpus palustris* og *pauciflorus* omtrent til Birkegrændsen, *S. cæspitosus* over samme; *Nardus stricta* næsten lige til toppen af Sulutind; *Alopecurus fulvus* næsten til Foden af dette Fjeld; *Phleum alpinum*; *Milium effusum* over Birkegrændsen; *Phalaris arundinacea* ved Bredderne af Utravand ikke blomstrende i Slutningen af August 3000' ov. H.; *Agrostis canina* og *vulgaris* omtrent til Birkegrændsen; *Calamagrostis Halleriana* over samme; *Anthoxanth. odoratum* er med *Nardus stricta* og *Festuca ovina* en haardsfor Græsart, der paa Sulutind stiger høit op over sammes nederste Afsats, der efter Boecks Maaling hæver sig til 4278' ov. H.; *Avena subspicata* lader sig først se omtrent ved Birkegrændsen, bliver først almindelig tilligemed *Carex pulla* over denne Grændse og stiger op paa Sulutind, hvis Top den dog ikke naaer; *Aira alpina* næsten til Toppen af Sulutind; *A. cæpitosa* og *flexuosa* høit op over Birkegrændsen til Foden af Sulutind, neppe saa høit som foregaaende; *A. atropurpurea* især almindelig paa sumpige Steder og til Foden af Sulutind; *Melica nutans* over Birkegrændsen i de større Salixarters Skygge i Ljerne; *Molinia cærulea* over Birken; *Poa annua* overskrider Birkegrændsen, men er i denne Høide sparsomt voxende; *P. minor* i stor Mængde paa Slaavenaasen lige op for Nystuen, forresten hist og her over Fjeldet lige til den høieste Spidse af Sulutind, hvor den med *Luzula hyperborea* er den sidste phanerogame Plante; den saaes sjældnere, f. Ex. ved Utrælvens Udspring, paa lavere Steder

omtrent ved Birkegrændsen; den synes at ynde samme Lokalteter som *P. flexuosa*, hvis Grændse den, i det mindste paa Fillefjeld, dog overskrider; *P. alpina* α et β *vivipara* høit op paa Sulutind dog ei lige til Toppen; *P. pratensis* α et β *humilis* til og over Birkegrændsen; *P. flexuosa* Wahlenb. i Mængde paa Staa-venaasen, paa Sulutind o. fl. St.; *P. glauca* Vahl Fl. Dan.; *P. nemoralis* c. *varr.* til og over Birkens Grændse; *Festuca ovina* α et β *vivipara*; *F. rubra* overskrider Birkegr.; *Triticum repens* og *caninum* begge over Birken; *Montia fontana* ligeledes; *Scabiosa arvensis* lidt over Birkegr.; *Alchemilla vulg.* og *alpina* til Foden af Sulutind; *Plantago major* og *media* til Nystuen; *Majanth. bifolium* høit op over Birken; *Galium boreale* over Birken i Græslierne; *G. trifidum* i Myrerne ved Præslesæteren nær Nystuen sparsomt, efter Fl. Dan. ved Mari-stuen; *G. uliginos.* lidt over Birkegrændsen; *G. verum* i en dvergagtig Tilstand forsvindende paa Bredderne af Utravand; *Cornus suecica* til og over Birkegrændsen, dog sparsomt paa Fjeldet; *Echinosp. deflexum* nær Stiftsdelet omtrent 3500' ov. H.; *Myosotis silvatica* høit over Birkegrændsen i Lierne; *Menyanthes trifolia* henved 1000' over Birkens Grændse; *Gentiana nivalis* og *campestris*; *Azalea procumb.*; *Polemonium cæruleum* til og over Birkegrændsen ved Nystuen hist og her i Lierne; *Campanula rotundifolia* paa de høieste Steder, som sædvanlig paa Fjeldene, enblomstret; *Viola palustris* til Foden af Sulutind; *V. mirabilis* lidt over Birkegrændsen i Lierne; *V. biflora* hist og her men sparsomt; *V. montana* over Birkegrændsen i Lierne; *V. tricolor* ligeledes; *Chenopod. viride* til Nystuen; *Heracleum Sphond.* omtrent til Birkegrændsen; *Angelica silvestris* i Lierne over Birken; *Archangelica* bliver først almindelig ovenfor Birken og stiger op til Foden af Sulutind; *Carum Carvi* og *Pimpinella Saxifraga* omtrent til Birkegrændsen eller lidt høiere i Lierne; *Chærophyllum silvestre* til Nystuen; *Parnassia palustris* til Foden af Sulutind; *Sibbaldia procumb.* sammeledes; *Myosurus minimus* ved Brække-stølen i Klipperisterne lidt over Birkegrændsen; *Convallaria majalis* i Lierne over Birkegrændsen; ligesaa *C. verticillata*; *Al-*

lium oleraceum omtrent til Birkens Grændse i Lierne ved Nystuen; *Juncus filiformis* og *J. ustulatus* over Birken; *J. bufonius* til Nystuen; *J. biglumis* bliver først almindelig ovenfor Birkegrændsen i Selskab med *Carex pulla* og stiger op til Foden af Sulutind; *J. triglumis* lavere end foregaaende; *J. castaneus* hist og her sparsomt; *Luzula spicata* næsten til Toppen af Sulutind; *L. campestris* β *pallescens* og γ *sudetica* i Lierne ved Nystuen og den sidste tillige over hele Fjeldet til Foden af Sulutind; *L. hyperborea* bliver først almindelig over Birkegrændsen paa samme Høide som *Poa minor* og *flexuosa* og stiger op lige til Toppen af Sulutind; *L. parviflora* hist og her over Birkegrændsen, ei nedenfor samme, f. Ex. indenfor Kirkeskaret i Nærheden af et lidet Vand kaldet Gröna, ved Skavesnæsset og Brækkestølen; *L. pilosa* i *Salix*-arternes Skygge lidt over Birkegrændsen; *Oxyria reniformis* næsten til Toppen af Sulutinden; *Rumex Acetosa* er her, som overalt paa Fjeldene, en af de haardførste Planter; den stiger paa Sulutind op over sammes nederste Afsats og er her en af de sidst forsvindende Phanerogamer; *R. acetosella* stiger over Birkegrændsen i Lierne; *R. domesticus* ved Nystuen og ved Sæterhytterne endogsaa over Birkegrændsen; *Toffeldia borealis* til Foden af Sulutind; *Trientalis europ.* paa de høiere Stationer over Birkegrændsen her, som paa Dovre, dvergagtig med blegt rosenfarvede Blomster; *Vaccin. vitis idæa* over Birkegrændsen blomstrende i Midten af August Maaned; paa de høieste Punkter, f. ex. mod Toppen af Sulutind, steril; Bærrene modnes ei over Birkegrændsen; *Vacc. Myrtillus* med halvmodne Bær i Midten af August omkring Nystuen, i Lierne paa Solsiden næsten moden; den stiger ei saa høit op som den foregaaende; *V. uliginos.* stiger op lidt over Birkegrændsen og bærer aarligen modne Bær; *V. oxycoccos* sparsomt hist og her i Myrerne omtrent til og lidt høiere end Birken; modnes neppe i denne Høide; *Erica vulgaris* stiger høit op over Birkegrændsen; *Epilob. angustifol.* overskrider Birkegrændsen i Græslierne; *Ep. montanum* i Lierne over Birken sparsomt; *E. alpin.* α næsten til Toppen af Sulutind; *E. alp.* β *majus* paa lavere

Steder; *E. origanifolium* almindelig ogsaa over Birken; *E. palustre* over Birkegrændsen; *Chrysosplen. alternifol.* omtrent ved Birkegrændsen i Nærheden af Nystuen; *Polyg. viviparum* til Foden af Sulutind; *P. aviculare* till Nystuen; *Paris quadrifolia* lidt over Birken i Salix-arternes Skygge; *Arbutus alp.*; *A. uva ursi* over Birkegrændsen; *Andromeda hypnoides* til de høieste Punkter af Fjeldet ei nedenfor Birkens Grændse; *A. polifolia* over Birken; *Menziesia cærulea* næsten lige til Toppen af Sulutind; *Pyrola minor* over Birkegrændsen næsten til Foden af Sulutind; *Saxifraga nivalis* og *stellaris* næsten til Toppen af Sulutinden; *S. Cotyledon* lavere; *S. aizoides*, *oppositifolia*, *cernua*, *rivularis*, *cæspitosa* næsten till Sulutindens Top; *S. adscendens* stiger over Birkegrændsen, men ei saa høit som de foregaaende; *Silene inflata* i Lierne over Birken; *S. rupestris* stiger noget høiere och *S. acaulis* næsten til Toppen af Sulutind; *Alsinella biflora* næsten till Toppen af Sulutind fra den Region, hvori *Luzula hyperborea*, *Poa minor* og *flexuosa* blive almindelige; *Stellaria nemorum* temmelig høit op over Birkegrændsen i Fjeldlierne; *S. media* omkring Sæterhytterne ogsaa over Birkegrændsen; *S. alpestris*; *S. uliginosa* omtrent till Birkens Grændse; *S. Friesiana* over samme; *S. graminea* ligeledes; *Lychnis apetala* sparsomt imellem Nystuen og Sulutind; *L. silvatica* næsten lige til Toppen af Sulutind; *L. alpina*; *L. viscaria* forsvinder omtrent ved Birkegrændsen i Lierne ved Nystuen; *Cerastium alp.* næsten til Toppen af Sulutind; *C. trigynum*; *C. vulgatum* over Birken; *Spergula Saginoides*; *S. Sagina* op over Birkens Grændse; *Sedum villosum* i Mængde omkring Nystuen ved Veien; *S. acre* sparsomt i Lierne omtrent til Birkegrændsen; *S. annuum* høit over samme; *Prunus Pádus* i Lierne ved Nystuen med næsten modne Frugter i de siste Dage af August; *Coloneaster vulg.* omtrent til Birkegrændsen i Lierne ved Nystuen; *Sorbus aucuparia* buskagtig steril ved og lidt over Birkegrændsen i Lierne; *Spiræa Ulmaria* i Lierne ved Nystuen blomstrende i Slutningen af August; *Rosa cinnamomea* som foregaaende; *Rubus chamaemorus* stiger flere 100 Fod op over Birkegrændsen; omkring

Nystuen ses den med halvmoden Frugt i Slutningen af August; kun i varme Sommere skal den her modnes fuldkommen; *R. saxatilis* i Lierne endog over Birkegrændsen med moden Frugt i Slutningen af August; *R. idæus* i Lierne ved Nystuen steril; *Fragaria vesca* sammesteds blomstrende i Slutningen af August; *Potentilla maculata* og *Tormentilla* næsten til Toppen af Sulutind; *Comarum palustre* omtrent til og lidt over Birkegrændsen; *Geum rivale* høit over samme sikkert til 4000' ov. H.; *Aconitum septentr.* høit over Birken i Lierne; *Thalictrum alpinum* næsten til Foden af Sulutind; *Ranunculus reptans* ved Aæn ved Præstesæteren; *R. pantoikria* sammesteds og i et litet Vand ved Foden af Sulutind (4000' ov. H.?). *R. platanifolius* i Lierne høit over Birkegrændsen; *R. glacialis* og *R. pygmaeus* næsten til Toppen af Sulutind; *R. acris* α i Lierne ved Nystuen; *R. acr.* β *uniflorus* meget høit op over Foden af Sulutind; *R. repens* ved Nystuen; *Caltha pal.* overskrider Birkegrændsen; *Ajuga pyramidalis* α et β *glabrata* til og over Birkegrændsen i Lierne; *Galeopsis tetrakit* ved Sæterhytterne endog noget ovenfor Birken; *Prunella vulgaris* i Lierne ved Nystuen omtrent til Birkens Grændse eller lidt over samme; *Euphrasia offic.* høit over den; *Bartsia alpina* næsten lige til Toppen af Sulutind; *Rhinanthus crista galli* ved Nystuen; *Rh. minor* i Lierne, hvor den stiger op over Birken; *Melampyrum pratense* og *silvaticum* i Lierne ved Nystuen; *Pedicularis lapponica*; *P. palustris* over Birken; *Linnaea borealis* over Birkegrændsen i de større Salix-arters Skygge blomstrende i de sidste Dage af August; *Capsella Bursa* og *Thlaspi arvense* omkring Nystuen og ved Sæterhytterne; *Draba rupestris* α *laxa* næsten op til Toppen af Sulutind; *Dr. incana* over Birkens Grændse; *Erysim. hieracifol.* og *Arabis hirsuta* i Lierne ved Nystuen; *Arab. alpina* næsten til Toppen af Sulutind; *A. petræa* almindelig i Lierne ved Nystuen; *Ar. Thaliana* ogsaa i Lierne ved Nystuen; *Cardamine bellidifolia* næsten til Toppen af Sulutind; *C. amara* kring Nystuen; *C. pratensis fl. albo* temmelig høit op over Birkegrændsen i et lidet Kjærn næsten ved Foden af Sulutind og ellers hist og her

over hele Fjeldet; *Brassica campestris* ved Nystuen; *Geranium silvaticum* stiger op over Foden af Sulutind; *Oxalis Acetosella* omtrent til Birkegrændsen; *Anthyllis vulneraria* i Lierne ved Nystuen; *Astragalus alpinus* til Foden af Sulutind; *Lathyrus pratensis* sparsomt i Lierne ved Nystuen, hvor den tilligemed *Anthyllis*, *Trifol. prat.*, *Scabiosa arvensis* og flere inferalpinske Planter har naaet sin Høidegrændse; *Vicia septum*, *V. eracca*, *Trifolium repens* i Lierne til og over Birkegrændsen; *T. medium* højere end foregaaende og *Trif. pratense*; *Lotus corniculatus* overskrider Birkens Grændse; *Hypochaeris maculata* viser sig endnu sparsomt hist og her i Lierne omtrent ved Birkegrændsen, som den vel sjelden overskrider; *Apargia autumnalis* α til og over Birkegrændsen, hvor den tydligen gaaer over i *Ap. Taraxaci*, der stiger op over Foden af Sulutind og er paa dens højere Stationer meget udmærket ved sine sortlaadne Bægere; *Taraxacum officinale* næsten til Toppen af Sulutind; *Sonchus alpinus*; *Hieracium alpinum* med varr.; *H. Pilosella* α i Lierne ved Nystuen med *H. aurantiacum* og *H. cymosi* former; *H. paludosum* til og over Birken; *Crepis tectorum* i Lierne til Birkegrændsen; *Saussurea alpina* næsten til Toppen af Sulutind; *Tanacetum vulg.* i Lierne ved Nystuen omtrent til Birkens Grændse; *Artemisia vulg.* som foregaaende; *Gnaphalium norvegicum*; *Gn. supinum* næsten til Toppen af Sulutind; *Gn. dioicum* stiger høit op over Birkegrændsen og forsvinder først aldeles hvor *Gn. alpinum* bliver meget almindelig; den sidstnævnte sees sparsomt omtrent ved Birkens Grændse og stiger i Høiden næsten til Toppen af Sulutind; *Tussilago farfara* overskrider Birkegrændsen; *T. frigida* til Foden af Sulutind; *Erigeron uniflorus* kun paa de højere Punkter af Fjeldet hist og her næsten op imod Toppen af Sulutind; *Er. alpinus* α et β ; *E. acris* i Lierne ved Nystuen; *E. elongatus* der og andensteds paa Fjeldet op til Foden af Sulutind; *Solidago virgaurea* til Foden af Sulutind; *Achillea Millefolium* til og over Birkegrændsen; *Pyrethrum inodorum* i Lierne ved Nystuen og ved Sætrene; *Chrysanthemum Leucanth.* sparsomt paa Bredderne af Ultravand, hvor den

har naaet sin Høidegrændse; *Gymnadenia Conopsea* overskrider Birkegrændsen; *Coeloglossum viride* stiger høiere end den foregaaende næsten til Foden af Sulutind; *Callitriche verna* α et β den sidste høiere over Birken; *Carex dioica* næsten til Foden af Sulutind; *C. pauciflora* omtrent ved eller lidt over Birkegrændsen; *C. virens* i Lierne ved Nystuen sparsomt omtrent til Birkegrændsen; *C. lagopina* næsten til Høiden af Sulutind; *Carex canescens* α et β den sidste høit opover Birken til Foden af Sulutind; *C. Buxbaumii* hist og her næsten til samme Høide; *C. atrata* høit op over Birkegrændsen; *C. alpina* hist og her; *C. caespitosa*; *C. rigida* næsten op til Toppen af Sulutind; *C. pulla*; *C. flava* i Lierne; *C. panicea* og *C. vaginata* høit over Birkegrændsen; *C. limosa* α ; *C. ustulata* sparsomt paa sumpige Steder i Lierne ved Nystuen; *C. capillaris* i Lierne, *C. pallescens* sparsomt i Lierne; *C. ampullacea* næsten till Foden af Sulutind; *C. vesicaria* ved Præstesæteren omtrent i samme Høide som Nystuen eller Utravand; *Sparganium natans* i Aaen ved Præstesæteren; *Urtica dioica* og *urens* ved Nystuen og omkring Sæterhytterne hist og her; *Alnus incana* i Lierne; *Pinus silvestris* en enkelt liden Busk i Smeddalen, hvor man opgraver Rødder og Stammer af denne Art, hvilket viser at den her er udryddet i ældre Tider; *Salix myrsinifolia* til Foden af Sulutind; *S. hastata* over Birken; *S. phylicæfolia*, *S. glauca* α et β , *S. lanata*, *S. Lappoum*: alle disse flere hundrede Fod op over Birkegrændsen; *S. herbacea* næsten op til Toppen af Sulutinden; *S. reticulata* til henimod Foden af samme Fjeld; *Empetrum nigrum* med modne Bær høit over Birkegrændsen; *Populus tremula* meget sparsomt og buskagtig hist og her nedenfor Birkens Grændse; *Rhodiola rosea* næsten til Toppen af Sulutind; *Juniperus communis* overskrider Birkegrændsen og gaaer successive over i varieteten β *alpina*.

Ogsaa her paa Fjeldet visé *Hieracia* sig meget variable i Former. Af de *H. cymosum* nærstaaende saaes en Form, der ligner mest *H. collinum* Fr., men som fra denne adskiller sig med brede mere elliptiske Blade og en meget mørk Haarbeklædning; af den egentlige *H. cymosum*, saaden som denne Art

viser sig paa inferalpinske Steder, saaes ingen fuldkommen lignende Form; men derimod trende andre, der i *Habitus* og Haarbeklædning ere fra samme mere eller mindre afvigende. Af *H. aurantiacum* forekommer en større Form med mørk-orangefarvede Blomsterhoveder med og uden Rodskud, og en spædere mere lysblomstret Form. Af *H. murorum* savnes den paa inferalpinske Steder almindelige Form, men denne saavel som *H. vulgatum* og *boreale* repræsenteres af andre mere eller mindre afvigende Former. Af *H. prenanthoides* findes den egentlige Hovedform og en anden forhen af mig ved Finden i Torpen bemærket med glat Stængel og bølgerandet-tandede Blade. Slægten *Erigeron* optræder ligeledes her med de sædvanlige Arter. — I Nærheden af Sulutind saaes en dvergeagtig Form af *Salix myrsinites*, som bragte mig paa den Tanke, at den af mig i Trondhjems Stift fundne Form, som Professor Fries har opstillet under Navn af *S. pyrenaica norvegica*, vel nærmest hører til *S. myrsinites*, hvortil ogsaa *S. retusa sarmentosa* Fr. maa ske bliver at henføre.

Af kryptogame Planter havde Fillefjeld de almindelige Brægger og Brægneartede: *Polypod. vulgare*, *Phegopteris*, *Dryopteris*; *Aspidium Lonchitis*, *Filix mas*, *spinulosum*, *Filix femina*, *fragile*; *Woodzia ilvensis*, *hyperborea*; *Asplen. viride*, *septentrionale*; *Blechnum crispum*; *Botrychium Lunaria* α et β ; *Lycopodium Selago*, *Selaginoides*, *annotinum* β , *alpinum*; *Equisetum arvense*, *silvaticum limosum*. Mærkeligt forekom det mig, at *Isoetes lacustris* sleg op lige til den høitliggende Fjeldsøe Utravand, hvor den endogsaa voxte i betydelig Mængde. — Af Mosser og Lichener fandtes her de, for det meste almindelig paa Fjeldene forekommende arter saasom: *Sphagnum cymbifolium*, *compactum*, *acutifolium*; *Schistidium ciliatum*; *Gymnostomum æstivum*, *lapponicum*; *Tetraxis pellucida*; *Splachnum sphæricum*, *ovatum*, *vasculosum*, *mnioides*, *Frülichianum*, *angustatum*; *Eremodon splachnoides*; *Tayloria splachnoides* (sparsomt); *Conostomum boreale*; *Encalypta ciliata*; *Grimmia apocarpa*, *alpicola*, *ovalata*, *oblusa*, *apiculata*, *torta*; *Dryptodon patens*; *Weissia acuta*, *crispula*, *cirr-*

hata, denticulata, zonata (steril); Didymodon homomallus, capillaceus, purpureus, glaucescens, pilifer Wbg; *Trematodon ambiguus; Fissidens adianthoides; Dicranum strumiferum, vi-rens, falcatum, Sturmii, Schraderi, scoparium, fuscescens, longirostrum, Sphagni, subulatum, fulvellum, polycarpon; Racomi-trium microcarpon, lanuginosum, canescens, fasciculare; Poly-trichum piliferum, juniperinum, alpestre, commune, arcticum, alpinum, septentrionale, urnigerum, hercynicum; Bartramia fontana, ilhyphylla; Mnium turgidum, palustre; Bryum punctatum, hymenophylloides (steril), affine, crudum, pseudotriquetrum, alpinum, nutans, intermedium, cæspitium, Zierii et alia species mihi dubia (Ludwigii forsau), argenteum; Paludella squarrosa; Meesia uliginosa α et β ; Climacium dendroides; Hypnum denticulatum, pulchellum, Schreberi, splendens, cuspidatum, molle, rutabulum, populeum, stellatum, Halleri, aduncum, revolvens, cupressiforme, reflexum, &c.; Dichelyma falcatum i Jökelaen ved Foden af Sulutind omtrent 4000' ov. H.; Fontinalis antipyretica, squamosa; Andreæa nivalis, rupestris, alpina; Jungermannia trichophylla, julacea, ciliaris, undulata, saxicola, emarginata, concinnata, acuta, connivens, bysacea, attenuata, quinquedentata, pinguis; Marchantia polymorpha, hemisphærica, alpina; Ricciæ sp. — Evernia jubata, divergens, ochroleuca; Ramalina calicaris; Cetraria tristis, aculeata, islandica, cucullata, nivalis, juniperina; Peltigera arctica, resupinata, apthosa, canina, polydactyla, venosa, crocea; Parmelia saxatilis, physodes α et β encausa, olivacea, stygia, centrifuga, parietina, ambigua, speciosa, cæsia, brunnea, gelida, saxicola, elegans, chlorophana, tartarea, oculata, subfusca, frustulosa, atra, cinerea, badia, ventosa, leptacina, vitellina, sordida, cenisia, pleobotrya, scruposa; Stereocaulon Sp. plur.; Cladonia pyxidata, gracilis, amaurochræa, degenerans, fuscata, cornucopioides, bellidiflora, deformis, rangiferina, uncialis; Biatora globifera, atrofusa, placophylla, icmadophila, vernalis β sanguineo-atra, cuprea, decolorans; Lecidea squalida, Wahlbergii, contigua, atroalba, panæola, morio, armeniaca, aglæa, geographi-*

ca, sabuletorum, arctica, citrinella et var.? *scabrosa* (semper in crusta Biatoreæ plæophyllæ); *Umbilicaria atropurpurea, hyperborea, erosa, proboscidea c. arctica, cylindrica, vellea α et γ hirsuta*; *Sphaerophoron coralloides, fragile*; *Endocarpion miniatum b. complicatum*; *Sagedia cinerea*. — *Collema saturninum* et alia sp. mihi dubia.

Af Alger viste sig i denne Høide: *Batrachospermum moniliforme*, *Draparnaldia plumosa*, *Bangia atrovirens*, *Ceramium aureum*, *Zygnema nitidum*, *Fragillaria spec.*, *Conferva species plures*, &c.

2. Fytografiska anmärkningar, af Utgifvaren.

Under denna rubrik ämnar jag tid efter annan meddela åtskilliga äldre och nyare anteckningar, som jag gjort dels under exkursioner dels under granskning af min vextsamling. De framträda utan någon egentlig inbördes ordning och utan alla anspråk; kunna de föranleda forskarne att på en eller annan i allmänhet förbisedd omständighet rikta sin upmärksamhet, så vore ändamålet med deras framställande vunnet.

1. *Arabis hirsuta* L. Bland de flera former, som af Linné sammanfattades under detta namn, men i sednare tider blifvit skiljda såsom egna arter, vill jag här allenast nämna en, hvilken jag under förliden sommar samlade på Kinnekulle, der den ingalunda sällsynt vexte bland *Draba incana*, *Thalictrum simplex* m. fl. kring kalkstensbrotten på den stora slätt, som utbreder sig mellan Örnekulla och Martorp. Jag ansåg den genast vara *Turrilis glastifolia* Reichb., Fr., men vid noggrannare granskning och jemnförelse med Reichenbachs figur (Tetradyn. fig. 4343 c) befunns den med hänseende till fröns beskaffenhet alldeles afvika derifrån och öfverensstämma med *Arabis sagittata* DC., Kochs Synops. p. 42, Reichb. Tetrad. fig. 4343 b. Frön äro nemligen aflånga, fint punkterade, *omgifna af en smal kant*, som är något bredare vid spetsen och basen, och icke, såsom de af Reichenbach beskrivas och afbildas hos *A. glastifolia*, saknande helt och hållet hinnkant, samt i spetsen försedda med ett smalt spetsigt appendix, hvilket sista

äfvensom all hinnkant saknas på de i Herb. norm. X lemnade exemplar. Det enda, hvari exemplaren från Kinnekulle icke öfverensstämma med den i Kochs Synops. lemnade diagnos på *Ar. sagittata*, är att skidornas ryggnerf hos dem är tydlig äfven på de fullkomligt mogna skidorna. — Huruvida hinnkantens när- eller från-varo samt större eller mindre utsträckning kan få anses såsom tillräckligt till arters skiljande, vill jag ej här undersöka; man bör imellertid egna upmärksamheten åt de former, som vanligen gå och gälla för *Ar. hirsuta*, och hvaribland efter all sannolikhet äfven hos oss förekomma åtminstone tvenne bestämdt skilda arter.

2. *Cardamine parviflora* L. Den form af denna art, som vexer vid stränderna af Venern mellan Mariestad och Venersborg på flera ställen ymnigt och hvaraf Hr Lindgren benäget meddelat mig exemplar, utmärker sig genom rak uprätt styf oftast purpurfärgad stjelk, som är enkel, eller ända från basen, eller blott uptill grenig; skidorna äro dubbelt längre än skaften; kronbladen något större än på de flera specimina jag eger från andra ställen. I allmänhet äro de från Venerstrakten robustare och bladhyggnaden fastare; de nedra bladens småblad ej sällan försedda med en eller par trubbiga tänder, uddbladet ofta vinkligt tretandadt; öfra bladens småblad jemnbreda mot spetsen försedda med några små hvita styfva hår eller borst. Jemuförd med den i Vet. Akad. Handl. 1822 tab. IV lemnade figur visar denna form sig visserligen ganska afvikande, men olikheten bör säkerligen, såsom Wahlenberg l. c. sid. 293 antager, tillskrifvas sjelfva lokalen; imellertid förtjenar denna form att anmärkas; mången såsom varietet allinänt upförd afvikelse företer mindre skiljaktighet från hufvudformen.

3. *Drosera obovata* Koch (*Dr. longifolia* β *obovata* Koch. Syn. ed. 2) är säkerligen icke så sällsynt i Norden, som man hittills antagit, då man förblandat den än med *Dr. longifolia* α än (mindre exemplar) med *Dr. intermedia*. Under sistliden sommar samlade jag den i sällskap med Prof. Blytt i ett kärr på Bokstadsåsen vid Kristiania; förut har jag tagit den på flera ställen i vestliga Norge. Vexande bland sina samslägtingar ser den utmärkt ut.

4. *Geranium silvaticum* L. Af denna art anträffade jag under sistlidne sommar på Norefjeld i Norge en anmärkningsvärd form, hvilken torde förtjena upföras som var. β *parviflorum*: petalis calycem et stamina haud æquantibus apico integerrimis l. subcrenulatis. — Denna form, som vexte i lierna ungefär vid björkens öfra gräns nära Sortebergssætern på Norefjeld i Krydsherred, var till alla delar mindre och liksom vekare än den vanliga formen, hvarmed den vexte blandad. Stjelken 1—1½ fot hög nedtill klädd med glesa nedåt riktade hår, uptil äfvensom blomskaft, foder och rostrum med rakt utstående dels enkla dels glandelbärande hår; kronbladen smala aflånga eller omvändt-äggrunda afsmalnande till klo, kortare än foder och ståndarstängar, hvita eller blekt rosenfärgade, ådriga, i spetsen alldeles hela eller söga krenulerade. — Fruktsvalvlerna och fröen alldeles som på den vanliga. — Någon lokal anledning till denna formförändring kunde så mycket mindre upträffas, som den vanliga storblommiga formen frodades tätt utmed och blandad med denna, utan att några mellanformer förefunnos. — Arten varierar ofta till blommornas färg; vid Ronneby, äfvensom i vestra Norge, har jag träffat den med hvita blekt purpurstrimmiga kronblad men af vanlig storlek och form; varieteten *fastigiatum* är ej sällsynt vid Ronneby; den har mindre kronblad men som dock äro åtminstone lika långa med fodret och af en intensivare mörkare färg. — Stjelkens hårlighet varierar betydligt; än är stjelen nästan ända till basen tättbeklädd med utstående hår, än — och det är vanliga fallet — nedra hälften besatt med mer eller mindre glesa nedåt böjda hår, änmot basen nästan alldeles glatt; formen *fastigiatum* är knapt mera sträfhårig än hufvudformen.

5. *Rubus*-släktets historia kan icke ännu anses som avslutad. Sjelfva lokalen t. ex. utöfvar påtagligen mycket inflytande på detsamma. Vexande i skugga få arterna tunnare blad med glesare och grönare hårbeklädnad; då de deremot vaxa på solöppna ställen, erhålla de tjocka nästan pergamentartade blad, hvilka särdeles på undra sidan betäckas med en tjock tät mer eller mindre hvitaktig hårbeklädnad. — I Arrhenii monografi

äro dylika former urskiljda under *R. nemorosus* och *R. cæsius*; från samma grund böra säkerligen de båda under *R. horridus* uptagna former härledas. — Jag har i trakten af Ronneby i Bleking observerat motsvarande former af *R. corylifolius*; och nära Lund har jag tagit en form af *R. suberectus* med ovanligt tjocka mera än vanligt båriga blad, hvaremot den vanliga i skugga vexande har dem tunna glesbåriga. Hos sjelfva *R. fruticosus* har jag varseblifvit något liknande; och *Rubus Radula* och *thyrsoidens*, som regelrätt hafva på undra sidan med hvitt ludd beklädda blad, modifiera detta ej obetydligt allt efter som de vexa på mera eller mindre öppna ställen. — Måhända utöfva lokaliteterna betydlig inverkan äfven i andra hänseenden, hvilket borde med upmärksamhet följas, för att sålunda få ej blott arterna utan äfven de särskilda formerna noga bestämda. Det bästa medlet vore visserligen i detta, som i andra dylika fall, arternas odlande; men såsom buskvexter skulle detta medtaga en lång följd af år innan man kom till definitivt resultat. Hafsluftens och hafsvindarnes inverkan skulle särdeles vara intressant att erfara.

6. Till noggrann undersökning får jag rekommendera en, åtminstone i hafvet mellan öarne utanföre Ronneby i Bleking allmän, vanligen bland *Batrachium marinum* Fr. vexande form af *Myriophyllum spicatum* L. med kortare styfva blad, hvarsflikar, i synnerhet mot den ofta mycket långa och greniga stjelmens topp, äro bredare än på den vanliga formen. Som jag under flera år föga vistats i Bleking, har jag ej haft tillfälle med vederbörlig upmärksamhet följa densamma.

II. Hvarjehanda.

1. Prof. Wikströms *botaniska årsberättelser för åren 1839—1842*, hvilka nu kommit Utg. tillbanda, äro ganska intressanta, och detta intresse skulle varit ännu högre om deras publicerande ej blifvit så länge fördröjdt. — Bland de flera deruti meddelade underrättelser, hvilka bordt i sin tid lemnas i Bot. Notiser, men af dessas utg. blifvit förbisedda, vill han nu, ehuru sent det än sker, här anföra följande: Förste Expeditionen.

Sekreteraren, Kammarherren Baron Fredrik Anton Wrangel, af hvilken åtskilliga botaniska afhandlingar i Vetenskaps Akademiens Handlingar finnas införda, såsom i årgången 1822 en rörande *Cardamine parviflora* L. och i årg. 1823 trenne öfver *Byssus Jolithus* L., afled i Stockholm d. 1 Febr. 1842; han var född på Nynäs i Ösbo socken i Södermanland d. 13 Juni 1786. — Bland utgifna arbeten uptages en *tableau de la végétation de Sneehatten sur le Dovrefield et de ses environs* af Hisinger, tryckt hos Gjölhström et Magaunsson i Stockholm 1841. Denna karta, hvilken framställer en teckning af Snöhättan med dess och Dovres vegetationsregioner och med utsatta namn på de arter, som förekomma i hvarje bland dessa, har säkerligen aldrig utlemnats i bokhandeln, åtminstone kan Utg. icke erinra sig att han sett den annonserad. — Slutligen anser Utg. sig böra reservera sig mot den tydning, som lättligen skulle kunna inläggas i det, som i Årsberättelserna (sid. 555 följ.) yttras med anledning af recensionerna öfver Prof. Wikströms Stockholmsflora, som om allt det, som räknas dessa till last, hufvudsakligast vore att söka i den af Utg. i Notiserna lemnade recension af nämnde arbete; något som ingalunda är förhållandet och ej heller kan varit Prof. Wikströms mening.

2. I *Vetenskaps Akademiens Handlingar* för 1843 förekommer (sid. 273—302) en botanisk afhandling: *Botaniska iakttagelser under en resa genom några af rikets mellersta och nordliga landskap år 1843; af P. J. Beurling.* De omfattas hufvudsakligen Jemtland och företrädesvis Åreskutan, öfver hvars fanerogama och ormbunkartade vexter en särskild förteckning meddelas. — Vid annat tillfälle skall Utg. återkomma till denna afhandling.

3. Filos. Magistern Baron Gust. Wilhelm von Düben har i egenskap af Naturforskare åtföljt det fartyg, som från Stockholm afgått till Kina och andra delar af södra hemisferen; instruktion har blifvit honom lemnad af Vetenskaps Akademien, som äfven lär bidragit till resekosnaderna.

4. Kamrarrättsrådet Riddaren G. J. Billberg, hvilken under flera år utgaf det numera afbrutna arbetet *Svensk Bota-*

nik, förrän Vetenskaps Akademien öfvertog dess utgifvande, afled i Stockholm d. 26 November 1844.

5. »*Öfversigt af Kongl. Vetenskaps Akademiens förhandlingar*» fortsättes äfven under innevarande år; årgången, utgörande 10 numror, kostar i prenumeratibn hos förläggaren P. A. Nordstedt et Söner i Stockholm 1 R:dr 16 sk. banko.

6. Andra delen af den nya uplagan af Kochs *Synopsis Floræ germanicæ et helveticæ* utkom mot slutet af förlidna året och kostar 2 $\frac{3}{4}$ Thlr. — Äfvenledes har Schleiden utgivit första delen af en ny omarbetad uplaga af »*Grundzüge der wissenschaftlichen Botanik*»; den kostar 2 Thlr.

7. Efter förslag af Biskopen t. f. Kansleren för Lunds Universitet Faxe och under dess ordförandeskap har här i Lund organiserat sig ett *Sällskap för utgifvande af Skånes historia och beskrifning*. — Af detta arbete, som sönderfaller i följande fem hufvudafdelningar: Skånes geografi, naturalhistoria, allmänna historia, konsthistoria och statistik, inom hvardera af hvilka åter särskildta ämnen komma att bearbetas af särskilda författare, kan man under loppet af nästkommande år vänta att få se åtskilliga afdelningar publicerade. — Bearbetandet af den botaniska delen af Skånes Naturalhistoria har blifvit updraget åt Utgifvaren af närvarande tidsskrift, som härmedelst vågar anmoda alla, hvilka hafva uplysningar att lemna rörande Skånes vegetations-förhållander och de momenter, som dermed stå i sammanhang, att benäget deraf gifva honom del, hvaremot han förbinder sig att vid begagnandet samvetsgrannt upgifva en hvar, som sålunda lemnat bidrag til arbetets fullständigande.

8. Nästan alltsedan början af December förlidet år har här herskat köld, som dock var lindrig ända till närmare slutet af Januari, hvarefter den varit ganska sträng (några gånger 18° C. och deröfver). Detta har gjort att kommunikationen med utlandet varit och är hämmad, och man således varit ur stånd att derifrån erhålla några botaniska arbeten, hvilket är orsaken att icke något literaturbihang ännu utgifvits.

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLÖM.

N:o 4.

April.

1845.

1. Original-Afhandlingar.

1. *Om Grenna-traktens Vegetation; af C. J. Lindeberg.*

Den trakt, som är föremål för denna uppsatts, är belägen i nordvestra delen af Småland, och utgör en landssträcka vid Wetteren af 2 mils längd och $\frac{1}{2}$ mils bredd, i norr begränsad af Östergötland. — Strax söder om Omberg upskjuter en bergskedja, som följer Wetterens strand till Jönköping, hvarifrån den löper åt öster mot hafvet, bildande vattengränsen för norra Smålands strömmar. I början är denna bergskedja obetydlig, men tilltager i höjd mot Smålands-gränsen, inom hvilken hon ofta upstiger till 300—400 fot, med lodrätta väggar åt sjön. Sådan framträder hon isynnerhet inom Grenna socken, der hon bägligt afviker från Wetterens strand, tills hon vid socknens södra gräns åter nedstiger till densamma. Det härigenom upkomna låglandet mellan berget och sjön, liknande ett cirkel-segment af 1 mils bas och nära $\frac{1}{4}$ mils höjd, hvilar på ett mäktigt lager af ler- och sandstens-skiffer, som än omedelbart utskjuter i sjön med väggar af 8—20 fots höjd, än lemnar rum för en låg strand, betäckt af kisel-stenar. Genomskuren af Röttle-ån och några bäckar, och valtnad af talrika källor från bergets fot, utmärker sig denna terrass, hvarpå Staden, Wretaholm och några byar ligga, för sin fruktharhet och sitt sköna läge, samt för ett mildt och friskt luftstreck med tidiga vårar, särdeles de år, då Wetteren icke tillfrusit. Den här rådande jordmånen är lera. — Förutnämnda bergskedja tillhör urformationen och består af grofkornig granit och gneis, stundom blandad med glimmer-skiffer, svafvelkis (vid Reaby) och större massor af ren quartz (vid Åsa). Östra sidan af bergskedjan slutar ej, såsom den vestra åt Wetteren liggande, med tvärbranta väggar, utan uplöser

sig i en mängd spridda, lösfrika kullar med mellanliggande odlade fält, sköna ängar, betesmarker och uråldriga skogar. I däl-derna ligga talrika gölar och sjöar, som utgjuta sitt vatten i Wettern och, genom Svartån, i Roxen. Denna östra del, som hvilar på urberget, hvilket i allmänhet är tunnt betäckt af en med grus och sand blandad svartmylla, har, i jämförelse med Grenna-terrassen, en torstig och enformig vegetation samt fattigdom på vår-vexter, orsakad af dess för stormarna öppna läge och talrika kärr, som med sin is länge fördröja vår-värmen. Hela denna trakt har en betydlig höjd öfver Wettern och höjer sig ännu mer mot öster och sydost, så att trakten kring Eksjö är en af de högsta i södra Sverge. Till följe af detta läge och den underliggande grundens beskaffenhet bildar denna trakt öfvergången mellan tvänne olika vegetations-gebiter, det Östgöt-ska och Småländska, hvadan flere vexter, som äro rätt allmän-na i det angränsande Östergötland, här antingen saknas eller äro blott adventitier, t. ex. *Sherardia*, *Asperula tincl.*, *Anagallis arv.*, *Daucus*, *Melandrium noctiflorum*, *Neslia* och åtskilliga *Orchider*, hvarpå Grenna-trakten, i saknad af kalkgrund, har stor brist.

Vid upräknandet af här anmärkta vexter, anse vi ej nödigt upplaga andra, än sällsyntare och för trakten mera egendomliga, hvilka vi, för att mera åskådliggöra traktens fysionomi, anföra under särskilda vaxelokaler. Antalet af genera och species inom hvarje familj torde vi framdeles, efter noggrannare undersökningar, få tillfälle meddela.

Skogarna äro upfyllda af berg, kärr och moras, och bestå mest af Gran, blandad med Tall, En, Säl, Al och *Betula glutinosa*. Allmännare förekomma här: *Circæa alp.*, *Chimaphila uniflora*, *Linnæa*, *Senecio silvat.*, *Goodyera*, *Listera cordata*. Sällsyntare: *Pyrola chlorantha*, *Chimaphila umbell.* (Skeppakullen), *Stellaria longifol.* (Dottemålen, m. fl. st.).

På *backar* och *betesmarker*: *Veronica spicata*, *Schedonorus tector.*, *Triodia*, *Carex mont.*, *Viola arenar.*, *Saxifraga tridactyl.*, *Cratægi*, *Viburnum*, *Euphrasia gracil.* (Högemålen), *Geranium lucidum* (flerestädes), *dissectum* (Långli-

den), *Trifolium procumbens* (flerestädes på Grenna-åsen till Omberg), *Apargia hispida*, *Leontodon lævigat.*, *Cirsium acule* (allmän mellan Omberg och Grenna; föröfrigt sällsynt i norra Småland).

Ängarna äro steniga och kärrupfyllda samt tätt bevexta af de flesta våra vanliga löfträd. Här förekomma: *Pinguicula vulg.*, *Valeriana off.*, som på lös fuktig mark vid bäckar vanligen har bladbärande rotskott, *Primula farinosa*, *Gentiana lingulata*, *Campanula Trachel.*, *latifolia* (Långliden), *Cervicaria* (Tuggarp), *Chrysosplenium*, *Stellaria uligin.*, *Melandrium diurnum*, *Silene inflata*, *Pyrus Malus*, *Trollius* (allmän), *Melampyrum cristat.*, *Pedicularis silv.* (Hägna), *Anthyllis*, *Astragalus glycyphyll.*, *Orobus vernus*, *Lathyrus silv.* (Ingelrearp, Östanå), *Vicia silv.*, *Scorzonera*, *Serratula*, *Arnica*, *Platanthera chlorantha* (Reaby qvarn), *Listera ovata*, *Betula glutinosa* v. *microphylla* (Wendelstorp).

I *åkrarna*, som till större delen bestå af små irregulära, med klappersten betäckta tegar, förekomma: *Avena intermedia* (yttre kronskalets rygg fullkomligt glatt!), *Lolium temulent.* (Långliden, m. fl. st.), *arvense* (Westanå), *Myosotis versicolor* (Södra Jordstorp), *Papaver dub.*, *Lamium incisum* (trädgårdar i Röttle), *Galeopsis Ladanum*, *Bartsia odontites*, *Melampyrum arvense*, *Camelina silv.* (Westanå), *Raphanus* (allmän), *Vicia villosa* (allm.), *angustifol.* (Långliden, m. fl. st.).

Vid *gårdar* och *vägar*: *Asperugo*, *Verbascum nigrum*, *Cerastium glomeratum* (allmän), *Sempervivum* (Uppgrena, m. fl. st.), *Malva boreal.*, *vulg.*, *Marrubium*, *Myrrhis odorata* (trädgårdar i Grenna).

I *kärr* och *pölar*: *Utricularia vulg.*, *Schoenus alb.* (Skeppakullen), *Scirpus uniglum.*, *Alopecurus fulv.* (Långliden), *Molinia aquat.*, *Peucedanum palustre*, *Cicuta*, *Rub. chamæm.*, *Carex pulicaris*, *paucifl.*, *cordorrhiza* (Skareda), *teretiuscula* v. *crassior* (Östanå), *elongata*, *vulgaris* v. *juncea* (Tuggarp), *speirostachya*.

Vid *stränder* samt i *sjöar* och *bäckar*: *Iris Pseud-ac.*, *Scirpus caricis*, *Potamogeton lucens*, *crispus* (Brossvik),

compressus (Hultsjö), *Selinum carvifol.* (Stensjon), *Lobelia*, *Cardamine amara* (flerestädes vid bäckar), *Typha angustifol.* (Bunn), *Carex stricta, acuta v. fluvialil.* (Bunn), *riparia* (Skareda), *filiformis*, *Myrica*, *Stratiotes*, *Pilularia globulifera* (i mängd på ett öfversvämmandt näs mellan Bunn och Ör).

Den vestra åt Welteren sluttande sidan af Grenna-åsen samt lundarne och ängarna nedanför hafva, såsom vi redan antyd, en från den öfriga traktens långt afvikande vegetation, som mera öfverensslämmer med Ombergs och den på öfvergångsformation hvilande Östgöta-slättens än det öfriga Smålands, hvarför vi här särskildt uplaga dess utmärktare vexter: *Milium*, *Holcus lanat.* (Grenna), *Avena elat.*, *Melica uniflora* (Klefven), *Poa pratensis v. angustifol.*, *Festuca gigantea*, *Brachypodium gracile* (Westanå), *Triticum canin.*, *Lithospermum off.* (Getingaryd), *Myosotis silvat.* (Klefven), *Impatiens* (Röttle, Östanå, Långliden), *Hedera* (flerestädes på Grenna-åsens vestra sluttning), *Sanicula*, *Convallaria multiflora*, *Allium ursinum* (Nablbeck), *Allium olerac. v. complanat.*, *Berberis*, *Epilobium roseum* (Grenna), *Stellaria nemorum* (Sandviks bergen), *Rubus cæsius*, *Geum intermed.* (Grenna), *Actæa*, *Aquilegia*, *Anemone ranunculoides* (allmän i ängarna under Grenna-åsen från Smålands-gränsen till Junköping), *Erysimum hieracifol.* (allmän på söndervittrad ler-skiffer vid Welterns strand), *Cardamine impatiens*, *Dentaria*, *Hypericum montan.* (vid Järabäcken, äfven vid Husqvarna), *Humulus* (strandbackar vid Röttleån), *Tilia parvifol.*, *Alnus incana* (i hela norra Småland mellan Welteren och Sommen, vid hvilka sjöar den isynnerhet är mycket allmän), *Fagus* (Westanå bergen), *Carex remota* (Nablbeck), *silvat.* (Boeryd, m. fl. st.).

Af *Hieracium* förekommer äfven inom Grenna-floran en stor mängd former, isynnerhet af *H. vulgatum*. Dessa förbigå vi nu, för att blott uplaga dem, hvilka vi med säkerhet kunna urskilja: *H. fullax* (Godebrunn), *præaltum* (Högemålen), *Pilosella v. stoloniflorum* (Holkaberg), *Lawsonii* (Holkaberg), *rigidum* (Kaxtorp, Långliden).

2. *Grünserna för några Vexter utvidgade i Sverige; meddelade af C. J. Hartman* *).

Mot Norden:

Lemna polyrrhiza L. Helsl. Delsbo socken i Långbo-ån: Stud. C. Berg.

Veronica hederifolia L. Gessle på åkrar vid Hemlingby, ymnig: Stud. G. Longberg och Rob. Hartman.

Asperula odorata L. Jämtl. Kall sn vid sjön Anjen: Herr Beurling & Lagerheim.

Allium arenarium L. Östhammars skärgård på Söderön: G. Longberg.

Polygonum mile Schrank. Gestrikl. tätt vid vägen nära Trödjemurens södra gräns: Stud. C. Hartman.

P. dumetorum L. Gessle på hafsstranden vid Fiskarläget Bönan: C. & R. Hartman.

Butomus umbellatus L. Helsl. Delsbo sn, vid Långbo-åns utlopp: C. Berg.

Ranunculus marinus Fr. Gessle skärgård.

Mentha aquatica L. (γ verticillata). Ångml. Gådeå-ån i Säbrå: Lect. P. Engman.

Scutellaria hastifolia L. Rosl. i Hargs sn: G. Longberg.

Raphanus Raphanistrum L. Ångml. Lect. Engman.

Geranium molle L. Östhammars skärgård, Söderön vid Ytterby; G. Longberg.

Polygala comosa Schk. Gessle, söder om staden.

Lathyrus sylvestris L. Gessle vid Hemlingberget.

Melilotus officinalis Lam. Östh. på Söderöns stränder här och der. Trol. fullkomligt vild: G. Longberg.

Malaxis monophyllos Sw. Ångml. Bjerträ sn Österstrinns fåbodar: P. Engman **).

*) Såsom tillägg till Handb. i Skandinaviens Flora, Ed. 4. 1843.

**) Går mot vestern äfven till Vg. hvarest den finnes på eller i grannskapet af Kinnekulle, Förf. fann nämligen vid Råbäck ett exemplar deraf inblandadt i en bukett af levande Desmansblommor (*Herm. Monorchis*).

Carex fulva Good. Jämtl. Östersund: Herr Beurling & Lagerheim.

C. distans L. Öregrunds skärgård, nära Kafverö-skate.

Hydrocharis Morsus Ranæ L. Helsl. Delsbo sn i Långboån: C. Berg.

Mot Södern:

Aira flexuosa β *montana*. Helsl. Arbrå sn: Herr Beurling & Lagerheim.

Rubus castoreus Læst. Helsl. Norrbo sn på prestbordets egor, norr om södra Dellen: C. Berg.

Carex glareosa Wg. Rosl. Harg: Hr Lund från Christiania. — Vid Grislehamn: Känd. P. C. Afzelius.

C. tenuiflora Wg. Helsl. Jerfsö sn: Beurling & Lagerheim.

C. Vahlü Schk. Herjed. Öfver-Hogdal: Beurling & Lagerheim.

Salix phylicifolia L. Herjedalen Ö. Hogdal: Beurling & Lagerheim.

Hypnum catenulatum Brid. Bleking vid Ronneby: Lindblom.

II. Literatur.

1. *Herbarium normale plantarum rariorum et criticarum Sueciæ. Curante E. Fries. Fascic. X. Upsala 1843. Fol. (10 r:dr b:ko).*

Åskilliga omständigheter, hvaribland förnämligast svårigheten att utan betydliga utgifter här i Sverige kunna från ett ställe få en större paket forslad till en aflägsnare belägen landsort, hafva gjort, att Ref., oakadt flersfaldiga försök och påminnelser, först i början af innevarande år fick mottaga 9 och 10 fasciklarne af detta intressanta och viktiga arbete. Redan i Bot. Not. för 1843 nr 1 är meddelad en förteckning på innehållet af 9:de

fascikeln, hvarföre Ref. dervid ej vill sig nu uppehålla, utan blott redogöra för de i den 10:de fasc. lemnade vexter. Dessa båda häften hafva, om möjligt, vunnit ett ökad värde genom de flerfaldiga fylografiska anmärkningar, hvarmed en stor del af de deri meddelade vexter äro beledsagade; hade utrymmet tillåtit, skulle Ref. önskat att här reproducera desamma; men han måste inskränka sig till en blott upgift af vextnamnen och stället, der de lemnade exemplaren äro samlade. — Begagnandet af Herb. norm. skulle mycket underlättats, om hvarje halfark eller åtminstone hvarje etikett hade försetts med ordningsnummer, motsvarande det, hvarunder vexten på den åtföljande conspectus är uplagen; äfvensom om ett allmänt register öfver alla hittills utgifna häften åtföljt. — Väl skulle man med hänseende till angifvandet af lokaliteterna en eller annan gång kunnat önska noggrannare uppgifter för de i särskildta exemplar lemnade specimina (t. ex. nr 21, 26, 41, 69, 85 i 10 fasc.), men då arbetets hufvudsakliga systemål är att stadga synonymien och lemna en kommentarie till Förf. arbeten, så får man ej fästa afseende på nämnde omständighet. — I närvarande häfte lemnas äfven åtskilliga danska och finska vexter, tjenande att sprida ljus öfver skandinaviska floran. — Tionde fascikeln innehåller följande:

1 *Cineraria alpina* L. Imandra i ryska Finmarken; 2 *Gnaphal. pilulare* Wahlb. Norrhotten och Lappland; 3 *Tragopogon porrifolius* L. Varberg i Halland; 4 *Hierac. Prenanthoidi affine* Reenö vid Tromsö i norska Fiumarken; 5 »*Hier. silvaticum*» Retz. Upsala; 6 *H. Lawsonii* Brittan. (H. Halleri Hook. Lond.) Kristiania Norge; 7 *H. alpinum* L. Åreskutan Jemtland, Dovre Norge; 8 *H. nigrescens* Willd. Tromsdalstind i norska Fium.; 9 *H. aurantiacum* L. Snarum i östra Norge; 10 *H. glomeratum* Fröhl. Hugelien i mellersta Norge; 11 *Campan. uniflora* L. Qvickjock i Luleå Lappm.; 12 *C. bononiensis* L. Upsala förvildad; 13 *Myosotis arvensis* L. & Hoffm. Upsala; 14 *M. sparsiflora* Mik. Keret i ryska Lappland; 15 *Teucrium Scorodonia* L. Flekkefjord Norge; 16 *Lamium incisum* Willd. var. Degeberg Vestergötland; 17 *Ilex aquifolium*

L. Mandal Norge; 18 *Digitalis purpurea* L. Flekkefjord Norge; 19 *Rhinanthus major* v. *apterus* Fr. Varberg Halland; 20 *Pedicularis hirsuta* L. Lappland; 21 *Statice Limonium* L. Fr. Hvellinge Skåne och Seland Danmark; 22 *Chærophyllum Prescotii* DC. Keret ryska Lappl.; 23 *Archangelica litoralis* Fr. Halland och Bohuslän; 24 *Thalictrum simplex?* s. *boreale* Nyl. Torne-, Kemi-elf Lappland; 25 *Ranunc. polyanthemus* L. Upsala; 26 *R. lanuginosus* L. Sleswig och Fyen Danmark; 27 *R. reptans* L. Upsala; 28 *Batrach. aquatile* v. *Petiveri* Fr. Lund Skåne; 29 *Glaucium luteum* Scop. Tistelholmarne Bohuslän, Hvalöarne Norge; 30 *Corydalis fabacea* Pers. Upsala; 31 *Brassica campestris biennis* Grislehamn Upland; 32 *Br. Napus* L. var. Upsala; 33 *Arabis glastifolia* Reich. (Skåne, Gottland) — de lemnade exemplaren odlade; 34 *Arabis suecica* Fr. v. *biennis* (A. Thal. β *Wahlenb.*, Fr. Nov. Mant. 3) Strengnäs Södermanl.; 35 *Cochlearia anglica* v. *parviflora* Fr. (*C. fenestrata* Br.) ryska Finmarken; 36 *Viola canina* v. *montana* Fr. Qvickjock Lul. Lappm.; 37 *Malva moschata* L. *albiflora*: Gauthem Gottland; *rubriflora*: Tanum Bohuslän; 38 *Geranium bohemicum* L. Stockholm; 39 *Silene Armeria* L. Österö Halland (adventitia); 40 *Cerast. vulgatum* Curt., Wahl., Fr., & var. *pentandrum* Stockholm; 41 *Arenaria cilata* L. Kistrand norska Finn.; Kipinä ryska Finn.; 42 *Sagina stricta* v. *maritima* Fr. Varberg Halland; 43 *Epilob. lineare* Mühlenb. Luleå Lappm., Jemtland, nordliga Norge; 44 *Ononis campestris* Koch Köpenhamn; 45 *O. arvensis* L. Sm. Falkenberg Halland; 46 *On. arv.* v. *repens* Sm. Westervik Småland; 47 *O. hircina* Jacqu. (*O. arvensis* Retz.) Varberg Halland; 48 *Anthyllis vulneraria* c. var. Gottland och Kristiania Norge; 49 *Melilotus dentata* Pers. danska stranden af Öresund; 50 *Oxytropis campestris* v. *sordida* Koch Tana i Finmarken; 51 *Rosa inodora* Fr. Skårby Halland; 52 *R. pimpinellæfolia* L. Jutland och odlad; 53 *Rubus Sprengelii* Weihe Kullaberg Skåne; 54 *Sanguisorba polygama* Nyland. Imandra i ryska Lappl.; 55 *Euphorbia Cyparissias* L. Rållunda Skåne; 56 *Rumex obtusifolius* L. Varberg Halland; 57 *Polygonum Persicaria* v. *biforme*

Fr. Varberg Halland; 58 *Salicornia herbacea* L. var. *Getterö* Halland; 59 *Salix hippophaëfolia* Thuill. odlad; 60 *S. rubra* Huds. 61 *Orchis militaris* L. Lärbro Gottland; 62 *Anthericum Liliago* L. östra Skåne; 63 *Juncus bottnicus* Wahlenb. Varberg Halland; 64 *J. trifidus* L. Oviksfjällen Jemtland; 65 *Luzula hyperborea* Br. Dovre Norge; 66 *Zannichellia polycarpa* Nolte Falkenberg Halland; 67 *Potamogeton densus* L. Ribe Jutland Danmark; 68 *Scirpus parvulus* Röm. Slien Slesvig; 69 *Carex lepidocarpa* Tausch Östra Småland; Norge; Danmark; 70 *C. sparsiflora* Fr. Klockrike Östergötl.; 71 *C. limosa* L. Upsala; 72 *C. capillaris* L. Vinnerstad Östergötl.; 73 *C. ampullacea* Good. Lappland och Upsala; 74 *C. proluxa* Fr. Upsala; 75 *C. tricostata* v. *praticola* Fr. Upsala; 76 *C. vulgaris* v. *juncella* Fr. Billingen Vestergötl.; 77 *C. elytroides* Fr. Upsala; 78 *C. caespitosa* v. *retorta* Fr. Upsala; 79 *C. turfosa* Fr. Upsala; 80 *C. subspathacea* Wormsk. norska och ryska Finmarken; 81 *C. paniculata* L. Vinnerstad Östergötl.; 82 *C. axillaris* * *Bönnighausiana* Fr. Köpenhamn; 83 *C. elongata* L. Vinnerstad Östergötl.; 84 *C. stellulata* Good. Upsala; 85 *C. tenella* Schk. Holmestrand Norge och i ryska Lappland; 86 *C. dioica* L. Upsala; 87 *Coleanthus subtilis* Seid. Nittedalselv vid Skydsmo Norge; 88 *Alopecurus pratensis* v. *nigrescens* Fr. Upsala; 89 *Alop. geniculatus* L. Upsala och var. *salina* Fr. Getterö Halland; 90 *A. fulvus* Sm. Värö Halland; 91 *Calamagrostis phragmitoides* Htn Qvickjock Lul. Lappm. och Norge; 92 *C. lanceolata* Auctl. s. *diffusa* Upsala; 93 *C. lanceolata* Roth. ? s. *rigens* Degeberg Vestergötl.; 94 *C. Halleriana* v. *mutica* Koch. Kristiania; 95 *C. Hartmanniana* Fr. Fors Södermanl.; 96 *C. acutiflora* Schrad. Kristiania; 97 *Hierocklea australis* Röm. et Schult. Walamo Finland; 98 *Asplenium Adiantum nigrum* L. Kullaberg Skåne; 99 *Scolopendrium Phyllitis* Roth Lilla Carlsö vid Gottland; 100 *Botrychium virginicum* Sw. Tåssjöberg Ångermanland. — Hvarjemte äfven *Epilobium virgatum* Fr. från Hvalinge i Halland lemnas såsom supplement till 2:a fascikeln.

2. *Synopsis Hepaticarum. Conjunctis studiis scripserunt et edi curaverunt C.-M. Gottsche, J. B. G. Lindenberg et C. G. Nees ab Esenbeck. Hamburg, Meissner, 1844. Fasc. I p. XIV et 1—144: 8:o (1 Thlr).*

Bland de vextgrupper, hvilka under de sednare decennierna utgjort föremål för en särdeles upmärksamhet och såsom följd deraf blifvit icke blott med hänseende till arternas utan äfven till släktenas antal mycket förökade, böra *Hepaticæ* med allt skäl hänföras. De så Linnéanska hithörande släktena hafva blifvit uplösta i en mängd nybildade, hvilket isynnerhet är förhållandet med *Jungermannia* och *Marchantia*; genom nyare forskningar hafva mångfaldiga nya arter upptäckts eller blifvit särskiljda från de äldre. Denna vextgrupp har också speciellt bearbetats af flera bland nyare tidens utmärktaste Botanister, såsom Nees von Esenbeck, Hooker, Lindenberg, Hübner, Taylor, Montagne, Corda, m. fl., af hvilka några gjort den till föremål för egna vidlyftiga monografiska bearbetningar och planchverk, andra åter i lärda sällskapers handlingar eller i tidsskrifter nedlagt sina observationer. Det var således ett tidsenligt och af behofvet påkalladt företag att på ett ställe samla och till en lätt öfversigt ordna och framställa hvad som hitintills vidgjorts med afseende på den systematiska och deskriptiva delen af denna vextfamiljs historia. En borgen för arbetets gedigenhet innehålles redan i utgifvarnes namn, hvilka gjort sig genom flera arbeten kända såsom de, hvilka i närvarande tid utan motsägelse mest sysslosatt sig med och bäst känna hithörande vexter.

Närvarande arbete, hvaraf allenast första häftet ännu utkommit, är dediceradt till Hooker, Lehmann och Montagne, hvilka upmanat till och hufvudsakligen understödt det samma. I förelälet, som är författadt af Nees von Esenbeck, redogöres så väl för arbetets plan, som för den del deraf, som hufvudsakligen tillkommer hvardera af de trenne utgifvarne. Förf. säger att han länge ämnat utgifva en sådan synopsis, som han äfven för detta ändamål haft till största delen utarbetad, men omständigheter hafva fördröjt publicerandet ända

tills de båda andra utgifvarne nu med honom förenat sig och så fördelat arbetet, att Lindenberg ensam ombesörjt släktet *Plagiochila*, öfver hvilket han utgifvit en särskild monografi; äfvensom han på sin lott tagit subtribus *Trichomanoidæ* hvar-
öfver han och Gottsche gemensamt utarbete en monografi, som snart skall utgifvas; slutligen hafva Lindenberg och Gottsche tillsammans åtagit sig subtribus *Jubuleæ*; det öfriga har Nees von Esenbeck utarbetat. — Vidare redogöres i företalet för dem, som genom meddelande af exemplar bidragit till arbetets fullständiggande, hvaribland från Skandinavien uppgifvas Hartman, Liebmann och Ångström, samt för de vextsamlingar, som isynnerhet äro rika på hithörande vexter.

Detta häfte innefattar af tribus: 1: *Jungermanniæ* och dess hemicyclum 1: *foliosæ* (foliis distinctis caulem vestientibus) följande subtribus och genera: subtr. 1 *Gymnomitria*; gen. 1 *Haplomitrium* med 1 art från Skottland och Tyskland; gen. 2 *Gymnomitrium* med 8 arter, hvaraf tre europeiska; gen. 3 *Acrobolbus* med en art från Irland; gen. 4 *Sarcascyphus* med 7 arter, alla, utom en tvifvelaktig, europeiska; gen. 5 *Alicularia* med 5 arter, hvaraf 2 hafva hemma i Europa. — Subtribus 2 *Coelocauler* med endast gen. 6 *Gottschea* med 17 arter, alla extraeuropeiska och tillhörande södra hemisferen. — Subtribus 3 *Jungermanniæ* med gen. 7 *Plagiochila* med 100 arter, deribland allenast 4 förekomma i Europa; gen. 8 *Scapania* med 21 arter, hvaraf 13 europeiska; gen. 9 *Jungermannia* med 137 arter, hvaribland 85 tillhöra Europa; hela detta släkte afhandlas ej i närvarande häfte, som afbrytes med 131 arten (*J. setacea*). — Hvad sjelfva behandlingen beträffar äro vid släktena lemnade så väl diagnos, som en kort habituel karakteristik samt vanligen en redogörelse för arternas geografiska förhållander och vid de större äfven en öfversigt af underafdelningarne. Arterna äro försedda med diagnoser, som synas vara väl träffade och hålla en lycklig medelväg mellan de alltför långa, som mera närma sig beskrifningar, och de alltför korta, som lemna föga eller ingen ledning; synonymer äro anförda ur de viktigare arbetena; former och varieteter, stundom i stort antal, uptagna;

korta anmärkningar ej sällan bifogade, men egentliga beskrifningar allenast vid nyupställda arter; vid habitationen äro under hvarje art uptagna de länder, hvarest den, såvidt Förf. veta, förekommer; härvid har Skandinaviska geografin, såsom ofta händer hos utländska författare (ja någon gång till och med hos inländska), fått åtskilliga stötar; så t. ex. har Trondhjem på ett ställe blifvit hänfördt till Sverige; Eskilstuna förlagdt till Lappland, som vid ett tillfälle äfven erhållit sig tillräknad Herjedalen, hvilken deremot på ett annat ställe blifvit förlagdt till Tellemarken i Norge! — Vid *Jungermannia saxicola* anföres p. 119, att denna art första gången fanns med perianthier 1835 af Thedenius i Gestrikland; detta bör rättas derhän, att Lindgren förut neml. redan 1838 fann den med frukt vid Kölsva gästgifvaregård vid Upsala, hvarom se *Myrins Coroll. Fl. Upsal.* p. III. — Thedenii och Silléns *Musci Sueciæ eximii* äro citerade vid de der lemnade arter; Ångströms *dispositio muscorum* synes ej för Förf. varit känd.

Hvad det yttre angår är arbetet ganska vackert; det typografiska redigt och väl anordnadt. Förläggaren har låfvat, att de 2 återstående häftena oförtöfvadt skola följa; en hvar, som intresserar sig för de små, men utmärkt nätta *hepaticæ*, längtar efter afslutandet af denna synopsis, hvilken kommer att i högsta grad underlätta och utbreda kännedomen om denna vextgrupp.

-
3. *Anleitung zum Studium der Botanik oder Grundriss dieser Wissenschaft. Nach dem Französischen von Alph. de Candolle neu bearbeitet von Dr. Alexander v. Bunge. Zweite sehr vermehrte Auflage. Mit 8 Kupfertafeln. Leipz., Köhler, 1844. XXII, 792 Seit., 8 Tafeln 8:0 (3½ Thaler).*

Antalet af läroböcker och handledningar till Botanikens studium har under de sista åren i ovanlig grad tilltagit, och detta kan ej anses annorlunda än som ett godt tidens tecken, helst då det är män med utmärkta namn inom vetenskapen, hvilka utarbета desamma. Närvarande arbete intager bland des-

sa läroböcker obestriddligen ett viktigt rum; icke något af de hufvudsakligare momenter, som i en sådan lärobok böra framställas, är förbigången, och allestädes är afseende fästadt på de nyaste forskningarne och iakttagelserna, så snart dessa äro tillräckligt konstaterade.

Arbetet sönderfaller i 7 hufvudafdelningar eller böcker: 1: Organografi (sid. 1—152) och äro Schleidens "Grundzüge" här lagda till grund för framställningen af elementarorganerna. — 2: Fysiologi (s. 155—314). — 3: Metodologi (s. 317—634), hvori äfven uptages en framställning af naturliga systemet efter De Candolles upställning med utförliga karakterer på klasser, underklasser och alla de hufvudsakliga familjerna, vid hvilka äfven deras förvandtskap, geografiska utbredning och egenskaper i korthet äro uptagna, äfvensom i de större familjerna dithörande underordningar äro karakteriserade och alltid under hvardera några viktigare af dithörande släkten namngifva. — 4: Vextgeografi (s. 637—684). — 5: Om fossila vexter (s. 687—706). — 6: Medicinsk botanik (s. 709—714). — 7: Botanikens historia (s. 717—736). — Därefter följa förklaring öfver plancherne (s. 737—752), och register (s. 753—792). — Femte, sjette och sjunde afdelningarne upgifva allenast sjelfva hufvudmomenterna utan att ingå i några egentliga specialiteter, hvilket ock, ehuru i vida mindre grad, är förhållandet med 4:e afdelningen. — Plancherna framställa: den första elementarorganerna; 2:a stjelkens byggnad; 3:e och 4:e blomdelarne; 5:e pollen och embryo; 6:e frukten; 7:e embryo, frö och groning; 8:e afser kryptogamerna.

Ref. kan ej annat än rekommendera detta arbete såsom en förberedelse till ett djupare och allvarligare studium af botaniken. — Papperet är vackert, trycket redigt och korrekt.

III. Hvarjehanda.

1. Herr C. F. Nyman, hvilken de första dagarne af 1844 afreste från Sverige till Sicilien i afsigt att, så framt ett af honom sökt reseunderstöd beviljades, dels undersöka vegetationen

på denna ö, dels utsträcka sina forskningar till Grekland o. s. v., nödgades att, sedan nämnda understöd ej kunde vinnas, öfver Neapel, Paris, Hamburg begifva sig tillbaka. Han är nu sysselsatt med ordnandet af de utmärkt rikhaltiga samlingar han under nära ett års vistande på Sicilien gjort och ännar han publicera de under resan gjorda iakttagelserna.

2. Andra delen af Prof. Wikströms Stockholmsflora är nu under tryckning, äfvensom ett af H:r N. J. Anderson uprättadt fyrfaldigt register öfver de Botaniska årsberättelserna ifrån år 1820.

3. H:r Arrhenius utgifver en ny upplaga af sin terminologi öfver vextriket, som blir tillökad med vextfysiologi. — Han ämnar äfven företaga en utrikes resa.

4. H:r N. Lund, hvilken med ett af Kristiania Universitet lemnadt större stipendium längre tid vistats i Upsala för att under Prof. Fries studera Botanik, isynnerhet Mykologi, har återvändt till Kristiania, der han börjat låta trycka en *non-spectus Hymenomycetum circa Holmiam nascentium*. — Han har för afsigt att äfven oförtöfvadt utgifva en utförlig Flora öfver Kristiania-trakten efter Fries' naturliga metod och funderar också på att mot hösten anträda en utrikes resa.

5. Kontraktsprosten Teol. Doktor C. Stenhammar, hvilken förra året erhöll ett anslag af 600 r:dr h:ko för att företaga en vetenskaplig resa till Gottland, men af riksdagen hindrades härifrån, ämnar under instundande sommar i stället utföra detta besök. Väl har H:r Stenhammar under de sednare åren från botaniken till zoologien öfversflyttat sin kärlek, men det oaktadt kommer han att äfven åt vextriket egna sin upmärksamhet; skada allenast att Gottland är så ofta berest och undersökt af Botanister på deras egen bekostnad, att man eger föga hopp att derifrån kunna bringa någon skörd af det värde att den ens på långt när motsvarar hälften af det för en resa inom vårt eget land ovanligt betydliga publika anslag, som blifvit H:r Stenhammar beviljadt.

6. Prof. P. F. Wahlberg ämnar under sommarens lopp företaga en resa åt Lappland, och ehuru äfven han företrädes-

vis egnar sina forskningar åt entomologien, lemnar han dock ingalunda Botaniken å sido.

7. Det årliga anslag af 10,000 r:dr b:ko, som Riks. Ständer beviljat till vetenskapliga arbeten och resor, har nu blifvit för innevarande år fördeladt; en mindre del deraf var redan förut disponerad, och af återstoden har Botaniken fått obetydlig andel. Baron G. W. v. Düben har till understöd för sin resa (se föregående nr) erhållit 800 r:dr b:ko, hvaraf hälften kan räknas botaniken till fördel och den andra hälften hänförs till zoologien, hvilken vetenskap, med inberäkning hvaraf, erhållit på sin lott 2200 r:dr, Medicinen 2200, Filosofien 900, Orientalspråken 650, Antiquiteterna 400, hvarjemte ett understöd af 400 r:dr, allt b:ko, tilldelats Magr. Vidgren till företagande af en vetenskaplig resa, hvars föremål är för Utg. obekant. — Utg. hade ansökt, att för detta liksom för förra året erhålla ett anslag af 200 r:dr b:ko såsom understöd till utgifvande af närvarande tidsskrift; men ansökningen, ehuru af Kongl. Vetenskaps Akademien förordad, vann icke afseende; till följe hvaraf Utg., ehuru påkostande det för honom är, nödgas i det hänseende ändra tidsskriftens plan, att literaturbihanget uphör, och anmälan af utkommande arbeten inskränkas för att kunna inflyta i sjelfva tidsskriften, hvaraf Utg. dock hoppas kunna under årets lopp lemna ett eller annat dubbelark.

8. Professor J. A. Schultes' (Römers medarbetare i *Systema Vegetabilium*) stora herbarium, bestående af 19—20,000 arter, annonseras till salu; det finnes i München. — Äfvenledes är det herbarium, som statsrådet Prof. Kielmeyer i Stuttgart efterlemnadt och som består af ungefär 3000 till stor del europeiska arter, falt. — Fr. G. S. Lüders i Hamburg erbjuder till salu åtskilliga af honom i Wisconsin och sydvästra delen af Missouri gjorda insamlingar af växter i väl konserverade exemplar; hvarje centuria kostar 4 à 5 Thal. Pr. C. — I Schlechtendahls och Mohls *Botanische Zeitung* finnas närmare under rättelser om alla dessa vextsamlingar.

9. Hr Lilja har tillkännagifvit, att han från och med April ämnar under somnarmånaderna innevarande år fortsätta

utgifvandet af *Tidning för trädgårdsskötsel och allmän vextkultur*, som någon tid varit afbruten; ett n:r skall utkomma hvarje månad och tidningen kostar för nämnde tid hos utgifvarn 40 sk. b:ko.

IV. Anmälan.

Nedanstående samlingar af *Sicilianska vexter*, insamlade af undertecknad under förlidet års resa, äro till salu. Ut i desamma äro äfven intagna några få arter från Malta och Neapel. Vexterna äro alla noggrannt bestämda och exemplaren vackra, och tager jag mig i sammanhang härmed friheten påmna, att de H:rr Botanister, hvilka såsom aktieägare eller köpare erbållit del af mina samlingar, fördelaktigt yttrat sig äfven öfver dessas utseende. Förteckningen upptager endast fanerogamer, men dessutom kunna, för den som sådant önskar, tilläggas 20 moss-arter äfven från Sicilien. — Samlingarna äro följande:

N:r 1,	innehållande 625 arter,	kostar 66 R:dr 32 sk. B:ko.
N:r 2,	— 540 — , —	60 — — — —
N:r 3,	— 475 — , —	50 — — — —
N:r 4,	— 375 — , —	40 — — — —
N:r 5,	— 320 — , —	33 — 16 — —
N:r 6,	— 210 — , —	30 — — — —
N:r 7,	— 151 — , —	20 — — — —
N:r 8,	— 110 — , —	13 — 16 — —
N:r 9,	— 77 — , —	10 — — — —
N:r 10,	— 74 — , —	10 — — — —

Requisitioner torde benäget insändas till undertecknad under nedanstående adress, hvarvid motsvarande penningvärde bör medfölja. Jag besörjer då genast, efter upgifven adress, försändningen, hvilken bekostas af resp. reqvirenter sjelfva. Upplysningsvis får jag nämna att N:r 1 är såld.

C. F. N y m a n.

(Adr. Stockholm, Ladugårdslands
Skeppargata N:r 8).

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 5.

Maj.

1845.

I. Original-Afhandling.

Fytografiska anmärkningar; af Utgifvaren.

(Se n:r 3.)

7. *Alsine rubella* Wahlenb. Till denna art hänförelse Koch i sin "Taschenbuch der Deutschen Flora" den förut af honom (Synopsis ed. 2 p. 124) under namnet *Als. sedoides* Fröhl. up-tagna art, dit *Sagina decandra* Reichenb. Iconogr. 7. fig. 875 fö-res såsom synonym. Vål har jag ej tillgång till specimina af denna art; men nämnda figur, hvartill man, med hänseende till Reichenbachs erkända noggrannhet, vål bör kunna trygga sig, helst Koch icke mot den i sin helhet har något att anmärka, visar en så olika habitus från både lappländska exemplar af *Als. rubella* Wahl. (meddelade af Læstadius) och Dovrensi-ska af *Aren. hirta* Fl. Dan. (af mig sjelf i mängd och i alla utvecklingsgrader samlade), att den svårligen kan hänföras till någon af dessa former, churu den dermed torde vara nära be-slågtad. Äfven afvika beskrifningarne hos Reichenbach och Koch i flera delar från *A. rubella*. *Als. rubella* l. *hirta* va-riärer visserligen ofta i samma tufva med 3, 4, 5 styli och tillfölje deraf med 3, 4, 5 kapselvägg, så att härpå ej förtje-nar läggas någon vikt, äfvensom den af Wahlenberg i Fl. Lapp. t. 6 lemnade figur på kronbladen är deri oriktig, att des-sa ej äro mot basen så afsmalnande, som de föreställas, utan af-rundade med en mycket kort klo, ett fel som Koch anmärker äfven mot Reichenbachs figur af *Sag. decandra*; men kron-bladen hos den nordiska arten äro konstant kortare än foder-bladen, och hvarken "calyce longiores" såsom Koch karakteriserar dem hos *A. sedoides* i Synops. l. c., ej heller "so lang oder ein wenig länger als der Kelch" såsom karakteren i Taschenbuch

l. c. blifvit modifierad. Vidare äro pedunculi hos den nordiska arten förlängda, vanligen många gånger längre än calyx, ofta ända till $1\frac{1}{2}$ tum med 2—3 temligen långt åtskiljda bladpar, och ej "calycem subæquantles brevissimi" såsom Koch i Synopsis yttrar och Reichenbach afbildar dem. Det är just de tätt med blad nästan ända till blomman betäckta grenarne, som gifva figuren hos Reichenbach ett så främmande utseende afvikande från *Als. rubella* l. *hirta*, som har visserligen än kortare än längre men dock alltid tydliga blomskäft försedda med 1—3 bladpar; äfven äro de outslagna blommorna hos denna sednare af en mera aflång form än på Reichenbachs figur, som visar dem fullkomligt äggrunda. — Huruvida *Arenaria quadrivalvis* R. Br. (Verm. Schr. 1 p. 382) bör hänföras till någondera af dessa arter eller den utgör ett eget species kan jag ej yttra mig öfver, enär jag deraf sett hvarken exemplar eller figur; åtskilligt förekommer dock i beskrifningen, som åtminstone icke fullt instämmer med *A. hirta*. — Rörande denna sistnämnda får jag slutligen hänvisa till den efter lefvande exemplar gjorda beskrifning som jag lemnat i Fysiograf. Sällsk. tidsskrift 1 sid. 331.

8. *Sagina nivalis* Fr. (Nov. Mant. 3. 31), Lindbl. (*Spergula Saginoides* β *S. nivalis* Lindbl. Fys. Sällsk. Tidsskr. 1 s. 328). Af denna kan man, liksom af de flesta fjellväxter, särskilja 2 former:

a. *congesta*: densissime cæspitosa, abbreviata, erecta, foliis densis. (Hit hör *Arenaria cæspitosa* Vahl Fl. Dan. t. 2289).

b. *laxa*: caulibus laxioribus elongatis procumbentibus, foliis magis distantibus.

Dessa båda former bero af lokalen; den förra fann jag växande i hård tätt packad jord mellan stenar och de i sjelfva jordytan krypande stammarne af *Salix polaris* högt öfver björkgränsen på Knudshö vid Kongsvold på Dovre (Sept. 1837); den sednare deremot i lös sandblandad jord långt nedom björkens grän: vid Nystubäckens förening med Drivelfven på Dovre (Sept. 1839) blandad med *Cerastium latifolium laxum*, *Sagina saxatilis laxa*, *Artemisia norvegica*, *Papaver nudicaule*, m. fl.

Så länge jag endast funnit den förra formen, tvekade jag hvart den hörde hänföras; men sedan jag vid mitt sednare besök på Dovre (söm tyvärr var så sent på året att arten äfven nu var i frukt) också ehuru sparsamt fann den andra formen, som i allt det väsendtliga öfverensstämmer med den först upptäckta, var jag förvissad om vextens arträtt. *S. nivalis laxa* har 3—5 tum långa utbredda men ej rotsläende stjelkar med glesare blad och ej så tjocka men längre blomskaft (dock ej så förlängda som på den motsvarande fruktbärande formen af *S. saxatilis*). Det som genast karakteriserar denna art från *S. saxatilis* är dess mörkare färg, saftigare utseende och kortare mera rundade kapsler. Den laxa formen återkallar omedelbart i tanken *Sag. stricta* Fr. och jag vore frestad tro att *Sag. stricta* från fjällen rättligen hör till närvarande art.

9. *Potentilla Tormentilla* Sibth. Af denna art samlade jag under förlidna årets höst vid Ronneby i Bleking några exemplar, som vid första anblicken syntes ganska utmärkta. De voro ovanligt frodiga med alla småbladen omvänt-äggrunda, rotblauens nästan rhomboidiska; blomorna större än de vanliga förekomma. Bladen liknade nästan fullkomligt dem hos en form, som under eget artnamn (hvilket jag dock nu glömt) är lemnad i Reichenbachs *flora germanica exsiccata*. Nu ifrågavarande form förtjenar dock ej anföras som varietet, emedan den ensamt har att tacka lokalen för sin tillkomst; den vexte nemligen på ett ställe der skogen var nedbränd och jorden således genom askan blifvit fetare; strax bredvid på magrare ställen förekom den vanliga formen med hvilken den genom mellanlänkar fullkomligt sammanflöt; och jag skulle ej här nämna den förra, om ej dess åsyn i mitt minne återkallat den nyssnämnda i Fl. germ. exsicc. lemnade nyfabriserade arten, som måste nedsjunka till en blott lokal-form. — Utom de hos Förf. upgifna skiljemärken mellan *P. Torm.* och *P. procumbens* Sibth. erbjuder fruktens beskaffenhet och blomsodret sådana, i det att detta efter kronbladens fällande hos den ena slutar sig omkring och sålunda liksom öfvertäcker karpellerna, men hos den andra förblir öppet.

10. Då Prof. Fries i Nov. Mant. 3 p. 109 hänförelse *Erigeron Dröbachense* Müll. in Fl. Dan. t. 874 såsom en form till *E. elongatus* Ledeb. kan jag ej häri dela hans åsigt, utan måste med Blytt (Fl. Christian. p. 29) anse den derifrån skild och närmare *E. acris* L., hvaraf den synes mig vara en varietet. I Valdres i Norge, en trakt som särdeles kring Vang hyser en stor rikedom på former af släktet *Erigeron*, samlade jag åtskilliga specimina, som nästan till punkt och pricka öfverensstämde med nämnde figur, men ej kunde förenas med *E. elongatus*, utan tvärtom medelst en series af mellanformer tydligen öfvergick i *E. acris*, som här var särdeles ymnig och mångformig. Af Blytt har jag erhållit exemplar från Kristiania, hvilka han jemfört och funnit alldeles öfverensstämmande med den form som förekommer på det ställe, hvarifrån *E. Dröbachense* leder sitt ursprung, nemligen Haaöen utanför Dröback; på dessa passas fig. i Fl. Dan. fullkomligt, men från *E. elongatus*, sådan den beskrifves och af Ledebour afbildas, äro de alldeles skilda. — I mitt ex. af Herb. Norm. VIII saknas tyvärr den der lemnade "*E. Dröbachensis*", så att jag ej kan yttra mig om dess förhållande till de af mig anmärkta former. — *E. Dröbachensis* har både enligt figuren och i verkligheten hårbräddade blad; sådana har visserligen äfven *E. elongatus*, men håren äro här glesare och omärkligare; den förra har stundom fullt utlikaså laxa och breda blad, som den sedhare, men saknar alldeles det nitida utseende, som utmärker *E. elongatus* både i Ledebours planchverk och sådan den förekommer på Dovre, och hvarigenom den genast ådrager sig upmärksamheten.

11. Bland den mängd former af släktet *Hieracium*, hvarpå trakten kring Kristiania är så rik, förtjenar den af Blytt i Fl. Christian. såsom *H. rigidum* γ. *longe-dentatum* upptagna en särskild upmärksamhet, såsom sannolikt utgörande en distinkt art. Den växer på skuggiga ställen vid en bäck nära Bokstad, der jag i sällskap med Blytt insamlade den, ehuru ännu ej blommande. Lindgren, för hvilken jag visade exemplar, förklarade att han observerat alldeles densamma vid Stockholm, der den för några år sedan tilldrog sig hans upmärksamhet. — *H.*

rigidum Htn, som är allmän kring Kristiania, på Kinnekulle i Vestergötland o. s. v., har jag ej med säkerhet anmärkt kring Ronneby i Bleking, hvarest deremot *H. vulgatum* Fr. är allmän, äfvensom *H. murorum* L. och *H. Schmidtii* Tausch, Koch (*H. diaphanum* var. Fr. Mant. 2), hvilken sistnämnda vexer öfverallt i bergssprickorna. *H. cymosum* L. och var. *fallax* förekomma äfven i samma trakt, hvarest jag dock ej observerat någon fullt motsvarande var. *echioides*, som jag deremot på Öland sett särdeles utmärkt.

12. *Pinguicula vulgaris* L. Denna art varierar, särdeles i fjälltrakter, ej obetydligt. I Norska fjällen har jag anmärkt följande trenne afvikande former:

a. *micrantha*: corolla duplo minore quam in forma vulgari, calcare recto angusto corolla parum breviori.

b. *macrantha*: cor. duplo l. triplo majore quam in forma vulg., pulchre cærulea, fauce ampla inflata, calcare rectiusculo conico-cylindraceo, dimidiam corollam vix æquante.

c. *brevicalcarata*: cor. ut in forma vulg. sed paululum ampliore, calcare brevissimo subincurvo.

Den första bland dessa former visade sig isynnerhet i syd-vestra Norge 1826; den andra var särdeles präktig i buskregionen på Norefjeld i Krydsberred ofvanföre Sorteberg, der jag, i sällskap med Dr Hartman, samlade den sistlidne sommar; den tredje formen såg jag 1826 på några ställen på Häckfjeld, t. ex. vid Vattendal. Denna sista har snarlikhet med *P. alpina*, men utom sporren öfverstämmer den i alla delar med *P. vulgaris*. Formen *macrantha* är af alla den vackraste och närmar sig *P. grandiflora* Lam., men såväl från beskrifningarne på denna, som från fig. i Reichb. Iconogr. 1 tab. 83 fig. 174 afviker den genom kortare sporre, något mindre blommor och saknaden af de två hvita fläckar i svalget, som tilläggas *P. grandiflora*; hos denna form var nedra läppen icke sällan 5-flikig. Till formen *micrantha* torde *P. vulgaris* β *tenuior* Wahl. Lapp. böra hänföras. — Af hufvudformen af *P. vulgaris*, hvil-

ken i fjälltrakterna är den allmännaste, anmärkte jag 1839 på Fillefjeld en form med floribus roseis.

13. *Ajuga pyramidalis* L. Denna art torde enligt flera anledningar vara mångårig, såsom Koch antager, och ej blott tvåårig, såsom Svenska och en del andra Författare anförä. — Från roten utgår antingen en enda uprätt stielk, eller ock flere sidostielkar — jag har sett ända till 7 från samma rot —, hvilka då äro vid basen upstigande. — Stielken är ej sällan förlängd; sålunda har jag samlat exemplar, som varit öfver en fot långa; de nedra bladparen äro då längre, stundom 1—1½ tum åtskiljda och det nedersta oftast utan blommor. — En dylik förlängd form är den som Fries i Nov. ed. 2 p. 174 anmärker såsom var. *alpestris*; den tillhör dock ej ensamt fjälltrakter; jag har samlat den ännu större kring Ronneby i Bleking. Hit hörer icke *A. pyramid.* *β alpestris* Gaud. Helv. 4. p. 11, M. K. Deutschl. Fl. 4. p. 219, enär denna form är mindre än den vanliga. — Då Fries l. c. säger "verticilli singuli triflori", bör detta så förstås, att i hvarje bladveck äro omkring 3 blommor, således hela verticillen 6-blommig; detta är dock minsta antalet; ofta är den 10-12-blommig. — Blommorna variera helt och hållet hvita, sådana jag anmärkt t. ex. i Kirvedalen i östra delen af Tinds socken i Tellemarken.

14. *Avena elatior* L. I sällskap med Ahnfelt samlade jag i Sept. 1826 vid Hjelmeland i Ryefylke i vestra Norge af denna art trenne former vexande tillhopa, neml. 1: den vanliga, tvåblommig, ena blomman försedd med en nedom blomskalets midt fästad lång knäböjd utstående borst, den andra med en kort rak nära spetsen fästad borst nående föga öfver blomskalet; 2: tvåblommig med båda blommorna försedda med hvar sin lång knäböjd borst, som dock på den öfra var fästad något högre opp på blomskalets rygg än på den undra blomman; båda borsten voro dock alldeles liklånga och lika bildade; 3: treblommig, de två yttre blommorna med hvar sin lång knäböjd borst, den mellersta deremot med en mycket kort och rak; denna form utgör således en förening af de båda förra. Hvar-

ken i mina egna eller i Ahnfelts under vandringen gjorda anteckningar är anmärkt något om könsförhållandena hos dessa former; att döma af de torra exemplaren tyckas icke alla blommorna hos någondera formen vara hermafrodita. Den andra bland ofvan uppräknade former öfverensstämmer fullkomligt med den af Afzelius (*Novitiæ Floræ Gottlandicæ*, Upsala 1844, p. 7) lemnade beskrifning på forma *typica*, hvarest äfven yttras "partes femineæ floris inferioris plus minus evolutæ". — De specimina, som lemnats i mitt exemplar af Herb. Norm. 9. nr 88, hafva inga blommor med lika utbildade borst och höra till den första bland ofvan uptagna former; hvaremot den, som Lindgren beskrifvit i Bot. Not. 1843 sid. 4, tillhör den tredje formen. — Den af mig främst uptagna form synes vara den vanligast förekommande af denna art; ty både i beskrifningar och afbildningar framställes den öfra blomman såsom hafvande en kort rak borst; jfr. *Kunth Agrostogr.* 1. 307, 2. 259; *Dreyer Fl. Havn. exc. p.* 30; *Reich. Icon. Gram. t.* 104; det är således oriktigt att helt enkelt upgifva den såsom varande "utan borst"; det är på denna form, som Afzelius hänsyftar, då han l. c. yttrar: "Non raro occurrit alia forma, arista floris superioris brevi rectiuscula, inter var. b. *vulgarem* Fr. et nostram (a *typicam*) intermedia, quam cum hac notabiliori commutatam nolumus."

(Forts.)

II. Utdrag ur Skandinaviska arbeten.

1. *Vüderlekens inflytande på vextkulturen 1844, af E. Fries.* (Ur "Svenska Trädgårdsföreningens årsskrift 1845. Stockh. 1845" Sid. 120—127 *).

Värme och fuktighet, under ljusets lifvande herravälde, äro vextlifvets mäktigaste drifkrafter; båda i förening frambrin-

*) Denna uppsats, som egentligen är ett föredrag, som Prof. Fries höll vid Trädgårdsföreningens sammankomst d. 31 Juli 1844, synes Utg. vara af ett sådant intresse att den förtjenar här sin plats i sin helhet med uteslutande allenast af några få anmärkningar, som mera speciellt afse hortikulturen.

Utg. anm.

ga den högsta vegetativa yppighet och mångfald, hvaraf det tropiska Amerikas urskogar, med slam vid stam ända till kronan klädd af de herrligaste Loranther, Orchidéer och Liljevaxter, i utbyte mot våra laf- och moss-beväxta, lemna den yppigaste bild. Men uphäfves jernvigten dem imellan, så förtvinar åter vegetationen; i Sahara, den stora öknen, se vi hvad värmen, under vår kulna hösthimmel hvad fuktighetens ensamt förmå. Äfven denna sommars utomordentliga nederbörd, visst icke jämförlig med tropikernas, men vunnen på värmens bekostnad, måste menligt inverka på den vegetativa produktionsförmågan; om än skott och blad nu synas ovanligt frodiga, så är denna yppighet menlig för deras egentliga utbildning.

Luftens fuktighet och den deraf beroende nederbörden inverka företrädesvis på växternas vegetativa system, d. v. s. stam och bladbildning. Deraf luxuriera dessa företrädesvis regnfulla år, deraf denna öfvervägande rotskottsbildning i kustländer, deraf denna yppiga grönska i fjälldalar och under Englands kulna himmel. Men om än denna ökade nederbörd, lik ett rus, synes stegra den vegetativa kraften, verkar den för det följande mera skadligt för alla växtalster, som äro barn af en klarare och torrare himmel. De nya skotten framdrifvas till en längd och saftighet, som hindrar dem hinna tillräcklig stadga före vinterköldens inträde, af hvilken de derföre vanligen dödas eller söndersprängas. Detta blir så mycket skadligare, som regnfulla somrar och höstar vanligen efterfölja kalla, snöfattiga vintrar, då, som bekant, snöbetäckningen skyddar de ömtåligare växterna för kölden. Derjemte framdrifvas af den fuktiga väderleken en mängd vattenskott, som afleda näringen från de ädlare delarna. Härtill kommer, att på träden och de mångåriga växterna nästan endast blad- och blott få frukt-knoppar utbildas. Så är bekant, att Boken hos oss endast gifver ållon efter mycket varma somrar. Till och med på växternas kvaliteter verkar den fuktiga väderleken menligt, emedan den rika vattenhalten gör dem mera saft- och kraft-lösa (liksom foder från sidlända ångar alltid är kraftlösare än på torra), synnerligen för medicinska

behof, efter den gamla regeln: Kraften bor på bergen och höjderna, rikedom och fullheten i dalarna. Äfven vissa växter, t. ex. *Heracleum Sphondylium*, som i torra år äro goda foderväxter, blifva i särdeles våta år skadliga, nästan giftiga, efter samma lag som Umbellater, vuxna på våta ställen, blifva giftiga. Endast för växter med typiskt yppig stolonbildning eller från ett kulet insularklimat under kallare zon kan innevarande sommar vara gynnande, liksom för växters fortplantning genom afläggare och sticklingar.

Ljus och värme tillflöda växterna ur samma källa och böra derföre betraktas gemensamt, fast ljuset mer inverkar på blommorna, värmen på frukten. Värmen kan konsten härma, men ej de tropiska högländernas klara ljus, hvarföre deras blommor hos oss aldrig erhålla den oförlikneliga färgprakt som i hemlandet; äfven fjällarnes Gentianer förlora sin azur i våra trädgårdar. — I samma mån vegetativa systemet genom omåttlig fuktighet luxurierar, aftager fruktifikation, blom- och fruktbildning. Denna lag är så allmän, att man redan af urverldens kolossala stambildning, med outbildade blommor och frukter (de flesta äro ännu kryptogamer), kan sluta till en ojemförligt högre luftens fuktighet under denna otäljbara verldsålder. Ännu i dag blomma växterna rikare och skönare torra, klara årgångar än kulna och regnfulla; det är en allom bekant erfarenhet, att de bästa frön mogna i solen. Deraf ordspråken: "Solen gör aldrig ofrött", "Solen ger smått, men stridt korn". Fuktig luft är särdeles menlig för växternas befruktning, så att frön både blifva färre och sämre. En af sällskapet erfarnaste Ledamöter, Herr Roman, har meddelat mig den intressanta iakttagelsen, att alla dess försök att hybridisera Pelargonier detta år misslyckats för den fuktiga väderleken. Dertill kommer, att frön, insamlade våta somrar, ojemförligt svårare förvaras; i starkare värme förtorka de och fröhvitan blir hornartad; utan artificiell torkning mögla de lätteligen. Så vidt jag erfarit, lida de frön, som sakna fröhvita, såsom Leguminosers, Synantherers o. s. v. minst.

Det synes egentligen vara Mälar-dalen, som varit medelpunkten för detta års öfverflödiga nederbörd. Så väl i våra sydligaste som norra provinser, äfven vesterleds, har man mindre lidit deraf. Denna nederbörds olika fördelning, som icke är något ovanligt eller tillfälligt, utan beroende af allmänna meteorologiska lagar, är grunden till den olika vegetativa produktionsförmåga vi finna uti östra och vestra Sverge, imellan Skåne och Upland. Det är mindre hela årets medeltemperatur, än sommarmånadernas, som bestämmer denna, och den sednare är nästan lika för Upsala och Lund. Derföre trifvas ock nästan samma örter under fri himmel i Skåne och Upland; men på träd och buskar märker man en högst betydlig skilnad, emedan dessa mera lida af vinterkölden, som i Upsala är betydlig högre. Men Skåne har ock blidare vintrar än Berlin, och norra Tyskland har knappt någon ort nordligare än Wien, der man ej tillfälligtvis observerat högre köldgrad än i Lund. Upsala åter har en vinterköld något lägre än Nordkap; Nordkaps vinter är dubbelt blidare än Petersburgs; huru mycket herrligare är likväl ej Petersburgs och Upsalas vegetation för den högre sommarvärman? Örternas utbredning och acclimatisering sker företrädesvis efter orternas isotherer (lika sommarvärma), ty frön skadas icke af köld, trädens åter företrädesvis efter isochimerna (lika vinterköld). Endast folkslagen synas utbreda sig efter isothermerna (medeltemperaturen); man jämföre Arabernas vandringar, våra stamfäders (hvilken efter traditionen sammanfaller med den östligt till Svarta hafvets norra kust sjunkande isothermen för södra Svergel), och alla till Amerika utvandrande kolonister bosätta sig väl der sydligare, men af dunkel instinkt under sin hembygds isotherm.

Grunden för nederbördens olika fördelning inom Sverge synes mig böra sökas i de trenne olika hafsbassiner, af hvilka Sverge omgifves: Kattegat, Östersjön och Bottniska viken. Jag har annorstädes utförligare sökt framställa huru låglandet der efter fördelas i tvenne större vextgeografiska regioner, huru Wettern antyder gränslinien mellan Östersjöns och Vesterhafvets regnebit. De olika årgångar herrskande vindar bestämma

nederbörden; det är inom hvarje af dessa regioner hafsvinden, som vanligen medför nederbörd och fuktig luft, således i östra Sverge östliga, i vestra Sverge, likasom öfver hela Danmark, sydvestliga vindar. Skåne ligger äfven under det sydvestliga regngebietet; östanvinden är der så sällsynt, att den i medeltal blåser blott 9 dagar om året, då de vestliga blåsa 180 dagar. Nu ligger Mälardalen på gränsen mellan Östersjöns och Bottenhafvets regngebiet; detta år synes bådas förråd öfver densamma blifvit utgjutet, hvarföre vi, mera än andra, innevarande år blifvit vattnade.

Hvad som tillika gör, att den ökade nederbörden och de deraf följande öfversvämningar verka mera förstörande i Svealand än Göta rike, äfvensom detsamma eger det mest afgörande inflytande på deras vegetativa produktionsförmåga, är båda dessa landets hufvuddelars olika bildning. Göta rike liknar en omhvälfad skål; Småländska höglandet är dess botten, derifrån utgå strömmar strålvis i alla riktningar. All fetma och frodighet afsköljes och nedflyter från höglandet och afsätter sig på periferien. Endast der träffa vi yngre bildningar och upslammat, bördigt land, såsom Skåne, Blekinge (Öland), Ostgöta och Vestgöta slättland. Men liksom Göta rike sänker sig i periferien, höjer sig Svea rike emot densamma, och att skogsåsarne, som åtskilja båda, tillhöra Svea och ej Göta rikets bildning, bevittnas såväl af deras oryktognostiska bildning, som af deras vegetation, t. ex. saknaden af *Scirpus cæspitosus* m. fl., som tillhöra alla skogsmossor i Göta rike. Svea rike liknar således en konkav skål, Mälardalen är dess botten och från de uphöjda kanterna nedströmmar dit all fuktigheten, hvarföre här finnas i midten öfvergångsbildningar och det bördigaste upslammade landet. Häraf lider Mälardalen mer af öfversvämningar än någon annan del af riket.

Genom dessa öfversvämningar underhålles visserligen landets fruktbarhet, om än de för året verka förstörande. Vi hafva i det föregående redan anført exempel på den inverkan ett föregående års väderlek har på det efterföljande, flera voro att

tillägga, men tiden tillåter endast anföra ett i fysiologiskt hänseende synnerligen anmärkningsvärdt. Det är numera ett afgjort factum, att växter med skilda kön kunna under tillfälliga förhållanden ombyta detsamma. Det var af ett sådant förhållande som Schelver framställde sin teori emot hela befruktningsteorien bland växterna, emedan en honväxt i ett orangeri, der ej hanplantan fanns, gaf groende frön. Nu veta vi, att hanblommor tillfälligtvis utbildats jemte honblommorna. Det är vidare känt, att af vissa växter, såsom *Stratiotes*, *Sagittaria* m. fl., i Norden endast finnas honplantor, i mellersta Europa både han- och honplantor, i sydliga åter endast hanplantor. I de länder, der ettdera könet blott finnes, förökas de endast genom rotskott; blott i medelregionen fortplantas de tillika genom frön. Vi se således, att växternas hankön utbildas af den högre, honkön af den lägre temperaturen. Hos Pilslägdet har man ofta tillfälle se, huru, efter varma somrar, honträdet följande året frambringar äfven haublommor, efter våta och kalla somrar åter hanträdet honblommor. Endast derigenom kan förklaras, att i Skåne af alla odlade Pilarter, som härstamma från Södern, finnas endast honbuskar; af alla, som härstamma från Norden, endast hanbuskar. Ett högst märkvärdigt exempel hafva vi i Upsala. Af *Salix Croweana* har hittills endast hanbusken varit känd; den har i flera decennier varit odlad i Lund, utan att visa några honblommor. Flyttad för några år sedan hit till Upsala i större parti, hafva der flera grenar öfvergått till honbärande. Detta är ett motsatt factum till det bekanta om *Salicis babylonicæ*, af hvilken norr om Italien endast honträäd förekomma, öfvergående 1827 i Carlsruhe till hanqvistar. Herr Kammarherren Baron Gyllenstjerna, som först anmärkte nämnde förhållande med *S. Croweana*, har observerat samma öfvergång på *Populus candicans*, samt meddelat ax af tvåradigt korn, som under detta års våta och kalla väderlek blifvit sexradigt, derigenom att de sterila sidohanblommorna äfven erhöillo pistiller.

2. *Vegetations-förhållander i Norge.* (Ur *»Norges Statistik, bearbejdet af A. Schweigaard. Kristiania 1830.»* Sid. 20—27 *).

Kornets höjdgrens på olika ställen: Vid Bardalen mellan Sætersdal och Moe i Tellemarken odlas korn ungefär vid furegränsen; likaledes mellan Totak och Mös-stranden i Tellemarken; vid Mösevandet, som ligger 2763 fot öfver hafvet, odlas ännu korn och potates. Skogstad, beläget i Valders vid foten af Fillefield 1795 f. ö. h., är på denna sida nämnda fjällsträcka den öfversta korngården, ehuru detta sädesslag äfven odlas på några högre opp mot fjället, ungefär 2157 f. ö. h., belägna torpställen. Korn och potatis odlas på Hestekind på Thonsåsen i Valders omkr. 2000 f. ö. h. På gården Beito i Valders är kornodling, ehuru mycket osäker, ungefär vid furens öfra gräns; hvarje år måste man dock här köpa sädeskorn. Bækken, 2268 franska f. ö. h., är i Fodvang i Gudbrandsdalen den öfversta kornodlande gård. Åsen, ett torp i Quickne i Gudbrandsdalen, 2566 f. ö. h. frambringar moget korn i goda somrar. De nedra Skabo-gårdarne i samma socken 2401 f. ö. h. äro goda korngårdar; vid Lia, som är öfversta gården i samma trakt 2758 f. ö. h. med små björkar och några strödda sjukliga furer, odlas något korn, som under varma somrar mognar. Likaledes har man på torpet Ultonga i Sæl i Vaage i Gudbrandsdal 2502 fr. f. ö. h. försökt odla detta sädesslag, som i goda somrar mognar. Tofte, Bergsgårdarne, Lie m. fl. gårdar vid södra foten af Dovrefield, omkr. 1800—2000 f. ö. h., äro goda korngårdar; äfvenså i allmänhet Rise vid norra foten af Dovre 1741 fr. f. ö. h. (på gården Amusdal, belägen v. om Drivdalen i en liten sidodal och betydligt högre än Rise, mognar kornet, men detta

*) Denna öfversigt, hvilken här meddelas i ett så mycket som möjligt sammanträngdt utdrag, grundar sig, enligt Författarens tillkännagifvande, hufvudsakligen på uppgifter, som Prof. Blytt lemnat. — Utg. förbigår här de meddelade uppgifterna rörande Grannens, Furens och Björkens vextgränser öfver hafvet, enär dessa fullständigare förekomma i *»Hornemanns Dansk økonomisk Plante-lære»* 2:a del. sid. 331 följ.

Utg. anm.

måste tillskrifvas stället belägenhet öppen för sydvinden och i skydd för de nordliga och vestliga kalla vindarne). Tyholt är det öfversta kornodlande torpet under gården Fossen i Stördalen 1080 fr. fot ö. h. Höa 1038 fr. f. ö. h. är öfversta korngården i Augedalen i Sparboen, och Kjærliä 735 f. ö. h. i Snaasen (båda i Inderöens fogderi norr om Trondhjem). — Kring Altenfjord (70° n. lat.) har korn odlats vid pass 130 år, i detta hänseende den nordligaste punkt på jorden.

I Senjen (omkr. 69°) odlas allmänna köksvexter och under varma somrar hinna här äfven morötter, palsternackor m. fl. till någorlunda fullkomlighet; kålen knyter i goda år fasta hufvuden; försök att odla lin ha lyckats; inga andra frukt- eller bär-buskar än röda och svarta vinbär (*Rib. rubrum* et *nigrum*) fortkomma i trädgårdarne; röda vinbär, hallon och smultron vexa vilda; kornodlingen har fattat fast fot och man har börjat något med råg, men hafren mognar ej. — I Lofotens sydligare belägna fogderi är klimatet, till följe af de kalla och fuktiga hafsvindarne, ofördelaktigare för vextriket än i Senjen. — I Salten (67°) är odling af hampa försökt; asp, rönn, hägg, hvital (*Alnus incana*) och sälg förekomma här blandade med björk; rågen är någorlunda allmän, hafre odlas nästan alldeles icke. — I Helgelund (mellan 65—67°) visar sig klimatet mycket bättre, särdeles i det inre af fjordarne; humlens odling börjar här; gran vexer frodig i Velsen och Ransen vid 66°; hassel och alm visa sig i skogarne. — I Nummedalens fogderi, beläget till allrastörsta delen söder om 65°, är hafren det allmännaste sädesslaget; några pastorater hafva korn till afsalu; i Overbalden är linodlingen mera utbredd än i någon annan del af Trondhjems stift; äfven humlen odlas här allmänt; körsebär mogna knappast nordligare än vid Bedstad vid det innersta af Trondhjemsfjorden (vid 64° i Inderöens Fogderi); ännu ses ingen ek. — I Stör- och Vær-dalens fogderi, som går långt nedom 64°, har man försökt att så hvet; arter inträda bland sädesslagen; man har här i Lexvig, på Frosten och Tutterö de första körbärsplanteringar af någon betydenhet; äpleträdet deremot vill ännu icke lyckas; i närmsta omgifningen af Trondhjem updrif-

ves det som espalier, men gifver sällan fullkomlig frukt; strödda ek- och ask-träd förekomma, men utan tvifvel planterade; i vildt tillstånd gro dessa trädslag först något nordligare än Molde vid 63°. — I Nordfjord (62°) har eken ett säkert hem; lind förekommer i skogarna och äppleplanteringar anläggas af bönderna. De under samma latitud belägna delar af Gudbrands- och Österdalarne ligga alltför högt för att vara i åtnjutande af lika fördelar; i Lessjö pastorat i Gudbrandsdal (omkr. 62°) 1200—2000' ö. h. är kornskörden osäker, rågen mognar sällan, potatis vilja ej trifvas, granen har uphört att vexe. I Tolgens pastorat i Österdalen ungefär under samma bredd öfver 1500' ö. h. finnas väl spridda dvärgartade granar, men kornet höstas grönt och den söndermalna halmén blandas till brödföda bland mjöl af köpt säd. — Vid de inre stränderna af Sognefjorden (mellan 61° och 61° 30') frodas körsebärsträdet i mängd (ja förekommer till och med förvildadt), förträffliga äpleträdgårdar finnas, plommon och päron trifvas, alm och lind visa sig i större mängd. I Ringebo och Froen i Gudbrandsdalen ungefär vid samma bredd hafva körsebären svårt att mogna och äpleträdet gifver icke någon frukt. I Aamot och Elverum i Österdalen, något sydligare än Sognefjorden, trifvas icke en gång körsebär, utan allenast vinbär och krushär. — I de inre pastoraterna vid Hardangerfjorden särdeles vid Sölefjorden nedanför Folgefonden (något norr om 60°) finnas de bästa fruktträdgårdar i Norge, dock ej till större höjd än 600' ö. h.; här liksom på Söndmör förekomma vilda eller förvildade äpleträd, som lemna frukt tjenlig till människornas behof. Eken gifver stora stammar, men är nästan uthuggen; asken har här funnit sitt rätta hem; valnötträd äro planterade och trifvas i Rosendals baroni (60°) ehuru frukten ej mognar; granen deremot trifves här likaså litet som i allmänhet i Bergens stift. — De motsvarande delarne af Agershus stift ända ned till Kristiania, ehuru blott obetydligt höjda öfver hafvets nivå, kunna dock i fråga om klimatet icke mäta sig med trakterna kring de inre fjordarne i Bergens stift. Eken vexer icke längre än till Näs på Hedemarken och asken till Ringsaker äfven på Hedemarken; här vid strän-

derna af den stora Mjösen lyckas fruktträdsodling bättre än i det sydligare Romerige. — De delar af vestkusten, som söder om Hardanger sträcka sig till Lindesnäs, hafva deremot icke för vextligheten så gynnande klimat, som motsvarande delar af kusten öster om Lindesnäs, emedan de förra sakna skydd mot det öppna hafvets inflytande; visserligen är sädesskörden säker och missvextår äro ingestådes mindre kända än på Jedderen; men trädvegetationen står långt tillbaka, ja man lider till och med brist på den för husbehof nödiga skogen, som dock genom trädplanteringar säkerligen skulle kunna afhjelpas. Östkusten åter har mera lä för hafsluften, hvadan här ock förekommer en vegetation, som man annars först skulle anträffa några grader sydligare. — I Botne socken något söder, om Holmestrand, under 59° 30', finnes norrut den första bok på östsidan och hela skogar af detta trädslag förekomma i de sydliga pastoraterna af Jarlsbergs amt i Laurvigs fogderi; på vestra sidan vexer boken vild nästan en grad längre i norr, 4 mil norr om Bergen, men annorstädes på vestkusten finnes den ej. Mellan Holmestrand och Kristiansand har Norge också sina egentliga ekeskogar; Valnötträdet odlas icke sällsynt i denna trakt; persikor och aprikoser mogna, med något skydd, under fri himmel. I Mandal, något öster om Lindesnäs, har man till och med i goda somrar fått mogna Mandlar.

I de från hafvet mera aflägsnade trånga fjälldalarna understödjdes den korta sommarens verksamhet på sädesslagens och fruktens mognad af den snart sagdt tropiska hetta, som under den varmaste sommartiden här utvecklar sig genom solstrålarnes återstudsning mot de branta fjällväggarne; dessa dalar kunna af denna orsak på visst sätt betraktas som naturliga drifhus. I de nordligaste trakterna herrskar under högsommaren en beständig eller nästan beständig dag, hvarigenom vegetationen påskyndas. — Härigenom blir det förklarligt, att kornet, som på Jedderen i allmänhet ligger i jorden 16 till 18 veckor, i de trånga fjälldalarne Moe, Laurdal och Tind i öfra Tellemarken lærer vara höstadt moget på åkern 9 veckor efter såendet, och i Valle pastorat öfverst i Sætersdalen under varma somrar kommer till fullkomlig mognad i 10—12 veckor. Längre tid fordras

dras ej heller i Senjen under 69°, hvarest solen under 3 månader knapt är under horisonten. I Leirdal i Iudré Sogn (något n. om 61°) inhöstas säden stundom midt i Juli. — Kring Sörfjord i Hardanger sås kornet omkring d. 12 Maj, blommar 24 Juni, är moget samt höstas 1 Aug., stundom i sednare hälften af Juli (se *Grisebach über den Vegetationscharacter von Hardanger*: uti *Erichsons Archiv für Naturgeschichte* 10:r Bd 1844).

III. Literatur.

1. *De Candolle, Prodromus systematis naturalis regni vegetabilis; editore et pro parte auctore Alphonso De Candolle. Pars 8 et 9. Paris, Fortin, Masson et Cipi. 1844—45. 681, 573 pag. 8:o h. (Hvarje del kostar 16 fränces).*

Det är i hög grad fägnande, att detta viktiga och klassiska arbete, efter det afbrott som var en nödvändig följd af den äldre De Candolles död, nu åter rastlöst fortsättes under samma form och, om möjligt, erhåller ökadt värde derigenom att den yngre De Candolle med sig associerat nutidens utmärktaste Botanister, hvilka bearbeta särskilda familjer, så att arbetet kan anses utgöras af en samling synoptiska monografier. Den äldre De Candolle hade efterlemnat flera familjer fullständigt utarbetade, hvilka i dessa delar äro uptagna, med de genom sednare upptäckter nödvändiga tillägg af sonen, hvilka äro särskildt och under dennes namnchiffer anförda, liksom i allmänhet vid hvarje familj är anmärkt hvem som utarbetat den deröfver intagna framställning. Rummet tillåter icke att här särskildt anföras, hvad som i dessa delar innehålles af speciellt intresse för Skandinavians Flora, och det är äfven öfverflödigt, enär svårligen någon, som med allvar vill egna sig åt botaniken, kan undvara detta arbete. Ref. vill således inskränka sig till upräknande af de familjer, som i dessa båda delar afhandlas, dervid upgifvande den, som bearbetat hvarje bland dem.

Åttonde delen, som är dedicerad till "memoriæ suavissimæ Parentis optimi", börjar framställningen af *Corollifloræ* och upptager af dem följande familjer: *Lentibulariæ* af Alphons De Candolle, *Primulaceæ* af Duby, *Myrsineaceæ*, *Aegi-*

ceraceæ, *Theophrastaceæ*, *Sapotaceæ*, *Ebenaceæ*, *Styracaceæ* alla af Alph. De Candolle, *Oleaceæ* och *Jasmineæ* af Aug. Pyr. De Candolle, *Apocynaceæ* af Alph. De Candolle, *Asclepiadeæ* af Decaisne. — Nionde bandet innefattar *Loganiaceæ* af Aug. Pyr. De Candolle, *Gentianaceæ* af Grisebach, *Bignoniaceæ*, *Sesameæ*, *Cyrtandraceæ* af Aug. Pyr. De Candolle, *Hydrophyllaceæ* af Alp. De Candolle, *Polemoniaceæ* af Bentham, *Convolvulaceæ* af Choisy, *Erycibæ* och *Borragineæ* af Aug. Pyr. De Candolle; af denna sista familj framställas i närvarande del allenast tribus *Cordiæ*, *Ehretieæ* och *Heliotropeæ*. — I slutet af hvarje del innebållas rättelser och tillägg tillkomna under tryckningen, äfvensom register öfver familjer och släkten.

Förlagshandeln har gifvit tillkänna dels att hvarje band ifrån och med det åttonde kommer att kosta 16 francs, dels ock att tionde delen är under tryckning.

2. *Icones Floræ Germanicæ*. Auct. Lud. Reichenbach. Lips. Hofmeister. 1844—45. Cent. VII Dec. 3—8. Tab. I—LIX. pag. 1—34. 4:o.

Äfven detta för europeiska vexternas kännedom vigtiga arbete, fortsattes oafbrutet och synes alljemnt vinna i intresse och utförlighet. De dekader Ref. nu anmäler utmärka sig framföre de föregående derigenom att texten för hvarje släkte och art meddelar diagnos, synonymer, vextställe och uplysande anmärkningar, hvarvid äfven de hufvudsakligare varieteterna och afvikande formerna anföras. Dessa äro också ofta jemte hufvudformen afbildade på plancherne, som äfven lemna analys af frukten och fruktifikationsdelarne; allt framställt på det rediga och noggranna sätt, som alltid utmärker de af denne Författare utgifna planchverk.

Nu ifrågavarande dekader innehålla af ordningen *Rhizocoleophyta* första serien *Limnobiæ* med familjerna *Isoëteæ* med det enda släktet och arten *Isoëtes lacustris* L.; *Zosteraceæ*: sl. *Zostera* med arterna: *Z. minor* Nolte: fol. linearibus uninnervibus, pedunculis filiformibus spadice paucifloro sublongiori-

bus, nucularum oblongarum in apicem attenuatarum retinaculis alternis; *Z. angustifolia* Fl. Dan. fol. linearibus uninerviis, pedunculis superne incrassatis spadices multifloros subæquantibus, ligulis vaginantibus bifidis; *Z. marina* L. fol. linearibus plurinerviis, pedunculis spadice brevioribus. Sl. *Posidonia* med arten *P. Caulini* König (*Caulinia oceanica* DC.). — Fam. *Aroideæ* med sl. *Biarum* Schott och en art *B. tenuifolium* Schott (*Arum* L.); sl. *Arisarum* Tourn. med arten *A. vulgare* Targ. Tozz.; sl. *Arum* L. med 4 arter, hvaribland *A. maculatum* L.; sl. *Dracunculus* Tourn. med arten *Dr. polyphyllus* (*Arum drac.* L.); sl. *Calla* L. med arten *C. palustris* L. — Andra serien *Helobiæ* med fam. *Potamogetoneæ*, som sönderfaller i *A. Lemnæ* med släktet *Lemna* L., hvaraf framställas 6 arter — och B: *Potameæ* med sl. *Zannichellia*, hvaraf 5 arter uplagas, utan att Förf. synes positivt vilja påstå dem vara specifikt skiljda; sl. *Ruppia* L. med 2 arter; samt släktet *Potamogeton* L. med 30 arter. Vid vattenvegetationerna i allmänhet och vid *Potamogetones* isynnerhet är Nolte's erfarenhet åberopad och hans yttrander ofta citerade. De flesta arterna, särdeles af släktet *Potamogeton*, äro beledsagade af kritiska anmärkningar, som äro af intresse såväl för bestämmande af synonymien som för utredande af arternas och formernas inbördes förhållande; på plancherne äro merändels flera former af en och samma art afbildade, äfvensom frukterna och deras analys särskildt framställda. De här afhandlade och afbildade arterna äro: *P. marinus* All. (Förf. anser visserligen Linnés art böra bitföras, men i anseende till auktorernas olika åsichter härom, anser han rättare att citera Allione såsom säkraste auktor för namnet); *P. pectinatus* L. med de trenne af Wallroth antagna varieteterna; *P. zosteraceus* Fr.; *P. frichoides* Cham. med var. *tuberculosis*; *P. condylocarpus* Tausch (står mycket nära näst föregående); *P. Berchtoldi* Fieb. med flera former, hvaribland *β. acuminatus*, dit *P. pusillus* Fl. Dan. t. 1451 och *P. pusillus α. major* M. K. Deutschl. Fl. 1 p. 857 hänföras; arten står mycket nära *P. pusillus* och kan blott med svårighet derifrån särskiljas; *P. pusillus* L.; *P. tenuissimus* (*P. pusillus*

tenuissimus *M. K. l. c. p. 857*, *P. gracilis Fr. Nov.*); *P. rutilus* Wulfg. (Wilna, Holstein, Mecklenburg); *P. compressus* L., Sm. Engl. Bot. t. 418, Fl. Dan. 203 ('*P. pusillus* α major *Fr. Nov. 48* planta nostra esse dicitur, sed specimen in Herb. Fl. Scand. norm. V. nr 81 certe, quod ego accepi, idem est ac nr 80 nempe *P. obtusifolius*, quod nervuli costæ aggregati numerosi testantur. Quod Chamisso, Fries, Koch, Hooker hanc speciem pro *P. pus. majore* sumunt, minus videtur natura confirmari, cum ejus characteres tam distincti sint, quam habitus diversus'). *P. obtusifolius* M. K. med två former ('*P. gramineum* L. Lapp. p. 44 et ed. Smith. p. 46 certo certius huc referendum est'; men härom jemför *Fr. Nov. p. 37*); *P. acutifolius* Link; *P. zosteræfolius* Schum. (*P. compressus Fr. Nov. p. 44*); *P. densus* L. med 2 former; *P. crispus* L. med 3 former; *P. perfoliatus* L. äfven med 3 former; *P. lanceolatus* Sm. (*P. salicifolius Wulfg.*); *P. rufescens* Schrad. med 2 varieteter; *P. prælongus* Wulf.; *P. nitens* Weber; *P. decipiens* Nolte ('foliis omnibus submersis membranaceis, basi lata sessilibus, ovali-oblongis, margine planis integerrimisque, breve acuminato-rotundatis; pedunculis æqualibus spica cylindrica densiflora longioribus, sepalis spathulatis obtuse triangulari-rotundatis. — E characteribus *P. prælongo* affinis, habitu cum *P. lucente* comparandus. — Fructus ignoti'). *P. lucens* L. med 4 former. *P. Zizii* M. K. (*P. lucens* β heterophyllus *Fr. Nov. p. 34*); Förf. är böjd för att anse den som var. af *P. lucens*; 2 former uplagas. *P. longifolius* Gay (*P. macrophyllus* Wulfg.) står nära *P. lucens acuminatus*. *P. heterophyllus* Schreb. (*P. gramineus Fr. Nov. p. 36*) med 2 varieteter och flera former. *P. polygonifolius* Pourret (*P. oblongus Viv.*, *P. plantago Bast.*, *P. coloratus Hornem.*, *P. parnassifolius Schrad.*, *P. lanceolatus Duvall*, *P. Hornemanni W. Meyer*); vid denna anmärkes: 'In Fl. Scand. herb. normali IX. 73, loco *P. nigrescentis* *Fr. in indice* indicati, specimina dantur inscripta '*P. coloratus* Horn. var. forte,' pr. Harplinge in Hallandia lecta, quibus additur 'specimina Drejeri satis recedunt'. Etiam ejusdem collectionis specimina V. 74 "*P. oblongus*" et 75 "*P. Horne-*

manni valde recedunt et illa IX. 73 propter pedunculos incrassatos *P. heterophyllo* accedere videntur quod etiam folia confirmant. *P. plantagineus* Ducroz och var.? *pachystachyus subspathaceus*. *P. spatulatus* Schrad. — *P. fluitans* Roth med var. β . *stagnatilis* Koch. — *P. natans* L. hvaraf trenne former anföras. — Här efter följer familjen *Alismaceæ* med släktena *Triglochin* L. med 4 arter (2 från södra Europa), *Sagittaria* L. en art, *Alisma* L. 4 arter med sina former, och *Buto-mus* L. med en art. — Familjen *Hydrocharideæ*, hvarvid framställas anmärkningar mot dem, som härifrån vilja afskilja *Nymphæaceæ*. Följande släkten uptagas: *Udora* Nutt. med arten *U. pomeranica* Rchb.; (för jemnförelses skull äro äfven *U. verticillata* Nutt., *U. lithuanica* Bess. och *U. (Elodea) grana-tensis* H. B. afbildade). *Vallisneria* L. med en art; *Stratiotes* L. och *Hydrocharis* L. likaledes med hvar sin art. *Nuphar* Sibth. med 4 arter, neml. *N. luteum* Sm., *N. sericeum* Lang, *N. pumilum* Sm., *N. Spentherianum* Gaud.; samt *Nymphæa* L. med de fyra arterna *N. alba* L., (hvarunder uptagas *N. inter-media* Weicker: stigm. 9-12-radiato flavo aut puniceo-striato: och *N. minor* Rchb. stigm. 9-12- radiato, flore dimidio minore, habitu gracili), *N. biradiata* Sommerauer, *N. candida* Presl samt *N. thermalis* DC. På de plancher, som höra till dessa dekader, äro till och med *Udoræ* afbildade; de återstående af-teckningarne meddelas i nästföljande dekader.

3. *Supplemente der Riedgräser zu Chr. Schkuhrs Monographie, herausgegeben von Dr. Gustav Kunze. 1:er Band 4:te Lief. Leipz. Fleischer. 1844. Tab. 31—40. Pag. 123—162. 8:o.*

1. närvarande häfte af detta arbete, hvars tredje häfte utkom 1842, äro följande arter beskrifna och afbildade. Tab. 31 fig. 1 *Carex gynocrates* Wormskj. från Grönland och Lappland; fig. 2 *C. Redowskyana* C. A. Meyer från Kamtschatka och Baikal; T. 32 *C. crus corvi* Shuttlew. från New-Orleans (beslägtad med *C. vulpina*); T. 33 *C. disperma* Dew. fr. Norra Amerika (närmast *C. loliacea* L., *C. trisperma* Dew. och *C. rosea* Schk.); T. 34 *C. Hochstetteriana* Gay Azoriska öarne (nära *C. laxi-*

gata Sm.); T. 35 *C. planostachys* Kze fr. Mexiko (nära *C. alpestris* All. och *C. pedunculata* Mühlenb.); T. 36 *C. macrolepis* DC. från Apenninerna och Abruzzerna (närmast *C. ericetorum* Poll.); T. 37 *C. Mairii* Coss. et Germ. från Paris (nära *C. fulva* Good.); T. 32 *C. Duriei* Steud. från Asturien (i habitus närmast *C. flava* L. och *C. extensa* Good., men utmärkt skiljd från båda); T. 39 *C. lucorum* Willd. från Nordamerika (närmast *C. marginata* Mühlenb.); T. 40 *C. subulata* Michaux från norra delen af Nordamerika (närmar sig *C. pauciflora* och *C. microglochin*, men har 2—4 ax). — Ref. vill här anföra diagnosen af *C. Mairii*: spica masc. solitaria oblongo-clavata; femin. 2 (rarius 1 l. 3—6) subapproximatis, ellipsoideo-oviformibus densifloris bracteatis suberectis, suprema subsessili, inferioribus plus minus exserte pedunculatis; stigm. 3; utriculis oviformibus basi attenuatis, plano-convexis breviter rostratis ore albido erecto-bidentatis, glauco-virescentibus obsolete nervosis glabris margine superius setoso-ciliatis, erecto-patentibus, squama ovata nervo scabro aristata longioribus; squamis masculis obtusis; culmo triangulari apice scabriusculo; fol. planis margine versus apicem scabris culmo brevioribus; caudice repente ramoso caespitoso.

4. *Archiv skandinavischer Beiträge zur Naturgeschichte*
Herausgegeben von C. F. Hornschuch. 1:r Th. 1:s Heft.
Greifswald. Koch. 1844. 180 pag. 2 litogr. Taf. 8:o h.

Sedan våren ändtligen åter öppnat kommunikationen med utlandet, har Ref. mottagit närvarande häfte af det arbete, hvars titel här ofvan är uplagen, och hvars afsigt är att för tyska publiken göra de i Skandinavien utkommande och på Skandinavians språk författade intressantare uppsatser och afhandlingar i naturhistorien mera tillgängliga. Den stora förbindelse, hyari Skandinavians naturforskare redan så länge stått till Prof. Hornschuch, har i hög grad ökats genom detta företag, för hvilket en hvar är skyldig honom den största tacksamhet, helst kännedom i skandinaviska språken ännu tyvärr är så föga spridd äfven bland Utlandets Naturforskare, att de på något af dessa

språk författade afhandlingar för större delen bland dem bli otillgängliga. Måtte derföre detta företag röna den upmuntran och understöd, hvartill delsamma är så väl förtjent!

Dessa "Beiträge" utgifvas häftevis på obestämda tider; trenne häften, tillsammans utgörande omkring 30 ark, bilda ett band. Deri komma att inflyta, dels hela afhandlingar i fullständig öfversättning, dels utdrag ur större arbeten, dels ock öfversigter af Vetenskaps Akademiernas i Stockholm och Köpenhamn förhandlingar, anmälanden, kritiker, notiser och literatur-öfversigter inom hela omfånget af naturhistorien med undantag af Oryktognosien.

Detta häfte innehåller: 1: Det tal, hvarmed Baron Berzelius öppnade Naturforskarnes sammanträde i Stockholm 1842, öfversatt af Prof. Hornschuch (s. 1—5); 2: Fries grunddragen af Aristotelis vextlära, öfversatt af Dr Creplin (s. 6—40); 4: Fries öfver vexternas namn, öfversatt af Dr Beilschmied (s. 41—98); 4: Utdrag ur Lunds resa genom Nordlanden och Vestfinmarken, af Hornschuch (s. 99—133); 5: Öfversättningar och utdrag ur Öfversigten af Kongl. Vetenskaps Akademiens i Stockholm förhandlingar, dels af Prof. Hornschuch dels af Dr Creplin (s. 134—180); hit höra äfven de 2 bifogade litografierade planchererna.

Af denna korta öfversigt inhämtas att Utgifvaren använt godt urval och efter hvad Ref. vid hastigt genomögnande kunnat finna, är öfversättningen gjord med mycken omsorg. Det yttre är ganska vackert, så att företaget i alla hänseenden förtjänar beröm och upmuntran. Första bandet kostar 2½ Thlr.

IV. Hvarjehanda.

1. Hr J. F. Vahlberg har från Kap öfversänt bref innehållande en någorlunda fullständig beskrifning på dess resa i det inre af södra Afrika och alla de besvärligheter han derunder lidit. — Äfvenledes har underrättelse ankommit att Hr Eb. Munck af Rosenschöld var färdig att från Asuncion begifva sig till det inre af Paraguay. — Dr Regnell, som är bosatt i Caldos i provinsen Minas Geraës i Brasilen, har under d. 12 Januari detta år skrifvit att han, jemte Hr Widgren,

hvilken sedan November 1841 vistas hos honom och der qvarstadnar till instundande höst, oafbrutet fortsätter sina forskningar.

2. Prosten Dr Stenhammar, som öföfdröjligen begifver sig till Gottland, tager i sitt sällskap Kand. Afzelius. — Prof. P. F. Vahlberg, hvilken d. 28 dennes anträder sin resa åt Lappland i sällskap med Kandidaterna N. J. Anderson och C. G. Lövenhjelm, ämnar taga kosan genom Lycksele, Sorsele, Arjeplog, Löfmock, Peuraur och Qvickjock samt derifrån vidare norr ut i högsfjällen; medgifver tiden besökes ock Salten i Norge.

3. Under de veckor Utg. sistliden höst tillbragte i Ronneby i Bleking, samlade han, utom andra, följande för Bleking icke förr anmärkta mossor: *Pottia cavifolia* Br. et Sch. (Gymnost. ovatum Hedw.), *Grimmia commutata* Hübn. (Dryptodon ovalis Htn), *Gr. rugulosa* Lindgr. (båda utmed Kalleberga fors), *Trichostomum homomallum* Br. et Sch. (Didymodon Hedw.), *Orthotrichum rupestre* Schwægr., *O. speciosum* N. ab Esenb., *O. fastigiatum* Bruch, *Hypnum albicans* Neck., *H. striatum* Schreb., *H. palustre* L., *H. catenulatum* Brid., *Jungermannia irrigua* Esenb., Htn., *J. barbata* Schmid.

4. Utur en i *L'institut* för Juni och Juli 1844 införd af Morren författad biografi öfver A. P. de Candolle torde följande notiser ej sakna intresse. Han gifte sig 1802 i Paris med Demoiselle Torras; af 3 barn öfverlefde honom endast sonen Alphonse, född i Paris 1806, och som öfvertagit fadrens lärostol i Genève. A. P. de Candolle testamenterade sitt bibliotek och herbarium till sin sonson, på det att Botanikens studium fortfarande skulle odlas inom hans familj; dupletterna af boksamlingen skänkte han till Prof. Dunal, åt hvilken han äfven updrog utarbetandet af nya uplagor af *Flore française* och *Essai sur les propriétés med. des plantes*; enahanda updrag med hänseende till *Theorie élémentaire* och *Organographie végétale* lemnade han Prof. Guillemin, som dock dog kort derefter. Till naturvetenskapliga societeten i Genève anslog han ett pris af 2400 francs att tilldelas den bästa monografiska afhandling inom botanikens gebit. — Anläggandet af en botanisk trädgård i Genève bör till den hufvudsakligaste delen tillskrifvas det intresse för botanik, som De Candolle förstod ingjuta hos alla klasser af medborgare. Såsom ett bevis härpå kan äfven följande tjena. Han hade fått låna Cessé Mocinos och Cervantes mexikanska flora i manuskript med rättighet, att, om han så ville, låta kopiera de 1000 färglagda vextafbildningar, hvaraf detta arbete pryddes; men han fick ej behålla det längre än 8 dagar; han vände sig då till damerna i Genève och 110 bland dessa lemnade honom inom förloppet af nämnda tid trogna kopior af alla planchererna.

LUND, tryckt uti Lundberg'ska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLÖM.

N:o 6.

Juni.

1845.

I. Original-Afhandlingar och öfversättningar.

1. Om en sällsynt och märkvärdig förgrening hos *Yucca aloifolia* L., af Antonio Prestaudrea i Messina. Upläst under Je Italienska-Naturforskarnes möte i Milano i Sept. 1844 af Prof. Parlatore. — Öfversättning i sammandrag från författarens manuskript af C. F. Nyman.

Norr om Messina, på vägen till Faro, ej längre bort än en mil (ital.), är en trakt, som troligen för det behagliga i läget kallas "Paradiso". Der anmärker man på få stegs afstånd till venster om vägen en individ af *Yucca aloifolia* L., som genom sitt majestätiska utseende och sin egna vext ådrager sig botanistens upmärksamhet. Stammen hos denna *Yucca* håller i längd 44 sicilianska palmi (spann eller $\frac{3}{4}$ fot) och i omkrets vid basen 16 dito; härvid bör anmärkas att dess bas har nästan formen af en halfcirkel och att trenne individer synas förenade under det att i sjelfva verket der är blott en enda. Stammen aftager småningom i tjocklek från basen mot spetsen, der den slutligen får blott en tum i diameter, och företer sålunda en konisk form, som helt och hållet tillhör dikotyledonerna och greniga monokotyledoner, så mycket mer som den från den något hoptryckta basen vid fyra spans (palmi) höjd öfver jorden blir fullkomligt rund, der den ock för första gången delar sig i tvenne grenar. Från denna punkt ser man en beständig och regelbunden multiplikation af grenar — en fullkomlig och fortsatt dikotomi, uprepad väl fem gånger! — och mig synes densamma ännu fortsättas, åtminstone tror jag så efter undersökning af de yttersta smågrenarna. — Jag bör dessutom på förband anmärka att denna stam ej eger några märken efter gamla blad, utan har barken (skalet) till och med något sprickig

liksom en gammal dikotyledon, så att den vid första påseende synes vara stammen af *Cupressus sempervirens*; — dess ålder är omkring 50 år.

Bekant är den sanning, som Baco uttalade, att nemligen lifvets fenomen och lagar högeligen uplysas af organismens-anomalier *), bland hvilka ofvanbeskrifne efter mitt omdöme är af största vikt och intresse. — Dikotomien i denna förgrening synes mig värd mycken upmärksamhet. — Det är ej sällsynt att några arter af Palmernas och Liljevexternas familjer grenar sig, och Yuccan från Norra Amerika blir ofta grenig i Brasilien och Mexiko, der den äfven ernår gigantiska former; ej sällan upkommer denna grenighet också på Sicilien, men, så vidt jag vet, har den egna ofvan omtalade dikotomien ännu ej blifvit observerad hos andra individer.

Den teori, som De Candolle framställt för att förklara den reguliera dikotomien hos *Hyphæne cucifera*, *Castanea vesca*, *Syringa vulgaris*, m. fl., kan efter min tanke ej lämpas på närvarande fall. Bladen äro nemligen hos Yucca i spiral, och ej motsatta eller kransvisa i egentlig mening, hvilket fordras för nämnde teori. Ej heller kan det i något hänseende inrymmas bland antalet af de falska dikotomier, som Saint Hilaire så väl beskrifvit. Hvad som isynnerhet skiljer den verkliga dikotomien från den falska är just att hos den förstnämnda de två grenar som bilda klynnedelningen tillhöra samma vegetations-grad, då motsatsen eger rum hos den sednare. Nu äro Yuccans klyhneddelt grenar samtida och höra naturligtvis till samma vegetations-grad. Då man påminner sig hvad som är känt om orsaken till grenigheten hos *Yuccæ*, *Dracænæ* &c. är jag öfvertygad att giltigheten af mitt skäl skall erkännas. Är det säkert att blomman är stjlkens eller dess representanters organiska gräns (terminazione)? är det äfvenledes säkert, att, då hos nämnde monokotyledoner blomman förtorkar, stammen ej skulle kun-

*) Qui enim vias naturæ noverit is deviationes etiam facilius observabit; at rursus qui deviationes noverit, is accuratius vias describet. Bacon. Nov. org. lib. 11. § 39.

na fortifara att förlängas, att ej den för densamma bestämda saft flyter tillbaka för att befordra lif och tillväxt af de knoppar som förutsättas dolda i bladens veck? Derföre då jag ser två grenar vid samma punkt, hvarest stammen af sagde orsak stadnat i förlängningen, så måste antagas att de mottagit utvecklingens impuls på samma gång, att de genomgått samma faser af tillväxt, slutligen att de äro samtida, så mycket mer som de bibehålla en lika diameter och nästan samma längd. Denna observation uteslutar vår casus från de falska dikotomiernas antal, likasom vi visat den ej kunna förklaras enligt teorien, för de sanna.

För närvarande vågar jag ingenting säga till förklaring af detta fenomen, men skulle det anses vara af den vikt att det förtjenar botanisternas upmärksamhet, skall sådant upmuntra mig att anatomice och morphologice närmare undersöka detsamma. —

2. *En botanisk exkursion i östra Peru*; ur Edv. Pöppigs Reise in Chile, Peru und auf dem Amazonenstrome 1827—1832 (Leipz. 1835—36), öfversatt af C. J. Hartman*).

Rundt om bergen är allt betäckt med en evig skog; ty detta namu förtjenar väl en sådan, som för det mesta består af träd, hvilka, sedan hufvudstammen med yxan blifvit fälld, genast från roten uppskjuta med ny kraft. Endast på de få stäl-
len, der en mer sandig jordmån erbjuder vexterna en mindre rik näring, och solen uttorkar fukten, utvecklar sig i inskränkta streck en egendomlig vegetation (Pajonalernas), hvilken i det mellersta Huallaga i full glans och sällsamhet uppträder på de stensalltagren betäckande bergen Pilluana, Sapuoso och Lamas. Höga och kraftiga upsträfv, djupast i dalen, träden med den aldrig rörda Urskogens hela majestät, och endast här saknas det

*) Förf. befinner sig nu i Pampayaco, en plantage 10 à 12 mil från Huanuco. — Det kan vara angenämt för Nordens Botanister att kasta en blick in i Amerikas herrliga Urskogar, som de ej ega hopp att på nära håll få beskåda. Öfvers. anm.

af träden förqvädda, ogenomträngliga buskaget. Högre upp på bergen smalna stammarne, men de träd så mycket tätare tillhopa och trolsa derigenom stormarne, hvilka endast ett fristående träd, en rese i Vextverlden, Bomullsträdet (*Bombax*) förmår motstå med en stam af 12 eller flera fot i diameter, understödd af en mängd grofva stödpelare, och hvars platta parasoll-lika, allt annat öfverskuggande krona skyddar en omkrets af mer än hundra steg mot middags-solens lodrätta strålar. Ett tätt buskverk uppfyller denna region, och det är här som Ormbunkarne och klängvexterna företrädesvis trifvas. Närmare bergens toppar får småskogen en egen karaktär, i det den utgöres af ytterst greniga buskar, med små mörkgröna blad och blommor i stora lysande qvastar. Vexter af ett helt främmande utseende intaga de högsta klipporna och erinra om de torra Andernas flora, ej om Urskogarnes evigt fuktiga region. Skildringen af en enda exkursion i dessa berg torde måhända gifva läsaren en mera lifvande bild af denna natur, än alla aforistiska framställningar, äfvensom den bäst målar det egna sätt, hvarpå botanisten här måste företaga sina vandringar, samt de dermed förenade mödor.

Mot östern sänker sig Pampayacos dälld brådstört ned, för att öppna sig i Huallagas flöddal; men under hvad gestalt detta sker, kände ingen af inbyggarna, då de korta gångstigarne omkring stället endast föra till Cocaplanteringarne *), och hvarken nyfikenhet eller behof gifva någon anledning till vildmarkens utforskande. Då det är omöjligt att vinna en fri utsigt, är, oaktadt de omslutande bergens utomordentliga höjd, vilsegående så mycket lättare, som man nästan vid hvar steg frestas att afvika från den föresatta riktningen genom den öfverraskande och omotståndliga lockelsen af nya blommor, den ena skönare än den andra, och det steg för steg, tills man vid den oändliga mängden af intressanta föremål förlorar all upmärksamhet på lokalerna och slutligen ej vet hvar man är. Det är derföre

*) *Erythroxylon Coca*, hvars blad hafva ungefär samma rusgifvande verkan som opium och mycket brukas i Peru.

rådligast att välja en bäck- eller ström-färra till ledning, så mycket hellre som den mindre besvärar af den för hvart enda steg hinderliga vegetationen. Tidigt på morgonen gjorde jag uppbrott, såsom vanligt alldeles ensam, men beväpnad med den nödvändiga skogsknifven (*facon*), sådan den peruvianska landtmannen brukar den; ett verktyg tjenligt till vapen, starkt nog att dermed fälla ett träd, samt lämpadt att både bäras som sidogevär och i hast förvandlas till ett spjut, i händelse det skulle behövas till försvar mot någon *Onze* (Amerikansk Panther). Efter ett par hundra steg var slutet redan hunnet af det med *Ara-cacha* *) och Tobak planterade fältet, och de täta snåren af trädlika *Solaner*, *Celtis* och *Lantaner*, sträfsbladiga *Peppar*-arter buskaktiga dock icke brännande nässlor, det hela öfverspunnet med *Serjanier* och *Paulinier*, förkunna att lokalen förut varit odlad, ty dessa vexter äro de första förelöparne till den på nytt framträngande urskogen, och med hvilka landtmannen ligger i en evig fejd. Sjelfva skogsbrynet omgifva, såsom en förmur, de parasollbladiga *Carludovikernas* sega häckar blandade med de herrligaste *Melastomer*, hvilka skimra af purpur och blått. Icke utan möda banar man sig väg mellan de präktigt blommande *Costus*-, *Maranta*- och *Amomum*-vexterna, hvilka älska fukt men ej skugga och därför uteslutande upptaga stränderna af bäckar och friliggande vattensamlingar, der de uttränga allt annat. Sedan man med knifven besegrat dessa följer ett hvar af sådana kärrväxter, som älska skugga, nemligen rörformiga, bredbladiga *Sanchezia*, jättelika 3 famnar höga *Equiseta*, halftklängande *Pepparslag*, trädlika *Ormbunkar* (*Pteris*) och *Aroider* med bar, trädaktig stam. Har man ändteligen framträngt till bäcken, så hoppar man från sten till sten, eller går man på sandbottnen i det grunda vättnet, oförhindrad af de nedhängande grenarne af den rödblommiga *Hippotis*, *Lætia*, *Cestrum*, *Psychotria*, *Hamelia* och oräkneliga andra buskar, som ej äro så lätta att igenkänna, då de vissa ti-

*) *Conium maculatum*, hvars rot till smaken liknar *Potatoes* med lukt af *Selleri*.

der sakna blommor. Hvad skogsträden å ömse sidor om de branta, djupt klufna stränderna erbjuda, undandrager sig merändels vandrarens blickar, så ofta de affallna, omkringströdda blommorna icke fästa hans upmärksamhet och förmå honom att fälla de smalare stammarne. Ofta draga sig festoner af *Bauhinier* och *Bignonier* i de underbaraste skepnader öfver hans våta stig och sammanbinda träden på båda stränderna med sina högt i luften sväfvande bryggor. Dock blir bäckens bädd icke alltid så lätt att bevandra, ty ju längre utföre och ju mer bergväggen sänker sig, ju ömnigare blifva stenblocken och de tvära branterna, som vinterfloden vållat och som icke utan svårighet kunna kringgå. Men just der möter man de trädstora Ormbunkarnes herrliga former i den yppigaste vegetation; ty ej sällan lyfta sig deras stammar tio till tolf alnar öfver den oändligt fruktbara marken. Vid första anblicken af dessa i sanning kungliga vexter, känner sig botanisten genomträngd af en förut icke spord entusiasm, ty sjelfva Palmerna göra icke på den nyss ankomne Europeen ett dylikt intryck; förmodligen emedan han vid analkandet till kusterna redan på långt håll med kikaren och sedan så småningom gör sig med dem bekant, då Ormbunkträden i sina mindre tillgängliga bostäder på en gång öfverraska honom *). Omkring Cuchero äro de trädlika Ormbunkarne utomordentligt ömniga och bestå af flera arter, af hvilka några äro beväpnade med fruktansvärda, ehuru korta, taggar, som förorsaka smärtsamma skråmor, då man mer nedhalkande än gående utför de branta hållarna, råkar in bland de tättstående stammarne. — Längre utföre blef trädvegetationen kraftigare, men strömbädden allt svårare, tills en tvärt öfver löpande dam af nedrasade klippstycken hindrade vidare framträngande. Genom en grottluk kanal, som bäcken under regntiden utgrävt i den hårda stenens lösare mellanhvarf och som var

*) Ovanan att tänka sig de i Europa små och oansenliga vexterna såsom höga träd, då man snarare med öfverdrift i inbillningen målar sig palmerna, trädens furstar, som Linné kallar dem, bidrager väl äfven härtill. Öfvers. ann.

rymlig nog att låta en människa tränga sig igenom, framlyste dagsljuset nedifrån. Sedan det lyckats att genomtränga öppningen befinner man sig vid foten af nämnde damm. *Oxalider* med sensitivblad; som föllo tillsammans vid minsta vidrörande, och andra spåda växter stodo i skuggan af de skönt bildade träden och med hvarje steg tilltog mängden af de smärre örtarna, tills en ny lodrätt stupa förbjöd allt vidare nedstigande i dalen. Tröttsam var återvägen till det ställe, hvarest den underjordiska färden gjordes, och icke mindre var bestörtningen, att oakadt det sorgfälligaste letande i de mångfaldiga klyftorna och hålen, omöjligen kunna återfinna det, som fört den oförsigtige ned i denna afgrund på tre sidor innesluten af höga nästan lodräta klippväggar och på den fjerde stängd af en tvärbruten bergsstupa. En ond trollmakt tycktes beherrska stället och göra all återgång omöjligen, om ej genom ett raskt bestigande af den branta sidoväggen. Händernas fria bruk var så nödvändigt på den farliga vägen, att de med så mycken möda tillkämpade vextskatterna måste med tungt hjerta såsom hinderliga bortkastas, ty under de första 500 foten fordrade hvarje steg på den vittrade kalkväggen, den sorgfälligaste undersökning med händerna, för att finna tag i den sönderfallande hällen och de lossnande småbuskarna. Nästan en timme förflöt under dessa ofta misslyckade försök tills en större och starkare vegetation tryggade mot missödet att ramla ned; men här spunno sig en hop törniga *Smilax*rankor genom det låta buskaget jemte den trädformiga Nässlan (*Urtica baccifera* L.), hvars blotta vidrörande väcker feber hos den mindre hårdade. Myror af de modigaste och skarpast bitande slag hade der upfört sina talrika byggnader, såsom i ett hittills obestriddt territorium, och försvarade det med verkelig blodtörst, och buskarne aldeles osynliga under perukformiga lager af *Sclerier*, hvilkas blad äro skarpa som knifvar, afskaka vid minsta beröring härar af icke mindre förbittrade fiender af samma familj, eller ock ett groft stoft, som beständigt samlar sig mellan de tropiska häckarnes hoptrasslade grenar och som, af dels vegetabiliskt, dels animaliskt ursprung, förorsakar en odräglig bränning i huden, stun-

dom ett slags utslag. De underbara *Actinophyllerna*, träd med kolossala, mångflikiga blad, men med stammar, som stödda på andra utbreda sig horisontalt, öka väl jemte de armtjocka *Bauhinie-* och *Bignonie-*rankorna svårigheterna, men äfven stöd-punkterna. Sådana trakter af den mest utomordentliga förvirring och sammanvexning härröra för det mesta af skogseldar, och innehålla nästan öfverallt en likformig, men icke derföre mindre märkvärdig vegetation. Det gifves ställen, hvarest dessa buskar, rankvexter och klängande gräs så sammanflätas, att sjelfva knifven, förd af den outtröttligaste arm, icke förmår bana väg genom den outtömmeliga mängden af spänstiga qvistar, utan måste den oangenäma utvägen försökas att, med farå af kollision med myror och ormar, krypa fram under denna outredliga matta. Först då man uppnått de mera långsluttande regionerna eller Cuchillas skarpa rygg, kommer man i en högre och mera luftig skogstrakt, hvarifrån man med lättadt och gladt sinne ser ned på den vådliga stigen, betecknad genom ett streck utföre bergväggen af sönderbrutna och nedmejade buskar. — På den här skildrade exkursionen lyckades det att från sydsidan bestiga de höga bergen, hvarpå Cuchero ligger, ett företag som väl ingen ännu försökt och hvartill endast den yttersta nödvändighet kunde förmå. Toppen prydes af gladare skogsdungar bestående af Chinaträd, vålluktande *Citrosmer*, storblommiga *Myrtlar*, *Aralier*, *Crotoner* och hundradetalssmårre örter, i dessas skugga framlevande sitt obemärkta lif. Vill man göra sig mödan att bana sig väg upp på de ännu högre omgifvande bergen, äro några få hundra fot tillräckliga att försätta vandraren i en helt olika zon af vextverlden. De underbara *Arum-*vexterna hafva äfven här sina representanter, ty om än de heta dalarnes ruttande trädstammar felas dem, så upträda de här såsom arter, hvilka förmå vegetera på sjeliva hårda stenen. Att vexter ur familjer, hvilka annorstädes innehålla endast saftiga örter af lös byggnad och ringa höjd, här kunna visa sig under former, hvilka till och med afskräcka menniskor beväpnade med skärande verktyg, skall knapt någon oberest kunna föreställa sig. *Sackapinian* (*Carludovica angustifolia* R. & P.) är en sådan, ty

genom snåren, hvilka bildas af hennes glatta, elastiskt spänstiga för knifven allt för hårda och sega bladskäft, tränger icke lätt någon fram i rak linie. För ännu omöjligare torde en nordisk botanist hålla det, att de Orchideer, som äfven i drifhusen förekomma honom endast såsom medelmåttiga växter, i dessa aflägsna länder kunna uppträda med 9 alnar höga stammar och vexande så tätt tillsammans, att man behöfver ansträngning för att bana sig väg igenom dem. Och dylika former erbjuda de herrliga *Sobralierna* prydda med blommor, stora som trädgårdsliljor, af violett eller purpurfärg, förenade i mer än hundra-blommiga klasar. Dessa praktfulla gestalter betäcka, såsom Orchideerna i allmänhet, de högre bergen och lemna botanisten outtömliga materialier för undersökning och teckning. På en nästan fristående klippa, Ventanilla, frodas i största öfverflöd Ormbunkarne, som lemnade en mängd nya arter; dessutom de herrliga *Thibaudierna*, hvilkas yngre blad äro rosenröda och igenkännas på en hel mils afstånd från bergen; *Godoyan* med blommor liknande gula törnrosens; *Clusierna*, den väluktande *Carupijan*, en pepparbuske, som hör till Indianernas medicin; de underbara *Marcgravierna* och *Melastomerna*. Nedstiger man i de djupa klippsvälgen kan man vara viss att möta nya under; ty så stor är i dessa berg det vegetativa lifvets kraft och mångfalden i dess yttringar, att den ringaste förändring i markens beskaffenhet, dess jordmon, lutning eller uphöjning, större eller mindre fuktighet, genast betingar och gynnar en olika vegetation. Härigenom utvecklar sig en omvexling, som knapt annorstädes finner sin like; och huru rik den är, kan slutas deraf, att endast vid vägen mellan Cassapi och Ventanilla, på en längd af 180 steg, räknades 48 särskildta träd och högre buskar! En dylik räkning kommer dock sällan sanningen nära, ty hvem kan i ett sådant virrvarr räkna alla stammar? Härtill skulle behöfvas många år, helst det ej är tänkbart att någon är nog lycklig att under en enda sommar träffa alla i blommande tillstånd. Och då detta gäller blott om de stora lätt i ögat fallande vexterne, hvem förstår utreda alla öfriga klängvexter, parasiter, örter och ormbunkar? Dylika facta tala be-

gripligt äfven till den, som mindre känner vextriket, och kunna gifva Nordboen en måttstock för den lifskraft, hvilken bor i æquatorialtrakternas jord och som af en likformig temperatur och tillräckliga regn uppehålls i oförsvagad styrka. Dess karakter är, att aldrig behöfva hvila, att oafbrutet röra sig i en skapande verksambet, hvilken jemnt motvågar den under samma naturinflytelser lika hastigt och oafbrutet fortgående förstörelsen. Med denna obegränsade och med fruktansvärd hastighet allt angripande uplösning, som i den tropiska naturen förvånar eller snarare förskräcker forskaren, kan endast denna evigt friska och nyskapande kraft försona honom.

II. Literatur.

1. *Naturgetreue Abbildungen der vorzüglichsten essbaren, giftigen und verdächtigen Pilze. Von C. A. F. Hürzer. XIV—XVI Heft. Pag. X, und 105—136, Tab. 66—80 und 1 Erklärungstafel. Dresden. Adler und Dietze. 1844—45. 4:o h.*

Detta vackra arbete är afslutadt med dessa häften, i hvilka afbildningar meddelas öfver följande arter. Häft. XIV. T. 66 *Phallus impudicus* L. T. 67 *Clavaria Botrytis* Pers. T. 68 *Agaricus cyathiformis* Bull. T. 69 *Boletus calopus* Pers. T. 70 *Agaricus necator* Bull. — Häft. XV. T. 71 *Boletus cyaneus* Bull. T. 72 A. *Peziza cochleata* Bull. T. 72 B. *Pez. aurantiaca* Pers. T. 73 *Agaricus fumosus* Pers. T. 74 *Lycoperdon cælutum* Bull. T. 75 *Agar. gilvus* Pers. — Häft. XVI. T. 76 *Boletus bovinus* L. T. 77 *Merulius lacrymans* Bull. T. 78 *Morchella rimosipes* DC. T. 79 *Agaricus adiposus* Batsch. T. 80 *Ag. cæsaureus* Schæff. — Förklaringsplanchen framställer slagen och formerna af hymenium, velum universale, hatten, lammellerna, ringen. Uttydningen öfver denna planch meddelas sid. IX—X. — Texten fortgår i öfrigt från och med *Agaricus alutaceus* Fr. till och med den sista af de afbildade svamparne *Ag. cæsaureus* Schæff., hvarestefter följa register och systematisk öfversigt till hela arbetet, samt upgift på de deri anförda mykologiska skrifter. — Dessa häften öfverensstämma i fråga om

så väl afbildningar som text helt och hållet med de föregående, för hvilka Ref. förut redogjort, hvarföre han ej vidare nu behöfver derom orda.

2. *Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis, auctore Adalbert Schnizlein. Hef. 2—3 (hvarje häfte med 20 pluncher och 5 ark text). Bonn. Henry et Cohen 4:o.*

Som Ref. vid anmälandet af första häftet (Lit. bih. 1843 s. 31) redogjorde för planen, som följes vid detta arbete, och då nu ifrågavarande häften härmed öfverensstämma, kan han för närvarande inskränka sig till upgift af innehållet.

I 2:a häftet meddelas afbildningar af följande familjer och ordningar: *Ricciaceæ* Nees, *Anthocerotæ* Nees, *Targioniaceæ* Nees och *Marchantiaceæ* Nees (alla 4 på 1 planch); *Jungermanniaceæ* Nees; *Bryaceæ*, *Andreuceæ*, *Sphagnaceæ* (alla 3 på 1 pl.); *Equisetaceæ* DC.; *Polypodiaceæ* R. Br. (på 2 plancher); *Hymenophylleæ* Mart.; *Gleicheniaceæ* R. Br.; *Schizænceæ* Mart.; *Osmundaceæ* Mart.; *Marattiaceæ* Kaülf.; *Ophioglosseæ* R. Br.; *Salviniaceæ* Bartl.; *Marsileaceæ* Brongn.; *Isoëteæ* Rich.; *Lycopodiaceæ* Sw.; *Balanophoreæ* Rich.; *Cytineæ* Brongn.; *Rafflesiaceæ* Sch. et Endl. (på 2 blad). — Tredje häftet innehåller *Gramineæ* Juss. (på 4 blad med analys och framställning af de särskilda tribus); *Cyperaceæ* DC. (på 2 blad); *Centrolepideæ* Desv.; *Restiaceæ* R. Br.; *Eriocauloneæ* Rich.; *Xyrideæ* Kth.; *Commelynaceæ* R. Br.; *Alismaceæ* Rich.; *Butomaceæ* Rich.; *Juncaceæ* Bartl.; *Astelieæ* Endl. och *Rapateæ* Endl. (båda på 1 blad); *Xerotideæ* Endl. och *Flagellariæ* Endl. (äfvenledes båda på ett blad); *Kingiaceæ* Endl. och *Cactaceæ* Endl. (på 1 blad); *Philydreæ* R. Br.; *Melantiaceæ* R. Br.; *Pontederaceæ* Rich.

3. *Icones Muscorum novorum vel minus cognitorum. Auctore Ernesto Hampe. Dec. 1—3. Tab. 30, pag. 60. Bonn. Henry et Cohen. 1844. 8:o (2 Thaler).*

Bland de kryptogama vexterna äro inga som under de sednare åren med den ifver bearbetats, som mossorna. För att un-

derlätta deras studium hafva utkommit såväl exsikkatsamlingar som planchverk, hvartill de i öfriga verldsdelar i nyaste tider gjorda insamlingar lemnat rika materialier. Det är sådana som ligga till grund och utgöra föremål för nu ifrågavarande arbete, hvori meddelas afbildningar och beskrifningar på 31 till allra största delen förut obekanta extraeuropeiska arter. Plancherna äro litografierade och framställa hvardera en af K. Müller aftecknad art, utom pl. 23, som innehåller två närbeslägtade arter af *Thysanomitrium*. Texten, som e. är paginerad, utgöres af ett blad för hvarje art (utom nyssnämnda tvänne arter, hvilka äro afhandlade på samma blad); deri meddelas diagnos, hemvist, kort beskrifning öfver arten samt angifvande af dess plats bland samsläktlingarna och slutligen förklaring öfver tillhörande planch. — Af de trenne dekaderna är den första dedicerad till Hooker, den andra till Montagne och den tredje till Nees von Esenbeck. Författaren låfvar att, om företaget mötes af bifall, snart lemna fortsättning. — I en särskildt bifogad upmaning, anhåller Författaren hos Botanisterne, att de ville lemna honom original-exemplar af dels mindre kända dels i och för sig sällsynta mossor för att derigenom underlätta en af honom påbörjad öfversigt af denna familj, ordnad efter naturliga affiniteten.

4. *Zur Flora Mecklenburgs. Von Joh. Rüper. Zweiter Theil. Rostock. Leopold. 1844. 296 pag. 1 pl. 8:o. h.*

Denna del af detta intressanta arbete är uteslutande egnad åt *Gramineæ*. Den allmänna delen, utgörande mera än hälften, har till föremål att granska och vederlägga den åsigt öfver gräsens inflorescens och förklaring öfver deras blomdelar, som Schleiden i sina »Grundzügen och på andra ställen uttalat. Förf. går härvid tillväga på ett historiskt-kritiskt sätt och visar, på grund af så väl sina egna under en lång tidsföljd fortsatta undersökningar och iakttagelser, som ock andra de mest noggranna och tillförlitliga forskares observationer och yttranden, det otillfredsställande i Schleidens förklaringsätt, hvarvid han gifver denne flera ingalunda oförtjenta tillrättavisningar med anledning af den kategoriskt-afgörande förkastelsedom han,

ofta endast till följe af sin egen subjektiva synpunkt, uttalat öfver de förklarings-försök, som andra äfven de mest utmärkta forskare framställt. — I den speciela delen meddelas först en förtäckning på de arbeten, hvartill Förf. haft tillgång för bestämmande af arternas förekomst och utbredning i de länder som närmast omgifva Mecklenburg. (För Sverige upptagas allenast första uplagen af *Wahlenbergs Flora Suecica* (1826) och första delen af *Wikströms Stockholms Flora*, hvarjemte *Fries' Novitiæ* ed. 2 ofta citeras). — Derester öfvergår Förf. till de i Mecklenburg förekommande arter af *Gramineæ*, hvarvid anföras för hvar och en dess vextställe inom landet samt dess utbredning och förekomst i kringliggande länder, hvarjemte anmärkningar stundom meddelas afseende det systematiska och fytografiska. De arter äro särskildt utmärkta, hvilka Förf. icke anser vara ursprungligen tillhöriga landets flora. — Vid *Phleum arenarium* säges att denna art ej numera förekommer i Sverige; hvarvid Förf. förbisett upgiften i *Wahlenbergs Flora*, der arten dock upptages under släktet *Phalaris*. — *Ammophila baltica* Lk. antages såsom hybrid af *A. arenaria* och *Calamagrostis epigejos*. — Likaledes betraktas *Festuca loliacea* Huds. som hybrid af *Festuca elatior* och *Lolium perenne*. — Åtskilligt annat förtjente att ur detta arbete här anföras, men som rummet ej tillåter någon vidlyftigare framställning, får Ref. hänvisa läsaren till den i många hänseenden intressanta boken, sedan han allenast derur anmärkt, att, om full indigenatsrätt kunde tillerkännas de i Kochs *Synopsis* såsom tyska upptagna *Gramineæ*, så hade Mecklenburg, efter afräkning af 20 alienast odlade arter, 107 gräs-species; tagas härifrån de Förf. anser såsom i sjelfva verket blotta afarter, återstå 102, hvarifrån ytterligare kuona afräknas *Ammophila baltica*, *Festuca loliacea*, *Triticum strictum* och *acutum*, hvilka för Förf. synas vara hybrider; bland de sålunda återstående 98 arterna äro slutligen åtminstone 17, som Förf. anser böra betraktas som invandrade eller förvildade, så att de i Mecklenburg utom allt tvifvel inhemska skulle egentligen utgöra allenast 81 arter af *Gramineæ*. — Den bifogade planchen hör till första delen och framställer en

series af enklare och mera sammansatta former af *Botrychium Lunaria*.

5. *Archiv skandinavischer Beiträge zur Naturgeschichte. Herausgegeben von C. F. Hornschuch. 1:r Th. 2:s Heft. Greifswald. Koch. 1845. p. 181—318 und 1—6. 8:o h.*

I detta häfte innehållas följande: 6. *Våren* af Fries (sid. 181—220); 7. *Om Grekernes Nymphæaceer* af Fries (s. 221—247); 8 *Fries' reservation mot en del åsigter rörande ålskilliga svenska växter* (ur Bot. Not. 1844) (s. 247—272); dessa trenne afhandlingar äro öfversatta af Dr Beilschmied; 9 *Malms ornithologiska bidrag till Skandinavians fauna*; ur *Kröyers naturhistoriske Tidsskrift* öfversatt af Prof. Hornschuch (s. 272—298); 10. Kortare meddelanden (s. 299—318) af zoologiskt innehåll, utom den sista som utgöres dels af ett bref från Assessor Plageman i Umeå till Gartner Müller rörande en del af den förre odlade växter, dels ock en förteckning på de växter som Plageman och Linder 1843 odlat i Umeå. — Till slut meddelas början af förteckning öfver *Skandinavisk naturvetenskaplig litteratur*, med egen paginering som i detta häfte fortgår sid. 1—6. — Ref., som gläder sig öfver att andra häftet af denna tidskrift så hastigt efterföljt det första, hoppas att snart få meddela innehållet af äfven det tredje.

6. *Grundzüge der wissenschaftlichen Botanik von M. J. Schleiden. 1:r Th. Zweite gänzlich umgearbeitete Auflage. Mit eingedruckten Holzschnitten und 1 Kupfertafel. Leipzig. Engelmann. 1845. XX, 329 pag. 8:o h. (2 Thlr.)*

Få arbeten inom Botanikens gebit hafva under sednare tider upväckt mot sig så många vedersakare och ådragit sig så mycken polemik, som nu ifrågavarande. Ehuru den alltför skarpa och underkännande ton, som Förf. begagnar vid sina yttranden om andra forskare och deras åsigter, i betydlig mån torde föranledt det klander, som riktats mot detta arbete, hafva dock säkerligen de många deri uttalade och från hittills antagna förhållander afvikande åsigter i lika betydlig grad gjort att det-

samma underkastats en sträng kritik. Det låg i sakens natur att detta arbete skulle väcka mycket upseende; att sådant skett visar sig redan deraf att en ny uplaga efter ett par års förlopp blifvit af behofvet påkallad. Den första delen deraf, som nu utkommit, är alldeles omarbetad; visserligen äro åsigter liksom planen oförändrade; men snart sagdt hvarje paragraf har underkastats revision och åtminstone partiel omarbetning, hvarvid afseende alltjemnt fästats på de sedan första uplagans tryckning utkomna arbeten och afhandlingar öfver hithörande ämnen. Många tillägg hafva också egt rum, hvilket man genast kan finna af den yttre omständigheten att sidoantalet är betydligt förökadt, oaktadt trycket i allmänhet är mera sammanträngdt. De i texten intryckta trädsnitten öka värdet af denna uplaga, enär de i hög grad åskådliggöra och underlätta upfattningen af de framställda åsigheterna rörande vexternas inre byggnad, som äfven utgör föremål för den bifogade planchen. — Ref. kan ej annat än upmana en hvar, som grundligt vill lära känna vextens bildning, att med omsorg och kritiskt studera detta arbete, hvars yttre är mycket vackert.

III. Hvarjehanda.

1. Studeranden Carl Hartman har i sistlidne April på en leråker vid Lassbybackar nära Upsala funnit den lilla sällsynta *Physcomitrium tetragonum* Br. et Schimp. (*Pyramidium tetrag. Brid.*), hvilken förut aldrig varit anmärkt i Sverge, och äfven i sydliga Europa är temligen sällsynt. — *Saxifraga hirculus* L. har, enligt af Hr J. Vetterquist meddelad upgift, under förra året blifvit funnen i Åsaka sockn i Vestergötland i samma trakt der *Cinëraria palustris* förekommer. — Magister Dybeck har i Trollehällar nära Rössjöholm på Hallandsås funnit *Asplenium Adiantum nigrum* (se *Liljas tidning för trädgårdskötsel April 1815*). — Hr Joh. Efvergren har tagit *Scabiosa Columbaria* mellan Röddinge och Ramsåsa samt *Eupatorium cannabinum* nära Kurremöller.

2. Professor Fraus Körte, Lärare vid ekonomiska institutet i Mögelin, dog d. 30 Januari detta år i Lüdersdorf vid

Wrietzen an der Oder. I förening med Schweigger utgaf han 1811 *Flora Erlangensis*.

3. Vid den i näst föregående nr. lemnade notis om H:r E. Munck af Rosenschölds resa får Utgifvaren nu, sedan Nr 3 af "öfversigten af Vet. Akad. förhandlingar" kommit honom tillhanda, lemna den rättelse, att enligt bref från Generalkonsul *Tarras* i Montevideo af d. 8 Nov. 1814, hade H:r Rosenschöld trenne månader förut erhållit tillåtelse att besöka Paraguays hufvudstad Asumpsion, dit han ock från Corrientes begifvit sig medförande sina rika samlingar. — H:r J. Vahlbergs på samma ställe omtalade bref är dateradt Kap d. 5 Jan. 1815; han hade anländt dit d. 28 föregående December och ämnade efter några månaders vistande derstädes begifva sig tillbaka till Sverige. — Till kompletterande af den i Nr 4 sid. 63 lemnade upgift på de af Regeringen beviljade anslag, anser Utg. sig böra nämna, att Mag:r Vidgren erhållit sina 400 r:dr b:ko såsom understöd till fortsättande af sin företagna resa i Brasilien, der han hufvudsakligen sysslosätter sig med botanik, hvilken vetenskap således kan anses på sin andel hafva fått 800 r:dr b:ko.

4. I de sednast hit ankomna häften af "Biografiskt lexikon öfver namnkunnige Svenska män" förekomma biografier öfver följande botanikens dyrkare: i 10:de b:s 3:e häfte; Prosten Pehr Osbeck (född 1723 död 1805) författare till "Dagbok öfver en ostindisk resa" (Stockh. 1757,) samt åtskilliga mindre afhandlingar i lärda sällskapers handlingar, deribland en "Flora Hallandica" i Göteborgs Vet. och Vitt. samhälles handlingar; i 11:e bandets 1:a h.: Lektorn slutligen Prosten Johan Palmberg (död 1691) författare till "Svensk Örtekrans" Strängnäs 1684; Ryttmästaren Johan Vilhelm Palmstruch (född 1770 död 1811), hvilken började utgifva "Svensk Botanik".

5. I andra delen af Röpers "Zur Flora Mecklenburgs" s. 252 förekommer följande satiriska bit: "Råglostan eller Gassen (*Bromus secalinus*) utgör visserligen i sjelfva naturen ett svårt ogräs för landtmannen, men sådt på tjenlig grund (tålmodigt tryckpapper) och då öfriga omständigheter äro gynsamma (d. v. s. boktryckare-svärta och lättrogna själar icke fattas), kan den företräda stället för godt råg-utsäde. Till produktion af potates kan den dock icke begagnas; vill man i källaren behålla sina så kallade sätt-potater och ändock skörda potater, måste man taga Dårrepe (*Lolium temulentum*); behandlas detta på behörigt sätt (d. v. s. kupas alldeles som verkliga potater), förvandlar sig detta, förr endast från en skadlig sida kända grässlåg, i potater; utan vidare behandling lemnar det allenast hafre. — För att få livete, utan att så det, måste man söka förskaffa sig goda sultvigtiga Hasselburger-frö af Åkerhven (*Apera spica venti*)."

LUND, tryckt uti Lundbergska Boktryckeriet 1815.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 7—8.

Juli—Augusti.

1845.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Studier till "Synopsis Caricum distigmaticarum, spicis sexu distinctis"* (se Bot. Not. 1843 n:r 7); af E. Fries.

Afsigten med nämnde *synopsis* var att framkalla ytterligare granskning af dessa närbeslägtade växter, bland hvilka det kan synas oviss, antingen flera eller färre arter böra antagast. Ty i sin förutvarande form kunde icke deras studium anses avslutadt, då ständigt nya former upptäcktes, som icke med bestämdhet kunde hänföras till någon; alltid ett otvetydigt bevis att arternas studium och begränsning ännu icke är afslutad. Mången torde härvid framkasta den frågan, som genomgår hela vetenskapens utveckling allt från den tiden muscus (musci) togs för en enda art, om urskiljandet af närförvandta former kan vara af någon vinst? Svaret deruppå kan både blifva nekande och jakande; det förra om åtskilnaderne endast hvila på karakterer; det sednare åter om de grundas på naturen, hvarigenom äfven de närbeslägtade arterne först blifva klara, samtliga först låta bestämdt begränsa sig. För att utreda detta, måste först alla bestämda former skiljas (intet motverkar mera en klar utredning än sammanfösende af mindre kända föremål); och derunder har man redan funnit, att de som ansetts för bäst kända, f. e. *Carex acuta*, *C. caespitosa* m. fl., innefatta tvenne, som icke ensinsimellan äro närmast beslägtade. Alldeles samma förhållande inträffar här bland växterne, som årligen bland stjernorna; flera från äldsta tider bekanta befinnas vid närmare undersökning vara dubbelstjernor, sammansatta af tvenne eller flera, som för sitt nära granskap hittills blifvit tagne för en enda. Vissa vextgrupper visa sig ännu, för att ytterligare tala i astronomisk stil, som "nebulosae", uti hvilka man icke riktigt kan

(Bot. Not. n. 7.)

urskilja föremålen. En sådan "nebulosa" utgöra väl för de flesta ännu nämnda *Carices*; ty så länge hvarje form icke kan hänföras till sin bestämda art och på empirisk väg kunna urskiljas till afvikelserna, är bestämningen vacklande. Sedan formerna först blifvit urskiljda, måste en närmare granskning företagas, för att särskilja de tillfälliga karaktererna från de väsendtliga, emedan de förra vanligen mera framstå, hvarföre det är en vanlig företeelse att man förenar ej de affina, utan blott de analoga formerna, hvaruppå *C. cæspitosa*, *C. acuta* m. fl. lemnat bevis. Men det allra viktigaste måhända för en klar upfattning är att sammanföra de närmast beslägtade i mindre, bestämda grupper, hvarigenom deras inbördes samband blir klart; och i alla större naturligare vextgrupper skall man dervid finna, att en parallelism eger rum imellan de olika arterna af hvarje sådan stam, hvilka just de, som önska arternas reducerande borde söka, ty hvarje sådan kan man utan mehn betrakta som en stamart, såvida man afser hvilka äro bildade efter samma typ och i biologiska förhållander öfverensstämma. I detta afseende har jag först denna sommar erhållit ett par vecors ledighet för ett fortsatt studium af dessa *Carices*, hvaraf jag nu får framlägga resultaten jag hittills funnit *). Utan att således ytterligare än skett hvarken binda mig vid systematisk schematism eller diagnostikens formalism, skall jag hufvudsakligen bemöda mig uppsöka stamarterne, kring dem söka gruppera

*) Jag har derunder tillika funnit några andra för Upsala flora intressanta *Carices* ss. *C. pulicaris*, *C. teretiuscula*, *C. vitilis*, *C. sparsiflora*. Då denna sednare i Sverige väl under 30 år varit allmänt bekant under detta namn som afser hufvudformen, hvilken finnes öfver hela riket, synes mig icke mera skäl förkasta detta af Steudel o. fl. antagna namn än *C. irrigua*, *livida* m. fl., fast förste upptäckaren blott framställde den som underart eller *C. panicea* β , och i dess ställe antaga ett vida nyare, gifvet åt fjällformen (*C. panicea* γ Wahl.) — Ehuru *C. lepidocarpa* af de flesta nyare antages för egen art, har jag efter dess jemnförande i naturen ånyo öfvertygat mig att den ej är skild, som jag ock från början antagit.

de närbeslägtade, hvarigenom först skillnaderne kunna skarpt framhållas, och af de enskilda arternas historia, hvad jag ansett lämpligt här anföra. Vanliga källan för sammanblandande af heterogena föremål under en art, äfvensom förhastadt förkastande af väl skiljda arter, härflyter deraf, att i diagnostiken upptagas karakterer, som icke absolut tillhöra den ena eller andra, och då man finner karaktererne sammanflyta, förmodar man detsamma äfven ega rum i fråga om sjelfva naturföremålen. Så var länge förhållandet med *Rumices Hydrolapatha* *); men det ligger i sakens natur, att en art måste först skiljas och länge studeras, innan en absolut diagnostik kan vinnas. — Jag har redan i *Nov. Mant. III* och nämnde Synopsis antydtt en mängd karakterers otillförlitlighet och skall här först ytterligare anföra några nya observationer i denna väg. Således är *radix caespitosa* ingen absolut karakter, ehuru jag medger att den ofta underlättar åtskillnaden; jag anmärkte redan i *Nov. Mant. III*, att *C. vulgaris* förekommer fullkomligen så tufvig som *C. caespitosa*, och i år har Kand. Ångström funnit *C. proluxa* med stolon

*) Då vi inom Upsala florans gebit hafva alla de 6 arter, som Linné i Fl. Suec. ed. 1, eller 5, sedan *R. crispus* i ed. 2 blifvit skiljd, innefattade under *R. aquaticus*, torde här tillåtas anföra den karakter som jag funnit säkrast skilja dem, hämtad af rotbladens skaft:

1. *R. Hydrolapathum*, petiolis superne planis immarginatis, folio utrinque æqualiter decurrente.
2. *R. maximus*, petiolis superne planis, costa valida elevata obtuse marginatis. — Vid dammar ini staden i mängd.
3. *R. Hippolapathum*, petiolis subteretibus, apice canaliculato-contractis.
4. *R. conspersus*, petiolis supra planis, apice a latere compressis canaliculatis.
- †. *R. cordifolius*, petiolis supra planis a dorso compressis, apice canaliculato-contractis. Några stånd af denna hafva spridt sig ur Botaniska trädgården. Vexer i mängd jemte de öfriga vid Petersburg. Bör sökas i Sverige.
5. *R. domesticus*, petiolis semicylindricis, supra planis costa tenui acute marginatis.
6. *R. crispus*, petiolis supra planis, immarginatis, apice a folio sinuato-decurrente canaliculato-alatis.

då den omgifvande jorden varit lös och lucker. Här är nödvändigt erinra om den af Link framställda viktiga skillnaden mellan "carere" och "deficere"; att *C. stricta, caespitosa*. m. fl. stolonibus carent, men att de hos en del andra sæpe deficiunt. Att hvarje stolonifert gräs kan under egna förhållander derjemte blifva caespitosum, utan att sådant gör några öfvergångar, känner hvarje praktisk Botanist lika väl, som att en del caespitösa aldrig kunna skjuta stolonier. Om det synnerligen märkvärdiga förhållandet med *C. turfosa* se nedanför. *C. acuta, C. cryptocarpa* m. fl. förekomma caespitösa, men äro ändock egentligen stoloniferæ (jemf. den sednares figur i Fl. Dan. fasc. XL). När strån packa sig tillsammans, tvingas alla de inre rotskotten vexa upåt, hvarigenom tufvigheten ökas; hufvudsaken blir således observera, om de i periferien, då utrymme lemnas, stolonisera.

Att slidorna slitne uplösas i fibriller är en karakter, som tillkommer en mängd starrarter vuxna på våta ställen. På dem som vexa på torr grund finnas icke fibriller, och hos de typiskt fibrillösa har jag funnit detta väsendtligen bero af vextstället. Af hithörande arter är fibrillositeten märkbarast och konstant hos *C. stricta* som alltid vexer på mycket våta lokaler, men redan hos *C. caespitosa* finnes en form i kärr lika fibrillös (ehuru fibrillnätet finare) som på *C. stricta*, och på en annan vexande på torr åkerjord är det alldeles omärkbart. Hos *C. turfosa* lossnar vanligen endast en fibrill i hvar slida, men blir den mycket tufvig, som på våtare ställen, blir den ock tydligen fibrillös; på torra deremot försvinner den så att man endast af bladens köl skiljer ytterligheterna från smalbladig *C. vulgaris*.

Bland de yppersta karakter erbjuda de före blomningen lutande strån hos *C. acutæ* närmaste förvanda; de i början strict-uprättade hos *C. caespitosa* och förvanda; men tillfälliga afvikelser gifvas dock, och den på mycket torra ställen vexande äldre flaccida *C. caespitosa* har strån väl korta, men så tjocka och styfva som *C. stricta*. Härvid är dock att observera att på dylik lokal förekommer aldrig *C. stricta*, och att *C. caespitosa* på *C. strictæ* stationer blir ytterst långsträckt, slak, nedböjd. Genom att så förfölja hvarje art under sina motsat-

ta förhållander kunna väl karaktererna oblittereras, men just derigenom artskillnaden på det mest evidenta sätt bekräftas.

Den biologiska karakteren, som hämtas af de öfre bladens och blomskärmens under torkning sammanrullande inåt eller utåt och hittills blifvit öfversedd, är alltid konstant och lätt att observera *). Hos afdelningen *C. rigidæ* rulla de sig icke tillsammans och häruti instämmer fullkomligt *C. elytroides*; kanterne böja sig snarare nedåt, så att den mycket aflägsnar sig från den snarlika *C. vulgaris*. — Blomskärmens längd, styfhet eller slakhet och öfriga olikheter höra ock till de mest oföränderliga karakterer.

Sjelfva axens antal, skaft, form m. m. erbjuda inga absoluta karakterer (så finnas f. e. af *C. cæspitosa* former med klotformiga, kubbiga, långt cylindriska, ja nästan trådformiga ax; de förra sittande, de sednare långskaftade och hängande), men i tredje serien äro de alltid (om ej från rotbladen) uprätta och tilltryckta strået. Af samtliga synes finnas en form med kortare trubbiga, en med längre spetsade fjäll — och i samband dermed stå äfven kortare trubbiga, och något längre spetsade frukter, f. e. *C. acuta personata*, *C. cæspitosa retorta*, o. s. v.

Sjelfva fruktfästet, äfvensom inre bractean vid axskaftens bas (hos *C. maritimæ* grupp är den f. e. en liten kort slida) erbjuda åtskilliga, icke tillräckligen begagnade karakterer. — Om frukterna bör jag blott erinra, hvad jag på föregående ställen anført; samt tillägga att deras färg ingalunda är konstant; att äfven kupiga frukter, då de felslå, blifva plattade i brist af frön; att den finpunkterade yta, som af flesta anföres bland *C. cæspitosa* kännetecken, liksom den pruinositet Lang anmärker, ingalunda är det normala hos denna eller andra arter, utan att båda upkom-

*) Den följer alltid noga naturliga släktskapen imellan arterne. Fast bladen af *C. turfosa* äro ytterst smala, så att de utgöras nästan blott af en ränna äfven på bladskotten, som hafva dem breda både på *C. stricta* och *C. cæspitosa*, så rullar sig dock den ytterst smala randen alltid nedåt, hvarigenom denna art aflägsnas från den lättast förväxlade *C. vulgaris*.

ma af en cellulösans förtorkning, som deraf vanligen får en fuliginös färg; äfven rätt ofta förekommer på flesta andra arter. Om den är konstant eller icke hos *C. turfosa*, der den sträcker sig äfven till hängesfjällen, kan jag således icke försäkra, ehuru den hittills visat sig så, och möjligen står i samband med den yngre fruktens sträfhets.

Oändeligen mycket vore att tillägga, men vi torde ytterligare återkomma till detta ämne, som vi skola allt framgent egna en fortsatt, samvetsgrann undersökning.

Så ovillig jag är emot antagande af hybriditeter i fria naturen, måste jag tillstå, att jag varit ofta frestad antaga sådana för former, hvaraf blott få stånd visat sig, när dessa hvarken låta härleda sig af lokalitet eller biologisk grund (s. e. fröns fellsäende o. d.); en *C. flava*! med alldeles rakt, uprätt spröt, m. m. Men liksom en läkare på samvete tillfrågad, hvarföre han så ifrigt bestred kolerans smittbarhet, erkände att han derföre hade ett praktiskt skäl, neml. på det att icke alla kristliga kärlekens band emot de lidande skulle uplösas, så måste jag ock tillstå, att något likartadt i detta fall bestämmer mig. Ty godkänna vi allt för lättsinnigt denna *sæcundatio promiscua* i naturen liksom i våra *Pelargonii*-kaster, så uplöser man, såsom bland *Pelargonierna* redan skett, species-begreppet i grund; ingen gräns kan sättas för ett godtyckligt framträngande på denna genealogiska bana, hvars tillförlitlighet likväl alltid blir lika problematisk som "Peringskölds ättartal". Hvarje afvikelse från diagnostiken blir då en hybriditet; hvarje närmande i karakteren mellan olika arter en bastard, fast naturen väl af andra grunder kan spela i vexlande former. Huru många obetydliga, tillfälliga former hafva vi icke sett uphöjda till hybrida arter, blott derföre att man alltförmycket inskränkt artens naturliga gräns, och sådana äro väl de flesta hybrida arter. Men species-producenter (ty falska arter hafva visst icke långvarigt bestånd) skada oändeligen mindre vetenskapen, än species-konsumenter *)

*) Vi önska att hvarken de förra eller de sednare måtte beherrska vetenskapen och, hvilkendera sidan för dagen öfverväger, kan den

som godtyckligt utan undersökning i naturen reducera allt som ej anslår dem (ty man antager, att sådant hvilar på verklig observation), och för dessa båda öppnades derigenom ett alldeles outtömligt fält, för de förre att bestrida hvarje tydlig öfvergångs vikt genom antagande af en hybriditet, för de sednare att komma ifrån de bestämdaste arter, der intet sporr till öfvergång kan visas f. e. *Salix rubra*, *Arundo baltica*, *Festuca loliacea*, *Triticum acutum*, o. s. v. I båda fallen lemnar man forskningens enda säkra väg i hvarje empirisk vetenskap; — äfven jag förlorar mig stundom i transscendentala rymder och drömmer mig durationer ur evigheter, men sådant sammanblandar jag icke med hvad jag sett och erfarit.

Första Serien skiljes från alla de följande genom *trenervigt hängfjäll* (eller en bredare med sidokanter försedd ryggnerf). Förekommer endast i kallare trakter, mest på hafskusterne. De kunna ehuru närbeslägtade fördelas i tvenne stammar:

a. *C. maritimæ*, hängfjällens nerv utlöper i en lång sågad borst. Blommande äro stråen slaka vanligen lutande, med platta blad. Nedersta bladslidorne bladlösa, slitne floccösa eller fibrillösa. Axen vanligen med utdragna skaft, omgifna vid basen med en svart hel slida.

1. *C. maritima*, varierar äfven med oskaftade, mera uprätta ax, mörkare färg.

2. *C. Lynbyei*. Ytterst närbeslägtad med föregående, men har brunaktiga ax och tydligen nerverade frukter. Får man

sjunka i ett lika djupt, blott annorlunda beskaffadt förderf. Sanningen ligger aldrig uti någon af ytterligheterne, men icke heller midt imellan tvenne oriktigheter, — eklektikernes alltid falska juste milieu — utan står öfver dem båda. Blotta species-konsumenterna hade föröfrigt intet att befatta sig med utan producenternes förarbeten; genom de förre skulle vetenskapen blott stelna i en torr dogmatism och forskningens lif och frihet förqväfvas.

antaga, att den liksom föregående varierar med kortskäftade uprätta ax, höra former, i mängd erhållna under namn af *C. cuspidata* från Norge, ovillkorligen hit!

3. *C. spiculosa* Bot. Not. l. c. Nyland. spic. 11. p. 21. Ångstr. exsicc. — Denna är mera och tydlig skild med tuffig vext, vid basen omgifven af kastanjebruna glänsande bladlösa slidor, som slitne äro tydligen fibrillösa, alla axen långskäftade men likväl uprätta, smalare blad och skärm m. m.

Anm. *C. halophila* Nyl. l. c., från Ryska Lappland, har jag icke sett; den synes mig stå *C. aquatilis* närmare, som framvisar former hvilka i hög grad närma sig och ofta tagits för *C. salina*.

b. *C. salina*, hängsfjällen i spetsen alltid hela, trubbiga eller jemnt afsmalnande i en lång helbräddad spets. *C. aquatilis*, *C. acuta* m. fl. vittna att båda dessa fjällens former kunna förekomma hos samma art.

4. *C. cryptocarpa*. Denna, på Island liksom de flesta arktiska länder allmänna art, bör noga sökas i Skandinavien helst, enligt Drejer, exemplar deraf, fast utan vextställe, finnas från Norge i Schumachers herbarium. Från följande är den mycket lätt skild genom sina alltid långskäftade hängande ax.

5. *C. salina*. Af denna förekomma tvenne högst utmärkta former, neml. *C. cuspidata* och *salina*, hvilka visserligen ingen kan undra först blefvo urskiljde som arter. Den större, *C. cuspidata*, har hela utseendet af *C. maritima*, äfven breda blad och en och annan af de nedra slidorna bladlös, men skiljes lätt genom alltid strict-uprätta, äfven långskäftade ax, hängsfjällen afsmalnande i en lång men helbräddad spets. Den synes vara mycket sällsynt; mig veterligen icke funnen af någon sednare Botanist i Finmarken; mina exemplar äro meddelade af Ångström från Uleåborgstrakten, dit den följer *C. maritima*, liksom den sistnämnda åtföljes af den egentl. *C. salina* vid västra kusten. Sistnämnde eller *C. salina mutica* har trubbiga fjäll, stundom med en kort brodd i spetsen, vexesätt af *C. vulgaris* men brunaktiga fjäll, utom den angifna skillnaden i frukterna.

Men på båda af mig sedda formerna är strået hvasst trekantigt och stråft, hvilket jemte dess uprätta bladlika (ej hölsterlika) skärm och vanligen skäftade ax utgör denna arts karakter.

6. *C. subspathacea*. Mycket mindre, smalbladigare än föregående, lätt skiljd af sitt trubbkantiga strå, oskäftade ax omgifne af hinnaktigt hölsterlika skärm, inrullade blad, o. s. v. *C. reducta* synes endast vara en annan form af densamma, då de öfverallt vexa blandade, ehuru den närmar sig mer i utseendet till *C. vulgaris* och nerven synes enkel.

Andra Serien skiljes lätt från föregående genom *ennerviga hängfjäll* och från följande genom *saknad af bladtufva vid stråets basis*. (Man förvexle icke dermed de sterila bladskottens, hvilka i denna serie äro mera utbildade och utsträckta än hos någon af de öfriga). Hos samtliga hithörande arter *rulla sig blad och blomskärm tillbaka* eller med kanterna nedåt.

c. *C. proluxæ*. Stråen under blomningen lutande, bladiga; bladen icke samlade till en bladtufva vid roten, hvarföre ock alla slidorna äro bladförande, icke uprispbara i fibriller. De öfre bladen och blomskärmen (längre än strået) breda, platta, slaka, under torkning tillbakarullade. Mer eller mindre tufvig vext, med rotskott.

1. *C. proluxa* Fr. ll. cc. Ehuru denna art vexer i stora täta tufvor, utskjuter den i periferien, då jorden är lös och lucker, äfven rotskott. Strån och de bredare bladen äro hos denna mera veka och hängande än hos någon af de följande, ehuru den vanl. vexer på torr stenig grund. Hela utseendet är likväl af *C. acuta*, då deremot frukterne endast genom sitt orangebundna läge äro skiljbara från *C. strictæ*, hvilken den efter fruktifikationen står oändligen närmare. De yngre *frukterna*

äro nemligen koniska, men mogna äro de på *båda sidor plattade, afsmalnande i en spets, tegellagde*, med uphöjda nerver. Äfven de äldre vissnade slidorna visa tydliga sporr till fibrillositet. Vanligen tages den för *C. acuta*, och Mag. Nylander ånser sannolikt, att denna är sydlänningarnes *C. acuta*, hvilket bestyrkes af en ny Tysk författares upgift, att dennas *nedre slidor äro glest fibrillösa*. Hos oss i Upsala är den mycket sparsam, att man lätt kunde vara frestad taga den för en hybridet af *C. acuta* och *stricta*, men söderut är den ymnigare. Blommande är den en af de vackraste och lättast skiljda arter med högrön färg och svarta purpurfärgade fjäll. Dessa sednare har jag likväl äfven funnit variera med bred grön ryggnerv. Frukterna mogna sednare än hos *C. stricta*, men äro lättare affallande än på *Carex acuta*. På exemplar med mycket långsträckta gracila ax sitta frukterna i krans, ej spridda utan ordning som på följande.

8. *C. acuta*. Skiljd från föregående, och samslägtingarne i allmänhet genom sina *stora upblåsta, på båda sidor konvexa, utspärrade, vanligen trubbiga frukter*, med otydliga nerver, af rostbrun eller sotlik färg. Bladen stöta i blågrönt, oftast och äldre nästan alltid i gult; slidorna blifva aldrig fibrillösa. Frukterna mogna sent och blifva derigenom qvarsittande. Att föröfrigt anmärka alla de tallösa på stora sträckor vanligen mycket likdana former af denna vanligaste och ymnigaste arten, vore både frukt- och ändamåls-löst. (De talrika af Peterman skiljda arter synas alla tillhöra dessa — och dess *C. acuta* *C. proluxa*). Mest anmärkningsvärd är var. *personata*, som förekommer oförändrad bland den vanliga *C. acuta*.

9. *C. tricostata* Fr. l. c. Nyland. spic. 11. p. 20. Äfven denna liknar mycket föregående, men skiljes af grågrön färg, som utsträckes äfven till frukterna, smalare blad och blomskärm, tegellagda på båda sidor trenerviga frukter, som mogna erhålla trenne uphöjda åsar. Då den egentl. *C. tricostata* ej finnes här vid Upsala, kan jag icke med full visshet afgöra om den i Bot. Not. tvifvelaktigt bitfödda var. *praticola* (se H. N.) bör skiljas

eller icke. Den utmärker sig genom upblåsta fullkomligt klotrunda, nervlösa frukter, som under torkning erhålla trenne oregelbundna åsar.

d. *C. strictæ*. Strån och alla bladen före och under blomningen fullkomligt uprätta (*stricta*), de förre nästan bara, emedan de nedersta slidorna äro bladlösa; bladslidorna slitne mer eller mindre fibrillösa. Stråns blad mycket smala, rärlade; rotskottsbladen vanligen bredare, men allas kant, ehuru smal, böjer sig vid torkning nedåt (*revoluta*). Normalt vexa samtliga lighthörande arter i stora tufvor, utan alla rotskott, då alla stråns bas blir af de öfverliggande fjällen trekantig, märkbarast hos *C. stricta*, men hos *C. turfosa* är tufvan oftast upplöst, så att roten blir krypande och utskjuter stolonier; detta synes likväl bero af vextstället bland mossor i kärrjord, ty verkligen cæspitösa former, fullkomligt lika *C. cæspitosa*, finnas både af *C. turfosa* och *C. vulgaris*! — Denna stams (*stirpis*) arter äro till utseendet mera skiljda än de öfriges, men säkert icke mindre förvandta; jag har de bedrägligaste medelformer mellan *C. stricta* och *cæspitosa* och mellan *C. cæspitosa* och *C. turfosa*, ehuru den sistnämnda vanligast förvexlas med *C. vulgaris*.

10. *C. stricta*. Sådan denna art vanligen hos oss förekommer (2—4 fot hög med tjockt styft, nästan bladlöst strå, med många hanax och dessutom hanblommor i spetsen af hanaxen), afviker den betydligt från utländska författares beskrifningar s. e. Smiths, hvilken man snarare skulle anse hämtad från någon form af *C. turfosa*. Dock finnes äfven af vår *C. stricta* en bestämd varietet, knapt quarterslång, med ett enda hanax, bibehållande alla artens väsendliga karakterer. Dessa äro: tätt-

tufvigt vextsätt, utan rotskott, alltid styft tjockt bräckligt (ej segt) strå, som nedtill, af de tätt öfver hvarandra liggande kölade bladlösa fjällen, blir skarpt trekantigt; de följande bladen blifva föga utbildade, korta, smala, rännformiga, före fruktens mognad bortvisnande; men de sterila sidoskottens blad äro bredare, nästan som på *C. acuta*, och slutligen slaka, i spetsen hängande, tillfölje af den mellersta rännan och de breda nedböjda kanterna försedda med dubbel köl på öfra sidan, eller dubbel ränna på den undra. Alla bladslidorne uplösas slitne i en mängd grofva fibriller. Endast nedersta blomskärmen är bladig, mycket kort och smal. Frukten liknar till alla delar den hos *C. proluxa*, är äggrundt spetsad, tätt tegellagd, på båda sidor plattad, uphöjdt nervig, och utmärkt lätt och tidigt affallande från fästet, hvarigenom den skiljes från alla andra arter *). Vexande på magrare kärrjord, f. e. bland *C. turfosa*, blir den steril med felsläende ax.

11. *C. cæspitosa* L. Är helt och hållet bildad efter föregående arts typ, men är till alla delar spädare och i afseende på frukterna står den till föregående i alldeles samma förhållande, som *C. acuta* till *C. proluxa*; de äro nemligen på båda sidor konvexa, trubbade, tätt packade, utspärrande, nervlösa, fast quarsittande. Och denna analogi utsträcker sig äfven till de äldre tufvornas gulgröna färg, genom hvilken och sitt alltid tufviga vextsätt denna väl är den enda starrart man på alla våra sidländare marker igenkänner på hela 100, ja 1000 stegs afstand, och på dessa lokaler leninar det mesta hö. Yngre äro både strån och de sterila bladskotten uprätta, men förlängas sedan betydligt och blifva slaka, nedliggande; endast de ofta felsläende strån förblifva styft uprätta. De blommande strån äro nedtill beklädda af flera bladlösa vanligen trinda slidor, som uplösas rispade i ett mycket fint spindelnät; endast den näst öfversta bladslidan har ett kort, den öfversta ett långt-platt blad lika de sterila skottens blad, mycket mera utbildade än före-

*) Visserligen affalla slutligen frukterna hos alla, men deras tidiga affallande och lösa vidfästning är för denna art högst karakteristisk.

gåendes och icke, som dess, snart bortvissnande. Detta är artens säkraste karakter, hvarigenom den alltid skiljer sig från de närbeslägtade, och aldrig kan jämföras med *C. vulgaris*, som utom dess har inrullade (involuta) blad, då *C. caespitosa* har alla bladen bildade efter rotskottsbladens typ på föregående art, endast bredare och slakare. Blomskärmen äro ganska korta, oftast utan all bladspets, kortare än strået, ehuru axen sitta lätt närmade till hvarandra i toppen, vanligen korta, trubbiga, oskaftade; men på *Sphagnum*-tufvor i öppna kärr har jag funnit en form, som har långa, cylindriska, skaftade och hängande ax; föröfrigt i allo lika den vanliga. Hanaxen högst sällan mer än ett, äfven hos de frodigaste varieteterna. Likväl finnas deraf flera märkliga förändringar, såsom en vexande på mycket torra ställen, med tjockt alltid uprätt styft strå och kortare uprätta, styfva blad m. fl. Men den märkvärdigaste är onekligen en kärrform, vexande bland videbuskar på sank skuggig lokal i sådan mängd och så konstant, att den möjligen i en framtid kommer att uptagas som en medelart imellan denna och föregående. Alla skotten äro vid basen af bladlösa fjäll- lika trekantiga som hos föregående art; strån och blad föröfrigt, äfven till färg, lika *C. caespitosa*, blott mycket längre, ända till 3—4 fot långa, men så veka att strån vanligen böja sig ned bågformigt till marken. Axen åter både till fröhus och hängsfjäll närmast lika *C. stricta*, båda betydligt längre och spetsade samt mer plattade än på den vanliga, och n. lika lätt som *C. stricta* affallande; dock äro de nervlösa, icke tegellagda, samt tillika något konvexa på båda sidor. Också kunna på samma tufva finnas ax med fröhus i det närmaste liknande *C. caespitosa* vera. Den framställer en fullkomlig medelform mellan dessa arter, hvilkas skillnad man föröfrigt icke lär betvifla; men skarpa gränser updragas icke imellan *C. stricta* och *C. caespitosa*, om ej denna form särskildt anmärkes som *pacifica*. Den har, som de flesta öfriga, ofta ett ax från roten på mer än fotslångt skaft, som således synes tillkomma alla arter.

12. *C. turfosa* Fr. l. c. Ehuru denna art, hvilken i otrolig mängd beläcker hela norra sträckningen af Läby träsk i

spridda strån liksom säd på en åker, vexande ingen frändskap eller likhet synes ega med de 2 föregående, då den vexer spridd med krypande rotskott och ofta har stoloner, så är den i sjelfva verket *C. caespitosa* närmast och en medelform imellan denna och *C. vulgaris* hvilken den ofta så liknar, att man måste taga de kölade bladen till hjälp för att åtskilja dem, helst de ofta af samma utseende förekomma tillhopa; ty ehuru de slitne bladslidorne vanligen visa en och annan fri fibrill, försvinner den stundom alldeles på torrare lokal. Imellertid hafva dessa blott yttre likhet, ingen inre frändskap. I sednare afseendet står *C. turfosa* onekligen *C. caespitosa* närmast; men från båda de föregående skiljes den lätt, utan afseende på vextsättet, hvarom nedanføre, genom alla sina alltid smala rännformiga styfva uprätta (nästan trekantiga) aldrig gulnande blad, hvilkas kant åtminstone på bladskottens hos de båda föregående är bred; genom sitt smala dock alltid styft uprätta, sega (ej sköra) strå, som *nedtill omgifves af ett helt knippe utbildade quarsittande blad!* nedom hvilket strået (nemligen nedsänkt i dyn och våta mossan) blir trindt och bart utan bladlösa slidor; genom bladiga skärm vanligen af stråets höjd; alltid styft uprätta gracila ax (då föregående arters ax gracilescera bli de alltid laxa), spridda, tilltryckta, quarsittande (ej affallande) frukter, som på inre sidan äro plattade, på yttre omärkligt nerviga, släta, ehuru torkade stundom med sporr till åsar. Utseendet är utomdessa så afvikande från båda föregående, att man vanligen sist jemför den med dem. Axfjällen likna *C. caespitosæ*, och till dess nämnde kärrvarietet närmar den sig så i axens utseende och frukternas form, att först fråga upstod om dessas förening. — Hvad slutligen dess skenbart afvikande vextsätt i spridda knippen beträffar, så synes det rättast vara att tolka som en i den lösa men af otaliga sega starrötter genomdragna mossjorden uplöst tufva; ty då den vexer på fastare gräsgrund blir den tydligen tufvig, med trekantig bas på de enskilda knippena, hvarigenom släktskapen med de föregående är uppenbar. Och i den mån den blir tufvig blir fibrillositeten hos vaginerna mera märkbar då den hos den glesare vexande är otydlig och på enstaka stånd blir omärklig. Fibril-

lerne äro alltid färre än hos *C. stricta* och *C. caespitosa*, gröfre än den sednares, finare än den förras. Från all *C. caespitosa* håller den sig i afseende till stationen skiljd; men *C. stricta* utträder ofta på *C. turfosa* lokalteter, liksom *C. turfosa* inträder i deunas — och dervid har man bästa tillfälle observera deras skilnad. På *C. turfosa* lokalitet är *C. stricta* vanligen steril, men kännes ändock genast igen af sina bredare laxare rotskottsblad; derefter närmande sig sin egentliga station får den endast hana (vanligen flera) eller felslående ax, tills den i buskarnas grannskap utbildar sig fullkomligt. När nu *C. turfosa* kommer inuti *C. stricta* egentliga lokalitet, blir den välmärgväxt, men snarare gracilar och böjligare (som *C. caespitosa arcuata*), och öfriga talrika karakterer skilja den alltid lätt.

Tredje Serien med ennerviga hängfjäll, strån alltid uprätta med bladknippe (ofta vissnadt) vid basen, alla sidor utan fibriller. Axen likaledes alltid uprätta, äfven då de äro skaftade och gracila. Från förra serien skilja de sig dessutom genom blad och blomskärm som under torkning antingen med kanterne inrulla eller förblifva platta äfven om kanten är nedböjd.

e. *C. vulgares*. Bladen under torkning inrullade (involuta). Blomskärmen längre än strån. Fjäl-
len kortare eller smalare än frukten.

13. *C. aquatilis*. Denna vanligen stora art har staturen af *C. stricta* och *C. acuta*, men lätt skiljd genom ofvan angifna karakterer, och från samsläktningarne genom trubbkantadt slätt strå och små hoptryckta nervlösa frukter. Men den har äfven former med cuspiderade hängfjäll och mycket lågvexta, helst på hafsstränder (äfven vid Stockholm öfvergår den på dylika lokalteter till *C. anguillata* Drej.), hvarigenom den så närmar sig till *C. salina*, att den med möda skiljes derifrån.

14. *C. epigejos* Bol. Not. l. c. Nyl. Spic. p. 23. Skiljd från föregående med uptill hvasskantadt, stråft strå, plattade blad, tjocka ax, de öfversta androgyna, brunaktig färg. *C. borealis* Lang? liknar mera *C. rigida*.

15. *C. vulgaris*. Mycket föränderlig, men lätt skiljd af sina nerviga frukter, som på yttre sidan äro konvexa. Äfven denna art varierar fullt ut så tufvig, som *C. cæspitosa*, utan att jag kunnat såsom egna arter antaga dylika former, hvilka stundom konstanta intaga stora sträckor.

f. *C. rigidæ*. Bladen plattade, aldrig inrullade, men icke heller tillbakarullade, fast kanten ofta nedböjd. Fjällen längre och helt omslutande frukterna.

16. *C. elytroides* Fr. l. c. Skiljd genom plattade nervlösa, i kanten sträfva frukter. Bladen rulla icke inåt, utan förblifva platta; kanten snarare nedböjd. Denna art, som egentligen tillhör sandiga öfversvämmande hafsstränder, är äfven funnen på en sandrefvel vid Upsala å. Från all *C. vulgaris* är den säkert skiljd; närmare bland låglands Carices *C. acuta*; men lik *C. rigida* och bladen utböjde.

17. *C. hyperborea* Drej. — Bot. Not. l. c. Genast skiljd från samsläktlingarne genom skastade brunaktiga ax, under torkning n. nerviga frukter, vekare uprättta platta blad.

18. *C. rigida*. Lätt skiljd af sina styfva blad, som i kanten äro nedböjda, svarta ax, n. köladt trekantiga frukter. Jemför för öfrigt om dessa arter *Nov. Mant. III*.

Jag önskade att de, som studera dessa arters biologiska förhållander, måtte finna både dessa trenne serier och 6 stammar sannt grundade i naturen. Jag hoppas, att, genom dylikt sammanförande af de verkligen närbeslägtade arterne, både deras skilnad och ännu mer deras inbördes förhållander skola blifva fullt klara då mindre vikt ligger uppå deras framställning som arter eller icke, än på undvikandet af ett godtyckligt förfarande så i ena som andra fallet. Det kan icke undgå någon upmärksam betraktare, att de trenne arterne i hvardera stammen motsvara hvar sin i de öfrige, så att f. e. *C. proluxa* förhåller sig till

C. acula, som *C. stricta* till *C. cæspitosa* och *C. aquatilis* till *C. epigejos* — o. s. v. hela vägen. Utan skarpt upfattande af skillnaden imellan det affina och analoga lyckas man aldrig att naturenligt ordna mycket naturliga och talrika växtgrupper, utan upfattar antingen allt som en principiös naturens lek, eller i förtviflan om finnandet af verklig natursanning underkastar man sig blotta godtyckligt valdakarakterer och en artificial dispositions despotism, hvarunder allt det vetenskapliga intresset, efterforskandet af naturens harmoniska utbildning och efter yttre förhållander vexlande gestalter, förflyktigar. Må denna bekännelse ur djupet af min själ (ty utan denna fasta tro på en högre tingens ordning och bemödandet att upfatta den såsom helgjuten, skulle aldrig jag kunna offra så mycken tid på så obetydliga föremål) icke misstydås af dem, som på andra vägar söka sanningen, ty "i många former trifs det sköna".

2. *Batrachium confervoides*, speciem novam arcticam, indicat E. Fries.

Inter plantas Botanicorum nostrorum ulteriori examini commendandas merito numeranda *Batrachia*, hactenus sine accuratiori examine modo coacervata, et præcipue varietates *B. aquatili* in Nov. Mant. III subsumtæ accuratiori examine dignæ, cum, utrum species sint an varietates, nondum liqueat. Collatis numerosis et perfectis speciminibus e varietatum numero excludendus omnino est *Ranunc. aquatilis eradicator* Laest., qui abnormem quidem statum sistit (quare nomen varietatis ad speciem trahere non licet), sed ad speciem carpellis, *B. tripartiti* Reich. Ic. f. 4574 figura exactissime respondentibus, et receptaculo cylindrico-conico diversissimam pertinet. Hujus igitur et *B. tripartiti* diagnoses, ad sciagraphiam specierum in Nov. Mant. III propositam locupletandam, hac vice obiter proponam.

Batrachium confervoides, caule herbaceo filiformi foliis omnibus petiolatis submersis setaceis repetito-trichotomis patentibus, petalis obovatis obtusis, receptaculo conico-cylindrico, carpellis obovato-turbinatis carinatis obsolete rugosis ex hirsuto glabris rotundato-obtusis muticis.

(Bot. Not. n. 8.)

Ranunculus Confervoides *Fries et Ångstr. Miscr.* — *R. aquatilis* v. *eradicatus* *Læstad. N. Acta Ups. XI p. 242* forma 2-3-pollicaris, tenella, subaquanea.

In aquis Lapponiæ et Finlandiæ borealis v. c. ad Uleåborg, unde specimina a Cl. Nylander missa dedit Ångström.

Herba tenella, sed rite evoluta 1—2-pedalis, floribus exceptis tota submersa. Caules filiformes, quantum in specc. siccis videre licet teretes, ramosi, flaccidi, remote articulati, herbacei. Folia e vaginis hispidulis petiolata, omnia setacea, sed reliquorum minus multifida, laciniis rarioribus rigidulis divergentibus vix in penicillum collabentibus. Pedunculi æquales, hispiduli, etiam fructiferi stricti. Flores virginei globosi semine *Cannabis* vix majores; explicati *B. hederacei* haud multo majores. Petala cuneato-obovata, obtusa, trinervia, ovariorum capitulo parum longiora. Stamina 10—15, ovariorum capitula longiora. Receptaculum conico-cylindricum, longe hirsutum, cum carpellis globosum. Carpella obovato-turbinata, fere æqualia, extus acute carinata, omnino mutica, apice rotundato-obtuso, sursum primo hispidula, demum calva: diu lævia persistentia, ceterisque demum multo obsoletius transverse rugosa.

Singulari fructus indole ab omnibus nostris longe recedit et tantum comparandum est:

Batrachium tripartitum, caule tereti herbaceo, foliis petiolatis, emersis tripartitis laciniis obovato-cuneatis, submersis capillaceis, petalis oblongis acutiusculis, receptaculo rugoso, carpellis obovato-turbinatis æqualibus rotundato-obtusis dense corrugatis glaberrimis.

R. tripartitus *Dec. Fr. 5. p. 637. (Syst. Nat. 1. p. 234* exclus. var. *obtusiflora*). In aquis Galliæ.

Obs. E lacu Mälaren Cl. Lindeberg attulit *Batrachium* quoddam singulare *penicillatum*, sed foliis longe petiolatis, laciniis setaceis numerosissimis sed brevissimis in densissimum penicillum stipatis, habitu maxime peculiari, quod probe inquirendum utrum constans an potius monstrosa progenies.

3. Öfver *Iris Germanica* Botan. Scand., af E. Fries.

Efter den under sednare decennierna företagna noggrannare examen af Tyska svärdslijljorna har *Iris germanica* ur det egentliga Tyskland nästan försvunnit och finnes först i Österrike. Hvad man tagit för *I. germanica* har befunnits tillhöra flera olika arter. Man kan deraf redan a priori sluta, att allt hvad man under detta namn, dels som vildt, dels förvildadt, anfört i Skandinavien florer icke tillhör *Iris germanica*, som äfven mycket sällan odlas, utan någon af de förvandta arterne.

Redan Kylling anförer *Iris germanica* såsom vild vexande i Danmark, och efter honom uplages den af Linné och Hornemann som Dansk, med tillägg af den sednare, att han sett äldre vilda exemplar från Lolland. Vexten är icke i sednare tider återfunnen; troligen har den varit förvildad, möjligen har den, liksom flera praktvexter, som vild der alldeles försvunnit. I äldre Svenska Floror f. e. Liljeblads uplages den och som sådan har den äfven fått plats i *Svensk Botanik*. Att alla dessa ställen afse någon annan art är intet tvifvel; och fig. i *Svensk Botanik* föreställer *Iris squalens* (ehuru färgen mera liknar den ytterst affina *I. sambucina* vittna dock märkena och lukten att den är *I. squalens*). Då det är denna som vanligast förekommer i gamla trädgårdar, och förvildad flerstädes på kyrkogårdar och jordvallar, tror jag mig med visshet kunna antaga att i flesta fall *Iris squalens* bör förstås under *I. germanica* *), och att endast den förra men ej *I. germanica* genom urgammal kultur kan anses väl ej inhemsk, men hos oss naturaliserad. Den andra arten, som allmännare odlas i alla bondtäppor i vissa trakter f. e. V. Småland, der ingen annan af *Irides barbatae* kultiveras, är *I. variegata*, men den visar intet anlag att naturalisera sig, utan bortdör då den kommer ur "kryddlanden".

*) Äfven i den händelse någon af *Irides barbatae* fordom möjl. varit vild i Danmark blir af vextgeografiska skäl sannolikaast att den varit *I. squalens*, som på de flesta ställen vild gör *Iris spuria* sällskap.

Det ligger stort historiskt intresse vid våra urgamla kulturväxter, som snart sagdt i sekler följde oförändrade slägte från slägte. Först i sednare tider har häruti en större rörlighet börjat; de gamla kulturväxterna odlas icke mer, men en del hafva så naturaliserat sig att de icke mera utdö. Man märker tydligen, att i olika provinser eller kanske snarare bland de olika folkstammar, som befolkat Skandinavien, olika kulturväxter gjort sig gällande (se *Stirpes Agr. Fems.*). Detta och mycket mera både historiskt och växtgeografiskt intressant har helt och hållet blifvit förbiset, sedan man ville försöka det omöjliga eller att urskilja landets ursprungliga vegetation sedan anno mundi I. Ursprungligen sedan den tiden är visserligen ingen af våra växter; för 100 år sedan fanns ej *Bunias* och nu är den tusendefallt mera inhemska än många ett och annat sekel äldre f. e. *Salvia pratensis*. Icke halsparten af Upsalafloras vilda växter funnos här sannolikt för 1000 år sedan — och huru såg dess vegetation väl ut för 10,000 år? *) Vi hafva endast att tillse hvad som är verkligen naturaliseradt (eljest blifva ej ens Svenskarne sjelfve inhemska i Sverige), utesluta hvad som under tidernas lopp bortdör, fränskilja allt hvad som är tillfälligt och icke verkligt och för beständigt är bosatt i landet.

Efter denna digression återvända vi till några nyare uppgifter öfver *Iris germanica*. Som både Dr. Hartman och Herr Lilja beskrifva *Iris germanica* blåblommig bör den närmare undersökas; isynnerhet hoppas vi att den sednare lemnar oss närmare uppgift hvilken af de i nyare tider från *I. germanica* skiljda arterne på det angifna växtstället, Borlunda, förekommer. Som verkligen vild angifves en *Iris germanica*? vid Skörje-å i Blekinge af Aspegren. Hvad månede det vara? af det tillsatta frågetecknet synes som Herr Aspegren ej funnit den blommande. Så fann Herr Nyman en *Iris* med svärdformiga blad,

*) Man erinre sig att man nu antager Danmark för det land der Boken vinner sin högsta utbildning och likväl veta vi att under nuvarande världsålder under flera olika perioder helt olika skogsträd der herskat sedan den nu utgångna tallen betäckte landet.

men aldrig blommande på Gottland, hvilken (troligen af för-
 vaxling med *Iris siberica*) upgafs hafva blå blommor. Af den-
 na hemförde Herr Afzelius rotstockar, som han meddelade mig
 till plantering. Dessa hafva frodats alla år och de bredare svärd-
 formiga bladen än hos *Iris siberica* gjorde mig länge förvissad
 att den kunde vara *Iris spuria*, tills den i år skjutit blommor,
 hvilka till min förvåning blefvo gula! Jag trodde då mig hafva
 någon ny art för ögonen, men jemförande den noga med *I.*
Pseud-Acorus erböd den ingen enda verklig karakter, ehuru
 blommorna voro nära tre gånger mindre (mindre än *I. siberi-*
cæ), af mera brandgul färg, yttre kronbladen icke nedböjda
 och bladen längre och smalare. Denna förmodade *I. germanica*
 befanns således vara *I. Pseud-Acorus* β *citrina* Hook.

4. Några anteckningar till Reichenbachs *Flora Germanica* *exsiccata*; af E. Fries.

Genom förbättrande af artdiagnosen och arternas noggran-
 nare urskiljande äro vi ändtligen hunna så långt, att vi vanli-
 gen icke med säkerhet kunna bestämma någon vext utan tra-
 ditionellt d. v. s. efter jemförande med original-exemplar. För
 min under band varande redaktion af Skandinavians flora har
 jag genomgått de flesta tillgängliga original-samlingar af europei-
 ska vexter och derunder vunnit många i min tanka vigtiga up-
 lysningar. Några anteckningar gjorda under granskandet af
 den samling Reichenbach utgifvit meddelas här nedan, må-
 hända af mera intresse för Tyska och Svenska Botanisterne, ehuru
 här endast sådant beröres, som för dagen är kritiskt i Sver-
 ge. Jag måste blott beklaga att jag requirerade den så sent,
 att uplagan var nära medtagen, så att mitt exemplar är icke
 blott inkomplett (flera vexter saknas alldeles), utan ock af åt-
 skilliga finnas allenast små fragmenter, ehuru jag likväl af egen
 erfarenhet känner att Hr Reichenbach sjelf meddelar både
 fullständiga och sköna exemplar. — Hvad denna gång anføres
 är endast ett utdrag, som lättligen kunde flerfaldigas.

Centaurea phrygia n. 216 är ej den finska eller nordiska
 arten. — *Euphrasia micrantha* n. 242 fullkomligen skild från

E. officinalis. — »*Veronica opaca*» n. 247 är i mitt exemplar ej denna, utan en af jord, regn &c. nedsmutsad *V. polita*. — *Carex divulsa* n. 410 öfverensstämmer fullkomligt med *C. paniculata* var. *simplex* Herb. norm. Då den hänfördes till *C. paniculata* såsom varietet togs hos oss *C. virens* för *C. divulsa*, och har jag redan förut funnit att den är den verkliga *C. divulsa*. — *Agropyrum pungens* n. 402 = *Trit. laxum* Fr. (är dock icke Kochs *Trit. pungens*, som jemte *T. rigidum* och *glaucum* utgör en från all *Tr. repens* och *juncum* alldeles skiljd sektion: glumis spicula duplo brevioribus). — *Agr. affine* n. 403 = *Tr. laxum macrostachyum* H. N. — *Agr. acutum* n. 509 klarligen skiljd från de båda föregående men ock olik vår spiculis condensatis imbricatis. — *Alsine marina* n. 477, samlad af Wallroth, är *Lepigonum medium* Nov. Mant. III. — *Als. marginata* n. 478 är *Lep. salinum* l. c. — *Poa hybrida* n. 526 är den äkta Gaudinska, förhållande sig till *P. pratensis* som *P. sudetica* till *P. trivialis*; för den äktaste *P. sudetica* lemnas äfven här exakt vår *P. sudetica* β! — *Allium carinatum* n. 559 fullkomligt lika med vår. — *Erigeron serotinus* Weihe n. 587 är den form af *E. acris*, som vexer på alla sandbackar kring Upsala. — *Viola uliginosa* n. 688 afviker från den i *Plantæ criticæ* afbildade, af oss i Herb. norm. lemnade; den är snarast *V. scanica* = *V. fennica* Nyl., en från *V. epipsila* väl skiljd art. — *Thalictrum flexuosum* n. 690 synes, att döma efter det ofullständiga exemplaret, vara *Th. sibericum* L., men *Th. collinum* Wallr. n. 691 är exakt vår *Th. flexuosum* α. *collinum*! *) — *Veronica alternifolia* n. 754 är den i nor-

*) Våra svenska *Thalictra* anordnar jag på följande sätt:

A. *Tripterium*: Sp. 1. *Th. aquilegifolium* L., H. Norm.

B. *Euthalictrum*: — a. floribus porrectis.

Sp. 2. *Th. Kemense* Herb. norm. — majus et minus.

3. *Th. rariflorum* Fr. — a. majus: e Norrlandia. b. minus = *T. simplex boreale* Herb. Norm. X.

4. *Th. flavum* L. — Herb. Norm.

5. *Th. angustifolium*. — a. ? Fl. germ. exsicc. n. 692 (nigricans). — b. ? Bauhini Reich. Icon. — Fl. germ. exs. N. 1387.

b. Floribus cernuis:

ra Halland vexande formen af *V. longifolia*. — *Hieracium furcatum* Hoppe n. 977 är visserligen hos oss inhemsk, men dock ej vår *H. auriculæforme* (= auriculo-pilosella), utan står *H. pilosella* ännu närmare. Men om Hieracierna särskildt utförligare, då af dem skola framläggas många högst oväntade tillskott till Skandinaviska floran. — *Poa minor* n. 915 så absolut lik Blytts norska, som tvenne ting in rerum natura kunna vara. — *Calamagrostis pulchella* n. 905; denna till *C. Halleriana* hänfödda mycket utmärkta form tillhör ock Upsalafloran. — *Mentha pubescens* Willd. n. 1447 = *M. hirsuta* L. (ex specim. inv. Osbeck et luculentissima descriptione) = *M. nepetoides* Lej. = *M. aquatica verticillato-spicata* Fr. Nov., bör skiljas som egen art. — *Lamium hybridum* n. 1446 = *L. incisum* (scanicum). — *Odontites verna* Balb. n. 1450 = *Euphrasia Odontites simplex* Suecorum! — *Erigeron angulosus* n. 1654 en af de glatta former, som stå *E. acris* närmast; både från Sweitz och Skandinavien ligga framför oss den mest fräpanta sammanhängande series, som förenar den med *E. elongatus* Ledeb. — *Hieracium glanduliferum* n. 1662 fullkomligt lik vår. — *Chenopodium rhombifolium* n. 1740 är den äkta *Ch. urbicum* L., och för *Ch. urbicum* lemnas n. vår *Ch.*

6. *Th. simplex* L. — vulgare et *Th. tenuifolium* Sw.

* *Th. Galioides* (fullkomligt äkta från Öland).

7. *Th. Kochii* Herb. N.: caule lævi inani phyllopo, foliolis stipellatis, carpellis parvis ovatis basi obtusis nec æqualibus. — Distinctissimum a sequentibus.

8. *Th. flexuosum* Herb. N. caule phyllopo epruinoso, panicula erecta, carpellis ancipitibus a sequente certe differt. — Var. *elatior* est *Th. capillare* Reichenb.

9. *Th. minus* L., Herb. Norm. caule aphyllopo inferne striato, panic. divaricata, carp. fusiformibus utrinque acutis duplo longioribus etc. a præcedentibus distinctissimum. Forma maxima tripedalis est *Th. majus* Jacqu! — Forma *virens* Koch e Hven etc. plerisque fucum præbet, quo confunditur cum præcedentibus!

C. Homothalictrum:

10. *Th. alpinum* L., Herb. Norm.

urb. *rhombifolium*. — *Arabis glastifolia* n. 1762 (ej. fullständig) afviker från vår i Herb. norm. och Reichb. Ic. Crucif. = *A. sagittata* var. *glabrata* Bot. Not. 1842. — *Erysimum durum* n. 1964 lik vår, men synes verkligen tillhöra *Er. virgatum*, som ock är funnen i Sverige. — *Carex erythrostachys* n. 1833, en kring Upsala vanlig form af *C. glauca*. — "Potamogeton coloratus Horn." n. 3102 = *P. oblongus*! detta förklarar den för oss annars obegripliga synonymien i Iconographia. — *Agropyrum biflorum* n. 2104 = *Trit. violaceum* Horn.: — *Festuca guestphalica* n. 2113 = *F.ovina* ipsissima. — "Carex cæspitosa" n. 2126 och 2128 är hvarken *C. vulgaris* eller *C. cæspitosa* L., utan den ännu obestämda art, som jag omnämner under *C. cæspitosa* i en föregående uppsats i detta nummer af Bot. Not. (s. 117), och förmodas vara *C. cæspitosa* Good. och *C. Gibsoni* Babington. Endast med *C. stricta* är den beslägtad (vaginæ, obsolete quidem, tamen evidenter fibrillosæ!) — "Carex pacifica Drej." n. 2128 är ingalunda denna eller *C. cæspitosa* L., utan *C. turfosa*! — *Bromus stenophyllus* Link är samma som *B. subrectus* Nov. Mant. III och säkert egen art ehuru den vexer blandad med *Br. erectus*, som ock i stor mängd finnes på det i Nov. Mant. III angifna vextställe. Denna *Br. stenophyllus* blef mig först meddelad för *Br. asper* Fl. Stockholm., men från det af Prof. Wikström anförda vextställe har Stud. Eneroth endast meddelat mig *Br. erectus*, som i hast blifvit en temligt allmän art. — *Betula humilis* Schrank n. 2146 (som jag ock eger från Ladogatrakten i Finland), är alldeles skiljd från vår svenska, som ock i sednare uplagor af Herb. norm. uplagessom *B. alpestris*, *B. intermedia* Thom.? — *Bet. glutinosa* nostra gifves under namn af *B. carpathica* n. och *B. ambigua* Hampe n. 1635 är väl den typiska formen af *B. pubescens* vera. — *Camelina dentata* n. 2258 = *C. sativa* v. *dentata* Nov. Mant. III. — *Sorbus oblongifolia* n. 2252 = *S. aria* var. *sâlicifolia* Myrin! — *Silene alpina* n. 2286 = *S. inflata* v. *petræa* Nob. — *Hieracium Lycopifolium* n. 2351 en skön acquisition, jemte flera, för Skandinavians flora. — *Solanum Dillenii* n. 2375 insamlades af Arrhenius m. fl. flera år å

rad vid Upsala hospital; är jemte *S. villosum* den utmärktaste bland de från *S. nigrum* skiljda former.. — *Crepis nicæensis* n. 2350 alldeles lik vår svenska *Cr. agrestis*, men glatt. — *Potamogeton plantagineus* n. 2301 är den äkta *P. coloratus* Vahl, Drejerl, som orätt ofvan blifvit gifven för *P. oblongus*.

Detta blott till ett litet prof på den skatt af uplysningar som vinnas genom exsikkatsamlingar. — Genom dessas citerande vid hvarje kritisk art, såsom i Prof. Blytts lärorika förteckning öfver Kristiania-vexterna, vet man ock genast hvarom är fråga, då ett blott namn blir ett caput mortuum och hvarje deskription lemnar tvifvel.

II. Literatur.

1. *Synopsis Floræ Germanicæ et Helvicæ. Auctore D. Guil. D. J. Koch. Ed. secunda. Pars secunda. Pag. 451—964. Lipsiæ. Gebhardt et Reisland 1844. 8:o h. — (Kostar 2 $\frac{3}{4}$ Thlr.).*

Redan långt förut skulle-Ref. anmält närvarande afdelning af detta klassiska arbete, om icke långsamheten i erhållandet af utländska arbeten förorsakat att den först för kort tid sedan kom Ref. tillhanda; och som säkerligen de allraflresta af Botanikens dyrkare inom landet redan erbållit och begagnat densamma, behöfver Ref. icke vara vidlyftig vid dess slutliga anmälan. — Liksom öfriga arbeten af denne utmärkte Författare, vittnar äfven detta om den oafbrutna omsorg och stora noggrannhet, hvarmed han går tillväga, och huruledes han icke utan noga pröfning, men dock utan att slafviskt vidhänga sina förra yttrander och åsikter, uptager nyare upptäckter samt begagnar egna och andras forskningar. Visserligen är det mesta nya, hvarigenom denna upplaga utmärker sig framför den första, redan uplaget i samma Författares ungefär ett år förut utgifna "*Taschenbuch*"; men vid närmare jämförelse skall man dock finna att flerfaldiga tilllägg, rättelser och ändringar vid det der anförda i närvarande arbete förefinnas; att ej tala derom, att till följe af sjelfva den olika planen för båda dessa verk, det sista är utförliga-

re än det förra. — Det är ej Ref. afsigt att här särskildt redogöra för de olikheter, som ega rum mellan nu ifrågavarande afdelning och den del af "Taschenbuch", som afhandlar samma familjer; detta skulle dels uplaga alltför mycken plats, dels ock vara öfverflödigt, helst enhvar, som med allvar egnar sig åt vexternas studium, icke lär underlåta att förskaffa sig denna nya uplaga af "Synopsis", som utgör ett hufvudverk öfver mel-lersta Europas flora och följaktligen för Nordens Botanister är af högsta vikt och snart sagdt oundgängligt.

Närvarande del börjar med tribus *Cynareæ* bland *Cynaroccephalæ* och fortgår till och med *Gramineæ*. Enligt tillkännagifvande skall en tredje del utkomma, -innesfattande plantæ cryptogamæ vasculares och fullständigt register; äfvensom vid slutet af släktet *Cirsium* nämnes, att en särskild af Nägeli utarbetad synopsis öfver de såsom hybrida ansedda former af nyssnämnda släkte, skall bifogas detta arbete, hvadan alla sådana former, ehuru i "Taschenbuch" uptagna, här äro helt och hållet förbigångna.

2. *Conspectus Hymenomycetum circa Holmiam crescentium, quem supplementum Epicriseos Eliæ Fries scripsit Nicolaus Lund. Christianiæ. Mallings. 1845. V, 118 pg. 8:o h.*

Under sednare tider har inom Skandinavien nästan icke någon annan än Fries egnat särskild upmärksamhet åt Svamparne eller rörande denna vidsträckt och intressanta familj publicerat något arbete. Det är således desto mera angenämt att nu få anmäla ett sådant. Författaren, hvilken af Universitetet i Kristiania erhållit ett ej obetydligt stipendium för att under loppet af par år begagna Prof. Fries' ledning vid studerandet af de lägre vexterna, och deribland speciellt Svamparne, har genom detta arbete ådagalagt att han med nytta och framgång använt det honom beviljade understöd och Ref. hyser det säkra hopp att Hr Lund skall med oförtruten verksamhet egna sig åt studerande af Norges svampar, helst denna familj är den inom Norska florån minst undersökta och minst kända. — Närvarande arbete är en frukt deraf att Förf. från midten af Juli till midten af Oktober 1844 (ej 1845 som det genom ett tryckfel heter i det korta förordet) vistades i Stockholm jemte Prof. Fries, till hvars råd och uplysningar han alltjemt egde tillgång och på hvars inrådan han (i förordet) säger sig hafva publicerat detta arbete, äfvensom att Fries godkänt såväl de af Förf. här upställda nya arier, som ock de omflyttningar i arternas systematiska anordning, som Förf. stundom gjort. — Väl skulle någon kunna tycka, att den tid Förf. vistades i Stockholm ej var tillräcklig för att inhämta en fullständig kännedom om de deromkring förekommande Hymenomyceter, i synnerhet

då man tager i betraktande den långa tidrymd som åtgått innan Prof. Wikström blifvit färdig med sin Stockholmska fanerogamflora; men då man väl använder tiden, kan man äfven på 3 månader medhinna ganska mycket, och huru länge och huru väl man än må undersöka en trakt, blir dock alltid en efterskörd för andra att göra. — Orsaken, hvarföre Förf. vill ha sitt arbete betraktadt som ett supplement till Fries' *Epicrisis*, framstår ej klar. — Hvad sjelfva den speciela behandlingen angår, så börjas arbetet (hvilket är dediceradt till det Kongl. Norska Vetenskaps-Sällskapet) af en "conspectus vegetationis (p. I—V), hvarefter följa de kring Stockholm anmärkta 518 *Hymenomyceterna* fördelade, i enlighet med den allestädes citerade *Epicrisis*, i 6 ordningar och 38 släkten. Vid många arter äro diagnoser framställda och vid ännu flera mer eller mindre vidlyftiga anmärkningar och beskrifningar, vid alla speciela vextställen utsatta. Följande nya arter beskrifvas: *Agaricus imperialis* (främst bland *Clitocybæ annulatae* i tribus *Armillaria*), *A. stiparophyllus* (bland *Tricholomota sericella* mellan *A. bufonius* och *A. lascivus*), *A. irrufatus* (mellan *A. opiparus* och *A. Trogii* i trib. *Clitocybe*), *A. Agardhii* (mellan *A. helomorphus* och *A. Scambus* i trib. *Flammula*), *Cortinarius Friesii* (mellan *C. duracinus* och *C. candelaris* i trib. *Hydrocybe*), hvarjemte några underarter upställas. Derefter följa i en Appendix *Discomycetes* (n. 519—569 pag. 111—117), hvilka i stor korthet afhandlas och hvarvid Förf. hufvudsakligen tyckes hafva följt Swartz' i Vet. Akad. Handl. införda förteckning som vid alla deri uptagna arter citeras. Slutligen upräknas (p. 118) 13 svampar hörande till de lägre ordningarna med deras vextställen. — I yttre hänseende är arbetet ganska snyggt; åtskilliga trycksfel hafva insmygt sig.

III. Anmälan.

Vid Naturforskarnes sammanträde i Kristiania förlidet år framställdes från Doc. Lange i Köpenhamn ett förslag till en för de tre nordiska rikena gemensam bytesanstalt af Skandinaviska vexter (se Bot. Not. 1844 sid. 101). Utg. af denna tidskrift hade fått löfte om erhållande af detta förslag till publicerande i Notiserna, men oakadt påminnelser har han ej afhört detsamma förrän han för kort tid sedan erhöll från Köpenhamn på samma gång underrättelse att en sådan bytesförening i Danmark organiserats och de för densamma antagna reglementariska stadgar, hvilka äro tryckta jemte en lista på Danska och Holsteinska fanerogama och kryptogama vexter, som utgöra föremålet för utbytet. Utg. skyndar att här aftrycka dessa stadgar i det hopp att äfven Sverges Botanister måtte förena sig om en sådan anstalt, hvilken sattes i samband med den Danska,

så att sålunda ett tillfälle måtte beredas äfven de yngre Botanisterna att utan betydligare kostnad och möda förskaffa sig kännedom om grannrikets vextalster, något som hitintills icke utan mycken svårighet kunnat vinnas af den, som saknat personlig bekantskap med någon Botanist på andra sidan sundet. Visserligen bildade sig för flera år tillbaka en Bytesförening i Upsala, men den var af kort varaktighet och, troligen till följe af något fel i den första organisationen, blef densamma icke af den utsträckning och nytta eller ledde till det resultat, som dermed åsyftades. — Utg., af egen erfarenhet kännande de svårigheter, hvilka för den yngre Naturforskaren lägga sig i vägen för erhållandet af vexter från de aflägsnare delarne af landet och således ännu mera från grannrikerna, är öfvertygad om den stora fördel och nytta, som genom en på någorlunda liberala grunder baserad Skandinavisk Bytesförening kan åstadkommas, och han erbjuder sig att i hvad på honom kan ankomma biträda vid dess realiserande. — Här följer ett aftryck af de stadgar som antagits af den Danska afdelningen, hvilken till ledamöter af sin direktion utsett Docenterne Liebmann, Lange och Kamphöveners.

”Den skandinavisk-botaniske Bytteforening.

Da Foreningens Formaal ikke blot bestaaer i at tilveiebringe for de enkelte Medlemmer en saa fuldkommen Samling af nordiske Planter som muligt, men ogsaa i at virke kraftigen til Opnaaelsen af en fuldstændigere Kundskab om de nordiske Planters geographiske Fordeling, og altsaa bidrage til Tilveiebringelsen af Materiale for tilkommende plantegeographiske Arbejder i de tre Riger, er det af ligesaa høi interesse for de danske Botanikere i Rigets forskjellige Provindser at træde i en umiddelbar Forbindelse igjennem Selskabet med hverandre, som at knytte en saadan med Broderrigernes Botanikere. Foreningens Virksomhed vil saaledes blive af dobbelt Art, en national og en udenlandsk (norsk-svensk).

Den danske Afdeling af Foreningen har sin Bestyrelse i Kjöbenhavn, og dennes Pligt er det at sørge for Forbindelsens Vedligeholdelse saavel med de danske Botanikere paa den ene Side, som med de svenske og norske paa den anden.

Følgende reglementariske Bestemmelser ere vedtagne for den danske Afdeling af den skandinavisk-botaniske Bytteforening:

1. Medlemmerne forpligte sig til aarlig at indsende til Bestyrelsen (fra October til 1:ste Decbr.) et Catalog over de Planter, som de ønske at borttiuske, samt Exemplarantalet af hver Art.

2. Directionen besørger et General-Catalog forfattet over det hele Planteantal, hvorover der ved Medlemmernes Sammen-skud kan disponeres; og dette tilstilles dernæst ethvert Medlem (saavel dansk, som norsk og svensk) af Foreningen.

3. Directionen sørger for, at lignende General-Cataloger indkomme fra de norsk-svenske Afdelinger af Foreningen, hvilken dernæst paa samme Maade besørger fordeelte til de danske Medlemmer.

4. Medlemmerne indsende inden Marts Maanedes Udgang deres Desiderat-Lister efter disse General-Cataloger, og kunne da efter Omstændighederne vente sig et fuldkomment Æquivalent i Planter remitteret for det til Selskabet ydede. Hvor det requirerede Antal af enkelte Arter overskrider det, hvorover der kan disponeres, maa det være Directionen overladt at fyldestgjøre Desideranterne efter bedste Skjøn.

5. De til Directionens Disposition stillede Planteexemplarer maa være fuldstændige og vel conserverede, hvert Exemplar forsynet med Etiquette, hvorpaa Arts-Navn, nøiagtig Lokalitet og Indsamlingstid, samt Indsenderens Navn.

6. Medlemmerne franquere deres Breve og Pakker, som sendes til Selskabets kjøbenhavnske Direction. Directionen sender ufrankererede Breve; dog haaber den at kunne træffe en saadan Foranstaltning, at Medlemmerne i de fleste Tilfælde kunne forvente Portofrihed.

7. Til Bestridelse af Administrations-Omkostninger bestemmes et aarligt Contingent af 1 Sp., som erlægges forlods ved Indtrædelsen i Selskabet.

A n m. Hvis Udgiftsbeløbet overskrider Indtægten, da fordeles dette ved Aarets Slutning paa hver enkelt Medlem.

8. Directionen bestaaer af 3 Medlemmer, som vælges paa en aarlig Generalforsamling, der afholdes i October Maaned. Directionens Medlemmer fordele efter Overeenskomst Forretningerne imellem sig. Paa den aarlige Generalforsamling forelægges Regnskab, som derpaa revideres."

IV. Hvarjehanda.

1. "Under mitt vistande vid riksdagen i Stockholm inköpte jag till Upsala bibliotek det ryktbara, men försvunna, länge ifrigt efterspanade manuskriptet — Linnés *Nemesis divina*, hvars öden varit föremål för så mycken undran och fruktlös efterforskning både i Sverge och England. Det återfans förra året i Dr Acrells sterbhus, och således är den gängse förmodan grundad, att Prof. Acrell, som var utredningsman efter den yngre Linné, undantagit detsamma; en åtgärd, som visserligen var berömvärd, på det att dessa "en skön själs bekännelser" ej måtte falla i profana händer. — Det mesta är af den art att det ej egnar sig åt publiciteten; spridda och vårdslöst på papperet kastade tankar, ögonblickets utgjutelser af Linnés my-

stiskt-religiösa eller rättare religiöst-fatalistiska verldsåsigt, hvars lifvande princip är en moralisk verldsordning (nemesi) lika oböjlig som den fysiska. — Upträder Linné i sina *negenhändigade anteckningar* i statsdrägt, visar han sig deremot i nyssnämnda manuskript i fullkomlig negligé; men människan blir dervid icke mindre älskvärd än vetenskapsmannen. Så snart en del under min långa frånvaro vid riksdagen hopade göromål tillåta, skall jag besörja en redogörelse för detsamma innehåll samt meddela det som deraf lämpar sig för publicitet.

2. Bland märkvärdigare vexter, som jag i år erhållit för svenska floran, vill jag nu endast nämna *Nymphæa biradiata* Sommerauer, hittills endast funnen i tvenne sjöar i södra Tyskland, men hvartill all *N. alba* jag hittills sett i Upsalatrakten hörer; min upmärksamhet på den fästades först genom några lefvande exemplar, hvilka Stud. Floderus meddelade från en liten skogssjö i Funbo socken. Den är insamlad för Herb. Normale. — *N. candida* Presl bör i Sverige eftersökas. — Apropos om fynd kring Upsala, är *Serapias palustris* Myria Coroll. Fl. Ups. p. 22 väl förtjent att omtalas. Redan vid genomläsningen af beskrifningen finner man strax att frågan är om något helt annat än den vanliga *Epipactis palustris*; den är lika skild från denna och *Ep. latifolia*, som dessa från hvarandra. Utseendet är af en frodig *E. latifolia*, men nerverna äro alldeles glatta. Denna sköna *Epipactis* har dock liksom Kellgrens "sköna Lydia det selet att ej vara till", åtminstone ej på det upgifna vexestället. Den blef der genast upgrafven och inlemnad till Bytesföreningen i en mängd exemplar samt har i sednare åren förgäflves eftersökts. Jag har efter flera torkade specimina beskrifvit den under namn af *E. speciosa*, i hopp att den anorstädes måtte återfinnas. — *Epipactis media* har jag nu flore roseo (Fl. Dan., Herb. norm.), purpureo-variegato (*E. purpurata* Smith), rubiginoso (*E. rubiginosa* Gaud., Koch, från Styggfossen i Dalarne), fusco-viridi-rubente (*Serapias atrorubens* Hoffm.), virescente (*S. viridiflora* Hoffm.), albo (*S. latifolia albens* Wahlbg.). Så länge man här behåller något af färgen hämtadt namn, blir arten säkerligen icke klar! — Rörande *Erysimum virgatum* Roth och några andra för Sverges flora nya arter skall framdeles närmare uplysning meddelas. För närvarande vill jag här blott fästa upmärksamheten på de tvenne arter, hvori *Utricularia minor* L. blifvit delad, på det dessa må vidare undersökas. *Utric. Bremii* Heer et Koch eller *Utr. pulchella* Lehm. (hvilket sednare namn jag önskade kunde lemnas företräde) har jag tagit vid Målen i Hagshult socken i Småland; vid Femsjö vexte endast *U. minor* Koch."

(Liksom föregående ur bref från Prof. Fries).

3. Från Danmark har Korvetten Galathea företagit en resa kring jorden, hyarunder den kommer att anlöpa flera orter

och någon tid uppehålla sig vid de Nikobariska öarne. Docent Kamphöven och Med. et Chirurg. Kand. Didrichsen äro som Botanister densamma följaktiga.

4. Gartner Moe i Kristiania, hvilket förut varit Prof. Blytt följaktig på flera af dess fjällresor och med mycken ifver studerat fjällvegetationen, bereser i sommar den vidsträckt fjällplatån mellan Valdres och Gudbrandsdalen i Norge, med understöd dels af Norske Videnskabernes Selskab, dels af den Botaniske Have. Med honom har förenat sig Studeranden Printz, som af den så kallade "Storthingsfonden" erhållit reseunderstöd; (denne sistnämnde är samme som i Fries Nov. Mant. 3 p. 200 genom ett tryckfel benämnes Pointz).

5. Från Herr J. Vahlberg har till Kongl. Vetenskaps Akademien ankommit en sändning af vexter från Port Natal och Kafferlandet; deribland äro Gräsen och Ormbunkarne särdeles utmärkta och flera af dem synas vara obeskrifne. — Enligt bref skrivet i Kap i April rustade Hr Vahlberg sig till återresan till fäderneslandet med resten af sina rika samlingar. Kort före brefvets afgång hade han i Kap träffat Baron C. v. Düben på dess resa till Kina; denne hade redan gjort vackra samlingar af hafsprodukter.

6. Likaledes har Vetenskaps Akademien från Mag. Widgren mottagit en ny betydlig remiss af Brasilianska vexter och frukter; bland de förra äro Gräs, Syngenesister och Ormbunkar i synnerhet talrika.

7. Enligt af Magr Ringstrand benäget lemnad under rättelse utgjorde sammanräknade antalet af de arter, hvilka lärjungarne i de 2 öfversta ordningarne på Strengnäs Gymnasium under förra årets sommar insamlat, 5772, hvaribland utom andra anmärkningsvärda äfven var *Lathyrus tuberosus*, ny för Södermanlands flora. — Hr Ringstrand omnämner vidare, att han i nämnde provins funnit en *Salix cuspidata* med aldrig färre än 6 ståndare, hvilket antal är konstant från hängenas bas till ungefärligen midten, hvarefter hvarje blomma innehåller oflast 7, någon gång 8, sällan 9 ståndare. — I Vestmanland har Hr Ringstrand funnit en Lönn, som Prof. Fries kallar *Acer platanoides microphylla*, ehuru den med hänseende till såväl bladens som fruktens form och beskaffenhet betydligt afviker från denna art. Den förtjenar noga undersökas. — Sedan ordinarie Läraren i Naturvetenskaperna vid Strengnäs Gymnasium Med. Dr Brannius under loppet af sistlidne April afstigit, kommer beklagligtvis Hr Ringstrand att lemna den plats han under åtskilliga år såsom dennes vikarie bestridt med så mycket nit och framgång, att Botanikens studium här updrifvits till en vid våra Gymnasier ovanlig höjd, i hvilket afseende detta läroverk nu någon tid med skäl kunnat framställas såsom en före-

syn för öfriga Gymnasier. Som det är föreskrifvet att Läraren i Naturvetenskaperna vid Strengnäs Gymnasium skall vara medicine doktor, är det tyvärr icke något hopp, att Hr Ringstrand skall blifva såsom ordinarie lärare bibehållen vid det läroverk, för hvars ungdom han hittills varit så gagnande.

8. Ut i andra afdelningen af *Synopsis floræ germanicæ* etc. uplager Koch pag. 917 en *Avena hybrida* Petermann ap. Reichenb. fl. Sax., som påtagligen är densamma med *Avena intermedia* Lindgren (i Bot. Not. Augusti 1841 s. 151), hvilket synonym af Koch icke citeras och således synes af honom vara förbiset, helst han annars säkerligen ej underlåtit att lemna detsamma företräde, såsom varande förr publicerad än Petermanns namn; *Flora Saxonica* utgafs nemligen 1842, hvaremot Lindgren, såsom ofvan nämnt är, redan år 1841 beskref och publicerade sin art. Dessutom är namnet *intermedia* i alla hänseenden vida mera passande än *hybrida*; ty att denna art står midt imellan *A. sativa* och *fatua* är ej tvifvel underkastadt; men om dess hybrida ursprung kunna deremot tankarna med skäl vara delade. — Till dess öfriga svenska vextställen bör äfven tilläggas Lund, hvaromkring Utg. flerstädes i åkrarne observerat densamma.

9. I en anmärkning vid den i *Archiv skandinavischer Beiträge* införda öfversättning af Fries' reservation etc. har öfversättaren Dr Beilschmied vid *Ulmus*-arterna (2:a häftet sid. 256) begått misstag, i det han yttrar att Fries i Nov. Mant. 3. p. 18 kallar *Ulmus effusa* Willd. för *U. campestris*. Detta misstag af den annars så noggranne öfversättaren är så mycket besynnerligare, som Fries på anförda stället så väl i diagnosen på *U. campestris* uttryckligen säger "fructibus glabris", som ock i den bifogade anmärkningen uplager en från blomningstiden hämtad biologisk karakter att åtskilja de tre arterna *U. montana*, *U. effusa* och *U. campestris*, hvilka alla tre Fries betraktar som skiljda, hvilken åsigt han just genom den i "reservationen" införda anmärkningen velat ytterligare styrka. Troligen har misstaget härledts derifrån att i våra Svenska florer ha hittills allenast *U. effusa* och *U. montana* Sm. (*U. campestris* Suecorum) uptagits, och det är först i sednare tider, som man hos oss blifvit upmärksam på en tredje art. Att Fries i Mant. 3 ej särskildt uplager *U. effusa* har sin grund deri, att den redan var beskrifven i sjelfva Novitierna. — Samma misstag har, säkerligen af enahanda anledning, insmygt sig i en anmärkning sid. 82 af 1:a b. af nämnde archiv vid öfversättningen af Fries' afhandling öfver vexternas namn. — *U. effusa* Willd. är icke funnen på Gottland, der *U. campestris* Sm., Fr. vexer, hvilken också jemte den förra förekommer på Öland.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 9—10. September—Oktober 1845.

I. Original-Afhandling.

*Anmärkningar vid Prof. Fries' »Reservation mot en del antagna åsikter öfver åtskilliga Svenska vextern, i Bot. Not. 1844 n:r 1, 2; af C. J. Hartman *).*

Audiatum et altera pars.

Ehuru Prof. Fries i denna Reservation icke uttryckligen angifver den eller de författare, mot hvilkas åsikter han vindicerar sina egna, är det af anmärkningarnes ordning och innehåll uppenbart, att den nästan uteslutande är riktad mot min framställning af Svenska vexterna i 4:de upplagan af min Flora. Och då Hr Prof. tillika hänskjuter de tvistiga sakerna till framtidens eller det yngre släktets afgörande, torde det äfven vara nödvändigt att motivererna för mina åtgärder föreläggas denna dömsol. Jag anser detta så mycket rättvisare, som man af tonen i denna Reservation måste sluta, att Florans författare antingen lättsinnigt behandlat sitt ämne och, som man säger, farit fram utan rim och rason, eller ock är en af de der "antique-rade och petrificerade" vetenskapsidkarne, hvilka vilja sätta en damm för framskridandet. Det är hufvudsakligen mot det förra alternativet jag anser nödigt att i min ordning reservera mig genom framställandet af de motiver, som i de anmärkta punk-

*) Dessa anmärkningar nedskrefvos redan förra året, men en längre resa och andra göromål hindrade deras fulländande till tryck. Troligen hade de ock stadnat dervid, sedan första intrycket af det oväntade anfall (efterföljdt af ett dylikt af Reservantens vapen-dragare A. i Bot. Zeit. 1844 d. 28 Jan.) hunnit skingras; men då jag erfarit att denna skrift blifvit intagen i en tysk tidsskrift och således fått en större publik, har jag ansett skäligen att äfven andra parten höres, förvissad att de tidsskrifter, som uptagit anfall (äfven publicera försvaret.

(Bot. Not. 1845 n:r 9).

terna föranledt mina åtgärder; om de ej tillfredsställa den blifvande domaren skall denne dock finna att grunder för tvifvel icke alldeles saknats, om än stundom härrörande af missförstånd i följd af andras oklara framställningssätt, eller af andra orsaker. Hvad antiqueringen angår, torde den af en opartisk domare befinnas hvarken större eller mindre än hvad bokens plan föreskrifver, då denna såsom läro- eller skol-bok endast bör och kan upptaga det hittills kända, på det hittills allmännast vedertagna sätt. Den vetenskapens regeneration, för hvilken Fries och flere, hvar på sitt sätt, stå i spetsen, lärer väl ännu hafva många hinder att öfvervinna, innan dess problem kan anses löst. Hvad vi hittills erhållit synes mig endast vara theoremer, som till sin bevisning ännu för det mesta sakna allmänt erkända axiomer, då det, som för sådana angifvits, hvila på lika, ja vida mer subjektiv grund än den äldre vetenskapens. Om än denna står på gränsen till ett nytt utvecklingsstadium, hvilket ej kan förnekas, tillhör det knapt de underordnade, att på en gång hoppa med båda fötterna in i den ännu nästan okända rymden, och ej heller lärer det skada att åt geniet, som breder ut vingarne till den djerfva flykten, ropa ett varnande festina lente! Det nya så i stort som smått segrar först och blir bestående genom sin sanning, derföre böra äfven tviflen och inkasten med tacksambhet, ej bitterhet, upptagas, ty sanningen liknar metallen, hvilken blir så mycket renare, ju lugnare man efterforskar och afskiljer slagghalten.

Då ingressen är en följd, ett slags sens moral, af reservations-punkterna, torde några anmärkningar dervid icke vara obehöriga.

Reservanten *), som framställer vådan af att tvifla på allt, eller, i motsatts deraf, positivt bedöma allt, synes på ett annat ställe finna mig skyldig till det förra; likväl bör han medgifva, att det hvarpå jag tviflar är ganska litet mot hvad jag, äfven efter Honom, antager; — och der jag tviflar,

*) För korthetens skull må detta ord tillåtas.

fanns, då min bok skrefs, verkéligen tvifvel, såsom snart kommer att visas, ehuru ringa och lätt undanröjda de af en större forskare än må anses. Då jag, hvilket ej torde förnekas, i det närmaste sett så många af de i min Flora upptagna vexter vildt vexande, som Res., torde påminnelsen om Kunth icke röra mig. Männe för öfrigt Res. sjelf alltid så lyckligt lofverat förbi ofvannämnda klippor, särdeles det positivas? *) Då Res. nöjer sig med Kochs ursäkt, att denne förändrar så litet som möjligt, bör han vara fullt ut så belåten med mitt handlingssätt i följd af bokens i förorden angifna plan och ändamål, i händelse han velat "försätta sig i min idékrets;" — och om med det progressiva menas antagandet af nyare åsigter och arter, torde de 4 upplagorna, jemnförelsevis med den vidsträckta s. k. Tyska Floran, visa en lika stor progression som den berömda Kochs arbeten. Till och med nämnandet af *Potamogeton* hade, i stället för att gifva anledning till klander, bort påminna Res. huru villigt jag, med öfvergifvande af egna äldre åsigter, antagit hans, då sannolika skäl blifvit anförda; och hvad gissningen om *P. marinus* angår, hade äfven den utgått, om Prof. Fries nöjaktigt förklarar den märkliga olikheten i Linnés diagnoser, som beskrifva *P. pectinatus: foliis setaceis* och *P. marinus: fol. linearibus*, hvilket hos Linné antyder smalare och bredare blad och gifvit mig och Wahlenberg anledning att anse *P. Zosteraceus* för Linnés *P. marinus* **). Då Res. sjelf någongång öfvergår till andras åsigter, sker det väl med föga mindre invändningar. — En annan förebråelse mot Svenska författare i allmänhet gör Res. här och på andra ställen, derföre att de ej erkänna, det vill väl säga icke hufvudsakligen, eller endast, följa inländsk auktoritet; ingenting vore för underordnade beqvämare än uppfyllandet af denna önskan, äfvensom detta säkerligen skulle vara angenämt för dessa auktoriteter, af hvilka, om den icke-progressive Wahlenberg undantages, knapt

*) Troligen förekommer hos ingen förf. så ofta uttrycken *omnino*, *prorsus*, *absolute*, utropstecknet (!) m. m.

**) Nyssnämnde förf. gör i Fl. Su. ed. 2 alldeles intet afseende på Prof. Fries' bestämmande af Linnés *P. marinus* i Nov. 2.

mer än en, nu lefvande och verkande återstår; men då dessa hvarken äro tillräckliga, eller ens i allt visat sig ofelbara, och utländningarnes rådfrågande således blir nödvändigt, händer ej så sällan, att de berömdaste af dessa finnas af olika mening med våra egna, och hvad måste då inträffa annat än att man företrädesvis anlager det som mest instämmer med ens egen erfarenhet? Så har Res. sjelf handlat, då han antagit de p. 3 såsom exempel anförda, för det mesta förut af utländningar bestämda, vextarter. Hvad dessa i öfrigt angår, äro de alla, på ett eller annat sätt, äfven i min bok upptagna; nybegynnaren går således icke miste om deras kännedom, hvilket för mig är hufvudsak, och jag tviflar af flera skäl lika litet som Res. att ju dess åsigt, äfven i boken öfverallt i synonymien, utan minsta klander, angifven, af dem, på hvilkas omdöme Res. sätter något värde, blifver antagen; ett antagande, som bör gifva desto större tillfredsställelse, ju mera det grundas på kritisk undersökning, sådan den endast kan blifva genom granskning af de stridiga punkterna. — Beskyllningen i slutet af pag. 3 och början af p. 4, rörande "lättsinnigt underkännande af andras uppgifter, deras ställande i falsk dager, egenkärlek, tyst tillägnande" *) m. m. är Res. skyldig att dokumentera, särdeles

*) Om härmed menas af karakterer m. m. "hvarpå ej kan tviflas," torde kunna visas att Res. sjelf följer samma praxis, d. v. s. från föregående förf. antager dem hvilka finnas goda och pålitliga. Om ett dylikt tillägnande icke finge eget rum, kunde ju knapt någon förut beskrifven vext diagnosticeras! Och om Res. i sina diagnoser anför något förut sagdt, är det derföre alltid något tillägnadt? Kan det ej hända att flere kunna se detsamma, utan att veta af hvarandra? Och så i mer än ett afseende. Hvad ställandet i falsk dager m. m. angår, händer detta lätt mot bästa vilja, då en förf. ofta sjelf förändrar mening; hvad han "nu" menar, är ej alltid lätt att veta. T. ex. *Jasione perennis* nämnes sist af Pr. Fries i Bot. Not. 1840, med tvifvel om dess arträttighet, ingalunda som bestämd variation, och detta tvifvel grundar sig nu endast derpå att den hos oss förekommer så sparsamt. Att jag rätt och slätt citerat *J. perennis* Fries, är väl tillbörligt, då den så finnes uppförd i Novitiæ; jag har förut blifvit (i bref) klandrad att jag ej

huruvida den gäller mig eller ej. De till en början framställda klagopunkterna torde näppeligen för en fullt opartisk domare förslå att rättfärdiga dessa tillmälen, hvilka äro af den beskaffenhet att de snart sagdt göra allt räsønnemang omöjligt tills alla facta hunnit framställas. Eburu mycket af ingressen ännu påkallar diskussion, måste den derföre öfvergifvas tills detta skett och det hela kan behandlas i sammanhang. Imellertid böra dessa Reservantens beskillningar hafvas i minne, för bedömandet af båda sidornas handlings- och framställnings-sätt, i händelse jag, hvad egenkärleken och det öfriga angår, skulle under stridens fortgång blifva nödgad att åberopa protokollerna, h. e. Reservantens och mina egna skrifter.

1. *Eriophorum russeolum* Fr. har jag utan tvekan antagit och sedan exemplar af *E. Chamissonis* upplyst att denne ej hör hit, förkastat detta, också af Res. i Mant. 2, troligen äfven i följd af Kunths beskrifning, antagna namn. Anmärkningen torde derföre gälla någon annan författare.

2. *Alöpecurus pratensis* & *nigricans*. Här må en gång för alla anmärkas i afseende på de rent biologiska karaktererna, t. ex. de krypande eller icke krypande rotskotten, duration, färg m. m., att jag anser erfarenheten ännu allt för kort, att bestämdt afgöra, om dessa egenskaper äro så oberoende af lokal, solum och andra omständigheter, att de ensamme, utan s. k. fylografiska karakterer, äro tillräckliga för artskillnad. Den som så anser dem, måste äfven hafva ett annat vidsträcktare begrepp om art, och så länge detta begrepp ännu till stor del hvilar på subjektiv grund, torde det äfven vara mig tillåtet, att bestämma artgränserna på ett för arbetets plan afpassadt sätt *). För öfrigt måste, efter mitt föreställningssätt, hvarje

uteslutande citerat inländske författare! Jag känner verkligen Prof. Fries' vext, då han sjelf behagat visa mig den i sitt herbarium. Men som jag måste erkänna att jag ej sett några utländska ex. har jag ej kunnat citera Lamarck eller någon annan än Fries.

*) Hittills ha dock biol. kar. till en del betraktats som följer af yttre förhållanden, och, då de ej understöds af tydliga fytoogr.

verklig art äfven ega fytoGRAFISKA karakterer; en åsigt som synes delad af alla, äfven af Res. sjelf, då så mycken omsorg alltid användes att uppsöka dem, om än aldrig så minutiösa. Bör man äfven icke frukta att, om ock den grundlige vetenskapsmannen kan härleda någon sanning af de biol. karaktererna, dessa likväl ensamma skola lemna för stort spelrum åt dilettantismen, som hufvudsakligen sträfvar att utmärka sig med något nytt; då de onekligen mer än de fytoGRAFISKA låna sig till en subjektiv behandling? Huru mycket kan t. ex. icke göras endast af *Agrostis stolonifera*, *Poa pratensis*, *Molinia maritima*, att icke tala om hundrade andra arter, om endast biologiska karakterer rådfrågas? Äfven tror jag icke att nybegynnaren, för hvilken min Handbok är skriven, förlorar mycket genom ett misstag om art eller ej, då sådant under vidare studier otvifvelaktigt korrigeras; — och då undersökningen härigenom underlättas, på samma gång som arbetet vinner i korthet (och pris), utan att förlora i innehåll, synes mitt framställningssätt, så länge några tvifvel återstå om föremålet, eller detta saknar tillräckligt tydliga karakterer, kunna försvaras. Då jag i förordet uttryckligt gifvit detta behandlingssätt tillkänna och fränsagt mig en auktoritet, som man nolens volens velat påtruga mig, samt då jag nästan alltid utan anmärkning, ännu mindre klander, hänvisat till källorna, anser jag mig hafva handlat så ärligt och anspråkslöst, att klandret mera bort rikta sig mot sjelfva planen (hvarom företalet, i händelse man eljest icke kan se den, upplyser), om den är oriktig, än mot utförandet. — Hvad enskildt de båda arterna af *Alopecurus* angår, var den, som stöd ofta åberopade Koch ännu, då *A. nigricans* (*ruthenicus*) behandlades i min Flora, osäker derom, helst Ryska frön deraf endast gifvo den vanliga *A. pratensis*; dessutom saknas icke antecedentia, som möjligen kunnat inflyta på den-

kar., ansetts endast kunna grunda variationer af olika värden. Nyttan af deras iakttagande såsom vinkar till nogare granskning är jag långt ifrån att bestrida; äfvensom till begagnande i diagnostiken, då de understödjas af fytoGRAFISKA. Imellertid torde gränsen mellan båda slagen blifva nog svår att updraga.

ne redlige och hållfaste Vetenskapsmans tillgöranden, särdeles som för litet hvar en tid kommer, då lugnet har mera värde, än t. o. m. en seger i bagateller; ty såsom sådane böra väl i vår tid dylika ting betraktas. Då man sett en vext, till alla fotografiska karakterer öfverensstämmande, på Fatburens gungande stränder, hvarest intet krypande kan ske, utan gräsen bildad så godt som flytande tufvor, med en annan på hafvets öppna sand- eller ler-stränder, kan svårligen någon annan tanke uppstå, än att olikheten i stolonutvecklingen måste härröra af lokal och solum *). Ty oläukbart är väl ej, att ett rhizom, som enligt Koch är "kurz, oder kurz verläuferartig" på förra stället, på det sednare kan gifva vidt omkringkrypande "ausläufer." Hvad kulturen angår vet man att vid omplantering stundom mans-åldrar behöfvas innan en del abnormal former återtaga sin ursprungliga skepnad. Imellertid är jag af flera andra skäl böjd att anse *A. nigricans* såsom art, ehuru jag icke ansett någon skada ske med dröjsmålet att framställa den som sådan, till dess bättre karakterer blifvit funna. Säkert ingår då den form, som Prof. Fries anser tillhöra *A. prat.* med turgescerande och svartnande ax, uti den förra **).

3. *Poa hybrida.* Prof. Fries sjelf uppför i Novit. och

*) I Bot. Not. har Prof. Fries helt nyligen sjelf visat hur litet stoloniseringen är att lita på hos *Carices caspitosa*, då den förut ansågs snart sagdt som hufvudsak. Distinktionen mellan "*carere*" och "*deficere*", ehuru fin, torde i användandet vara så till vida farlig, att ett "*prorsus caret*" sedan kan tvinga till antagandet af flera arter än man önskar, eller till ett: jag har haft för brådtom.

**) De sistnämnde äro ock biologiska karakterer, hvarföre för konsekvensens skull, 3 arter borde antagas. Härtill nödgades ock Koch då han antog stolonbildn. till en grund för *Valeriana officinalis* och *sambucifolia*, något som blir ändå nödvändigare för Prof. Fries, som förklarar *V. offic.* fullkomligt (prorsus) sakna stolonier, ehuru de stundom finnas. Koch har väl vidare använt ännu en biol. kar. då han skiljer de 3 arterna med en- eller fler-stjelmig rot, men om man nu kan framvisa en *Val. offic.* med enstjelmig rot utan stolonier (den allmännaste här på orten) och en flerstjelmig med stolonier, böra då ej 4 arter uppställas af *Val. offic.* ensam?

Bot. Not. 1841 denna Gaudins art som synonym till *P. sudetica*; äfvensom Koch i Synops. ed. I. skiljer dessa arter endast med *panicula patente* och *flosc. totis glabris* hos den förre, och *pan. diffusa*, *flosc. basi pilis lanatis parce adpersis* hos den sednare; hvilka karakterer icke lära hållit streck, då *P. sudetica* i Taschenb. 1844 (hvilken först efter min boks tryckning kom mig tillhanda) har i detta fall samma karakterer som *hybrida*, men här skiljd med: spetsade blad och vid blomningen för det mesta (meist) borttorkade bladfasciklar, då *P. hybrida* har tvärt afspetsade, huflikt (caputzenförmig) sammandragna blad. Troligen äro dessa arter icke skiljda, helst bladformen är omvexlande på de båda angifna sätten, hvarföre ock den af Res. äfven berömde Wimmer anser dem som variationer. Då frågan blef att välja namn, och vår art icke instämde med Kochs förre beskrifning, ej heller med exemplar af alpformen, sådan den hvarken finnes i Sverge eller (enl. Blytt) i Norge, måste namnet *hybrida* præfereras, helst Gaudins och Kochs beskrifning noga antyda vår form.

4. *P. depauperata* vexer, enligt exemplar från Prof. Blytt, både tufvig (med tätt vid bladstjälken uppstigande bladskott), alldeles som *P. laxa*, och med krypande rotskott. Då den i öfriga karakterer ända till de biologiska: storlek, mjukhet, färg m. m., vida mer närmar sig den sistnämnda än till *P. cœsia*, har jag ej annat kunnat än föra den till *P. laxa*, så mycket mindre som den enda karakteren af krypande stolonier för mig icke är tillräcklig för artskillnad. Jag har i alla fall angifvit den som öfvergångsform till *P. cœsia*.

5. *P. cœsia*. Då Hooker, åtminstone 1831, säger att han "is more than persuaded" att *P. cœsia* Sm. "is but an alpine state of *P. nemoralis*" och dertill åberopar Wilson, vet jag ej hur missförstånd kan ega rum, så framt icke dessa auktoriteter sjelfva missförstått *Poa cœsia*. Hooker tyckes dock böra känna en vext, som han uppgifver sig sjelf hafva meddelat Smith. Fig. i Engl. Bot. är efter ett odladt ex. och instämmer hvarken med *P. Gaudini* eller *nemoralis*. Inellertid har jag an-

sett ett hittills säkert namn bättre än ett som är missförstånd underkastadt. Äfven Koch förenar *P. glauca* och *cæsia*.

6. *Festuca ovina* etc. Äfven jag anser ännu ingen kunna fälla ett bestämdt omdöme om *F. glauca* och *dumetorum*; men som de måste få en viss plats, har jag hänfört dem till de arter jag ansett dem vara närmast. Den förras frändskap till *F. ovina* har jag angifvit, ehuru karaktererna visa på *duriuscula*, dit jag fört den. I Herb. N. f. 5. förekomma på samma blad 2 former af *F. glauca* Fr., af hvilka den ena har de i Mant. 2 som så viktiga förklarade fjolåriga bladslidorna, men icke det andra större exemplaret, ehuru fullständigt med rot och bladskott! En utförlig schematisering af alla subordinerande former strider mot en handboks rymd och ändamål.

7. *Bromi racemosi* figur i Engl. Bot. liknar vida mer *B. mollis* β , än den skånska *B. racemosus*. Hooker anser den ock knapt skild från *B. mollis*. De af Prof. Fries angifna karakterer mellan *B. hord.* och *mollis* äro icke för mig tillräckliga som artskillnad, isynnerhet då glattheten uteslutes, hvilken torde vara det enda, hvarmed nybegynnaren lär kunna skilja dem.

8. *Triticum acutum* och *laxum*. Om måhända slakheten undantages, återfinner man på olika stånd än den ena, än den andra af karaktererna; t. ex. den ludna rachis, ämnet till arista m. m. *T. affine* Deth. (enl. Drejers ex. = *laxum*) förklaras utan omständigheter af Koch för syn. med *acutum*, och *T. laxum* Fr. anser äfven han skiljd endast med slakheten. Imellertid har jag genom synonymien här som alltid angifvit Prof. Fries' åsigt för dem, som företrädesvis följa honom.

9. *Alchemilla fissä*. Då Prof. Fries i Mant. 3 på hörsägen (ty en blick på exemplaret visar att det ej hör till denna art) upptagit Prof. Wahlbergs form som *A. fissä* Schum. torde dess upptagande af mig som afart, då den verkligen har karakterer, låta försvara sig, den må nu vara hybrid eller ej, hvilket torde vara lika kinkigt att förneka, som å min sida att "förmoda". Prof. Wahlbergs exemplar är det enda jag vet af; Prof. Blytt har aldrig sett *A. fissä* i Norge.

10. *Galium spurium*. Hvad dennes frön angår, finnes ingen gräns mellan de släta och något gryniga; Prof. Fries' egna exemplar hafva icke fullt släta frön. Fröen af den stora *G. Aparine* äro mer succulenta än dennes och klibba vid papperet. Linné har intet "absolutum"; det högsta han säger om *G. spurium* är *nemina vix rugosa*, oflast endast *nsem. glabrum* till skilnad från *sem. hispida*.

11. *Symphytum orientale* bör, såsom enligt nu gifven upplysning till den grad allmän och ömrig omkring Upsala, visserligen hädanefter upptagas som inhemsk, men de i Mant. 2 anförda lokalerna: trädgårdarne vid Upsala-ån och i Enköping: syntes förut icke fullt berättiga till medborgarerätt. Föranledd af vextens upptagande i Herb. Norm. med namnet *patens* (den rödblommiga *S. officinale*), att närmare söka reda på förhållandet, kom jag, vägledt af Buxbaums, af Linné citerade, figur, långt före Prof. Fries' uppgift af namnet *orientale*, till samma namn. Då anmärkningen troligen är framställd för att visa det Hr Prof. sjelf rättat sitt misstag med namnet *patens*, har jag trott mig böra nämna detta såsom skäl, att jag vid namnet icke citerat Honom. Att jag vid citationer af Herb. Norm. och andra arbeten anför de deri använda namn är väl i sin ordning?

12. *Gentiana obtusifolia* Fr. Novit. lära väl, då min bok skrefs, få, utom Res. hafva sett, hvarföre jag nödgats lita på beskrifningen i Nov. ed. 2, der denna form jemnföres med *Amarella*, ej (såsom nu) med *germanica*, i hvars granskap den ej ens sättes! Hela beskrifningen är ock *G. Amarellæ lingulatæ*. Hos *G. Amar.* finner man äfven i mell. och norra Sverge oftare bufvudkarakteren: *folia elongato-oblonga obtusata*, än de lancettlika, spetsiga. Willd. citeras af Koch såväl som af Prof. Fries; likväl är Kochs art en helt annan och för oss främmande.

13. *Verbasca*. Hvad som här bör tagas ad notam förmår jag ej inse.

14. *Viola stricta*. Om Thedenii, i Mantissa 2 med 1 be-tecknade, exemplar och diagnosen äro pålitliga, så är min *V. canina* γ verkligen den angifna arten. Exemplar ifrån 3:ne

ställen vid Gefle äro ändå likare det Vestbergiska än Thedenii. Om Res. blir i tillfälle att se den vexande eller får nog exemplar, torde det visa sig att den, åtminstone all Svensk, sammanflyter med *V. canina*. — För rättelsen af H:r Lindgrens uppgift rörande *V. pratensis*, är jag tacksam, ehuru felet icke är mitt, då jag ej kunnat konstatera den med exemplar.

15. *Ulmi*. All vild Alm jag sett i Södermanland, Uppland, Gestrikland och Dalarne har, som Prof. Fries beskriver *U. campestris: fruct. apice profunde incisum (sinu int. subcordato)*, som ock Smiths fig. i Engl. Bot. visar den, samt tunna blad. Men denna uppgifver Prof. Fries endast för Öland och Gottland, hvarest Linné förmodas äfven hafva sett den, således ingen annorstädes. *U. montana* deremot: *fruct. leviter emarginato, foliis duris, coriaceis* (Sm. i Engl. Bot.), som skall, såvidt jag förstår förf., vexa i alla skogsprovinser i mellersta Sverge, har jag ingenstädes kunnat upptäcka. Är detta missförstånd, tyckes det hafva bort upplysas. Sannolikt är det dock icke så, då vi i Bot. Not. 1844 N:r 10, se den, åtminstone för mig interessanta notisen, att endast *U. montana*, ej *U. campestris*, förekommer i vestra Mälaretrakten; att förf. i Bot. Not. mer rättat sig efter locus i Mant. 3, än efter beskrifningarne, bör ej kunna förmodas.

16. *Heraclei Sphondylii* frön, meddelade af Res. sjelf, afvika icke från *H. sibirici*, då man väljer bland dennas många fröformer. Likväl är jag så mycket mer benägen att skilja 2 arter häraf, som de gamles figurer, t. ex. Matthioli, förde mig redan för flera år sedan (hvilket ock i bref meddelades Prof. Fries, troligen innan han tänkt härpå) på den förmodan att vår svenska ej vore den ursprungliga *Sphondylium*. Men då jag i Skåne ej fann annat än föga märkliga förändringar af den vanliga *sibiricum*, dock med hvita, t. o. m. röda blommor, men intet som motsvarar utländningarnes beskrifningar och figuren i Engl. Bot. (*„Umbellæ radiatæ, flores albi, in radio 5 lineas semunciam latis, in disco vix ultra 2 lin.“* etc. Pollich.; *E. B. circa 4 lin.*), måste jag ännu hysa tvifvel om denna arts förekomst i Sverge. Att jag behållit Linnés namn torde vara

orätt, men det är dock hans i Fl. Suec. Om den af Prof. Fries uppgifna karakt. af petala är konstant, torde vi hafva 2:ne arter i Sverge, men jag tviflar ännu att någondera är Smiths och Pollichs.

17. *Statice Limonium*. Om karakteren af *folia sub apice mucronata*, hvarpå Res. sjelf i Mant. 1 lägger så mycken vikt, är konstant, borde han bland "alla utländska förf." (som påstås kalla vår Skånska art för *Limonium*) undantaga den af Honom mest berömda, Koch, som i Synops. 1. beskriver *S. Limonium: fol. sub apice mucronatis*, hvilken jag således, då Floran skrefs, måste anse vara vår Bohuslänska. Att K. i Taschenb., såsom jag sedermera sett, icke upptager denna karakter, kommer väl deraf att han anser den opålitlig, helst han i tillägget rörande *S. rariflora* icke heller omtalar bladudden. Om *S. rariflora bahusiensis* och *danica* har jag, så vidt jag vet, ingenting yttrat.

18. *Allium Schoenoprasum*. Då den Roslagiska lemnas i H. N. såsom var. af *A. sibiricum* och någon vild *Schoenoprasum* enl. Res. icke är att söka i Sverge, måste all vår vilda Gräslök tillhöra *A. sibiricum*; men då böra bättre karakterer lemnas än *folia supra canaliculata*, ty den Roslagiska har dem fullt så trinda som den odlade. Att tillfredsställande artskilnad mell. den vilda och odlade finnes, vågar jag ännu betvifla; t. o. m. den biologiska af bladens raka eller omböjda uppspirande synes bero af tillfällighet, då jag på Gräsön sett dem uppkomma på båda sätten. De sterila lökarne hafva mest ett, stundom 2 blad. Att *A. sibiricum* kan vara skiljd vill jag ej bestrida, isynnerhet om Wimmers skiljemärken äro säkra, men någon hithörande har jag ej sett på Östersjöns kuster.

19. *Gagea pratensis*. Hvad som säges om denna är mer en upplysning än en anmärkning. Att Prof. Fries sjelf ej så längesedan ansåg den skånska arten i Herb. Norm. vara identisk med Kochs, bör slutas af Mant. 3 pag. 23.

20. *Juncus nigritellus*. I Mant. 3 misstänktes ännu lika litet att Koch misstagit sig på Engelsmännens art, som jag anade det. Lika litet kände jag, då Handb. trycktes, att Tyskarne funnit denna art endast vara en form af *J. supinus*, ehuru jag troligen i alla fall, på grund af dess tydliga och bestämda ka-

rakterer, saml afvikande habitus, låtit den qvarstå, tills jag fått säkrare öfvertygelse om dess föränderlighet, än blotta försäkringar. Möjligtvis kan det ock, om någon synnerlig båtnad dermed vore förenad, lyckas att bibehålla denna art på lika goda grunder, som de hvarpå det lyckats Res. att, oakadt Kochs indragning, uppehålla sin *Gagea pratensis*. — De enda exemplar jag sett af *J. atratus*, näml. Gottländska af Hr Nyman, citerad i Mant. 3, hafva bladen lika knutiga som *J. silvaticus*, fröhusen mogna längre än kalken och blommorna mindre ej "dubbelt större" än nyssnämndes. Antingen är då beskrifningen oriktig, eller hör ej den Gottländska formen till *atratus*. Tröligen äro de Halländska bättre, ehuru Prof. Fries, med afseende på dem, endast nyttjar uttrycket "synes skiljd." Jemför man denna s. k. arts karakter med *J. nigrifolli*, äro de så till vida underlägsna att de äro helt och hållet komparativa.

21. *Luzula spadicea*. Sauters ex. häraf skilja sig i intet från Lappska och Jämtländska, med undantag af en tydligare hårtoffs i slidöppningen; fullt hårlösa är icke heller en del svenska exemplar. Den af Koch anförda karakt. af strängarnes förhållande till knapparne anger äfven vår art såsom *L. spadicea*, ej *glabrata*. Tillhör icke desto mindre vår form denna sednare kan man tryggt påstå att båda arterna, Allionis och Hoppes, icke äro skiljda.

22, 23. *Epilobia* behöfva verkligen den yngre generationens åtgärder, att redas ur sitt "dunkel", och kunna ej nog rekommenderas. Af Res:s egna, på olika tider gifna exemplar, och af sådane, som Han bestämt åt andra, vill det synas som Res. sjelf ej alltid så noga kunnat skilja *E. virgatum* och *tetragonum*; att efter dess skrifter rätt förstå *E. purpureum*, *roseum* och *montanum* faller sig ej heller så lätt. — Hvad *Epilobia alpina* angår, torde det för nybegynnaren blifva svårt nog att i arter skilja växter, som en Læstadius ej trott sig kunna bestämma (han säger sig i bref 1842 eller 43 icke hafva reda på Fries' *alpinum*), och om hvilka Lindblom yttrar att former finnas, om hvilka man stadnar i fullkomlig ovisshet, hvarhän de böra föras. Jag har derföre efter Wahlenberg be-

handlat *E. palustre* och *alpinum* kollektivt, såsom bestämdt och troligen alltid åtskiljda af den öfverallt eller 2sidigt håriga stjelen *).

24. *Polygona*. Hvad *P. minus* angår, antager jag villigt rättelsen att föra de i H. N. f. 4, Nr 15 gifna ex. till *Persicaria*, ehuru de till habitus vida mer öfverensstämma med *P. mite*, hvartill den enl. Mant. är en transitus. — Anm. rörande *P. incanum* måste angå namnet, då de i Floran gifna karak-

*) Såsom en syndabekännelse må nämnas att jag på det stora Norfjället i Norge detta år (1844) icke kunde erhålla några gränser mellan *E. organifolium* och *alpinum*, så framt den sednare ej kan få tumsbreda, fullkomligt äggrunda, spetsiga blad och halftums vida, violetta blommor. De, som skilja dessa som arter, kunna dock derföre hafva rätt, om man utgår från extremerna, och sedan rangerar formerna så godt man kan; — men klandret på dem som förena dylika vexter, särdeles i ett arbete för Nybegynnare, synes mindre rättvist. Dessa båda arter hafva karakt. af *caule bifariam pubescente* gemensam, härnied "absolute" skiljda från *E. palustre* och alla andra. Måne ej detta här betyder lika mycket som *radix subbulbosa* hos *Juncus supinus*, hvilken egenskap troligen är hufvudgrunden för dennes förening med *J. s. d. nigritellus*? Dessa båda arter äro dock så vida bättre att de hafva positiva skiljemärken, hvilka de förra sakna. — Här må ett par ord anföras i anledning af Mag. Andersons afhandling om *Epilobia* i Bot. Not. 1844. 1:mo är min *Ep. alpinum* Prof. Fries' *E. organifolium* var. *minus* Mant, 2 eller *E. alpinum* B. i Herb. Norm. f. 5; tillhör således icke Fries' sednare *alpinum*. Hvilkendera Linnés, eller den ursprungliga *alpinum* tillhör, blir väl så mycket svårare att afgöra, som de minsta formerna just äro de, som i sjelfva naturen förena de båda arterna. Att någon "sammanblandning" här skulle skett, kan jag således icke inse, så framt icke detta ord skall betyda kollektiv. 2:do att min β (icke γ) *nutans* af *E. palustre* uteslutande är Hr Andersons *E. lineare*, var lätt att döma af namn, diagnos och vexttrakt, hvarom ock Hr A. sedermera varit i tillfälle att öfvertyga sig. — 3:o är namnet β *alsinifolium* icke något misstag, såsom på en tid allmännare antaget efter Villars, än Lamarcks *organifolium*; som varietetsnamn antogs det, såsom mera upplysande än det äldre *majus* Wg., redan i 2:dra Ed. *Ep. alsinifol.* Fr. var ett skriffel, redan före Hr Andersons afhandling rättadt i Bot. Not. 1844 p. 107.

tererna minst åberopa hårligheten, såsom med tillägget merändels. Prof. Fries har den som underart med namnet *laxum*; hvilket ej är en hårsman bättre än det allmänt antagna *incanum*; helst äfven andra arter hafva laxa former. Här tvekas icke att förändra varieteters namn, hvilket eljest klandras!

25. *Pol. tataricum*. Om denna art nu odlas, eller varit odlad i Skåne tyckes vara likgiltigt, ty infödd kan den ej vara. Då man vet hur högt Linné värderade denna vext och på 1760-talet, enl. egenhändigt bref från Linné i min ego, sände frön, t. o. m. till Gestrikland, der aldrig Bohvete eljest odlats, är väl det sednare alternativet troligt, då Bohveteodlingen företrädesvis eger rum i Skåne.

26. *Silene maritima*. Om denna gäller hvad jag förut yttrat om de biologiska karaktererna utan säkra fylografiska; ty de flesta af sednare slaget, som hittills blifvit lemnade, äro icke tillfredsställande. Sedan jag sjelf sett denna vext vild vid vestra kusten, vore jag ännu mindre böjd att skilja den, då jag ofta fann roten lika spenslig som på var. *petræa*; men jag återfann öfverallt karakteren af *petala coronata*, hvilken jag skulle anse af mycken vikt, om den är beständig. Var. *petræa* har jag aldrig funnit med fri ligula hos kronbladen. Imellertid säger sig Smith uttryckligen stundom funnit corona hos *S. inflata*, och förleden höst insamlade mina söner ex. med *pet. coronata* vid Gefle, hvilka i öfrigt liknade *petræa*; måhända voro dock dessa införda med ballastsand.

27. *Lepigona*. Jag har som arter antagit de »2 typi manifeste diversi: *L. rubrum et marinum*» Fr. Mant. Att förena sådane går väl ej an? Jag har som afarter (ell. underarter, om så behagas, då jag ej efter min plan kunnat beteckna dessa olika) uppfört *L. medium*: »manifeste *L. rubri filian* under *rubrum*, och *salinum*: *L. marini filia*, under *marinum*; att skilja dessa hade efter mina åsikter lika litet gått an, just för att vara konsekvent. Hur det enl. Res. kan vara rättare att antingen förena alla 4 till en art, eller skilja alla 4 som egna arter tvärtemot ett sådant manifest, som jag anser ha goda grunder, fordrar i sanning förklaring.

28. *Arenaria gothica* undersökt lefvande på Kinnekulle skiljer sig uti intet från *A. ciliata*, odlad i Christiania af frön från Fionmarken. Denna är visserligen perenn, men exemplar kunna utletas, hvilka äro lika svaga till rot och med lika brist på *rosulæ foliorum in axillis*. Så flygtig, som den förra uppgifves, är den visst ej, då den nyss börjat blomma d. 6 Juli, och jag äfven på denna kan visa ex. med *ncaules hornotini emarcedi*. Jag anser de högst olika lokalerna kunna förklara den olika varaktigheten.

29. *Arenar. norveg.* har jag ej kunnat skilja från *A. ciliata* med så tydliga karakterer, som ett arbete såsom mitt fordrar. Då Prof. Fries i Mant. 2 äfven försäkrar att *A. ciliata, norveg. & humifusa nseriem tam contiguam efficiunt ut de identitate hawd liceat dubitare*, skulle jag väl blifvit lika mycket klandrad, om jag skiljt dessa, neml. i händelse Res. ej sedermera erhållit de omtalta massorna af ex. *). — Sommerfelt kan väl knapt bestämdare förklara *A. ciliata* från Salten annuel, än med orden *nhæc annua, saltem cum defloruerit, perit*: alldeles samma dubium, som i motsatt mening skulle kunna yttras om *A. gothica*.

30. *Rosæ*. Då Res. anser "framställningens form vara mindre vigtig" för sig sjelf, torde detta äfven få gälla för mig, så mycket mera som jag ej pretenderat vara någon reformator i vetenskapen. Om jag lyckas att lära de yngre känna *Rosa rubig. β inodora, R. canina δ dumetorum* etc., är det för mitt

*) Jag nödgas uptaga äfven de punkter af Reservationen, deri Res. korrigerar sig sjelf, emedan framställningssättet öfverallt är sådant såsom det endast gällde mig. Anledning är att tro det Res. ej alltid menar så illa, men hvarföre icke framställa de nya åsigtterna eller försvaret mot andra antagonister på ett annat ställe, der jag icke behöfver synas vara syndabocken?

Vid *Cerastia* hade Res. bort klandra de flere stora Vetenskapsmän, som bestämma arterna tvärtemot Hans mening. Om Koch nekar *C. brachypetalum Persoon* (Desportes) vara *C. strigosum* Fr., måste det skett annorstädes än i dess Synopsis och Taschenbuch, hans sista arbeten, så vidt jag vet. De stå der utan alla reflexioner som synonyma.

ändamål tillräckligt; gerna må de sedan kalla dem *R. inodora* Fr., *R. dumetorum* Fr. ell. Thuill. o. s. v. Dessa namn finnas några rader längre ned, och dessutom stadna de blifvande botanisterna ej länge vid min Handbok. I ett ännu så outfredt och nybegynnaren lätt förvillande slägte anser jag så få arter böra antagas som möjligt. Efter mina på fytogr. karakterer grundade åsichter måste *R. inodora*, betraktad som afart, föras till *R. rubiginosa*, ej till *canina*, hvilken jag aldrig sett med dubbelsågade, ännu mindre på samma gång glandulösa, blad. Äfven saknar *R. rubiginosa* (t. ex. vid Gesle) ej sällan de finare taggarne, får t. o. m. blomskaften glatta, och blir då något svår att med tydliga karakterer åtskilja. — En *R. collina* med enkelt sågade blad kan svårligen bli annat än en trivial *canina*. Derföre tror jag att vår s. k. *collina* är något annat, än Jacquins hos Koch.

31. *R. tomentosa* blir för mig, som har den af Res., som det synes, tillåtna olika uppfattningen af species-begreppet, en kollektiv art till dess de subsumerade hunnit redas och allmänare antagas. Ännu synes ej detta vara i ordning, då de ofta åberopade Koch, Ledebour m. fl. ännu envisas att föra *R. mollissima* Willd. till *tomentosa*. Att Kochs *R. ciliato-petala* (hvilken af Ledebour föres till *R. pomifera* eller *villosa*) är enl. synonymet *R. mollissima* Fries vågar jag betvifla. Eget vore det dessutom om den öfver hela södra Sverge ymnigaste arten skulle hoppa öfver hela Tyskland till Krains och Tyrolens fjällar, och den i östra och södra Östersjöländerna, som det synes, lika allmänna *R. tomentosa* icke, utan på ett så problematiskt sätt som Prof. Fr. i Mant. 3 uppgifver, finnas i Sverge. Således lärer väl saken ännu få anses outredd tills de större botanisterna hunnit förlikas.

32. *Potentilla Güntheri*. Här måste meningen vara att Pr. Fries' namn, *sordida*, bort bibehållas framför Pohls? Men detta är ju äldre och allmänt antaget, tills Koch nu dermed förenat *collina*, med antagande af detta ännu äldre namn? ett antagande, som skulle föranleda ett nytt åt *P. collina* Fr., i (Bot. Not. 1845 nr 10 a).

fall den är skiljd, såsom jag ännu tror. Dessutom yrkar Res. ofta i sina skrifter att den mest utbildade formen bör anses för den normala; nu är det ej så; likasom den i Nov. 2 så viktig ansedda biologiska karakteren af *caules laterales* och *medio pronascentes*, att den stadfästes med ett (!), icke numera håller stånd. När skall man då, såsom det förut yrkats, våga lita på någon auktoritet?

33. *Thalictrum minus* behandlas i Floran tills vidare kollektivt, då jag, af deri anförda skäl, ej förmått på ett tillfredsställande sätt diagnosticera hithörande former. Att det ej skett af någon antagonism mot Pr. Fries bör väl slutas deraf, att jag antagit hans egen föga utmärkta art *Th. Kemense*, då de flera af *Th. minus* för det mesta tillhöra utlänningarne, hvilka nästan i hvarje nytt arbete på olika sätt framställa dem *).

34. *Mentha silvestris*. Linnés och Willd:s hufvudkarakter på denna art ligger onekligen i bladformen, hvarföre jag der- efter rättat mig, såsom synes af tillägget. Har ett misstag skett, må gerna för mig namnet *nemorosa* förvandlas till *latifolia* eller något annat, och Willd:s synonym utstrykas. Att, om de ej äro skiljda, förkasta artnamnet *silvestris*, är väl ej meningen? eller anser Res. dem, emot Kochs och de fleste nyare förf:s tanke, verkligen skiljda? I alla fall böra lokalerna bättre bestämmas än jag kunnat. — *M. viridis* B. har i mitt exemplar af Herb. Norm. inga blömmor och då *Mentha viridis* enda tydliga karakter består i glattheten, har jag måst föra den ludna till *silvestris*. Funnes andra karakterer af vigt borde ju arten skiljas?

35. *Mentha gentilis* har i skriftligt meddelande af H:r Lektor Wallman (citerad) blifvit uppgifven för Slaka, utan att jag deraf erhållit exemplar. Jag måste dock lita på en så ut-

*) De i diagnoserna alltid upptagna stipellerna har jag icke ens på lefvande ex. af *Th. Kochii*, benäget meddelade af Prof. Fries, kunnat upptäcka; troligen finnas de stundom; Han sjelf säger dem stundom saknas. De gifna ex. med nära mogna karpeller visa dock att *Th. Kochii* (*Th. Jacquinianum* Koch?) och *Th. minus* kunna skiljas som arter.

märkt Botanists uppgift, hvilken ock nu af Prof. Fries stadfästes. Vål undrade jag på exemplaret i H. N. kalladt: *Mentha sativa* ? s. *Agardhiana* Nov. såsom mera likt *M. gentilis* än hvad jag fordom erhållit som *M. Agardhiana*, men tryggade mig till Prof. Fries' uppgift *nexacte intermedian*, såsom den ock synes vara, hvarföre jag helst citerade den som en var. af *sativa*. Att Prof. Fries i Mant. 3 skulle förklara *M. Agardhiana* (som i Nov. 2 ansågs identisk med *sativa*) för den typiska formen af *M. gentilis*, var så otroligt, att jag ej kunde annat än hänföra orden "hujus status typicus" till *sativa*, hvilken sist nämnes. — Hvad *Mentha agrestis* Sole angår, har jag, såsom mer utmärkt från *arvensis* än *gentilis*, *sativa* och *aquatica* från hvarandra, uppfört den förslagsvis såsom synes af framställningen. — Namnförändringen af *M. arv. riparia* till *glabrata* ansåg jag nödig derföre att *M. arvensis* sjelf på stränderna förekommer vida ymnigare och allmännare än den s. k. *riparia*, hvilken på flera trakter alldeles saknas.

36. *Ajuga alpina*. Prof. Fries jemnförde ännu i Mant. 3 denna nybestämda art, både Baron Dübens och Prof. Blytts former, med *A. pyramidalis* (*propius accedit*); att den nu föga skiljer sig från *A. reptans* är något nytt. Borttagas stolonerna torde likväl lika liten skilnad från *A. pyramid.* återstå, och minst från den norrska, hvilken är lika glatt och stundom har korta stolonier.

37. *Lamium purp. β incisum* i Floran är Prof. Fries' egen *L. incisum*, beskrifven efter dess skånska exemplar, och är således ej den triviala form, som nästan alltid lemnas under detta namn och finnes högt upp i Sverge. Skälen hvarföre jag ej framställt *L. incisum* Willd. som art, äro att den ej har de karakterer jag ansett erforderliga för mitt arbetes plan, och att medelformer ofta anträffas; att den hårkrans, som i en del blomkronor är så tydlig hos *purpureum*, stundom är reducerad till några få hår; — att *incisum* ej är utan dessa hår; att denna art har, såsom den ock af Lindgren i Bot. Not. 1841 p. 243 beskrifves, precist som *L. purpureum*, 2 krontänder, den öfra syllik; att jag ej kunnat finna kronorna rakare vid basen hos

L. incisum, åtminstone hos den nordligare formen, än hos nyssnämnde; slutt. att flere förf. anse dem icke eller föga skiljda.

38. *Galeopsis Tetrahit* och *bifida* skiljas af Koch hufvudsakligen med läppens mellanflik, som hos den förra är "nästan kvadratisk", hos den sednare "afslång"; likväl kan man lätt öfvertyga sig att dessa former variera på samma exemplar, äfvenså uaggning, urnjupning m. m. — Någon mjukhårig ("mit weichem Flaume bedecht") *G. pubescens* Bess. och Koch har jag, oaktadt flitig eftersökning, aldrig sett i Sverige. En dylik förtjenar säkert arträttighet. — *G. versicolor* är en af de arter, som jag enligt förordet behåller så länge pluraliteten ansedda Vetenskapsmän göra det. Detta kan ej sägas om *G. bifida*, som Wimmer anser som en oväsentlig var. och Koch som osäker art, då han räknar "*G. versicolor* bland goda arter".

39. *Orobanche*. Då man ser Reichenb., Wimmer och Koch, alla tämmeligen nya och af Prof. Fries berömda författare, i beskrifningen upptaga för en del arter "*sepala antico connata*", måste man tro att der detta ej skett äro de fria eller mer tillfälligt sammanhängande, hvilket ej är händelsen med *O. major* Fr. Nästan säkert skall en, som undersöker vexten, blifva mer tillfredsställd af min beskrifning på fodret än af Prof. Fries': "*sepala duon*", hvilka en med den nya teorien obekant fåfängt skall söka hos denna art.

40. *Cochlearia anglica* β eller den lilla *C. anglica* från Tromsödalén i 3:dje ed. förer Prof. Fries sjelf i Mant 3 till *C. arctica*. Äfven skall hvar och en som jemnför Læstadii ex. med diagnoserna i Mant. 3 göra detsamma, ty hvarken äro stjelkbladen *sinuato-dentata* eller skidorna alltid *venoso-reticulata*; jag har ex. med fullkomligt släta. Stjelkbladen finnas både sessilia och omfattande. Troligen innan Prof. Fries undersökt vexten, ansåg jag den för *C. fenestrata*, emedan septum verkligen stundom är fenestratum.

41. *Camelinæ*. Om Prof. Fries' framställningar af dessa i Nov., H. N., Mant. och nu i Reservat. jemaföras, torde man finna att missförstånd, lindrigast sagdt, måste inträffa. I Mant. föras H. N. 7 nr 20 *sativa* och 21 *dentata* båda till *C. fœ-*

tida. Då jag behåller namnet *dentata*, måste jag väl äfven låta dem följas åt till denna art. Då nu-Professorn i Reservationen förer n:r 21 till *sativa* korrigerar han ju sig sjelf egentligen, ehuru i "tysthet", och låter felet synas drabba mig. Imellertid höra de bestämdt tillhopa och kunna aldrig föras till olika arter, hvarom man kan öfvertyga sig så väl af exemplaren som i hvarje linåker, der man skall finna bladformen variera från djupt pinnatad genom alla slags tandningar ända till helbräddade, allt med samma blommor, skidor och frön. Är *C. dentata* Herb. N. n:r 21 ej *dentata* (eller *foetida* Mant.), så återstår väl ingen sådan art för oss. Hvad Koch angår, finner jag n:r 21 fullt instämmande med dess diagnoser i Syn. och Taschenb. på *C. dentata*, så att jag ännu är öfvertygad att dennes, i linåkrarne i Tyskland växande art, är aldeles en och samma med vår.

42. *Barbarea vulg. γ*. Jag finner ingen annan fytografisk skillnad mellan den bittra skånska och den södermanländska osmakliga, än något längre och mindre utstående skidor; således felas, så vidt jag kan se, de karakterer som för mitt syfte till artskillnad fordras. Hvad tvisten om den rätta *B. præcox* angår, lærer väl den så afgöras med Reichenbach och Koch. Det förra gäller äfven om *Barb. vulg. β* eller *arcuata*, hvilken åtminstone en tämmeligen ny och af Prof. Fries berömd förf., Wimmer, kallar, i motsägelse till Koch: "nur eine varietet".

43. *Arabis hirsuta*. Dennas frön finnas äfven ofta rundt-om *nanguste alatan*, ej endast i spetsen, och då Ledebour, som anmärkt detsamma, och ingalunda spar på arter, ej ens utmärker *A. sagittata* som varietet, så torde ursägtas att jag ansett ytterligare bekräftelse ej kunna skada.

44. *A. arenosa*. Hur Prof. Fries här kunnat missförstå mig är obegripligt, i fall den förvillande framställningen blott är missförstånd. Den sydländska *A. arenosa* är i flera afseenden, särdeles hårigheten, olik vår, hvarföre denna af Prof. Fries blifvit anförd som var. *borealis*. (På Möen såg jag för min del endast den starkt stråfhåriga). Då första ed. af Floran skrefs hade jag endast sett torra ex. af den Norrländska, och

såsom dessa hittills visat sig, endast af den magra till *A. Thaliana* gränsande formen, hvarföre jag ej kunde anse den för *A. arenosa*. I både 2 och 3 uppl. uppger jag likväl *A. arenosa* L. Fl. Su. såsom ett bestämdt synonym till *A. Thal. β urbicola* förmodande denna vara skild art, sedan jag sett ett från Fredrikshamn af Prytz meddeladt ex. och vexten lefvande i Strängnäs. Att den ej genast framställdes som egen art härrörde deraf, att jag ej var säker att den vore den utländska, af Linné i Sp. Pl. 2 och af Utländningarne antagna, 'starkt stjernhåriga' *arenosa*, äfvensom jag här såsom alltid hellre upptog en osäker vext som var. än som art. Sedan Prof. Fries framställt den som sådan och jag erhållit fullt karakteristiska ex. såväl från Norrköping som Strängnäs, följde jag med nöje Prof. Fries. Men att *A. arenosa* från Norrköping är 'absolute skild' från den s. k. *Arabis Thaliana* vår. *lyrata* från Strängnäs är hvad jag bestrider; jag anser dem tvärtom för så identiska som 2 vexter kunna vara. Hvad sedan de öfriga löca angår, skall man finna magra Norrköpings- och Strängnäs-exemplar fullt öfverensstämmande med Smedjebackens, Helsingska från Norrbo, det Prytziska och slutligen Kandid. Ångströms, troligen af Prof. Fries approberade, båda sista från Fredrikshamn. Mina Umeå-exemplar äro ännu magrare och kunna lika väl läggas under *A. Thaliana*, men äro för unga att bestämmas af fröen. Vesterås-exemplar har jag aldrig sett, utan efter gammal uppgift, såsom icke osannolik, då vexten å ömse sidor förekommer, infört stället.

45. *Sinapis arvensis* β . Både denna och hufvudformen (med hela blad) hafva ofta ända till 12fröiga skidor, så att skidor och blad stå icke i något förhållande till hvarandra; återstår således, så vidt jag kan se, endast härigheten.

46. *Fumaria capreol.* Den rödblom. från Norge har bladjorna lika trubbiga som den hvit- eller gul-blommiga och foderbladen nära hälften så långa som kronan; Kochs karakterer gifva således ingen för mig tillfredsställande grund till artskilnad; imellertid är jag ledsen att ej hafva särskildt upptagit båda formerna, på den af Prof. Fries anmärkta olikheten att

fruktskafsten hos den gulblommiga äro tillbakaböjda, då den röd-blommiga har dem endast mer och mindre utstående.

47. *Corydalis*. Den motsägelse H:r Prof. här anmärker kommer stundom af olika erfarenhet, då den ena botanisten är mer i tillfälle att i naturen se en vext, än den andre; oftast kommer det hos mig deraf att jag för mitt ändamål anser det definitiva bestämmandet af svårskiljda arter mindre makt-påliggande, då bokens hufvudändamål är nybörjarens handledning till kännedomen af vexternas namn. Jag respekterar ock gamla arter, ehuru jag kan antyda öfvergångar; mer misstänkta behåller jag, då de för den examinerande hafva i ögat fallande karakterer, lemnande den djupare kritiken åt botanisterne ex professö. — Hvad *Corydales* angår, är det ingen tvifvel underkastadt att de ju påkalla en ännu strängare granskning i naturen än den skedda, då ännu nästan endast biologiska karakterer åberopas. Af en sådan motser jag en ännu större reduktion än jag gjort; sjelfva den så utmärkta geniculationen hos *C. solidæ* stift torde behöfva kontrolleras. Af pedicellernas längd kan ingen säker diagnos göras, hvilket är lätt att visa; racemus är både hos *C. laxa* och *Lobelii* nutans; således måste jag draga *laxa* till sistnämnda, så länge jag erkänner den som art. Der *C. fabacea* vexer ensam, såsom vid Eskilstuna och Gefle, finnas inga tvätydiga former. Hvar och en som i Sverige ser *C. Lobelii* ofta så stor som *solida*, skall finna namnet *pumila* förvillande, ännu mer i jemnförelse med *fabacea*. Att jag anger det såsom yngre i släktet var ett misstag, föranledt af Steudel, som till *C. Lobelii* citerar *Fumaria pumila* (Host och) *Reichenbach*, hvilken sednare, som först lærer infört namnet i Corydalissläktet, jag dertfore underlät att rådfråga.

48. *Ononides*. I dessa har jag vid bestämningen och namngifningen följt mina svenske föregångare och hufvudsakligen Fries i Fl. Scan. der samma namn finnas och *O. spinosa* L. upgifves för den allmännaste och ymnigaste i Skåne. Jag fann ingen annan i Skåne än *O. repens*, och skulle ovillkorligt för-enat båda, om jag ej denna gången, i brist af tillfälle till egna iakttagelser, nödgats följa en annans auktoritet. Imellertid har

jag för många år sedan tagit en form vid Carlholms bruk i Uppland (ed. 1) på en skogvext äng (nu mera tyvärr odlad till åker), hvilken med sin upprätta träaktiga vext, smärre blommor och olika pubescens tyckts mig vara skiljd och den rätta *O. spinosa*.

49. *Tragopogon minor*. Här förstår jag ej Res.; är då ej denna i 2:dra och alla Uppl. enl. dess önskan upptagen som varietet?, som art i Fr. Nov. ed. 2, som underart i Fl. Scanica? Och denna sista åsigt har jag ju tillkännagifvit? — Således är den nu en lika simpel varietet som *Scorzonera plantaginea*?! Piken rörande *Sc. plantaginea* afficerar mig ingalunda, ty om Res. en gång citerar *Sc. plantaginea* Hn. ed. 3, skall jag anse det fullkomligt rätt! Någon så ytterlig Noli me tangere är jag ej, att påpekandet af ett misstag, deladt af berömdare botanister, och som jag, efter tillfälle till granskning i naturen, sjelf rättat, skulle såra mig. Har då aldrig Res. begått något dylikt fel?

50. *Hieracia*. Reflexionerna öfver dessa torde icke angå mig, hvars enda syfte varit att göra de hittills antagna arterna för nybeggynaren igenkänliga.

51. *Senecio barbareaefolius*. Att dennes förande till *S. aquaticus* af Koch var ett skriffel, kunde ännu ej så lätt inses, då Koch i ed. 2 säger sig nu vara af Wimmer och Buek upplyst att den hörer till *S. erraticus*; man anger icke skriffel på detta sätt. Men jag bekänner att jag öfversett denna korrektion, så mycket lättare, som han äfven i ed. 2 till *S. aquaticus* citerar *S. barb. Reichenb.* I annat fall hade jag troligen fått ett bättre begrepp om arten än af diagnosen i Mant. 3, som med undantag af *corymbus divergens* (längre fra in modifierad till *lobis (ramis?) fere divergentibus*), noga beskriver *S. aquaticus*, sådan jag har den från Bohus.

52. *Matricaria inodora*, sådan den vexer vid hvarje knut, har folia sessilia, emedan flikarne börja tätt vid stjelken; bladen äro lika mycket eller lika litet bipinnatifida som på *M. maritima* i H. Norm. då flikarne hos detta ex. ej äro bestämdare "motsatta" än hos *M. inodora*; lacin. filiformi-compressæ gällar väl ock om denna? äfvenså squamæ oblongæ margine scarioso samt ligularum striæ et apex rotundatus? (eller är rotundatus

ej obtusus?); apex är ej hel på exemplaret och angifves nu tandad i Frankrike, således lik *inodora*; squamarum margo är, hos Dübenska ex. af *M. inod. salina*, i samma involucrum hos olika fjäll, än rent färglös, än brunaktig, återstår således blott *margo squam. integerrimus*, sådane man kan leta ut dem bland de färglösa på sistnämnda. Det är uppenbart att en så definierad ej kunde uppställas som art i min bok. Jag hör, tyvärr ej till dem, på hvilka kan lämpas H:r Prof:s satts: "schwächere Naturen folgen immer der Mode des Tages", t. ex. model att bygga nya arter på hvar småsak. Det är godt att dela för att sedan en gång kunna reducera, ty man kommer derigenom sanningen förr eller sednare på spåren, men nog hade Acharius bättre försvarat sitt en gång stora namn, om han ej sett arter i hvar form. Slutligen torde få anmärkas att den vilda, som få synas hafva sett i Sverige, enl. H:r Res:s egen antydan behöfver ytterligare granskas och således måste vara ej fullt säker.

53. *Matricaria suaveolens* har jag icke kunnat upplaga ens som afart, då ex. af *M. Cham.* kunna utletas som hafva få och nedböjda strålblommor (Fl. Scanica). Att Res. sedermera funnit en ny karakter af mera vigt blir godt för det tillkommande.

54. *Orchis latifol.* Nöjd med medgifvandet att den i H. N. lemnade *O. latifolia* är "betydligt afvikande från den rätta", bestrider jag ingalunda att den sällsynta Skånska är den utländska, såsom jag ock i Eloran angifvit den; eller är den från Segeholm ännu bättre? Hvarföre ej heller åberopa exemplar från Upsala, der den enl. Mant. 2 äfven vexer och oftare kan granskas? Att denna *elatior* är närmare *O. maculata* än *angustifolia* torde ej många gå in på, som sett alla dennas former — och i detta fall förtjenar den väl såsom många andra sin egen nummer.

55. *O. cordigera.* "Duo ad hanc omnino ut videtur referenda specimina" etc. kan jag ej öfversätta annorlunda än med "förmödas vara"; eller skall man endast fästa sig vid det kontradiktoriska omnino? "Närma sig" antyder ej heller full identitet. Hvad jag för min del i detta finner uttryckligt är att H:r Prof. ännu i fjol, 1843, ej var utan alla skrupler.

56. *Epipactis atrorub.* För denna af Res. och Koch så-

som Hoffmans erkända afart, har jag bibehållit äldsta namnet i enlighet med egna och Prof. Fries' grundsatser (t. ex. *Carex spargiflora*, Zannich. *pedicellata* Wahl. etc.). Särdeles falskt är det ej, då färgen är mer och mindre mörkröd enl. mina observationer vid Eskilstuna, hvarest jag dessutom fann den hvita helt tillfällig, såsom vexande bland den röda i förhållande som ett till 20. Skulle alla artnamn ändras med afseende på varieteterna, så skulle omdöpningen blifva nog stark. I afseende på färgen, såsom här, skulle väl *Viola tricolor*, *Polemonium cæruleum* m. fl. snart få stryka på foten. Imellertid vill jag minnas att Prof. fordom förkastat sådana namn som *medius* etc., och hvartill denna skulle vara *media* inser jag ej rätt, om ej till den utländska, väl skiljda, *E. microphylla*.

57. *Carices*. Här medgifves att jag begått ett fel då jag vid *C. tenuiflora* ej utfört hela synonymet *C. Blyttii* * *macilenta* Fr. och vid *C. Persoonii*: *C. Blyttii* * *vivilis*. Men som det var en enkel hänvisning till exemplaren tycktes det sagda vara tillräckligt att ej misstaga dem. Någon kritik har jag ej tillåtit mig och en citation kan väl ej få detta namn? Huru H: Prof. nu vill anse dem är mig fullkomligt likgiltigt, men helt säkert skall han en gång öfvertyga sig att namnet *Blyttii* var förhastadt och missledande, och att arterna förut voro väl kända, hvilket jag i bref strax efter fascikelns mottagande tog mig friheten meddela. Af sättet för namnens framställning kunde väl omöjligen annan slutsats dragas, än att vi skulle få en *C. Blyttii* som art, med de mest heterogena underarter. — Kunna frögöm. hos *C. Blyttii macil.* i H. N. kallas djupt tuklufna, så är ej underligt om Lang och Koch kunna säga detsamma om *C. Persoonii*! Imellertid behöfver man endast kasta en blick på Hoppes figur för att finna identiteten med *C. vivilis*, äfven i afseende på frukten, som han riktigt framställer, men de förre, som citera honom, orätt beskrifva. En så djupt klufven frukt i denna flock torde knapt vara möjlig, men hos *C. Persoonii* finnes en spricka på fruktens ryggsida som sträcker sig från mynningen långt ned på sprötet, hvilken t. o. m. stundom är genomskinlig, ehuru icke genomträngande,

af hvilken omständighet uppgiften kan förklaras. — Kyrkoherden Læstadius har till mig lemnat en »*C. acuta* β *ripensis* från Kätkesuando 1838», som har fullkomligt slätt strå och allt annat gemensamt med Vahls ex. af *hyperborea* *). En annan med samma namn från Karesuando 1831, ansåg Drejer för ny och ville kalla *Læstadiana*; hvilkendera jag menade vid citationen synes af vextstället. Ingendera är den under *C. aquatilis* upplagna, såsom Prof. Fries, jag vet ej af hvad grund, påstår. Denna ansåg Drejer äfven för ny och kallade den »ad interim *C. vacillans*».

58. *Betula pubescens* är äldsta namnet, hvartill Koch m. fl. föra Wallroths med ett ingalunda lyckligare namn belagga art, såsom variation. Kan Prof. Fries framdeles efter Reichenbach bestämma 2 arter häraf, har jag ingenting att invända; med biologiska karakterer, t. ex. buskformen, blir det föga svårt. Hvad loca angår har jag ingenting bestämt om Norge, och kan ej berömma mig att af Lappska hafva fått mer än $\frac{1}{2}$ dussin från Karesuando, visserligen alla tillhörande *B. pubescens*, men kan derföre ej *B. alba* finnas i det ända till Ångermanland gränsande Lappland? Hvar upphör då *B. alba*?

59. *Salix cuspidata* Schultz erkänner jag, enligt Kochs endast sterila ex., vara nog olika till bladen och troligen skild art, så att detta namn ej bort upptagas. Den säkerhet, hvarmed Prof. Fries upptog det som synonym till sin *S. pentandra* * *tetrandra* i *Mant.*, förmådde mig till dess upptagande i Ed. 3 och vid den 4:de råkade jag öfverse de tvifvel-han, efter Meyer, i *Mant.* 2 anför om identiteten med den svenska. — Hvad *S. hippophaëfolia* angår har jag rättat mig efter Kochs egna exemplar, som äfven till bladformen afvika både från Stockholms, Upsala och Eskilstuna ex. hvilkas blad, utom den olika sågningen, snarare böra kallas »lanceolata» än »sublinearia». Jag för min del kan ej ens som var. skilja ex. af *S. undulata* odlad vid Femsjö från de förenämnde. — *S. glauca* — *pullata* är ett för mig nytt eller ur minnet fallet namn; menas *nivalis* för-

*) Om riktigheten af denna bestämning har Prof. Fries nyligen haft tillfälle att öfvertyga sig.

ändradt till *angustifolia*, härrör detta deraf att Læstadius i Locis parall. pag. 231 säger: »*S. glauca* foliis obovatis, est in alpibus; in sylvis autem, præsertim ad ripas fluminum, anguste lanceolata habet". Detta tyckes rättfärdiga ändringen mer än ändr. af *Draba nivalis*, som åtminstone vexer på fjällen. Måhända citeras Wgs var. *Lapponum* orätt, då han ej nämner egentliga bladformen. — *S. punctata* är jag äfven böjd att anslå som art, ehuru jag låtit den enligt min plan kvarstå som var. helst som H:r Prof:s beskrifning i Mant. I ej är så afgörande som jag fordrar den, och Læstadius ännu anser den som var. af *nigricans*. Likväl måste af samma grund *S. nigricans* *Rudbeckiana*, med sina 4—8, ända till två tum långa hängblad skiljas. — Det är skada att H:r Prof. ej uppgifvit källan till sista underrättelsen att *S. Finmarchica* blifvit funnen af Vahl i Finnm.; af Willd. själf fås ingen upplysning eller beskrifning; jag skulle då säkert afstått namnet *patulosa*. Detta kan jag ej göra med *Læstadiana* mot det af Prof. själf som bortblandadt angifna *canescens*; neml. så länge denna form, emot Læstadii eget påstående, kvarstår som art. — Meningen med det som anföres om *S. plicata* är ej lätt att inse, då Prof. Fries enligt Bot. Not. 1842 "icke längre tvekar att benämna den (*S. angustifolia* Wulf.) *incubacea*", men nu tyckes vilja vindicera namnet för *plicata*. Hvarföre ej helt enkelt behålla namnet *plicata* och lemna både *ambigua* och *incubacea* Fl. Sv. åt sitt öde? Svårligen kan något bevisas med påståendet att Linné skrifvit ur minnet; att han i ungdomen sett en med *S. angustifolia* mycket lika form af *plicata* (en i sanning märkvärdig form om den finnes!), att han i Frutetum Succ. för *S. incubacea* uppger sandiga "Hafsstränder" (jag kan omöjligen, hvarken i Diss. eller Amœnit. se annan uppgift för denna än: *nræcipue in arenam*!) o. s. v. Att *S. plicata*, som jag både själf tillräckligt tagit och fått af Prof. Fries själf, bör uppföras som art har jag icke förnekat, då jag med min återhållsamhet redan gjort det; om Koch, som äfven är en monograf af släktet, än i denna stund påstår att det är Ehrharts *ambigua*, måste jag väl tills vidare tro honom, som företrädesvis bör känna Ehrh:

vexter, och behålla detta vida äldre namn. — Då Prof. Fries granskade Kochs mig meddelade *Salices* lärar han väl öfversett det särskildta ex. af *S. silesiaca* med påskrift *specimen sylvestre-e Silesian*, hvilket jag i Floran beskrifvit, och hvaremot svarande jag icke sett något svenskt. — *S. sphacelatæ* namn, såsom var. af *caprea*, ändrades redan i 2:dra ed., emedan jag fruktade att förblandning kunde inträffa med Smiths och Willd:s *sphacelata*, hvilka ingendera, äfven om de äro skiljda, jag tror böra till denna varietet.

60. *Equisetum riparium*. Att *E. prostratum* tillhör *E. palustre*, må gerna medgifvas, ehuru de 2 gifna ex. i detta hänseende äro sådana att de lika väl kunna hänföras till *umbrosum*; ej heller har jag påstått den vara samma som *riparium*, tvärtom; men noten infördes för att fästa Botanisternas uppmärksamhet derpå, att en annan art kan på den sterila höststjelnens rot (i Aug.) äfven få en ny axstjeln, alldeles i likhet med *riparium* i Herb. Norm. Om genom denna not, rörande en vext, som äfven jag uppfört som art, en noggrannare undersökning, huruvida den verkligen är skiljd från *E. arvense* (från *E. umbrosum* är intet tvifvel), kan åstadkommas, skadar det väl ej? — Att jag frågat hvad meningen här var med *caulis vascularis et subvascularis* härrörde deraf, att jag aldrig sett fytotomiska karakterer åberopade i vextbeskrifningar; och som just i detta släkte stjelnens olika pipighet är en vigtig karakter misstänkte jag något skriffel eller en ny term för fistulosus. Imellertid förutsätter det en, mer än hos oss vauligt, trägen sysselsättning med knifven, för att kunna, såsom afgjord karakter, åberopa dylika nuancer i fytotomiska förhållanden. Reichenb. har, såsom jag sedermera sett, endast *vascularis* & *non vascularis*; i fråga om *E. arvense* gör han likväl 2 gånger det märkliga tillägget "in scapo" (evascularis), som ej nämnes hos den näst förut omtalade *Telmateja (vasis spiralibus carens)*, hvaraf lätt kan dragas den slutsatsen att de greniga stjelnarne hafva dessa vasa, och således att äfven denna art kan kallas *subvascularis*, i fall detta är Reserv:s mening.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

1. *Epilobium Lamyi* och *Asplenium cuneatum*, tvenne nya arter framställda af D:r F. W. Schultze i Bütsch. (Se Flora oder Botanische Zeitung 1844 n. 47, sid. 806—807).

Epilobium Lamyi: fol. lanceolatis e basi rotundata sensim angustatis remote denticulatis breviter petiolatis, inferioribus oppositis, caule subpubescente lineis 2 l. 4 elevatis decurrentibus, floribus semper erectis, stigmatibus in clavam coalitis, radice ramosa, stolonibus brevissimis rosulantibus.

Differt ab *Ep. hirsuto* L., *E. parvifloro* Schreb., *E. montano* L. et *E. hypericifolio* Tausch caule lineis elevatis notato, stigmatibus in clavam coalitis etc.; ab *E. palustri* L. caule lineis elevatis notato, stolonibus brevissimis rosulantibus, radice non repente; ab *E. virgato* Fr. fol. omnibus breviter petiolatis, stigmatibus semper in clavam coalitis, stolonibus et radice; ab *E. tetragono* L. foliis omnibus breviter petiolatis, intermediis non basi foliacea decurrenti adnatis; ab *E. roseo* Schreb., *E. origanifolio* Lam. et *E. alpino* L. forma foliorum, petiolis etc. diversissimum.

Habitat solo argilloso in arvis humidis prope Limoges Galliae.

Asplenium cuneatum: fronde lanceolata bipinnata, pinnae cuneatis margine integerrimis apice latissimis truncato-rotundatis, soris centrum pinnarum fugientibus oblongis maturitate subrotundis, stipite glabro viridi basi latereque inferiori fusco.

Differt ab *Aspl. Adianto nigro* segmentis frond. cuneatis, sorisque centrum segment. frondis fugientibus; ab *A. lanceolato* segmentis cuneatis et non ovato-lanceolatis etc.; ab *A. fontano* tam frondis forma quam sororum positione longe recedit.

Hab. cum *A. Ad. nigro* in rupium (Vogesensandstein) fissuris in silvis magnis Vogesorum inferiorum prope Steinbach inter urbes Bitche et Weissenburg.

2. *Dovreffeld i botaniskt och särdeles bryologiskt hänseende; af W. P. Schimper.* (Se Flora oder Bot. Zeit. 1845 n. 8, sid. 113—128).

Före slutet af naturforskarnes möte i Kristiania 1844 begaf sig H:r Schimper, i sällskap med Med. D:r Petit från

Köpenhamn och Gymnasii Adjunkten Hardin från Karlstad till Dovrefjeld för att under några dagar undersöka företrädesvis dess bryologiska skatter; och det är resultaten af detta besök som i nu ifrågavarande uppsats framställas. — Efter en kort karakteristik af Dovrefjeld och dess från Sveitziska fjällen alldeles skiljaktiga fysiognomi, lämnas en teckning af vegetations-förhållanderne, med speciellt hänseende till Mossorna, ordnad efter de tre "fjeldstuerne" Fogstuen, Jerkin och Kongsvold, såvidt som Förf. under ett uppehåll af allenast 8 dagar på fjället kunde upfatta dessa förhållander. Denna bild öfverensstämmer, äfven hvad det speciela angår, i hufvudsaken med de meddelanden, som Vahlberg, Blytt och Ref. lemnat, hvarföre det torde vara öfverflödigt att här närmare referera densamma. Deremot bör nämnas, att H:r Schimper observerade flera, dels alldeles nya mossarter, dels för Norges och hela Skandinavians flora förut ej anmärkta. Bland de förra upräknas, dock utan bifogaude af diagnos, följande: *Bryum (Webera) rutilans* (från Gederyggen vid Jerkin), *Br. microstegium* (Kongsvold); *Mnium hymenophyllum* (mellan Jerkin och Kongsvold), *Mn. Blyttii*, som står nära *Mn. stellare* (ofvanför Vårstien), *Mn. (Cinclidium) arcticum*, som skiljer sig från *Cincl. stygium* genom diöciska blommor, långhalsad kapsel och fastare bladbyggnad (vid foten af Knudshö vid Kongsvold); *Dicranum Blyttianum* (mellan Jerkin och Kongsvold) lik *D. Starkii*, förut af H:r Schimper funnen på Simplon och i Salsburgska fjällen. — *Mnium pseudopunctatum* Schimp., förut känd från Nordamerika och England, fanns vid Sprenbäcken nära Vårstien; *Mn. lycopodioides* Schwägr. förut af Förf. funnen vid Gastein, återfanns äfven på Dovre; denna art var ditintills endast känd från Indiens berg. *Pohlia brýoides* och *purpurascens* R. Br., förut allenast kända från arktiska Amerika, återfunnos vid Fogstuen, den sednare äfven vid Jerkin, der också *Bryum cirrhatum* Hornsch. förekommer. Den på fuktiga klippväggar nära Vårstien vexande och af Hartman såsom *Weissia zonata* uptagna mossan, är *Mielichhoferia nitida* var. *compacta*. — Vid *Zygodon torquatus* nämnes, att denna aldrig är funnen med frukt;

väl har Liebmann uppgifvit sig hafva erhållit sådan från Island, men Schimper har vid noggran undersökning funnit att kapslerna tillhöra *Z. lapponicus*, som vexer tillhopa och i samma lufva som förstnämnda.

Vid anförandet af de fanerogama vexterna hafva i upsatsen insmygt sig åtskilliga skrif- eller tryck-fel; sålunda anföres en »*Senecio uniflorus* i ställe för *Erigeron*; *Tussilago nivea* i ställe för *T. frigida* (*T. nivea* är ej funnen i Skandinavien); *Pedicularis vulgaris* för *P. palustris*; *Betula ncanescens* på ett eller par ställen för *B. pubescens*. — Äfvenledes anföras *Carex nfuscans* och *C. npedata*; hvilka arter Förf. härmed menar, är ref. ej i tillfälle nu uplysa, helst *C. ustulata* och *C. pulla* särskildt nämnas jemte *C. fusca*, och *C. pedata* Wahlb. icke af någon anmärkts på Dovrefjeld och säkerligen der icke förefinnes. Ref. gissar dock att med endera menas *C. lagopina*.

Förf. slutar sin upsats med uttalande af sin fasta föresats att snart återvända till Dovrefjeld för att någon längre tid der uppehålla sig, och Ref., som önskar att denna föresats ju förr ju helre må blifva realiserad, är öfvertygad att H:r Schimper skall då blifva i tillfälle att göra ännu flera bryologiska upptäckter i denna märkvärdiga och intressanta fjälltrakt.

I sammanhang med föregående vill Ref. utur några af H:r Schimper i n. 10 af Flora oder Bot. Zeitung införda *anmärkningar till Bryologia europæa* anföra följande uppgifter, som för skandinaviska floran hafva intresse. I Gudbrandsdalen (stället ej närmare angifvet) fann han *Desmatodon Systylium* en ny art, hvars peristom-tänder äro mycket korta och hvars lock förhåller sig alldeles som hos *Pottia Heimii*. — *Eucalypta brevicolla*, som är specifikt skiljd från *E. longicolla*, fann Förf. så väl i Gudbrandsdalen, som på Polläksbacken vid Upsala. — Den i Bryol. europ. under *Bryum elongatum* uptagna var. *alpinum* utgör bestämdt en egen art *Br. longicollum* äfven samlad vid Fogstuen på Dovre. — Från Dalärne har Förf. hemfört en ny *Fontinalis dulekarlica*, som står nära *F. squamosa*. — *Hypnum rugosum* är af Sommerfelt funnen med frukt i Gudbrandsdalen.

4. *Bidrag till kännedom om Salix-arterna, af D:r Wimmer i Breslau.* (Se Flora o. Botan. Zeit. 1845 n. 28, sid. 433—439).

Denna upsats innefattar hufvudsakligen en förteckning på de, enligt Författarens åsigt, hybrida former af *Salix*-släktet, hvilka blifvit anmärkta i Slesien. Som bekant är, hörer Förf. till dem, som antaga många vextformer såsom hybriditeter, och hvad Pilslägtet, särskildt angår, har han i sina föregående skrifter framställt flera dylika, hvilkas antal dels genom hans egna dels genom andras forskningar under de sednaste åren ännu mera ökats. Vid närvarande förteckning bifogas kortare anmärkningar, vextställnen och synonymer vid de särskilda hybridformerna, hvilka Ref. här vill upräkna jemte de anförda synonymerna:

Salix purpureo-viminalis = *S. rubra* Huds., *S. fissä* Hoffm.; de former, som stå närmast *S. viminalis* uplagas af Koch såsom *S. rubra* β *sericea*.

S. purpureo-repens = *S. Doniana* Sm. ap. Koch Synops.

S. purpureo-cinerea = *S. Pontederana* Willd., Koch, Reichb.

S. purpureo-aurita.

S. purpureo-acuminata.

S. purpureo-amygdalina = *S. Forbyana* Sm.

S. cinereo-repens = *S. cinerea* c. *virgultosa* Fr.; *S. ambigua* var. Koch. (Båda dessa Författare hafva sålunda sjelfve bestämt de af H:r Wimmer dem tillsända exemplar).

S. aurito-repens = *S. ambigua* Willd., *S. spatulata* Willd., *S. plicata* Fr. (*S. incubacea* L. sec. Fr.).

S. aurito-myrtilloides = *S. finmarkica* Willd.? (ex. i Willdenows herbarium är alltför ofullständigt för att kunna bestämdt afgöra enahandheten).

S. viminali-cinerea (torde stundom tagas för *S. Smühiana*).

S. viminali-repens.

Utom dessa tror Förf. sig hafva funnit dylika af *S. cinerea* och *aurita*, af *S. cinerea* och *Caprea*, af *S. aurita* och
(Bot. Not. 1845 n:r 10 b).

Caprea, äfvensom af några andra, men som han vill närmare observera förrän han yttrar sig derom. Samma gäller om *S. cuspidata* Schultz, som han anser för en *fragili-pentandra*.

Slutligen tilläggas följande ännu icke i Slesien funna bastarder:

S. amygdalino-hippophaiifolia = *S. undulata* Ehrh., Willd., Koch, Reichb.

S. viminali-hippophaiifolia = *S. mollissima* Ehrh., Willd., Koch, Reichb.

S. viminali-repens = *S. angustifolia* Fr., Koch (i Breslaus bot. trädgård under namn af *S. incubacea*).

III. Literatur.

1. *Flora rossica etc. auctore D:r C. F. a Ledebour. Fascic. VI. (Voluminis 11:i pars III). Stuttgart, Schweizerbart. 1845. Pag. 463—718 et 1—4. 8:o h.*

Närvarande häfte af detta i så många hänseenden viktiga och intressanta arbete omfattar början af familjen *Compositæ*. Planen och behandlingen äro alldeles som i föregående häften. Ehuru Förf. numera ingalunda bör räknas bland dem, som visa båg för att bilda nya arter, utan tvärtom ofta sammanslår sådana som förut upställt såsom skiljda, så tyckes han dock någon gång vara väl frikostig i antagandet af arter; sålunda uppträder *Erigeron* med 11 arter, för att ej nämna andra släkten. — I detta häfte afhandlas följande genera: *Gundelia* med 1 art, *Eupatorium* med 1, *Nardosmia* 7, *Petasites* 4, *Tussilago* 1, *Aster* 15, *Tripolium* 1, *Galatella* 3, *Turczaninowia* 1, *Calimeris* 5, *Arctogeron* 1, *Diplopappus* 1, *Rhinactina* 2, *Erigeron* 11, *Stenactis* 1, *Bellis* 2, *Myriactis* 1, *Solidago* 2, *Brachyactis* 1, *Linosyris* 4, *Dichrocephala* 1, *Karelinia* 1, *Conyza* 1, *Evax* 1, *Micropus* 2, *Inula* 19, *Pulicaria* 5, *Telekia* 1, *Pallenis* 1, *Eclipta* 2, *Siegesbeckia* 3, *Xanthium* 3, *Bidens* 3, *Richteria* 1, *Cancrinia* 1, *Anthemis* (står genom tryckfel *Anthernis*) 15, *Maruta* 1, *Anacyclus* 1, *Ptarmica* 12, *Achillea*

19, *Bracanthemum* 1, *Leucanthemum* 7, *Matricaria* 6, *Pyrethrum* 29, *Chrysanthemum* 1, *Cotula* 1, *Artemisia* 83, *Tanacetum* 8, *Helichrysum* 9, *Gnaphalium* 4, *Antennaria* 5, *Leontopodium* 2, *Cladochæta* 1, *Filago* 3, *Carpesium* 2, *Amblyocarpum* 1, *Senecillis* 1, *Ligularia* 5, *Arnica* 6, *Aronicum* 1, *Doronicum* 4, *Cacalia* 2, *Waldheimia* 1, *Senecio* 51, *Calendula* 4, *Acanthocephalus* 1, *Echinops* 13, *Acantholepis* 1, *Xeranthemum* 4, *Chardinia* 1, *Saussurea* 32, *Haplotaxis* 3, *Carlina* 6, *Cousinia* 19, *Ancuthia* 1, *Amberboa* 4, *Crupina* 1, *Centaurea* 61, *Cnicus* 1, *Kentrophyllum* 2, *Carthamus* 2, *Silybum* 1, *Onopordon* 3 och af *Carduus* 4 arter.

Med afseende på det speciela vill Ref. anföra allenast följande. Bland de 11 arter, hvarmed släktet *Erigeron* uppträder, förekommer främst *E. pulchellus* DC. Prodr. 5 p. 287 (excl. pl. sibirica, utan att dock sedan säges hvart denna del af Decandolles art rättligen hörer; troligtvis till *E. uniflorus*); härunder upføres en var. *β unalaschkense* DC. l. c., hvilket citat jemte dit hänförda synonym och lokaliteter sedermera åter uptagas under *E. uniflorus*; detta tyckes visa att dessa 2 arter äro vida närmare beslägtade än man skulle förmoda, då man ser att den ena här fått sin plats allrafrämst och den andra allrasist bland arterna. En ny art *E. amphibolus* från Kaukasiska provinserna upställles; den säges vara "quasi intermedia" mellan *E. pulchellus* och *E. caucasicus* Stev., hvilken sista åter att döma af beskrifningen synes sjelf så mycket nära *E. pulchellus*. Härefter följa *E. canadensis*, *E. elongatus*, *E. kamschaticus*, *E. acris* dit *E. podolicus* Bess. (*E. asteroides* Andr. ap. Besser, non Link), *E. uralensis* Less. och *E. angulosus* Koch föras som varieteter. Vidare *E. armeriaefolius* (*E. podolicus* *β pusillus* Led. Fl. Alt.), *E. alpinus*, *E. glabratus* Hopp. et Hornsch. och slutligen *E. uniflorus* med en var. *oreades*. — Såsom *Matricaria suaveolens* L., DC., upføres en i mellersta Ryssland och Siberien vexande art, hvilken "acheniis striatis epapposis" skiljer sig från *M. chamomilla*, som har achenia tetragona pappo coroniformi. Till *M. inodora* föras som varr. *Pyrethrum maritimum* Sm., DC. (alltjemnt med bibe-

bållande af Linnés art som synonym) och *M. præcox* DC.; *Pyrethrum ambiguum* Led., DC. betraktas deremot såsom skild både till art och slägte. — *Gnaphalium pilulare* Wahlenberg anses som var. af *Gn. uliginosum*, och *Gn. norvegicum* Retz. (*Gn. fuscatum* Pers.) af *Gn. silvaticum*. — Till *Senecio campestris* DC. (*Cineraria* Retz.) föres den Lappska vexten.

Till slut lemnas (pag. 1—4) början till en systematisk öfversigt eller förteckning på ryska Compositæ, i likhet med hvad i föregående häften skett.

2. *Plantæ vasculares circa Quickjock Lapponiæ Lulensis, quarum enumerationem proponit Nicol. Johannes Anderson. Upsaliæ, Wahlström et Låstbom. 1844—45. 36 pag. 8:o.*

Liksom Sulitelma utgör det högsta fjället i Svenska Lappmarkerna, så har äfven trakten deromkring den rikaste fjällvegetation inom Sverge, hvarföre den ock af många botanister blifvit undersökt, bland hvilka Wahlenberg och Læstadius företrädesvis böra nämnas. Den förre af desse har lemnat en högst intressant beskrifning om detta fjäll, dess glacierer och fysiska beskaffenhet (Berättelse om mätningar och observationer för att bestämma Lappska fjällens höjd och temperatur vid 67° polhöjd; förrättade år 1806. Stockh. Delén 1808. 4:o), under det att han i sin *Flora Lapponica* framställt det egentligen botaniska. Man har imellertid hittills saknat en speciel framställning af dess vegetation, hvilken särdeles i vextgeografiskt hänseende måste blifva af vigt för att kunna anställa jemnförelse mellan densamma och den på sydligare fjällsträckningar (t. ex. Dovre) förekommande. Ett viktigt bidrag härtill lemnas i den under form af akademiska dissertationer utgifna afhandling, som Ref. nu anmäler, och som utgör resultatet af de undersökningar Förf. var i tillfälle anställa-under ett besök i dessa trakter år 1843. Det är den vid östra foten af egentliga Sulitelma liggande trakten omkring Quickjocks kyrkobygd (35° 20'

long. 67° 3' lat., 1070 fot. ö. hafvet) (hufvudsakligen trakten mellan fjällåarne Kama- och Tarra-jock, samt angränsande fjäll), hvars vegetation Förf. gjort till egentligt föremål för sin undersökning och som i denna afhandling framställles.

Sedan Förf. redogjort för omfånget af det gebit vextförteckningen omfattar samt upräknat de förnämsta der förekommande fjäll och dessas höjd (nä något öfver 4700'), genomgår han de särskilda lokalerna, hvarvid de vexter, som förnämligast karakterisera hvardera, upräknas (dervid isynnerhet uppehållande sig vid fjället Njunnats). Vidare upgifvas de regioner, hvari vegetationen i Luleå Lappmark i allmänhet och speciellt den kring Quickjock kan indelas, hvarvid han följer Wahlenbergs framställning i Flora Lapponica. Slutligen upräknas, med icke sällan bifogade anmärkningar, de inom gebitet dels af Förf. dels af andra funna vaskulära vexter, hvilka fördelade på 164 släkten utgöra 356 arter, ordnade efter Fries's naturliga metod. Den utlofvade tabellariska öfversigten öfver förhållandet mellan denna trakts vegetation och den så väl i hela Skandinavien som ock i hela Lappland, är ej meddelad; troligen derföre att Förf. vid utgifvandet af den sednare afdelningen var försäkrad om att under nu förflutna sommaren få besöka dessa trakter och hoppades derunder kunna mera komplettera öfversigten af vegetationen. Ref. hoppas att Förf., sedan han nu fulländat denna resa, med hvars resultater han är mycket belåten, sjelf skall meddela denna tabellariska öfversigt, hvadan Ref. ej anser sig höra i detta hänseende gå honom i förväg. — Af det speciella vill Ref. här allenast nämna, att förteckningen uplager en för Skandinavians flora ny art, nemligen *Alnus pubescens* Tausch (*A. barbata* C. A. Meyer), som hittills förblandats med *A. incana*, hvilken ej i förteckningen omnämnes. — På det upmärksamheten må mera fästas på denna art, hvilken förekommer i flera af Tysklands lägre trakter, tror Ref. sig här böra, ur Kochs Synopsis, anföra dess diagnos: *foliis subrotundis l. obovatis obtusis l. superioribus acutiusculis duplicato-crenato-serratis utrinque viridibus subtus pubescentibus l. leviter tomentosus, nucibus ala membranacea destitutis*.

Sedan Ref. slutligen anmärkt att i 4:e noten på 5 sidan vid citerandet af Læstadii afhandlingar ett tryckfel insmygt sig, i det de sägas vara införda i Kongl. *Vitt.* Akad. handlingar, då det bör vara i *Vetenskaps* Akad. handl., kan Ref. ej underlåta att uttrycka sin önskan, det Förf. snart måtte lemna allmänheten del af sina under detta års sommar gjorda observationer.

IV. Hvarjehanda.

1. På hemställan af Kongl. Vetenskaps Akademiën har Kongl. Maj:t under d. 16 Juli beviljat Adjunkten vid Karolinska Institutet Dr J. Sieurin, som förordnats till Läkare å ett till Sydamerika och andra extra-europeiska orter afgående örlogsfartyg, ett understöd af 500 R:dr B:ko att användas till naturvetenskapliga exkursioner och inköpande af naturalier.

2. Herr J. Vahlberg återkom, efter åtta års vandringar i södra Afrika, till Stockholm den 21 sistl. Augusti och har redan trädt i befattning med att uppsätta och ordna sina rika medhafda insamlingar.

3. I midten af September återkom Mag. N. J. Anderson från den resa i Lappska fjälltrakterna han, i sällskap med Prof. Vahlberg och Hr Löfvenhjelm, under sommaren företagit. Från Umeå besöktes Lycksele, Sorsele, Arjeplog; sedan de resande rott till Hornafvans norra ända vandrade de till Adolfsström och Piteå fjälltrakter samt tillbaka till Arjeplog och derifrån öfver fjällsträckningarna till Quickjock, der hufvudstationen togs och högfjällen kring Virihjaur undersöktes; hemvägen togs åt Sollesteå. Hr Anderson har gjort betydliga samlingar och är mycket belåten med sin resa.

4. Friherren Magnus Vilhelm von Düben afled d. 9 sistl. Augusti. Han var född på Wegeholm i Skåne d. 12 Febr. 1814; efter att vid Lunds Universitet hafva fulländat sina studier och blifvit Filos. Magister 1835, anställdes han såsom Docent i Botanik vid samma lärosäte d. 23 Mars 1838. Då, såsom känt är, ingen slags lön är förenad med denna beställning

och hans egna ekonomiska ställning var sådan, att han nödgades se på pekuniär inkomst, antog han 1839 lärarebefattningen i den vetenskapliga afdelningen vid Handelsinstitutet i Göteborg, på hvilken plats han i 2:ne år qvarstod. Sedan han 1841 erhållit Kniggeska stipendiet *) företog han sommaren nämnde år en naturvetenskaplig resa hufvudsakligen i kusttrakterna af Vestergötland och Bohuslän. Den 31 Mars 1842 blef han anställd som tillförordnad Intendent vid Lunds zoologiska museum och d. 25 Jan. 1843 utnämnd till Adjunkt i Zoologien och ordinarie Intendent derstädes. I Maj månad sistnämnde år anträdde han, understödd af ett publikt anslag, en zoologisk resa längs kusterna af Bergens och södra delen af Trondhjems stift i Norge; vintern tillbragte han i Bergen sysslosatt med ordnandet och beskrifvandet dels af de mycket betydliga samlingar han själf under resan gjort, dels af de ingalunda obetydliga som förvaras i det i Bergen inrättade museum, härvid biträdd af Dr: Koren. Från Bergen begaf han sig landvägen i Juli 1844 till Kristiania för att öfvervara Naturforskare-mötet derstädes, efter hvars slut han öfver Köpenhamn återvände till Lund, der han sedan alltjemnt varit sysslosatt med beskrifningen af de många nya fynd han under sin resa gjort, intilldess han i Maj detta år insjuknade af en lunginflammation, hvartill fröet, som synes ärftligt inqm hans släkt, troligen vidare utvecklats under de besvärliga sjöressorna längs Norges stormiga kust; denna sjukdom ändade ock snart hans dagar till saknad ej blott för alla, som närmare kände hans flärdfria väsende, utan ock för vetenskapen, hvilken i honom förlorade en ifrig och allvarlig dyrkare. — Under sina

*) Detta stipendium, som utgör 166: 32 R:ko fördeladt på 2 år och är anslaget till understöd för ekonomiska och naturvetenskapliga resor i Sverige, bortgifves af Upsala Universitet till någon Studerande i Upsala eller "Docent vid rikets universiteter och gymnasier", på det sätt att det turvis skall tilldelas de särskildta stiftens infödingar (se Bot. Not. 1841 n. 7 s. 143—144). Friherre v. Düben erhöll det, såsom varande från Lunds stift, hvar tur det den gången var att njuta det till godo. Hr v. Düben hade till den resan icke något understöd af Kongl. Vetenskaps Akademien, såsom det i andra tidningar uppgifvits.

studehtår egnade han sig företrädesvis åt de matematiska och naturhistoriska vetenskapernas studium, hvilka sistnämnde dock snart vunno öfverhanden, så att han åt dem helgade återstoden af sitt lif. Det genom vistandet i Göteborg i så hög grad underlättade tillfället att observera och studera hafsdjuren var närmaste anledningen dertill, att han från Botaniken vände sin blick åt dessa, särdeles de lägre, åt hvilka först under de sednare åren någon större upmärksamhet här i Sverige egnats. Han lemnade dock äfven sedermera icke Botaniken ur sigte utan följde med upmärksamhet dess utveckling och de märkligare uplåckter som inom dess område gjordes. — Friherre v. Düben har utgifvit följande botaniska afhandlingar: *Enumeratio plantarum in regione Landskronensi crescentium pars 1.* (gradual disputation utgifven 1833, sträcker sig in på Hexandria; sedan ej fortsatt). *Conspectus vegetationis Scaniae*: docentspecimen utgifvet 1837. *Handbok i växtrikets naturliga familjer* efter Fries' system. Stockholm 1841. *Exkursion i Bohuslän* 1841 (införd i Bot. Notiser 1848 nr 4—6).

5. Nyligen har från trycket utkommit *»Elementarkurs i Botanik»* af Docenten J. Arrhenius; jemte Atlas kostar den 2: 16 B:ko.

6. Dr. Beilsehmed, som lidit ej obetydliga förluster på de af honom utgifna tyska öfversättningar af Prof. Wikströms botaniska årsberättelser, men det oaktadt önskar fortsätta detta förelägg, har nu vidlagit den åtgärd, att de hädanefter utkomma såsom bilägg till *Flora* oder *Botanische Zeitung*, som redan åtföljs af flera ark af öfversättningen af årsberättelsen för 1839—1842. Denna form gör dock, thyvärr, att åtskilliga förkortningar och öfverslutningar blifva nödvändiga.

7. Tredje häftet af Prof. Hornschuchs *Archiv skandinavischer Beiträge zur Naturgeschichte* är nu utkommet och första bandet af denna tidsskrift dermed afslutadt. — Äfvenledes är andra häftet af *Synopsis Hepaticarum* utkommet och de 2 återstående häftena af detta verk låfvas färdiga inom årets slut.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 11.

November

1845.

I. Original-Afhandling.

Botaniska anteckningar under en resa från Stockholm till fjället Snasahögen i Jemtland, företagen under sommaren 1844 af C. Lagerheim och G. Sjögren.

Den 1:ste Juli anträdde vi vår afresa genom Roslagens omvexlande nejder. Till den vextförteckning, som Herr Stads-Notarien P. J. Beurling i sin Reseberättelse *) infört öfver Roslagen, torde förtjena att tilläggas: *Ophioglossum vulgatum* L. i grannskapet af Sanda gästgifvaregård; vid stranden af Herrbo-ängar *Potamogeton marinus* L. och *Batrachium marinum* Fr.; på holmarna derutanför i stor ymnighet den silfverglänsande *Hippophaë rhamnoides* L. Vidare anträffade vi i skogen mellan Svinnö och Sanda *Saxifraga adscendens* L. med helbräddade blad, hvilken äfven sedermera några gånger sågs i mindre partier på dikeskanterna vid landsvägen i denna trakt.

I Elgmossen vid Forssmarks bruk i socknen af samma namn frodades *Draba incana* L. från de enklaste till de mest greniga och bladiga former. Imellan Mehede och Elfkarleby gästgifvaregårdar, i Idquistmyrn nära Båtsmanshus, vexer *Taxus baccata* L. i ymnighet. Der sammastädes antecknades: *Cardamine amara* L. β *hirta* med dubbla blommor och *Orchis maculata* L. β *angustifolia*. Den sistnämnde, som vexer på fuktig skogsmark och skuggrika ställen, skiljer sig i flera afseenden från hufvud-formen. Hela vexten har ett blekare utseende, stjelkladen äro jemnbredt lancettlika utan fläckar, samt likarne på kronans läpp nästan lancettlika. Denna är samma form som finnes vid Hunneberg i Westergötland.

*) Se Kongl. Vet. Akad:s Handl. för år 1843.

I Gestriklands stora kärr, Trödjemur, observerade vi bland andra der förekommande kärrväxter: *Malaxis paludosa* Sw.

Vid inträdet i Helsingland förändras naturen af landet. Slättlandet försvinner och i dess ställe framträda bergsryggar och bergsspetsar, höjande sina i fjerran blånande hjessor öfver hvarandra. Vid Momyskie gästgifvaregård delar sig vägen i norr och nordvest. Under det den sednare följdes anmärktes vid Löfvik i Underviks socken *Pinus abies* L. β *viminalis*. I de sanka skogarna på östra Ljusne-stranden, mellan Jerfsö och Ljusdal, förekom, fastän sparsamt, *Juncus stygius* L. Invid landsvägen imellan Kårböle och Ytter Hogdal i Färila socken träffades fruktificerande exemplar af *Pulsatilla vernalis* Mill., *Salix depressa* L. β *livida*, *Carex livida* Willd. och *Juncus stygius* L., samt vid det vattenfall, som Ljusne-elfven mellan nyssnämnde ställen bildar, Stora Ström kalladt, *Carex tenuiflora* Wg. m. fl.

Vid gästgifvaregårdarne Åsarne uti Jemtland visade sig *Juncus triglumis* L., *Bartsia alpina* L., *Thalictrum alpinum* L. bland andra vanligare subalpiska växter, och vid landsvägen derifrån till byn Tossåsen, der vägen går närmast Hålen-sjön, *Tussilago frigida* L. *Nigritella angustifolia* Rich. blef redan synlig vid förenämnde ställe, Åsarne, dit den spridt sig från sina egentliga vextlokaler, de sluttande ångarna på stränderna af Storsjön. Ej långt från byn Hallom, på vägen imellan Kövra och Oviken, skyddes de sänkare gräsplatserna af *Orchis cruenta* Müll., som tillika med *Nigritella* tyckes finna sin trefnad kring Storsjöns vidsträckt vattendrag. Här ifrån Storsjöns uphöjda strand mötes man först af anblicken utaf Ovike-, Trana- och Sellsjö-fjällens snöfält, som vid horisonten med magisk glans uplysa de matta konturerna. Vid klar luft skönjes härifrån äfven Åreskutan på det betydliga afståndet af tio mil fågelvägen. Vid gästgifvaregården Oviken antecknades *Carex capitata* L. I grannskapet af Orrviken gjordes insamling af *Epilobium lineare* Mühlenb. och *Schoenus ferrugineus* L. m. fl.

Undersökningen af Frösön, utmärkt genom sina naturskönheter och sin vextrikhet, sysselsatte oss några dagar. På Kungs-

gårdens södra äng funno vi: *Carex capitata* L., *vaginata* Tausch, *fulva* Good. och *speirostachya* Wg., *Saussurea alpina* DC., *Polemonium coeruleum* L., *Orchis cruenta* Müll. i ymnighet, *Saxifraga aizoides* L., *Primula stricta* Horn., *Equisetum variegatum* All. & β *scirpoides*, *Viola mirabilis* L., *Malaxis monophyllos* Sw. och *Erigeron alpinus* L. på ängens sluttning mot stranden. Detta är det enda vextställe i låglandet, hvarest vi observerade denna sistnämnda vext, som eljest endast träffas på sjelfva fjällen. I skogsmyror på ön förekom *Schoenus ferrugineus* L. och på Örnaberget *Poa nemoralis* L. var. *glauca-antha*, samt på ängen utauför Skollärare-bostället *Onobrychis sativa* Lam. förvildad. Frösön eger en stor myckenhet kalk, som på flera ställen träder i dagen och bildar så kallade "bleken". — Från Frösön gjordes en liten utfart till den närliggande Andersön. Den för flera år sedan här i Källmarsundsmyren funna *Epipogium Gmelini* Rich. har i sednare tider ej återfunnits. Vi träffade den ej heller, och är den sannolikt utgången. I denna myr växte i stor ymnighet *Tussilago frigida* L. och *Epilobium lineare* Mühlenb.

Norr om sjön Liten är gästgifvaregården Upland belägen och i botaniskt hänseende utmärkt såsom vext-lokal för *Polemonium*. Ifrån Storsjön till Åreskutan äro trakterna särdeles rika på omvexlande naturskönheter. Efter ett kort besök på Åreskutan fortsattes resan till det syd-vest och 7 mil derifrån belägna fjället Snasahögen. Ifrån Åreskutan åtföljdes stora landsvägen till Sta gästgifvaregård, hvarifrån en högst besvärlig skogsväg till Rennberg måste befaras. Derifrån fortsattes resan än i båt öfver vidsträckta sjöar, än till häst öfver djupa och äfventyrliga myror, der det ofta händer att hästen nedsjuncker till magen i den lösa dyn. Byn Vallarne är sista raststället mellan Åreskutan och Snasahögen, och är belägen vid nordvestra hörnet af Ännsjön. Denna, genom sina grund, om icke farliga, men dock besvärliga fjällsjö återstår att passera innan man når Handöl, vid foten af Snasahögen. Ständigt inskränkes utsigten af de sjön omgifvande fjällmassorna, öfver hvilka Snasahögen höjer sig som en jätte ibland dvergar. Redan på betydligt afstånd hö-

res det starka dånet af de utför fjällens sidor störtande vattenfallen, liknande vindstötarna af en fjerran rasande orkan. Ånnsjön uplager uti sig Ena-elfven och Handån (Handölan) med förenad mynning. Den förra uppspringer på Sylarne, den sednare framvältrar med pilsnabb fart ur Helagsfjellens eviga snöfält sina grunda böljor, understundom förstärkta af de små sorlande bäckar, som från alla sidor nedhoppa utför branterna, och gifva den tysta naturen lif och ständig friskhet. Kort före sin förening med Ena-elfven bilda Handån de nyssnämnde, för sin höjd imponerande, vattenfallen, som från björkregionen nedvräka sitt vatten mot krossade klippor inom Barrträdens gräns. Nedanför detta vattenfall grenar sig ån i flera mindre armar, som omsluta några täcka höddar, beväxta med skuggrika alar.

På högra sidan om Handåns fall är Telgstensberget beläget. — Bekant för sitt Telgstensbrott utgör detta berg början till den fjällsträckning, som under olika namn — såsom Bunarfjell söder om Telgstensberget, och Småhögarna söder om Bunarfjell — följer Handåns högra strand. I fonden höja sig Helagsstötarna, och nordväst om dem Syltopparne i sin bleka snödräkt. De sednare fjällen, som äro belägna på gränsen mellan de tvåne Nordiska rikena, utgöra utgångspunkten för en annan fjällkedja på venstra stranden af Handån. Denna kedja löper fram mot Ånnsjön och slutar med flera betydliga höjder, hvilka med ett gemensamt namn benämnas Snasahögen. Den dal, som begränsas af dessa bägge fjällsträckningar, benämnes Handöls-dalen och ligger helt och hållet ofvan skogsregionen.

Snasahögens redan vid foten höga belägenhet lemnar allena rum för en obetydlig skogsregion, efter hvars genomvandring man möter en vidsträckt platå innan fjällets topp vidtager. Denna platå, som utgör början af Handöls-dalen, består nästan helt och hållet af myror och kärr eller kärnar, mindre vattensamlingar i fjällens fördjupningar. Sidorna af Snasahögens topp är öfversållad af oräkneliga klippstycken och stenar.

Snasahögen slutar så väl i öster som vester med en bergsås, hvilkens rygg afsmalnar i en hvass kam. Den vestliga åsen är mer förlängd och kröker sig så, att dess tvärbranta ända

vetter mot norr. Denna åsens liksom afhuggna slut har med sina ättestupor och utskjutande klippor någon likhet med Åreskutans Totthummel, så väl till utseende som vegetation. Den östliga åsen har äfven en, fast ringa, böjning mot norr, till följe hvaraf Snasahögen beskrifver en båge med den konkava sidan åt norr. Den östliga åsen är beklädd med *Umbilicaria atropurpurea* Schær., som här bland lavar är öfvervägande.

Söder om denna nu beskrifna del af fjället är en hög fjälltopp belägen, som genom en tvär-å skiljes från Snasahögens högsta fjällmassa. Denna fjälltopp, som eger mycket brant sluttande sidor och lodrätta klippväggar, beständigt fuktade af snövattnen, är en samlingsplats för endast högre fjällväxter.

Af ständigt qvarliggande snödrifvor eger Snasahögen flera rätt betydliga. En af dem, belägen på norra sidan, benämnes Telgbilsföken för sitt utseende af en bila.

På Snasahögen antecknades följande växter inom Skogsregionen: *Pinguicula vulgaris* L., *Valeriana officinalis* L., *Eriophorum vaginatum* L., *E. alpinum* L., *Phleum alpinum* L., *Agrostis borealis* Hn., *Calamagrostis Halleriana* DC., *C. stricta* Hn., *Anthoxanthum odoratum* L., *Aira flexuosa* L. & β *montana*, *Poa alpina* L., *P. nemoralis* L. cum var., *Triticum caninum* L., *Montia fontana* L., *Cornus suecica* L., *Myosotis silvatica* Hoffm., *Mentha trifoliata* L., *Polemonium coeruleum* L., *Ribes rubrum* L., *Angelica silvestris* L., *Juncus triglumis* L., *J. castaneus* Sm., *Linza campestris* DC., *congesta* & *pallidescens*, *L. spicata* DC., *Oxyria digyna* Campd., *Trientalis europæa* L., *Daphne Mezereum* L., *Epilobium alpinum* L., *origanifolium* Lam., *palustre* L. β *natans*, *Paris quadrifolia* L., *Saxifraga stellaris* L., *nizoides* L. & β *aurantia*, *Stellaria nemorum* L., *S. borealis* Bigel., *Friesiana* DC., *Lychnis alpina* L., *Sagina saxatilis* Wimm., *Cotoneaster vulgaris* Lindl., *Actæa spicata* L., *Aconitum septentrionale* Köll., *Bartsia alpina* L., *Pedicularis Sceptum* Carolinum L., *Arabis alpina* L., *Astragalus alpinus* L., *Sonchus alpinus* L., *Hieracium paludosum* L., *Saussurea alpina* DC., *Cirsium heterophyllum* All., *Gymnadenia conopsea* Br. äfven med hvita

blommor, *Goodyera repens* Br., *Coralorrhiza innata* Br., *Carex aquatilis* Wg., *vaginata* Tausch., *Salix nigricans*, *Lapponum* L., *Struthiopteris germanica* Willd., *Lycopodium Selago* L., *Selaginella selaginoides*, *Equisetum variegatum* All. — Inom Björkregionen: *Pinguicula vulgaris* L. β *tenuior*, *Eriophorum capitatum* Host, *Scirpus cespitosus* L., *Festuca ovina* L. β *vivipara*, *Alchemilla alpina* L., *Gentiana nivalis* L., *Azulea procumbens* L., *Angelica Archangelica* L., *Juncus trifidus* L., *triglumis* L., *castaneus* Sm., *Tofieldia borealis* W., *Arbutus alpina* L., *Menziesia coerulea* Sm., *Saxifraga aizoides* L. & β *aurantia*, *Rubus Chamæmorus* L., *Thalictrum alpinum* L., *Pedicularis lapponica* L., *Astragalus oroboides* Horn., *alpinus* L., *Phaca frigida* L., *Gnaphalium norvegicum*, *Erigeron alpinus* L., *Coeloglossum viride* Hn. & *albidum* Hn., *Chamorchis alpina* Rich., *Cobresia caricina* Willd., *Carex capitata* L., *pauciflora* Lightf., *cordorrhiza* Ehrh., *lagopina* Wg., *Persoonii* Sieb., *Buxbaumii* Wg. *alpicola*, *atrata* L., *Vahlis* Schk., *rigida* Good., *saxatilis* L., *livida* Willd., *limosa* L. & β *irrigua*, *ustulata* Wg., *vesicaria* L. *alpigena*, *Betula nana* L., *Salix glauca* L. & var. *nigricans*, *Lapponum* L., *myrsinites* L., *lanata* L., *herbacea* L. & *reticulata* L., *Rhodiola rosea* L., *Aspidium Lonchitis*, *Woodsia hyperborea* Br., *Lycopodium alpinum* L., *Equisetum hiemale* L. — Inom Snöreregionen: *Veronica alpina* L. & β *lasiocarpa*, *Agrostis rupestris* All., *Avena subspicata* Clairv., *Aira alpina* L., *Poa alpina* L. *vivipara*, *P. laxa* Hænke, *Diapenzia lapponica* L., *Viola biflora* L., *Sibbaldia procumbens* L., *Juncus biglumis* L., *Luzula spicata* DC., *hyperboreu* Br., *arcuata* Sw., *Oxyria digyna* Campd., *Epilobium alpinum* L., *origunifolium* Lam., *Andromeda hypnoides* L., *Menziesia*, *Saxifraga nivalis* L. & β *elatior*, *stellaris* L., *oppositifolia* L., *cernua* L., *rivularis* L., *caespitosa* L., *adscendens* L., *Silene acaulis* L., *Alsine biflora* Wg., *Cerastium alpinum* L., *trigynum* Vill., *Dryas octopetala* L., *Ranunculus glacialis* L. 1—4 blommig, *R. pygmaeus* Wg., *Pedicularis Oederi* Vahl, *Linnaea borealis* L. 4 blommig, *Draba hirta*, *Arabis alpina* L., *Cardamine bellidi-*

folia L., *Leontodon autumnalis* L. β *Taraxaci*, *Hieracium alpinum* L., *Gnaphalium supinum* L., *alpinum* L., *Erigeron uniflorus* L., *Carex rupestris* All., *C. atrata* L., *ustulata* Wg., *ornithopoda* Willd., *Salix polaris* Wg., *Rhodiola*, *Cystopteris montana* Bernh., *Asplenium viride* Huds.

Vid jemnförelsen mellan Snasahögen och Åreskutan finner man följande skillnader i hänseende till antalet af de växter, som egentligen tillhöra fjällen. Snasahögen saknar i sin vextsamling *Veronica saxatilis* Linn. fil., *Luzula spadicea* DC., *Tussilago frigida* L., *Erigeron elongatus* Ledeb., *Salix ovata* Ser., *Blechnum Spicant* Rich., *Cryptogramma crispum* Br., hvilka Åreskutan eger, men möjligtvis kunna flera af dessa i en framtid upptäckas, enär Snasahögens vidsträckta fjällbygd ännu är föga undersökt. Egna för Snasahögen äro: *Angelica Archangelica* L., *Luzula hyperborea* Br., *Saxifraga aizoides* L. β *aurantia*, *S. cernua* L., *S. caespitosa* L., *Pedicularis Oederi* Vahl, *Phaca frigida* L., *Chamorchis alpina* Rich., *Goodyera repens* Br., *Cobresia caricina* Willd. *), *Carex livida* Willd., *Salix polaris* Wg. — I sjelfva naturen är vid Snasahögen ett märkbart afbrutt mot Åreskutan och dess nejder. Vid det senare fjället, i synnerhet kring dess fot, råder den yppigaste vextlighet och orten är bebyggd. Mot Snasahögen, på föga afstånd från Norrskas gränsen, höjer sig landet allt mer och mer, antar ett ödsligare utseende och blir fattigare på växter. Menniskoböningar blifva sällsynta; men deremot framställa de vidsträckta kärren och de ogenomträngliga skogarne den rätta bilden af en norrländsk ödemark. — Snasahögen, mindre bekväm att nalkas genom dess aflägsna läge från farbar landsväg, har endast af några få naturforskare blifvit undersökt. I botaniskt hänseende besöktes den år 1813 af Dr Hartman och år 1843 af Stud. C. Lagerheim. — Snasahögens höjd öfver hafvet lär, enligt Dr Hartmans upgift, vara betydligt högre än Åreskutans, och till följe af landets höjning mot riksgränsen eger äfven dess fot en högre belägenhet än Åreskutans, så att vid Sna-

*) På Åreskutan träffade vi af denna blott några få exemplar.

sabögens basis träffas redan *Chamorchis alpina* Rich., *Rhodiola rosea* L., *Arabis alpina* L., *Saxifraga stellaris* L., *Juncus castaneus* Sm., m. fl. vexter, hvilka egentligen tillhöra högre fjälltrakter.

II. Utdrag ur utländska arbeten.

Undersökningar rörande antheridier och sporer hos några Fucus-arter, af J. Decaisne och G. Thuret. (Se Annales des Sciences naturelles: Botanique. Troisième Série. 11 année. Janvier—Mars 1845, pag. 5—15).

Fucaceernas conceptacula äro antingen 2könade, som innehålla både antheridier och sporer (t. ex. *Fucus canaliculatus*, *tuberculatus*, *Halidrys siliquosa*), eller enkönade med blott ettdera af dessa organer, hvarvid två fall äro möjliga, nämligen att manliga och qvinliga conceptacula förekomma på en och samma stam, då arten är monoecisk (så t. ex. är sludmod *F. nodosus*), eller ock att hvarje stam eger allenast ettdera slaget, då följaktligen arten blir dioecisk (t. ex. *F. serratus*, *vesiculosus*). Icke så sällan finner man hos de till sistnämnda arter hörande individer hermafrodita conceptacula, hvilket Förff. dock förmoda kunna häntyda på en specifik skilljaktighet mellan flera af de under *F. vesiculosus* upplagna varieteter. — Hos de enkönade arterna igenkännas de manliga conceptacula med lätthet genom den orangefärg, som tilldelas dem af antheridierna; dessa sistnämnda utgöras af äggformiga blåsor innehållande en hvitaktig massa med deri lätt inblandade röda korn och de hvilka på greniga ledade hår, som upsfylla nästan hela conceptaculum. Då fröns någon tid varit i beröring med luften finner man antheridierna, som i mängd utstötts ur conceptaculi mynning, på ytan af fröns bilda små orangefärgade hopar. Utur ändan på dessa antheridier framkomma talrika, genomskinliga, flaskformiga kroppar, hvilka med mycken liklighet röra sig medelst två mycket fina, oliklånga cilier; dessa små kroppar innehålla hvardera ett rött korn; sätts de i beröring med ammoniak sönderflyta de, så att allenast det röda kornet eller kär-

nan återstår. Dessa kroppar erinra dels om åtskilliga infusorier, dels ock om spermatozoerna hos charer, blad- och lefver-mossor, hos hvilka Thuret äfven upläckt närvaron af tvenne rörelse åstadkommande cilier. Att dessa hos *Fucus* förekommande små kroppar icke äro sporidier kan man sluta så väl af deras utomordentliga litenhet, som ock af deras bildning. I stället att förenas till bildande af en groddknopp, tyckas de temligen snart uplösa sig och formera då i botten af det kärl, hvori man samlat dem, ett lager af tomma korn, som snart helt och hållet försvinner; icke heller kunde hos dem observeras någon slags groning. På dessa skäl tro Förff. sig berättigade att anse dessa blåsor såsom fullkomligt analoga med antheridierna hos andra kryptogamer.

De qvinliga conceptacula urskiljas genom olivartad färg. Vid undersökning i det ögonblick eben försätter vexten på det torra ser man sporerne hastigt framkomma ur conceptacula och vid dessas mynnig bildas små hopar, som snart nedfalla och fastna på närstående föremål; och i sjelfva conceptaculum finner man då ett större eller mindre antal tomma sporhylsor. Sporan är i denna epok ännu enkel, men visar dock tydliga sporr till en sednare delning; dess till en början fina och smala membran utvidgar sig snart till en genomskinlig med cilier öfverallt betäckt sporbeklädnad, alldeles som hos *Vaucheria*, utan att dock Förff. någonsin kunde varseblifva någon rörelse hos dessa sporer. De antydningar till delning, som förekomma hos sporerne af *F. serratus* och *vesiculosus*, blifva allt tydligare, så att de bilda verkliga skiljoväggar och sporan visar sig delad i 8 massor, som smånogom isolera sig och bilda lika så många glatta klotrunda sporuler. Sporbeklädnaden förstöres snart derpå och hvarje sporula börjar gro.

Sjelfva groningsakten sker hos *F. serratus* på följande sätt. Ungefär 24 timmar efter delningen i 8 massor märkes på en punkt hos sporulan en obetydlig värt, som efter 48 timmar förlängts till ett cylindriskt med olivgula korn fylldt rör; en tvärvägg har bildat sig i sporulan och delar den i 2 halfklot. Efter tre dagar visar sig ännu en tvärvägg vid rörets början;

på fjerde dagen tillkommer en ny skiljovägg, hvarigenom således massan är delad i 4 lika delar, i hvarje bland hvilka en tätare kärna nu varseblifves. På femte dagen har delningen så fortgått att sporulan är delad i 6 särskilda delar. Under tiden förlänges röret alltjemnt utan att deri bildas några skiljovägg.

Hos *F. nodosus* delar sig sporan i 4 sporuler; denna art har derjemte det egna att den är än monoecisk än dioecisk. *F. canaliculatus* och *tuberculatus* äro deremot hermafroditer. Hos den förra bland dessa hafva antheridierna en vattenklar färg och de i dem inneslötta kroppar sakna det röda korn, som Förff. iakttagit hos alla andra Fuci. Sporerna hos denna art dela sig allenast i 2 sporuler. — Hos *F. tuberculatus* äro conceptacula snart sagdt delade i 2 afdelningar; den öfra hälften, som är närmast mynningen, är full af antheridier; den andra, som bildar basen, innehåller sporer, hvilka tyckas förblifva odelade och ej, som hos öfriga Fuci, skilja sig i sporuler; ett förhållande, som äfven synes ega rum hos den hermafrodita *Halidrys siliquosa*.

På grund af dessa iakttagelser (för hvilka Ref. här redogjort i enlighet med det i Flora 1845 N:o 25 lemnade utdrag, enär det häfte af Annales des Sc. nat., hvari afhandlingen är intagen, icke för tillfallet är tillgängligt) anse sig Förff. böra tillerkänna Fucaceerna en sexualitet, analog med den, som man antager hos *Charæ*, *Musci frondosi* och *hepatici*, äfvensom upställa följande nya släkten:

Cymaduse: hermaphrodita; receptacula terminalia, teretia, cum fronde continua; conceptacula antheridia porum versus sita sporas vero inferne affixas includentia; sporæ simplices; episporium tenue ciliatum. (*Fucus tuberculatus*).

Pelvetia: hermaphrodita; receptacula terminalia, cum fronde continua, obtusa l. emarginata rugulosa; conceptacula antheridiis sporisque intermixtis, filamentis articulatis stipatis, repleta; sporæ primo simplices, dein in sporulas 2 divisæ; episporium tenue ciliatum. (*Fucus canaliculatus* L.)

Ozothallia: di- l. mon-oica; receptacula distincta lateralialia siliquæformia; conceptacula antheridiis l. sporis, filamentis arti-

culatis stipatis, repleta; sporæ primo simplices, dein in sporulas 4 divisæ. Episporium tenue ciliatum. (*Fucus nodosus* L.).

Fucus: dioicus l. hermaphroditus; receptacula terminalia, cum fronde continua, turgida; conceptacula antheridiis l. sporis, filamentis articulatis stipatis, repleta; sporæ primo simplices, dein in sporulas 8 divisæ; episporium tenue ciliatum. (*F. serratus* L., *F. vesiculosus* L.).

III. Literatur.

1. *Synopsis Floræ Germanicæ et Helveticæ. Auctore D. G. D. J. Koch. Ed. secunda. Pars tertia. Lipsiæ. Gebhardt et Reiland. 1845. Pag. 963—1164. 8:o h.*

Närvarande afdelning, hvarmed detta klassiska verk nu är afslutadt, innehåller först *Endogeneæ cryptogamæ* (s. 963—986), derefter *ndispositio speciërum generis Cirsii, tam genuinarum, quam hybridarum, quæ ditionem floræ nostræ et terrarum adjacentium inhabitant, auctore Carolo Nägelion* (s. 989—1012); vidare *»Addenda et corrigenda»* (s. 1015—1030), samt slutligen *»Index ordinum, generum, speciërum et synonymorum»* (s. 1033—1164).

Utur den här lemnade framställningen af *Endog. cryptogamæ* vill ref. anmärka följande: *Equisetum campestre* Schultz hänföres enligt originalexemplar till *E. arvense* såsom forma serotina, *E. limosum* och *Auviatile* förenas, hvaremot *E. scirpoides* Mich. (ännu ej funnen inom florans gebit) anses bestämdt skiljd från *E. variegatum* Schleich.; *E. trachyodon* Alex. Braun antages. — *Lycopodium chanæcyparissus* Braun och *E. complanatum* L. upställas som skiljda. — *Betrichium Lunaria* β *rutaceum* Wahlenb., Fr., framställes under namnet *B. matricariæfolium* Braun såsom egen art för att vidare observeras. *B. matricarioides* Willd. (*B. rutaceum* Wahlenb.) har namnet *B. rutæfolium* Braun. — *Polypodium calcareum* Sm. kallas *P. robertianum* Hoffm. — *P. rhæticum* DC., Schkult., m. fl. föres som synonym till *P. alpestre* Hoppe. — *Woodsia ilvensis* Br. föres som var. β *rusidula* till *W. hyperborea*. — *Aspidium aculeatum* Döll innefattar tre varieteter, hvaraf den

första utgör *A. lobatum* Sw., den andra *A. aculeatum* Sw., hvarifrån *A. angulare* Kit. ej ens som varietet anses kunna skiljas, och den tredje *A. Brunnii* Spenner. — Släktet *Polystichum* Roth antages. — Äfvenså *Cystopteris* Bernh. Af *Cyst. fragilis* framställas många former, till en bland hvilka *Polypod. rheticum* Dicks., *Aspid. rhæt.* Willd. excl. syn, samt *Cyathea regia* Roth nec Smith hänföres; *Polypod. alpinum* Wulf. framställles som var. β af *Cyst. regia*. — *Aspid. filix fem.* Sw. hänföres efter Bernhards till *Asplenium*, och af den framställas flera former; hvaribland *Athyrium rheticum* Roth.

I sin upsats om *Cirsia* uplager Nägeli 15 genuina arter och 27 hybrida.

Utur tilläggen och rättelserna torde följande böra påföras: *Thalictrum majus* Synops. är blott en modifikation af *Th. Jacquinianum*, hvilken art då den har stipeller, enligt Dolliners observation, utgör *Th. minus* Jacqu. och då den saknar dessa är *Th. flexuosum* Reich.; Dolliner anser stipellerna i detta släkte vara utan all vikt. — Den verkliga *Fumaria Pellari* är ej funnen inom Florans gebit; den vid Hamburg växande framställles som ny art, *F. muralis* Sander; en ny upställning och diagnoslik öfver Tyska arterna af *Fumaria* meddelas med några nyare tillkomna. — *Cochlearia pyrenaica* är en form af *C. officinalis*. — Den i Syn. såsom *Rosa ciliata-petala* uptagna art hör ej till den; Bessers art är en form af *R. pomifera* med bredare blad. Förf. vill anställa ytterligare undersökningar rörande den af honom uptagna art. — En *Epilobium lanceolatum* Sebast. et Maur. (närmast *E. montanum*) framställles till noggrannare observation. — *E. virgatum* Fr. är ej funnen i Tyskland; alla derföre der tagna ex. tillhöra *E. tetragonum*, från hvilken Förf. ej med någon tydlig karakter kan skilja det af Fries meddelade ex. af *E. virgatum*. — Anmärkningen i Synops. vid *Matricaria chamomilla* rörande *M. suaveolens* har tillkommit genom misstag och bör utstrykas. *M. maritima* L., odlad af frön lemnade af Fries, uptages som distinkt art. — En med *Hieracium rigidum* närsläktad art, *H. virescens* Sander, funnen i trakten af Hamburg, upställles — Vid *Polanoge-*

ton tilläggas åtskilliga anmärkningar. — Slutligen tillägger Förf. att han rörande åtskilligt ämnar anställa ytterligare undersökningar, hvars resultater, äfvensom hvad vidare kan tillkomma, han vill publicera i ett särskildt supplement.

Ref. vill till slut endast uttala den innerliga önskan, hvilken han är öfvertygad delas af Ila Botanikens dyrkare, att den om en noggrann kännedom af mellersta Europas växter så högt förtjente Författaren ännu under många år må kunna med oförminskade krafter egna sin verksamhet och nit åt Floras område och sprida ökad tjus öfver dess skatter.

2. *Synopsis Hepaticarum, auctoribus C. M. Gottsche, J. B. G. Lindenberg et C. G. Nees ab Esenbeck. Fascic. 2:s. Hamburg. Meisner. 1845. P. 145—304. 8:o h. (kostar 1 Thlr.)*

I detta häfte, som till anordning och behandling i allo öfverensstämmar med det första af Ref. redan anmällda, afslutas släktet *Jungermannia*, hvarest följande genera framställas: Genus 10 *Spkagnocetis* N. ab E. med en säkert känd europeisk art och 2 mindre säkra extraeuropeiska; gen. 11 *Liochlaena* N. ab E. med en art hemma i Europa; g. 12 *Lophocolea* N. ab E. af hvars 40 uptagna arter 10 förekomma i Europa; g. 13 *Harpanthus* N. ab E. med en art hemma i Europa (bland andra vextställen upgifves "Herjedalen in Tellemarken"!); g. 14 *Chiloscyphus* Cord. med 36 arter, hvaraf allenast 3 äro funna i Europa; g. 15 *Gymnoscypus* Corda med 1 art blott funnen på Radstadter Tauern. — Subtribus 4 *Geocalycæ*: g. 16 *Gymnanthe* Tayl. med 4 arter, hvaraf den enda europeiska (*G. Wilsonii*) i 1:a häftet hänförs till släktet *Acrobolbus*; g. 17 *Saccogyna* Dum. med en art som har hemma i Europa; g. 18 *Geocalyx* N. ab E. med en säker art från Europa och en mindre känd från Vestindien; g. 19 *Gongylanthus* N. ab E. med 2 arter hemma i Italien. — Subtribus 5 *Trichomanoidæ*; g. 20 *Calypogeia* Raddi med 5 arter, hvaraf 2 europeiska; g. 21 *Lepidozia* N. ab E. hvars 38 arter alla äro extraeuropeiska utom 2; g. 22 *Mastigobryum* N. ab E. med 54 arter äfvenledes samt-

ligen extraeuropeiska med undantag af två; g. 23 *Micropterygium* Lindbg. med 2 species från Amerika; g. 24 *Physiotium* N. ab E. af hvars trenne species 1 fins i Europa (*Ph. cochleariforme* ad Lyse in Norge, et 'Abusæ' (?) — Subtribus 6 *Ptilidiæ*: g. 25 *Trichocolea* Dum. med 3 arter, deraf en europeisk; g. 26 *Sendtnera* Endl. har 12 arter hvaribland 4 i Europa; g. 27 *Polyotus* Gottsche, hvars 8 arter alla äro extraeuropeiska; g. 28 *Ptilidium* N. ab E. med 4 arter deraf en europeisk. — Subtribus 7 *Platyphyllæ*: g. 29 *Radula* N. ab E. med 24 arter, hvaribland blott en är funnen i Europa; g. 30 *Madotheca* Dum. 36 species hvaraf 6 i Europa. — Subtrib. 8 *Jubuleæ*; g. 31 *Bryopteris* Lindenbg. 4 extraeuropeiska arter; g. 32 *Thysananthus* Lindbg. likaledes med 4 arter som förekomma utom Europa; g. 33 *Ptychanthus* N. ab E. med 6 species från Ostindien; g. 34 *Phragmicoma* Dum. af hvars 23 arter allenast en vexer i Europa; g. 35 *Omphalanthus* Lindbg. af hvars 8, samtliga utom Europa vexande, arter blott 2 i närvarande häfte diagnosticeras; de återstående skola följa i det tredje, hvilket äfvensom det fjärde och sista låfvas färdiga inom årets slut.

3. *Archiv skandinavischer Beiträge zur Naturgeschichte. Herausgegeben von Chr. Fr. Hornschuch. 1. r Th. 3: r Heft. Greifswald. Koch. 1845. S. I—XII, 319—462, 7—14 und 2 Steindrucktafeln. 8: o b.*

I likhet med hvad som skedd vid de tvenne föregående häftena, vill Ref. äfven angifva innehållet af detta sist utkomna, hvilket åtföljes af allmänt titelblad för det nu fulländade första bandet af denna tidsskrift, som dedicerats till Friherre Berzelius. Äfven meddelas ett kort förord samt innehållsförteckning för alla tre häftena ordnad efter vetenskaperna. Af följande botaniska afhandlingar lemnas i närvarande häfte öfversättningar: 11. *Om vexternas hemland*, af Fries, öfversatt af Hornschuch (sid. 319—343); 12. *Om skandinaviska Pil-arterna* af Fries öfvers. af Beilschmied (s. 344—374); 13. *Några ord om Rumex acutus L. och R. aquaticus L.* af

samme Författare och Öfversättare (s. 375—382); 14. *Om bladens och knopparnes divergens af Silfverstråhle*, äfvenledes öfversatt af Beilschmied (s. 382—390); 15. *Om pompejanska växter*, af Schoöw, öfvers. af Hornschuch (s. 391—396); samt, bland kortare meddelanden, *om väderlekens inflytande på vegetationen*, af Fries, likaledes öfvers. af Hornschuch (s. 454—461). — Öfriga uppsatser och meddelanden afse zoologien. — Till slut följa rättelser. — Den i 2:a häftet började redogörelse för literaturen fortsättes (sid. 7—14), så att först avslutas den, som angår Sverige, hvarest den danska och norska meddelas.

Utg., hvilken alltsedan han blef anställd vid Greifswalds Universitet utgjort en föreningslänk mellan Skandinavien och Tysklands Botanister och med den mest förekommande beredvillighet sökt uppfylla alla deras önskningar, hvilka vänt sig till honom, har genom utgifvandet af detta Archiv i hög grad ökat de stora förbindelser, hvori särdeles Sverges Naturforskare redan länge stått till honom; måtte allenast detta, utan påräkande af någon pekuniär fördel eller andra bihänsigter, blott af kärlek för vetenskapen och Norden, gjorda företag mötas af ett sådant upmuntrande deltagande, att icke någon större direkt förlust må drabba Utgifvaren och Förläggaren och dessa deraf afskräckas från fortsättandet af ett arbete, hvilket af Nordens Naturforskare måste betraktas med största intresse såsom, mera än något annat, bidragande att göra deras på modersmålet författade afhandlingar tillgängliga för en större vetenskaplig publik!

-
4. *Genera plantarum floræ germanicæ auctore Th. Fr. L. Nees ab Esenbeck. Opus post auctoris mortem ab A. Putterlick et St. Endlicher continuatum. Fasciculus XXIV. Bonn, Henry et Cohen. 1845. 8:o.*

Närvarande häfte innehåller beskrifningar och figurer öfver följande släkten: *Nicotiana* L., *Datura* L., *Hyoscyamus* Tournef., *Physalis* L., *Capsicum* Tournef., *Solanum* L., *Lycopersicum* Tournef., *Lycium* L., *Convolvulus* L., *Calystegia* R. Br. (på 2 blad), *Cuscuta* L., *Plumbago* Tournef., *Armeria* Willd., *Sta-*

tice Willd., *Erigeron* Less., *Phagnalon* Cass., *Xanthium* Tournes., *Anthemis* DC., *Marula* Cass. — Behandlingen är i allo lika med den i de förut utgifna fasciklarna.

Närvarande häfte åtföljes af titelblad och register till första afdelningen af *Gamopetalæ*, utgörande femte delen af hela verket.

IV. Hvarjehanda.

1. Under titel: »*Anvisning till nödbrödsämnen. 1:a häftet: om användandet af Lofvar till födan* Upsala 1845: Hef. Hr G. Torssell utgivit en liten brochyr af 16 sidor, hvarest, efter en inledning, i korthet först handlas om lofvarnas insamling och beredning i allmänhet och sedan särskildt med hänseende till de olika sätt, hvarpå de kunna begagnas, hvarest lemnas korta beskrifningar på Islandslof (*Cetraria islandica*), Renlof (*Cladonia rangiferina*), Snölof (*Cetraria nivalis*) och Asklof (*Ramalina calicaris*), af hvilka 4 arter äfven upklustrade exemplar äro meddelade. Häftet kostar 12 sk. brö.

2. Af Links »*Vorlesungen über die Kräuterkunden* är andra afdelningen utkommen; den innehåller 15—25 föreläsningen, som afhandla stammen, dess struktur, olika slag och funktioner. — Äfvenledes är Kützings *Phycologia germanica* (340 sid. 8:o) från trycket utgifven och kostar 3½ Thlr.

3. Enligt underrättelser från Hr Lindgren, som nu lemnat sin lärarebefattning vid Degebergs landbruksinstitut och öfver vintern vistas i Lidköping, är han nu sysselsatt att till snart distribuerande bereda såväl åtskilliga fasciklar af *Musci exsiccati* som ock en ny upplaga af sina *Flodervexten*. Derjemte egnar han mycken tid åt Svamparnes studium, öfver hvilka växter han utarbetat figurer på omkring 50 dels alldeles nya, dels under sednare åren utredda och upställda arter bland Hymenomycelerna; dessa figurer ännu han framdeles, om tillfälle gifves, publicera. En till Utg. benäget öfversänd afhandling med beskrifningar öfver åtskilliga bland nyssnämnda nya arter skall ofördröjligen i denna tidsskrift blifva intagen.

4. Så väl i *Taschenbuch* (sid. 530) som i andra upplagan af *Synopsis* (p. 857) uptager Koch *Scirpus pungens* Vahl under namnet *Sc. Rothii* Hoppe, emedan han anser detta sednare namn (gifvet 1814) såsom äldre än det förra, hvilket förekommer i Vahls *enumeratio plant.* 2. p. 255, ett arbete som Koch uppgifver vara tryckt 1827, en upgift, som dock grundar sig på misstag eller tryckfel, enär nämnde del i sjelfva verket, euligt titelbladet och företalet, utkom 1805, kort efter Författarens död. Det af Vahl gifna namn eger således obestriddlig prioritetsrätt och bör följaktligen bibehållas.

LUND, tryckt uti Lundbergiska Boktryckeriet 1845.

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N:o 12.

December

1845.

I. Original-Afhandlingar.

1. *Notiser från Wenern, meddelade af Sv. Joh. Lindgren.*

Det för sina olika jordbildningar utmärkta Vestergötland, som till en del också i följd deraf erbjuder mångfaldigade vegetationsföreteelser på de olika lokalerna, har därför länge lemnat ett vidsträckt fält för betraktaren af de otaliga typer hvarunder lifvet uppträder i vextformerna. — Mycket eget och utmärkt är här observeradt, ifrån Kalm och Linné intill närvarande tid, ifrån *Potentilla rupestris*, *Orobanche Mathesii*, *Stipa* o. fl. intill den intressanta, alltför länge öfversedda, *Equisetum riparium*; hvars högt egna och utmärkande från sina öfriga samsläktlingar är att skjuta sina fruktax på senhösten; men oändliga skatter äro att ännu finna, och det bör ihågkommas att man ännu knappt gör en utvandring utan att påträffa något anmärkningsvärdt. — Billingen är ännu, snart sagdt, en terra incognita; men man har der på samma formationer som Kinnekulles att vänta samma mångfald i vextlifvet, och derjemte är det redan bekant att det ena vestgöta-berget framvisar äfven helt egna vextformer, som saknas på ett eller annat eller alla de öfriga bergen. Dessutom bura rika ämnen till vetenskapliga observationer lemnar ej själfva den i flera hänseenden nästan oundersökta slättbygden!

Att ej nämna de högre vexterna, så erbjuda Wenerns kala stränder en mängd *Brya* som knappt annorstädes inom provinsen torde träffas. Vi nämna såsom egna för denna lokal blott *Bryum arcticum*, *latifolium* och *lacustre*, trenne de sällsyntaste inom sitt slägte; men rekommendera samma Wenerns stränder till dem som önska fullt studera andra våra *Brya*; ty bland de redan nämnda finner man der flera former af *Bryum caespiti-*

licium, inclinatum, cernuum, torquescens, uliginosum, pallens, intermedium, erythrocarpon o. fl., arter ofta intill sednare tid missförstådda och förvexlade, men utmärkta och sinsimellan distinkta, så att de numera väl näppligen kunna af någon konstmästare åter reduceras, sedan man med biträde af Bruchs och Schimpers förträffliga verk måste, med någon egen erfarenhet, kunna komma till sjelfva hjertat af saken. — Det kan låta sentimentalt — men må så vara: Man bör söka att förstå Guds finger. Äfven bland dessa små plantor är det uppenbart; ty slump eller osammanhang finnes ingenstädes i naturen, utan allt är väl och herrligt begränsadt. Blott man allvarligt vill, så får man se! — Den som rätt och med allvar söker naturen, vinner väl öck dess hjerta, som är sanningen. Fikandet efter att föreställa sig och vilja föreställa andra allt som varieteter måste taga ett slut; ty detta fikande föder blott ett vacklande. För att finna sanningen fordras ovillkorligen allvar och framför allt observation i fria naturen. Eljest intet framskridande.

Märkvärdiga äro öck Wenurns stränder för sin *Atrichum teuellum* Br. et Schimp. — Denna lilla utmärkta vext, som länge förvexlats med smärre former af *Atrichum undulatum* (*Polytrichum undulatum*), bekläder ofta tätt flera famnars långa sträckor utefter nämnde stränder. Under en flerårig observation på vexten blifver man nog fullkomligt öfvertygad om dess artskillnad från *Atr. undulatum*, och detta bekräftades vid erhållandet af Br. et Schimpers *Polytricheer*. Någon gång finner man den äfven vexande tillsammans med *Atr. undulatum*, och deras skillnad är då evident. Allt, synnerligen och i första ögonblicket bladen, särskiljer dem uppenbart. Herr Borgström har observerat vexten lika allmän omkring Karlstad. — Ännu en för Vestergötland och Sverige ny mossart kunna vi nämna: *Bartramia calcarea* Br. et Schimp. förekommer ymnig och utmärkt på Kinnekulle i bäcken ofvan Rustsäter. Många frukt bärande stånd funnos väl ej der, men perigonalbladen lemna ensamt en tillförläfflig skiljekarakter mellan denna vext och *Bartramia fontana*. Också förefanns *Bartram. calcarea* i Juli alldeles öfversållad med hanblommor.

inom Mykologien, som de sednaste båda höstlarne fästat min synnerligare upmärksamhet, har äfven Vestergötland att visa flere saker af värde. Utan att nu uplaga en utförligare förteckning af det ännu, i förhållande till andra orter, ringa som här blifvit observeradt, nästan uteslutande bland Hymenomycelterna, nämnes blott att den stolta *Agaricus imperialis* Lund Consp. Fung. Holm. under förflutna sommar äfven funns i Krounparken Råda-ås utom Lidköping. Att en så schön och yppig *Agaricus* skulle förekomma i Sverige hade jag aldrig anat.

— En annan sällsynt och märkvärdig svamp är *Boletus parasiticus*, som i den i Rackeby S:n nära Wenern belägna blandade Björk- och Gran-skogen flere år å rad på fl. st. anträffats som parasit på *Scleroderma vulgare*. Vexten är förr blott bekant som Amerikansk. Ända till 20—30 *Boleti* på och omkring en *Scleroderma* är en egen företeelse! Men alla de 20—30 komma ej till utveckling utan en större mängd stå förträngda och öfvervexta af de färre fullt utvecklade exemplaren.

Slägtet *Boletus* är här omkring representeradt af talrika arter, och följande äro redan anmärkta: *Boletus luteus*, *elegans* (ubi *Larix* ibi *Bolet. elegans*), *flavidus*, *granulatus* (unico loco in rudera pr. Jarlehus in Rackeby), *bovinus*, *badius*, *sanguineus* cum varietate pileo fusco-maculato, *pipercatus*, *parasiticus*!, *variegatus*, *chrysenteron*!, *subtomentosus*, *spadiceus*, *radicans*!, *pachypus*, och en schön art, närmast förvandt med föregående, som förmodeligen är *Boletus amarus* Persoon, och hvarpå i det följande lemnas en nödig utförligare beskrifning. Vidare förekomma här *Boletus luridus*, *erythropus*, *regius*! i Råda-ås flerstädes, *edulis*, *scaber*, s. d. *versipellis* copiose, samt *B. felleus*. En i sanning rik samling af detta släkte, alla funna vid Wenern, och härtill hafva vi ytterligare att lägga 3:ne distinkta men ännu icke fullt utredda arter. Att *Bolet. chrysenteron* och *radicans* äro skilda, så väl sinsimellan som från *Bolet. subtomentosus*, ville vi gerna med fullt allvar påstå. Vi hafva på mångfaldiga ställen studerat dem och aldrig funnit något närmande från den ena till den andra. En egenhet för *Bolet. radicans* är, att den visserligen måste vara betingad af

egna förhållanden i temperatur och nederbörd; ty efter ett häftigt meteorregn under högsommaren 1843 visade den sig i mängd på många ställen, högst yppig och väl utvecklad, men under de sednast förflutna tvenne åren har af denna art ej visat sig ett enda exemplar. Många omständigheter göra påtagligt, att en del svampar, för att fullt utvecklas, bero af en viss temperatur och andra gifna förhållanden.

Släktet *Cortinarius* visar äfven här flera utmärkta former. Så förekomma *Cortin. caperatus*, *triumphans*, *claricolor*, *turmalis*, *balteatus*, *varius*, *cyanopus*, *largus*, *Riederi*!, *percomis*!, *sulphureus* n. sp., *flavicans* n. sp., *anfractus*, *multiformis*, *rapaceus*!, *Leucosporus* n. sp., *glaucopus*, *pansa*, *coerulescens*, *purpurascens*, *fulgens*, *fulmineus*?, *elegantior*, *multicolor* n. sp., *orichalceus*, *elator*, *mucifluus*, *collinitus*, *delibutus*, *decoloratus*, m. fl. bland de med en pellicula viscosa försedda inom släktet; dessutom utmärktare äro: *Cortin. cyanites*, *malachius*, *camphoratus*, *hircinus*, *truganus*, *tofacei* var. * *C. redimitus* Fr. Epicr. p. 281, *callisteus*, *pholideus*, *tabularis*, *spilomeus*, *laniger*, *helvelloides*, *torvus*, *impennus*! m. fl. — *Hebeloma* är äfven en tribus som synes värd den största upmärksamhet. Många nya fynd torde ännu der vara att erhålla.

Vi öfvergå till framställningen af några nya arter, samt uptaga äfven något utförligare beskrifningar af *Cortinarius tofaceus* * *redimitus* samt den förmodade *Boletus amarus* Persoon.

1. *Cortinarius sulphureus*, pileo carnoso e convexo explanato inæquali glabro viscido fulvo-sulphureo fusco-purpureo tenuissime virgato verticeque purpureo-fusco punctato demum late gibbo margine undulato-repando, stipite inæquali farcto l. cavo fibrilloso extus intusque sulphureo apiceque pruinoso, lamellis primitus crispis subdistantibus dentatis emarginatis sulphureis demum cinnamomeis.

Kinne-kulle in sylva abietina supra stratum schistosum superius infra Högkullen, orient. versus, Aug. 1844, et in sylva Råda-ås extra Lidköping Aug. 1845.

Totus primitus intus extusque sulphureus, disco excepto punctato virgatoque. Stip. sæpe curtus et cavus, sed in sylvis inter muscos elongatus, 5 unc. et ultra, et interdum farctus, semper plus minus inæqualis. Odor fortior et colores intensiores quam in *Cort. percomi* proximo. *Cortin. percomis* e contrario odore peculiari minime inamœno distinctissimus.

Ad Phlegmacia †† Cliduchii *** in Fr. Epicrisi pertinet.

2. *Cortinarius flavicans*, flavidus, pileo carnoso e convexo depresso subumbonato subæquali glabro viscido, stipite solido subbulboso fibrilloso-striato pallidiori intus albido-flavido, lamellis emarginatis ventricosis distantibus e sordide-luteo luteo-cinnamomeis.

Ad caud. emort. Alni glutinosæ in paræc. Rackeby in Vestrogothia Aug. 1845.

Gregarius et cæspitosus. Lentus fere. Margine et disco pallido distinctus. Stipes interdum subæqualis intus albido-flavidus. Pileus subæqualis, demum interdum undulato-repandus et rimosus, 3—5 unc. latus. Caro pilei tenuior, demum obscurior lutescens. Lamellæ crassiusculæ postice demum præsertim usque ad 7 lin. latæ, antice vero angustiores, demum secedentes et evidentius crenato-denticulatæ. Fere inodorus. In *Cortin. percomi* Fr. lamellæ sunt antice eximie obtusæ, sed in *Cort. sulphureo* et *flavicante* semper magis antice attenuatæ. *Cortin. sulphureus* *Cortin. percomi* obscurior est; *Cortin. flavicans* potius pallidior. Species tres proximæ, sed distinctissimæ.

Ad Phlegmacia †† Cliduchii *** in Fr. Epicr. pertinet.

3. *Cortinarius Leucosporus*, pileo carnoso convexo expanso æquali lævi glabro viscido margine primo e velo albo floccoso-fibrilloso, stipite solido sursum deorsumque subincrassato superne floccoso-fibrilloso carneque albo basi marginato-bulboso, lamellis emarginatis integris subconfertis e candido flavo-pallidis postice floccoso-connexis, sporidiis candidis.

In sylva abietina Råda-ås extra Lidköping, Sept 1845.

Bulbus plus minus depressus. Pileus subcompactus colore fere *Hygrophori erubescents* quamquam pallidior, totus unicolor innatoque virgatus. Stipes intus carne molliori farctus,

sed tamen solidus dicendus. Caro pilei et stipitis alba vix sordida, hyalinis maculis guttata, sub lamellis linea cornea pallida lutescente. Margo pilei primitus et stipes superne evidenter floccoso-fibrillosi. Sporidia candida! — Ab omnibus sui generis colore pil. peculiari *Hygrophori erubescens*, margine primitus floccoso-fibrilloso sporidiisque candidis dignoscitur.

Inter Phlegmac. ††† Scauri * Fr. Epicr. locandus.

4. *Cortinarius multicolor*, pileo compacto convexo-plano lævi glabro viscido fulvescente margine primo infracto, *stipite* solido crasso fibrilloso *coerulescente* marginato-bulboso, cortina pallida, lamellis adnexis confertis lateis olivascentibus.

Supra radices Fraxini excelsioris in Kinnekulle infra stratum arenarium Hesslinge-Kyrka versus, Sept. 1844.

Stipes primitus pallide coerulescens, minime flavescens. Pileus junior (disco submarginato) fulvescens maculis minutis purpurascentibus adpersus. Velum universale fulvum in bulbum marginatum diu persistit. Caro candida in medio pilei tantum levissime flavescens, sed stipitis in ambitu coerulescens, et bulbis intus purpurascens.

Inter Phlegmac. ††† Scauri *** Fr. Epicr. inserendus.

5. *Cortinarius lufaceus* * *C. redimitus* Fr. Epicr. p. 281, pileo sordide luteo carnosio convexo obtuso demum late gibbo verticeque depresso fibrillis innatis subsfasciculatis villososericeo margine demum undulato-repando, stipite clavato-bulboso spongioso luteo peronato-annulato squamosoque superne fibrilloso cortinaque pallidioribus, lamellis confertis crassis rotundato-adnexis *acae* (sub lente) *tomentosis posticeque floccoso-connexis luteis*.

In prato Råbäcks Munkång in monte Kinnekulle, supra radices Corylorum, Aug. 1843—1845.

Gregarius subcaespitosus. Vertex pilei demum depressus. Margo pil. demum plus minus undulato-repandus. Intus lutescens. Caro pilei centriue stipitis pallidior demum albida. Lamellæ venosæ, et lamellæ breviores illis longioribus sæpe, stipitem versus, tota latitudine connexæ. Bulbus stipitis semper deorsum subito subattenuatus, sed vix radicans dicendus. *Acies*

lamellarum tomentosa diu eleganter lutca. Lamellæ aciem versus tenuiores, hymenophorum versus e contrario crassæ; et primo intuitu distantes videntur, quamquam sunt in fundo confertæ. Sporidia eleganter rubro-cinnamomea. — *Cortinarius callisteo* lamellis floccoso-connexis refert; sed *Cortin. tofaceus* * *redimitus* semper primitus compactus et curtus immo obscurior, et velustus tantum $2\frac{1}{2}$ unc. altus. *Cortin. callisteus* semper gracilior, latior ac plerumque altior, ut reliquas notas omittam.

6. *Agaricus (Hebeloma) glutinosus*, pileo carnoso convexo-plano discoideo glutine tenaci viscoso squamulisque albis superficialibus adperso, stipite farcto subbulboso albo-squamuloso fibrillosoque apiceque farinoso, lamellis sinuatis l. adnato-subdecurrentibus confertis latis e pallido-flavescentibus argillaceo-cinnamomeis.

Loc. silvestr. ad ramenta lignea etc. prope lacum Wenern in parœcia Rackeby extra Lidköping, Octob. et Nov. 1844 et Octob. 1845, copiose.

Pileus luteo-albus disco obscuriori, mucro jove pluvio crasso obductus. Adsunt etiam squamulæ distinctæ superficiales albæ supra mucum, ut in *Agarico æruginoso* juniori videri licet. Velum parziale primitus manifeste cortinatum. Caro pilei albida flavescent. Stipes basi sæpe strigosus, intus deorsum præsertim subferrugineus. Odor peculiaris.

Ad Hebelom. B. Hymenocybe V. Indusiati Fr. Epicr. inter *Agar. Birrum* et *punctatum* inserendus.

7. *Agaricus (Hebeloma) decoratus*, pileo subviscoso carnoso convexo undulato-repando expanso umbone pallidiori primitus velo lanoso lutescente-pallido peronata dein concentricè squamoso, stipite subflexuoso annulato fistuloso fusi-formi-radicato striato e pallido lutescente-ligneo apice pruinoso, lamellis emarginato-adnexis epunctatis ex albido pallide cinnamomeis.

Inter gramina in prato sylvestri elevato Svarte Gärdet dicto in parœcia Råda extra Lidköping, copiose Sept. seriori 1845.

Pil. 2 unc. et ultra lat. Stip. 3—4 unc. long. 4—6 lin. crassus. — Species Hebelomat. eximial Pileus junior e velo margine primitus dense peronatus, in modum fere *Cartinarius turmalis* et *lanigeri*. Pileus maturus e velo concentricè squamosus, et junior et demum, etiam jove pluvio, levissime tantum, sæpe inconspicue, viscosus, plus minus undulato-repandus, junior præsertim fuscescens, sed disco semper lutescente pallidiori. Stipes e pallido lutescente-ligneo demum magis magisque fuscescenti-striatus, plerumque oblique annulatus (sæpe distincte biannulatus). Lamellæ prorsus epunctatæ sub lente tantum tenuissime ciliatulae. Odor Hebelomatum debilis.

Ad Hebeloma B. Hymenocybe V. Indusiati Fr. Epicr. pertinet.

8. *Agaricus (Hebeloma) sulcatus*, pileo carnosò convexo glabro viscoso primitus involuto *marginèque sulcato*, stipite solido nitido squamuloso deorsum incrassato apice farinaceo candido, lamellis crassis rigidis subdistantibus e candido argillaceis guttatis.

In prato Österplana-Wall in Kinnekulle, Jul., Aug. 1844.

Jove pluvio eximie viscosus, Junior totus extus intusque candidus margine involuto e lamellis sulcato, demum obsolete flavo discoideus, disco submarginato. Stipes ima basi demum cavus. Lamellæ parcius sed distincte guttatae. Odor Hebelomatum distincta. Cortina nulla.

Ad Hebelom. B. Hymenocybe VI. Denudati Fr. Epicr. locandus.

9. *Lactarius subumbonatus*, pileo fragili ruguloso vegeto joveque pluvio demum glabriusculo tenui convexo demum undulato-repando disco carnosò demum *depresso (acute) umbonulato, umbrino-fusco*, stipite deorsum attenuato intus ochraceo farcto subcavo extus (sub lente) tomentoso deorsum ochraceo-pallido sursum cervino-fuligineo, lamellis decurrentibus distantibus angustis vitellinis, lacte miti dilute albo.

In prato Kringelången in paroc. Rackeby extra Lidköping, Jun., Jul., Aug. et Sept. 1844 et 1845, quam copiosissime.

Odor fungi vegeti fere sebaceus, ut *Lactar. seriffusus*, fungi exsiccati e contrario peculiaris fortis exacta porcorum, sed, quantillum sit, ad Glycyrrhizam trahens. Etiam de Ligustico Le-

visticō memorat. Pileus demum ex tenuitate marginis rugoso-striatus immo plicato-repandus. Umbo interdum in umbilico demum evanescit. Stipes plerumque adscendens rarius subæqualis. Lamellæ demum pruinose.

In Trib. III. Russulares *** Fr. Epicr. post *Lactarium obscuratum* inserendus.

10. *Boletus amarus Persoon?* cæspitosus et solitarius, pileo convexo pulvinate compacto alutaceo pallido marginem versus dilutiori primo tomento tenui albo vestito, *marginē primitus lævi purpureo roseo, stipite primitus ovato-bulboso minutissime reticulato purpureo-flavescente*, tubulis demum elongatis et circa stipitem abbreviatis subliberis minutis rotundis et angulatis compositis sulphureo-flavis.

In prato Kringelängen in parœcia Rackeby extra Lidsköping, Aug. 1843 et 1845.

Pileus primitus tomento adhuc intacto albidus, dein magis magisque pallide ligneo-alutaceus, denique etiam superne rimosus. Vulgo vertex pilei ligneo-alutaceus ambitus vero marginem versus albidus pallidior et evidentius pubescenti-tomentosus. Margo pilei in exemplaribus junioribus eleganter purpureo-roseus. Stipes primitus in fundo lutescente deorsum præcipue eleganter purpureo-maculatus et variegatus, tactus mox cœrulescens, denique, quantillum sit, exsertus, plus minus evidenter reticulatus. Caro secta et fracta e lutescente mox cœrulea. Sed caro immediate infra cuticulam pilei posita semper evidenter, etiam in fungo intacto, albo-pallida. Caro stipitis deorsum vero obscurior et præsertim in exemplaribus vetustis basi purpureo-fuscescenti variegata. Tubuli tacti mox cœrulescunt. Totus stipes interdum lutescenti-reticulatus; interdum tantum apex stipitis reticulatus; et reticulatio etiam obscurior purpurascens evadit. Odor nullus nisi acidus, minime ingratus. Sapor mitis.

Boleto pachypod. certe proximus sed eximie diversus. Differt vero, primo intuitu, statura persistenter curta, pileo pallidior primitus e tomento albo, margine in exemplarib. juniorib. levi roseoque, stipite toto crassiore certo persistenter bulboso lutescente, purpureo-punctato et minutissime reticulato. Reti-

culatio nempe stipitis in exemplaribus junioribus distincta, quamquam ob tenuitatem facile prætervisa, in speciminibus vetustis interdum inconspicua.

Descriptio Persoonii plane incompleta.

Conf. Fr. Epior. p. 417 & Krombh. figg. — Numquam pileum vidi planiusculum vix in fungo vetusto, numquam stipitem album. — Planta mea carne gaudet in vegetis evidentissime lutea, quamquam fracta & secta mox intense cœrulea. In aëre iterum lutescit, demumque pallescit.

2. En excursion i Mälaren-Sommaren 1845; af O. J. Lindeberg

I början af Juni detta år företog jag tillsammans med Stud. J. P. Bergendal en botanisk utflykt genom en del af Mälarens intressantare trakter, Svartsjölandet, hvarifrån vi icke återvände förrän i slutet af Augusti, då de börjande höst-stormarna (i år vid denna tid särdeles häftiga) erinrade derom, att observationens tid nu snart måste lemna rum åt reflexionens.

Då nämnde trakt hittills varit i botaniskt hänseende nästan okänd — ett öde, som den ingalunda förtjenar —, har jag ansett mig böra meddela ett sammandrag af de iakttagelser, hvilka vi under nämnde tid hade tillfälle att göra.

Svartsjölandet är beläget i östra delen af Mälaren mellan Upland och Södermanland, 2 mil vester om Stockholm, och består af några större och mindre öar samt en mängd holmar. De förnämsta öarna äro: *Färingsön* (vanligen kallad Svartsjölandet) utgörande 4 socknar: *Skå*, *Sånga*, *Hillershög* och *Färentuna*, — *Ekerön* *), *Munsön*, *Alnsön* **) *Björkön*, *Ellgarn*, m. fl. af tillsammans omkring 3 qv. mils yta. Alla dessa öar äro utmärkta så väl för sin fruktbarhet, som för ett särdeles skönt läge. Öfverallt äro stränderna sönderdelade af större och

*) Ingenstädes på ön hör man namnet "*Åkerön*", såsom Liljegren skrifver det i sina Run-Urkunder och efter honom Dieterich i sin Runen-Wörterbuch.

**) Numera uttalar folket namnet *Åkelsön*.

mindre, ofta djupt inträngande, vikar och omgifna af löfbevexla holmar och skär, hvilket ger åt trakten en högst angenäm omvexling. Men så omvexlande dessa öar äro i det yttre, så mycket enformigare är den på dem rådande bergsformationen. På de flesta finns icke spår till annan formation, än den primära, utgörande en omvexling af lägre berg och kullar, utan sammanhang och bestämd utsträckning, mellan hvilka ligga vål upodlade och stenfria fält. Blott *Munsön* och *Alusön* göra undantag från denna bildning. Här äro bergskullarna mindre framstående och betäckas ofta af sand, som på *Munsön* bildar en mäktig ås, hvilken löper uteser hela ön från norr till söder. Anmärkningsvärdt är, att alla dessa öar ligga parallellt, med längdsträckningen i n. och s. På deras norra sidor och på holmarna utanför äro bergen rundada och afslipade samt ofta impregnerade af kvartersbreda och djupgående gångar af svart uråldrig grönsten eller af tät hornblände, såsom på *Wäntholmen* och *Tuna-holmarna*. Stundom märkas på bergen tydliga rullstens-räfflor, t. ex. på norra sidan af *Alusö*. Öfverallt är lera, stundom mergelblandad, den rådande jordmån, utom på *Munsön* och *Alusön*, hvarest, såsom förut är nämnt, äfven sandfält förekomma. Barrskog finns ingenstädes af större vidd, utom på *Ekerön* och *Alusön*. Äfven löfskogen är gles och obetydlig, utom vid stränderna och på holmarna, der den ofta bildar sköna, vextrika lunder. Rinnande vatten finns få: blott en liten bäck mellan Igelviken och Svartsjövikens och en mindre å mellan denna och Hillershögsvikens. Mindre insjöar och träsk äro: Igelviken, Snurran, Kosundet, Mofjärd, Nora träsk och Wäntholmsträsket. Kärrn äro få och obetydliga.

Bland de 620 fanerogamer, hvilka vi inom denna trakt antecknat, förtjena följande, för orten sällsyntare eller mera egendomliga, att särskildt nämnas:

Pinguicula vulgaris p. Svartsjö, Hillershögsvikens, Björköns.

Eriophorum alpinum r. Mofjärd.

Scirpus uniglumis p. stränder och kärr på Färingsön, m. fl. st.

S. glaucus r. Mofjärd.

Alopecurus fulvus p. Svartsjöpark, Edeby.

- Calamagrostis Halteriana* r. Edeby (C. F. Nyman).
Hieroclea borealis Wäntbolmen (Schagerström), Mofjård.
Glyceria aquatica r. Wäsby.
G. distans r. Edeby.
Festuca gigantea p. Svartsjöpark, Tunsholmarna, m. fl. st.
Schedonorus asper r. Svartsjö park.
Brachypodium pinnatum r. ib.; Wäntb. (Schagerström).
Lolium arvense r. Björkö.
Asperula tinctoria r. Wäntb. (Schag.)
Galium trifidum p. Svartsjöviken, Nora träsk, Kosundet.
G. spurium r. Björkö.
Potamogeton fluitans r. Ett floddike v. om Norrskog på Wäntb.; öfverensstämmar liksom med den i H. N. lemnade; säd och gillad af Prof. Eries.
P. crispus r. Igelviken.
P. compressus L. r. Hillershögsviken.
P. obtusifolius r. ib., Wäntb.
Echium vulgare p.
Lithospermum officinale p. Tuna b., Ekholmen, m. fl. st.
Androsace septentrionalis r. mellan Hillershög och Liselby.
Convolvulus sepium p.
Solanum humile r. Sjöby i Sänga sn.
Campanula patula r. Aleby.
C. glomerata r. Svartsjö (J. P. Bergendal).
C. latifolia r. Svartsjö park.
Lobelia Dortmanna p.
Viola stricta humilis r. Kalfudden.
V. persicifolia p.
 Ann. Kachs beskrifning på *V. collina*: "stipulis margine fimbriisque bispiculis" öfverensstämmar alldeles med den här växande *V. hirta* Succor. Så län och förhållandet vara med den vid Upsala. Kanske äro dessa växter identiska?
Ribes nigrum r. Svartsjö äng, Kalfuddsholmen.
R. rubrum r. Tunsholmarna.
Conium maculatum p.

- Daucus Carota* p. Svartsjö, Munsön.
Statice Armeria p. Björkö, Alnsön.
Convallaria multiflora p.
Allium ursinum r. Svartsjö park.
A. scorodoprassum p. Svartsjö, Wäntholmen, m. fl. st.
A. arenarium r. Edeby (Nyman), Tingstaden (T. Bergendal), Bromma.
Fritillaria Meleagris r. södra ängen vid Kalfudden.
Lilium Martagon r. ymaig i Svartsjö park.
Rumex Hydrolapathum r. Svartsjöviken.
R. maximus r. Nora träsk.
R. Hippelapathum ff.
Triglochin maritimum allestädes lika allmän, som *T. palustre*.
Epilobium parviflorum r. Wänth., Saby i Sänga sn.
E. roseum i trädgårdar i Björköby.
Polygonum mite r. Råfsholmen.
Adoxa Moschatellina p.
Elatine Hydropiper p. Sätuna.
Pyrola chlorantha r. Alnsön.
Monotropa Hypopitys r. ib., Sänga;
Melandrium noctiflorum r. Björkö.
Stellaria longifolia Fr. r. Kullabro karr på Sättra egor, Alnsön.
Sedum sexangulare p.
S. album p.
Cratægus monogyna p. Sänga, Edeby, Wäntholmen, m. fl. st.
Rosa cinnamomea r. Tuna b.
Fragaria elatior r. ymnig i Svartsjö park.
Papaver Argemone r. Svartsjö Ladugård, Wänth.
Tilia vulgaris r. holmar i Gorvåln och Brösfjärden.
Nymphaea alba r. Törnby viken.
N. biradiata p. ib., Snorran, Hestendel.
 Anm. Färgen och radiernas antal hos stigmat variera betydligt. Bladen erbjuder säkrare kännetecken!
Aquilegia vulgaris p.
Thalictrum simplex r. mellan Kulla och Svartsjö (J. P. Bergendal).

- Batrachium peltatum* r. Säby h.
B. circinnatum r. Svartsjövikén, Igelvikén.
Nepeta Cataria r. Säby i Sönga s:n.
Lamium intermedium Fr. r. Ellgarn.
Marrubium vulgare p.
Scutellaria hastifolia r. Kumla h., Säby h., L. Gunnarn.
Melampyrum arvense r. Tuna i Skå s:n, vid Igelvikén
 (J. P. Bergendal).
M. nemorosum ff.
Limosella aquatica r. Hillersborgsviken, Sättra på Alnsön,
 Sätuna.
Bunias orientalis ff.
Camelina silvestris f.
C. foetida r. Björkö, Munsö.
Subularia aquatica p.
Draba muralis r. Kalfuddsholmen, Lendholmen i Skå s:n.
Nasturtium silvestre p.
N. anceps p.
N. amphibium p.
N. Armoracia r. Jordkulan på Wäntb.
Barbarea parviflora Fr. p.
Cardamine hirsuta r. i mängd på s. sidan af Kalfuddsholmen.
Dentaria bulbifera p. Tuna h. m. fl. st.
Lavatera thuringiaca r. Svartsjö.
Molva vulgaris Fr. p. Wäntb., Bona nära Munsö kyrka.
Polygala uliginosa p.
Ononis repens r. Östlad i Färentuna s:n.
O. arvensis p.
Melilotus alba r. Svartsjö (fordom odlad).
Trifolium procumbens & *humile* r. Igelvikén och s. sidan
 af Färingsön.
T. fragiferum r. vid Igelvikén.
Medicago sativa p. (förvildad).
M. maculata! Af denna vext fanns ett exemplar (omstän-
 digheter hindrade en allvarligare eftersökning) med rik
 frukt på den aldrig odlade, steniga västra udden af

Björkön, nära Ansgarii monument. Om denna vext vid kommande undersökningar befunnes hemmastad på denna ö, egde man i en sådan tusenårig *levande* minnesvård en naturhistorisk grund för antagandet af en vigtig ur-gammal handelsplats derstädes, som stått i gemenskap med långt sydligare länder.

Hypericum hirsutum p. på de flesta holmar.

Scorzonera humilis r. Nibble i Sänga sn (Wernberg).

Hieracium Echioides & *setigerum* r. Mörby holmar.

H. collinum Fr. r. Ättehögarna vid Hillershögs kyrka.

H. rigidum r. Ekholmen i Görväln.

Crepis tectorum v. *stigmatibus plantæ vivæ luteis!* Svartsjö Ladugård.

Arctium majus r. Menhamra på Ekerön.

Eupatorium cannabinum p. holmar i Görväln.

Tussilago Petasites r. Östansand på Munsön.

Inula salicina r. Kungsberga äng, Rastaborg på Ekerön.

Orchis angustifolia p. Svartsjö äng, m. fl. st.

Helminium monorchis r. Nora träsk (T. Bergend.).

Epipactis palustris r. ib.

Carex paradoxa r. kärr ö. om Kalludden.

C. proluxa Fr. r. Svartsjö, Mofjärd, Edeby.

C. turfosa Fr. r. Mofjärd.

C. capillaris r. Söderberga i Skå sn.

C. Pseudocyperus p. Svartsjövik, Igelvik., Kosundet, m. fl. st.

C. riparia r. Svartsjö park, Sättra på Munsön.

C. montana r. Svartsjö (J. P. Bergend.).

Typha latifolia r. Mofjärd, Snerran.

Urtica dioica β *holosericea* r. norra Tuna h.

Littorella lacustris r. Hillershögsviken, Lullehof.

Poterium Sanguisorba! bland enbuskar på alla backar mellan Skå och Sänga kyrkor samt Svartsjö Ladugård. Har veterligen aldrig varit odlad på orten. Denna lokal synes vara den enda för *Poterium* såsom fullkomligt vild i Sverige, hvilket vill synas af vextens utmärkta glaucescens och hårlighet — karakterer, hvilka den i

ringare grad eger från vexeställena vid Malmö och Wisby, der den ock troligen varit odlad.

Ceratophyllum demersum p. Svartsjöviken, Igelviken, Törnbyviken.

Myriophyllum verticillatum r. Nora träsk (T. Bergend.), Svartsjö park.

Salix snæpödata Schults. r. Kumla holmen.

Viscum album r. Ellgarn.

Humulus Lupulus r. Kumla b., Björkbo.

Chara tomentosa f. *ceratophylla* r. Wästerträsket, Snurran.

Dessutom får jag tillägga lokaler för några sällsyntare växter utom Svartsjö-Floran, hvilka dels iaktogs under en särskild exkursion utmed Mälaren från Svartsjö till Sigtuna, i sällskap med Mag. Rehagastrom och Stöd. Nordhammar, dels blifvit antecknade under några föregående somrar, hvilka jag tillbragt i trakten af nämnde stad.

Blitum virgatum Thunb. i v. Ryd.

Calamagrostis Holstenica vid Mälaren i v. Ryd.

Schedonorus erectus och *subretus* Fr. Granhämtnars äng.

Bromus tervensis patulus Ståhlstr. och Lenärtsnäs.

Brachypodium pinnatum Granhammar och Sundby kohage.

Echium vulgare Granhammar, Wästerträsket.

Symphytum officinale Sundby i v. Ryd.

S. orientale L. Låsta i Eds sn.

Lysimachia Numularia Rosersberg.

Campanula patula Lilla Hårfa i Eds sn.

C. glomerata Granhammar, Runa.

C. rapunculoides Ståhlstr.

Viola epipsila Ockelrot vid Sundby.

Viola stricta elatior Sundvik vid Rosersberg.

Impatiens noli tangere vid Lejondalsjön.

Santolina europaea Långhemna i Ed.

Lilium bulbiferum på en holme i Lejondals sjön.

Juncus atratus vid lergropar i Sundby Kohage.

Alisma plantago γ. *graminifol.* Wängarnsviken (Provis. Ohlsson), Sigtuna.

- Epilobium tetragonum* Sigtuna (Ohlsson).
Allium arenarium Sigtuna (Ohlsson).
Oenothera biennis Sigtuna.
Pyrola media Thorsåtra skog.
P. chlorantha i skogarna flerstädes.
P. umbellata Thorsåtra och Sundby skogar.
Gypsophila muralis Sigtuna på båda sidorna om östra
 Färjestaden.
Melandrium nemorosum flerstädes.
Rosa rubiginosa Sigtuna och Teljehöj.
Geum intermedium Alsters Ställe i parken.
Nymphaea biradiata Oxunda sjön (Schrög).
Euphrasia micrantha Reich. Näs sn.
Linaria minor Rosensberg (Ohlsson).
Neslia paniculata Benja vid Ståket, St. Hårfva i Ed.
Draba incana Wångarna (Ohlsson).
Raphanus Raphanistrum Sigtuna.
Geranium bohemicum Gällöfsta vid gångvägen åt Thorsåtra
 (Fröken Råla m. b.).
Geranium pratense Sundby, hoga vid Grenhammars viken.
Malva vulgaris Fr. Ståket.
Fumaria Vesicaria allmän i skogen Sigtuna och Ståket.
Polygala comosa Ståket, viken.
Vicia angustifolia Njursjö i Eds sn.
Medicago falcata Ståket, viken.
Hypericum hircutum flerstädes.
Hieracium Echioideum & *setigerum* Sundby.
H. rigidum angustifolium Thorsåtra skog.
Crepis biennis Wallby nära Sigtuna.
Achillea Ptarmica, en halma vid Sundby.
Epipactis latifolia Tölvalidsbögen vid Sundby.
Neottia Nidus avis Thorsåtra skog, vid vägen nära Gällöfsta.
Bryonia alba i trädgården vid Grenhammars.
Carex vtilis i Ryd 1842.
C. Pseudocyperus Lejonsdalsjö.

(Bot. Not. 1845 nr. 12).

Ophioglossum vulgatum Grynstadsång (Apotekare Granström).

Equisetum silvaticum β . *capillare* Brunna skog och Örnäs i v. Ryd.

I Skarfven vid Ujorden n. om Stäket vexer en *Zannichellia*, som efter karakteren af stiftet hörer till *Z. polycarpa*, men i öfrigt öfverensstämmer med *Z. palustris*. Det är, enligt Prof. Fries, denna medelform, som af Herr Sieurin blifvit insamlad för Herb. Normale. En bättre diagnostik mellan dessa arter blir af nöden.

3. *Almanachs-Adnotationer för år 1735 af Carl v. Linné.* Meddelade af Joh. Aug. Holmström.

Parva hæc quippe, et quamquam paucis
percontantibus adorata, tamen ignorantibus
transcurra.

Apuleius. Florid.

Hvarje, äfven ett ringare, minnesmärke af en verkligt och för alla tider stor man, eger sin dyrbarehet, och förtjenar att ifrån glömskan och förgängelsen bevaras. — Det är därför jag ansett mig böra allmängöra dessa anteckningar af "Princeps Botanicorum", hvilka tillfälligtvis nåkat i mina händer. De innehålla väl icke något egentligen okänt af större värde, men lemna dock flera ej oviktiga data under det förhånda märkvärdigaste året af Linnés lefnad, och framvisa på åtskilliga ställen spår af den honom egna närheten i uttrycket, samt äro således, äfven i karakteristiskt hänseende, ej utan intresse.

Dessa anteckningar äro skrifna på tio blad, interfolierade i en Almanach, med följande titel: *Almanach på Åhret efter Jesu Christi nåderika Födelse 1735. Till Skara Horizont. etc.* Utrednad och steld af *Birger Vassenio*, samt vidare fortsättjande af underrettelsen til *Retta Tackar om thenna Synliga Werldennes Systemate, eller Sammanhäng.* — Skara, Herm. Arnold Möller". 16:o.

Exemplaret, alldeles komplett och ganska väl bibehållet, synes, redan under Linnés lifstid, hafva kommit i andras ego,

blifvit fördt till landsbygden och der, i brist af ny Almanach, under flera år begagnats. På trenne ställen finnas nämligen anteckningar om hvarjehanda af bondhustrur. En af dess sednare egare eller egarinnor har äfven med bläck ändrat det på titelbladet tryckta årtalet till 1765. Det lilla häftet har sålunda tillhört flera personer, utan att någon synes hafva haft kunskap om, eller frågat efter af hvem de många adnotationerna vore. Dessa äro talrikast och utgöra ett nästan fullständigt diarium under årets första månader, men blifva sedermera allt glesare och glesare, och saknas alldeles under Oktober och November. Hvad A. Afzelius (Linnés Eg. Ant. pl. loc.) klagar öfver svårigheten att tyda Linnés handstil, inträffar äfven flerslades här. Dock tror jag mig, vid de flesta ställen, hafva funnit den rätta meningen. Vid några af de svåraste har Herr Prof. J. H. Schröder, med sin öfvade blick, lemnat mig upplysning.

Med möjligaste noggränhet, såväl till stafning som skriftsätt, återgifvas, i det följande, anteckningarna. De af mig till förklaring tillsatta ord äro inneslutna inom unciner { }. Kursiven i texten utmärker upplösta abbreviaturer. Några få noter äro bifogade.

(Jahuarus.)

O! Existensium miserere mei!

- [Den] 1. i juhlgiästbud hos Rådm. Dan. Moræus.
 2. hälsade på Sara Lisa ¹⁾ i lappkläder.
 3. likaledes absentibus parentibus.
 4. gjorde ny edition af Systema Mineral. ²⁾
 5. hälsade Ass. Benzelstierna och Kolmeter. ³⁾ på mig.
 6. juhlgiästbud hos Rådm. Anders Jers.
 7. spisade hos Ass. Kolmeter.
 8. begynte skrifva Sponsalia plantarum. ⁴⁾

¹⁾ Sedermera gift med Linné d. 26 Junii 1738. Dotter af Stadsphysicus Johan Moræus, den ofvannämndes bröder.

²⁾ Förmodligen en omarbetning i handskrift.

³⁾ Linnés blifvande sväger, gift med J. Moræi yngre dotter, Anna Christina.

⁴⁾ Utgifven såsom Disput. i Upsala, 1746. 4:o.

9. continuerade.
10. hälsade på Sara Lisa Moræa med liten lek.
11. proberade Anders Jers brunn.
12. spisade middag på Morbygden hoos B. Forsling.
13. hälsade på hoos Sara Lisa Moræa och [på] Kongs-
gården ¹⁾ och hoos mig Assess. Moræus.
14. i juhlgiästbud hoos Bergmäst. Troilli.
15. — — — — — Prosten i Fahlun med Sara Lisa
Moræa.
16. Middag hoos Secret. Neuman.
NB. en odödelig hugkommelse dag af godt slut [hoos]
Sara Lisa Moræa.
17. skref till Baron Koskul, prosten Sandel, Mag. Linder.
18. spisade hoos landshöfdingen.
19. spisade Lars Petter ²⁾ i gästbod hoos Konstmästar
Trygg. upsatte 2 kanor Ranskt vin om ej barnsöl
på 4 år.
20. skref till J. Moræo S. S. ³⁾ om Sara Lisa Moræa.
Klart begiärte [hennes].
21. skref till Sara Lisa Moræa.
22. hälsade på — gaf annulium.
23. reciproc. af Swärmar.
24. skref till societeten ⁴⁾ cum lachry Lapponica.
25. var stilla.
26. middag [hoos] Rådm. Lundström [med] Controllör Näs-
mans, Anders och Jöns Williamsens.
27. fick af J. Moræo Responsio om 3 © ⁵⁾ secundum
abitum. sid. frestelsesl.
28. hälsade på Bergmästar Troilli, Controllör Strömberg,
Trygg.

1) Nor, eller Fahlun-Kongsgård.

2) quis? ³⁾ Socero Suo?

4) Vetenskaps Societeten i Uppsala, som bekostat Linnés då nyligen
skedda Lappländska resa.

5) = år. Detta vilkor är bekant. Jmfr Hedin, Minne af Linné 1, p. 47.

29. hälsade på Sara Lisa Moræa. fulskref Floram Dalekarlicam. ¹⁾
30. spisade hoos Landshöfdingen.
31. skref till Doctor Celsius, Spelin och Neander om condition.

(Februarius.)

1. war hoos en födande hustru.
2. spisade hoos Probsten i Fahlu middag; afton [hoos] Bokhållar Schultze.
3. på kongsgården och [hoos] Sara Lisa Moræa. Gaf obligatio scripta fidei.
4. war på Morbygden hoos en siuk.
6. fick bref af Celsius, Spelin, Neander, Liungwal, [och] Sophia Littorin.
7. skref till Spelin, Liungwal, Tegnekin.
8. . . . aftonen [hoos] Sara Lisa Moræa.
9. war äftermiddagen på lek i morbygden.
10. . . . aftonen [hoos] Sara Lisa Moræa.
11. war hoos Sara Lisa Moræa till kl. X om aftonen.
12. gjorde visiter med Browallius. ²⁾
13. gjorde visite hoos F. Brehelm ^{absente} Sara Lisa Moræa. fick bref af Spelin, Ösängius, Ahlgren.
14. skref till Probstén Sander [och] Anna Maria Linnæa ³⁾.
16. spisade hoos Bergmäst. Troill och Swärföräldrarne.
17. hälsade på mig Bergmäst. Borgenström [och] Svaben. ⁴⁾
18. tog afsked af Swärfar.
19. tog afsked af Sara Lisa Moræa, som skref reden. ⁵⁾
20. kl. 10 reste från Fahlu med Clas Sohlberg.

¹⁾ Ej utgifven.

²⁾ "Då Huspräst och Informator hos Landshöfdingen Reuterholm, sedermera Professor och Biskop i Åbo." Linnés Eg. Ant. p. 22.

³⁾ Linnés syster; gift med sederm. Probstén G. Hök i Wiresta.

⁴⁾ Bergmästaren Anton Spab. — Derefter följa trene nälsliga ord.

⁵⁾ Jfr. den 3. Detta ömsesidiga skrifteliga edsförpligtigande är ej förut känt.

21. spisade hoos Svedenstierna [på] Högfors, ankom till Nya Elfsborg.
22. spisade hoos Bergmästar Lybecker, ankom till Nora.
23. } lågo öfver i Knutsby hoos Bergmäst. Christiernin.
24. }
25. war wid Dylta swafvelbruk, ankom till Örebro.
26. reste från Örebro.
27. reste genom Askersund, middag hoos Past. Tiselius.
28. genom schenninge, ankom till Wislena.

(Martius.)

1. reste till schenninge, hälsade [på] Menlös, pastor loci.
2. reste — — i kyrkian, spisade i Wislena.
3. hälsade på Mag. Knop. Middag hoos Bisk. Benzeliuss.
4. reste till Wislena, hälsade på Prof. Hermens.
5. lågo öfver.
6. reste genom Schenninge och Wastena, besågo kyrkian.
7. genom Omberg till stutet af Östergötland.
8. i Småland genom grenna, Skierstad till Jönkiöping.
9. war i Jönkiöpings kyrkia.
10. Spisade hoos probsten junbeck.
11. reste bort, blefvo i Wrekstad.
12. kommo till Wexiö.
13. spisade hoos Assess. Rothman.
14. — — General Koskul.
15. — — Höken 1).
16. — — Camerer Bergman.
17. — — Assess. Rothman.
18. spisade hoos Camerer Bergman.
19. reste till stenbrohult.
23. ankom Browalli bref daterat af 7 Martii.
24. skref till Inspector Sohlberg, Brovall och Sara Lisa Møræa.
26. woro wij på möckelsnäs.

1) Linnés svåger.

30. ankom Browalli bref af 21 Martii.

31. hälsade *Doctor* Rothman på mig i stenbrohult.

(Aprilis.)

3. reste Rothman bort, war i Diö.

6. tracterades på Möcklanäs med Ekelund [och] Hök.

7. tracterades i stenbrohult med sväger [och] Törnquist.

8. tracterades i Diö med sväger.

9. — Dito — och Unner.

13. reste Mag. Hök ifrån oss i stenbrohult.

15. valedicerade stenbrohult med anhörige. kom till Ry jernbruk till Unner.

16. middag i giotteryd, [kom] till Markary *gästgifvaregård*.

17. anlände till Helsingborg.

18. Böldag; reste åter aftonsången öfver sundet.

22. gick ombord från Helsingör.

24. seglade förbi Seland [och] Kiöpenhamn.

25. fick tyska botn i ögensichte.

26. *Saræ Lisæ Morææ födelsedag. 1716. ¹⁾*

26. ankom till Lybeck.

27. i Lybecks kyrkia.

28. reste till Hamburg.

29. Besåg staden Hamburg.

30. hälsade på Prof. Koul.

(Majus.)

1. hälsade Prof. Koul på mig. besågo Sprekelsons Hortum.

2. sågo Nators cabbinet och Hydrum.

3. woro hoos residenten och Sprekelson.

4. Spisade hoos Schöning och tracterade Kohl [samt] Jenes. ²⁾

¹⁾ Genom ett eget infall (. . . "quam sunt lusus pueriles amoris"!) har Linné här skrifvit sin fästnös namn och födelseår med *bakvända* bokstäfver och ziffror. — Stamträdet i Eg. Ant. uppgifver dagen olika, neml. d. 28 Apr.

²⁾ Rättare *Jänitsch, Gottfr. Jac.;* Läkare. Jenf. Eg. Ant. p. 23 och 83. *Hedin, 1, p. 50.*

5. [gick] omkring med Sprekelson in hortis. 1 ducat.
12. i gästbud hoos Sprekelson.
13. *Carl Linnæi födelse dag.* ¹⁾
13. Bröllopp hoos Schöning.
14. 35 daler 7 öre silfvermynt var mig skyldig ²⁾.
15. besåg Andersons cabinett, drack 75 åhrs renskt win.
16. valedicerade Hamburg till Altona.
17. kl. 9 & ³⁾ gick om bord.
18. kom till störan, låg öfver i wäfwelsflyt.
19. war i wäfwelsflyts kyrkia, låg öfver i contra Δ ⁴⁾.
26. fick groeninge tracten i ögonsichte.
27. sågo gröningen.
28. fick Wästfrisland i ögonsichte, förfriskades i Stiernkoog. ⁵⁾
29. låg öfver mitt för Stiernkoogs.
30. reste öfver hafwet, sågo omerland ⁶⁾, en 3 miles öe.
woro på helt när förgångne.
31. kl. 5 om morgonen reste förbi Harlem ⁷⁾ en liten
sjöstad; middag förbi Yorge, afton [vid] Enkhysen,
hvilken låg på vänster. Middagstijden kom en faselig
orkan med regn, blåst, åskdunder, blix. Haddervik
låg i öster den wi ej se kunne. Enkhysen war den
första (wackra fläck ⁸⁾) i Holland.

(Junius.)

1. måste ligga för Enkhysen till middagen för storm och
motvind, sedan på högen sågo Horn, en stad.
2. kom helt bittida tillt Amsterdam, där jag eftermiddagen
såg Hortum Medicum.
3. hälsade på Prof. Botanicæ Burman och dess Bibliotheque.
4. Besåg Sebas oförlikliga Apotheque.
5. Spisade hoos Burman, [om] aftonen reste till Haddervik.

¹⁾ Äfven denna anteckning är gjord med större, baklänges okrifna bokstäffer. ²⁾ quis? ³⁾ 6 = om dagen.

⁴⁾ Δ = vind. ⁵⁾ = Schiermonikoog. ⁶⁾ = Ameland. ⁷⁾ = Harlingen. ⁸⁾ Dessa särdeles skyldiga ord äro gissningsvis återgifna.

6. ankom kl. 3 till Hadderwik om morgonen. besåg Aca-
demien. Hörde Prof. Loms introduction.
7. post Examen creatus fui Candidatus medicinæ.
8. Recepti a Promotore *Dissertationem* ¹⁾ meam censura-
tam et typographo tradidi imprimendam.
9.)
10.) audivi Lectiones privatas Professoris de Gorter.
12. Linnæus Doctor Creatus fuit Harderovici ²⁾.
13. reste om aftönen från Hadderwik.
14. ankom till Amsterdam.
15. var på plantagerne och såg det myckna folket.
16. tog 7 ducater, summa 8 ducater ³⁾.
18. reste till Leyden.
19. såg Hortum academicum.
20. hälsade på Prof. van Royen.
21. såg Bibliotequet.
27. ankom Ardeir till Leiden, såg Boerhaaves Arboretum.
30. gaf på trycket *Systema Naturæ* ⁴⁾.

(Julius.)

14. (3. g. st. ⁵⁾) var wid hafsstranden och botanicerade.
6. reste till Amsterdam.
8. reste till Leiden.
15. absolverade *Systema naturale* ⁶⁾.
16. skref till Rothman och min far.
17. reste till Ytrecht. besåg Hortum Academicum.
18. reste till Leiden med Gronovius och Mönchenbroek.
22. reste till Amsterdam, bodde hos Präst Burman.

¹⁾ Nova hypothesis de Februm intermittentium natura. Diss. grad.
Harderovici, 1735. 4:o.

²⁾ d. 13 enl. Eg. Ant. p. 24. ³⁾ Jemf. d. 5 Maji.

⁴⁾ Tryckningen börjades; se vidare d. 15 Julii och d. 2 (13) Dec.

⁵⁾ Denna, samt några af de följande anteckningarna äro
efter nya stilen, som i Vasseni Alm. finnes anförd i en särskild
column. När detta inträffar är den gamla stilen dato af mig
bifogadt inom parentheses. — ⁶⁾ Manuscriptet tillbordades.

28. literæ ad uxorem ¹⁾).

29. gaf på trycket Bibliotheca Botanica ²⁾).

(Augustus.)

12. (1. g. st.) fick vexel på 200 Daler Silfvermynt af Sohlberg.

13. (2. g. st.) reste till Cliffort.

14. (3. g. st.) kom hem.

17. (6. g. st.) reste till Leiden.

19. (8. g. st.) kom till Amsterdam.

[18.] Antages till *Præfectus Horti Cliffortiani*.

19. skref till *Inspector Sohlberg, Browall* [och] *Sara Lisa Moræa*.

(September.)

13. emottog *præfecturam horti Cliffortiani*.

27. } (16—17. g. st.) hora 1 noctis druckade Artedius ut
28. }
Amsterdam.

(December.)

13. (2. g. st.) *Prædictio cum Cappa Lugduni* ³⁾. Absolverat *Systema naturæ* att tryckas ⁴⁾.

¹⁾ *Jocosa ita dixit. Cic.*

²⁾ Utkom färdigtryckt först Amst. 1736. 8:o min.

³⁾ = Cappa, (medelt. latin): Doctors-mantel. Se du *Fresne, Gloss. lat. 1, p. 856 & Gloss. Græc. p. 581. Sperling, ad Testam. Absolonis, p. 495.*

⁴⁾ Tryckningen slutades. — Denna editio princeps, som i Sverige är ganska sällsynt, har följande titel: *Carolus Linnæi Systema Naturæ, sive Regna tria Naturæ, systematice proposita per Classes, Ordines, Genera, et Species. Lugd. Bat. ap. Haak 1735. — fol. maj. 14 ss. — Original-manuscriptet dertill förvaras på Carolinska Instit. i Stockholm. Jemf. Beckman, Minnen, p. 112.*

IV. Hvarjehanda.

1. Den äldre, om Botaniken i så många hänseenden högt förtjente Prof. Dr. Dav. Heinr. Hoppe i Regensburg har erhållit titel och rang af Kongl. Bayerskt Hofråd. — E. O. Prof., Direktorn för Bot. trädgården i Leipzig Dr. Gust. Kunze har blifvit utnämnd till ord. Botanices Professor derstädes.

2. Bland Botanikens idkare och gynnare, hvilka under loppet af förra och detta år aflidit utan att deras fränfalle redan i dessa blad omnämnts, böra följande anföras; Grefve Frans Josef von Hohenwart, förut Gubernialråd i Laibach, om hvars naturhistoriska museum han gjort sig mycket förtjent, afled d. 29 Aug. 1844 på sitt slott Ruckenstein vid Sau; (efter honom är *Saxifraga Hohenwartii* upkallad). — I Laibach dog d. 25 Nov. 1844 Botanices Professorn derstädes Frans Hladnik, född i Idria 29 Mars 1773; han har riktat Krains flora med många upläckter, hvarföre ock ett (ehuru sedermera reduceradt) släkte bland Umbellaterne efter honom upnämmts. — Förre Tulldirektören Jul. Armand Vilh. Boucher de Crevecoeur, författare till en "Flore d'Abbeville" och flera smärre uppsatser, dog i Abbeville d. 24 Nov. 1844 i sitt 88 års ålder. — Frans Vilhelm Sieber, född i Prag 1785, afled derstädes (i därhuset) d. 17 December 1844. Han är bekant för sina vidsträckta naturhistoriska, särdeles botaniska, resor (till Grekiska arkipelagen 1817, till Orienten och Egypten 1818, kring jorden 1820 och följ. år), äfvensom han på sin bekostnad utsände andra att i de aflägsnaste länder insamla växter, hvilka sedan i centurier blefvo försälda; han har också utgifvit några botaniska afhandlingar. Hans namn fortlevver såväl i ett vextsläkte som i många efter honom upkallade arter. — Regeringsdirektorn Grefve von Münster, som genom sina paläontologiska forskningar, hvilka äfven sträckt sig till fornvärldens vextalster, förvärfvat ett utmärkt namn, dog d. 23 Dec. 1844 i Bayreuth, 69 år gammal. — William Griffith, Esqu., hvilken 1829 begaf sig till Ostindien, der han företog många resor och slutligen under Dr. Wallichs frånvaro hade öfverupsig-

ten vid botaniska trädgården i Kalkutta, afled i Malakka d. 9 Febr. detta år; han efterlemnar mycket rika samlingar och har äfven utgifvit åtskilliga botaniska afhandlingar. Ett vextslägte är efter honom upkalladt. — John Leonard Knapp, författare till "Fungi Britannici" 5 vol., "Gramina britannica" (2 uplagor, den sista 1842), "the journal of a Naturalist", m. fl., dog i Alveston i Gloucestershire d. 29 April; han var född i Little Lifford i Buckinghamshire d. 9 Maj 1767. — Professorn i Heidelberg Dr. Joh. Heinr. Dierbach, författare till flera botaniska arbeten, dog i Heidelberg d. 9 Maj. — Professorn i Freiburg i Breisgau Höfradet Karl Julius Perleb, äfvenledes känd genom sina botaniska skrifter, afled derstädes d. 8 Juni. — Efter båda dessa hafva vextsläkten blifvit benämnda. — Den utmärkte Entomologen J. W. Meigen, som äfven författat en ingalunda utmärkt "Deutschlands Flora" (1836—42), afsomnade i dess 82 år d. 11 Juli i Stolberg nära Aachen.

3. Af Bruch et Schimpers *Bryologia europæa* hafva 25—28 häft., innehållande *Grimmiaceæ*, från trycket utgifvits, ehuru de ännu icke hit ankommit.

4. I de sist utkomna 4—5 häftena af Kröyers *Naturhistorisk Tidsskrift* (ny Række af Bind) finnes (sid. 428—452) intagen en afhandling af Lange: *Bemærkningerne om Vegetationen paa Lolland og Falster*, hvar för särskilda lokaler meddelas en teckning öfver den utmärkande vegetation, hvarvid afseende afstjernet fästes på en förut i samma tidsskrift af Petit lemnad teckning af vegetationen i sydliga Sjælland. Framdeles torde Utg. återkomma till denna afhandling.

5. En utförlig instruktion för de Naturforskare, som äro följaktliga Danska korvetten Galathea på dess resa kring jorden (se Bol. Not. för detta år sid. 135), är intagen i nr 6 af *Översigt over det Kongl. danske Videnskabs Selskabs Forhandlinger 1845*.

6. Under titel "*Synopsis plantarum Floræ classicæ*" (München, Fleischmann, 1845 8:o kostar 1 Thlr. 10 Gr.) har

Dr C. Fraas utgifvit en på autoptiska undersökningar i florgibiten grundad framställning och nomenklatur öfver de hos grekiska och romerska klassiska författare omtalade vexter, hvilket arbete i utländska jurnaler låfordas.

7. Enligt bref från Frih. Gust. Wilh. v. Düben, dat. Aden 29 Juni (se Kongl. Vet. Akad. Förhandl. 1845 nr 7), hade denne från 14 Febr. till 9 Mars vistats i Kap och deromkring gjort flera utfärder; derefter hade han kortare tider uppehållit sig i Algoa Bai, vid Port Natal och i Mozambik, från hvilket sistnämnde ställe fartyget afseglade d. 1 Maj till Majunga på Madagaskar; efter något uppehåll härstädes fortsattes resan till Zanzibar, dit ankomsten skedde d. 22 och afresan till Aden d. 29 Maj. — På dessa ställen hade, såvidt den regniga väderleken tillät, excursioner företagits och naturalster insamlats.

Anmärknade rättelser.

Sid. 25 rad. 3 nedifrån läs debiése. — S. 45 r. 13 opifr. 1. ständarsträngar. — S. 45 r. 8 nedifrån läs 1. — S. 105 r. 9 nedifrån läs karakterer. — S. 119 r. 17 nedifrån läs ständarsträngar. — S. 131 r. 22 opifr. 1. Hygrocybe. — S. 133 r. 9 nedifrån 1. och. — S. 135 r. 19 opifr. står C. läs G. — S. 168 r. 15 opifrån vid slutet tillägges. Denna art, som ingenstädes af Förf. omnämnas, är allmän i de högre trakterna af Dovrefjeld och särdeles ymnig kring Kalvillaelv, der Förf. säger sig funnit *C. pedata*; att härmed icke torde menas *C. pedata* All., Schk. (*C. ornithopoda* Willd.) anser Ref. säkert; åtminstone har han vid sina under Juni–September mångfaldiga gånger företagna vandringar i denna trakt aldrig mellan Kalvillaelv och Svana varseblifvit denna art, som deremot förekommer på flera ställen nägre ned i fjörkregionen kring Drivelven vid Kongsvold. — S. 192 r. 29 opifr. läs han.

Register öfver Botaniska Notiser för år 1845.

Afhandlingar.

- Blytt, botaniske Reisebemærkninger i Sommeren 1839 1, 17, 33.
 a Fries, *Batrachium conservoides* 121.
 — , några anteckningar till Reichenbachs flora
 germ. exsiccata 125.
 a — , Studier till *Synopsis Caricum distigmaticarum*
specie sexu distinctis 103.
 — , öfver *Iris germanica Suecorum* 123.
 a Hartman, anmärkningar vid Pr. Fries' reservation etc. 137.
 — , gränserna för några växter i Sverige utvidgade 53.
 Holmström, *Almanachs-adnotationer för år 1735 af*
Carl v. Linné 210.
 Lagerheim och Sjögren, botaniska anteckningar un-
 der en resa från Stockholm till fjället Snasabög
 i Jämtland 1844 177.
 Lindblom, fytografiska anmärkningar 43, 65.
 Lindeberg, en exkursion i Mälaren sommaren 1845 202.
 — , om Grenna-traktens vegetation 49.
 Lindgren, notiser från Venern 193.
 Nyman, om en märkvärdig förgrening hos *Yucca*
aloifolia af Prestandrea, öfversatt 89.
 Sjögren, se Lagerheim

Anmällda arbeten.

- Anderson, *Plantæ vasculares circa Quickjock* 172.
 Bunge, *Anleitung zum Studium der Botanik* 60.
 DeCandolle *Prothomus systematis regni vegetati*
Vol. 8, 9 81.
 Fries, *Herbarium normale fascic.* 10 54.
 Gottsche, *Lindenberg et Nees ab Esenbeck Syn-*
opsis Hepaticarum 58, 189.
 Hampe, *Icones Muscorum 1-3* 99.
 Harzer, *Abbildungen der Pilze 14-16* 98.
 Hornschuch, *Archiv skandinavischer Beiträge zur*
Naturgeschichte 86, 102, 190.
 Koch, *Synopsis Floræ Germanicæ et Helvicæ ed. 2* 129, 187.
 Kunze, *Supplement der Riedgräser* 85.
 Ledebour, *Flora Rossica fasc. VI* 170.
 Lund, *conspectus Hymenomycetum circa Holmiam* 130.
 Nees ab Esenbeck, *genera plantarum floræ Ger-*
manicæ fasc. 24 191.
 Reichenbach, *Icones floræ Germanicæ* 82.
 Röper, *zur Flora Mecklenburgs, 2:re Th.* 100.
 Schleiden, *Grundzüge der wissenschaftl. Botanik,*
2:e Ausg. 1:re Th. 102.
 Schnizlein, *Iconographia familiarum naturalium*
regni vegetabilis 99.

Befordringar och hedersbevisningar.

D. H. Hoppe 219. — G. Kunze 219.

Dödsfall.

G. J. Billberg 47. — J. A. Boucher de Crevecoeur 219. — J. H. Dierbach 220. — M. W. von Düben 174. — W. Griffith 219. — Fr. Hladnik 219. — Fr. J. von Hohenwart 219. — Kielmeyer 16. — J. L. Knapp 220. — Fr. Körte 103. — J. W. Meigen 220. — J. C. Mikan 32. — von Münster 219. — K. J. Perleb 220. — Fr. W. Sieber 219. — F. A. Wrangel 47.

Resande naturforskare.

P. C. Afzelius 88. — N. J. Andersen 88, 174. — Didrichsen 135. — G. W. v. Düben 47, 135, 221. — B. Kamphövener 135. — C. G. Löfvenhjelm 88, 174. — Moe 135. — C. F. Nyman 61. — Prinz 135. — Ragnell 87. — E. Munch af Rosenschöld 32, 87, 104. — J. Sieurin 174. — C. Stenhammar 62, 88. — J. F. Vahlberg 32, 87, 104, 135, 174. — P. F. Vahlberg 62, 88, 174. — Vidgren 87, 135.

Smärre uppsatser och notiser.

Anmälan om en skandinavisk botanisk Bytteforening 181.

Anmärkning om *Avena hybrida* Peterm., Koch 186.

— om *Scirpus Rothii* Hoppe, Koch 192.

— om svenska arter af *Ulmus* 136.

Anslag beviljadt Dr Sieurin för en resa till Brasilien 174.

Arrhenii elementar-kurs i Botanik utgifven 176.

Beilschmieds öfversättning af Wikströms Bot.

årsberättelser 1839—42 176.

Beurlings botaniska iakttagelser under en resa i mellersta och nordliga Sverige 47.

Biografiska notiser om A. P. de Candolle 88.

— om några äldre Svenska botaniker 104.

Botanikens tillstånd vid Strengnäs gymnasium 135.

Bruch et Schimpers *Bryologia europæa fasc.*

25—28 utkomna 220.

Fraas, *Synopsis plantarum floræ classicæ* utgifven 220.

Herbarier till salu 63.

Hornschuchs Archiv skandinav. Beiträge etc. 3

h. utgifvet 176.

Instruktion för naturforskare, som åtfölja danska korvetten *Galathea*, lemnad 220.

Kochs *Synopsis* ed. 2 48.

Kützings monografi öfver *Diatomeæ* utgifven 16.

— *phycologia germanica* utkommen 192.

Langes Bemärkningar om Vegetationen paa Lolland og Falster 220.

Liljas Tidning för trädgårdsskötsel fortsatt 63.

Links Vorlesungen über die Kräuterkunde 2:a Abth. utgifven 192.

Linnés <i>Nemesis divina</i> återfunnen	133.
Lunds <i>Conspectus Hymenomycetum</i> circa Holmi- am och andra arbeten	62.
Mossor anmärkta i Bleking	88.
Nyman erbjuder Sicilianska vexter till salu	64.
Om fördelningen af anslaget till vetenskapliga arbeten och resor för 1845.	63, 104.
Petit om vårens utveckling kring Köpenhamn	13.
Röpers yttrande om den påstådda förvandlingen af vissa grässlåg	104.
Schlechtendals anmälan af Agardhs <i>adversaria</i> in <i>systemata Algarum</i>	16.
Schleidens <i>Grundzüge</i> etc. ny upplaga	48.
Schultz' anmälan af Fries's <i>Nov. Mantissa</i> 2, 3	15.
Synopsis <i>Hepaticarum</i> 2:a häftet utgifvet	176.
Sällskap för utgifvande af Skånes historia och beskrifning stiftadt	48.
Torssells anvisning till nödbrodsämnen 1:a b. utgifven	192.
Underrättelser från Hr Lindgren	192.
— om Magr Ringstrand	135.
Wikströms botaniska årsberättelser för 1839—42 utkomna	32, 46.
— Stockholms Flora 2:a delen under tryckning	62.
Vexter funna i särskilda delar af Sverige	103, 184, 135.
Väderleken under vintern 1844—45	48.
Öfversigt af Kongl. Vetenskaps Akademiens för- handlingar* fortsättes	48.

Utdrag ur arbeten.

Decaisne och Thuret, undersökningar rörande antheridier och sporer hos några <i>Fucus</i> -arter	184.
Fries, väderlekens inslytande på vextkulturen 1844	71.
Schimper, anmärkningar till <i>Bryologia europæa</i>	168.
— , Dovrefield i botaniskt särdeles bryologiskt hänseende	166.
Schultz, om <i>Epilobium Lamyi</i> och <i>Asplenium cuneatum</i>	166.
Utdrag ur Pöppigs resa i Chili och Peru	91.
Wimmer, bidrag till kännedomen om <i>Salix</i> -arterne	169.
Vegetationsförhållander i Norge	77.

Utmärktare vextnamn.

Acer platanoides var. 126. — *Agarici* 131. — *Agaricus decoratus* 199. — *Ag. glutinosus* 199. — *A. sulcatus* 200. — *Agropyra* 126, 128. — *Agrostis rubra* L. 15. — *Aira flexuosa montana* 54. — *Ajuga alpina* 155. — *A. pyramidalis* 70. — *Alchemilla fissia* 145. — *Allium arenarium* 53. — *A. carinatum* 126. — *A. schænoprasum et sibiricum* 148. — *Alnus pubescens* Tausch 173. — *Alopecurus nigricans et pratensis* 141. — *Al- sine marina et marginata* Reich. 126. — *A. rubella* Wahlenb. et *A. sedoides* Fröl. 65. — *Arabis arenosa* 157. — *A. hirsuta*

et aff. 43, 128, 157. — *Arenariæ* 152. — *Asperula odorata* 53. — *Aspidia* 187. — *Aspidium filix femina* 188. — *Asplenium Adiantum nigrum* 103. — *A. cuneatum* 166. — *Atrichum tenellum et undulatum* 194. — *Avena elatior* 70. — *A. intermedia* Lindgr. et *A. hybrida* Peterm. 136.

Barbareæ 157. — *Bartramia calcareæ* 191. — *Batrachium confervoides et tripartitum* 121. — *Betulæ* 128, 162. — *Boleti* 195. — *Boletus amarus* Pers. 201. — *B. parasiticus* 195. — *Botrychia* 187. — *Brachypodium rupestre* 1. — *Bromus erectus et aff.* 128. — *Br. racemosus* 145. — *Brya* 167, 193. — *Bryum longicollum* 168. — *Butomus umbellatus* 53.

Calamagrostis phragmitoides 1. — *C. pulchella* 127. — *Camelinæ* 156. — *Campanula barbata* 12. — *Cardamine parviflora* 44. — *Carex divulsa* 126. — *C. Mairii* 86. — *Carices* 54, 128, 162. — *Carices distigmaticæ spicis sexu distinctis* 105 följ. — *Cerastium brachypetalum et strigosum* 152. — *C. glutinosum* 15. — *Chenopodia* 127. — *Cinclidia* 167. — *Cirsia* 13. — *Cochlearia anglica* 156. — *C. pyrenaica* 188. — *Cortinarii* 196 följ. — *Corydales* 159. — *Crepis nicæensis et agrestis* Suecor. 129. — *Cymaduse* 186. — *Cystopteris* 188.

Desmatodon Systylium 168. — *Dicranum Blyttianum* 167. — *D. fulvellum* 129. — *Drosera obovata* 15, 44. — *Dryptodon* 25, 29.

Encalypta brevicolla 168. — *Epilobia* 149, 188. — *Epilobium Lamyi* 166. — *Ep. virgatum* 16, 188. — *Epipactides* 134. — *Epipactis atrorubens* 161. — *Equiseta* 187. — *Equisetum riparium* 165, 193. — *Erigeron* 171. — *E. angulosus* 127. — *Er. elongatus* 13. — *E. dröbachensis* 68. — *E. serotinus* 126. — *Erysimum durum* 128. — *Euphrasia micrantha* 125.

Festuca guestphalica 128. — *F. ovina et aff.* 145. — *Fontinalis dalekarlica* 168. — *Fucaceæ* 184 följ. — *Fucus* 187. — *Fumaria capreolata* 158. — *F. muralis* 188.

Gagea pratensis 148. — *Galium spurium* 146. — *Gentiana obtusifolia* 146. — *Geranium molle* 53. — *G. silvaticum var.* 45.

Heracleum Sphondylium 147. — *Herminium monorchis* 53. — *Hieracia* 12 följ., 40, 68. — *Hieracium furcatum* Hoppe 127. — *H. glanduliferum* 127. — *H. Lycopifolium* 128. — *H. virescens* 188. — *Hydrocharis morsus ranae* 54. — *Hypnum catenulatum* 54. — *H. rugosum* 168.

Irides 123 följ.

Juncus nigritellus 148. — *Juncus saxicola* 60.

Lactarius subumbonatus 200. — *Laminaria hybridum* Reich. 127. — *L. incisum* 155. — *Lathyrus silvestris* 589. — *L. tuberosus* 135. — *Lemna polyrrhiza* 53. — *Leptogona* 151. — *Luzula spadicea* 149. — *Lycopodia* 187.

Malaxis monophylla 53. — *Matricariæ* 160 följ., 171, 188. — *Medicago maculata* 206. — *Melilotus officinalis* 53. — *Mentha* 164 följ. — *Mentha aquatica* 53. — *M. pubescens* Willd. 127. — *Mielichhoferia nitida* 167. — *Mnia* 167. — *Myriophyllum spicatum* 46.

(Bot. Not. 1845 n:o 12).

Nymphæa 85. — *Nymphæa biradiata* 134, 205.

Odontites verna 127. — *Ononides* 159. — *Orchides* 161. — *Orobanche* 156. — *Ozothallia* 186.

Pelvetia 186. — *Physcomitrium tetragonum* 103. — *Pinguicula vulgaris* 69. — *Poa* 15. — *Poa depauperata et cæsia* 144. — *P. hybrida* 126, 143. — *P. minor* 127. — *Pohliæ* 167. — *Polygala comosa* 53. — *P. depressa* 15. — *Polygona* 53, 150 följ. — *Polypodia* 187 följ. — *Potamogetones* 83, 128, 129, 139. — *Potamogeton fluitans* 204. — *Potentilla Güntheri* 153. — *P. Tormentilla* 67. — *Poterium Sanguisorba* 207.

Ranunculus acris var. 9. — *R. marinus* 53. — *R. nemorosus* 15. — *Raphanus Raphanistrum* 53. — *Rosæ* 152 följ., 188. — *Rubi* 45. — *Rubus castoreus* 54. — *Rumices hydrolapatha* 107.

Sagina decandra 65. — *S. nivalis* 66. — *Salices* 76, 163 följ., 169. — *Salix cuspidata* 135. — *S. daphnoides et viridis* 2. — *S. myrsinites* var. 41. — *S. phylicæfolia* 54. — *Saxifraga hirculus* 103. — *Scirpus pungens* Vahl et *Sc. Rothii* Hoppe 192. — *Scutellaria hastifolia* 53. — *Senecio barbareaefolius* 160. — *Silene maritima* 151. — *Sinapis arvensis* β 158. — *Solanum Dillenii* 128. — *Sorbus oblongifolia* 128. — *Statice Limonium* 148. — *Symphytum orientale* 146.

Thalictra 15, 126, 154, 188. — *Tragopogon minor* 160. — *Tritica* 128, 145.

Ulm 136, 147. — *Utriculariæ* 134.

Woodsia 187.

Valeriana 143. — *Veronica* 126. — *V. hederæfolia* 53. — *Viola* 16, 126, 204. — *Viola stricta* 146.

Yucca alopecuroides 89 följ.

Zannichellia 210. — *Zosteræ* 82. — *Zygadenus torquatus* 167.

BOTANISKA NOTISER fortsättas under år 1846 och, i fall det sökta understödet till deras utgifvande Nädigst beviljas, blifva de till omfånget utvidgade; prenumerationspriset blir dock fortfarande 1: 32 b:ko och kan erläggas hos Herrar Bokhandlare eller ock direkte insändas till *Herr C. W. K. Gleerups Bokhandel i Lund*, som benäget ombesörjer utdelningen och till hvilken således alla requisitioner böra insändas. — På postkontoren tillägges postförvaktarearvode. — Upsatser och notiser såsom bidrag till tidsskriften mottagas med största tacksamhet, och böra sådana adresseras till *Akad. Adjunkten Al. Ed. Lindblom i Lund*.

Bihang

till

Botaniska Notiser 1845 N:r 12.

Då detta nummer redan var färdigtryckt erhöill Utg. nedanstående anmälan sig tillsänd under anhållan att få debsamma genom införande i denna tidsskrift ännu mera allmängjord. Af intresse för det åsyftade gagneliga ändamålet har Utg. ansett sig böra genast tillmötesgå denna begäran medelst att i ett särskildt bihang meddela samma anmälan så lydande:

"UPSALA BOTANISKA FÖRENING.

Föreningens ändamål är, att, dels genom öppnadt, tillfälle till ett lättare utbyte af växtalster, dels genom samlapdet af växtgeografiska och andra den inhemska vegetationen rörande iakttagelser, befrämja en allmännare och fullständigare kännedom af den Skandinaviska Floran. Till vinnande af detta mål vill Föreningen träda i förbindelse så väl med enskilda botanister i Fäderneslandets särskildta landskaper, som ock med "Den skandinavisk-botaniske Bytteforening" i Köpenhamn och andra likartade föreningar, som inom den Skandinaviska Florans område kunna uppstå.

Föreningens Stadgar äro följande:

§. 1.

Sällskapet sammanträder under läseterminerna en gång i hvarje månad, då tillfälle lemnas hvar och en af dess ledamöter att föredraga smärre uppsatser, framställa frågor till diskussion, meddela notiser från frånvarande medlemmar, o. s. v.

§. 2.

Växtbyte sker dels enskildt mellan Föreningens medlemmar på nyssnämnda månatliga sammankomster, dels genom Direktionen; och bör hvar och en, som genom Direktionen önskar utbyte af växter, meddela densamma i Okt. eller Nov. månad uppgift på hvad han har att afstå, samt exemplarens antal af hvarje art eller varietet.

§. 3.

Enligt dessa uppgifter upprättar Direktionen en förteckning på alla de växter Föreningen under året eger till utbyte; hvilken förteckning, till hvars och ens kännedom, i någon bo-

tanisk tidsskrift införes. Äfvenså må Direktionen föga anställa att de likartade förteckningar, som från andra botaniska föreningar insändas, blifva Föreningens medlemmar bekantgjorda.

§. 4.

De som, på sätt i §. 2 omnämndt är, erbjudit växter till utbyte, böra före Mars månads utgång insända desideratlistor upprättade efter ofvannämnda förteckningar, hvarefter Direktionen requirerar ett så stort antal af de erbjudna växterna, som enligt desideratlistorna behöfves, och ombesörjer en samvettlig grann fördelning af desamma. Skulle det åstundade antalet enskilda växter öfverskrida de förhanden varande tillgångarna må det vara Direktionen öfverlåtet att lämpa utdelningen efter omständigheterna.

§. 5.

De växter, som till Direktionen insändas, böra vara fullständiga och väl konserverade, hvarje exemplar försedt med etikett, upptagande växtens namn, tid och ställe för dess insamling, samt insamlarens namn.

§. 6.

Till bestridande af nödvändiga utgifter erlägges af hvarje medlem i Oktober månad en viss årlig afgift, som tills vidare bestämmes till 1 Rdr Rgs.

§. 7.

På sammankomsten i Oktober väljes årligen en Direktion af fem medlemmar, som besörja Föreningens angelägenheter och sins emellan efter öfverenskommelse de särskildta bestyren fördela. Vid samma tillfälle anställes äfven granskning af Föreningens räkenskaper.

§. 8.

Anmälan till inträde i Föreningen sker hos Direktionen, och erlägges vid inskrifningen den vanliga afgiften för det löpande året.

Obs. Bref till Föreningen adresseras: *Upsala Botaniska Förenings Direktion.*"

Till följe af särskild af Direktionens Ledamöter lemnad underrättelse bör Utg. meddela, dels att vexthytet afser ej blott fanerogama utan äfven kryptogama växter, dels öck att den i § 2 bestämda tiden "Oktober eller November månad" för innevarande år blifvit utsträckt till *den 10 nästkommande Januari*, för att derigenom bereda de utom Föreningen varande Botanister, som det åstunda, tid att insända de i samma § nämnda uppgifter.

